

Chronica
AZ MAGYAROKNAC DOLGAI :
ROL ; MINT IÓTTEC KIA
nagy Scythiaból Pánnoniában, Es mint
foglaltac magoknac az országot : Es mint
birtác aſt Hertzegról Hertzegre, Es Ki
rályról Királyra, nagy ſoc tuſako-
dáſſockal és ſántalan ſoc via-
dallyockal,

Mellyet
HELTAI GASP A R
Meg írta Magyar nyeluen. Es ez rendre hoſtra, Az
Bonfinius Anralnac nagy könyuehől és egyéb
Hiſtorias könyuekből, nem kic zín
munkáual.

Aſtor: 17.
Az Iſten egy vérből csinálta az minden ieſte embereket, és el
rendelte őket, es határt tót nekic, Hol mindenic lak-
iéc, időt is rezget nekic.

504795

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADEMLA
KÖNYVTÁRA

M. TUD. AKADEMLA KÖNYVTÁRA
Könyv. II 12290 / 1973

AZ BONFINIVS ANTAL² ROL, ES ANNAC BÖLCZ IRÁSIROL.

Mikoron irnána Christus Wrunknac fületéséne vtánna, 1. 4. 86. és immár Mátyás Király az ő Királyságban nagy soc hadakat viltelt volna, és egyéb képpen is soc ieles dolgokat czelekedet, és véghöz vit volna, Be küldte Frantz országba, és Német országba, és mindenűt meg keresteté az ieles tudos népeket, és be hozatá azzokat nagy kölczéggel, és bőw fizetésre Magyar országba. Mert látta vala, hogy a Magyaroc Barbarusoc, és czac bárdolattlán paraszoc vólnánac, és semmi egyébhe igen ielessec nem vólnánac, Hanem czac az egy nagy vitezlségre. Ennec okaért hozà be à soc tudos embereket Magyar országba: Ezecek melet egyéb fele soc ieles műues Mestereket, külemb külemb fele tudományokban. és mesterlégekben: Hogy az Magyaroc meg látnác azzoknac szép tudományokat, nagy emberléges völtokat, és az ő bölcz mesterlégeket, de is meg felidnéne, és à régi ostobaságból ki ternené, és tanulnánac naponként szép emberléges és bölcz tudományokat, és mesterlégeket: Hogy az ő országa is meg épülne, és meg ékefülne.

A Magyaroc Barbarusoc.

Mát. Kir. hozza be à tudományokat.

Miért kedig Mátyás Király igen nagy tisztesség kiuáno is vala, Nem akarà, Hogy az ő ieles czelekedeti, ieles hadai, nagy gyözedelmi, és az ő soc ieles löt dolgai, auagy az ő nagy vitez atryanac dolgai, ieles czelekedeti, és enyi soc diadalmi, vele egyetembe meg halnánac, és felelytségbe iutnánac: Hanem hogy rendel meg iratnánac, Es az irásnac vagy Chronikáknac oluafása által, esmcredbe lónnéne, és meg maradnánac az iduendő embereknel, Hogy ecképpen emleközetbe maradna mindenkoron az ő neuec mind az egész világban. Ezért hiuatà Olaf országból est az Bonfinius Antalt is.

Mát. Kir. tisztesség kiuáno.

¶ Bonfinius Ant. kiczoda völt.

Olaf völt ezokaért ez Bonfinius Antal, Asculan városbeli polgár, mely à Picenti tartományba vagyon, és ékefen főlo és iro à Deác nyelwben völt, A Görög nyeluet is igen nagy mesterlégesen tudra. Völt kedig őfüegy ember akkoron, mikoron Mátyás Király őtet ki hozatà hozzáia. Vala kedig fegény ember. Es marattanac vala neki feleségétől két hajadon leanyi, házaságra alkalmatosoc. Mikoron ezokaért Mátyás Királyhoz idt vólna, szép irásokat hozà neki. Hozà kedig az ő irási, és szép versei közet, egy nyihány kenyuet is, mellyeket Görög nyelwből Deác nyelwre tolmáczolt vala. Mikoron latta vólna ezokaért Mátyás Király az Bonfiniusnac nagy bölcz völtát, Igen örüle neki. Es miért hogy hallotta vala fegény völtát, és hogy őreg ki hazasitò leányai vólnánac, őmagat ezer arany forintol meg aiándékozà, Mindenic leányt is ezer ezer forinttal, Hogy ez lönne legyruháioc. Mert Olaf országbán olyan törvény vagyon, Hogy az atya előfer ki hirderi az ő leányánac törvényét. Mert annélkül senki nem kéri, és senki sem veszi el. Vgy marada annac vtánna Bonfinius Mátyás Királynál.

Mát. Kir. böczüli à tudománt.

Mát. Kir. paranczolya az Cronica irását.

Meg hadià kedig Mátyás Király mind à püspekeknek, mind Abpát w raknac, és minden fele Deákoknac, Hogy el kerelnéc mind az egész országot minden Kaptolonbeli Librariakat, és minden kalastromokat, és egybe gyürene néne minden iedzéffeket, irásokat, és minden historiakat, és azzokat be hoznác, hogy meg láthatna azzokat az Bonfinius Rhetor, és egy más v tán szép rendre hoszthatna, és szép ékes Deác főckal meg írhatna azzokat.

Es mikoron ecképpen löt vólna. Bonfinius à soc iedzéffekből, és külemb külemb fele irásokból mind egy könywbe főrze mind az egész Historiát kezdettől fogua mind végic. Annac vtánna Mátyás Király, mind az egész országból, gyüte az wrac és fő rendec közzül huson négy vényeket, és Missegradon azzoc elöt, és à Király elöt, mind kezdettől fogua végic el ol-

Mint ké. Bült meg a Magyar Chronica

gic el olvassa Bonfinius à könyvet, és vgy főltanac rendel minden Cicke-
lekhöz, és meg mondottac, mint hallottac &c azon dolgokat az ő őföktől.
Vgy kéfűlt meg az Bonfinius Chronicája Mátyás Királyic. Mátyás Ki-
rály vdeiebe Bonfinius mind vele vólt. és egyűt iárt vele à táborokban, és
fűlciuel meg hallotta, és fűdmeiuel meg látta mind az dolgokat, és vgy írta
meg azzokat fűp rendel.

Lásflo Kir.
íratta à
Chronikát.

Mátyás Király vtán is élt Bonfinius, és Lásflo Király vduarában vólt.
Lásflo Király is nagy fűzetést töt neki, és arra fogatta, Hogy az ő vdciebeli
dolgokat, Mátyás Király vdeietől fogua meg írta. Meg is írta, és annac
vtánna az egész Chronicát dedicálta, és aianlotta Lásflo Királynac. De à
könyw nem vólt nyomtatua, Hanem czac írua. Es à pűspekec annac vtán-
na ki ki mind magánac meg íratta. De miért hogy à köny nagy és hoffu,
Resteltéc meg irnyi mind à könyuet, Ezért egyic egy réfűt írta, másic à má-
sikát, Harmadic az harmadikat. E soc drabokból annac vtánna mű vdcünk-
be egybe fedegettűc, és rendre hostuc mind az egész könyuet, nagy munká-
ual, és nagy nehezen Mert az egész köny el veset Bonfiniusnál, és Lásflo
Királynál.

Mint talál
tacet à Bon
finius Cro-
nicája,

Mátyás Királynac köfűenyűc ezokaért est, Hogy nálunc vagyon az
Magyar Chronica, és hogy Bonfinius afit bölcz és ékes Deac fűual meg ír-
ta. Mert ha Mátyás Király olly böw fűzetést nem töt vólna, és viafi fa-
zékban és somfànal fűzet vólna, Mint az mostani Feiedelmec, és wrac: Bi-
zony egy czűp Chronikànc sem vólna, Es nem tudna senki. Mint iötte-
nec à Magyaroc be, és honnét iöitenec be az orfűagba : Kic vóltanac
Feiedelmec és Királyoc kezdettől, fogua ez orfűagban &c. Köfűe-
net vólna ebbe az iám boroknál. Méltűc is vólnànac ezec bö-
czűletre, kic ebben munkàlkottanac, és munkàlkofűnac,

Mát. Kir.
io uoltából
vagyon Cro-
nicànc,

Hogy az Magyaroc az ő nyelűekben meg láthallűac
az ő eleiek nec ieles Historiàit. De keuesen
ralàltatnac, kic valami hűlaadosűag-
gal lűnnénec az fűegény iám

borokhoz. Mit tehe-
tűnc? Ollyan
vólt
mind kezdet-
től fogua az vilűg. Am
legyen minden az ő kiuanfűaga fe-
rűnt.

AZ MAGYAR CRONICA, A BÓLCZ ÉS ÉKESEN SOLO, ÉS ÉKES főp bölcz Deác főckal iro Bonfinius Antalnac irála szerént.

ELŐL IARO BESÉD.

A Mindenható és felséges Istennek segítségéből, és jó akaratyából írni akarom az Magyar Chronikát, Az az, A Magyaroknak lot dolgait: Míképpen be iörtene Scitiából, nagy focakággal, Tudnia illic, tiz száz ezeren, és nyoltz ezeren, Magyar országba, melly ackoron Pannonjánac neuebtötic vala, És az Erdély országban, mellyet ackoron bellő Daciánac neuezic vala. Sűkfég ezokaért, Hogy előfőer it ez helyen két dologról iriac. I.
Előfőer Scithiáról, à Magyaroknak kazaiáról, honnét à Magyaroc ki iörtene, és állottanac be Pannoniába, és az bellő Daciába, Az az Magyar országban és Erdélybe. II.
Málofőer, sűkfég hogy iriac Magyar országról, és Erdelyről: Annac vtánna à népekről, kic laktanac az elöt ez orszáokban, És kiket à Scithiából ki iört Magyaroc ki vőtenec azzokból, és magoknac elfoglaltac azokat, és le teleptenec azzokban.

AZ ELSŐRŐL, TVDNIA illic, à Scithiáról.

ELSŐ RÉSZ.

K Et fele Scithia vagyon: Egyic vagyon Európában, A másic Ásiában: Ésez oflani kezd à Tanais folyo vizről, Melly nec eredeti és ki forrása vagyon à Riphei nagy hegyekből. Az vége vagyon napnyugat felől, Német ország melet, és az Visfolya folyo viz melet, Melly az Lengyel nagy hegyekből ki for, és egyencst foly à Scandinavia sfigetre, és vgyan ottan czac hammar be esic à tengerbe. Dél felől vagyon az vége à Duna melet, melly à Német országi hegyekből ki ered, és Todt ország melet allà foly Magyar országba, És abban hatuan nagy folyo vizeckel meg öregbülén, és álab alab folyuán, be esic végre à tégerbe. Naprámadat felé kedig vagyon az vége, Pontus, Hiberia, Albania, hol az Orbonásoc laknac, és Persida melet, az Araxes nagy folyoviz melet, És el nyuytozic Serefsic.

És ez è Scithia mindenkoron hires neues vólt, az ő külemb külemb fele foc és ieles népei miat, És az ő termő foc sfigeti miat, kiuáltképpen Scancia miat, Melly négy részre oftua vagyon: Mellyben Scancia
Sziget.
A napnyu-

SCITHIANAC MEG IRASA.

Cresemice napnyugatra laknac à Czendinoc: Naptamadatra à Phauonufoc és Phirefufoc: Délyre à Gurác és à Dauciác: Kezëbben kedig laknac à Leuionac. És ezec kôuúl à Cresemiec, kiknec ninczen semmi kenyerec, Hanem czac vadaknac, és Madaraknac hufáual élneec. És a Suetanufoc, kiknél ieles louac, és drága vad börec vadnac. Ezeknec felette à Themicefec, Vagotosoc, Pergioc, Hallinosoc, és az Leothidác, mellyec igen termô helyeké laknac. Esmet az Aluulosoc, Fumaitác, Feruirac, és à Scanthia Gotosoc, kic ieles hadakozóc.

Ostrogotosoc. Ezekhöz az Euagrefec is, kic elegy laknac az Ottingiffuckal. A külfő réfien kedig laknac az Ostrogotosoc, Raurifoc, Vinouilac, Sueridulac, és à magas Cogenitac, kiktől fármasitanac à Danufoc, kic ki kergettéc az Herulosokat az ő lakohelyekből, kic annac vtánna Danufoknac neuefiteréneec. Vadnac ot Graniufoc is, és Dantzititác, Eunixiosoc, Ethelkugyiosoc, kiktől fármasitanac olly igen meg fámláharatlan nagy foc Gothufoc: Kic annac vtánna Berigoual, az ő Királyockal, ki iöuéneec à tenger partiyára, ot ki véc az Vlménigifokat, És neuezéc áft à földet Gortiscancianac. Annac vtánna magának hayta az végfő Vandalufokat, az Philimerus, az ő Hadnagya által. Annac vtánna iob lako földeket kezdé kéuáni, És kenyeret fütörtüen, által méne à tő vizeken, midön meglatta volna azzokat. De midön még felic à nép nem költ volna által, Meg fáckada á hid, és le döfle, és nagy foc ember. és barom vesfe oda: És vgy né meheténeec víffá, à kic által iörteneec vala: Altal sem iöyheténeec amazoc, kic hátra maradtanac vala.

Philimer. Philimerus ezokaért elinduluán à meg maradt néppel, és à Spaliokat meg kezdé, kikté előfer ért vala. Annac vtánna mindiárt az végfő Scithiára méne allà, melly à Pontus tenger mellet vagyon. Abban à tartományba laknac az Adogitác, kiknec à Caniculában, mellyet hew hólnapnac neuezünc, negyuen egéfi napic semmi éyec ninczen, Hanem mindenkoron világos nap vagyon. Ezenképpen telben is finte enyi vdeig mint fótút éy vagyon, Az éfiaki tengerben kedig Szigetec vadnac, hol meg fagy à tenger, és olly erős hideg leffen ot, Hogy à farkafoc, mikoron az gyegre menneec, el vesfic à főkemet. Ot kedig à Szigetekben nem maradhatnac semmi méheec, à felette valo nagy hideg ért.

Heltai Gaspar. Itt immár Bonfinius nagy foc tartományokat fámlál elő, mellyec mind éfiakra vadnac, és foc fele népeket, igen régieket, és mayd az egéfi Lengyel orfágot mind meg iria: De ennekem vgy terzic, Hogy az együgyü Magyarnac ezec nem fúkfégeseec. A finnyás oluassóknac vagyon Deác Bonfiniufoc: ott meg oluashattyác, Ha igen nagy keducc vagyon hozzá, El hattam ezokaért azzokat. Ha kedig à

kedig à felléges Isten éltetne, tehát ki adnám mind az egész világnac meg irását, Ot meg oluashattya annac vránna minden ember, hol és mint vadnac. Ha kedig az Isten el hozza az én Sabbathumat, Annálkül lesne az emberek.

II. RES.

MAGYAR ORSZAGROL ES
annac földeiről.

Magyar országot meg irni, régi iro Mesterekből, igen nehéz dolog, és loc ackadályos esne benne, De miért hogy fő képpen Mátyás Király v. deieibe meg ostattot hetuen ott Vármegyékre, Ezokaét azzoc berént vgyeközem Magyar országot meg irni, Hogy à dolog világosb legyen, és az oluaso nagyobb értelmet vehessen belőlle.

75. Várme-
gye.

Olly nagy vala ezokaért Mátyás Király birodalma, Hogy egy felől, tudnia illic Dél felől, határa vala az Olas tenger: Északra vala à Lengyel tenger: Nap kelet felé kedig à Pontus tenger: Napnyugat felé kedig az Suaboknac orzága. Anyira teriesztotte vala ki Mátyás Király az ő Királi birodalmot, és sinta ackoron vala Magyar ország az ő virágába, és sinta à spictzn

Ebt irhatom kedig Magyar orzágnac földéiöl, Hogy nem enged semmi földne, mind è véles világon, Akar az ő ió egét nézzed, Akar az ő népeit, Akar az ő termő és gyümölcszes vókrat, Akar az ő barmait és vadait, Akar az ő Banyait és erzeit, Akar aranyat, czüstet, rezet, Kéncsöt, ónat, vasat zc. Akar az ő hew, auagy hideg folyo vizeit, Akar az ő gabonáit, vereményt, gyümölcszeit, Akar mindenket.

Magy
ország, ie
les föld.

A régi, icles és nagy váras el pusztultanac vgyan, a nagy és sinettlen valo hadac miat, Miért hogy mind enyi nemzetec környüle voltanac, kic törtenec rea gyúlólségből. Es miért hogy nem vólt soha semmi nyugodalma. Azért nem épúthettenec az Magyaroc wyonnan várasokat: Sőt ha valamit épúttetec is, Hertelen csináltac ast, és czac imigy amugy épúttettec. Az emberek kedig, kic Magyar országban laknac, három rendben vadnac. Elsőben Papoc vadnac. Mert loc erfekek, Púspekek, Preposoc, Káptalanoc, Abpát wrac zc. vadnac benne, kic mind à fő renden vadnac, Másodikban az vitzelő wrac vadnac, kic gondot visfelne az hadakozásra, Harmad rendben vadnac az műves es bántoemberec es az egész parasztág.

Az első
ben Papoc
vadnac

AZ VARMEGYEKRŐL.

NOha a régi várasoc elpusztultanac Magyar országban de azért bántalan loc várasoc, várac faluc és erőssegec vadnac és mezővárasoc Magyar országban, Toth országban, Sclovác országban, Horváth országban, Ratzországban, Silagyban, Máramarosban és egész Erdélyben melyec kepen

pen vadnac el rendelue, és vármegyekre el osztatua, S'cep kedig, és igen kies mind az egész Magyar ország: Es máyd ez egész világnál, és ország tartományinal diczeteresb volna az ő szépsége, kiesége ionólta, és az ő e-gelleges volta: De miért hogy olyan háborgo, és békételen, Ezért, à nagy toluaylások ért, és à bánatalan s'oc kóborlásoc ért, keuésb várasoc és faluc ta-lálatnac benne. De találatnac mind ez által s'oc Vármegyec és Várasoc benne, és bánatalan s'oc faluc, mellyec közzül s'oc olyan mint egy egy váras. Es az Vármegyeket neuestréc az Várasokról, vagy várakról, Vagy az Had-nadgyokról, kic à Magyarockal ki ióttene Scithiából, és le tóttet mago-ka à Duna meler két felé, holot laktanac, most is ot laknac az ő mara-dékioc.

AZ VARMEGYEK- nec s'ama.

I. ELSŐ. A Szeremi Vármegye, melly neuestróttic annac à tartomán-nac fő várasáról, mellyet à Sirmius Király építet. Mert midőn à Nagy Sán-dor à Tribalisoc ellen ment volna, és à Triballofokra v'ttet volna, és ot ker-getni kezdette volna Sirmiuft, és az el szálladot volna à Duna mellé, egy Peuce neuő szigetbe: Miért hogy hayói, nem valánac, Nem v'shete vtánna. Arról ezokaért à Királyról neuezéc annac vtánna az várasit Szerem-nec.

Onnét kedig Sandor el menuén, à Gethókra méne, és meg véue azzok-nac várasát, és elpusztitá azt. De mikoron annac vtánna aiándékokat v'ott volna attól à néptől, és à Szeremi Királytól, Vis'sa méne mindiárást.

Szeremfég=
nec diczél=
reti.

Ebben è tartományba igen iò bor terem. Es it lór ez vilagra à Pro-bus Czáfár, ki annac vtánna meg gyöste az Marmaridasokot Affricá-ban, Ki à Francusokat is meg verte, A Németeket is me'sse kergette el à Ren vizénecc parttyáról, Es à Pontusnac egész tartományát, à Sarmatákkal Gottusokkal, Partosuckal, Perfákkal haytotta az ő haralma allà. Négy s'áz ezer ellenséget vert meg, és mindeneke't vis'sa v'ot az ellenségektől.

Hogy pedig à Szeremi tartomány termőb lönne, Egy nagy allo vi-zet akaria vala meg s'arastanyi. Rea hayta ezokaért az ő nagy seregét, ho-gy az ő hadakozói egy nagy árkot ásnánac. De mikoron az hadakozóc el-fárattanac volna, és igen meg s'egylenléc est à munkát, Tamadást tő-nec ellene, és meg oléc az Probus Czáfárt egy vas toronyba. De hamar igen nagy bánatba esénec minnyáian érötte. Nagy halmot tóttenecc e-zokaért és odatemetéc az ieles Probus Czáfárt és olyanirást faragánac à koporsóra: itt feksic Probus Czáfár ki bizonyára iambor feiedelem vala: ki győzedelmes vala minden Barbarus népec ellen és minden kegyetle-nec ellen.

2. Varmegye az Valkoniai mellyben vagyon az Vlylac nemes váras és à Diakoi Púspekség. Ez Varmegye alat volt Misiánac nagyob része.

3. Várme-

3. Vármegye, à Posgai, melly neueſtetter à Posga váraſtól, Mellyben vól-
tanac mayd mind à S'áua és Draua kezét való népec.
4. Vármegye, à Seuiai, Ez alát vagyon mind az egész Sclauonia, amà
állás Tótoc.
5. Vármegye, à Zágrábiai, melly allat vagyon az egész Todt orſág,
Mellyet à féléges Láslo Király, kit ſent nec hinac, haytot à Magyar Coro-
na allà.
6. Vármegye, Batauiai, Mellyben à Peuce kazdag város vagyon, mellyet
mostan Petſnec neuezúnc.
7. Vármegye, à Batai, Melly egy kelemés mező váraſról, Batáról neueſte-
tic: Mellyet à Magyaroc, à Scithiáknac fiai, Batairol, melly à Cimerius Bos-
phorusnal vagyon, nem meſſſe Sindához, ecképpen neueſtencec.
8. Vármegye, à Somogyi, melly à Somogyi váraſtól neueſtetic, Hol egy
ieles Egyház vagyon. Ebben az vármegyében, ieles mező varafac, és ieles
faluc, vadnac, mind à Balaton álla viz melet.
9. Vármegye, à Tólnai, à Duna melet, Mellyben három ieles Abpai Wc-
ſágoc vadnac, igen régic: Mellyekhez ſoc faluc vadnac ot mind ſéllel.
10. Vármegye, à S'ekesfeiuári, melly à S'ekes feiuári váraſtól neueſte-
tic. Ez igen erős város à rében vagyon. Ebben vagyon ſent Iſtuán Kirá-
lynac ieles temploma, mellyben à Magyar Királyoknac koporſoi vadnac,
Mert ez az ő temetű helyec. Eſt à templomot kezdete Mátyás Király
wyonnan meg építeni, drága kölczégeckel: De ſelbe maradt. Ha à félé-
ges Feiedelem el végeſthette volna, Talám egész Európába ſem vólta volna
maſa. Ot egy Prepoſtſág vala, és egy nagy káptalon, ſoc egyeb Papockal,
és ſoc ſörzetlecekkel, Kiknec ſoc és vgyan ſántalan ſoc iöuedelmec vala:
Mert nagy iöſágoc vala mind ſéllel Magyar orſágban ac. De miko-
ron irnánac 1543. meg fúzeréc à bac arát. Mostan Selim prepoſt ſen-
tel or. Ebben ez Vármegyében vala az Colocza város is, Erſekſég hel-
ly, holot mindenkoron ieles Erſekec laktanac, kie à Magyar Királyoknac
Cancellariusi és fő tanáczai vólta nec.
11. Vármegye, az Veſprimi, Melly ellenébe vagyon Koloczánac napnyu-
gatra. Neueſtetter ez Vármegye is az Veſprim váraſtól, melly Püſpek-
ſég hely vala. Az Veſprim kedig Német new, és ſcier kutat tſeben, Az
ſép és ieles forrásoc ért.
12. Vármegye, à Szaladai, melly à Balaton álla vizen tul vagyon. Eb-
ben vagyon à Tihan város egy fél ſigedben, melly igen böuelkődic ha-
lackal, és melly igen ieles iö egű hely. Ot vagyon egy igen nagy tem-
plom, mellyet az Endre Király rackatattà nagy kölczéggel.

Colocza
Erſekſég.Veſprimi
Püſpekſég.

13. Vármegye, à Pilisfiei, melly à Dunára megyen. Ennec mind hegyes föld: vagyon, rakua földüel: De miért hogy enyi Banyác és hew vizec fornac ki az hegyekből, ezért lében à hegyeknek az borà könyköves, és ezért rebe- gúnec meg az emberec olyan hamar, Ez vármegyében vagyon mind à két Buda, mind wy, mind ô Buda, mellyec melet allà foly à Duna. Neuebb- tetenec kedig è neuel à Budinufoktól, az igen régi Scithjai népektől, kic Atiláual, az Hunnosoknac Fejedelméuel, be iöntenec Magyar országba.

Mert ki iöntenec Asiából az Hunnosoc, és által keluen à Tanais nagy folyo vizet, be mentenec annac à Scithiánac középire, melly Európaban vagyon, és sokáig laktanac együt à Budinufokkal, még az előr, hogy be iöntenec volna Pannoniába, és afit el birtac volna. A Duna parton, ô Buda felet tertzic még à nagy darab falakból, és à körítéseköl, egy igen nagy régi váras, mellyet à mostani emberec Scambriánac neuez nec, Eft az vá-
 ralt épütöitec régenten à Sickambrioc, régi Német népec. Mert Legióc
 adtac azzoc mindenha segitlégül à Romaiaknac. Es miért hogy azzocac
 oda vettettéc, à földnec őrzéfére, és meg őltalmazzáára, Vgy raktac meg
 afit à nagy váraft, és neuebbéc afit az ô neuec vrán, Scambrianac.

Mert Mátyás Király vdiéiben ástanac ot ki egy köuet, kin szép betűc-
 kel írta vala: Sicambriusoknac Legioia. mellyet ide őrzéste vettettéc, épü-
 tetéc meg est à váraft: és az ô neuec vrán neuebbéc afit SICAMBRIANAC.
 Vagyon még azon Duna parton két igen régi pushta váras. Az egyic à
 nagy lapátzon vagyon Estergom melet, Komáromnac ellenébe, Tarà
 melet, Mellyet à Német tizedic legio épütet volt, A másik, melly Buda felet,
 miat egy tizenhat hagyitádni földre vagyon. Eft is à Német hadakozóc, à
 tizen négyedice Legio, raktac volt, Holot mostan sent András Egyháza va-
 gyon, és fenn à hegyen egy falu. Még meg látzanac nyihól nihól à köri-
 réfec és egyeb rakások is, mellyec még nem omlottanac le, Noha igen
 régicec.

Legio)
 Egy egy
 bizonyos
 száma se-
 reg volt
 Töt kedig
 kezel het
 ezer hada-
 kozo ferfi-
 at, egy osha-
 tottac à
 Romaiac
 minden ô
 vitezlô se-
 regeket,
 Elsô Legio
 Masodic
 Legio, hár-
 madic Leo-
 gio ac.

Vissegrád

Nemigen messze attól à Duna parton vagyon Vissegrád váras, hol
 elein lakohellyec volt à Magyarai Királyoknac. Mostan czac egy szép falu,
 és valami várashoz hasonlo, Mellyet meg épütötte à felséges Mátyás Kirá-
 ly: Kiuáltképpen à Királyi várat, mellynel seb épütet házat, és mesterfégef-
 bet nem láthat senki, melly vár fen az magas hegyen vagyon, és igen e-
 rős, Holot az Országac Coronaiát szoktac meg tartani.

Egy keuűssel fellyeb, ot vagyon à Piliai Abpát wrág.

14. Vármegye, Vas vármegye. Ebben vagyon Sabária, à régi vá-
 ras, sent Márton Púspek nec hazáia, Holot soc régi dolgokat talál-
 hat ni, és láthatni.

Szent Már-
 tonnac ha-
 zái.

15. Vármegye, à Soproniai, melly neuebbötött az ieles Romai né-
 pektől, kic oda mentenec lakni. Es az Vármegye kezel vagyon az
 wy várashoz, melly Bets országba vagyon, mellyet Német Wyhel-
 lynec hi-

lynech inac. Es ez vármegyębe foc és ieles várafoc vadnac, nagy foc szép faluckal.

16. Vármegyę, à Gyõri, à Duna melet, melly az igen böw Gyõr váraستól neueستتتت Es ez mellet folly allà a Ráb vize, melly annac Gyõri Pá
spekšę. vtánna be esic à Dunába. Púspeklęg helyy is vagon benne, szép ékes templommal, mellyet az Orbán púspec, Mátyás Kiraly Kénstarto-ia és Tánátfa rackatta, nagy drága kölczęggel Ez Gyõrtól nem igen mešše vagon az Pannonius hegy, mellytől Magyar oršágot also Pannoniánac neuezic, Bęts oršágot kedig, Felső Pannoniánac. Pannoniu
h. gy. Es ennac à hegy nec à hátán vagon šent Mártonac szép Egyháza.

17. Vármegyę, à Komáromi, melly neueستتتت à Komáron vára-ستól, melly à šigetbe vagon à Dunában. Neueستتتت kedig ez váras à Scithiai népektől, kic Asiából ki ióttene, Holot Scithiábá lak- tanac az elót, à Sacáron folyo viz melet, az Iaxartes hegy allat. Ez Vármegyęben vagon Tata, Hol egy Királyi vár vagon épütue, Tata Vár. melly igen szép, és igé erős. Mert egy felől allo víz vagon mellete Más felől duplás ároc vagon kórnyüle, kőšicklából ki uágua, nagy tóttéšfeckel.

18. Vármegyę, az Eštergomi. Ebben vagon az Eštergom váras, Eštergom
Erfekšę. Erfekšęg helyy. Mellyben két nagy templom vagon. Egyic az Erfekšęg temploma, mellyet šent Istuán Király épütet az várban, fen à hegyen. A másic az hegy allat vagon, az várasban, mellyet az negyedic Bela Király épütet à šent Ferentz neueben. Nagy és igé kazdag Erfec lackoté helyyen nagy Káptalannal, foc Papockal, és šörzettešfeckel,

19. Vármegyę, à Mosoniai.

20. Vármegyę, à Pesti melly à Pest váraستól neueستتت.

21. Vármegyę, à Pošoniai, melly neueستتت à Pizotól ki Traciát meg birta, midõn Misiában és Pannoniában laknéc.

22. Vármegyę, A Hontai, hol az Satom váras vagon.

23. Vármegyę, à Nógrádi: Ebben vagon az Bats váras, Igen ter-

24. Vármegyę, az Varaldi. (mõ földé vagon.)

25. Vármegyę, à Geuincerei, mellyben rez és ezúšt Banyác vadnac.

26. Vármegyę à Tornai: Ebben vas Banyác vadnac.

27. Vármegyę, à Zólyomi: Ebben ezúšt Banyác vadnac.

28. Vármegyę, à Sároli, Lengyel oršág felé. Vette ez vármegyę à neuet egy magas hegyen valo vártól, melly Eperies ellenébe vagon, mellyet nagy Sárošnac neuezic.

29. Vármegyę, à Scepesi. Ez kezeli vagon à Lengyel oršágnac határához. Ebben vadnac Scepes várasa és vára, Bartpha váras, Es Feiervárás, melly az Albanisoktól meg épütet, az Hunnosoknac šüleitől.

MAGYAR ORSZAGNAC

30. Vármegye, az Vngci, melly ki nyuitozic Maromatosfelé, az hegyes földre.
- Egri Ersec** 31. Vármegye, az Heuefi, melly à lapatz földén vagon. Ebben vagon Eger város, és vára, holot Ersekfég vagon, nagy Káptalannal, és foc papokkal és börtetesseckel.
32. Vármegye, à Borlódi. Ebben vagon az ieles vár, Dios Győr.
33. Vármegye, à Szabolczai, melly à Tiszfán tul vagon.
- Váradi Püspökség** 34. Vármegye, à Sólaki, à küllő.
35. Vármegye, à Bihari: Ebben vagon Várad à Püspökség hely, holot ieles két szép torony vagon, és az elöt egy igen nagy templom, egy erős várban, Holot is bent Láslo teste nyugstic, és Sigmond Királyé és Czászáré. Ot láthatni à bent Láslo szép rez képét is, melly egy nagy rez louon vl: Es egyeb rez Kerályi képeket is.
36. Vármegye, a Békési, melly el nyuitozic mind Erdéyiic.
37. Vármegye, az Orodiai, melly à Békési melet vagon. Ebben vagon az Orod város, holot az vac Béla Királynac koporfoia vagon.
38. Vármegye, à Szaraciai, melly az Orodiai melet vagon.
39. Vármegye, à Torontalai
40. Vármegye, à Czongradi, mellyben Szegged vagon, à nagy és igen bőv város, à Tiszfá melet,
- Czanadi Püspökség** 41. Vármegye, à Czanadi, melly à Czanád váraftól neuestetic, Melly Püspökség hely, egy igen szép Egyházzal.
42. Vármegye, à Themésuari, melly allà nyul Misiára, auagy Rátz ország-ra, Es ez vármegye igen bőv szántalan focfaluckal.
- Bátsi Ersecfég.** 43. Vármegye, à Bácii, melly à Bács váraftól neuestetic, melly egy ieles Ersec hely.
44. Vármegye, à Bodrogi, melly à Bodrog vártól vötte à neuet, és à Duna parton el nyuytozic.
45. A Szakmari, Ez fel megyen az hegyekre, és kazdag ezüst és arany bányác vadnac ebbé. Eze közet vagon à Nagy Bánya, az igé neues és hires
46. Vármegye, à közebfő Sólnoc. (váras.
47. Vármegye, à Karasnai.
48. Vármegye, à Bereksábi, Ebben vagon à Munkáts város holot à hegyen fenn vagon Munkáts vara .
49. Vármegye, az Vgocjai, Ebben vagon à Priniékneic iöfága és lakohelye, Melly Prini nemzet leg régieb és ielesb à Magyaroc közet. Eze közet fő vala à Prini Imre Mátyás Király vdeicébe. De az ő aprofági ért Mátyás Király el vöue minden várasit, és iöfágie, De annac vtanna meg keferüle az ő fiát, Prini Imret, Miért hogy szép és iö reménségi innas vala, Es hogy iám bor leiedő volna, mint az ő csei. Ezért esmet meg erefté minden
50. Vármegye, à Nitriai, Poson fcler. (den iöfágait.
51. Vármegye, à Borzodiai. 52. Várm

ERDELI ORSZAGNAC

3. *Torda Vármegye* Vármegye, à Tordai, melly à Torda várairól neueſtöttic, It egy ieles ű Akna vagy on, közel is meletefolty alla az igen űép és egéſéges víz, az Aranyas. Ot Torda melet, fenn à hegyen vólt à Romaiaknac egy igen űép váraſoc, melyet Salinumnac neueſtenc, mellynec az váraſnac nagy kapuia még moſtan is fen vagy on. A kapu felet egy képes és vértés pallás képe ál. Es à napnyugati űegeletiben egy igen űép vár vólt. Es az várasból két padimontomos kő vót megyen ki, Egyic megyen Colofuár felé, és allà megyen Deſſig. mayd hét mély földic, S'eleſec kedig az vótac, hogy két űekét űabadon el mehet egy más melet A máſic által megyen az Aranyafon, egy puſta várba Onnét ki megyen az Maros nagy follyo vízre, Es à melet mind fel megyen Vaſárhellyic mayd tiz mély földic, Mínd à Romaiac padimontomóſtác azzokat ki mondhatlan nagy kölczéggel. De tób helyeken is vadnac à űele kő vótac Erdélyben, Gyula Feyeruár melet, és S'áſ Sebes melet, à Kenyer mezeièn alla 2c.

4. *Colofi Vár-
megye.* Vármegye, à Colofi, melly az váraſtól neueſtettet. Ez melet is egy ieles ű Akna vagy on. Ebben ez Vármegyében vagy on két mély föld Colofól, az ieles hires és neues váras, Colofuár, mellyet annac elótte à Németec neueſtenc Claufenburgnac, Melly ennéké, Heltaj Gáſpárnac, máſic hazám, Ez várasban, Colofuárban, lótt a űeſéges Mátyás Király ez világra, az ó várban, egy régi nagy házban, melly à déli kapunac űinte ellenébe vagy on.

*Colos
Monoftor.* Közél Colofuárhoz, à napnyugati kapu elót, czac nem à hoſſtatba vagy on egy Abpát W'rfágos Kalafrom, Mellyet à űent Scolastica űúzról, Kolos Monofstornac neuez nec, Hol az orűagbeli nemzetek nec priuilegiomi és okleuelei vadnac, és tartatnac egy erős boldban. Egy nagy mély földön felly ül vagy on à S'amos follyo víz melet, hegyen fenn, egy erős vár, mellyet Gyalunac neuez nec, Holot az Erdélyi Púſpek nec egyie lakohellye vólt.

5. *Doboka
Vármegye* Vármegye, à Dobokai, Mellyben vagy on à Dees váras, melly melet egy ieles ű Akna vagy on, közel à nagy S'amoshoz, Es chöz egy mély föld ot vagy on az wy Baluányos, melly à fő erőség egéſ Erdellybe. Bálványosnac napkeletre, vagy on S'ec váras, melly melet is űép ű Akna vagy on.

6. Vármegye à Kalotai. Ez a végső.

AZ ERDELY ORSZAGNAC

tób Réűeiról.

IIII. RES.

Mondám az elót, hogy éűakra és napnyugatra, vadnac ez vár-
megyec Erdelybe Magyar orűag felé. De naptámadatra és délre,
Moldoua es hauas alföld felé tób nemzetec és nép ec vadnac ez
orűagban.

Előűer, Naptámadatra Molduára vagyō egy hertzegűég, melyet
Beűtertzenec neuez nec. Eűta Hertzekűéget adá az Iűſhu Láblo Király

Albirt Királynac à fia, az Hunyadi Gubernator Iánosnac, à Mátyás Király attyánac, az ő ieles hadakozási és győzedelmi ért à Török ellen. Es ez Hertzekefégből foc falukat el aiándékozà az ő Hősinec. Annac vtánna állà ez à hertzekefég Mátyás Királyra. Ó is foc falukat el aiándékozà az ő vitézinec. Vgy véué annac vtánna az Erdélyi Sásb nemzet egy lomma pénzen az maradéket az Hertzekefégnecc Mátyás Királytól, Es vgy incorporálac est à töb Sásbokkal Erdélyben. Ebben egy szép körítet váras vagyon, sinter az hauafoc közet, à Bestertze folyó víz mellet, mellyet az vizről Bestertze Bestertze neuezic.

Bestertze felet négy mélyföldel, vagyon az régi Radna Bánya, holot elein negyüé ezer Bányásb műuelc nagy hasbónal, most is műuelnecc, De nem olyan nagy számu néppel, és nem olyan hasbónnal. Radna.

Ezcec mellet vadnac annac vtánna à Székelyec. Ezcec minnyájan szabad nemefec, és à Scithia beliec közzül leg régiebec. Ezcec szabad népec vóltanac, és senkinecc nem solgáltanac: Hanem erre vóltanac kötelesec, Hogy ha ellenség iutor az országra, A Király paranczolatlyára önekic előbet fel kelet kelniecc az ellenség ellen. Adót sem attanac senkinecc, Hanem à Magyar Királynac egy egy ökerrel tartóbranac à Coronázotra, és à menyekezére, és ha à Királyué asbónnac fia lórt. Ieles hadakozo népec vóltanac ezcec. Es az ő földec Székekre vagyon osztuán. Azzoc közet teremnecc az Erdélyi ieles louac, hadra valócc, és ieles bekeres louac: és foc ió és kőuerc ökrecc. Székelyec

Harmadsor, A Székelyec mellet napnyugatra és délre ot laknac à Sásboc, kiket Deákól Saxonecnecc hinac, Ezcec kedig Asiai népec: Mert Asiából ióttenecc ki, nagy löckasággal, és le állottanac Európában. Es igen régen lakic è Sásb nemzet ez országban. Mert nem czac egy vttal ióttenecc be az országba: miképpen annac vtánna à Chronicába meg mondiuc. Sásboc.

Ezcec è Sásboc építöttéc à körítet várasokat az Erdély országban, Tudnia illic, Sebent, melly fő váras az országba, Sásb sebest, Clausen burgot, Bestertzet, Megyest, Segelvárt, Brassót, és Sásbvárust. Seben. Est is meg kezdettéc elein köríteni: De à nagy hadac miat elhattac, Ezekhöz è várasokhoz ieles szép faluc tartnac, mellyec Székekre vadnac osztua.

V. RESZ.

AZ ERDELYSEGNEC NAGY vóltáról, és bódog vóltáról.

Az Erdély ország, nem igen nagy ország. Mert Banffi Hunyától, mind Túrts váráig, melly Brassontul vagyon, alig vagyon negyüen mélyföldic az hósba. A felesege alig vagyon hús. De noha görbeczes és igen hegyes föld, azért igen ió termő föld, és igen böw gyümölcz hozó. Környülc vétettéc kedig, mint egy szép Coroná-

Coronáual à magas hegyekkel, mellyec közet sántalan soc faluc vadnac, Holot az emberek sántással és kapalással késít nec földet, à buza, ros, köles, és egyéb maguoknac be vetélére: Es mind hegyen völygyen icles termése leszen. De az emberek nec nagyobb része mind aranyásoc.

Aranyásoc.

Mert az hegyekből, és à patakokból ki vayác à főent, és meg mossac aszt, és szép drága aranyat mosnac ki belöle, és gyakorta olly aranyokat, olly szép sümeket, és Góstyánokat találnac benne, hogy egyic egy girát, egynyihánbor két auagy három girát is nyom. A többi kedig ertzeket műelnec, Arany, Ezüst, Réz, kénéső, vas etc ertzeket. Es helyel helyel Bánya várasoc vadnac az nagy hegyec közet, Tudnia illic, Offn bánya, Abrugy bánya, Zalakna bánya, Köres bánya, Vasbánya, Kisbánya, Bernardbánya, Toroskobánya.

Gyogy Bánya,

Nem messze Száz várashoz vagon egy icles hew viz, Gyogy város mellett, melly igen egéféges, és soc betegc gyógyulnac abban, mikoron benne fered nec. Ez coronás hegyekben, és erdőkben, Erdély környül, taláinyi külemb külemb fele soc vadakat, Serényes ökröket, vad louokat, lauorokat, Dán vadakat, Beléneket. Eímet, külemb külemb fele madarakat, Zakányokat, vad Pauákat, icles Sólymokat 2c.

A Székelyek nec földén Váfar hely felet, nem törem bor: De minden fele gabona soc. A töb helyeken kedig Erdélyben (czac Brasfótól, és Fogaras környékétől meg válua) böw bor terem, El anyira, hogy soholt egyebet nem isznac bornál, Mert igen ólczo, el anyira, hogy egynyihánbor egy Budai pintet ves nec egy pénzen. Minden fele gabona is terem benne, icles barmoc és louac, Melyec nagy czordáckal és ménésleccel iárnac à nagy hegyeken.

Anno, 1573.
Colosua-
rat adta
nac három
Budai pin-
tet egy Ma-
gyar pén-
zen: Gyas-
kor helyé-
kettöt.

VI. RES,

MICZODA NEPEC LAKTANAC

legyen az Magyaroc elöt Erdély országban.

MInec elötte à Gottoc, és az Hunnoc ki iöttene, és magoknac foglaltac az Erdely országot, az elöt Romaiác laktanac az országban, Kiktől meg maradtanac az Olahoc az erdőkben és hauerökben, kiket mostan is Romanuloknac neuez nec. Ezecc kedig igen kazdagoc vóltranac. Mert abban műeltéc igen erősen az arany és ezüst Bányákat, Mint aszt meg láthatni, à nagy soc faragot köuekben, mellyeken szép ki faragot iráloc vadnac Deác, auagy Romai nyeluen, Mellyeckel mind az egész ország rakua.

Ez Roma-

Ez Romaiac ieles népec vóltanac, és külemb külemb szép vára-
fokát raktanac mind az egész Erdély országban, Deſnél egy igen Romaiac
laktác az
Erdelyt. nagy város vólt. Colofuárnál is egy nagy város. Annac à fegele-
tin egy nagy és erős vár vólt, négy ſegű, tornyos és párkányos,
melly ki nyult à Sſamos folyo vizre. Ennec kedig Zcugma vólt
neue. Tordán is egy szép város vólt, mint az elõt meg mondottam.
Zalagnánál egy szép öreg kőritet város vólt, mellyet meg mutat-
tyác à régi fondomentomoc, és à szép deác irásos ſoc faragot kő-
uec.

Gyulá Feieruárnál ot vólt à leg nagyobbic város, egy nagy és
szép várral. Az város à hegyen alól vólt, à hegy kőzet, és az Máros Nagy vá-
ras vólt Fe-
ieruárnál. folyo víz kőzet, Hoſſbu és igen ſeles vólt ez à város. Ez az Ompai
vize, melly Zalagnáról allà iő, közep aránt által folyt az váraſon.
Es allà nyult az város meſſe à Maros melet, hogy Varadián alól
vólt ſockal az vége. Az vár kedig az hegyen vólt, ahol moſtan is
Feieruárnac à kőritése vagyon. Es meſſe fenn, Borbánd felet, ott
foktág meg az Ompainac az egyic részét, és faragot kőues bólt
allat hoſtác allà aſt az várban czatornás kutagnac. Ez is Feiedelé,
és ieles Nemefeknec fő lakohellye vólt: Mellyet meg eſmerhetni
az irásos ſep faragot kőuekből, és à koporſo kőueköl, mellyeket
ot ki áſnac, Es à rez táblákból, mellyeket à koporſókban lelnec. En-
nec az nagy váraſnac Vlpiaſarmis vólt neue, à Traiánus Romai
Czáſártól.

Nem meſſe Sſáſuáráshoz, ot is vólt à hegyben egy szép város,
mellynec fundamentomi még mind vgyan vadnac. Ennec is kőri-
téſi mind faragot kőuekből vóltanac. Deuahoz közel, ot is egy szép
város vólt. De alláb annac vtánna egy nyihány mély földel ot is e-
gy nagy város vólt, Es azon felet egy nagy vár vólt, melly tiſta
feier máruán kőből vólt épütue, nagy kölczéggel. Ennec Vlpian
vólt neue A hegyes földén fenn, ahol moſtan Kőresbánya vagyon,
ott is nagy épülettec vóltanac. Czutſnál, à nagy Olah falunál, à he-
gyen fen, ot is egy igen szép kies város vólt. Ieles szép faragot kő-
ueket ot láthatni, szép Deac iráſſockal. Ezeket akartam rövideden
írnyi az Erdély orſágról.

VII. RES.

A SCITHIAIACKROL AZ Ó
erkőkzekekről, és czelekedetekről.

Mét hogy előben immár ſolottam az Pannoniaról, Magyar
orſágról, è melet is Erdély orſágról és ezeknec bővſeges és
bódogſágos vóltáról: Moſtan immár ſölloc à Scithiaiknac erede-
tiről, és

A SCITHIAKNAC

Scithiái úró, és azzoknac erkölczekró, és czelekedetekró.
 nép.

A Scithiai nép igen régi nép. Es eredet az Hunnoktól, ki Iaphet-
 nec fia, és à Noè patriarchánac vnokája vala. Est meg mutattya ez
 is, Hogy régtől fogva mind vesztenecc ezen az Egyiptusiackal. Mert
 az Egyiptusiac euel akariác vala meg bizonyítani, hogy ők régieb vólná-
 nac. Miud hogy az első népec nem mehertenecc vólna à helyeckre, hol
 felette igen nagy hűwség vagyon, Se azzokra, hol felette igen hideg
 vagyon, Auagy hogy nagy gondolkodással kerestenecc vólna ruháza-
 tokat, és mindenféle mentégek-eket vagy az hidegség, vagy az hűwség
 ellen: Hanem az első és à régiebec à iò földet választották magoknac,
 melly szép, kies, és iò gabona temő volt. Olyan az egyiptus, mondá-
 nac, à mű földűnc. Ezokaért mű vagyunc régiebec tú nállatoknal
 Scithiaiaknal. Mert miért hogy mű vtánunc támatatoc, Ezért kelet
 budosnotoc, és à gonos hituán, souán és meddő földie maradna-
 toc zc.

Egyiptusi
 ác vetel-
 kődaecc.

Ebből akartanac ezokaért az Egyiptusiac bizonyítani, Hogy ők
 régiebic és leg előbb is laktanac Egyiptusban az emberek, az földnecc
 kies és siros voltaért. Ez Argumentum auagy kötés beféd ellen bóltá-
 nac à Scithiaiác, monduán, Hogy è kötés beféd semmi. Miért ho-
 gy az Isten nem teremtet oc nélkül, és heába valót. Ninczen egy he-
 lly is, (vgy mondánac) hol nem lakhatnánac az emberek, és hol
 nem teremhetnénecc mindenféle Lelkes állatoc: Mert à terméset minde-
 nűt meg mutattya az ő erciét, az helyeknecc az ő miuóltoc, és az égnecc
 az ő tulajdonfága szerént zc. Ecképen vesztenecc ez népec, az Egyip-
 tusiác, és à Scithiaiác egymással è dolgon. Es à Scithiaiác meg győst-
 tée az Egyiptusbelieket, nem czac szép kötés befédeccel, hanem vé-
 gre fegyuerceccel is.

Berosus az
 Egyiptusi
 Király.

A Scithia-
 iác diadal-
 masoc.

Mert mikoron à hadba ment vólna Berofus, az Egyiptusi Király,
 Meg várác őre: az határban à Scithiaiác. Onnét ménenecc az vtán-
 leybe, és rea támadánac. De mikoron látta vólna Berofus Király az ő
 nagy bátorlagokat, el hadia à táborn, minden keteputáual, és el
 futaméc előttec. Es midőn à Scithiaiác elértec vólna őket, nagy sokat
 le vágánac bennecc, és czac alig állathatà el à Király. Es ha az állò vi-
 zec nem lesnecc vala, ackoron à Scithiaiác el nyertée vólna tölle mind az
 egész orfágot. Megteruén annac vtánna, egész Asiát meg gyözéc,
 és magoknac foglallác à Birodalmot, és adót verénecc mind az ot valo
 népekre, és magoknac mind meg hódoltatác őket.

Dariusz

Dariust is, à Persiai Királyt, eytéc à Scithiaiac bégyenséges futamásban. Cyrus Királyt is el vesztéc, minden ő seregiuel, Es Zopirust, à Nagy Sándornac Hadnagyát, meg veréc, minden ő seregiuel, és tellyiséggel el vesztéc ašt. Es à Scithiaiaiktól támadot à Partusoknac, és à Bactriáknac nagy birodalma. Ieles hadakozóc vóltanac ezokaért à Scithiaiac, kiket nem győshetet meg lenki, Es vóltanac minden tisztesség kiuanás nélkül, és telhetetlenség nélkül, Es az ő nagy diadalmokból nem kéuantanac semmit à meg győzetezerektől hanem czac tisztesség engedelmet. Nem bántnac őc, sem kapalnac, Hazakat sem épűcnec, sem falukat: Mert ninczen semmi bizonyos lakohellyec. Czac à barmaktól élne, mellyeket à nagy pusztákban legeltetic és őrzic. A békerekre ernyőket csinálnac, és kasokat, Ezec őnekic házac, Es ezeket minden felé vontattyac, az ő kéuanágoc bérént. Es ezekben hordozzac feleségeket, és gyermekeket.

A Scithiaiac meg veric Dariust.

Ieles hadakozóc à Scithiaiac

V I I I . R E S .

Nem tudnac őc semmit az gyapiu felől, auagy egyeb valami fonás felől, auagy bővés felől: Hanem vad és vrgé bőrecekkel be fedezic testeket. Az vñő és iuh feű saytár és dēsa az ő pohár bēkēc, Es téy és méz az ő eledelec. Az ő hadi bőrsámoc egy egy pósiár, és egy egy kez iy. Semmi irot törűnyec ninczen, Hanem az ő okoságoc bérént tesnec törűnyet. Nagyob vétec ninczen kőbtec à lopásnál, Miért hogy ház nélkül vadnac, és minden örökiség nélkül, és czac à barom az ő életec, és minden marháioc és iósiágoc, Es miért hogy barmokat őrzic à pusztában, minden marháioc oda lönne, ha az lopás szabad vólna kőzettec. Nem iárnac à más emberé vtán. Meg elégednec az őuēieckel. Nem kereskednec arany és ezűst vtán, mint az egyeb emberec. Igen mérteckletes népec, és iózanoc, és terméset bérént iámborfágra vžéc. Es ezért dicziri őket oíly igen az Homerus poeta.

A Scithiaiac gorőba népec.

A Scithiaiacnac feűzetec.

Minec vtánna az Asiai birodalmot meg kerestéc magoknac, más fél ezer estendeig mind adót fűzettec az Asiabelic az Scithiaknac: De annac vtánna Ninus, az Asiriai Király, véget vetet az adó adásnac. De őket meg nem győshete senki, és adót nem adtanac sem fűzettec senkinec. Soc népec támadtanac vgyan gyakorta ellenec, Mint à Nagy Sándor, és à Romaiac: De nagy emberféggel meg óltalmaštac magokat, és gyakorta diadalmosoc vól-

A Scithiaiac biriac Asiát.

Amázones mosoc vóltanac ellenec, Mint az historiákban est oluashatni Söt elinduluán, à nap keleti birodalmot tellyeséggel magoknac foglal-tác à Scithiaiac, Es noha à hatalmas Romaiac igen vgyekóstenec rayta, azért soha nem birhattac őket. Vgyan ő közzúlec támatta-nac az Amazoc is, amaz hires neues vitezlő asibonyiálatoc, kicfe-lől olly ieles vitezlégeket, és nagy győzedelmeket irnac, az histo-ria iróc.

Egesippus. Egesippus, az ieles historia iro, est iria Scithia felől, Hogy mi-koron Titus megvótte Ierusalemet, hollot sántalan nagy loc Si-dókat le váktanac, és kilentzuen het ezert vittene rablágban. Ac-koron Alánusoc, az Asiai Scithiac, ieles hadakozo és kegyetlen nép, kiket à nagy Sándor à Caucason, igen nagy hauas megé, be-sorítot vala, vas reckeštefeckel, egyeb fele kegyetlen népeckel e-gyetembe, Hogy azzoc mind à Tanais nagy folyo víz melet lak-nánac, és à nagy álló víz, à Meotis melet. Es hogy ne vtnéne ki, az egyeb idegen emberekre: Mondom, hogy ackoron el törtéc az vas reckeštefecket, à földnec vadfága és meddősége miat meg inditatuán, és à predalásnac, és à kóborlásnac kiuánfágából, Es ki ióttene Hircania által Mediában, és hogy asit, véletlen, mind által ságuldotac, és tűzzel, vassal, mindenecket el vestóttéc. Es minec vtánna meg fárattanac à kegyetlenkedésből, hogy à sákmánra estene, és annac vtánna à birodalmot el foglaltanac.

Pakus Király. Est haluán à Pakus Király, El futaméc igen mebbe földre, va-lami erősegekbe, és nem gondola országáual, Czac hogy őmagà meg menekethetné. Es annac vtánna meg válta töllec feleségét, ágyasit, és gyermekit, mellyeket mind meg foktanac vala, sáz Ta-lentomon.

IX. RES.

Tiridates, az Armeniai Király. Est is iria Egesippus: Hogy mikoron hallotta vólna Tiridates, az Armeniai Király, hogy ő rea akarnánac iónyi, Ellenec akara állani De mikoron meg vitanac vólna, Meg veretéc töllec, és futua el sálladà. Az el sálladásban midőn egy Scithiai vrkot vóttet vól-na à nyakában, Ha à sábliáual asit el nem vágta vólna, eleuene estet vólna kézbe. Es midőn Tiridates Király ecképpen el sálla-dot vólna, Imezec mind el kóborlác az egész országot, Es minec vtánna mind fel dultac vólna mind az egész Mediát, Es Arme-niát, és tüz-

niát, és tűzzel megégetéc volna azzokat, Leg ottan be menénc Scithiában.

Az Europabeli Scithiác, és az Alanusoc, egybe tarfolkoduán az Gottusockal, által ságuldottác egész Traciát, Misiát, Pannoniát, Illhrát, Olas országot, Német országot, Frantzországot, és Hispaniát, és azzokat nem czac meg dultác, Hanem vgyá magoknac foglalác, mellyekkel mostan is birnac. Az Vandalusoc is sinton azzon képpen czelekettenec, és meg birtác az egész Affricát. Mikoron Vallerius és Galienus birnanac Romában, A Gottusoc nem czac Traciát dultác meg: Hanem egész Macedoniát, Göreg országot, Pontust, és egész Aliát. Mindenkoron és főképpen vgy czelekedet az Isten, Hogy mikoron az ő nagy haragiát meg akarta mutatni, mindenkoron északról hosta elő az ő kemény és nagy ostorit.

Az Vandalusoc.

Az Gottusoc.

Es ez czodálatos dolog, hogy senki hatalmat nem vehetet, nagy focvdeig à Scithiaiakon. Ha sinton valaki be köteleste magát közükbe, Czac hamar ki hántác annac igáiát nyakokból. Haddal kedig egyebekre induluán, gyakorta győzedelmesc vóltanac. Ellenec hadakostanac az Baczus, és az Hercules, Annac vtánna Cirus is, Darius, à Nagy Sándor, és Pompeius: De nem sockáic tartot raytoc azzoknac birodalma.

Nagy törörc hadakoztanac à Scithiaibe lieckel.

Mit mondiac à Töröckekről? Ezec is támadtanac az Asiai Scithiákból, és ki ióttenc Pontusból, és Capadociából, és az vékső országokba be ságuldattanac, és enyi soc kadagságokat kóborlottanac magoknac, hogy olly hatalmasoc lóttenc, hogy nem czac Galaciát, Bithiniát és Phrigiát foglaltác magoknac: Hanem, tellyesféggel à külsőbbic Aliát is. Onnét leg ottan az Helleispontuson által ióuén, az Európánac nagyobbic részét foglaltác magoknac, A Romai birodalomnac nagy ségyenére, és felete igen nagy karára. Mit kedig meg műeltenec legyen az Magyaroc, ašt meg halluac annac vtánna à Chronicában.

A Töröckec is Scithiaiac.

De nem czoda ez, hogy olly igen ieles hadokozóc, és ollyan merés vitézec à Scithiaiac: Mert nem ok nélkül vagon, Mert főképpen ez három dolog meg segiti őket. Mert az égek nec helyheštettéséből vagon ez, hogy à Magyaroc bátor búuúec. Mars kedig az ő Planetaioc: Az indittyá őket kegyetlenködésre. Az ő földc nec terméseti kedig meg erősiti az ő testeket. Mert miért hogy az ő földc hidec, abból be recked nec à restek nec veréték nec lyikai, és ebből leszen nagyob melegség az ő testekben, és az ő

Honnét à Magyaroc nac bátor sága.

eledeleket iól meg emésthetic: Abból vagyon ez, hogy nagy és erős testec leßen. Ez legyen elég à Scithiaiakról.

A MAGYAROKNAC EL-
SÓ KI IÓVESEKRŐL SCITIABOL.
ELSŐ. RES.

Isten czodálatos okból indit =
= az ki az Magyarokat.

AZ Hunnoc, kiket mostan Magyaroknac neuezúnc, régen Scithiában mind vadásfaffal éltence. Mert mint oda fel meg mondottam, ők semmit nem tudtanac, sem sántás, sem kapalás felől. Ennec okaért az Isten czodálatos okot vete eleykbe, melly mitat indultattanac annac vtánna, hogy ki ióyenec az ő földekből. Mert nemellyec azzoc kőzzül, kic laknac vala az Meotis álla víz melet, vadásni menénc. Es eleykbe támada egy nyéstén sáruas. Es mikoron a sít kergetni kezdettéc vólna, futni kezdé, es à futásba tartá az gyegre, az Meotis álla vizre. Vtánna sieténc mind az vadásoc, annyira, hogy olly messze iutánac, hogy meg hallattác vala à Cimerius Bosphorust. Mikoron kedig annyira vtánna sieténc vólna à sáruafnac, hogy el értéc vólna az Europábeli Scithiát. Ot el enyébbéc elóttéc à sáruas.

Az Magyarok által iónac az Meotis álla vizen.

Látuán ezokaért az vadás Magyaroc ot à földet, igen czodályác vala a sít, és igen diczíríc vala. Annac vtánna vgy térénc visísa esmet az Asiai Scithiába, és meg besélic az ő társáinac rendel mind, Mint menténc vólna, és mint leltéc vólna az ió földet. A Magyaroc kedig mindiárást vtálni kezdéc az ő sauíány és meddó földeket, Est is meg látác, hogy igen sockan vólnánac: Ezokaért fel kelénc mind feleségestől és gyermekestől, és az vadásoc vrán indulánac, és által ióuénc az Meotis álla vizen. Es hogy által iótténc vólna, látác, hogy az à föld sockal iób vólna az ő földeknél és hazáioknal, és el foglalác a sít à földet, és le telepedénc ot az víz melet, Az embereket, kiket elősít ot talalánac, azzokat meg áldozác à Diadalomnac. A többít annac vtánna meg biruán, rabba tóuéc. Az Alanusokat is meg birác, kic elősít ot le telepettec vala. Annac vtánna támadánac à vékső Gottusokra, és nagy kegyetlenféggel czelekedénc azzockal.

3 7 3.

Magyarok nac Hadnagyai.

Mikoron annac vtánna irnánac Christus Wrunknac sűletése vtan, három sázban, és hetuen háromba, Mikoron Valens Romai Czásfár, és Damásus Papálkodic vala, vgy kezdénc à Magyaroc ki ióni Scithiabol. Az ő Hadnagyoc valánac, Bela, az Czele fia, ki Zomai nemzetfégből valo vala. Es Czeua, és Kadicza, kic Bela atyafiai vala.

fiai valánac: Annac felette Athila, az ő ket Őczéuel, Cemenel, és Budáual, kic Bendeg. atz fiai valánac, az Kadar nemzetfégből valóc. Es ki iouén, birni kezdénc éfac felől. Es ezec válastánac száz és nyoltz nemzetfégekből, tífser valo száz ezer, és nyoltz ezer embert, és azzokat egybe haytác egy seregbe. Es Itélő Mesteré tóuéc egy bölcz embert, kinec Kadar vala neue, Es paranczolatokat adánac ki, Istennec és az egész kótségnc neuéuel. Es annac vtánna véres tört hordatánac mind széllel közetec, és hadba hirdetéc őket egy bizonyos helyre. A kic el nem iouénec, meg vtáluán à tóruént, és à közénféges paranczolatot, azzokat kettő vagánac egy póslárral.

Kadar Itélő Mester.

Mikoron ezokaért olyan nagy erőuel vólnánac, El hiuéc magokat. Es elinduluán, menénc à Bessuffokra, à Rutenosokra, à Kunokra, mind feyrekre, mind feketékre, és elbirác. mind azzokat Annac vtánna meg haytác mind à Daciaiakat mind à Sarmaciaiakat. Es által menuén az hegyeken, meg szállánac Pannoniában à Tiffa nagy folyo víz melet.

II. RES.

Mikoron kedig Hermanar Király, à Gottusoknac királya, ki az elöt foc népeket meg győzet vala, meg hallota vólna, hogy nagy nép iöt vólna Scithiából, melly miat félelmes vólna az ország nac dolga, Mindiárást ebbe tanátskozéc, hogy job vólna hogy előtser ellene támadna, és visssa verne őket. Ennec okaért nagy sereget gyúte. Es mikoron immar igen nagy népe vólna egyút, hertelen halállal meg hala.

Hermanar
Gottusok-
nac Királya.

Sinte ackorő kedig, hogy à Magyaroc be szállottanac vólna az országba, Találána cege asfionállatot, melly meg olte vala az ő wrát. Mikoron kedig mind à paráznaflag, mind az gyilkosflag reá bizonyitattot vólna, à Király meg hadià nagy haragiában, hogy kegyetlen penáual meg büntőtnéc asf, Tudnia illic, hogy mindenic kezére, és mindenic labára az asfionyiállatnac egy egy louat fogánac, és ecképpen négy réfre szackastanac asf. Ennec kedig ez asfionyiállatnac két bátya vala, kic igen bosfonkodánac à Királyra hogy olyan kegyetlen halállal meg olte az Király az ő hugokat. És egybe esküvénc, hogy meg akarnác ölni à Királyt, Annac vtánna rea támadánac, az Hermanar Királyra. Váltic meg olalmaz à Király magát ellenec: De végre által veréc őtet, és ez lön az ő hertelenhalála. Mikoron meg oltec vólna à Királyt, mindiárt à Scithiaiakhoz székénc, hogy ot meg maradhatnánac.

Rötenetes
büntetés.

Hermanar
Királynac
halála.

A SCITHIAKNAC

Balamir
az Hunno
foknac Fe
i-delme.

Mikoron ez meg löt volna, Balamir, az Hunnoknac Feiedelme örülni kezdé ennec, és ottan esébe véué, hogy immar meg győshetne az Ostrogottusokat. Az Visigottusoc kedig mikoron meg hallottac volna, hogy à Rossomanoc, à két ieles férhac hitlenné löttenec volna, és magokat adtac volna à Magyarokhoz, Meg iyedé- nec, hogy mind egyút kellene vesniec az Ostrogottusokkal. Ezo- kaért est végezéc, hogy ki akarnánac menni az országból. Es ki induluán mind feleségeitől gyermekeitől, ménénec alia mesé, és le telepedénc à Duna melet.

A Magyar
roc diadal
mosoc.

Az Magyaroc kedig meg induluán, rea rohannánac az Ostro- gottusokra, kic nap támadatra laknac vala az országban. Es egy nyihány vtközetben meg veréc azzokat, és meg győzéc őket. A- zon közbe az Visigottusoc köüeteket boczatánac Romába az Va- lens Czáfárhoz, az Valentinus Czáfárnac az öczéhöz, és azzoc ál- tal könyörgénc neki, hogy engedne nekic földet lakásokra Misia- ba és Thraciában. Ha kedig asit meg múuelne, Tehát öc olyanoc akarnánac lönni, mint egy nagy töltés, és egy méltly ároc az Hun- nosoc, auagy Magyaroc ellen.

Valens
Czafar.

Az Valens Czáfár nagy örömmel fogadà à köüeteket, és min- deneket meg engede nekic az ö kiuántárogoc szerént. Mert à remén- ségbe vala, hogy ez Gottus népec, lönnénc mint egy erős bátya à Romai birodalomnac, Kiuáltképpen ezért, hogy meg igéréc ma- gokat, hogy à Romai keresztényén hitet fel akarnac vönni. De hogy a köüetec haza iöuénc, sockal külemben lön. Mert púspeket ké- rénc Valenstől, kic à Romai Egyháznac elléségi valánac, és kiket à Romaiac Arianusoknac neuezenc, es azzoktól meg tanólac à Ke- resztényeni hitet, mind az Visigottusoc, és mind az az egész Gepidák- nac nemzetsege. Es adánac nekic Hadnagyokat, Lupicinust, és Ma- ximust, hogy ezec minden képpen gondot visselnénc reaioc, ho- gy semmiből fogyatkozásoc ne löne. De az hadnagyoc nem iámborul visselnec vala gondot reaioc, Es az élés hordásból na- gy nyereséget akaránac vönni: Abból eséc à segény kölség nagy sükségbe, és drágaságba. Es à kölség átkozni kezdé az Hadnagyoknac telhetetlenséget, miért hogy olyan drágan ad- nac vala el minden élést, Es arról panansolkodnac vala, hogy nemczac minden pénzeket el költetréc volna az eledelek nec véué- sére, hanem hogy feleségeket is, és gyemeket el kellene adnioc öröcrabságra &c.

Az Romai
Hadnagy-
oc telhet-
elennec.

telbetet
enség nec
iüntötése.

Es mikoron meg látnác, hogy semmit nem használnánac az ö panansolkodásokkal, hanem mind egyaránt nyuzatatnánac az Hadnagyoc által, A fő népec, Phrigiter, Alatheus, Saphracor &c. támadást

támadást tőnec, és rea támadánac az Lupicinra, és az Maximusra, és meg ölég őket az ő kegyetlen vsorafágozért: Es vgy elhaylá-
nac à Romai Czáfártól. Mikor az Valens Czáfár est meg hallot-
ta vólna, ki ackoron Antiochiaba vala, igen meg bufilla rayta. Es
mindiárált sereget gyúte, és elsietuén, által ménne Propontba, és be
ménne Traciába. Es mikoron sőmbe állot vóloa az Visigottu-
sokkal, meg vřközéc vęlec. De mikoron egy keuesic serényen
fogta vólna à dolgot, Mindiárt annac vtánna futni kezdé. Es egy
kez iyes egy nyilat löue belé és egy faluba futaméc be, és ot egy
hazba meg ége. Vgy büntete meg az Wř Isten à nagy telhetet-
lenféget.

Valens
Czáfár-
nac vesce
delme.

Azonközbe hogy ez lőnne, à Magyaroc, kic immár be iötte-
nec vala Európába, meg győzéc az Ostrogottusokat, és birodal-
mot kezdénec magoknac foglalni. Es mindent à Tanais viz közet,
és az Taurica Chersonesus közet lőn, mind magoknac foglalác,
Paranczolánac mind à Tanais melet valóknac, mind az Roxolánu-
soknac, az Alanusoknac, Carionaknac, Amaxobioknac, Budinusok-
nac, Sturninusoknac, Vbioknac, Acibiaknac, Nauariaknac, Sarmati-
aknac, és az Venedusoknac. Es à Khunoc, Bastarnac, Peucinoc, Kar-
pianiac, nagy adót fűzetnec vala nekic. Es meg rőttenettéc vala
immár à népet, mind à Tanais folyo vitzől fogua, az Dunaig. és
Német ország felől à tengeric, és mind az Lengyel tengeric Es erő-
síteni kezdéc az ő birodalmokat, és minden telé nagy kegyetlen-
séggel birnac vala. Es mindenkoron hátacon valánac az Gottu-
soknac, és kergetic vala őket. Altal mennénec à Dunan is, és az ő
sokafágozokkal mind be lépéc ot à tartományokat.

A Magya
rok nac na
gy birodal
ma.

Es annac vtánna segítségül hiua őket az Ecius, az louagoknac
Hadnagya, ki egy ieles vitez ember vala, Es ez ő vęlec egyút, és
az Lotharius hertzeggel ellene indulla Theodarius ellen, az Visi-
gottusoknac királlya ellen. De mikoron immár mind à két sereg e-
gy mással sőmbe állana az viadalra, A feiedelmec meg gondolác
magokat, és meg békélénec egymással: Es semmi nem lőn az
vřközeterbe.

Ecius Ro-
mai Vvr.

III. RES.

VAla kedig az vdőben Pannoniaban egy fő tistarto, mikoron
à Magyaroc ecképpen le kezdénec telepedni, ennec Macrin
vala neue, Es annac birtoka allat laknac vala ackoron soc nem-
zetec, Németec Clafoc, és egyebec. Mind ezkre vgyekő-
zénec támadni à Magyaroc. És noha Macrin, az orfágnac
feiedelme

Macrin fe-
iedelme.

Detre
Fejedelm

fejedelmé, bir vala Misiáual, Pannoniáual, Thraciáual, Tod orsóág- gal, és Macedoniáual is: De még sem ér vala az Magyarokkal. En- nec okaért fel küldé az Dietrichöz, ki egész Német orsóágnac fő Ka- pitánya vala, és ást hiuata, hogy segítéül iöne neki, hogy el ne lepne őtet az Magyaroknac sántalan sockafága. Az Dietrich Ka- pitan hammar igé nagy sereget gyúte, és aual allà iöue Macrinhoz Pannoniába, és egybe sálita az ő népét az Macrinnac népéuel az Potentia várasnál, Tétén és Sásshalom közet, melly vagyó tíz ezer lépésnére messze vagyon à Dunához. Mert Tétá Buda és Sçkes Feieruar közet vagyon. Ot együt léuén, tanáczt tartánac egy- mással, hogy ha iob volnaé vgyan ottigen meg vtközni az Hun- nusokkal. Auagy ha más helyt kellene válastani, melly az vtkö- zetre alkalmas volna? Auagy, ha à sereget által kellene vinni, hogy vgyan ottan meg vtnéc az Magyaroknac táborát?

A Magyar-
rok tomlóc-
ken által
vsnac à
Dunán.

Mikoron ecképpen őc tanáczközánac, és egyic imest, à másic amaßt adna tanaczul: Addig à Magyaroc neki késülénec, és Buda melet, Scambria ellenébe à Duna mellé sálánac. Az egyic részét köz zúlec à táborba hagyác, hogy azzoc à tábort meg örúznéc, és feleségeket, és gyermekeket. Őmagoc kedig tomléket fel fuuánac, és à tomlókra tecküuén, által vssac à Dunát, A Fejedelmec kedig, Macrin, és à Dietrich, mind népestől éyel alusnac vala nagy bátor- sággal: Mert tudiac vala, hogy nem vólnánac az Hunnusknál semmi haióc, és hogy sohólt semmi hid nem vólna.

Az Hun-
noknac el-
ső diadal-
moc Pan-
noniába.

Hogy által költec vólna az Hunnoc à Dunán, hol mostan à Ke- léndföld vagyon, Míndiárást sieténec Potenciara, Es meg vtnéc az- zon éyel à tabort véletlen. Es míndiárást nagy oldecklés lön ott. Mert sokat az ágyakban által vtnéc az Hunnoc, à többi té toua kezdénec futni, mint à bolondoc, és az Hunnoc mind le vágiác va- la őket. Es meg budulla mind az egész tábor, és nagy kiáltas lön abba. Nagy veszedelem lön ezokaért mind à Németec és à Sásoc közet: Mert à Romaiac futasra adtác vala magokat. Czac azzoc maradánac meg kic az várasban meg sállattanac vala, à vagy igé kezel az várashoz: Mert azzoc még is be sieténec az várasba. Az Hunnoc à nagy viuástól el faraduán, vissza menénec, és meg sállá- nac az Tárnn völgybe.

IIII. R E S.

A Fejedelmec, Dietrich és Macrin, igen nagy kárt vallottanac vala ez vtközetben. Felette kedig meg ségyenlic vala, hogy olyan rutul meg verettenec vólna az Hunnoktól. Ez nagy boss-
sonkodás-

önkodásban ezokaért el végezéc estt önen közetec, Hogy auagy minnyáian el akarnánac vesni, auagy boßbut akarnánac állani az Hunnokon, Egybe gyütéc ezokaért, à mint lehetec, az hadakozóknac Legióit, Es miért hogy az Hunnoc el faradua válánac, mind az éyeli vigyázástól, mind à nagy viadalomtól, Ezért astt végezéc, hogy minden vontatás nélkül reáioc akarnánac menni. Kéßec löneca Legióc rea, és vgyan nagy kiuánfággal menéne az vtközetre. Es mikoron az Hunnoc láttac vólna az ő kéßvöltokat, Óc is mindiáraßt kéßec lönece. Es mind à két sereg egybe roppona, Es nagyob viadalt nem láttot senki ennel. Mert virrattól fogua nap estic mind meg tartta az viadal, nagy vérontással: De estue felé annac vtánna meg kezdéne à Magyaroc lankodni, Miért hogy annac elötte is igen el farattanac vala. Es mikoron futua el ballattanac vólna à Duna mellé, Esmet à tömlöken vißsa vßánac à Dunán, Es vißsa menéne az ő táborokba.

A Magyaroc elveztic az viadalt.

A Romai hadakozoc igen el farattanac vala. Ebből lön, hogy nem vßheténe à Magyaroc vtán. Es igen nagy nép veset vala ez viadalban mind két felel. Mert az Romaiakban vesitenece vala mind à két viadalban, két száz ezeren, és tiz ezeren. A Magyaroc közzül el veset az egyic Hadnagyic Czeua, és uele együt száz ezer és huszonöt ezer Magyaroc. Másod napon à Feiedelmece, Macrin és Dietrich, tanácztot tartánac egy mással. Es arra végezéc à dolgot, Hogy más houa kellene à tábort vinni. Mert az Hunnoc igen sockan válánac. Ha esmet azzockal meg kellene vtköznioc, Lehetetlen vólna, hogy azzoknac ellene álhatnánac. Ezokaért nem kellene à meg maradt Legiókat hertelen el vesíteni, hanem touábra valo sükségre kellene azzokat tartani. Ezokaért Thulnára fel viuéc à sereget.

Czeua Hadnagyic veset delme.

Mikorö kedig az Hunnosoc meg ertöttéc vólna, hogy el mentenece vólna az Romaiac, Altal iouénece à Dunán, és à viadalnac helyére menuén, az Magyaroknac testeket, az ő módioc berént, tiszteléggel el temetéc. Es mikoron meg találtac vólna az Czeua Hadnagynac testét, annac csinálánac egy koporsót az hires vt melet, es oda temetéc nagy tiszteléggel à testet. Es annac à háfára tönec egy máruán kö oßlopot, az Hadnagynac öröc emleközetre. Es neuezéc astt à helyt Káiáß völgynec. Es annac vtánna meg bátoroduán az Magyaroc, által menuén à Dunán, mind à két Pannoniát kezdéc magognac foglalni, és ki kezdéc belöle haytani az Romaiakat.

Czeua Hadnagynac temetése.

Es mikoron

AZ MAGYAROKNAC DIADALMA

Es mikoron nagy sereget válogattanac vólna közzúlc, ei indulanac, és fel kezdénec menni Tulnara, melly Bets országac határában vagyon, holot az Macrin, és az Dietrich feiedelmec valánac à Romaiackal és à Németeckel táborban. Mikoron ezec meg hallottac vólna, hogy az Magyaroc olyan fiándéckal iónénec, hogy ez végfő vtközettel meg akarnánac kéférteni, hogy ha önékie auagy az Romaiaknac kellene Pannonia földnec maradni: Őc is nagy bátorsággal neki kébülénc, és főmbe állánac az Magyarockal Kézmarcknál. Es mikoron egybe roppant vólna mind à két sereg, nagy viadalt tartánac egymással. A magyaroc kedig nagy kiáltással vinac vala, és olly sűrű löücc à Romaiakra à nyilakat; mint à feleget. Es virratától fogua tarta mind az viadalom kilentz óraig. De kilentz óra vtán igen el fáradánac à Romaiac: Mert igen keuesen valánac az Magyaroknac sokságához képest. Es úgy kezdénec hátat adni, és úgyan rendben elkezdénec menni. A Magyaroc kedig mind vtánnoc vzenec, és erőssen vinac vala vellec. Es Macrin, à feiedelem, víssza terite az ő seregét, és wyonnan kezde vini az Magyarokra: De őmaga oda vesze az viadalban. Az Dietrich Feiedelmet kedig homlokba löücc az Magyaroc, Es vgy szállada el annac vtánna az őueiuel: és à nyil vasat, egy darab nyillal, nem vonhata ki az homlokból: Ezokaért vgyan homlokában be viué asit Romában. Honnét az Magyaroc ötet halhattlan Dettrónec neuezéc

Az Magyaroc esmet diadalmosoc.

Az Magyaroc ezokaért diadalmasoc lönc, De igen nagy vérontással: Mert negyuen ezeren vesénc oda, Es három fő hadnagyoc, Tudnia illic, Belá, Czeue, és Kadicza. Nagy vala à Romaiaknac romlása is. Es à Magyaroc el temetéc nagy tisztességgel mind az három Hadnagyokat, à máruán oslopnál, melly felől az előtöttem emleközetet.

Három hadnagyoc vesénc el.

Mikoron ezokaért irnánac Christus Wruncknac fiúteresse vtán Négyfázban, és egyben, úgy találánac à Magyaroc nyugadalma magoknac Pannoniába De nagy vérontással: Az ő be iónéfenec kedig az huson nyóltzadic éftendőben. Mikoron kedig à fő Hadnagyokat mind oda vesítettéc vólna, nagy áruaságba iutottanac vala, Anyira, hogy nem tudnác, mit kellene czeleködniec.

ATILA,

ATILA AZ ELSŐ HERTZEG

A MAGYAROK KÖZET.

ELSŐ. RES.

Miert hogy kedig Kaditán és Hertzeg nélkül nem leheténe az Magyarok: Mert felette igen sokan valának, Nem tudiac vala, kit választanának közzülec, Minnyáian egyről tesnének vala életközvetet, Tudnia illic az Atiláról, ki Bendegútz fia vala. Valának ő kövüle az Ottar, és a Roc, de azzoc immár ki aggottanac vala belőle: Esmet Buda, ki Athilával egy vala. Mikoron ezokaért Gyűlésbe egybe gyűltének volna minden nézetekből, minnyáian választác fő Hertzegnek az Atilát. Ez kedig igen kíványa vala a birodalmot, miért hogy ieles hadakozó vala. Ezokaért mindiárt felvéué az Hertzegségnek tisztit, és kész lón mindenekre: Miért hogy erős test vala, és igen munka tehető, és igen bátor búuú, az hadakozás dolgában igen bölcz. és gyakorlattator.

Ottar.
Roc.
Buda.

Hogy kedig fő Hertzeggé választottác volna őtet az Magyarok, Az egész kölség eleybe ioue nagy móddal. Es oda áluán, igen szép beszédet kezdé az egész kölség előtt, és bölczeséggel meg köszené a nagy tiszteletet nekik. Annac vtánna oktatni és inteni kezdé őket minden ieles dolgokra, Es tanyita őket nagy szép dolgokra, mit kellene mindeneknek czelekedniec. Hogy kedig el végeste volna az ő szép és hősbu beszédét, A Magyarok minnyáian felbóval kiáltánac: Élyen Atila Hertzeg, Élyen sok estendeic: Az Istene mindenekben jó berenczeuel meg látogásác őtet: Jó berencze az Scithiai Magyaroknac Es nagy tiszteletet tőne minnyáian Athilánac. Es a nézetec minnyáian meg eskűnek neki, mind az hadakozó rendekkel, Hogy mindenbe engedelmesse acarnánac neki lónni. Az wrac minnyáian nagy diczeretet mondnac vala neki, Es intic vala őtet, hogy mindenbe arra akarna ügyeközni, hogy ki teriesstene az Magyaroknac birodalmát: Es meg ígéréc magokat, hogy minnyáian melete acarnánac lónni.

Atila be
köszöni
magát a
népnek.

Ezokaért Atila gondot kezdé viselni az orsógra. Es elrende le mind a birodalomnac az ő módiát, Es tővényeket kezdé szabni, es az birodalónac erőségére sok törzéseket törzeni, és az népeknek ki hirdettetni. Es mikoron azzokat mind el végeste volna, Annac vtánna az hadi dolgokat kezdé elő venni. Nagy sok hadi törbámokat kezdé gondolni. Az Mester embereket mind egybe gyűte es ezekkel együtt tanácskodéc minden hadi törbámoc felől, Miképpen kellene táborbontókat, Sereg bontókat, város és vár

Atila bölcz
Hertzeg.

doi, Mint kelene egy dolgot el kezdeni, el indítani, auagy véghöz vinni. Nem hammar czalhattya vala ötet senki. Ő kedig igen tudia vala az embert meg körülni befédiuel.

Igen nagy serege vala. Czac Hunnoc auagy Magyaroc valánac az ő seregébe tiz száz ezeren, Az egyeb iöueüenec és segítsegektől meg válua. Est è sámot mindenkoron vgyeközic vala éppen meg tartani. Mert valánac neki egyeb iffiak is, egy nyihány ezren. Mikoron à nagy seregnec valami hiya esséc, Ottan az iffiakból asit csmet meg épüté, hogy mindenkoron a nagy sereg ép lönne. Az Magyaroknac fegyüere kedig vala, egy egy fegyüer deréc, Auagy egy egy pántzél, Egy egy kez iy, à melet egy egy tegez, szép nyilac kal rakua. Nemelleyenec kedig payboc vala, és kopiáioc, és egy egy horgas póblároc, Auagy egy egy hóbü palluoc: A melet egy egy hanbároc Nemellyec kedig temerdec bőres bőrt visselec vala az fegyüer deréc helyébe. Hóbü bakálloc vala, és igen hóbü fúrtes haioc: Mert soha nem borotválkozna vala. Vad és fene tekéntetüec valánac.

Az Magyaroknac sokasága.

Az Magyaroknac fegyüere.

Az Athila feiedelem kedig noha elég kegyes vala: De à melet igen haragos is vala. Es minden tisztéséget kiuán vala az ő népétől. A melet is, hogy az Istennek nec szolgálattyaiba foglalatosoc volnánac. Abból lön, Hogy mind az egész népe igen engedelmes vala neki, és minnyáian beretic és felic vala őtet. Az ő zászlóiban mindenekben egy egy arany koronás Keselő vala meg iruán. Es est è tzimert visselec mind az Magyaroc, az Geysa hertzeg nec vdeiglé Ez vala kedig mindé leveleinc, à Titulussa, auagy à fellyül valo írása: **ATILA**. Bendeguznac à fia, A nagy Nemrothnac vno. káia, ki Engadiba lör ez világra, Az Istennek nec kegyelméből az Hunnoknac Királya, és az Medusocké, Gottusocké, és az Dauosocké: Mind è széles világnac rörtentőie, és az Istennek nec of-tora,

Az Athila haragos feiedelem.

Atilának Cimere.

Athilának Titulussa.

Athila kedig helyhesteré az ő birodalmánac sękit Scambriába, melly ő Buda felet vala. Es miért hogy meg emleközéc rólla, melly nagy kárt rörtene volna à Romaiac, és à Németec az Magyarokban, az előbeli viadalokban: azért meg gyulada bóbü állánac kiuánságáual ellenec. De előter az Magyarokat mind el rende. Ezokaért minden tartományokban az ő népe közet sörze Kapitányokat, Birákat, és Kéntstartókat. Budát kedig, az ő atyafiát, tárful véué mellé à Birodalomba: Es az ő hatalma allà vete az egész Európábeli Scithiát, Hogy az Atila táuoly lörébe semmi támodás ne lönne az országban. Vgy indita annac vtánna az ő igen nagy sereget az Romaiaknac országi ellen.

Scambria Athila birod. sęki.

Buda, Atila atyafi.

ATHILA HERTZEGNEC
ATILA HERTZEC EL-
SÓ KI INDVLASA.

ELSŐ RESE.

ELőber kedig meg kezdde Misiát, Annac vtánna Traciát, Ennec vtánna Macedoniát és Illiriát. Valamir kedig, az Ostrogottáknac Királlyá, és Nadari, az Gepidáknac Királlyá, egybe tartfolkodá-nac az Atiláual, és mind egyút menénece velle az hadba. Sőt az Marcomannoc is, à Suaboc, à Squadiac, az Eruloc, és à Turingoc földot vesnece vala Atilától. Es ezec által mindennecket el pusztita, mind túzel, mind fegyuerel.

*Martianus
Czáfár.*

Mikoron kedig est Marcianus Czáfár meg hallotta vólna, Min-diárált frigyec tön Genferickal, az Vandalusoknac Királlyáual, és à Persiai királlyal, hogy annál iobban támadhatna az Atila, és az ő társai ellen. El boczátà ezokaért Arnest, az Hopmestert hogy az el-lene rámadna az Atilánac, Es mikoron sőmbe szállot vólna az Atiláual, meg viua vele Es az első viadalba diadalmos lön az Atila el-len. Es mikoron az Arnest Hopmester igen frissen vólna à dolog-ban, és nem vőnne esébe, hogy egy igen álnoc ellenféggel vgye vól-na: Atila vgy rendelete wyonnan az ő seregét: Hogy à Magyaroc mind kőrnnyúl fogác az Arnest Hopmesternec seregét, Es oda vesse mind seregestől.

*Atila el
vesse az
viadalt.*

*Marcianus
tanácsza A
tila ellen.*

Haluán Martianus Czáfár, hogy oda vesítettéc vólna az Mag-yaroc, mind Hopmesterestől az egész sereget, igen meg iyede rayta Estanáczot vön magánac, Hogy el akarna fogni az Atila seregénece az élést, Es el akarna tölle hitegetni à Királyokat, mellyec hozzáia adtác vala magokat. De Atila sinitlen gyúyti vala minden felől à soc élést, és ki indita seregét à meddő országokból, és à bőv tartománnyokba méne be. A Királyokat is magánac kapsolà erősen nagy loc adományiual. Sőt hogy az ő atyafia is valmit ne támaszthat-na ellene, az Buda, kinece az egész Europabeli Scithiát kezébe b. s. ta vala, Es kinece meg hadta vala, hogy meg épütene Scambria váraft, és azon alól az váraft, mellyet mostan Budánac neuezúnc, Aft is álnakfággal meg fogata, Mikoron ezokaért Atila ez országokat mind el pusztította vólna, Misiát, Traciát, Illiriát és egész Macedoniát, Es midőn meg értöte vólna, Hogy Marcianus Czáfár erősen be va-gatta vólna az sörös vtakat Constantzinápol felé, Visssa tere Pan-noniában Scambriában.

Es mikoron Scambriaba iöt vólna meg öle Budát, az ő atyafiát. Es midőn meg érté, hogy az egész sereg igen meg háborodot vól na rayta, hogy Budát, az ő atyafiát meg ölte vólna: Az egész nép eleybe allá,

eleibe allà, és nagy predicaciót kezdte, és hoßbu beszéddel kezdte magát menteni à népelőt. Es vádlani kezdte Budát, az ő atyafiát, hogy engedetlen volt, és az wy váraßt nem neueßte volna az bátyya paranczolatya ßerent Atilánac, hané Budánac: Es hogy mindenekbé meg elenzette volna az ő tanáczt, mellyekkel az Magyaroknak Birodalmát ki akarta volna terießteni ac.

Mikoron el végeßre volna az hoßbu beszédét, à népfel kezdte kiáltani, Hogy igazán meg ölte volna az ő atyafiát, az Budát, és loc beszéddel dicziric vala őtet. Es arra intéc vala az Atilát, hogy az ő jóßándékát hátra ne hadnáia, hanem elöb elöb vinné az Magyaroknak birodalmát: Arra is igeric vala magokat, hogy mind feienként melete akarnánac lönni.

Atila ezokaért Valentinianus Czáfárhoz küldte köuetecket álakfágból, Es à köuetecek által aßt izene neki: Hogy ő neki az Romaiackal semmi dolga ninczen, hogy ő hadat akarna ellenec indítani: Mert (vgy izene) à Romaiakat én mindenkoron meg beczülettém, és meg nem viáltam soha az ő társfágokat: Hanem az Theodorickal vagyon dolgoom: ki az Visigottokat, az Magyaroknak rabiáit, és ßeckiuéßeket fel vötte, és helyt adott nekic az ő földében. Eßt nem akarom touáb el ßenuedni, Hanem fegyueremmel vißba akarom azzokat haytani. Tú nektec kedig Romaiaknac à tú hadakozástokra nagy segitléget akaroc adni, Ha meg engeditec hogy az Theodorickal ßömbe meg viyhassac. Es ha meg engedire, Hogy boßbut álhassac az Gottussockon, kic olyan nagy pusztaságot műueltenec Oláß orßágba, mind túzel, mind fegyuerel, Es kic à Romai váraßon, melly mind enyi loc népeknek Kiralyne aßßonya, olyan nagy ßégyent törtenecc, és à Romai Birodalomnac fellegét olyan nagy gyalázatban eytettecc &c.

*Atilánac
álnac kö
uetéce.*

II. RESSE.

Valentinianus Czáfár meg erte az Atilánac rauaßfágát. Ennec okaért leuelet ira à Theodoriknac, Intuén őtet arra. Hogy minden éber vgyeköznecc ellene állani Atilanac, mint ez egész világnac kegyetlen ellenfégenec. De Atila is ira leuelet neki, és inte őtet: Hogy semmiképpen egybe ne társalkodnecc à Romaiackal. Mert sémi veszedelmes né lönn neki, mint az à társfág. Es ecképpen kelfeiöl kaßßal vala, nagy álnot ßándékkal. A Romaiac vißöntac intic vala Theodorikat az Atila ellen. Es hogy magát mind az Visigottussockal adna à Romaiac mellé, és hogy meg segitenécc azzokat. Mert Atila volna egy kegyetlen meréßlater, ki semmi igaz hadat nem vißedne: Hanem czac az ő gonof kéuanfága ßerent vgyeköznecc à más embereknek földét el foglalni. Es minden vndoc büneekkel vádollyac vala őtet. Theodoric vißöntac ira à Romaiaknac, Es igazlà az ő tanáczoikat, és bißtatà őket: segitléget is igeric nekic. Ecius is, à

*Theodoric
az visigott.
Király.
lya.*

ki Galliában akkor bírvala, megérté az Atila álnakfágát. Mert ő is ira Theodoriknac, és inte őtet, mit kelene művelni, hogy ellene álhata nac az vad és kegyetlen Atilánac.

Az Theodoric Király minden felől nagy népet gyűte. Es négy fiait hon hadiá az országba: de à két nagyobbic fiat, Thorimundot és Theodorikot vele el viúé az hadba. Es mindenfele egybe gyűte à Gottusfokat, Es sóc Legiokat válastra. Paranczola egeß Gallianac ás Hispaniánac is, hogy minnyáian fel kelénénc.

Valentinianus Czá-
sár.

Vgyan eßt műuele Olasí országban az Valentinianus Czásár- is. Es minden felől eremest fel kelénc az emberek à hadba. Mert igen félnc vala az Magyaroktól Mert rőttenetes dolgokat beszél- nec vala mindenút felölcc &c. Mikoron ezokaért mindegybe kő- rülténc volna à seregec Valentinianus Czásár mellé, és immár i- gen nagy nép egyút volna: El ióuénc à kémcoc, és meg beßélléc eßt mind az Atilánac. Es Atila bánkodni kezdé rayta hogy à Romai- ac eßekbe vóttéc volna az ő alnoc sándékát, Es hogy az ő tanács a- dalsáual okot adot volna mind enyi sóc népeknc egybe gyűlése- re. Es eremest el hadia vala az hadakozásnac dolgát: de sűgyenli va la Ezokaért eßmet az bátorfagra foga, és vgyan meg indita az ha- dat.

Atila gyű-
lést tette.

De előber gyűlést hirdete Scambriára, Hogy az wrac minnyá- ian oda gyűlnénc, hogy egyút végezne vellec az hadnac dolgai- ról Az wrac kőzet oda ióue az Veronai Dietrich is Mert nagy ai- ándekozásfokkal Atila meletie kaptsolta vala aßt, és aual egyetem- be nagy sóc Német wrakat. Atila ezokaért igen órúle ezeknc, és nagy vigan és nagy tiszteléggel fogada őket, és nagy vigan tarta. Mikoron kedig az lakásba emléközet lóc volna à Romai had fe- lől, Dietrich wr alázni kezdé à Romaiaknac hadát. Es ennc igen órúle az Atila hertzeg. Es tanácsotz kezdé kérdeni az Dietrich wr tól, Mint kellene az hadat indítani ellenec? Dietrich wr aßt ada ta- nácsul Hogy à nap nyugat felől valo tartományokat meg kellene előber kezdeni: miért hogy ot nem sóc Legióiocvólna, és nem sóc nép, mellyet óltalóra ot hattanac vólna Mikoron az ot valo diadal- mokat kezdenéc à Romaiac látni, ottan el kezdenénc iyedni: Es könyé vólna ánac vtánna mind à tób dolgokat vellec véghöz vinni.

Dietrich
wr tana-
cza

Atilánac
serege.

Haluán eßt à tanácsat Atila, igen tertzéc neki, Es minden orsó- gaiból sóc hadakozó népet egybe gyűte. Az ő sgitóit is el hiúatá, Ardericust, az Gepidáknc Királyát, Es az atyafiakat, Valamirt, Theodemirt, Videmirt, kic birnac vala az Ostrogottusfokkal. El ió- uénc az Marcomannoc is, és à Suaboc, Quadoc Eruloc és à Turin- gyiaiac: Mert minnyáian órúlnéc vala à sábad nyereségnc. Valá- nac kedig

nac kedig mind ezeckel vagy öt száz ezer férfiac, Eze melet soc
 fantalan bekerec, és mindenféle hadi borbámoc. De minec ellötte
 ki indulna Atila minden népével, Követeket boczárà mind à két el-
 lenségihöz, és frigyet kére töllec. De estt álnakságból műuele. Mert
 gondola: Ha frigyet tehetec vellec, Az egyickel meg tartom à fri-
 gyet, és attól nem kel annac vtánna félnem. A másiknac fel adom
 mindiárt à frigyet, és az ellene inditom minden népemet: Es ecke-
 pen könnyebben meg győbhetem ast, miért hogy egyedől lebeu.

ATILANAC MASODIC KI- menése, az Magyarokkal.

ELSŐ. RES.

DE Mikoron amazoc esekbe vettéc volna az ő álnakságát,
 Nem akaránac frigyet vele tönnyi. Meg busula ezokaért Atila
 rayta, és Illiria országra méne, és mind meg dula, és el pusztita ast.
 Annac vtánna nagy kegyetlenséggel kezdé Német országhoz, és
 mindent fel dullà, le vágà, meg égete, minden kimelés nélkül Czac
 az ő társainc földét nem bánta, mellyeknek lackásoc vala à nagy
 Német országban, Tudnia illic, à Marcomanokét, Quadokét, Sua-
 bokét: A többit mind el dula, és el égete, mind két felé, mind sinter
 Suantzár országic: Annac vtánna mind azzokat à tartományokat,
 mellyec à két nagy folyo vizec közet, az Rhén és Rhodan vizec
 közet vadnac. Annac vtánna be méne Galliába, és mind ellepe ast
 az ő seregével, és mind meg dula ast, és mind el égete. Constanci-
 át, az nagy és erős váraft, meg szállà, és erőssen meg ostromlatà. Az
 országnac feiedelme Sigmond, nagy népel támada Atilára. De meg
 vere és futua szállastà ast. Es mikoron meg értötte volna, Ho-
 gy az ő várasara Basileára akarna iöni, Követeket boczárà Atilá-
 hoz, és békeféget kére tölle, Es meg igére magát, hogy ő neki akat
 na engedni, és együt akarna hadakozni vele. Es meg engede Atila
 à békeféget.

*Atila el
vesti Né-
met orszá-
got.*

Touab menuén Atila, meg szálla Argentinát. Ez igen erős vá-
 ras vala. De vgy rontatà annac kőfalait az váras vöue borbámoc-
 kal, és éyel nappal vgy ostromlatà ast, hogy rövid napon meg vö-
 ue ast. Es mind le vágatà à benne valo népeket, és minden marhá-
 iakban sákmánt rétere. Nagy raggadománt hordánac ki abból az
 várasból, Es le vonatà az várasnac körítéseit, és neuzeze ast Strás-
 burgnac, Az az, Altal iáro vras várasnac. Es paranczolatoc
 ada ki Atila, Hogy soha ne épütenéc az várasnac körité-
 seit esmet: Hogy étöret váras, az ő diadalomnac icle lönne.

*Atila meg
szállja Ar-
gentinát.*

Rhema Várást el-veſti Atila. Annac vtánna meg ſállá a Rhema várást, Aſt is né ſoc v̄dō mulua meg v̄oué, és mind le vága à népet benne, és minden marhaiokban ſákmánt tōn Ki raggadac mind à templomokból à ſoc be ſorult népet, és minden kimitet nélkül mind le vágac őket. A papokat az óltároc elōt, hol Meſſez-nec vala, mind által veréc. Az Nicalius Púſpek nec à piatzon feiét v̄ouéc,

Aureliat nem veſti Atila. Onnét Atila el menuén, által kele à Sequan nagy folyo vizet, és be mēne Frantz orſágba, és meg ſállá Aureliat, à nagy várást. A polgároc, miért hogy látac vala, hogy à tōb váratoc, kicket meg v̄ot vala, ſemmi kegyelmet nem találnáac nálla, Ezokaért inkább akarác minnyáian kezeken el veſteni az ő dolgokat, és erőſſen viuánac az Atila ellen. És Atila nem tehere ſemmit az Aurelia váráſnac.

E-iu Had-nagy. Mikoron ecképpen mind meg nyomorítana, és ruton el puſtitana Atila Frantz orſágoc: Az Ecius Fejedelm egybe hozà à Romai hadat az Viſigottuſockal, és ioue Tholoſa váras tartományába, hol vala az Theodoric táborban. És oda huiarà mind à Romai ſegitſégeket, hogy annál bátrabban meg v̄köſſhetnéc az Atilával. Mikoron eſt meg értōue vólna Atila, Mindiárt el hadià az Aureliat, és Lugdunomra mēne, Onnét kedig mēne az Narbon Gallíába.

Remete hoztác Atilához. Mikor ő kedig Atila ez v̄ron menne, hozínac egy Remeter à kō ſic-klác közzül eleybe, ki rongyos ruházatokban vala, hoſſbu ſackálót, és igen rut ſiént, Monídac vala, hogy ez iouendō dolgokat tudna meg mōdani. Atila kedig ſép ſóual meg kérde tōile, Hogy meg mondana neki, Miczoda ſerenczeje kez dene lōnni?

Remete-né iouendō módáſa. Az Remete halgára egy v̄deig, Annac vtánna monda: Kén ſeriteſ en-gemet ő Király, kiegy ſegény vad ember vagyoc, hogy az Iſten nec ſándékiát meg magyarázzam tenéked, Holot én igen tudatlan ember vagyoc. Iouendō dolgokat akarſ én tōllem érteni, Mellyeket ſenki meg nem érthee Hanem kinec az Iſten meg akaria iōlenni. Miczoda bōkzeſéget tulajdonítáſ ennékem? En czac egy ſegény ſérgerske vagyoc, De hogy az én Iſtenem nec, kit te né eſmered, az ő mindenhatofágát meg láthatlád, kinec boſſu ilágára mind enyi v̄deig mindent czelekōttel, Imè, az ő aiándekából, iouendōket mondoc tenéked. Hatalmas Atila: Az Iſten, kinec kezébe vagyon mind enyi ſoc népek nec az birodalma, az ő nagy haragiánac tōret adta à te iob kezetbe, Hogy te általad meg bűntelſé az hallando emberek nec bűneit Ezért akarta, hogy te légy az ő oſtora, Hogy te általad meg mutatlá az ő igazágát. Vgyan azon Iſten, mikoron ő akaria, el veſti az ő haragiánac tōret à te kezedből. Mert ő adta kezedben is, hogy meg

Hogy meg esmeried-hogy à diadalom oué, és nem az emberecké. Nem iól élí te à te tistteddel, és nem esmered aít, ki tégedet arra válaítot. Felette igen kegyetlenkódel, és à méltóság ellen czelekófel. Inkáb büntótet az iámborokat, hogy nem mint az gonóíokot. De euel nem ártáí nekic. Mert ez az ó vdueségekre vagyon: de te neked veszedelmedre. Mostan vgyekózel az Romaiakra, és az Gotufokra, és azzoc ellen akarí kegyetlenkódni nagy viadallal: De ez vtkózetbe nem léí diadalmos. Nagy veszedelem leíen vgyan à te népedben: De nem véí el à te sereged tellyeséggel: Hogy esedbe vegyed magadat, és à te teremtedet meg tanólyad meg esmernyi, A te kardod nem esic ki kezedból, mellyel vldized à keresítyéneket, méglen el nem ió az vdo, mellyet az Wr Isten annac válaítot. Es euel ez viadallal nem leíen még à te Birodalmodnac vége. Ved esedbe ezokaért magadat. Félyed à mindenható Wr Istent: Kóued az Igafágot, és az irgalmalságot. Ha eít nem múued. Hertelé halállal halí meg.

I I. R E S.

EZen Atila igen meg iyede, és meg hadià, hogy el vinnéc à Remetet, és hogy órúzet allat tartaná. Es minec vtánna meg halgatrà vólna à Remetet, Az ó vráíloít is meg ketde, hogy ha egybe férne mind két felé az ó feleletec. Es mikoron azzoc el ióttene vólna, Meg hadià, hogy meg áldozná az áldozatokat, és meg múuelnéc az ó Isteni íolgalattyókat. Es mikoron az Vráíloc meg áldóítanac vólna az barmockal, meg nézic vala azzoknac beíeit, és ereit, Es azzoknac állafából aít itelic vala, hogy az Magyaroknac viadalma íerenczetlen lónne cz vttal. Egyéb iót nem mutatnánac az áldozatoknac iohai, hanem czac, hogy az Atila ellenségi kózet à feiedelem az hadba vesíende vólna: Es hogy annac elhulláía, meg haboritando vólna à Romaiaknac à diadalmat. Haluán aít, Atila, meg wyula belé, Es aít tudia vala, Hogy Ecius kezdene az viadalban el vesíni: Mert igen tart vala az Eciustól. Mert Ecius bólcz és ieles haduífeló Hadnagy vala.

Atila meg fogattya az Remetet.

Az Vráíloc meg áldóítanac ió uendó módaí.

Nem gondola ezokaért Atila az ó népénec el vesíéséuel, Hanem neki indita aít, és által menuén à íoc folyo vizeken, meg kezde à népeket, kic laknac az Narbon Gallíanac à végében à Katalaun nagy és íéles lapatz melet, az Illyir folyo viz melet, holot nem meííe vala az ó ellenségénec tábora. Ezokaért ot mind à két hatalmas feiedelé íómbé íállánac egymással, hogy az birodalomért íómbé vinánac egymással.

Mikoron Atila meg látta vólna, hogy Ecius és Theodoric, à feiedelmec, íántalan íoc népel íómbé íállottanac vólna veíe, Igé kezde rayta bánkodni, hogy az ó seregénec az harmadát más houa bo czáta vala tólle, tudnia illic à Soltán Mirmánon ellé, és az Maurusoknac Királya

Atila meg iyed.

na Királya ellé, ki Hispaniában magának foglalta vala Lusitaniát. Mikoron kedig à Soldán meg látta volna az Atila népét, által hatoza à rengerén, és haza méne Mauritiániába, Atila ezokaért kőveteket boczátà Eciushoz, és arra kéréte őtet, hogy frigyét börtzenéne egy mással. A frigy allat akarna à békefégy felől gondolkodni, Hogy olyan bántalan loc nép el ne vesne egyút. Ebt kedig czac ezert művel vala Atila, Hogy à frigy allat visbba ioyherne Hispaniabol az ő népe, és mind egyút lehetne.

Eciusbölcs
Hadnagy.

De Ecius, à Romai fő Hadnagy, meg erte az Atilának álnakságát, Ezokaért nem akara frigyét vele tónni: Hanem vtközettel kínála az Atilát, monduán: Ioy el, az Márs itéllye meg kőzetűnc, it az béles Katalauni mezőn, Hogy hatiyed legyen à Birodalom, Auagy à Romaiacké, Atila, miért hogy visbba nem mehet uala, és miért hogy az wráflóc bistratác vala, hogy à fő Hadnagy à Romai sereg kőzet oda vesendő volna, kit Eciúnac véli vala az Atila: Ezokaért sereget kezde rőndelni. Es mikoron el rendelte volna mind à sereget, à seregnec à derekába egy bép besédi predicaciót: kezde tónni. Abban meg monda, Hogy immár à Romaiac minden ereiket egybe gyűttenec volna. Ezokaért inte őket, hogy à Birodalom ért emberül vinánac. Ha ebben ez viadalban diadalmosoc lönnéne, à többi annac vtánna mind kőny volna. &c.

III. RES.

ECius is mikoron bépé az Romaiaknac seregét el rendelte volna, ő is bép predicaciót tón, mellyben az ő hadakozóit inte batorfagos viadalomra, Es nagy ioc bép dolgokat elő bamláluan, inte őket az álhatatofságra. &c. A seregnec másic bányában vgyan azont műuele az Theodoric Király. Mert ő is bēpen predicála az Gottussoknac, és inte őket az vitēzi viadalomra &c.

A Katalauni
mezőben való
viadalom.

Mikoron immár à dél el iót volna, Egybe doholánac és trombitalánac à két seregec és erőssen viuánac egymással, olyan nagy vérontással, hogy vgyan vér patakoc folyánac, és à holt testeket is el visic vala, A Romai Legioci mind rendekben vinac vala. A Magyaroc kedig bēllec minden rend nélkül. Es olyá nagy rackás holt testec hullánac à közepin à két sereg kőzet, hogy feckefnec vala mind egy igen nagy tóltés, hogy à két sereg czac alig lártya vala egy mást tölle. De végre Ecius à Gottussokkal meg kezde tónni az Gepidákat, és az Ostrogottusokat. Atila meg látuan a bē, nagy sereg Magyarral meg kezde őket segiteni, Es ecképpen meg wyula az véres viadal mind à két bányában. Azzonközben Torimundus, à Király fia, az ő népével el foglala à halmot, melly à közepin vala, és a bē mé erőssituen hadakozóccal, vgy kezde annac

de annac vtánna wyonnan az viadalhoz. Vgy viuánac annac vtánna az Romaiac bizuást az halomról, és à Magyaroc fel nem férnec vala rea. Es hától öklelic vala őket Ecius és Thodoric Király, Estue felé vgy adánac à Magyaroc hátat, és el futánac. A Romaiac à Gottussockal vtánnoc vzenec, és veric és vágiác vala őket. Az vldezésbe meg ölec à louat az Theodoric Király allat, Es hogy vgy gyalog esset vólna, à sockafágtól el nyömattatéc, és oda hala: Mert immár koros ember vala.

Az Romaiac diadalmosoc.

Theodoric Király meg hal.

Es à Visigottoc el hagyuan az Alánusokat, olly nagy sebességgel menénc à Magyaroknac, hogy mayd Atilát is ömagát el vesztöttéc vólna, Ha be nem szálladot vólna à taborba. Es miért hogy immar be kezdé lőtűtetni, ezért visssa térénec az Romaiac, az Vili-gottussockal egyetembe. Atila, miért hogy ollyan igen nagy kárt vallot vala az ő népében, à táborban iöuen, mind egybe vonatà à soc sekereket, és álo vérteckel mind be rackatà à sekereknec à közit, és azzoc megé állatà mind à kezিয়েeket. Es az erőségben nyugouéc annac vtánna. Es nagy soc nyeretget hordotà egybe à táborban egy nagy rackásban: Es monda az ő vitezinec: Ha à Romaioc reanc iöenec, és meg látom, hogy győzedelmet vesñec raytunc, Erre hágoc fel, Tú mindiárást tűzet vesñetec à rackás alla, és ot akaroc meg égni: Hogy à Romaiac be ne vigyenec engemet, és ot dúczeködiénec velem az ő diadalmos nagy pompaágokban. Es éten étzaka vigyazánac à Magyaroc à tábor környűl Mert igen félnece vala.

Atila meg erősti táborát.

Másod napō Thorismundus melleie véuén az Legiokat, az vkezetnec helyére méne, és sockaig megkerese az attyát. Végre az hólt testec közzűl ki voná ötet, és visssa viué à táborba. Es minnyáian az Hősec sirattyác vala ötet. Annac vtánna be viue ötet az Tolossá városba, és ot nagy tisztességgel el temete ötet. Az temetés vtán arra siete, hogy à Királyi birodalmot el foglalhatna. Mert Ecius meg czalta vala ötet az ő tanácsáual, intuén ötet, hogy eleit vönne az nagyobbic ő:senec, ki ebbe vólna, hogy el foglalna tölle az attyai Királyi birodalmot. A töb segítégeket is mind el mutata. Mert Ecius est gondolà: Atilánac meg seget immár à sárnya. Ha sñinte vini akar velűnc touába, à Romaiackal, tehát elegec lesűnc ő neki. De ha az Visigottusoc, és à mű egyéb segítőségűnc meg ertic egy mást, és reanc támadnac, Miért hogy ezzec gyakorlat népec az hadi dolgokban, es nem ollyan gorombác mint az Magyaroc, Nehezen meg óltalmañhattyc à Romai birodalmot. Ezért el mutatà mind melöle őket.

Theodoric Király el temetetic.

Ecius elmutatta attya az ő segítégeit.

Hogy Atila.

*Atila esmet
et sūuet
vesen.*

Hogy Atila esmet meg ertötte vala, igen örüle ennec, hogy à Romaiac nem tudtac vólna élni à nagy diadalommal. Mert sáz és hatuan öt ezer embere veset vala ez viadalban. Vigasztalni és erőstteni kezdé ezokaért az ő népet, és örömébe dobokat vttöte, és trombitákat futatà mind séllel à táborban. Annac vtánna ki menuén, minden népéuel méne à Tungrossokra, és az Treracensékre, és azoknac tartományát mind el dulla, és mind el pusztita tūzzel és fegyuerrei, és mind le vagatà à népet benne. Annac vtánna meg kezdé tēni Panonia felé. De az vton nagyob kegyetlenféggel kezdé mindenút czelekedni, mint annac elötte, és minden eket fel dul vala és meg éget vala, és senki eleuenen nem maradhatà meg tölle.

*Az Magy-
yaroknac
egy része
marad Hi-
spaniába.*

Az harmadic része Atila seregénec, mellyet be küldet vala Lusitaniába az Soldán ellen, visssa nem mere esmet hozzá ióni, miért hogy el nem érkestenec vala az Katalauni nagy viadalra: hanem Eciushoz, és Torinundus királyhoz esénec, és lakohelyeket kérenec töllec az Katalauni nagy mező földén. Es meg engedéc nekic. Es Ecius visssa tēre Olas országba. Thorimundus kedig helyhestité az ő Királyi sēket Tolossa városba, melly régi és igen kazdag város vala.

*Atila tobzódac
adiaz ma-
gát.*

Mikor ő ecképpé Atila az visssa tērésbe vóna, vgy találà nagy Coloniánál à soc ezer sūzekre, és mind meg öleté azokat, Annac vtánna allà méne à nagy Német országon által, és iuta Magyar országba Scábriába. Mikor ő kedig orhon vólna immár, nyugoni kezdé: és annac vtánna lackálra és dőselésre ada magát, és erőssen tobzódic vala őt egész esstendeig. De sīnetlen küld vala kémeket minden felé az országokban, vgyeközéc mindent meg erteni. Es minden országokban bir vala erősségeket, houa vntalan küld vala kōueteket. Es Német országnac nagyob része, és az egész Frantz ország, és az egyeb kōrnyúl valo országoc mind adót sūzetnec vala neki.

ATILANAC HARMADIC INDVLASSA à Magyarokkal.

ELSŐ RESE.

*Atila sūy-
onnan me-
gyen Olas
országra.*

EZ öt esstendőben kedig Athila Hertzec meg wyità az ő seregét vitēzeckel. Annac vtánna, miért hogy erőssen vagyódic vala az Romai birodalomra, ki indità az ő seregét Olas ország felé, és méne Illiria által, à tenger melet. Es ot à tenger melet elősier meg kezdé Traguria váraft, Annac vtánna Scardonát: Annac, vtánna az Li-

na az Liburnia tartományt. Es ezeket mind meg véuén, le vágata nagy sokat az népekbe, sockat is rablágra hayta, és kegyetlen el pusztítá mindeneket. Ot véué meg Salónát, az régi ieles és nagy várast, nagy és rőttenetes vitatással. Onnét el méne à Sirtiusokra, és az Pariosokra, az Priamonra, Niuiara, és Sinocunira, és ezeket az várásokat mind el pusztítá. Melenát is mind el dula. Annac vtánna meg sálla ladra várast, Es mikoron ašt is meg vötte volna, Méne annac vtánna à Mifoc, Tindaroc, és az Déropoc ellen, és azzokat is mind meg dulla. Annac vtánna mikoron à tenger mellet valo várásokat mind el pusztította volna, vgy méne annac vtánna Aquilegia nagy város allà.

Es ez város allat soc vdeig feküuéc, Mert à polgároc vitézzül viuánac ki az városból, és erőssen meg oltalmazac magokat. Fecküuéc ezokaért alatta három egész estendőig. De miért hogy Atila olyan igen nagy tisztesség kiuáno vala, Nem akara az város alól el mennyi, Noha immár az ő népe mindent el vesztet vala, mind à környül valo tartományokban, és immár mindé fele élés igen búcken volna. Mikoron ezokaért egy napon az Atila Hertzeg keuefed magával meg körüle Aquilegiát, hogy meg nézegetne à körítéffeket, hol hituánbac volnának, hogy ot ostromnac inditana az ő népét, Látà, hogy egy Estrache menne az városba, és az egy várasitornyból ki hordana az ő fiát és ki hozna ašt ide ki à rérbé. Es esmet be menuén, à másic fiát is ki hozà. Monda kedig Atila az ő vtánna valóknac: Ine, lálsátoc meg, mit műuel à madar? Attyamfiat, ló iell ez, A madar meg őrzi az várasnac veszedelmet. Mert ezért hordia ki az ő fiat, hogy egyút ne vesztene à polgárokkal Iertec el ezokaért, Menyünc ostromnac, és vegyúc meg az várast. Öröc bégyenünkre volna ez műnekünc, ha el kellene mennünc allóla.

Az Estrachnac ieo lentéffe.

Másod napon ezokaért ostromnac indita Atila mind az egész se-reget: De heába lön minden munkaia, és ostromlása, Mert à polgároc vitézzül meg oltalmazac magokat. Másod napon paranczola ezokaért Atila, hogy minden negyedic hadakozo az ő nyergét vinne éyel az várasnac körítése allà. Es mikoron mind est műueltec volna, fel gyuytác egybers mid à nagy rackás nyergeket, Es olyan nagy tűz lön belöle, hogy az várasnac körítései mid meg égénec, és meg oluadánac tölle, és herttlen le dölénec. Es vgy menénec minnyáian ostromnac, és vgy vöuéc meg az Aquilegia várast, Es mind le vágac à népet benne: Czac à szép ašsönyállatokat meg tartác belöle rablágra.

Atila meg veszi Aquilegiát.

Haluán est az Olasoc, kic az Iulius vásárt laknac vala, minnyáian el futánac onnét, és à tengerre sálladánac: Es ezec egy kiczin sigetben épüteni kezdénec, és egy erősséget czinalánac abban, és

Velentzenec épütesse.

ATHILA HERTZEGNEC

mindé kazdagfagockal abba borulánac Atila elöt, és az Magyarok nac kegyetlenége elöt. Est az erőtséget neuezéc annac vtánna Ve-
lentzenec,

*Atila meo
gyen Julia
us Váfára.* Aquilegiáról el indulla annac vtánna Atila, és méne Iulius vá-
sárban, és ot meg véué az Concordia váraft, Annac vtánna Pietaui-
át, mellyet mostan Páduánac neuez nec. Annac vtánna Verónát, Vi-
cenciát, Brixiat, Cremonát, Mantuát, és Pergamot, mind à tób erős
várasokkal egyetembe. Es minéc vtánna ferinverte nagy pusztasá-
gokat műuelt vólna, méne Rauenna város allà. Az városbeli púspec
kedig ki méne az ő papiaual az Atilához, és alázatoson könyörge
neki az város ért, és meg engedte az Atilát. Atila kedig kiuána ho-
gy meg nyitnác az városnac kapuit. Es à polgároc ottan meg nyi-
tac mind à kapukat. Es Atila minden népét által boczátá az városon.
Ő maga kedig egy nyihány napic lön az városban.

*Mediolá-
numot ves-
si Atila.* Es mikoro Rauennáról el indult vólna, méne Liguria tatomá-
nyba, és meg véué az ieles városokat, Mediolánumot, és Liciomot,
és mind el dulác és el rablác ozzokat. Onnét el indula az vtán, és
Roma allà méne Ot ki regze egy sereget az ő nagy népéből, és a-
da aft à Szoárd Hadnagyfága allà, és boczárà aft Atiliába, és Cala-
briába, mind sinte Kathoniác. Es mind el pusztitác è tatományo-
kat, à nagy várossal egyetembe, Es mindenút el dulác az tatomá-
nyokat, és el rablác azzokat. Annac vtánna nagy predáckal ionec
vala visfisa Roma allà Mondiac it nemellyec, hogy Leo Pápa ki iöt
vólna az ő Púspekiuel Romabol, és ment vólna Atila eleybe, és alá-
zatoson könyöget vólna neki Roma ért, és Olas ország ért: Es ho-
gy Atila engedet vólna az ő könyörgésére: De én nem tudom, ha
est hinni kel. Mert az historia oda fel est mondia. Hogy főképpen
Roma ért ki indult Magyar országból, hogy aft el pusztitfa, és az
Rimai birodalmot el rontfa. Ollyan sáraz könyörgésre nem hi-
sem hogy meg engette legyen. De ám legyen bátor vgy.

Romabol el tteruén, elmet Rauennába méne Mikoron ot egy'v-
deig nyugot vólna, à nagy predáckal és nagy nyereségeckel visfisa
ttere Magyar országba, Scambriában.

AZ ATILA HERTZEG

NEC WY HAZASAGA-

ról, és az ő haláláról.

I. RES.

Mikoron Atila Hertzec meg nyugot vólna Scambriába, kőue-
tet boczárà Valentinianus Czásárhoz, Es kérete az ő hugat
tőile házalágra. De jegy ruhába kéuánya vala a Romai Birodalom-
nac à feléc

nac à felét az menyassnyal. Es fenyegeti vala à Czásárt: Hogy ha nem akarna engedni az ő kúánfágának, Tehát ő fel akarna menni, és mind el akarna pusztítani az nap nyugati tartományokat, mellyec Romához tartnac vala. De Valentinianus Czásár megverte az Atila kúánfágát, és nem akara az ő hugát neki adni. Midőn Atila Hertze meg értötte volna eszt, el küldte az Baetria Királyhoz, kinec egy igen szép leánya vala, Mikocz neüő, és azt kéréte magának házaságra: Noha az elöt Atilának bántalan soc asszonyállati valának.

Atila kérteti az Baetria Király leányát.

Mikoron kedig Atila immár nagy kazdagon börtet volna menyeközöt, és nagy vigan lackot volna az vendégeckel, és duskát iyut volna velen, be mēne az ágyas házba az menyassnyal, és lefeküéc. Es minec vtánna à soc erős bortól, és az wy házaságnac birtelen munkai ól igen meg heuült volna, el aluéc hanyatà. Es álmaba el erede az orra vére, és à torkába mēne allà, és meg tölléc à torka vele, és az őnen vérében meg fuladà. Lőn ez, mikoron írnanac Christus Wrunknac bűletése vtán, 445: Az Magyaroknac Scithiából ki iouéseknec vtánna, hetuen két estendőuel, Az Atila Hertzegségē nec kedig 44. estendeiben.

Atila megfulad.

• 4 4 5

Es à Magyaroc el remetéc az Atila Hertzeget nagy tisztességgel, az fellyül meg mondot máruán oblopnál, à töb Kapitányoc és Hadnagyoc közükbe, és erőssen sirattyac vala őret. Vala kedig Atila, hogy meg hala száz huszonnégy estendős.

AZ ATILA FIAINAC EGYBE VESSÉSÉRŐL: ÉS MINT CZABA, az egyic fia, Viszta ment soc Magyarokkal Scithiába.

ELSŐ. RES.

MINec vtánna immár az Atila nagy Hertze meg hólt vóna, marada két kúált képpen valo fia Atilának à biródalomba. Egyic vala az Czaba, ki egy Görög assontól bűletet vala neki. A másic vala az Aladár, ki egy Német Hertzeg nec leányától bűletet vala. Eze ketten egybe vessé nec végre az Birodalmon. Es mindennec ezec közzül pártosi valának. Az Aladárral kedig nem czac Magyaroc valának, Hanem az Veronai Dietrich is, és egyeb soc Német wrac. Végre à két fia meg viuának egy mással, melly viadalban igen soc nép el vesic. De végre diadalmos lőn az Aladár, az Dietrich wr, és à töb Német wraknac segirségēuel.

Czaba.

Aladár.

Atila két fia meg üt köz nec egymással.

Az viadalnac vtánna, Czába mellé véué tizen öt ezer Magyarokat, és az ő hatuan öczeit, kic minnyáian az Atila fia valánac, és be méne azzockal à Görög Czáfárhoz, Honoriushoz, az ő rokóához. Az Honorius Czáfár kedig igen nagy örömmel láta és fogadà őtet. Es lakéc Czába nálla tizenhárom estendeig. Es tizenhárom estendő mulua el vna magát. Fel kele ezokaét az ő népéuel, és vißba tere Scithiába. Es mind egy egész estendeig méne, n.ég haza mehte Scithiába.

Czábameg
házaful.

Mikoron kedig Scithiaba iutot volna, meg hazafula, és vén asßonyiállatot à Kokusmannokból, kic à Scithiaknac sßomßédi valánac, ebből ez asßonyiállatból nemze két fiát, Edemert, és Edet. De soha nem feleytheti vala à Pannonia síros és iò termő földet.

Azonközbe Adaric, az Gepidáknac Királya, hadat indira az Aladaric ellen, az Atila fia ellen, Es vtközénec egymással, Es az Adaric Király diadalmos lön az Magyaroc ellen, Es igen soc Magyaroc vesßenec az viadalban. Söt Aladar is őmaga oda vesße az vtközetben. A diadalom vtán az Adar Király el foglalà magánac Pannoniánac nagyobbic részét, és bira asßt annac vtanna.

À SZEKELLYEKRŐL. KIC ŐC IS MAGYAR NEMZETEC.

ELSŐ RES.

Mikoron az Aladar az viadalban vesset vólna Scambria allat, El állada három ezer Magyar az vesßeleméből. Es ezec ráborba állánac Cegled földén. De miért hogy felnece vala az Dietrich wrnac. és à tób Német wraknac hatalmaságától, El indullánac onnet, és nagy sietséggel be menénece Erdélybe. Es miért hogy minden nemzetec vgy törnece vala az Magyarokra, őc ki tagadac magokat, hogy nem Magyaroc vólnánac. Hanem Szeckellyeknece neuezec magokat. Ezec mostan is laknac Erdélybe és külen törvényec és erkölczec vagyō. Ostua vadnac sçkekben, Kiknece ez neuce, Czic, Gyirgyo, Kizdi, Szepli, Orbai &c. Ezec ellein mind sßabadotoc valánac: De az ő hitetlenségec ért &c.

Szeckelly =
cc, honnet
az ő neuce

el sûtötte à dert az ő sßabad-

lágokat.

AZ MAGYA-

AZ MAGYAROKNAC MA SODIC KI IÓVETELEKRÓL SCI- chiabol az Pannonia földre.

I. RES.

Mikoron az Magyaroknac bemenésec vtán Scithiaba, három-
száz estendeig, s'oc változáss'oc lörttenec vólna Pannoniába, és
s'oc nemzetec egy más vtán forgattanac vólna à Birodalomba:
Mert egyic törte, verte, vágta és ki v'šte à másikat, v'gy lón annac
vtanna, mikoron irnánac Christus Wrunknac sületéss'e vtán 744.
Hogy esmet ki indulánac à Magyaroc Scithiából, hogy esmet Pan-
noniában, az io siros és termő földre be iónénc.

Mikoron kedig által ióttenc vólna egy nyihány országokon,
és ióttenc vólna S'us'dal és Rio varas'oc mellé, Ot nyugouánac an-
nac vtanna. Az nyugouas vtán által ióuénc egy igen nagy és ma-
gas hauafon. Abbol kedig allà ereßkeduén, egy igen nagy lapátzra
iutánac, és ot meg állánac Hertelen kedig enyi s'oc fáls kefélő iu-
ta ot reaioc, hogy forognac vala minden barmoc környül mint az
legyec, és eméßteni kezdéc az ő barmokat. Fel kelénc ezokaért, és
el s'ieténc onnét, minden barmockal, és esmet fel tartánac à nagy
hegyekre, és mind ióuénc három égéß hólnapic, méglen által ióhe-
ténc. Hogy által ióttenc vólna, allà ereßkedénc, és v'gy iutánac
az Oroß földre, melly Lengyel ország mellet vagon.

Két dologlón kedig, mellyec ki inditác à Magyarokat Scithiá-
ból. Előßer, à Czaba Kapitánac, az Atila fiánac, testamentoma.
Mert midön Czaba igen meg vénhedet vólna, minéc vtanna Pan-
noniából haza ment vala, és un máron halálos ágyában vólna, Hoz-
zà hiuatà à fő népeket à Magyaroc közzül, és kénßerite őket az ő
Istenekre, Damasekre 2c, Hogy mikoron v'douel meg sockafodná-
nac, esmet à Pannonia földre akarnánac ki menni, és as't foglalni
magoknac, és as't birni. Es hogy bosßbut akarnánac állani, az ő iob
atryoknac, az Atila Herizegnec, ellenfégin.

*Miért ióto-
tenc ki à
Magyaroc
Scithiából*

Másódßor indita őket egy álom, hogy ki ióuénc Scithiából.
Mert à Scithiai Hunyaban, mikoron terhébe eset vólna az Enod-
bil asßony, az Eleudnec à felesége, ez olyan álom látà: Egy igen
sép sóllyom ióue eleybe, és ez hayta az ő feiét az ő köbelébe. An-
nac vtanna, ennec gyönyörúféges nyugouásából egy szép folyo
v'z forra ki az ő mehéből, melly nagyon meg árada, Es Scithiabol
ez ki folyuán, v'degen földre folyà, es ot ki kezdé teriedni, es be fo-
ga as't az égéß országot.

*Álom ino-
dittya à
Magyaroc
kat.*

Mikoron az Enodbil asßony meg beßelette volna eßt az álmot, Az wráflóc, és az álom magyarázoc eßt magyarázác belölle: Hogy az Enodbil asßony sülendõ volna olyan magzatot, kitõl olly tevedelem támadna iouendõre, ki Scithiából ki viendõ volna nagy népet, és más orßágot foglallando, es birando volna.

Mikoron ezokaért az Enodbil asßonnac be tölt volna vdeie, Süle egy ssep fiu magzatot. Es az õ atya neuzeze aßt Almoínac, Az álamról, mellyet latot vala az õ felesége, az Enodbilià asßony.

II. R E S.

EZ Almos nemzetiségébõl támada annac vtánna egy Arpad neuo fő ember, Ennec vdeieiben indulánac másod vttal à Magyaroc Scithiabol, à mint oda fel meg mondottam.

Mikoron ezokaért à Magyaroc immar Oroß orßágban vólnánac, Meg hallác aßt à Ssekellyec Erdelben, kic Atila vtán marattanac vala az orßgban, Es eze fel keluén, eleykbe menénc Oroß orßágba, Es onnet be hozác õket Erdellybe.

Az het Capitányoc.

Valánac kedig à Magyaroknac het Capitányoc. Az első Arpad vala, ki à többinçi kazdag és nemesb vala. A másik Capitány Szabolcz vala: Az harmadic, Gyula: A negyedic Kenúnd: Az öttodic, Lehel: Az hatodic, Berbulczo: Az hetedic, Vurs. Mikoron ezokaért be ióttenc volna Erdelben, wyonnan meg sámlállác à népet: Es mindenic Capitany alla adánac harmintz ezer hadakozo férfiakat. Es eze közet rendelénc sázadosokat, õcuenedesseket és tizedesseket Mert mindenestõl fogua az hadakozo férfiac valánac, ket sáz ezeren, és három ezeren.

Es el oßoluán Erdelben, nagy asással het nagy föld várakat ezinálnac, melyekbé meg nyugouánac egy vdeig. Es ez het föld várakrol hiyac à Németec az Erdel földet, Sibenburgé: Az az, het várföldnec

Annac vtána gyúiesbe be gyúlénc Dçlre. Es onnet boczatánac egy kimer, egy Kusi neuo férfiat, Hogy az meg kimlenc à Pannonia földet, Holot az elõt birt vala Athila Hertzec, az õ õsec: Mert meg hallottác vala, Melly igé siros és ieles termõ föld volna à Pannonia.

Es à Kusi mind be iára az egeß Pannoniát, és mindeneket meg látà. Annac vtána meg tölte egy palasíkot Duna vizzel, Es vén egy maroc fúuet, és egy maroc földet, és visßa tçte, és meg hozà ezeket à Capitányoknac.

Midõn meg láttác volna ezeket à Capitanyoc, Meg esmeréc azokról à Pannonia földnec siros és ieles termõs voltát. Es az Arpad Capitany vén azõhelt egy hadi kúrtet, és meg tölte aßt à Duna vizzel: Es Scithiai mód serént, fel emelé aßt, és fel sóual monda: Mú atyainc, Mars és Hercules, kiknec vezçrléssèkbõl köuetúc à mú e-leúnket, és olly melisèc földrol ióttúnc a Paunonia föld ért: Könyör-gúnc tünçk.

*ArpadCa
pitannac
imadsága.*

gúnc tünęktec, Hogy engedétec múnękúnc eſt è földet, öröcké va-
lo lakafunkra: Had telepediéc le it à tú népetec: Had legyen vég im-
már à mú budofaffunknac: Es à Dunánac Iſtenét meg engeſtellye-
tec múnękúnc: Viſſellyetec olly gondot reánc, Hogy el ne veſſúnc à
mú környúlúnc valo elléféguñc miat. Miért hogy kedig à tú neue-
tekben hadakozzunc. Adiatoc erőt múnękúnc, Hogy mindenút hi-
rúnc legyen, Hogy az Iſtennec ért, és emberec ért hadakozunc. 2c

Es mikoron az Arpad Capitany el végeſte vólna imádſágát,
mídiárt áldoza à kúrtbeli duna vizet az Marſnac, és à Herculeſnec

Es à Magyaroc azzon helyt kiáltánac fel ſóual háromſor: De-
us, Deus, Deus. Onnét marada ez à ſockás Magyar orſágban és Er-
délyben, Hogy valahol valami árro leſen, Auagy valami marhánac
auagy iofágnac vétele, Hogy az vétel és árro mellé bizoñſágokat
hinac, Es az áldomas italban háromſor kiáltnac fen ſóual, Deus,
Deus, Deus, Es aſt à helyt, ahol ez lón, neuezéc à kiáltas vtán. De-
uſnac, mellyet moſtan Deeſnec hiyunc: Holot az várás mellet kezel
fenn à Szamos viz felet, ez egyic föld vár vagyon, A mellyekről o-
da fel ſóltam. Colofmonoſtran is, à Colofuar felet, egy &c.

Deus
Deus
Deus

Ackoron kedig à gyúléſben, adác à Magyaroc à Székellyeknec
à Nemes ſabadſágot, Mint Athila maradékinac, és à Magyarok-
nac régi hiueinec Mert óc álhatatoſon meg maradtanac vala az or-
ſágba mind Athila vdeietól fogua, Tudnia illic, Négy ſaz és egy
nyihány eſtendeig.

AZ SVATAPOLVKRÓL A MA- GYAR ORSÁGI FEIEDELEMRŐL: ES MI- czoda ſin allat el foglalác legyen tőle a Pannonia földet 2c.

ELSŐ RES.

A Z vđőben vala egy Suatapolug neuő feiedelem, ki biria vala à
Pannonia orſágot. Mikor ő ezokaért valamenyere meg nyu-
gottanac volna à Magyaroc Erdélyben, Tanátſkozni ker dénec. Mi-
képpen férhetnénc à Pannonianac orſágához. Es adánac à Kufi-
nac egy ſep feyr louat, aranyas féckel és nyereggel, Es küldőc aſt
aiándokba az Suatapolug feiedelemnec: Hogy Kuli könyörgene-
nec föld ért, hol lakhatnánac.

Kufi köny-
vec.

Suatapolug à feiedelem, nagy örömbe lón, és víg keduel el véue
töllec à louat, mint aiándokot, és meg igére nekic lakohelyt az or-
ſágban gődoluán, hogy Erdélynec egyic ſegeletibé meg maradá-

D III

Joc vólna-

AZ NAGY KAROLY CZASZARNAC

dóc vólnánac. Mert aſt gondollya vala: Ezzec minnyáian munkás nepec, és ſánto emberec: Ennekem kedig elég földem vagyon: Am ſánczanac és kapállynac: Ió haſnóm leſen belőle.

Kuſi követ
viſſa ter.

Es mikoron à Kuſa követ viſſa iót vólna az válaſſal: A Magyaroc igé örülénec neki. Es mindiaráſt viſſa küldéc Kuſát à Suatapolug feiedelemhöz, Es meg hadiác neki, Hogy el menne à föld-ről: Mert à föld őuéc vólna: Mert árron vetéc vólna tőlle: A feier luon à földet, à féken à fúuet, A nyergen kedig az vizet.

Haluán aſt à Suatapolug feiedelem, igen katzaga, Es monda: Egy nagy bottal agyon veretem à louat: A féket à ſéna rétbe vetem, Es à nyeret az vizben hányatom. Monda Kuſi: Ha nagy ſagoc ſinte eſt meg műelteti: Abból à Magyaroc ſemmi kárt nem valnac: Mert az ebec meg eſt à louat: Es à kaſáſoc meg talállác à féket: A haláſoc kedig à nyeret.

Midőn Kuſa viſſa iót vólna à Suatapolug feiedelemtől, A Magyaroc minnyáian el indulánac egész táborral, és menénec Pannoniába, Suatapolug is, à feiedelem, minden népével eleigbe ſálla. Es mikoron meg vtrkőſtenec vólna egymással, à Magyaroc diadalmoſoclónec à Suatapolug ellen: Es mikoron à Magyaroc vtánna vzenénec Suatapolugnac, lyedfégeből à Dunaaba ſektete be, és oda hálta az vizben.

A Magyaroc el foglallyac
Pannoniát

Mikoron ezokaért à Magyaroc diadalmoſoc volnánac, és à Pannonianac feiedelme, mindé népével el vett volna, El foglalác mind az orſágot, és ſabadon meg kezdéc birni; mincc vtánna mind ſel-
lel el telepetenec vólna.

Arpad, az elſő Capitány, meg ſála midé népével Szekeſ Feyruárnál.

Subolcz, à másodic Capitány, le telepedéc mindé népével à Tiſa melet. és Nyirſégben.

Keuúnd, à harmadic Capitány, El foglalla az ő népével mind az egész mezőſéget.

Lecl, à negyedic Capitány, le telepedéc az ő népével Galgócz taián

Berbulcz, az öttodic Capitány, le boczátà magát mind é népével, à Balaton állo viz melet.

Gyula, à hatodic Capitány, Erdélbe ſálla be az ő népével. Ez építötte à Gyula Feyruarat.

Vurs, à hetedic Capitány, Telepedéc le mide népével à Saio viz melet

AZ MAGYAROKNAC HADAIROL.

ELSŐ RES.

Minec vtánna à Magyaroc el foglaltác vala Pannoniat, és le telepettenec volna benne, ineg nyugouánac hat eſtendeig. A hetedic eſtendőben annac vtánna ki indulánac hadba. Előſter kedig mené-

Az Magyarocnac
elſő hadoc

nec Czeh orſágra, és Moruára. Es ezeket mind el rabboluán, viſſa terénec Pannoniába: Holot eſtendeig vettéc lónec.

Annac vtánna esmet ki indulván, megvtrközzénc à Karin-
tiai, Carnyoli, Stiriai és Meraniai Hertzgeckel: Es à Magyaroc
diadalmotoc lónec ezec ellen, Es mikoron az ő földeket mind el
rablottác vólna, Esmet meg terénc Pannoniaba: Es esmet nyugo-
uánac. I L

Három estendő mulva, esmet hadba indulánac: Es el rabbol-
uán egész Bolgár országot, Nagy predáckal visssa terénc Magyar
országba. I I L

Annac vtánna menénc Lombardiara, Es meg véuéc Paduát, és
meg égetéc. Es midőn az egész tartományt el rablottác volna, Ha-
za terénc Magyar országban. Es nyugouánac az vtan tiz egész es-
tendeig. I I I L

Tizen egyedic estendőben ennec vtánna esmet hadba idullá-
nac, Es menénc Német országra. Es mikoron el rablottác vólna
mind Syoniat, Turingiát, Suab országot, Franconiát, és Burgundiát,
Meg terénc Magyar országbá, Es nyugouánac tizenhat estédeig. V.

Annac vtánna indulánac Olaß országra, Es Iulius vafáron által
menuén mindent fel dullánac: Es be menénc esmet Lombardiara:
Es ot el rablác mindeneket, Es soc Kalastromokat pusztítác el. Es ot
meg öléc à Luther Púspeket, à Czáfarnac tanáczárt, Es az ő Egyha-
zából temerdec kenczet vúnec el: Es nagy predáckal meg terhel-
uén magokat, visssa iouénc Magyar országbá: Es esmet nyugouá-
nac tiz estendeig. V I.

Annac vtánna ménénc Baior országra, Es mikoron à Duna
melet iutotortanac volna az Abach vár allá, és mindenűt meg dul-
tác volna à földet, és immár à meg terésbe volnánac: A Németec
eleykbe állánac, Es meg vtrközzénc vellec ió rendel, és meg győ-
zéc à Magyarokat, és Nagy sókakat le vagánac bennec. A kic ke-
dig el balladhattanac, vresen tieténc Magyar országban. V I I.

Tizen nyóltz estendőuel annac vtánna, Esmet fel indulánac
Német országban, és nagy dulást és koborlást műuelénc abban. V I I I.
Szent Vllric púspec fel lezbeszte ezokaért à Németeket, és egy nyi-
hany Feiedelmec is iouénc mellé: A Conrad Czáfár is nagy nép-
pel támada mellé: Es mikoron meg vtrköstec vólna, à Magyaroc el-
vestéc az viadalt, Es nagy sockan el vesténc az viadalban: Es az
ő Hadnagyoc is és mayd minden fő népec fogua élénc.

It nemelylec iriác, hogy à többi közet foglya eset vó'na à két
fő Kapitány, Lehel és Bulczo. Es hogy Conrad Czáfár meg kérdő-
vólna őket: Miért kegyetlenkődnénc olly igen à Keresztýé-
nec ellen? Vgy feleltec vólna: Isten akarattya. Mert munket
arra támasztot, hogy mű bosszút állýunc az ő bűneken. Ha mű
nem mű-

AZ NAGY KAROLY CZASZARNAC

Lehel a kő
vel agyos
bi á cz.

nem művellyűc: Isten munket büntöt meg. A Czásár mond
Nò válasszácoc halált magatoknac. Lehel monda: Adíac ennékem
az én kúrtemet, had kúrteleyec vele még egybet halalom elöt, Es
mikoron neki hostac volna a kúrtelet, kerengeni kezdve vele és suni:
Es fel huzuán a bet, vgy írte à Czásárnac feiét vele, hogy mindiáre
le dőle: Es monda Lehel: vgy akarom, Hogy a más világon is én
vtánnamiáry, és én fogám légy. De à Németec mind fel ackabítac
őket. Bonfinius kétséges ez historiahoz.

Szent Vla
ric püspök
meggyőzi
a Magyar
rokat.

Onnét el indulla à bent Vtric püspök minden seregével, à töb Ma-
gyarokra. Es el ére őket Salgona wnál. Es mikoron vtrközvet volna
vellec két vár kezert, Entzels feld és Marckenstein kezert, esinet győ-
zedelmes lön à Magyaroc ellen, Es el véuéc töllec minden predato-
kat: Es mind meg fogá közzülec à fő népeket, és fel akabítatà őket
A többinec kedig mind el metelteté orrokat, és fülket, és allà vrete
őket Magyar országba. Es lép templomot épütete ott, és abban el-
temeteté mind az vitezeket, nagy tisztelsséggel, kic meg holtanac
vala az vtrközvetben.

A Magya
rochobstut
akarnac ál
lani.

Nem soc vđö mulua, esmet hadban indulánac à Magyaroc na-
gy sockasággal, Es boštut akaránac allani à Németeken: Es fel me-
nénc Német országban: Es nagy soc kazdaglágokat dulánac à Ful-
dai Kalasröbol, és az vtán mind meg égetéc a bet. Az vtán által me-
nénc à Rén vizen, és mind el rablác és el pusztítac Lothringiát. Es
meg vtrközüén à Németekkel, meg fogác à Lothringia Hertzegert
az viadalban Straßburg allat: Es még más Brabanciai hertzegert:
Es mind kettőnc feiét véuéc.

A Magya
roc Frantz
országgra
menec.

Es onnét el induluán, Frantz országra menénc, és nagy pusztasá-
got művelénc ot: Es onnét ki iöuén, el rablác à Metz, Trier, és A-
quisgran tartományokat. Annac vtánna tartánac az hegyes földre,
Es onnét ki kergetéc à Senoneseket: Es meg véuéc Segusat, és Tau-
rina várasokat, és fegyuerrel vttat nyitanac azon által. Es által men-
uén, egybers mind el pusztítac az egész Lambárdiát, Onnét az vtán
nagy nyereségeckel visssa menénc Magyar országban, Mikorö soc
várasokat és népeket meg höldöltattanac volna magoknac Német
országban.

A NAGY KAROLY CZASZARNAC
MINT VIVT A MAGYAROKAL SOC VDEIG, és mint meg győste őket.

ELSŐ RES.

Nagy Csá-
roly Czás-
sár.

Azon közbe Romai Cz. lön Károly, à Frantzai király Kit annac v-
tánna Nagy Károlynac neuezic vala, kit igé dicziric mind az histo-
rias könyuec, hogy bölcz, iö búuú, és ieles hadakozo éber völt. és ho-
gy ayitatos és igé lámbor Romai kereszttyé völt. Ez à nagy Károly
nem akara.

nem akara el ſenuedni à Magyaroknac kegyetlen hadait, mellyekkel meg nymoritottac vala az ő ſőſbédiokat, és ſerinſerte az orſágokat. Ezokaért, előſter el boczátà népét Thafſilora, à Bauariai hertzegre, ki ſőuctſéget tót vala à Magyarokkal, Es meg hayta aſt és magánac hodoltata. Annac vtánna meg hayta à Czerótokat is, és meg hodóltatà azzokat is magánac. Annac vtánna vgy kezde meg az hadat à Magyarokkal.

A nagy Károly Cz. hada à Magyaroc ellen ſockaig tarta Tudnia illic, nyóltz egész eſtendeig. Róttentes nagy vérontáſſockal, és ſántalan ſoc emberek nec veſedelméuel, és halaláual. De ez hadban is diadalmos lón à Nagy Károly Czáfár: Mert ſoc vtrközetekben meg győze à Magyarokat. Es miért hogy à Magyaroc nem hadiác vala magokat, Hanem mindenkoron vitezszúl rámadnac vala ellene: Az gyakor valo vtrközetekben mayd mind el veſéne à Magyaroc közet valo nemefſec: A kőſség is igen el fogyatkozzéc. Es a nagy ſoc kazdagſag mind el veſſe töllec, mellyet ennyi ſoc koborlaſſal és rabláſſal, ennyi ſoc orſágokból egybe takarítottac vala Magyar orſágba.

*Károly
Czáfár
hoſſu hada
à Magyarokkal.*

Mert à ſoc viadalloc vtán à Nagy Károly Czáfár meg ſálla Scambriát, mellyben vala à Czaba Hertzeg. Es nagy ſoc oſtromoc vtán, meg véué az váraſt: Holot meg talála mind à nagy királyi kénzeker, mellyeket ſoc vdotól fogua, ſoc dulaſockal és koborlaſockal gyúytóttec vala egybe à Capitányoc: Es Károly el viteté mind azzokat Német orſágban, és Frantzorſágban Es ebből igen meg ſegényüle, és meg erőtlennüle à Magyar orſág.

*Károly
Czáfár
meg veſi
Scambriát*

Mikoron kedig Czaba Hertzeg immar meg hólt volna: à nagy Károly Czáfár kegyelmefſen kezde à Magyarokat, kic à ſoc viadalokból meg maradtanac vala, inteni à Romai Kereſtyénſégre, Hogy meg eſmernéc az igaz Iſtent, menynec, földnec, es mindé állatoknac teremteieit: Es az igaz vduőzité, az Iſtennec egyetlen egy fiat, az wr Ieſus Chriſtuſt: Es hogy vduőſégekre meg tanólnac à Chriſtus Ieſuſnac igéieit, és tanyitafat: Es az igaz Iſteni ſolgálatot.

*Károly
Cz. inti à
Magyarokat
à Romai hitre.*

Ez mellett arra is inte őket, Hogy el ehadnác az ő Baluanyokat, à Márſot és Herculeſt, minden ő baluanyozáſſockal, Es meg igére nekic az ő kegyelmefſégét, Hogy külemben nem akarna tartani à Magyarokat, mint az őnen népét, à Németeket, és à Frantzokat. Szabadſágot is igére minnyáian azzoknak, kic meg tērnéne.

De mikoron meg látta volna à Magyaroknac keménſégét: Ő is keményen kezde ellenec czelekődni. Mert le tőrete Scambrianac kőritéſeit: Annac vtánna adót vete reáioc. Minden fegyuereket is el ſedeté Annac vtánna mind le tőreté mindé baluanyoknac egyházait, Es minden ő baluanyokat el rontatà.

*Károly
Cz. kegyo
ellé à Ma-
garoc elo-
len.*

A kic ke-

A kic kedig à Romai keresztényenségre tértenec vala, Azzoknac szabadfágot ada, és minden kegyelmességgel czelekődéc vellec. Es az város végén, az hegy allat, egy Bodog asfiony egyházat rakatà nekic, Mellyet feier, auagy fénes bodogasfionnac neuezéc.

MIKEPPEN A NAGY KAROLY
 CZASAR A SAXONIABELI SÁSOKAT
 fegyuerrel haytotta esmet à Romai Keresztényenséghöz:
 Es miképpen helyheftötte őket Magyar
 orfágba, és Erdélbe.

ELSŐ RES.

Károly
 Cz. megye-
 en à Szá-
 sokra.

A Zonközbe hirt hozzánac Károly Czásárnac Német orfág-
 ból, Miel hogyc à Saxoniai Sásoc el hattác vólna à Romai
 Keresztényéléget, Kicket az elöt fegyuerrel arra haytot vala, vellec ha-
 dakozuán soc vdeig, Azokra indita ezokaért az ő népét: Es miko-
 ron meg vtközet vólna vellec, Diadalmos lön à Sásoc ellen. Es ve-
 fénecc à Sásoc közzül az viadalban harmintz ezeren. Es ez had mi-
 at igen el pusztula Saxonia.

Honnét
 vadnac à
 Szásoc
 Magyar
 orfágban.

Es miért hogyc à Nagy Károly Czásar fél vala, Hogyc à Magya-
 roc vdouel esmet el sackadnánac tölle, Tusul véué à Saxoniai Her-
 tzegecc, és nagy wraknac fiat, Es azzokat nagy soc Sásocokkal el
 küldé alla Magyar orfágba, Hogyc azzoc ott le telepednénecc, és vá-
 rasokat és erőlségeket épütenénecc. Eft kedig à Magyaroc ért mű-
 uele Hogyc az ielen valo Sásoc miat ne sackatnánac el ol'y ham-
 mar ő tölle, és à Romai Czásarságtól.

A Szepesi
 Szásoc.

Mikoron ezokaért è Német Nemzetec, kiuálképpen kedig à Sás-
 oc, be iöttecc volna Magyar orfágba, Egyic rést le telepedéc à Ste-
 pelségben, Holot szép városakat épütenécc, Kalsát, Epericst, Sebent,
 Bardfát, Löczet &c.

Maramo =
 rosi Szás-
 oc.

A másik rést sackada à Lengyel hauas allà Maramarosbá, Huszt,
 Munkats és Bereksás környül.

Nagy Bá-
 nyái Szás-
 oc.

Az harmadic rést oda szálla, az hauas alla, hol mostan Nagy Ban-
 nya, és Lápos banya vagon.

Az Erdely
 Szásoc.

A negyedic és nagyobbic rést, à fő Saxoniai Hertzeg fiával Heer-
 mannal, be méne Erdélbe, Es ezzec el foglalác körös környül az ha-
 uasoc allyát. Es ot délre épütec Sebent, egy magassagnac orozat-
 tyán, Es neuezéc à fő hertzegecc fia neue vtán, Heermanstadt: Az
 az, Heerman város, Mint mostan is neuezic. A többi meg épütec
 annac vtánna à töb városokat, Colosúarot, Sás város, Sás Sebest,
 Bestertzet, Regent, Megyest, Segesuarot, Kóhalmot, Brásót &c.

Heerman-
 stadt.

AZ LINDEVT HER-

TZEGRŐL.

II. RES.

Űdö mulua, midön à Nagy Károly Czaſár meg holt volna, A Magyaroc eſmet Hertzeget válaſtánac magoknac: Tudnia illic, az Lindeutuſt Es ez mindiáráſt ei ſackada à Romai birodalomról. A Dalmatiabelieket is arra ingerlé, Es à Bets orſágiakat, hogy azzoc is el ſackadnánac.

Mikoron kedig à Laios Czaſar meg hallotta volna à Magyaroknac el ſackadáſtát, Nagy néppel indulla reáioc. Es meg űtköz- uén à Lindeutuffal, Diadalmos lön ellene, Es mikoron Lindeutus el ſalladot volna az viadalbol, könyörgéſre véué à dolgot, Es kegyel- met nyere à Laios Czaſártól. Es így lönec annac vtánna à Magyaroc eſmet à Frantzoknac birodalma allat űdeiglen.

Mikoron kedig Laios Czaſar meg holt volna, Egybe veſénece à ſiai à Czaſári birodalom véget. Látuán eſt à Magyaroc, Eſmet el ſackadánac à Romai birodalomról. Es nagy ſereggel el induluán, ſockat el rablánac à Czaſári birodalomnac tartományi közzül, El kezduén à Németeké, Es nagy kegyetleneſéget mutatnac vala minden rendbeli emberec ellen, Es minden helyec ellen.

Annac vtánna Német orſágbol à Frantzokra menénece, Hogy azzon boſſut állanánac: Miért hogy à Nagy Károly Czaſar onnat iőt vólna, Es ő általoc olly igen meg nyomoritotta, és meg aláſta volna à Magyarokat. Nagy puſtaſágot műuelénece ezokaért, tizzel és fegyuerrel Frantz orſágban: Es mindent le vagánac, à kit elő talál- nac vala, nagy kegyetleneſéggel, Annac vtánna haza terénece nagy predáckal Magyar orſában.

A másodic eſtendőbe, ki keletre, indulánac à Görőgekre: Hogy miképpé az előt boſſut állottanac volna à Romai birodalmő, V- gy czelekdőnénece moſtan à Görőgeckel is: Hogy annac vtánna bé keſſéggel maradharnánac mind à két birodalom közet. Meg kez- déce ezokaért à felſő Miſiat, Illyiriát, Thraciát, Macedoniát, és mind el rablác ez orſágokat és minden marhaiokban ſákmánt tőnece, Es à tőb Görőgeket kénſeritéc adó adáſra, Mellybe Conſtātinus Cza- ſárnac engedni kellett, Ki Sandornac, az ő bátyánac, à Görög bi- rodalomba tárſa vala.

Annac vtánna ménénece Bolgar orſágra. Es mikoron meg űt- kőſtece volna, A Magyaroc diadalmosoc lönec, Es adó adáſra kén- ſeritéc à Bolgarokat.

Immár czac az Olaſoc hátra valánac. Midön ezokaért Berengar volna Olaſ orſágban király, Es az harmadic Sergius volna papa, Laios pedig volna Czaſar, Be ménénece à Magyaroc igen nagy ſe-

E reggel Olaſ

Laios Czár.
ſár.

Lindeustus
meg vere-
tic à Ma-
gyarockal

Eſmet el
ſackadnac
à Magya-
roc.

Boſſuſág =
ra üznece à
Magyaroc

A Magya-
roc men-
nece à Gör-
őgekre.

A Bolgar-
rokat meg
biriace à
Magyaroc.
Olaſ orſá-
gra ménec
à Magya-
roc.

AZ MAGYAROKNAC

reggel Olaf országban, Es eliyedénc az Olafoc à Magyaroktól, Es mikoron meg v̄tköztenec volna egymással, A Magyaroc lönec győzedelmessé Berengar Király ellen, Es mind el rablác Olaf országot. Es az Olafoc nagy pénzel békefeget v̄nec à Magyaroktól, Es meg kötelezéc adò adáfra magokat, és túbokat adánac nekic, Vgy iouénc az v̄tán ki olaf országból.

A Magyaroc esmet mennec à Németekre.

Henric Czašar.

Henric Cz. diádalmos à Magyaroc elen.

Annac vtánna inditác hadakat esmet à Németekre, Es be menénc Albatzba, és onnét Saxoniába: Es mindent le vagánac, à mit elöl találnac vala, és el rablác azzokat à tartományokat.

Lön kedig az v̄döben Czašar Henric, ki az elöt Saxoniai és Turingiai Hertzeg vala, Ez Henricustól álla annac vtána à Czašari birodalom à Frantzoktól à Németekre. Népet gyúyte ezokaért Henric Czašar, és eleykbe álla à Magyaroknac Morsburg város allar: Es ot meg vere à Magyarokat, és diadalmos lön elléec: Es mind el v̄uéc töllec à nagy predákat.

A SALARD MAGYARI
HERTZEGRÓL.

Salard hertzeg.

I. RES.

Morua el predállác à Magyaroc.

Mikoron à Magyaroc Morsburg állól haza álladošranac vólna, vešteg lönec egy v̄deig. Es wy Hertzegét válsátánac magoknac, à Salardot Ez allat esmet be ménénc Olaf országba, Es wyonnan nagy pusztaságot művelénc, predalásokkal, tizzel es fegyuerrel Es meg v̄uéc Ticium nagy várost, és mind el pusztitác ašt tuzzel és fegyuerrel.

A Bauari Hertzeg győzedelmés à Magyaroc elen.

Annac vtánna esmet Morua országra, és Czeh országra indullánac nagy néppel, és mind meg dullác, és el rablác azzokat. Annac vtánna nagy predákkal višša iouénc Magyar országra.

Egy nyihany estendö mulua esmet Olaf országra indulánac. De Henric, à Bauariai Hertzeg, ellenec támada à Magyaroknac, és két v̄tközetben meg győze öket. Es višša álladožánac Magyar országra.

A TOXVS MAGYARI
HERTZEGRÓL.

I. RES.

Annac vtánna esmet wy Hertzegét válsátánac magoknac à Magyaroc, Tudnia illic egy Toxus neuö sérfiat. Ez esmet neki indita à Magyarokat az Olafokra, Hogy elfoglalna az ő birodalmokat, Es hogy bosšut állana raytoc, az elmult bosšutágoc ért, mellyeket czeleköttenec vala az ő népén.

Haluán

Haluán est az Olafoc, igen meg iyedéne. Es Berengar, az ő Királyoc, el boczáta az ő fiát Toxus eleybe, és à fia könyörge Toxusnac békefégt. Es soc könyörgéssé vtán, igére az iffiu Toxusnac tiz kőbel pénst. Es így tere meg à Magyarokkal.

Az Olafoc nagy summan veséne kéjéget à Magyarokkal.

Annac vtánna esmet indullánac à Magyaroc Német országra. De akkoron icses Czaßar vala Német országbá, az Otto, ki icses dolgokat czelekedet élteben, mint az historias könyvec mondiac. Ennec okaért az Otto Czaßar hammar à Magyaroc eleybe állá nagy néppel, és meg vtközéc vellec, A Magyaroc kedig nagy emberléggel és álhatatossággal viuánac ellene, anyira, hogy egy nyhány napic tartá az viadalom: Es à soc viuásban mayd mind el fogyánac à Magyaroc, Vgy lón Otto győzedelmes ellene. Es három Capitányoc fogua eséne az viadalban, Azokat fel akasztatà az Otto Czaßar.

Otto Czagyőzedelmes lón à Magyaroc ellen.

Egy nyhány estendőuel annac vtánna wy Hadnagyokat válaßtánac à Magyaroc, Es ezec inditac őket Frantz országra. Es midőn mind el rablottac vólna őket, Nagy predákkal viséa téréne. Es mikoron à Rénvizen által költenec volna, Mindiarást három rébre oslánac. Midőn kedig meg értöttéc volna à Száßoc est, Hogy olyan nagy predákkal viséa téréne, Eleykbe állánac à Magyaroknac Izenach várolnál, Es meg vtközéc az egyic réßel. Es mind el veséne à Magyaroc az viadalban, het. től meg válua: Kiknec el metzéc orrokat és füleket, és vgy álláßtác azokat haza. Mikoron à két réß meg hallota volna à hármadiknac veséssét, Mid el hagyigálac à predákat, Es mind le vagác à foglyokat és barmokat, és vgy kéßüléne az viadalhoz.

A Magyaroc esmet Frantz országra menec.

El veséne à Magyaroc az viadalban.

À GEYSA MAGYARI HERTZEGRŐL, KI S. ISTVAN Királynac attya vala.

ELSŐ RES.

Mikorő Toxus hertzec meg holt vólna: A Magyaroc Hertzegge válaßtác Geysat, Toxusnac à fiát. Ez kedig igen iámbor ember vala, czendeß erkölcsű, és nyugodalom szerető: Ezec melet Isten félő is, és sient életű, Es az igafágnac böczülőie. Ez vgyekőzic vala viséa vonni à Magyarokat az ő fene vóltokból, és kegyetlenégekéből, és à sántalan soc hadakozásfoktól. Fő képpen kedig arra vgyekőzic vala, Hogy ha à Magyarokat à Romai Keresztényenségre hozhatna.

Geysa Hertzec.

Ez Geyfa semmi hadat nem viffelt, hanem czac à Bets orfágbeli-
ec ellen. De hammar meg bekélléc à Németeckel, Hogy meg érté,
Hogy igafága nem vólna à Bets orfághoz.

A Romai
Kereftvény
fég
kezdetic ma
gyar orfá
ban.

Midõn az Isten le czendefitõtte volna az õ hadait, Elkülde a
Kereftvényekhez, és tudos népeket hozzatà onnét, és azokat ki kül-
de berinferte az orfágban, Hogy à Romai kereftvényfegre tanyi-
tanác az õ népét, à Magyarokat, Es hogy à báluányozástol meg fáb-
aditanác õket, mellyekben fel nyõtenec vala.

Calumnia
à Geyfa H.
ellen.

A fõ népec à Magyaroc közet el czodálkoznac vala rayta, mit
múuelne à Hertzeg, Hogy el hadna à hadakozáffokat, Es adna ma-
gát à papi czelekedetekre. Nemelleyec is gyúlõlfegbõl vadollyác va-
la õtet: Hgy az õ czelekedetiuel, meg metzene torkokat à Magya-
roknac, Miért hogy nem mehetnénc el predálni, és rablani. A mú
Hertzegunc, vgy mondánac, aßßony ember erkõlczet veßen ma-
gánac, Es ayitatoßfágra adta magát, Es wy hitet keres magánac.
semmire kellõ ez à feiedelem. Más képpen kel à dologhoz lat-
nunc zc,

Geyfa Her-
tzege nec
kegyefége.

De az iámbor feiedelem, noha mind meg érti vala ezeket: De
azért mind vgy tõn, mint ha semmit nem tudna benne, Azért min-
denekhez nagy kegyefégét mutatà. De nemelleyekhez haragot is:
Nemelleyekhez is vgyan fegyuert is foga, Es minden felõl arra v-
gyekõzzéc, Hogy à Magyarokat az Istenec vilagofágára hoßhat-
na. Minec vtánna kedig eßebe vette volna, hogy nemelleyec à Ma-
gyaroc közzül reáia akarnánac támadni: Közlé az õ dolgát à fõm-
féd feiedelmeckel, és azzoktól kére segítségét: Hogy ecképpen
meg vonhatna az õ Magyarit az õ bolondfágoktól, az Istenec vi-
lagofágára, és bölczefégére.

A Némec
feiedelmec
meg segí-
tic Geyfat

Mikoron ezokaért à Paiori, à Sáfoknac, à Suaboknac, és mind à
tõb Németeknec feiedelmi, meg segitenéc az iámbor és Isten félõ
Geyfa Hertzeget: Meg iyedénc à Magyaroc tõlle: Es vgy predi-
cállác annac vtánna fábardon egéß Magyar orfágban à Romai Ke-
reftvényfegret: Es ez Geyfa hertzec Egyházakat kezde épüteni be-
rinferte Magyar orfágban. Káptalannokat is fõrce à tudos né-
peknek, Mellyekbõl ki iõnec vala à predicatoroc berinferte az or-
fágba. Es így kezdeñec à Magyaroc lassan lassan meg felidilni.
Es à fõmféd orfágokból kezdeñec à kereftvény áros népec be iár-
ni Magyar orfágba, és meg állani à Magyaroknál, és nyáiaszkodni
véllec: Es felid erkõlczekre õket oktatni zc.

Mire va-
lyc à Ká-
p-
talanoc

Annac y

Annac vtánna Geyfa Hertzeg meg keresztködéc, sockokkal à fő népeckel, az ő vduarbelieckel. Es hiuata à keresztyéni országokból iámbor tudos népeket, Es azoknac bõw iõuedelmet sörze: Hogy azzoc minden felé tanyitanác az ő népét: Es hogy az Isteni szolgálásban volnánac bñetlen foglalatossoc.

Az Geyfa
Hertzeg
meg keresz
tködéc.

Es mikoron è keresztyéni ügyeközetekben, és forgalmatossá-
gokban foglaltatos volna, Az Isten vigasztala õtet álmban, Es igé-
reter tön neki: „Miel hogy egy bñet fiat adando volna neki, Ki
véghöz vinne ő vtánna, miről ő mostan olly igen nagy forgalma-
tossázban volna. De teneket, vgy monda az Isteni szózat, nem
adattot ez à dúczóság, Miért hogy à te kezeid fertelmessoc à ki on-
tor vértől. De à te fiad, az leszen Magyar Kiraly, Es az nyitty a meg
az Magyaroknac az vduóságnecc aytaiát. Ezt is monda az Isten ne-
ki: Rõuid napon egy tudos és bñet embert boczátoc hozzád. Ki-
nec tanyitásánac engegy, és kőuesed aßt. A te fiadat kedig Istuán-
nac neuezzed.

Az Isten
meg igeri
ß. Istuán
Geyfanac.

Mikoron Geyfa Hertzeg fel serkent volna álmából, Halákat a-
da à felleges Istenec: Es mind õnen magát, mind az ő leendő fiat
aiánla az Wrl Jesus Christusnac. Es az ő búue meg szabadulla min-
den forgalmatosságból. Es meg bevélle az ő álmát az ő vduar-
beli keresztyén fő népeckec: Kic halákat adánac à kegyelmes Isten-
nec, Es igen nagy õremben lönec.

II. RES.

KEués napoc mulua hir iuta à Geyfa Hertzegnec: Hogy Albirt,
à Pragai Púspec, ki iámbor és igen tudos ember volna, iõne
hozáia: Ki õneki, és à tób Magyaroknac, à Keresztyéni hitet predi-
cállani akarna. Ottan monda Geyfa Hertzeg: Bizony ez az Isten-
nec embere, kiról sólt az Isten eneckem à minnapí álmomban.

Albirt Pú-
spec.

Es fel kébülle Geyfa Hertzeg minden képpen, Hogy tíftefé-
gel be fogathatna az Istennec emberét, az Albirt púspeket. Es pro-
cessional eleybe mène Geyfa hertzec, mind az ő egész vduaráual,
Es mind az egyházi népeckel, Es hozà ecképpen be õtet az ő mélt-
osága bñerént.

Tíftefégo-
gel fogadja
az Albirt
Púspeket.

Es à bñet Albirt Púspec annac vtánna predicállani kezde Mag-
yar országban, Es meg tanita õket à Romái keresztyénsegre, Es el-
vonna õket à Scithiai baluányozásfoktól, Es meg Keresztele õket.
Es attól fogua igen meg kezdénec à Magyaroc tertyni az ő báluá-
nyozásfokból, Es adác magokat az Wrl Jesus Christusnac bñet Ne-
ue alla.

Albirt Pú-
spec preu-
cál.

SZENT ISTVAN KIRALYNAC

Sz. Istvan
K. s. züle
tetic.

Mikoron ecképpen meg plantáltatnéc à kereštyéni hit à Magyaroc közet: Imè tehát à Geysa Hertzeg nec felesége, à Sarolte asz-
szony, ki Gyula leanya vala, Estergomban bűlle egy bép fiu magza-
tot, Midon irnanac Christus Wrunknac bűletéssc vtén, 909. Vdõ
mulua, à bent Albirt Púspec meg kereštele asz, és neuzeze asz Ist-
uannac. Nagy örömben lönec ezokaért mind à Magyaroc, Hogy
az Isten õmaga adta volna est õnekic Kiraliyul, az õ kegyelmes i-
gérati bserént.

Es Geysa Hertzec, az õ atya, tudos Egyházi népek nec keze
allà ada õ fiát, az Istuant, Hogy asz fel neuelnéc az Isten nec Igeic-
ben, az igaz hitben, Szent ségben, és álhatatosságban.

Geysa tea
stamentor
94.

Mikor annac vtánna meg vénhedet vólna Geysa Hertzeg, E-
gybe hiua az wrakat, Es bõlla neki, monduán: Szerelmes társaim:
Mikoron meg vénhešbűnc, Ottan iól tudiuc, Hogy közel vagyon
halálunc. Hõgy ezokaért halálom vtán, à mû oršágunc meg ne
budúlyyon, és kárt ne vallyon, Sűkség, hogy vdeien gondot vissel-
lyűnc rea. Meg hallottátoc, atyámfiái, Mit iclentet az Isten en-
nekem álomban, az én fiam felól, az Istuan felól. Látom
mostan, hogy à kegyelmes Isten mind meg tekéllerte az-
zokat: õ bent felségé nec legyen hála. Ezokaért est, az
én fiamat, az Istuant aiánlom tünęktec. Es igen kér-
lec, atyámfiái, Hogy meg maradiatoc à Kerešty-
eni hitben, álhatatoson. Mert így leszen
az Isten veletec, Es nyomosoc
lesztec ez ió földön 2c.

AZ MAGYARI KIRALLYOC.
ELSŐ MAGYAROKNAC KIRAL-
lya Szent Istuan Király.

Sz. Istuan
K. valas
tájja.

Mikoron az vény Geysa Hertzeg el végešbste volna bešédeit:
Az wrac tanácza gyúlé nec minyáian, Hogy Királyt válaštá-
nánac magok nec. Es minnyáiá, egyenlõ akaratbol válaštác à Geysa
hertzeg fiát, az Istuant, Es kezében adác neki mind az egész Királyi
birodalmot. Es meg eskúvé nec neki minnyáian és fel emeluén õ-
tet, kezeken fel viuéc à Királyi bšekben, Es à Magyar királynac
méltóságos neuével vduözlec õtet. Mikoron esmet allà hoštác vol-
na õtet à seregbe, Minnyáian az hadakoza vitęztec vduözlec õtet,
Mind az egész kõlséggel egyetembe.

Es az vény

Es az vény Geyfa Hertzec meg aiándékoza à fő fő wrakat. Es foc vámokat és harmintzodakat meg engede az orfágnac. A hadakozo vitczeket kedig meg aiándékoza föld pénzeckel, és foc gabonákkal. A Kőfség nec is penst hányata kabdofsáfra.

De keucs vđo mulua annac vtánna meg hala à Geyfa Hertzeg: Kit az ő fia, az Istuan Király, el temete nagy tisteféggel. Lő nec pedig ezec Christus Wrunknac búltése vtan, è tayban, mikoron irnánac, 969.

Geyfa Hertzeg
tisztelet
halála.

Mikoron ezokaért az első Istuán Király, kit stent Istuánnac is nevez nec, Királya lőt volna, Igen eessen bira az ő tistit: Es mindenkoron stome előt vissele az Istent, Tuduán, Hogy en nec kellene stá mot adni minden czelekedetir:ól. Es est igen gondollya vala, Hogy egy Feiedelem sem lehetne nyomos az ő birodalmában, ki nem bő czúilen, és ki stúue sterént nem steretne és félne az Istent, Es ki en nec nem stolgálna, igaz hitból, ártatlan stent életben, Es az igazágnac steretiben. Es erőssen oluassa vala à stent irást. Es minden nehez dolgokban meg stertközic vala à tudos emberektől, kiuáltképpen kedig à predicatoroktól.

Sz. Ist. K.

Annac vtánna el méne tolle stent Albirt Pispec Lengyel orfágban, Onnét kedig Prus orfágra, és Liuoniaba, és mindenút predicała az Wr Iesus Christust. De ott rea támadánac à poganoc, és meg oléc ötet: Es à Martiromoc közükbe stámláltatiec.

Albirt Pispec
budog
sic.

Annac vtánna Stent Istuan Kiráy köuetekeket boczata mind à kórnyúl valo orfágokba, Es minden felé békecséget störze, Es stöuetcségeket störze minden stomsstediual.

De nem foc vđouel annac vtánna, az wrac arultatást műuelénec ellene à pogáságnac kiuanstágából, és egybe eskúuénec à Király ellen, Es támadást műuelénec az orfágban: Es à kőfséget erőuel kezdéc el haytani à Romai kerebstyénlégről. Dulni kezdéc ezokaért à stalukat. Es mikoron iobban egybe gyúlestenec volna, Meg kezdéc à Királyi várasokat is, Mind Vespri met à Balaton viz mellet, mind egyebeket is.

Az wrac
arultatást
störzenec
Sz. Ist. K.
ellen.

A SZ. ISTVAN KIRÁLYNAC HADAIROL.

II. RES.

Sz. Istuan K. kedig tudia és iól hisi vala, hogy ő Istennec keduébe volna, Es hogy az Istennec gondia volna rea, Es hogy meg ol talmazando volna ötet à pogány hamis emberec ellen. Ezokaért mindiarást sereget gyúte Kupa ellen, à fő arulo ellen.

E iij

Ez è Kupa

SZENT ISTVAN KIRALYNAC

Kupaőr. Ez è Kupa kedig nagy és, böczületes ember vala egész Magyar országban: Es biria vala Capitányul az egész Somogyfagot. Es ez ebbe practikál vala, Hogy à Sarolte Hertzege, à Szent Istvan királynac az anyát, magánac vehetne feleségül: Hogy annac vtánna è fin allat, és à pogánfagnac viséba hozzáfia allat, ki vésbetne à S. Istvan királyt, és à Magyaroknac Királlya lehetne.

Segitfégül hiva ezokaért S. Istvan az Istent, Es arra kére őtet, Hogy el ne hadna à Magyar országot, Szent Marton Púspeknek is igen eledézéc, Es nagy fogadásfokat fogada neki.

Német Hádnagyoc, Annac vtánna válafta az ő attyánac hiw vitezzi közzül két hadnagyot, mind à kettőt Németet: Kinec egyiknek Huntas vala neue, A másiknac kedig Pazman. Es ezeknek kezec allà ošta az egész sereget. Fő Capitányà válafta kedig az egész seregre egy jámbor kereszttyén vitezlő férfiát, kinec Ventzel vala neue, ki ő is Német vala, Hogy ez mind à Hánagyockal, és mind az egész sereggel birna.

Sz. Ist. K. viadala Kupa ellen. El indulla ezokaért ssep rendel minden seregeuel, Es mikoron az Garan vize mellé jutottanac volna, ott egybe találánac à Kupa Capitányal, és à tób arulo wrackal, Es meg vikközzénecc vellec. A Szent Istvan kedig igen imádkozic vala: Annac vtánna igen bilitattya valá az vitezeket, és inte őket, Hogy bátor síueel vinánac à Kereszttyéni hit mellett. Azonközbe az Ventzel, à fő Capitány meg síomlelte vólt à Kupa: Es arra sietuén, bayt kezde vele vini. Es az viuasban le vága, és feiet véue à Kupánac. Es ottan kiáltani kezde: Az Isten mú nekúnc adta à győzedelmet. Es így kezde mind Szent Istvan népe kiáltani: Es Kupánac népe meg iyede, és futásra véue à dolgot: Es az Ventzel Capitány az ő seregeuel vtánnoc vze, és focokat le vagánac bennec, és mayd mind meg fogác az atulo wrakat à futásban.

Sz. Ist. K. győzedelmes. Es mikoron à Király meg izehte vólna őnekic, Hogy minnyáian meg tere nénecc: Meg tere à Ventzel Capitány, minden néppel, és fogua hoza à Kiralynac mind az arulo wrakat, Es à Király törvénytetete reaioc à táborban, és mind feieket sedete. A Kupa testér kedig négyé vágatà. Es az egyic részét az Estergomi kapuba fel függesztete: A másik részét, az Veszprimi kapuba: Az harmadikat à Győri kapuba: A negyediket be külde Erdelbe, és fel függesztete à Gyula Feirwari kapuba: Hogy például ott állana minden arulónac, A tób foglyokat kedig meg büntete, mindeniket az ő gonosfágánac nagy volta berént.

Más felől,

Más felől, A vitéz népeknek bőv aiandokokat ada. Az Ventzelt, à fő Kapitánt s' ép aiandékokkal meg aiandékoza, és s' ép iofágokat ada neki Somogyfágban, az arulo Kupannac nagy iofágiból, és nagy tíftefégre emele őtet. Ettől s' ármazot à Radus: Radustól à Mifca, Mifcatol, Kupas és Marton, Kic annac vtánna az wrac kőzet mindenkoron ieletec voltanac. Azonképpen à tób Hadnagyokat is, és fő vitézeket.

Sz. Ist. K.
meg aiandékoza az vitézeket.

Es à Király loc aiandékokat küldé az ő fogadafából à s. Marron Kalastromában, Es egész Somogyfágbol wy dézmakat s' őrze hozza, Miért hogy à Somogyiac az arulo Kupa mellé támattanac vala.

Sz. Istuan
K. balgias
tozfága.

A Király kedig nem hiue magát el é nagy diadalomért: Hanem alázatos lón, Es s' inetlen könyörge az Isténc, Hogy az Isten bölcz tanáczal meg látogatna őtet, Hogy halálánac előtte mind à keresi-tyéni hithöz hoshatna az ő népét, à Magyarokat, Es hogy meg erősihetne őket abban.

Sz. Ist. K.
s' ent ügye
közete.

Es el küldüé nagy kölczéggel v' degé orfágokba, kerestete minden felé tudos és jámbor népeket, és be hozatà azzokat Magyar orfágba: Es azzokat o' sta s' erin' s' erte az orfágban, Hogy meg tani tanác à tób papokat, és plebanosokat, Es hogy predicallanac az Isten igéiét à kőlségnek.

Ezec kőzzül vala egy jámbor tudos férfiu, s' ent Astricus, minden ő tanyituányiual, s' ent Bonifatz, Es tóbben è félic. Todt orfágbol ióue két remete: Egyic Andras, ki chodatételeckel meg bizonyita az ő tudományát: A málic, Benedec, Ki annac vtánna vérét és ki ontotta az Wt Iesus Christus ért.

Sz. Astric
cus
sz Boni
fatz.

A Király Kalastromot épütete az Astiknac, és ő tanyituányinac az Vashegy allat: Es meg aiandékoza a' st socióuedelmeckel, Es nagyon gyönyörkedic val s' Istuan Király az jámbor tudos népek ben, Es igen bölczüli vala őket. Es semmit nem végez vala az ő hirc és tanaczoc nélkül.

Kalastrom
oc.

innét e' sed
be vehetéd,
attyamfia
oluafo: Mi
ezedac vol
tanac elein
à Kalastro
moc: Tud

III. RES.

ANnac vtánna gondolkodni kezdé, Miképpen eleit vehetne à Magyaroknac, Hogy vis' sa ne t' ernénc à Poganfagra. és v' gy kezdé az orfágot s' erin' s' erte o' stogatni Púspekfégekre.

Kiuáltképpen kedig igen s' ereti vala hazáiát, Estergomot. Ezoka ért ott épüte leg elős' er is egy igen nagy és s' ép Egyházat. Es a' st s' őrze, hogy ott lónne az Erlekség, és à fő hely az orfágban.

Annac vtánna meg épüte à Coloczai Egyházat, Mellyben az Astrikot téué púspeké, Miért hogy jámbor és igé tudos ember vala. Es neuze a' st Anastasiusnac. E' st el boczáta à s' ent Istuan K. Romába à Papához, az ő attyanac Geyfa hertzec halála vtán, à negyedic e' s' tendőben:

nia illic,
Scolac, Me
llyekben tu
dos tanyto
mesterec,
és jámbor
tanyitua =
nyoc laktá
nac, Kic
kőzzül ki
s' edrec an
nac vtánna
ieles és ru
dos Tanyi
tőkat ac.

tédőben: Hogy áldomást kérne Papától à Magyaroknac: Miért hogy az ő hiti allà adtác volna magokat: Es hogy ſent Peter nec iuhai közzé ſámlálna őket.

A Papától
kiván Sz.
István K
mindene-
ket.

Lengyelek
nec teréfe
à Romai
hitűz.

Ezen is könyörge S^s. Istvan K. à Papánac az Aſtric Coloczaí púſpec által, Hogy az ő engedelmeből az Eſtergomi Egyház, à fő Egyház lönne Magyar orſágban: Es hogy à Papa meg confirmálna az Eſtergomi Erſekſéget, Es à több Púſpekſégeket, mellyeket à Király ſörzet és épütet volna Magyar orſágban. Ezen is könyörge à Papánac: Hogy onnét Romából küldene neki à Királyi méltoságnac ékeſégit, Coronát, Arrany almat, és à Kiralyi Sceptrumot zc.

Vgyan az ő vődöbè à Lengyelec is meg tettec vala à Romai Kereſtyénſéghez: Es azzoc is be küldöttenec val a Romaba à Papához, Hogy Coronát, és az egyéb kiralyi ékeſégeket küldene az ő wy királyoknac, Miſkanac. Vala kedig ackor egy Benedec Romai Papa,

Miſca,
Lengyel
Király.

Mikoron ezokaért à Papa meg kéſitöttette volna à Lengyel Miſca Királynac egy Coronát, minden ő ekeſégiuel, Es másod napon akarna aſt adni à Lengyel köueteckec: Vgyan azon éyel valami ſózat lön Papához, melly monda: vőduöz légy: A királyi Coronat, mellyet csináltattál az Lengyel Királynac, ne adiad à Lengyel köueteckec: Mert holnap hozzád iő à Magyaroknac köuete: Ez is coronát kezd tölled kérni. Ezokaért eſt à Coronát adiad à Magyaroknac: Mert inkább érdemli à Magyar Király. Ez legyen paranczolu teneked.

El méne ezokaért az Aſtric, à Coloczaí Púſpec nagy ſietſéggel Romában. Es másod napon reggel het orakort à Gardináloc együt léuén à tanaczban à Papáual, be boczátac à Coloczaí Púſpek, az Aſtrikot. Ott rendel el kezdé à köueteſéget mondani, Mit kéuán az Magyar Király, az István: Es è melet elő kezdé ſámlálni à Királynac iámborſagát, és az ő nagy hiwſégét, és nagy ſorgalmatoſſagot à Romai kereſtyénſég melet: Es mind öregbitotte volna aſt à Duna melet mind két felől.

Örűly à
Papa
de: nem ok
nelkül.

Haluán eſt à Papa és à Gardináloc, igen örűlénecc neki: Es az ő tanaczokban eſt végezéc, hogy az iámbor kereſtyén Királynac à Papa nem czac egy ſép arany Coronát küldien, Es nem czac meg confirmállya őtet az wy királyságban, Es hogy az wyonnan ſörzet Piſpekſégeket meg confirmállya: Hanem, Miért hiw hadakozó vitéz à Romai kereſtyénſég melet. Hogy hatalmat adion neki, hogy mindenkoron egy kereſtet viſſeltetheſſen előtte, valahol megyen: Es hogy eſt à ſockáſt meg köuethettec ő vtánna à több Királyoc is, az ő fő méltoságánac meg ielentéſére.

Mikoron az Aſtric orator mindenecket à papáual és az Gardinálloccal

nállokkal el végezet volna, és nagyobbat meg nyert volna töllec, hogy né mint az ő kiuánfága volt volna: Nagy örömmel meg tere Magyar országba.

IIII. RES.

Mikoron kedig Estergomhoz kezel iutot volna, A Király processioual mene eleybe, Minden papiaiuat, és vduaráuat, Nagy tisztességgel. Es az Astric orátor el hozà à Papánac aiádekit, és meg mutatà neki az Királyi Coronát, és à szép kereftet. Es à Király nagy tisztességgel halákat ada, és meg köbssene ezeket à Papánac: Es haza fogada az orator. Es mikoron az válaß elő bamlalásban meg emlite az orator à Pápát, ottan à Király tērdet és fōt hayt vala, példát aduán mind az egész népnek, hogy minnyáian így böczülnéc és tisztelnéc à Papánac méltosagát,

Sz. Istuan
K. nagy
ayitatoffa
ga.

Annac vtánna gondot visele az országnac czédesféggére és békeféggére: Es törvényeket, és iò bōrzésseket bōrze: Előbter à gyilkosoc ellen, Annac vtánna az házasfág töréc ellen: Annac vtánna Akasztó Ispánokat is bōrze: Es azzoknac meg hadiá, hogy keményé meg büntötnéc azzokat, kic bīdalmokat és káromlásfokokat módánac az Isten ellen, auagy à kerebtyéni tudomány ellen, Est is meg hadià nekic: Hogy kemynyen meg büntötnéc mind az erőbacc tōueket: Es meg paranczola, Hogy senki ne bántana törüentelénül az ő bōmbédiát. Igen keduele az őzuegyeket, és az áruákat 2c.

Sz. Istuan
K. nagy
bōrgalma
toßfága.

Meg házasula annac vtánna, Es házasfágára hozata à másic Henric Czabárnac leányát, ki iámbor és Isten félő Czabár vala. A leánac Gīßle vala neue. Ez házasfágnac általa, meg békelénec à Magyaroc à Németekkel, és tōb kerebtyén nemzetsegeckel. Ez Gīßle toc magzatokat bülle neki, De ezec mind vdonéc elōtte meg halánaç. A többi közet bülle à bētEmre hertzeget is. De ez is meghala.

Sz. Istuan
K. meg ha
zasulaffa.

Es à bēt Istuan Király, és à Gīßle kiralyné asßony, nagy ayitatosfágban és bētisében élénec egymással, Es soc egyházakat, pūspecfégeket, Kaptalannokat, Egyházi rendeket, és kalastromokat, és hospitállыokat bōrzénec és épüténec berinberte az országba, Es mindé kazdagfágokat költénec à templomoknac, óltároknac, és képeknece kecsiteseire. Es bántalan soc kazdagfágokat költénec szép és ieles óltár öltezetekre, Ieles drága pap öltezetekre, és misse mondo bōrsámokra, drága kellyheckre, gyōrttya tartókra, kerebtekre, és öröklékre 2c.

Nem czo
da. Mert
az iambor
roc Ramai
Keretýe-
nec valá-
nac.

(Ierusalembe is egy igen nagy Kalastromot épütöttet, Es soc iōuedelmeket bōrzet annac. Hogy à barátoc ott bīnettlen, A Christus koporsóianál bōlgálnac az Isten

nac az Istent Romában is ſent Iſtuánnac egy templomot épüté, Es káptalont ſörze mellé, mellyben tizenket Kananoc mindenkoron ſolgálna. Es hoſpitált ſörze melete, Mellybe ſállanánac à Magyar ſarándakoc, minden fűzetés nélkül. Es az Eſtergomi Egyházhoz, püſpekſéghez, Kaptalanhoz ſántalan loſágot, kénctet, es minden fele ékeſéget ada. Kiuáltképpen Prepoſtſágot, Káptalant, es Kalaſtrombkat ſörze, es drága pénzrel épüte Sűkes feyruarot nagy templomockal: Es ſoc ioſágot ada hozà, Es ſántalan ſoc ékeſégeckel meg ékeſite azzokat. Olly Kaſulát, auagy Miſſe ruhát csináltatà oda à Bodogaſſony templomában, hogy czac à peremekbé köres környűl hetuen gira finum arany vala, ſántalan ſoc drága köueckel. &c.

Sz. Iſtuan
K. nagy
aytatoffa
ga.

Minden éyel ōmaga, czac másod magáual, ki ment nagy ſác pénzcel, Es vgy oſtogatà azzokat à ſegényeknek. Es kiuáltképpen való papokat tartot egy nyihányat, kic czac Alamifna oſtogatoc vóltanac. Conſtancinapolban is egy nagy templomot épütöttet, Es egy nagy hoſpitált melete.

Minec vtánna kedig ſent Giſle, az ō feleſége meg holt volna, Soc údō mulua eſmet meg hazafula, Es feleſégűl hozà magánac eſmet egy Giſle neuō aſſonyt, Melly leánya vala Gwilhelmufnac. à Burgundiai Hertzeknec. De ez nem az előbeli Giſle vala: Hanem kōuély es haragos aſſonnyállot, kinec czac ez világi dolgoc kel- nec vala.

Iſten titko
kat meg ie
lenti Sz.
Iſtuan K.

Tōbhadi is vóltanac ſent Iſtuán királynac, Mellyekben meg ielentōtte az Iſten láthato képpen, Hogy keduében vólna ō neki è ſent Feiedelem. Mert à Duna mellet való kegyetlen Beſſuſſoc titkony tanáczkozánac az Erdeliekre. Eſt az Iſten meg ielente à ſent Iſtuán Királynac. Es poſtán be küldé egy kōuetet Erdēlben, Ki meg kiáltana midé felé az elléſégnek be iōuetelét az orſágra, hogy az falubelieket intenc, Hogy minden markaiokat be hordanac à kōritet váraſokban, es az egyeb erőſségekbe. Es vgy lōn. Mikoron à kegyetlen ellenſég be ſaguldot volna Erdēlbe, vōſen talállà mind à falukat. Es ki kelletéc pironkodni az orſágból.

V. RES,

S. Iſtuan
K Gyula
u il valo
hada.

Mikoron irnánac Chriſtus Wrunknac ſűletéſe vtan, 1002. tá- mada nagy hada S. Iſtuan királynac, az Gyula Capitányal Erdēlbé, ki táuoly való battya vala neki. Mert Gyula Kapitán pogány kegyetlen ember vala, Es igen bánya vala az ōczénec, à Királynac dolgait, Hogy à Kereſtyéni hitre állot, es meg kereſtelkedet volna: Es egy nyihánſor erőſſen feddōdet vala à Királlyal érōtte. Annac vtánna fegyuerre is kapa, hogy aual meg óltalmazna à po- ganſágot,

ganfagot, Es hogy visssa haythatna à kereftyén magyarokat à pogáni baluanyozásra. Es azért az Erdéli hegyeken által menuén, mind vntalan gyötri vala à Magyar orvagiakat, duluan és koborluán öket, minden kegyetlenféggel.

Az iámbor es Isten felő király nem akara örömeft támadni az ő vére ellen: Követeket boczatà ezokaért Gyulahoz Erdelbe, és eze által könyörge Gyula bátyánac, és inte őtet igen gyakorta, hogy el hadna à Scihiai vadfagot, és kegyetlenféget: Es hogy meg esmerne az igaz Istent: és az vduözite Wr Iesus Christult. De minden vgyeközeti heában lön. Ezokaért ő neki is fegyuerhöz kelletec nyulni, hogy eröuel meg enyhítene az ő Gyula bátyát.

Es mikoron à király nagy népet egybe gyútet volna, be indula Erdelybe: Es keucs vdeig meg hayta az egész Erdelyféget. Végre meg foga à Gyula Capitányt, mind feleségeftől, és két fiával, és el viué velle Magyar orvágba.

Es ackoron haytattánac minnyáian az Erdéli Nemzetec à Romai Kereftyénfégre: De nemellyec vgyan őmagoc adiac vala magokat à hit alla. és S³. Istuan király talála foc aranyat és ezüstet, az ő bátyánac, az Gyulanac palotaiban, és tárházaiban, Melly nagy kenczet nagy kegyetlenféggel gyútet vala magánac. Es è kenczből épüte meg S³. Istuan à feyruari Egyházat. Annac vtánna Gyula az ő feleségeuel akarattyoc ellen lönec Romai kereftyénec. Es mikoron meg kereftelköttenec volna, mind gyermekeftől, Annac vtánna sabadon boczatà à Király öket, és nagy böczületbe tarta öket.

Annac vtánna à Bolgároc iöuénc Erdelbe rablani. Es à Király nagy néppel be mée Bolgar orvágba, Es meg viuá à Bolgárockal, és meg vere öket. Az ő Királyoc is, az Kea, el vesse az viadalban, Es felette igen nagy kazdagfagot hozà ki onnét. Es ott hauas eluó földben feiedelmül hadià az vén Zóltant, az ő anyánac ötfét.

Nem foc estendő mulua, betegségbe elég à Király. Es miért hogy immár minden magzati, és à bent Emre hertzeg is meg holtanac vala, Es az ő vnokai és attyafiai, auagy az ő vér sferént valo rockoni közzül né vala senki, ki őtet halalánac vtánna követetne à Királyi méltóságban: Miért hogy est is meg ertötte vala, hogy az ő Magyaric sándékba volnánac, hogy az ő halála vtá, mindiáráft az Romai kereftyénféget el akarnác hadni, és hogy à Scithiai báluányozásra akarnánac terti, Igen kezde ezen bänkodni, annyira, hogy à nagy bánatból egyic betegségből à másikban esnéc. Es à faydalomban is eséc, annyira, hogy lában nem álhatna.

Ebből ezokaért merésféget vönec Magánac à magyaroc, Es az wrac közzül négyen egybe esküüénc à Király ellen, Hogy meg akarnác öl-

Sz. Ist. K.
kegyesfége.

Az Erdeli
licc lesnéc
Papáffoc.

Sz. Ist. K.
meg gyöze à Bolgarokat.

Sz. Ist. K.
kór ágya.

A Magyarok
roknac visssa vonnya
ása.

SZENT ISTVÁN KIRALYNAC

1sten meg
óltalmazza
a Sz. Isten.
K.

akarnác ölni őtet, Es halála után à Magyarokat à Scithiai balua-
nyozásba hozni. Es mikoron az egyic estue à garadiczon fel orof-
kodot vólna à királyi palotába, ahol à király fekkie vála, és még vi-
lágot nem gyuytottanac volna: Ki eséc azonközbe à ruha alól à
mezitelen tör à földre, és nagyot zördülle. Mindiárt meg kezdé à
Király kérdeni: Miczoda zöregne olly igen ot? Es oda szólita az
arulot, és erőssen kezdé meg kérdeni: Miczoda vólna bándékia? Ez
kedig midiárt meg iyeduén, le eséc előtte, és nagy sírással és köny-
örgéssel, kegyelmet kezdé kérni feiénc. Es à Király meg értuén
tölle az arulatást, meg kegyelmeze neki, és el boczatà. Annac után
na meg fogatà à több arulokat: Es mikoron azzoc meg vallottac
volna az ő vétkeket, Meg büntete őket törvényel.

8x. 1st. K.
nagy sor-
galmatosá
ga.

Es mikoron az hidec lelés rea iutot volna, Es naprol napra go-
nozba lönne az ő betegsege: El hiuata hozzáia à Púspekeket, és mi-
nd az Wrakat. Es hosűu beséddelel szólla nekic è két dologrol. Elő-
ször, Más Királynac válastásáról. Másodszor, A Romai keresztényen-
ségbe való meg maradásrol. Es nagy sorgalmatosággal arra inte
őket: Hogy à Keresztységben állhatatoson meg maraduán, szeret-
néc egy mást, és békeiségben maradnác egy mással: Es hogy
mindenbe ártatlannul élénec, Es el hadnác à soc kóborlást, és az e-
rőssac tötelet: Es hogy békeiséget tartanác mind à bomsédtségbe-
lieckel: Es hogy à Fejedelmec paranczolatlyánac engednéc.

8x. 1st. K.
első sor-
galmatosá
ga.

Mikoron irnác Christus Wrunknac sületésénec utánna,
1034. Nagy bodog asűony napián, esmet mind be hiuata à Pú-
spekeket, és az wrakat: Es mikoron Missét mondottanac vólna e-
lőtte, Esmet meg solita és inte őket minden jókra, Es monda: Én
az Magyar országot aiánlottam még régen à szűz Maria asűony-
unknác, és asűt válastottam patronánac à Magyaroknac: Es az ő
neüere verettem à Magyaroknac pénzét. Ezokaért állhatatos szű-
uel szolgállyatoc minyáian asűonyunknac. Es ha vala mi vesede-
lem akarna ióni reátoc, Ó az ő palastyával be fedezi és meg óltal-
mazza à Magyar országot: Mert ő Patrona Hungarię, Es miért ho-
gy esűt kiuánya vala, Hogy à Királyi méltóság meg maradna az ő
vérénę: Ezokaért mindiárást el küldé postán az Egruti Budát Nyi-
trában, hogy el hozna onnét az Vazult, Mihalynac, az ő atya öczé-
nec fiát, Mert fogua küldette vala asűt Nyitrába, az ő vásotlagaért,
és ot tattatrya vala à foglóságban: Hogy asűt még élteben Magyar
Királynac szörzene.

Mikoron kedig Gisla, a felesége, est meg ertotte volna, Elol el-
küldte Sebut, Budanac a fiat, Nyitraba, Es meg hagyta neki,
Hogy a Kiraly neucuel oda menne, Es ki vajna az Vazulnac mind
a ket somet, Ec annac vtanna fekete onnat oluastana, es ast toltene
mind a ket fulebe. Es hogy Sebus annac vtanna el futna Czeh or-
sagba. Mert a Gisla nem akara az Vazulnac Kiralyi letet: Hanem
keuana a Petert kiralya lonni, ki Nemet vala, es a S. Istuan Kiraly
huganac fia, a Gwilelmus Hertzegtol.

*Gislanac
Istentelen
volta.*

*Vazulmeg
vackuttat*

Mikoron Buda iutot volna masod napon Nyitraba, Tehat som-
nelkul, es siketen talalla az Vazul: Es fel veuen otet, a Kiralyhoz
hoza. Mikoron meg latta volna Vazul a Kiraly, Igen kezde sirni.
Annac vtanna mindiarast hoz a huiata az o atya oczenec, Mihaly
nac vnokait, Vazulnac batyanac, az Kopos Lászlónac fiait, Andrast
Belat, es Leuentat: Es meg hadia ezeknec, Hogy hamar el futna
Lengyel orsadbba es Czeh orsagba: Es hogy meg oltalmaz-
nac magoka: Mert en, vgy monda, halalra beteg vagyok, es bos-
sut nem alhatoc az ellensegeken, Es a Kiralné asstont visssa nem
vonhatom az o gonos vandekabol, Meg ertuen est az iffiac, enge-
delmesselonec a Kiralyi paranczolatnac. Es mindiarast titkon el-
randullanac Lengyel orsagban.

*Vazulho-
zatic a Ki-
ralyhoz-
Kopos Lá-
szlónac fia*

Annac vtanna mindiarast be huiatuán a Púspekeket, es az w-
rakat, es vduoseges dolgokat eleykben aduan, o kozetec ki muloc
ez vilagbol, Mikoron Magyar Kiraly volt volna harmincz het est-
tendeig. Es az o temetesere mind el iouenec a fo nepoc, Nem czac
Magyar orsagbol, es Erdelybol: Hané mind a sombed orsagok-
bol is. Es nagy tisztességgel viuoc az Kiralynac testet Szekes feyrua-
ra, Es ott el temetec ast az o sep templomában, mellyet o ot racka-
tot vala, Igen sep koporsóban.

*Sz. Ist. K-
halála.*

Mikoron annac vtanna Láslo, az o vnokáia, Magyar kiraly lot
volna, Ez soc penst, draga aiandekokat küldte Romaba a Papánac:
vgy küldte a Papa búlczus leueleket Magyar orsagban, Es ki véte-
te a S. Istuan testet, es creklet czinala belole: Es vgy ira be az o ne-
uet a Sentec kozkuben, es innepet sforze neki. Igy neuezic ez vdo-
tol fogua a Magyaroc est a kirallyt, S. Istuan kiralynac, es nagy
ayitatosággal meg illic a Romai keresztényenec az o napiat.

*Papa Sen-
tet czinal
Istuan ki-
ralybol.*

Az o halalanac vtanna nagy czodac es veszedelmec lonec. Mert
soc varasoc es faluc meg egeenec, Föld indulasoc is lonec. Ket napot
is latanac az egbe. Nagy dragasag es merigy halal is kouethoz-
zoc: Es soc hadac miat igen meg nyomorodoc az orsag.

AZ II. MAGYARI KIRALY.

PETER, AZ GWILHELMVS, BVRGVN-
dai Hertzeg nec, és ſ. Iſtuan K. hugánac à fia.

I. RES.

Peter K.

Mikoron immar à Giſle kiralyné aſſonnac álnakſagából Vazul el veſtet volna: Az ő kiralyné aſſónac eſtekeléſéből királya lón az Német Peter, ki ſ. Iſtuan kiralynac az hugánac fia vala. Mert Gwilhelmus hertzeg, még gyermeckorába küldötte vala az fiát Petert ſ. Iſtuan kiralynac, Hogy ő fel neuelne aſt az ő kiralyi vduarában, és hogy à Magyar nyeluet ot meg tanólta. Midőn ezokaért meg holt volna à Király, A kiralyné aſſony, az ő párttyáival, és az Peter hertzeg nec vduarbeli barati forgattyác vala az Magyar wraknál à Peter nec vgyét: Es annyira viuéc aſt à Szakálos Buda által, hogy Petert válaſtác királya. Es fel véuén aſt, Szekes Feituára viuéc, és meg coronázác ot őtet, azzon coronáival, mellyel ſ. Iſtuant coronáſtanac vala.

Ez à Peter kiraly, iő és ſép rendel viſſeli vala magát à birodalomba. De à kiralyné aſſonnac eſtekeléſéből, ſoc Németeket és Olaſokat ſörze à kiralyi tanáczbá, Es maid mind azzoknac oſtogattyá vala az iőuedelmes tiſteket: Es ſő képpen azzokkal kezd nyaiaskodni. Eſt kedig igé nehezlic és bányác vala à Magyaroc.

Az wrac
el arullyác
Peter K.

Mikoron ezokaért az ő Királyi birodalmanac harmadic eſten-
dőben volna Peter Király, Titkony tanácztot forrallánac az Púſpek-
kec az Magyar wrackal, és egybe esküuénec minyáian à Peter Ki-
raly ellen, hogy ki akarnác aſt vzni az orſágból: Es ezzen is igen
ſorgalmatoſſon tanáczkoznác vala, Kit kellene kiralyi nemzetből
ő helyébe à Királyſágba be hozni? Talalánac ezokaért egy Aba ne-
uő wrat Kinél à ſ. Iſtuan huga vala. Eſt válaſtác ezokaért Királ-
lya, és à kőſég közűben hozzác őtet, és fel kiáltác ot. Az hadako-
zo nép ezokaért, és à kőſég, fel véuéc őtet, és kiralynac vduözlic
vala. és Aba mindiáraſt népet gyűte, és táborba ſállta Peter K. ellen.

Peter K.
el budofic.

Mikoron eſt Peter Király meg ertötte volna, hogy minnyáian
el hattác volna őtet, és támadáſt műueltenec volna ellene, El méne,
és ki méne az orſágból Bauaria orſágba. Mikoron eſt meg ertöt-
téc vólta à Magyaroc, hogy Peter K. el ment volna, Minnyáian à
Szakálos Budára támadánac, mint ha ő vólt volna mind è dolognac
oka, és kontzonként hanác őtet: Es az ő ket fiánac ki tollác à ſőme-
ket. Sebuſnac, ki à Királné aſſonnac hadiálsából el veſtötte vala
Vazult Nyitraban, mind kezeid lábait el rontác, és vgy éléc meg
aſt. A többit kedig, az Kiralynac barátit, és vduarbelieket meg kő-
uczéc, ne-

uezéc, Nemelleyeket kedig vas botockal meg rontác, nagy kegyetlenféggel.

AZ III. MAGYARI KIRÁLY, ABA KIRÁLY. I. RES.

AZ Aba ezokaért midőn à birodalmot meg kapra volna, Gyűlést tön: Es à gyűlésben mind semmié réué Peter Királynac minden sörzésit, törvényit, és sörtartásit: Es wy sörzésseket és törvényeket sörze.

Nem vala még Aba három estendeic à királyi birodalomba: Peter K. nagy soc Német népeckel be iöue Magyar országba: Es vala együt vele à seregbe az harmadic Henric Czaßár, kitől segítséget kért vala: Vala kedig ez, mikoron irnac vala Christus Wrunknac sülétésénec vtanna 1042.

*Peter K.
viszsa iöyi*

Mikoron est Aba Király meg hallotta volna, Mindiárást követekeket boczátà à Czaßárhoz, kic meg kérdenéc tölle: Ha Peter ért iöneé Magyar országban, Auagy békeféget sörzeni? Rövideden felele à Czaßár: Hogy Peter ért bosßbut akarna állani. Mert méltatlan dolog volna ez, Hogy minden igaz ok nélkül az ő törüen serént valo királyokra támattanac volna, Es à Czaßár allà méne Magyar országban Györic. De az Aba király nagy soc aiándékokat küldé, és nagy kenczet à Czaßárnac. Es à Czaßár el véuén à kenczet, vissza méne Német országba.

*Aba Király
lynac kő-
uetfége.*

Gondola ezokaért az Aba K. hogy immár minden félelem nélkül volna, El hiue magát, és sockal gonozba lön à Peter Királynál. Mért parasztokat réuő tanáczoekà magánac, és azzokat fel emelé tistefégre, Es azzokra biza az hasznos tisteket: Es igen kegyetlenkődic vala à Nemesec ellen. Ezokaért igen meg haraguanac ellene, Es minnyáian tamadánac ellene. De mikoron Aba K. est meg értöte volna: Meg fogá mindeneket, à kicket meg kaphat vala, és mindiárást le vágattyá vala őket.

*Aba Király
lynac go-
noszsága.*

Mikoron kedig Czanáda ment volna Aba K. hogy ott lönne à böten: Oda hiuatà ötuen fő nemes embert, ez tetéség allat, hogy tánáczoet akarna vélec tartani. Mikoron minnyáian oda gyűltenec volna, Mind meg fogatà őket, Es meg hadia à darabantoknac, hogy mindiárást le vagnac őket. Es így lön. Es nem engede egyiknec is, hogy czac meg gyónhatot volna, és hogy wrat vöt volna: Melly dolog ért igé feddic vala rea az Gerart, az ot valo Púspec. A töb nemesec minnyáia el futánac, és menénc à Német Czaßárhoz, az Henrichoz, és annál erőssen vádollyác vala az Aba királyt.

*Aba K. di-
specfál az
örackai.*

*Gelyerd
Púspec.*

Henric
Czaſár
meg veri
Abat.

Henricus Czaſár ezeknec vádlaſából meg haraguéc, és nagy néppel alá ióue Magyar orſágban, Es Győren alól a Duna mellet, meg víkőzzec az Aba Királlyal, és nagy viúás után, diadalmos lón az Aba ellen. Es által ſalladuan, meg öletéc az őnnen Magyaritol egy faluban, Es mikoron az Henric Czaſár ot nyugouasban volna El ióuenec à Magyaroc, és kiuánac tőlle à Peter Királyt. Es mind à ki vészec okát vetic vala az Aba Királyra. Es aſt igeric vala à Czaſárnac, Hogy hiuen akarnác wralni à Peter Királyt.

AZ MAGYAROKNAC III. KIRALLYOC, ESMET A NÉMET PETER KIRALY.

I. RES.

Peter Király
esmet
királyko-
dic.

Órömbe lón azért Henric Czaſár, Es fel véuen Petert, alla méne Szekeſ feyruára, és oda ada nekic esmet Királyul à Peter Királyt, Es mind à Coronát, és mind à királyi méltoságnac ékeſegit meg adác neki: Es meg békeltete à Peter Királt à Magyarockal: Es víſontac, à Magyarockat à Királlyal. Es annac vianna el méne az Henric Czaſár, és fel méne Rezenbe.

Peter Király
fel à
Magyarok
tól.

A Peter Király esmet úgy czelekődéc, mint annac előtte: Mert nem mere magát à Magyarokra bizni: Ezokaért Német darabantokat tartta, és egyéb Német Harſirokat, kic környüle forgolodnac vala, és őrzic vala őtet. Azzonképpen Német és Olaſi tanáczoikat, komornyikokat: Es Németeknec ada mind, és Olaſoknac, à fő és haſnos tiſteket zc. Eſt ſemmiképpen nem ſenuetheric vala el à Magyaroc. Ezokaért esmet titkony tanáczkozni kezdénc ellene, és minden nap módot keresnec vala, Mint meg ſabadulhatnánac tőlle.

A Magyaroc
esmet
arultatáſt
ſőrcſnec.

Mikoron eſt meg hallottác volna ketten à Magyaroc között, egyic Buda à máſic Deueczet, kic à Király hiuei valánac, Meg ielétéc aſt à Peter Királynac. A Király haluán eſt, igen meg haraguéc. Es el külduén, mindiaráſt meg fogata az arulókat, és azzoknac rockonſagit. Es meg kényoſtata őket. Es mikoron meg vallottác volna az ő támadáſtokat, Sockoknac ki tollatà ſőmeket, à többit kedig le vágatà. Annac vianna nagy kegyetletlenſégbe foga magát à Magyaroc ellen.

Leuente.

Látuan eſt à Magyaroc, igen kezdéc gyűlölni à Peter Királyt: Es hertelen egybe gyülénec Czanádon: Es onnét mindiaráſt köueteiket boczatánac Oroſi orſágban, hogy ki hinác onnét az Andráſt, és Leuente, kiket à ſ. Iſtuan Király ki küldöt vala cz orſágból à Giſla Királyné aſſonnac kegyetlenſége ért: Es eſkúuéſſel igéri-nec ezeknec Királyi engedelmet.

Ezcc nem

Ezec nem hiúéneç à kőuereknec: hanem őmagoc be iőuénec az orfágban, hogy bizonságot vennénec è dologrol, és Aba wyuárba lőnec titkon. De mikoron ez ki híredet vólna, fantalan foc Magyaroc gyúléneç oda. Es ezec minnyaian vduőzlic vala à Kiralyokat: Es crőssen kőnyőrgénec nekic: Hogy az egéfi Magyarfagnac meg engednéc, hogy pogánul élhetnénec, és hogy à Scithiai bálványozáit vőbhetnéc, mint ánac előtte, Erre is kéríc vala őket, hogy meg engednéc nekic, hogy mind őlhetnéc à Púspekeket, és à papokat és mid az vdegeneket. Es hogy mīd el tőhetnéc az Egyházakat, és à foc káptalanokat. Ha kedig ebt meg igérnéc nekic: Őc meg akarnác őlni à Peter Királyt, Es mind ki akarnác vefteni az orfágbol à Németeket, és az Olafokat, és az egéfi kiralyi birodalmot éppen és békefégefen akarnác kezekbe adni.

Pogánog
ra fíetnec
à Magyaroc.*

Mikoron Andras és Leuente ebt meg hollottác vólna, és iól látánác, Hogy egyeb képpen nem iuthatnánac à kiralyi birodalomhoz Meg igéréc à Magyaroknak, Hogy az ő kiuánfágoc berént czelekednénec. Es mindiárást à fő népec à Magyaroc kőzet à Scithiai bálványozáfra adác magokat, Es meg nyiretéc haiokat három fűrtre, Scithiai módra: Es wráflokot fogadánac, és azzoknak oktatáfoc berént czelekedénec. Es ezeknec izgatafából mayd mind az egéfi Magyarfág hátra hadià à Romai kereftyéneget, Es lo hullt kezdenec őnni Nagy kegyetlenéggel támadanac kedig à Púspekekre, és à Papokra: es mind elegy meg őlic vala à kereftyéneket. E melet le tőric vala mindenűt az Egyházakat, Es el koborlác mind az Egyház marhákat.

*Andras és
Leuente.*

Annac vtánna végezést kiáltánac à Peter Kiraly ellen, az Andorias és Leuente neueckel, és mind à Németec és Olafoc ellen, hogy minnyaian halálnac fiai lőnnénec. Peter Király ebt haluán, és látuán, által méne à Dunan minden népével, és sierni kezde Feyervárra: De eleit véuéc neki à Magyaroc, Hogy be nem fére.

II. RES.

AZonközbe à Magyaroc is tartánac Andrásfal és Leuenteual Feyervárra. Es mikoron közel iutottanac volna: Ki iőuénec à Púspekec, és à Feyervari Feiedelem, az wy Királyoc eleybe, hogy azzokat be fogadnác tífteféggel. Mikoron Gyodra, à faluba, iutottanac vólna, előber bent Gelerd meg bolita à Púspekeket, Hogy hozzà kébfálnénec, Mert az napon à Martiromfagnac coronáiat vééndőc volnánac. Minnyaian ezokaért Miffet mondánac ot à bent Sabina afiony templomába. Annac vtánna vgy indullánac Pesth felé, à Királyoc eleybe.

*Magyaroc
kegyetlén-
kődnec à
Púspekec
ellen.*

Mególic á
Magyaroc
ſent Geler
et.

Mikoron à Magyaroc elöl találtac volna őket ſinte à Duna me-
let, Mindaárt reaioc tamadánac, és kőuezni kezdéc őket. De à ſent
attyác czac kereſtet hannac vala. Es à ſ. Gelerttet egy taligára kő-
tezc, és fel viuéc egy magas hegyre à Duna melet, és alla boczatác
ot à meredeken. Mikoron onnét allà eſſet volna, és meg látnác, hogy
még à ſűw mozogna benne, Egy képpel által v̄téc, és vgy hala meg
annac vtánna, Az napon nagy ſoc papokat ölénec meg à Magya-
roc minden felé, Ezeckel à kőlség kőzzül ſoc kereſtyeneket is.

Peter Ki-
rály el ſal-
lad.

Mikoron à Peter király meg latta volna, hogy à királyi birodal-
lő az Andorias és Leuente kezébe vólna, Illára véué à dolgot, ſoc
Németeckel és Olaſockal, Bets orſág felé: De à Magyaroc eleit vet-
téc vala neki: és leſſeket vetettec vala az határookban. Azonközbe
kőuetec iutánac hozza az hertzegektől Magyar orſágból. Ezc
hátra hiuác őtet békeſég ſörzészec ſine allat. Es mikoró viſſa kez-
dene ióni, à kőuetec à leſre bozzác őtet Sannurba: Es ezzec kőr-
nyúl véuéc őtet, hogy meg fognác, és à Hertzzegekhez hoznác. De
Peter keueſed magával egy házba ſorula, és onnét viua ki: Es ſoha
nem foghatác meg őtet, méglen harmad napic minden ſolgait
meg öléc melete. Es mihelt meg fogác őtet à kőuetec, Ki tollác mi-
nd à két ſőméc. Es mikoró Feyrvára hoſtác volna, keueſ nap mul-
ua bánat mia meg hala: Melly lőn à harminc eſtendő-
ben, az ő viſſa iouéſénec vtánna. Es onnét el viuéc őtet Pętsé, és
ot el temetéc à Monoflorba, mellyet ő épütöttet vala, nagy kőlczé-
géuel, ſent Peter és ſent Pál neuében.

Ez Peter és Aba Kirallyoc miat Magyar orſágba nagy kár
lőn: Es hogy à Hertzgec is hozza érkezénec, igen meg nyomor-
rodéc, és vgyan el ſegényedéc az orſág.

AZ V. MAGYARI KIRALY.

AZ ANDRAS, A KOPAS LÁŠ-
lo Nagyobbic fia.

I. RES.

1047. Mikoron ezokaért irnánac Christus Wrunknac ſületéſſe vtán,
1047. Es imár Peter Király meg holt volna, és à Németeket
és az Olaſokat ki v̄ſtéc volna mind az orſágból, à Magyaroc min-
nyáian fel véuén Andras Hertzgeget, és az Leuenta hertzgeget, és in-
dulánac Feyrvára, hogy az Andraſt ot Magyar Királya coronáz-
nác. Es Púſpekeket kezdénec kereſni, kic meg coronáznác à Királyt:
De czac alig találhatánac hármot: Mert ſent Gelerttel mind meg
öltéc vala őket. Ezzec hárman ezokaért meg coronázác az Andras
Királyt.

Mihelt meg

Mihele meg vala coronázua, és à kirallyi birodalom mind kezebe vala, Mindiarást paranczolatot hirdetete ki az egész országban. Hogy minden halálnac fia lönne, ki Magyar országba pagán módra hezdené élni: Hanem mindé ember ast à hitet kööfse, mellyet köuetet s. Istuan K. Es annac à törüennec engedien, Annac vtánna: Hogy minden város, és falu, mellyec el törtéc az Egyházokat, mindiarást esmet fel épüzcéc azzokat. Harmadstör: Hogy minden ember esmet tisztelye à Púspekeket, és à Káptalannokat, es à papokat, Es engedelmes legyen azzoknac. Negyedstör: Hogy az előbeli keresyényi szokásokat mindenüt esmet elő vegyéc. Ötödstör: Hogy minden ember el hadia à Scithiai báluányozásfokat, és el töré à Báluányokat, Hatodstör: Hogy valaki káromlást mond az igaz Isten, és az ő fia, az Iesus Christus, ez világnac vduözütöie ellen, és sidualmot à papoc ellen, és valamit czeleköbse ellenec, Ez vgy meg büntötéséc, mint Istenec, és az országnac ellensége. Hetedstör: Valaki Egyház marhákat el kapot, és el kóborlot, Az mindiarást visszadia, Nyoltzadstör: Valaki meg fertesztette kezeit az Egyhazi népek nec, auagy egyéb keresyények nec vérebé, az mindiarást meggyonyéc, és módot kereszen az ő meg tisztulásfara. Kilentzedstör: Hogy minden Magyar à keresyényi törüeny szerént élyé. És el hadia az mordalságot, és à koborlást, és senkin erőszakot ne műuellyen Valaki ezeket meg nem tartya, hogy az legyen vétkes, és mind feie iobága vesztet.

Andras
Romai keresyény.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

Azonközbe meg hala Leuenta hertzeg: Es eltemetéc ast à Duna elue, à faluban, à houa az elő az ő iob atyát Toxust, el temetéc vala, Scithiai pagán módra.

Leuenta
halála.

Mikoron kedig az Andras K. békeséget szörzet volna országába, Es à Romai Keresyényiséget mayd mind fel épütötte volna az országban: Annac vtánna gondot kezde viselni az hadakozásra, Miképpen ellene álhatna à sombedségbeliek nec, kik kárt törtenece vala az országban.

Es midön egy nyihany hadat ió szerenczeuel visselt volna, végre meg békéléc az Albirt feiedelemmel, ki Bets országot birta vala. Békeségre hozà Czeh országot is, és Lengyel országot, soc hadac vtán.

Mikoron kedig esébe vötte volna koros voltát, és látna, hogy örekesi nem volnának, Köueteket boczata Légyel országba Belához, az öczéhöz. Mert mikoron Mescó, à Lengyel K. látta volna à Belanac vitéségét, az bay viuásban, à Pomeran ellen: Neki ada feleségül az ő leányát, Es soc marhákkal meg aiándékoza ötet, és Pomerania hertzekéget neki ada. Kérete ezokaért Belát, hogy mind feleségestől gyermekestől be iöne Magyar országba, igé hamar: Mert senki nem volna, kire biszhatna halalálnac vtánua az országot.

Andrasnac
követése
Belához.

Bela.

Bela czo:

Bela a Magyar országba. Bela ezokaért el hadià à Lengyel országot, Es mind feleségeitől gyermekeitől be siete Magyar országba. Es à Király, minden vdua-
 rual, sőt mayd mind egész Magyar ország eleybe menének, és igen nagy örömmel be fogadac Belát az országba.

Bela Hertzeg. Harmad napra gyűlést tönec à Magyaroc, Es à gyűlésben három részre osztac az országot: A két részt adac az Andras Királynac: A harmadic részt kedig à Bela Hertzegnec: Melly osztásbol annac vtána soc haboruságoc, és nyomoruságoc támattanac az országba.

II. RES.

AZ vdőbe Andras Kiraly egy nagy monostort és kalastromot épüte oda allà Magyar országban, à Balaton álló viz melet, à Ticzonya szigetben, sient Anian neuébe.

Annac vtánna gondot kezde visselni, hogy vgy hazasulhatna, hogy még örökeli lehetnénc. Ezokaért iffiu feleséget vén magánac, Agmundot, az oroszoc hertzegnec leányát. Es ebből annac vtánna két fiat nemze Salomont, és Daidot.

Henric K. boššut a karalani.

Mikoron ezokaért Magyar országban nagy czendéség volna: A Németec nagy hadat támasztánac. Mert az harmadic Henric Czašár, boššut akar vala állani à Magyaroknac hamis hitéken, Miel hogz Peter királyt meg vetettéc és meg öltéc vala, Előšer kedig Pošont szálla meg: Es két hólnapig vitata asit heába. Mert à Magyaroc közet egy búár vala, Az éyel be buéc à vizbe, és mind meg fura à Németeknec haióit, és reggellic mind el sülledénec. Es igy heába el kellettéc à Czašárnac el menni alóla.

Andras K. és Bela H. oki son cze lekednec.

A másodic estendőben à Czašár nagyob sereget gyűte, és esmet indulla Magyar országba. Es nagy soc haiókat, meg raka mindenféle éléssel, és allà indita azokat à Dunan Magyar országban. Az haióckal Gebartot à Freyšingi Púšpekt, ki battya vala neki, allà boczatà: Őmaga kedig à deréc sereggel marada, ésà Šale és Šelit vizec melet ioue allà. Mikoron est Andras Király, és à Bela Hertzeg meg értöttéc volna, Elküldénec eleybe az vtba, à honnet allà kel vala iónyi à Czašárnac: Es allà takarac minden barmot, és élést Magyar országba: Az asitogakat kedig, és à kazal šénákat mind fel gyuitac, és meg égetéc. Hogy mikoron à Czašár arra iönc, az ő népeuel, soholt semmi élést nem találna.

Heric Cz. meg nyomorosit az ő seregeuel.

Mikoron ezokaért az Henric Czašár alla iöt volna Magyar országba, Tehat soholt semmi élést nem találhata, sem az embereknec sem à louoknac: Es miért hogy az élés haióc mešše valánac tölle, Nagy sükfégebe és nyauallyában eséc. Es mikorő az erdőn által mēt volna, az Bodoati hegyec allà iuta, minden élés nélkül. Azzonközbe az élés haióc Györé iouénec.

Az haiók-

Az haióknac Hadnagya, kőuetet küldé à Czáfárhoz, Hogy meg tudna tőlle, Hól kellene ki fogni, és à sereget várni. Eft à kőuetet meg fogác az Andras Királynac Iltrázi, Es hozác aft à leuettel az Királyhoz, és Bela hertzeghöz. Es mikoron mindent meg ertőtenc vólna à kőuettól: Ál leuelet iránac az Gebart Púspek nec à Czáfár neuéuel, è modon: Kőfenerűnk: Szerelmes atyamfia: Gyakorta leßen, hogy à mú dolgunc nem vgy esic, à mint mú meg kéuántuc vólna, Es kénbérítőt nec az emberec az ő bándékokat meg változtatni. Tudiad ezokaért, Hogy à mú Czáfári birtokunkban valami nagy ellenségeg támattanac. Ezokaért meg kel tērnűnc, és à Magyaroknac mostan békét kel hadnunc, Hogy è mú Czáfári birtokunkat meg óltalmáshassuc. Ezokaért az haiókat nagy sietfeggel visbá vittefd, Es az élést mind el tékozlyad, és Rezenbe fen ott meg váry múnket.

Andras K.
Bela K.
álnac cze.
lekedete.

Az Gebart Púspec látuan à leuelet, vélé Czáfárnac leuelénec lőni, mindiarást el tékozla az nagy soc élést, és nagy sietfeggel fel indita az haiókat Német orsbágban. Azzonközbe az Henric Czáfár igen lesi az ő élés haóit, Es igen czodalkozic à kéfedelmen. Es à sereg azzonközbe minden élés nekűl vagyon, és czac nem hal meg mind louastól, à nagy ehfégnec miatta.

Gebart
Púspec

Azonközbe à Magyaroc mind czatáznac és hartzolnac vala à Czáfár népéuel. Es à Bolgárocs és Bessuffoc, kic à Magyaroc mellet valánac, igen kezdé à Németeket Mérges nyilackal lőueldőzni, és igen meg sebesíteni, kiuáltképpen éyel. Es anyira sörongarác őket, Hogy vermeket kellett asnyioc, és abban bunioc à nagy sűrő lőuésfec miat, Es ot halgatnac vala à payfoc allat.

Mikoron est meg látà az Henric Czáfár, Hogy minden népéuel olyan nagy nyauallyábà volna, Lágyobban kezdé az ő dolgában à Magyaroc ellen czelekedni. Kőuetet boczáta ezokaért Andras Királyhoz, Es kérete őtet, Hogy békeséges lőnne, és élést küldene neki: Mert békéuel visbá akarna menni. Ha kedig aft meg múuelne: Tehát őroc frigyét akarna velle sörzenci, és az iouendő Magyar Királyockal: és soha nem akarna à Magyaroknac ártására lőnni, Se bebbédde, se réteményel. Aft is igére neki: Hogy az ő leányát, à Sophiát, az ő fiánac, Salamonnac akarna adni feleségül.

Henric Cz.
afar kén.
serietic
meg haiob
ni.

Andras Király ezokaért, és Bela hertzec, nagy tisteféggel fogadác à kőuetet, Es őroc békeséget sörzénec az Henric Czáfárral: Es erős hittel meg eskűenec egymásnac. Es mindiárást őtuen igen nagy vizákat küldénec à Czáfárnac aiándokba: Es soc szallánakat, soc barmokat, soc bor búzát.

A Magyaroc
ri sriedel-
mec ember
ségesen cze-
lekednec.

Es miko-

Es mikoron iól laktanac vólna egy nyihany napig, à nagy chezés vtán, hertelé el hagyitac mindé payfokar, és keteputakar, és haza síerénec Német országbá: Es neuezéc mind à Magyaroc, mind à Németec aít à helyt Vértesnec, Miképpen ez mai napon is az neue, huíson ótt mélfölden Buda felet, az vton, à mellyen Bęczbe mennec egy nagy erdőben.

Vértes
b. zy.

Henric K.
álhatatos
az ó fogas
dísában.

Mikoró az Henric Czáfár fel ment volna haza, Német országban, az András király, nem focvdó mulua, fel küldé hozà, és meg kérete az ó leányát, kit meg ígért vala neki az Henric Czafár. Es ez olyan válaít tón neki: Hogy ó mentól külfcb ígéteret is meg akarna tartani: Es hogy eít kiuánya, Hogy az ó tót köttéffec egymással minden képpen erőssen maradion Es napot tón, és helt neueze à menyeközénec, Tudnia illic à Mora vizet, melly Magyar országot el határoza à Morua országtól.

Andras K.
menyekő
zeic.

Oda ióuénc ezokaért minnyáian à neuezet napra, Magyar és Német országnac nagy öróméuel, mind à foc Púspekec, és mind az egyeb feiedelmec, Es nagy tífteféggel lón à menyeköző, Es meg wyitac az előbeli frigyet: Es nagy pompával allà hozac à Sophiát Magyar országbá: Es nagy barátságos buczuual el valánac à feiedelmec egymástól.

AZ VI. MAGYARI KIRALY, SALOMON, AZ ANDRAS KI- rálnac à fia.

I. RES.

Mikoron annac vtánna az Andras Király meg vénhedet volna, Eléc à kőbúénbe, anyira, hogy lábán nem járható. Kezde ezo kaért gondolni az ó vtánna valo leendő királyrol. Es mikoron immar az ó királysagánac è tizenkettődic eítendő forgana, Elhiuata à Púspekeket, és mind az wrakat, és meg íelente neki, Hogy à frigy bórzésben meg ígérte volna az Henric Czafárnac, hogy az fiát, Salomont, akarna Királya tónni. Ezokaért aianla Salomont neki és királya neuezé: Noha Salamon igen iffiu vala: Es vgyan meg coronasítata.

Salomon
Kiralya
választatic

Fondorloc
à K. es az
H. közet.

Lónec azonkősbé fondarlóc à Király és Bela Hertzec közet. Amazoc aít mondiac vala az András királynac: Nem nyughatic à te fiad, az iffiu Salomon király à Bela hertzegtól: Imezec kedig eít mondiac vala à Bela hertzegnec: Mit csinálít? Mire svenuedet eít? Nem az innast illetne à királyi méltóság: Hanem tégedet, ki örökes vagy

vagy benne. Így lón annac vtanna titkon valo gyűlölség à két at-
tyafiác közet.

Es Andras király félte az iffiu Salomon fiát az Bela öczetől: Es ^{Órdegnee} gondolkodni kezdé, Miképpen Belát elueſthetné. Egy nap ezoka- ^{gonofſ uaa}
ért titkony tanaczkozzéc czac két wrral: Es kezé arant à ſobá-
ban le téteté à Coronát, és egy mezitelen tört tétete mellé. Es meg
hadià az wraknac: Mikoron be ió Bela öczem, Ha à fegyuert fel ve-
ſſi: Tehát hadiatoc békét nęki. Ha à Coronához nyul: Mindiaráſt
le vágyátoc. Az ayton álo halla eſt à beſédet à Királytol, Es miko- ^{Iſtenec}
ron Belát be hittác volna à Királyhoz, Es immár be menendő volna ^{gondia via}
fuga nęki hęrtelen az ayton álo, monduan: Hagy békét à Coroná- ^{ſelęſe.}
nac, Es ved fel à tört. Es mikoron be ment volna, Monda à Király
nęki: Ides öczém: Látod, hogy meg vénnyhetem, és à betegség mi-
at meg nyomorottam: Az én fiam Salomon kedig igen iffiu à Ki-
rályi birodalomhoz: Ihol mind à királyſág, mind à hertzegſég. Sza-
bad légy velle mellyiket fel veſed, Bela tiſteſéget tón à Királynac,
és le hayla, és fel véué à tört, monduán: Ides battyám: Meg érem én
az Hertzegſéggel. Es à Király nagy öremmel meg elęgete és meg
apola Belát, az öſét, Es igen meg kőſſene nęki. Es nagy aiándéko-
kal meg aiándékozà ötet, és mindenęket igere nęki. Es à fiát is,
Salomont, nęki aiánla: Es vgy boczata el tőlle.

Nem ſoc vđó mulua el ſeckéc az orſágbol Bela hertzeg, mind
feleſégeſtől gyermekeſtől, és minden vduaráual, Es méne Lengyel
orſáaba, à Miſco kiralyhoz, az ő feleſége attyákoz. Mikoron eſt
meg hallotta volna Andras király, Félteni kezdé az iffiu Salomont
az ő fiát. Nagy wrakat, és ſoc louagokat ada ezokaért mellé, és fel
küldé ötet az Henric Czafárhoz, à Salomon feleſégénc az attya-
hoz.

Azonközbe meg beſélle mind à boſſuſagokat Bela hertzeg à ^{Bela Her-}
Meſconac, à Lengyel kiralynac, mellyeckel vlette vala ötet az An- ^{tzeg úgye}
dras király: Es nagy dolgokat kezdé Meſconac igérni, Ha ſegitſé- ^{kőzic à Ki}
gűl lőnne nęki. Es Meſco Király nagy népet ada nęki, és el boczá- ^{rályſagra.}
tá aual. Es Bela be méne minden népéuel Magyar orſágba.

Azonközbe nagy ſegitſéget kért vala Andras Király az Hen-
ric Czafártol: Czeh orſágbol is nagy ſereget fogadot vala, az ő
veiénc attyafiától, à Bratislaw hertzegtől, Ezeceſe felette ſoc Ma-
gyaroc is valánac velle, kicket minden felől Magyar orſágbol egy-
be gyűtet vala.

Mikoron ezokaért à Tiſſa mellet elől találtác volna egymáſt, i- ^{Az Maga-}
gen nagy viadalt tartánac mind két felől. De à Magyaroc hitec el- ^{yaroc hi-}
len czelekedénc, és vgyan az viadalban meg térénc, és artzól ta- ^{tec ellé cze-}
madánac az ő Királyokra, és Bela mellé állánac. Látuán aſt à Né- ^{lekedne.}

Andras K. fogfaga.

metec, és à Czehec, hátra tartánac őc is, és el űalladánac, Es à űegény és kőűuénés Király à futásban fogua eűséc, Es igen gonofűul tartác őtet à fogfágban: Es mindiáráűt meg hala. Es el viuéc őtet à Ticzonia kalaftrőba, à Balatő viz mellé, és el temetéc ot őtet à monoflorbá, mellyet őmaga csináltattot vala űét Anianus Neuébe. A Czeh orűági hertzeget is meg fogác ott az viadalban, Es mind à két űőmét mindiáráűt ki tolác: Mind à két Német hertzeget is meg fogác. Es mikoron azzokat à Bela eleybe hoűtác volna, Meg ayandékoza őket, és tiűteűéggel haza boczata őket.

Czeh orűági hertzeget fogua eűfic.

AZ VII. MAGYARI KIRALY,

BELA A KOPASZ LASLONAC

à harmadic fia.

I. R E S.

Mikoron ecképpen diadalmos lőt volna Bela, és az Andras király, az ő batya meg holt volna, Mindiáráűt űękes Feyrvára indulla, Hogy ot meg coronáűtatna magát. Es mikoron immár királyla lőt volna, Arra űgyekőzéc minden képpen, hogy meg békéltetne az orűagot, Es annac mindennekben előmentet keréűne. Es tőruényeket űaba, Miképpen kellene mindent el adni: Hogy czarlárdűág ne lehetne, vagy az el adásban, vagy az vételbé. Pénűt is veretę ezűűtből, mellyet az orűágtól fel vet vala. Sokadalmokat is űörze, és az vofárnaprol el véuén, à űombatra rendeűe, Valczác helyeket is űörze. Nem bánta azzoknac, kic Salomon kirallyal el mentenec vala, űem feleűégeket, űem gyermekeket, űem ioűágokat: Es békeűéggel ioyhet vala mindenic haza. Meg engede az orűágnac nagy adóit, és nagy vámaid. Es keuęs űdő mulua igen meg kazdagulla az orűág.

Bela K. I. űtenes és kegyes volta.

Bela gyláűt tétet.

Miért hogy láta, hogy à Magyaroc à nagy békeűégben el hinnéc magokat, és kereűtyénűég ellen kézdenénec dőrgelédni, Gyűléűt hirdete űękes Feyrvára, Hogy minden falubol az véneć kőzzűl, ketten ketten ioénéc à gyűlésbe, Mikoron kedig à gyűléűnec napia kezel volna, Tehat nem czac ketten ketten ioúénec: Hanem mind az egéű kőűség nagy űeregeckel oda ioúe. A király, és az Pűűpekec, és az wrac igen felnec vala à kőűségtől, hogy valami hatalmot ne műuelnénec raytoc, Ezokaét be menénec az várasba, Es à kőűség kőzzűl űenkit nem boczatánac be az várasba.

A Magyaroc pogán űágraűgyekőznenec.

Azonkőzbe à kőűség Hadnagyokat válaűta magánac, minden falu kűlemb magánac, Es ezeket elkűldéc Bela kiralyhoz, és eűt kiúánác tőlle, Hogy engedne nękic à régi Scithiai hitet: Es hogy űabadűágot adna nękic, hogy mindenűt meg kőuezhennéc à Pűűpekeket, és mind le vághatnác à Papokat, és el tőrhennéc az egyháza-
kat 2c. Mikoron

Mikoron est è kőuetséget meg mondottac volna Bela Királynac: El boczata à kőuetekeket, és harmad napra válašt igére nekic. Azzonközbe igen morog vala à kőrség à Kerestényfég ellen, és igen kőserűlic vala kardokat zc. Harmad napig kedig minden felől el hiuata à bolgallo népeket nagy seregeckel. Es harmad napra kőrnýúl véué à bolondozo kőrséget: Es előšter, hogy meg iyestherne őket. leuagata nemellyeket bennec: Annac vtánna fogdasni kezdéc az Hadnagyokat: A kic kedig fegyuert fogánac azzokat le vágác. Az Hadnagyokat kedig mind à magas tornyokbol hanyatà allà: Es à foglyokat à kőrség kőzzúl, igé meg perégeresteté, és vgy vžete őket haza. Es vgy czédešite Bela király le az ő feltámadásokat.

Bela esese
és kegyese
en czelekedic.

Annac vtánna, az királyi birodalomnac harmadic estendőben, mikoron à Gemes városba ment volna, Es ot à nyári palotában vñe, le es féc à palota, és mind el ronta az ő šekit, és anyira tőre el à Királyt is, hogy balálra meg betegüle belé, és vgyan keucs nap mulua meg hala Canisaban houa vite é magát hintóban à darábantockal. Es el temetéc őtet vduőziténc Monostorábá, mellyet ő az előt meg épütettet vala. Es à Magyaroc neuezéc ašt à helyt Štekbárdnac, Miért hogy Bela sánta és fekete šeg ember volt.

Bela herte
len halálal
meg hal

AZ VIII. MAGYARI KIRÁLY SALOMON, AZ ANDRAS Királynac fia.

I. R E S.

Mikoron irnánac Christus wrunknac šületése vtán, 1063. és midőn immár Bela király meg holt volna, Az negyedec Henric Czašar, à Sophia királyné aššonnac à bāttya, allà hozà à Salomon királyt Magyar oršágba. Maradot vala kedig à Bela Királynac három fia: Geyla, Lásflo és Lampert. Ezzec látuan, hogy elegec nem volnánac à Czašar ellen, Ki ménec az oršágbol, és ménec Lengyel oršágban, Miért hogy az ő anyoc Lengyel királynac leánya vala.

1063.

Henric
Czašar
alla hozzà
Salomont.

Az Henric Czašar Salomonnal feyervára méne: Es mikoron ot nagy gyűlést tartot volna, Soc bešédde fedde meg à Magyarokat az ő alharatlanlagoc ért, és hofšbu šolással inte őket minden šent és tišereséges dolgokra. Es mind az wrac šmind à kőz népec diczéréc à Czašárnac bešédét: Es mindiárášt Salomont fel kiáltac Magyar királynac: Es mindiárášt à šent Istuan monostoraban meg coronázac őtet: Es minnyáian meg eskűuénec neki. Annac vtánna nagyon meg aiándékoza Salomon király az Henric Czašart: Es el buczuzéc töllec, és haza méne Német oršágba.

Hēric Cz.
gyűlésbe
inté à Ma
gyrokat.

Salomon
Király.

Bela fia
vionnan
támasztac
hadat

Mikoron Geyfa és Lásflo, à Bela királynac fiai, meg hallottac volna Lengyel országban, hogy el ment volna Magyar országból az Henric Czasar, mindiarást nagy Lengyel sereggel be sieténc Magyar országba. Salomon kedig né gyakorlatta vala még magát az hadi dolgokban: Mikoron ezokaért meg hallotta volna az ő be iouéfsket, be méne az Mosouiai erős várban. A Púspek kedig meg általac latni ennac vtánna az atyafiaknac egymással valo hadait: Ezokaért békeféget kezdenec közetec iárni. Es végre à Desiderius Púspec, az ő tartaiual, meg hayta à Geyfat, Es olyan békeféget sörze közetec: Hogy Salomon, noha iffiu vólna, meg maradna à királyságban, és Geyfa engedne neki, mind törüen berént valo Magyar királynac: ő kedig az ő atya helyében, meg elégedic az Hertzegséggel. Es vgy bekélénec meg annac vtánna az Györi városbá Geyfa es Lásflo, à Salomonnal, mindaz egész Magyarországnac látára. Es kötést rónnec ot egy mással, mellyet hittel is meg confirmalánac, s. Fabian es Sebestyen napián.

Desiderius
Púspec.

Az atyafiac annac vtánna nagy egyenefségben, és nagy szeretettel valánac egymáshoz. Husuet napiara minnyáian allà iouénc Petlé: Holot à Magyarfag à nagy Missé allat, esmet Salomont királynac fel kiáltac, Es mindiarást Geyfa esmet meg coronazá Salomont, és az nap nagy vigaság lön mind az egész városban. Azon éyel kedig gyuladás lön, Es meg ége mind à bent Peter Monostora, és mind à melete valo palotac.

Atha Nador
Ispan.

Mikoron meg ternoénc Magyar országban, Az Atha Nador Ispan nagy könyörgésséckel hiua őket az egyházi bentelésre. Mert à Selybem tartományban egy Monostort, es à melet egy Kalastromot épütet vala bent Iakab neuében, Es niért hogy est meg akaria vala benteltetni, Ezért hiua oda à Királyt, és az Hertzégeket: és nagyon vigadánac. Es à békefég közetec meg tartta mayd tizenhárom egész estendeig: Es az ország nem budúla meg annac vtánna az ő békeféges egyenefségben, hanem igen meg öreködéc.

A Karontaiac
meg
gyözetec
nec.

Ez vdöben menénc à Karontaiac Dalmaciára. Zelomir ezokaért, à Dalmatiai feiedelem, segítségét kére az ő swogoritól. Mert Geyfa és Lásflónac huga vala nalla, Es Salomon, à Hertzégeckel egyetembe be menénc Dalmatiában, Es meg veréc à Karontaiakat, és ki vzc őket Dalmatiából.

Bratisla
Czeh orszá
gi herzeg.

Az azonközbe Bratisla, à Czeh országi Hertzeg, be vte Magyar országban, és el dulla mind à Trenczeni tartományt, és túzzel mind el pusztita ast. Salomon, az Hertzégeckel egyetembe mindiarást nyomíba lönec; és be menénc Czeh országban. Es mikoron à Czehec ném akarnánac vtközetnec állani, Mind eldullac Czeh országot, Es békeféggel, és nagy nyereséggel visssa iouénc Magyar országban.

II. RES.

ALig iöttenec vala haza Czeh országbol: Be vtténe Erdel által, és à Meşes által, Magyar országbaa, à Kunoc nagy soc egyéb poganockal, és mind el rablác az egeş Nyirşegyet mind Biharic: Es hamar által menuén à Szamosó, és à Lápofon, vişşba menéne Mol-douaba. Nem soc vđó mulua vişşba iouéne, és eímet dulni és rabla-ni kezdéne. De Salomon Király, az Geysa Hertzeggel hátoc megé şállánac, és Doboka váránál meg várác őket heted napic. Mikoron nagy predával el érkeştenec volna à Kunoc, Salomon reájoc vte. Es à Kunoc el foglalác à kezel valo magas hegyet, mellyet Czerhal-lomnac hinac. A Magyaroc mayd mind fegyueressec valánac, Es kórnyúl vouéc à hegyet, és lassan lassan fel kezdéne rea menni. A Kunoc kedig mayd mind kez iyesséc és parittyáşoc valánac, és er-őssen kezdéne lónyi, és hagyigálni: De miért hogy à Magyaroc fegyueressec valánac, Nem árthatnac vala neşic. A Magyaroc kőzzül az şámşeriyesséc neki vágác à louakat, és à hegyre fel kezdéne sietni, Es sokat le vagánac az iuessékbe, és meg bontác à Kunoknac seregét: Es Salomon király vtánnoc siete à sereggel fel à hegyre: Geysa kedig más felől lassan lassan fel mène, és el kezdé az via-dalc az lóuóckel. Az Lášlo Hertzeg leg elől mène, és ő kezdé meg leg előşer is az ellenşegyet, Es mindiarást négyet le vága bennec: De az őtödiş annac vtánna nagy şebet tón rayta: De aşt is mindiarást le vága Meg iyedéne ezokaért à Kunoc, és hátat kezdéne adni. Raytoc à Magyaroc, és erőssen kezdé őket vágni.

A Kunoc
beürne
Magyar
országba.

Salomon
K. meg ve-
ri à Kuno-
kat.

Lášlo Her-
tze vitéş
ge.

A futásban látà Lášlo hertzec, hogy egy şó ember à Kunoc kőzzül vişşen vala egy igen şép leányt hata meget az louon: Eşt ke-dig véli vala az Váradí Púşpekne leányánac lónni. Es vtánna siete, Es monda à leánnac: Fogd à Kundt, és şeckellyel alla à lórol, és vöd vtánnad. Es à Leany eşt műuelé, és le vonna à Kunt. Lášlo hertzec is le şeckeléc, és harşolni kezdé à Kunnal. Es à leany fel kapa à şe-kertzet, és adion kezdé aual vtni à Kunt, Es Lášlo Hertzeg le vága aşt, és meg şabaditá à leányt.

Váradí Púş-
pek ház-
ember.

Azonközbe à şegény Magyar rabboc fel sieténe à hegy tetei-ére, és onnet kőueckel erőssen kezdé hagyigálni à Kunokat, és ala-haytani à Magyar vitéşekre: Eze kedig mind le vágác à Kuno-kat, Hogy egy láb sem şalladna el bennec.

Salomon ezokaért diadalmas Léuén az Hertzegeckel, nagy vi-gaságban lón, Es mind el boczátà à soc rabbokat, és nagy örőmben

viszta tere Magyar országban. Es annac vtánna nyugodalomba
lőnc mayd három estendeig, Es hálakat adánac az Istenec.

Misiác tá-
m. s. d. nac
Magyar
országba.

Alig mult vala három estendő, és nagy had támada Misiából.
Mert à Bessac és Bolgároc által iouénc à Dunan Nandor Feiruár-
nál, be ságúldánac Szeremfégbe, és az also Magyar országba, és mi-
nd el dullac és el rablác azzokat. Es hátra menuén nagy predáckal
által keléc esmet à Dunát, haza menénc à nagy nyereséggel.

Salomon
K. meg sál
lya Nan-
dor feyrvá-
rot.

Salomon király az Hertzgeckel nagy népet gyúténc egész
Magyar országból, és alla indullánac à S'aua felé, Es előster à Nan-
dor feierváriaknac meg küldéc à frigyet, Miért hogy ők v'rat adta-
nac vala à Bolgaroknac. Es által menuén à S'auán, meg sálá Nan-
dor Feirvárat. Soc nép vala Feyrvárban, Bolgároc, Tracufoc, Mace-
doniaiác, és Görögec, Azzoc ki czatáznac vala belöle az Magya-
roc ellen. A Görögec is az ő haisiokból meg akarác égetni az
Magyaroknac haisit, és minden felé igen emberkedénc: De à
Magyaroc meg óltác à be hánt tűzeket, Es mindgyárt raytoclö-
nec, és igen sokakat el süllyesténc bennec, és viadallal is nagy so-
kat el vesténc, El futánac ezokaért à Görögec: Es mind harmad
napig v'zéc és vágác őket à Magyaroc: Es az vtán nagy nyereség-
gel visszta tere nénc Nandor Feyervár alla.

Mikoron három hólnapic erőssen vitattác volna az váraft, és
sac helyen à kőritéssket le törtéc volna, egy napon à nagy s'elben
egy Magyar rab s'olgálo leány fel gyuta belöl az váraft, és mind
meg kezdé égni az váras: Es à Magyaroc ostromoknac menénc,
és le vagác mind az kőritéssac melet valo népet, és meg véuéc az
váraft. A kic az várba s'allattac vala, czac hammar s'ót adánac ki,
Hogy meg akarnác az várat adni. Ha s'abadon el boczátnác őket.
A Király és à Hertzgec meg esküvénc nekic.

A Nandor
feyrváriac
meg adiac
magokat.

Es mindiárást ki kezdénc iöni az várból. Nicota elől iöue, ki
előt egy Bodog as'ony képét visse nec vala, Es ő vtánna iouénc à
töb hadakozóc. Es előster Geysa eleybe menénc, és annac lábai-
hoz esénc. Mert meg hallottác vala, Hogy igen kegyes feiede-
lem volna. A Király eleybe keuesen iouénc: Mert meg hallot-
tác vala, Hogy kegyetlen volna, Es hogy à kegyetlen Vid hispan
tanácsa vtán czeleködnéc mindeneket. Est kedig à Salomon Ki-
rály igen banya vala. Es mikoron annac vtánna à ieles foglyoc-
kal, és à feyrvárban talált kenczeckel meg akarna à Király ostoz-
ni az Her-

ni az Hertzegeckel, Semmiképpen nem engedéc: Hanem kiki mind magánac meg akara tartani, à mit kapot vala, Ezen is à Király igen meg háborodéc. Így kezdettéc az harag à Király közet, és az Hertzegec közet.

II. R E S.

AZonközbe mikoron meg hallotta volna à Görög Czaßár à Geyfa Hertzegnec kegyes vóltát, Aiándékokat küldé neki, és köttést tón velle: Es Geyfa mind el boczáta à foglyokat, és aiándékba küldé őket à Görög Czaßárnac. Est is igen boßulla à Salomon Király.

Görög Cz.
frigyet te-
ßen Geyfa
saul.

Mikoron Salomon Király Estergomra menne, velle vala Geyfa Hertzeg: De Geyfa küldé leuelet az öczenec Lászlónac: Hogy mindent hátra hadna, és be menne az Oroß földre, és barátságot kötözzene az Oroßockal, és segítségét kérne töllec à Salomon Király ellen: Est is meg hadià neki, Hogy mindenút borgalmatoson segítségét keresne, valahol találhatna. Mikoron Láslo Hertzeg vissza iöt volna, Geyfa mindiárást esmet elküldé ötet Czeli országba, Hogy ot à swogorágnál keresne segítségét.

Gyűlölség
támad a fö
iedlmecc
közec.

Mikoron Salomon mind ezeket meg értötte vólna: Nem lön mit tónni: Hanem sereget indita à Geyfa hertzeg ellen, és meg vere ötet à Tisza melet. Es Geyfa által szállada à Tisán. Es mindiárást az ő kaplányát küde à Láslo öcze vtán, Hogy segítségül iöne neki. Az Iuanko deakot kedig el boczáta az Lambert öcze ert. Es mikoron ömaga Vátzra tartana, ott találá elö az öczét, Láslót, Othóual az ő swogoráual, nagy segítséggel.

Salomon
K. meg vere
ri Geyfat.

Negyed napra à Király indita à sereget à Rakosra. Geyfa, Láslo, és az Otho inditác az ő seregeket az Vátzi erdőre. Mikoron à hertzegec ot volnánac az erdőben, ott kezdénec tanácskozni, Mint kezdenéc az viadalt à Király ellen? Es Láslo hertzeg valami álmod láta: Es est meg beszélé az Geyfa battyánac, hogy latot vólna egy Angyalt, ki arany coronát fel tót volna à Geyfa feiébe. Es az álomtól igen erőssen bißtattyá vala Láslo Hertzeg az Geyfát à diadalom felől.

Hertzegec támad
nac Salomon Kirá-
lyra.

Haluan est Geyfa, igen bizakodéc, és tőrdre esuén olly fogadást fogada. Láslo öczém, ha à te álmod igaz leszen: En ollyan fogadást teszec: Hogy it ez helyen Bodog asßonnac egy nagy Monostort épütec. Es mindiárást el indita seregét, hogy masod napon meg vöközzéc à Salomon királyal. Másod napon az vtán Salomon fel iöue az hegyre, és meg mutatá magát az ő ellenféginec.

Egyic ká-
baságból à
másic.

Mikoron à Hertzegec meg lattác volna à királynac sereget, à hegyen, Láslo Hertzeg tőrdre eséc, és könyörge sient Marton Püf-

Nagyvaka-
ságban ec.

SALOMON KIRALYNAC

pek nec à diadalom ért: Es fogada neki fogadást, Hogy ha diadal-
massa tönne őtet ez viadalban, Egy igen nagy Monostort akarna
neki rackatni. Es mindiarást sereget főrzénec: Geysa kezébbe
marada à Nyitriai vármegyeyuel. Láslo Hertzeg à bal szárnyában
vala à Bihar vármegyeyieckel, Ortho az iob szárnyában vala à Cze-
heckel, és vgy indulnac vala à Kitályra.

Láslo H.
bátorittya
az sereget.

Es Láslo hertzeg à sereg eleybe menvén louon, Meg szólita
à népet, és monda: Attyámhai: Az Isten velunc leszen az viadalban:
Mert solgác vagyunc: Es minden munkánc erre megyen, hogy à
Magyar nézetet meg szabadithassuc à Németek nec rabfágából: Es
erről akartuc el vonni à Salomō királyt, Hogy az ő tistében el iat-
na, és ne Németezne: De ő inkább akart mindenkor az hízeltető
fugóknac engedni. Nem akartuc vgyan kezeünket meg fettefítet-
ni à mű attyánkfiának véreben: De miért hogy ő à Németekkel
mindenkörön tanácskozot à mű küffebőségünkre, Ezért akartunc
mostan ellene támadni. Ezokaért velem egyetembe vitczúl via-
toc 2c.

Ez volt à
hibe.

Salomon
elueftri az
űtközetet.

Es mindiarást trombitákat futatà, és dobokat vrote az vtköze-
tre. Es ő maga Láslo hertzeg első lön, ki őklelle à királyi seregbe.
Es ecképpen nagy viadalt tartanac egymással mind nap estic. Es
mikoron à Salomon népe mayd mind el eset volna az viadalban à
Czehec miat, ő maga keuefed magával el mène à Mosouiai várban
hol à felesége, és annac az annya vala.

Késen ő ké-
lé.

A diadalomnac vtán mikoron à Láslo Hertzeg őmagához iu-
tot volna, és látna à nagy sokfágát, melly mind két felől el hullat
vala, Ottà meg háborodéc az ő lelku esmerete, Es nagy ő kezde sir-
ni, és monda: Iay iay bolondfágunc: Iay mit műeltűnc? Ezzec
mind attyafiác voltanac az wr Christusban: Iay houa eset mind à
két seregnec dolga? Iay nagy vakfág. Hogy hogy nem marad-
hatunc békefégben? Ha valaki királyfágra bűllettet. Az is vesél:
A ki à solgálattra bűllettet, Az sem nyughattic. Nauallyás, és min-
den nyomoruságoackal rakua à mű életűnc. Iay segény Salomon 2c.
Bátor én holtam volna meg mind ezec ért &c. Es midön eleget
zockogot volna, paranczola, Hogy mind el temetnéc à holt teste-
ket: Es igen könyörge à Bodog asfönnac, Hogy esedeznéc az
ő fiánál, az wr Christuval, à meg holtac ért.

Kend kend
bűle.

Igy kel az
vakfágban

Annac vtánna meg füzete bent Marton Púspek nec à fogadást,
és Monyorodon nagy Kalastromot épüte, Es à predánac nagy
rését ahöz

résát ahoz ada, és nagy iöuedelmet sörze hozà, hogy ot öröc Mif-
sét tartanának az halatoc ért. Annac vtánna nagy aiándékokkal
meg aiándékozác Otthot, Es az viséa ménec Czeh országba.

Salomon Kiraly az vtán Posomba méne Es onnét kezde pará-
czolni à Magyaroknac, hogy fel kelnénc melete: De senki nem gon-
dol vala véle.

AZ IX. MAGYARI KIRALY.

AZ GEYSA, BELA KIRALYNAC FIA.

I. RES.

A Diadalomnac vtánna, által iöuénc à Dunan à Hertzegec,
Geysa és Láslo, és Szeke feyrvára menuén, gyúlést hirdeté-
nec oda, Es meg erősítéc mind az váraft, mind à környül valo vára-
fokat, és falukat nagy néppel: A töb sereget kedig el boczatá
töllec. Est kedig ezért müuelic vala, Hogy vgy tetzenéc, mint ha öc
ingyen sem kiuánnác à királyi birodalomnac méltóságát: Hogy
sabadá hadnác az országbelieket, kit akarnának válaftani.

Tetetes
sin el.

Mikoron ezokaért mind egybe gyútenec volna, Valaftác ki-
rálya az Geylát, Es másod napon meg coronázác. Geysa válafta
magának Hertzegül az öczét Láslót.

Geyse R.

Mikoron kedig Láslo Hertzeggé válaftot vólna, nem költe az
ö kazdagfágot testi kiuánfágokra, sem kedig kegyetlenségre: Ha-
nem arra vgyeközéc mindenképpen, hogy az Istennec meg fúzet-
hetné az ö fogadáffit.

Láslo H.
ayatos fe
iedelem.

Es meg indita Geysa királyt, és el menénc Vátzra, holot az ál-
mot látta vala, Es mikorö ot helyt néznénc, à houa Bodog asßon-
nac à Monostort kellene rakni, El iöue egy nagy sáruas, és ennec à
sáruain soc égö györtyác valánac, és előttec ot kerenge. Mőda Gey-
sa Kiraly: Miczoda czoda sáruas ez? Es à solgai hozza kezdénc lö-
ni: Es mindiarást be seckeléc à Dunaba: Es senki annac vtánna nem
látta. Monda Láslo hertzec: Istennec Angyala vólt ez, és ez által
meg mutatta, houa kellyen épütenűnc Asßonyunknac az fogadot
Monostort, Es oda épütenec előster s. Peter nec egy kápolnat. An-
nac vtánna épütenec melete egy nagy Monostort Bódog asßon ne
uére: Es soc marhát és iöfágot adának hozà. Budán is egy nagy E-
gyházat épütenec à sűz Marianac, Es ahoz adác à Pesti vamat, Es
Somogyfágban három öröc falut, Es egyeb soc draga marhákat.

Miczoda
fondamens
tomra épít
tetet az
Vatzi P.

Mikoron immár az ö fogadasokat be tellyesítöttéc volna: An-
nac vtánna az ország nac békéltetéséhez kezdénc: Es külemb kü-
lemb fele törüenyeket és sörzéffeket sörzénec, Az mordályoc és
gyolkosoc ellen, és à töb lator emberec ellen.

Es Geysa,

SALOMON KIRALYNAC

A F. izie
Salomon
Királyt.

Es Geysa, à Láslo hertzezzel, szabagfagot igérénc à Zoltannac, à Bessuffoknac feiedelménc, és minden népénc, Ha Salomon Királyra támadnánac Posomba, és ki vñzéc az országbol Es ezec kébec lönec rea. Salomon kedig segitféget kére à Bets orsági hertzeztől, és bõmbe állá Zoltannal, Es mind à Bessuffokkal. Es Salomon vitezül viua vellec, és meg vere à Bessuffokat, és à maradékokat à Fertoba kergete: Zoltan is igen keuefed magaual el állada.

Salomon
Király di
adalmos.

Es Salomon Király fel véué feleségét, és be viué Stiriaba, mind anyástól, és hadià õket ot egy Kalastromba, az Apátzaknál. õ maga esmet be méne Magyar országba à Mosouiai várba. Annac vtánna fel méne Német országban à felesége battyához, az negyedie Henric Czafárhoz, és asit nagy könyörgésfeckel meg indira nagy néppel Magyar országba, hogy Salomont esmet békibe vltõtne. De Geysa király, és Láslo hertzeg titkony nagy kenczel mind el kötéc à Czafar Pap tanaczit, az Aquilegiai Patriarchát, és à többit, Hogy anyira farasítac à Czafárt az õ estekelesfeckel, hogy nagy aiándokokat el véuen, Geysa királytól, és Láslo hertzeztől, mindiárást visítá méne Német országban.

Pap tanac
magyarog.

Posonnac
meg állá
sa.

Salomon esit látván, nagy bánatba eséc, és méne Posomba. Geysa mindiárást, Láslo hertzezzel rea méne, és meg állac Posont, és sockaig erősen vitatác.

Desiderius
Páspéc pre
dicál.

Geysánac
teredelmes
sége.

Geysa Karacson napiára allà méne Sexárda, hogy ot vllene az innepeket. Es az egész Paplág el méne à Desideriussal, az Estergomi Erseckel, és õc is Sexárda menénc Karacson napan à nagy misse allat predicállá à Desiderius Ersec, és igen szép predikaciót tön az atyafiui bteretetről, és à keresztényeni békeségről. Ez predikacióból igen meg esec à búue az Geysa Kiralynac, és igen fánya vala az õ dolgát: Es az egész népneclátára igen kezde sirni, és az Ersek-nec à lábáihoz esec, Es meg valla az õ nagy vétké, Miért hogy az õ atyafia ellen, à Salomon coronázot király ellen, fel vette volna à királyi birodalomnac méltóságát, Es hogy az igaz törüen bterént valo királyt ki kergete volna, és vdegé igassagot foglalt volna magánac.

Annac vtánna mindeneknec hallottára asit fel fogada, hogy igaz teredelmeségből esit akarna múuelni: Hogy Salomonnac az országnac két rébét, mind coronástol, és minden királyi igassaggal engedni akarna, hogy birna asit, mint annac elõtte: õ kedig meg akarna elégedni az harmadic rébéuel, az Hertzegséggel. Es asit haluan, minnyáian az egész nép diczirni kezdéc Geysát, és fel boual kiáltánac: Méltó è feidelem erre, hogy Nagy Geysánac neuebteséc, és egész Magyar országnac atya.

Es mindiárást kòueteket válastanac Salomonhoz, Es ezec által meg izenéc neki: Hogy ha igazat akarna, Tchat ihel volna à Királyi mélt-

ralyi meltoſág: Kéſt volna Geyſa aſt neki engedni. De Salomon király né akara azo módő à békefégnec cickelit fel venni. Es mikor ő à kötetec gyakorta alla fel mennénc, Azonközbe Geyſa meg betegüle, és egy nyi- Geyſa meg
hall.
hány nap mulua meg hala. Es alla viúcc az ő teſtét Vátzà, és ott el teme-
téc Bodog aſſonnac Egyházába, mellyet ő maga épütötter vala. Es for-
ga à királyi birodalomba három eſtendeig. Es ő vdeiebe igen nagy drá-
gaſág vala egéſt Magyar orſágba. Két fiat hadià Geyſa vtánna, Egyiket
Alinoſt, à máſikat Kálmant .

A X. MAGYARI KIRÁLY, LASZ- LO, BELA KIRALYNAC A MA- ſodic fia, Geyſának az öcze .

I. RES.

Mikoron el temettéc volna Geyſa királyt, Egybe gyúlénec mind az wrac, hogy más királyt válaſtanánac. Es az wrac Solomonra kez- APapirea
nd válaſta
ya Láſlot
K.
dénec mutatni: De az Erſekec és Púſpekec Láſlo hertzegre ſót adánac
minnyáià, és meg nyomác à tőb wrakat. Mert meg láttác vala imár Her
tzegnec nagy aytatofſágát, és bōw kezét à papſághoz, és az egyházbeli
czelekedetekhöz: Ezért vélic vala iobnac lōnni, hogy né mint Salomō
Királyt, ki ez, vilagi és vitez ember volna, és keueſet gondolna à
papoknac pepeczeleſſeknec ayitaofſágaua 2c. Válaſtác ezokaért Kirá-
lya à Láſlo hertzeget, és aſt fel kiáltác .

Es mihelt Királya lōt vala, ottan Monſtorokat, Egyházakat és Káp- Laſlo iea-
les Pap K.
talannokat épütteni kezdé, Es azzokhoz bōw iōuedelmeket ſörze. Es mī-
denūt czac ez vala gondia, miképpé az egyházbeli Iſteni ſolgállator, à
papoc és barátoc által, meg ſaporithatna: Es midenkoron ő maga ielen
vala minden Miſſékben, veternekben, Primákban 2c. és veczernékben. Es
czac ez kell vala à Púſpekeknek, és azzoknac ſolgainac.

Annac vtánna, hogy az orſágban valami wy veſedeleni ne rámadna,
az wrac könyörgénec Láſlo királynac, hogy meg békélnéc à Salomon
Királlyal. Végre rea birác: Es vgy békélléc meg velle: Hogy minden eſt. Laſlo K.
meg békél-
éc Salomon
Királlyal.
tendőbē akarna Magyar orſágbol Salomonnac királyi kölczéget adni:
De hogy Magyar orſágba ne iōne, Es hogy ahhoz ſemmi ſauá lōnne.
Ségény Salomon király engede à békefégnec. Es kére Laſlo királyt, hogy vert viſzē
verettlent.
meltoltatnéc ſōmbe velle lōnni. Láſlo király meg igérec, hogy Moſonál
ſōmbe akarna velle lōnni.

Mikoron oda egybe gyúlténec volna, Láſlo király alatomba meg
fogatà Salomon királyt, és Viſſegrad várába viteté, és or à tōmletzbe tēte- Salamō K.
fōſága.
te, Es melléic vetete egy Bod embert is, ki gonofſt tēuō wr vala.

Az vđőben

Dalmacia
és Croacia
Magyar
Corona al-
la iutnac,

Az v̄döben vala Zelemir Dalmatiaban király,kinçl Lásflo király hug vala.Ez meg betegüle.Es miért hogy magtalan vala,Hadia testamentomba az or̄sagot az ő feleségének, Es Királynac halála vtan,soç kegyetlen dúfoc támadánac à Királné aššonra. A királyné aššony segítséget kere à battyatól,Lásflo királytol. Es Lásflo király be fiete à Magyarockal Dalmatiaba, Es meg vere à Duřokat. Es à Királné aššon mindiárášt valla mind Dalmatiát,mind Croaciát à battyánac, Lásflo királynac, Vgy iutot annac vtánna mind à kçt or̄sag Magyar or̄saghoz.

Szent A-
pátza dor
gallya La-
sflo Király

Annac vtánna,hogy meg tçrt volna Lásflo király, à papoknac eřtekeléséből, nagy kiuanfaga lön erre, Hogy à ſent Iřtuan király testét ki vehetné à koporřóbol,és hogy ereklçt czináltathatna belöle. De semmiképpen fel nem bonthatác à koporřot:Maga immár negyuen öt eřtendeig feküt vala à test à koporřoban. Es mikoron eze ſapológdnc à Király,Miczoda oka volna ennec; Egy ſent Apátza iuta Lásflo királyhoz,és mōnda: Király: Nem tudodé, hogy Salomon király à temletzben vagyon?Es mindiárášt el küldé,és el hozata Salomon Királyt à temletzből. Es annac vtánna ki véué à ſent Iřtuan Király testét,Es ereklçt czinalánac benne, Es mikoron keuç napig volt volna Lásflo királynál,elkérédzéc Salomon à Királytol.

Lásflo K.
diadalmos
à Kunoc el
len.

Annac vtánna Salomon mēnc à Kunokhoz. Es Cuthescus, à Kunoknac feiedelme,meg igere magát nçki,Hogy be akarna ötet hozni or̄sagába,és ſçkiben v̄ltötni, Ha az ő leányát akarna feleségül venni,Es az Erdçlly or̄sagot nçki akarna adni. Es Salomō meg igere magát,Nagy hire lön ezokaért Magyar or̄sagban ennec. Azonközbe be v̄ténc à Kunoc az or̄sagban.

Es Lásflo Király ſietſéggel ſeregét gyüte, Es ſömbe ſálla à Kunockal,Es meg v̄tközüen v̄llec, diadalmos lön ellenec. A Kunoc közzül tiz ezeren hullánac el az viadalban. A Magyaroc közzül is ezeren és egy nyihányan maradánac.De à Cutesc feiedelem el ſallada Salamonnal,Es Lásflo király nagy nyereséggel viřſa tçre. Es minden egyházakban Miřçet mondata,Es proceřsiokat iáruán,halákat ada az Iřtenec. Es à nyereségből soç aiandokokat ořtogatà az Egyházaknac, Es hála adáfra à mű V̄duözütenknec egy ſép egyházat rakatà.

Salomon
Királyre-
mçte leřen

Salomon király annac vtánna az ő ſolgaiual à Duna melé mēnc oda alla Thracia felé, Es ot el orořkodéc töllec az erdöben, Es ott marada annac vtánna egyedöl az erdöben, Es annac vtánna czac egyřer láttác ötet Magyar or̄sagban,Kalmán Király v̄deiében De igen hamar eřmet el veře. Annac vtánna ott ſockaig az erdöbé lakot à Duna melet: végre meg hala. Es el hozác ötet az erdöből, és Polában temetéc el. A felesége kedig,mind anyářtol Stiriába holtanac,az Agmond apátza kalářtomba.

II. RES.

EZ v̄dõben eſmet ki iõuénec à Kunoc Magyar orſágban. Elõſter Erdel orſágot rablác el, és tûzzel meg égetéc: Erdelbõl ki men uen, Magyar orſágba menénec, és rablác mind Biharig, Varadon tul. Es ott táborba lõnec à Kunoc Vnſoer viz melet. Es onnét el induluán, à Tiſſán által menénec, és el rablác mind à Tokay vidéket, és à Szabolcz vármegyét, és à Tiſſa partot mind két felõl és nagy rabláſt mindenõt miuelénec: Annac vtánna kimondhatatlan nagy predáual meg t̄rénec, nagy erõſſen dúczõkeduén.

A Kunoc
el rabllyá
ác Erdelit.

Vala akoron Láſlo király Dalmaciában. Es haluán eſt è rõttenetes hirt, viſſa kezdé onnét t̄rnyi minden népéuel, Es éyel nappal ſiete Magyar orſágban. Es à Themes folyo viznél el ére à Kunokat à nagy predáual: Mert ott meg ſállattanac vala Es ot látuan à nagy predát, meg ſolita az egéſ ſereget, és ſoc beſéddel ite õket vitezi czelekedetre, és à ſoc rabboknac meg ſabaditására Es mikoron el vegeſte volna beſédét, Neki haytá à záſlókat, és meg kezdé az v̄tközetet Mikoron kedig hátul meg kezdettéc volna à Kunokat, mindiáráſt rendbe v̄ttéc à ſereget, és erõſſé kezdénec à Magyaroc ellen vini, Es igy lõnec à ſoc rabboc hától: Es az aſſonyiálatoc meg kezdéc à rabboknac kezeit ódni: Es azzoc meg ſabaduluan, erõs hagyigaláſſockal kezdénec vinià à Kunokra. Látuan à Kunoc, hogy közbe véué volnánac, Oldal felre ſackadánac, és futni kezdénec, A Magyaroc vtánoc v̄zénec, és erõſſen vágiác vala õket. Láſlo Király vtánnoc kialta à Magyaroknac, Hogy békét hadnánac az õldekléſnec, Hanem mind meg fognáç õket: Talám à Kereſtyéni hithõz t̄rénec. A Magyaroc ezokaért mind meg fogác à többit. Kõpulcz, à Kunoknac feiedelme, és ſoc fő népec, az viadalnac à kezdetiben hamar el veſénec.

Láſlo K.
meg v̄tköz-
zic à Ku-
nockal.

Láſlo K.
diadalmos
à Kunoc
ellen.

Es Láſlo Király à diadalomnac vtánna mindiáráſt meg hadià, Hogy minden Egyházokban à Szenteknec Lytaniat es Miſſeket mondanánac, Es hogy mindenõt az Iſtennec hálát adnánac à diadalom ért.

Mikoron à Kunoc oda haza meg hallottác volna az õ attyokfiainac el veſſéſét, és hogy azzoc közzül ſockan volnánac fogua à Magyaroknál, igen meg buſſulánac, Kiuált képpen hogy meg halác, hogy feiedelmec is à fő népeckel egyetembe oda veſet volna. Es eſmet minnyáian fel kelénec, A rabbokat is minnyáian à hadba v̄zénec: Kérénc ſegitſéget is à ſomſédſagoktól, à Cumanõsoktól, és az Ruſſoktól, hogy ezec is ſegitſégül lõnnénec nekic, hogy boſſut álhatnánac à Magyarokon, És hogy meg ſabadithatnac az õ fogolly attyafiait.

A Kunoc
boſſut à
karnac ál-
lani.

A Kunoc nevezesen paranczolatna Láslo Királynac által paranczolatna a foglyokat Ha aſt nem műuelne, Tehát viadallal kínálnac ōtet, és napot neueznenec az űtközetenec. Mikoron a kōuetec Láslo király eleybe iutottac volna Mindiaráſt, minden kōſenec és tiſteſeges beſéd nejkül paranczolni kezdēnec, Hogy a foglyokat viſſa boczátna: Es boſſu beſédel is illetēc a Királyt. A király meg haluá a kōuetſēget, Moſolgoni kezdē, Es mōda: A meg gyōzetteket nem illic ollyan beſēdec, Mikoron a diadalmoſtól valamit akarnac kērni. Kiuáltképpen valami ieles dolgot. Annac vtánna, Elō kezdē nekic ſámlálni, Minēmū boſſulágokat műueltenec a Kunoc a Magyarokon egy nyihánſor immár: Hogy, noha a Magyaroc ſoha nem bántottac ōket, immár háromſor be iōttenec a Kunoc Magyar orſágban, és kimondhatlan nagy kárt tōttenec, dulláſſockal, rabláſſockal és égetéſſeckel. Ezért ſemmit nem gondolac én a tú kōuetſēgteckel, Es ſemmit nem adoc a tú paranczolo beſēdetekre. Mennyetec el. Es a kōuetec, mindiárt viadalt hirdetēnec a királynac, és napot neuezēnec.

A király mindiaráſt népet kezdē gyūteni, Kiuáltképpen ieles louagokat, Es mindenit az orſágban paranczola, hogy fel kelnénec a nepec, Mind várakban, mind falukban Es mindiaráſt az orſágnac hatarara indula, hogy eleit vōnne a Kunoknac, hogy be ne iōhetnéenec az orſágba. A Kunoc is a neuezet napra ielen lōnec ſántalan nagy ſockalággal. Es nē meſſe a Duna parttyához egy ſombat napon kezdēnec az viadalhoz.

Es mikoron el kezdettēc volna az viadalt, Láslo Király mindenűt czac a Kunoknac ſeiedelmēre vigyáza, Es egy helyre iutuán, hini kezdē a Feiedelmet, Acum, Acum: Ier neki. Mindiáráſt neki iōue a Feiedelem. Es mikoron egybe czaptanac volna, Láslo király vgy űte a ſekertzeuel az Acus ſeiedelemnec a ſeiet, hogy ſemmi képpen meg nem álhata, Hanem hayladozni kezdē: Es mindiaráſt a hegyes tōrrel által űte. Es ottan meg halu.

III. RES.

A Magyaroc diadalmoſoc a Kunoc elien. Mikoron a Kunoc láttac volna, Hogy az ō ſeiedelemec meg holt volna, meg iyedēnec, és laſſaban kezdēnec vini: Végre vgyan hátat adánac: Es raytoc a Magyaroc, erōſſen ōkleldezi, veric és vágiac vala ōket, Anyira, hogy igen keueſen haza ſtalladhatránac bennec. Es ecképpen diadalmos leuén, a kazdag predát viuē haza ſient Iſtuan Királynac. Es a Szenteknec mindenűt Litaniat mondata, Es

dat. Es nagy halakat adata minden Egyházakban az Istenec, Ez volt à Kunoknac vtóllo be iöüetelec Magyar országban.

Laslo K. diadalmos az Orofoc ellen.

Annac vtánna méne Láslo Király az Orofokra, kic segítseget adtanac vala à Kunoknac. De ezec meg alázac magokat elötte, es meg békélénecc velle.

Azzoktól méne à Lengyelekre. Es mikoron ezeket meg verte volna, Meg szálla à Cracko váraft. Es meg czalla à Crackaiakat. Mert mikoron három holnappig meg vitata volna az váraft, és nagy chség volna, mind belöl az várasban, mind köüül à táborban: Meg hagyà, hogy minden ember egy egy bekernye földet éyel vinne az város körítése mellé. Es mikoron nagy halmot töltetenecc volna, Mind be hintete az egész halmot lisztel. Es mikoron reggel à polgaroc meg láttac volna az halmot, Aft tudiac vala, hogy merő liszt volna. Es meg iyeduén, mondánac: Mú nem tarthatyuc az váraft, müglen meg esic è nagy halom lisztet. Es fel adac az váraft Láslo királynac. Es annac vtánna meg engedtelec à polgaroc à kiralyt, és engedelmeffec lönec neki, Es fogadáffokat tönec neki.

Laslo K. megállya Crackót.

Lengyel országbol méne Czeh országba, és ot meg büntete az ő ellenfégit, Es soc foglyockal, és nagy kazdaglágockal visítta tere Magyar országba, és ot nyugouéc.

Laslo K. méne Czeh országra.

Es vdo mulua, mikoron vadásna à Bihár vármegyében, Ot valami ielenséget láta, Ki est móda neki: Hogy à köres melet, ot nem mebbe, egy nagy Monostort épütene à Bodog asbonnac, és hogy váraft vltötne környülle Ez igen kedues lönne à Bodog anyánac. Es mindiárást engede Láslo király az ielenségnec, Es ieles nagy és szép Monostort épütete, Es púspekséget fözze oda: Es neueze aft az váraft Váradnac, Es soc iofágockal, és draga marhákkal meg aiándékoza aft az Egyházat, és púspekséget, Es nagy Isteni fogállatot fözze oda.

Laslo K. ielenséget lát.

Varadi Monostornac épütése. Várad Púspekség fonálati.

Es annac vtánna által méne mind egész Magyar országot, Es gyakor helyen tétete sinatokat à Púspekeckel, Es mindenút ielen vala à Púspekec közet. Es mikoron à Púspekec és à Papoc valamit végezénecc, és külemb külemb fele fözzeffeket fözzenec, Láslo Király mindiárást onen kezéuel meg peczétli vala, Es alaioc iruán meg confirmállya vala: Es erös paranczolattal paranczola, Hogy mind az egész országban, minden ember meg tartana à Púspekeknecc, és Papoknac végezésit, és fözéffit.

Laslo K. ieles Papas Kiraly.

Es mikoron à Romai Papa keresites Búlcukat adot vólna ki, és soc feiedelmeket indította volna rea, Hogy à Pogánokra menné nec, és meg szabaditanac Ierusalemet, és Christus Wrunc koporso-

Laslo K. keresitesek nec fő had nagyá válastratic.

iát à pogánoknac kezéből: A Papa, mind a Feidelmeckel Láslo királyhoz küldénc, és neki adac à tífreféget, hogy ő lönne az egész hadnac fő Feidelme, és Capitánya. Es fel veuő Láslo Király est à méltóságos tífet, nagy ayítatósággal.

Láslo K.
Halála
meg beteg-
güb.

Mikoron Czeh országban esmet est vesés támadot volna: Nagy sereget gyúte esmet Láslo Király, és Czeh ország felé indula. Es czac alig ért vala à határra, meg betegüle. Es mindiárást egybe hiuata mind az Ersekeket, Púspekeket, és az wrakat, Es meg ielencuén az ő betegségét, Inte őket erre, Hogy még élteben királyt válastanának magoknac, Miért hogy fia nem volna őneki. Valánac kedig az bátyánac, az Geysa királynac két fiai, Egyic Almos. Az másik Kálman. Kálman kedig Lengyel országban vala. Almos kedig Magyar országban. Es köuetekeket küldé à Kálman ért Lengyel országban.

Láslo K.
testamentom-
toma.

Azzonközben nagyob kezdé lönni à betegség, hogy nem várhata à Kálmant: Ezokaért Almost neuze Magyar orzági Királynac. Annac vtánna testamentomot tön. Es menyi kazdaglaga nálla és velle vala, ast testamétomba mind hadia à Púspekeknc, Papoknac és Kalastromoknac Egy Egyhaz sem vólt egész Magyar országba, houa nem hagyot volna valamit.

Láslo K.
halála.

Masod napon annac vtánna, meg hala Láslo király, Mikoron à Magyarai királyfágot birta volna tizen kilentz estendeig. Lön kedig halála mikoron irnánac 1095. Kis asson huanac 30 napján. Az ő testamentombeli hagyásából el viuéc ötet Varada, és nagy tífteféggel el temetéc ot ötet à Monostorba, mellyet épütöttet vala Bodog assonnac neuére. Es egész Magyar ország gyásfa ötet sockaig.

A XI. MAGYARI KIRALY, KALMAN, A GEYSA KIRALYNAC nagyobbic fia.

I. RES.

MEg mondotam annac előtte, Mint neuéste Láslo Király, az Geysa, az ő bátyánac küssebbic fiát, az Almost, Magyarai királynac. Mikoron kedig Kalman el iöt volna Lengyel országból, meg haraguéc érötte. De Almos iámbor és czendés erkölczü lüen. örömet meg engede à királyi méltóságot à Kalmánac, az ő bátyánac. Est è Kálmant kdig Láslo király, az ő furcza válotfagaért pap-

Kalman
Varadi Pü-
pcc.

gaért pappà és Váradí Púspecké tétette vala, Hogy à Papfágban
 foloſmát tartana, és meg ſelidülne. Miért hogy kedig è Kalman
 mindenút vele hordozza à Breuiárt, auagy ſoloſmas könyuet, Ez-
 ért neuczéc ötet à Magyaroc, Könyues Kalmánnac.

Ezokaért Romába küldè à Papához nagy aiándékkockal, és kö-
 nyörge à Papánac, hogy ki ódozna ötet à Papfágból, Es az vtán v-
 gy foga à királyi birodalomhoz. Vala kedig è Kalman király igen
 rut termető, és vndoc tekintető. Tefte ſéres és boytos vala: Kezei és
 lábai horgoſſoc: Pelyp vala à nyelue: Görbe hatu, és nagy czomóc
 rayta: A mellye is ki horpadot vala: Ennec felette ſánta is vala. De
 noha igen rut vala, Azért igen álnac és okos vala, Es hammar eſé-
 be veſen vala mindent. Igé buya is vala, és kegyetlè. Annac felette,
 nehez keduú is vala. Mert terméſetű, gyanós, és igé hertelé harago
 és igen irigy vala. Az Iſteni ſolgálatnál nem gondol vala ſemmit.
 Eſt à Kalmant ezokaért Szekeſ Feyrvara viuéc, és ot meg coronáz-
 ác. Annac vtánna az öczét, az Almoſt, hertzegé téuéc, hogy birna az
 orſágnac harmadát.

*Kalman
 kér Papá-
 tol diſpen-
 ſaciót.*

*Kalman
 vndoc em-
 ber.*

Ennec is è Kalmánnac meg küldéc à tiſteſéges tiſtet, Hogy fő
 Capitany lönne à nagy hadban, à feiedelmec közet, kic Ierufalemet
 viſſa akariac vala venni à Pogánoktól. De Kalman király meg vete
 eſt à méltóſagos neuet: Sőt meg tilta, Hogy à feiedelmec Magyar
 orſágon által ne miennénec. Es örüzéket vete az határokban. De à
 kereſtyén feiedelmec nem gondolánac annac vtánna vele, Hanem
 el veréc az örüzöket az határokról.

*Kalman
 K. nem i-
 gen ayita-
 tos.*

Nem ſoc vdo mulua Kalmany Király nagy ſereget gyúte, és
 gyanóſágból az öczére, az Almoſra méne De álmos ember módra
 ſömbe ſálla vele. Es mikorő à Tiſſa mlet meg akarnánac vtköz-
 ni egymással, à Magyarí wrac tanáczat tartánac egymással. Es kül-
 dénec az Kálman Királyhoz, hogy őc nem akarnánac vini az ő at-
 tyafiackal. Ha ezokaért őc nem akarnánac külemben, Tehát őma-
 ga à Király, vina bayt az Almoſſal. Almos kéſ lön rea. De Kalman
 az Breuiáros Király el mene onnét, és viſſa viuéc à ſereget.

*Kalman
 támad az
 öczere.*

*Iamborol
 czelekód-
 nec à Ma-
 gyari ſora-
 ac.*

Annac vtánna el indita à ſereget à Ruſokra. Azzoc kedig
 meg alázác magokat, es erőſſen könyörgénec neki békeſſégért. De
 Kalman király ſemmiképpen nem akara könyörgéſſeket halgatni.
 Azzonközbe à Ruſoc ſegitſégül hiuác Mircodot, à Kunoknac her-
 tzeget, és az el iöue à Ruſoc mellé, és táborba ſállánac nem meſſe
 az Kálmany királyhoz. Mikoron à köuet viſſa iöt volna Kalman

*Kalman
 K. támad
 à Ruſokra*

H iij királytol.

Kalman
K. ségye-
ne vall.

királytól, és megmondotta volna, Hogy semmiképpen nem akar-
na engedni: Ey felikort indulanac à Kalmā király taborrára, és meg
vttéc aſt, és vágni verni kezdéc az ő népét. Es à nép rutul kezdé te
tous futni, és az erdőkbe ſalladozni. A Ruſoc kedig à futásban er-
őſſen vágiác, és veſtic vala őket. Es Kalman király czac egy ke-
ués Nemeſſeckel ſallada el: Es azzoc kőzzül is ſockat el veſténec
az vton az lőuéſſel. Nagy kárt vallánac ot à Magyaroc, és oda veſte
minden hadi ſőrſámoc: A királynac kedig minden hadig ékeſége.

II. R E S.

Mikoron Kalman király haza ſalladot volna, az ő feleſége, à ki-
rálne aſſony. két fiat ſüle neki, Láſlót, és Iſtuant.

Rokás Kal-
man K. à
rókákkal.

Annac vtánna à Kalman királynac ſoc hadai voltanac Dalma-
ciaban, Holot az rauaſ Velentzeſſec velle tárſolkoduán, igen gya-
korta meg czaltác őtet: De ő is iol meg vőtte viſontac raytoc à
kőlczent, és meg ſabadította Dalmaciat töllec nagy diadalommal.

Breniáros
Kalman,
kegyetlen
kődic az ő
őcze ellen.

Az Kálmány király gyanakodic vala mindenkoron az Almos
ellen, az ő őcze ellen. Es noha egy nyihánſor meg békélt volna ve-
le, Hol à Német Czafár által, Hol à Magyar wrac által, De mind-
enkoron meg wyitya vala az gyanakodáſt. Mert ezen fél vala, Ho-
gy halalanac vtánna, à királyi méltóság nem ſállana az ő ſaira, Ha-
nem Almos, az őcze, el foglalna eſt ő töllec. Ezért végre meg fog-
atà az Almoſt, és mind à két ſömét ki tolytatà. Es Belánac, az alm-
os fianac, miért hogy czac gyermek vala, Meg paranczola, Hogy
meg herélnéc aſt, hogy ſoha attól ſemmi gyermekec ne lőnnénc.
De à henger meg keſerüle à ſép gyermekec, Es egy kőlket heréle
helyébe, és annac à monyát hozza Kálmán királynac, Egyéb icles
Nemes embereknec is ki tolytatà à ſömeket.

A Henger
jámorb à
Királynál

De nem ſockaic tarta Kalman királynac kegyetleneſége. Mert
czac alig vittéc vala el Almos hertzeget à Kalasstromba Demesbe, az
ő ſiaual, Mindiáráſt hir lőn, Hogy Kalman király nagy betegſég-
ben eſet, és hogy ſertelen nagy fő ſaiás vagon rayta. Es egy or-
uos doctora vala neki, Olaſ, Ez ſlaſtromot tőn à feiére, és à fūlci-
re. De mikoron à Doctör hire neklül le vőtte volna à ſlaſtromot,
Tehát à velleiéből fūg à ſlaſtromō. Es az ő barati meg ſolitác őtet,
Hogy mind magárol, mind az orſágról gondot viſſelne. De ott is
mindiaráſt az őczeről, Almoſrol, és annac à fiáról kezdé tractálni.
Es el küldé egy Bothot, lator embert, ki meg őlne à ſegény vac
Almoſt, à kalasstromba, és Belát az ő fiát. De az ebec meg őuéc à
Bothot az vton iſſonyu képpen.

Breniáros
Kalman el
veſ.

Kalman
K. ördegi
kegyetlen
ſége.

Harmad napra annac vtánna meg hala Kalman király, az ő ki-
rályſágánac huſon őttődic eſtendőben, Mikoron irnánac, 1114.
Sękos Feyrvarra viuéc à teſtét, és ott temetéc el aſt, à királyoknac
ſokáſa ſerént.

AZ XII. MAGYARI KIRALY

A MASODIC ISTVAN, KAL-
man Királynac à fia.

I. RESI.

AZ wrac arra bayladoznac vala, hogy à begény vac Almost
tönnéc királya: De miért hogy à királyi kazdaglág, és az vd-
uar Istuánnál, à Kalman fianal vala, Hogy valami wy támadás ne
lönne, válastác az Istuánt, az Kalmánnac à fiát, Királya, ki igen iffi-
utska vala: Es mindiárást meg coronázzác.

Miért kedig hogy ő iffiutska vala, mindeneket czelekődic vala *Istvan K.
követi Kal
mant az
attyát.*
à Púspekek nec, és az wraknac tanaczából, egész nyoltz estendeig.
Annac vtánna szabadságot von magánac, Es nem külemben kezde
czeleködni mindenekben, mint az atya, minden kegyetlenséggel
és féneféggel.

1. Soc hadai voltanac az Istvan királynac. Előbet à Lengyelec- *Istvan K.
hadai-*
kel: Mert be méne országokban, és soc földeket meg dula és el rab-
la, és úgy iöue annac vtánna visísa.

2. Másodszor, A Czeheckel: Mert meg vtközéc à Czeheckel az
Oróсна viz melet, à Solt neuő ember nec arultatafából. Es diadal-
mos lön ot à Czehec ellen.

3. Harmadic hada lön az Orošoc ellen, à Bezen hertzec melet,
kit az önen atya fia ki vzet vala à Birodalombol. Est à Bezent Ist-
van király be akara vinni esinet sękibe: De nem lehete, mert Oroš
országban meg ölc à Bezent egy vár allat: Es à Magyarai wrac meg
látuá à Beréczet, minnyáiá meg téré nec, à királynac akar atya ellé is.

4. Negyedic hada lön à Görögec ellen. De ot meg ada Istvan ki-
rály à baknac az árrát, Mert à Görög Czafar igen meg vere ötet à
Karášo viz melet: és méltán: Mert mindé oknélkü hadakozic vala.

Ez Istvan Király igen kegyetlen ember vala, Minden kis okbol *Istvan K.
nagy kegye-
yetlensege*
nagyó dúheskedic vála, Nemely embert ló ganéba takartata, és ab-
ban meg ró stoltatta. Nemelyt labánál fel függéstöte, és égő györ-
tyáckal czöppegete az al fele.

Az ő ártatlan battyát, az vac Almost, minden oknélkül ki vze *Almosnac
nagy nyo-
morúsaga-*
az országbol. Es mikoron ez à Görög Czafárhoz ment volna, igen
ió keduel fogada ötet, és nagy tistetésgben tartta. Söt Macedoniabá
šép iöšágot ada neki, Es ot egy várást épüte, Constantiat, mellyet
Magyarokkal be vltöte, kic az Istvan királynac kegyetlensege előt
oda futánac. Végre ot meg hala. Mikoron Istvan király meg hallot-
ta volna halálát, Igen kezde bánkodni halálán. Es be küldé Filbertus
Púspeket: Es mikoron az Almos hertzeg nec testét ki hošta volna,

Vac Bela
Serencze-
ie.

Eltemere aſt Iſtvan Király Sčekes Feyruárat nagy tiſteféggel.

Az wrac is titkon fel hozác az ő fiát, az vac Belát, es titkon tartác aſt Magyar orſágban, iöuendő ſükfégre. Mikoron annac vtanna látác, hogy fia nem volna Iſtvan Királnac, kire állana à királyi Birodalom, Meg ielentéc az wrac à Királnac: Hogy vgyan volna még Bela, az ő atyafiánac à fia. Aſt tuda à Király az elöt, hogy meg holt volna. Moſtan kedig hogy halla az wraktól, Hogy élne: Igen örüle neki: Es mindiáráſt érötte küldé. Mikoron el iöt volna, Lata à Király, hogy vac, De hogy egyéb képpen ſemmi fogyatkozáſſa nem volna, Mert ſép termető vala, ért beſédű, és az válaſtételben bölcz: Mellynec à király igen örüle. Es meg apola à Belát nagy ſiráſſal, és ſockaig elelgetue tartá. Es mindiáráſt fiáua fogada.

Vac Belá-
nac háza-
ſága.

Annac vtanna mindiáráſt ira Vronnac, à Macedoniai feiedelénec, ki Görög Czafár is vala: Es aſt kére, Hogy az ő fianac, à Belánac, az ő leányát, az Illona aſſont, adna feleſégül. A Czafár örüle neki, és oda igére leányát: Mert meg értötte vala, Hogy ő lönne Magyar király, az Iſtvan királnac halála vtán.

Geyſa Be-
la fia.

Es nagy menyekézét ſörzénec, nagy vigafággal. Annac vtanna Tulnaba küldé Belát, és ot lakéc mind feleſégeſtől. Es az Iſtvan Királyi kölczéget ada neki eſtendönként, hogy nagy dúczóféggel viſſelheté magát, és vduarát. Es annac vtanna meg terheſſülüén Illona aſſony Bela hertzegtől, ſüle neki egy fiat, Eſt neuzeze Geyſánac. Es à Király igen örüle annac.

Párt ütő
Latroc.

A Part ſ=
tóc gonof-
ul el veſ=
nec.

Mikoron à Király Egren volna, igen nagy betegségbe eſéc, vgy, hogy minden ember kétſégbe eſnéc felölle. Fel vetéc ezokaért magokat ketten, Egyic Borſus hiſpan, à máſic Iuán, és pártot vténec, es az ő párttyoc által Királlya tötetéc magokat. Mert aſt tudiac vala, Hogy à Király immár fel nem kelne à betegségből. De mikoron à Király meg gyógyult volna, Meg büntete az Iuánt halálos büntötéſſel. Borſult kedig ki vze az orſágból, és Görög orſágban lön ſám ki vetésbe.

A Királyá
Kunoknac
fogia párt-
tyát.

Eſmet meg betegüle Iſtvan király vérkórſággal. Es mikoron nehezen volna, à Magyaroc támadánac à Kunokra, Kic ſolgálnac vala à Királnac, az ő feiedelmec allat, Tathár allat, Mert à Király igen kedueze à Kunoknac. Abbol el hiuéc magokat à Kunoc, és minden veſélt műuelénec à Magyarokon. Ezokaért boſſut kezdénec raytoc állani, és erőſſen kergetic vala őket, Meg is ölénec benne Mikoró à Király iobadon volna egy keueſic, à Kunoc feiedelme be méne à Királyhoz, és pananſt tön à Magyarokra. Es meg haraguéc à Király, és monda Legyetec czac béketeſſel, Had gyógyullyac meg czac: Minden Kun ért, tiz Magyarac kel meg halni.

Es à Ku-

Es à Kunoc feiedelme meg czókolà à Királynac kezét. Es à nagy busulásban el erede esmet à hasa à Királynac, Es mindiárást meg hala: Az ő Királyi birodalmanac tizenennyolczadic esztendőben Mikoron irnánac, 1131. Es halalánac előtte barát kapábá öltézéc, hogy ez meg mutatna az ő penitenciát. Az ő testét viuec Várada, Es ot temetéc el aszt nagy tisztességgel.

Istuan K.
meg hal.

Mikoron az Istuan Király testamentomát meg nyitottac volna, Tehát Bela hertzeget, ki vac vala, neuestre Magyar Királynac, Es királyi kénzenec à nagyobbic részét neki hatta. A többit három részre osztotta vala. Egyiket, Az ő barátinac. A másikat az Egyházak nac és Egyházi népeknek. Az harmadikat, A nyomorultaknac.

A XIII. MAGYARI KIRALY.

A II. BELA, KIT KALMAN KIRALY MEG VAKITOT VALA.

L R E S.

M lért hogy à Magyaroc meg értöttéc vala à Bela Hertzegnek iámborágát és eszes vóltát, Ezért igen keduelic vala őtet, nem gondoluan aual, hogy vac volna. Mikoron ezokaért közenséges gyűlésben tanácskozstanac vólna, à meg holt Istuan Királynac testamentoma szerént, az vac Bela hertzeget valasztac Kiralyá. Ennec à Göreg Czaßar leanyatól, az Illona asztontol, négy fiai valanac. Az első, Geysa: A másik, Laslo: Az harmadic Istuan. A negyedic, Almos.

Vac Bela
iambor K.

Ez è Bela kiraly igen iámbor és Isten féltő férfiu vala. Mindenkoron è bent Daudnac mondasit forgattya vala, mint egy közbesédet: Az WR az, ki meg szabadittya à foglyokat: Es az WR az, ki meg vilagosittya az vackokat. Esmet: Az WR lótt az ő óltalma: Ó viselte őtet az ő nagy irgalmassaga szerént: Ó adot magzatyokat őneki, Es azzoc közzül vltóttet az kiralyi sékiben zc.

Mikoron ezokaért meg coronastac volna Bela Kiralyt, Nagy bölczeséggel kezde kérni az ő országat, és mindenecket szepten elrende. Az wrakat mind meg engedtele magánac, és à somfédságbe lieckel minden felé baratságot sörze. Es igaz törvényeket és sörzésekert sörze, Es erős büntötészeket kiáltata à lator emberec ellen, gyilkosoc, Oruoc, paraznac zc. ellen. Es igen igazán tesen vala törvént mind segényeknek, mind bodogoknac. Az Isteni szolgálatra igen nagy gongya vala Fiait kedig nagy sörghalmatossággal tanyitattya vala, és fel neueli vala.

Vac Bela
K eszes K.

Mikoron ezenképpen minden emberféggel és jó sörattással, és igazsággal birna az országot, Minden embernél kedues lón. Es

vdo mulua

Vac Bela
K. gyűlést
tétet Aran-
don.

vdő mulua nagy gyűlést tétete Aradon, Mikoron mind az egész or-
szág együt volna, A Király, mind à Királyné asßony al, és minden fi-
aiual, az orország közübe ménc. Es mikoron le vlt volna, A király-
né asßon ecképpen kezdé az oróagnac ßolni: Tisztelendő és vezglő
wraim, ßerető hiueúnc: Mondiatoc meg ennekem: Míuel hogy à
Királyné
asßonnac
oracioja.
terméßet mindenünkenc két ßömet ad, hogy azzoc vezgryenec
minket è nyauallyas életben. Mi oka tehát ennek, Hogy minnyáian
à Bela királyt vaknac láttyuc? Maga ez volna ßükfégl, Hogy öneki
minden embernél többet kellene látni. Ezokaért, kérem meltoßag-
tokat, Hogy meltoßagtoc meg ielencze, kic legyenec ez düßes gyű-
leközetben az ö vaklagánac okai: Es kic meréßlettenec ö rayta eßt
müuelni? Es erre kérem meltoßagtokat, Hogy vgyan it è helyen
boßßut állyatoc érötte azzokon, kic Királyunkat meg mertéc vac-
k: tani: Hogy egyebec példát vegyenec ö roiloc, es kezeket máßßor
ne vefséc à Fejedelmekre. Noha à kegyelmes Isten az ö két ßöme-
ért, négy ßép fiat adot neki, Kicker it ßömetec elöt láttyatoc. De mi-
nd azon által, nem kel eßt à nagy latorßagot büntetlenné hadni: Ho-
gy à mü vtánnunc valóc tanólyanac è példáról, hogy kezeket ne
boczásßac à Királyokra, kic az Istenec Hellytartói ez világban. E-
zokaért véget tegyetec è nagy latorßagban.

Vac Bela
K. kegyes
fiedelem.

Boßßut ál
Királyné
asßony.

Bela király haluán à Királné asßonnac beßédit, gyakorta meg
ßolittya vala ötet: Es kéri vala, hogy el feleytene az ö haragiát. De
az oróság felrohanna, Es ki kezdéc kéri à bünöseket: Es mindiar-
ást el raggadác öket: Es hatuan nyoltz wrat mindiárást le vágánac:
Nemellyeket kedig vgyan kontzonként hanyánac: Nemellyeket
kedig Horgokba veténec. A kiknec nem olly igen nagy vétkec
völt, Azzockal valamenyére lágyobban czelekedénec. Mert nemel-
lyeket öröc támlötzre. Nemellyeket kedig öröc hitlenßég-
re veténec: Es feleségeket gyermekeket, és minden nemzetsegeket
ßám ki veténec, és meßße el kergeténec. Minden marhaiokat kedig,
és ioßagokat az Egyházokhoz foglalánac.

II. RES.

A Magyar-
roknacna-
gy álhatat-
lanßága.

Boricz,
Kalman
K. fattyu-
16.

Mikoron az Aradi gyűlés el mult volna, és minden ember ha-
za ment volna, Nem íoc vdő mulua à Magyaroc süssogni kez-
denec, az ö nagy álhatatlalagoc ßerént à Király ellen: Müuel hogy
igen boßßu álló volna: Es az ö kegyetlenßégénec né volna vége zc.
Es miért hogy vgyan terméßetec ez, hogy hamar meg vtályác az
ö fejedelmeket, Es mindenkoron wyat kiuánnac: Ezért mindenap
leuelet írnac vala Boricznac, à Kálmán királynac fattyu liánac, és in-
tic vala aßt, hogy à Királyßaghoz fogna: Es segítßeget igérnec vala
neki, Es mindeneket, valami az hadakozáßhoz ßükfégl volna.

Boricz meg

Boricz meg fogada intesseket: Es méne à Rusokhoz, és segítseget kére azzoktól: Annac vtanna méne à Lengyelekhöz is. Es onné nagy sereget gyútuén, indulla Magyar orságra.

Bela Király est haluan, ő is nagy sereget gyúyte, és hini kezd az wrakat az hadba: De az wrac faralni kezdenec, Mint kie örúlné nec az wyfágnac. Mikoron est ešébe vötte volna Bela Király, Nagy gyúlést rétere. Es à gyúlésben meg kérde az wraktól: Ha nyiluan tudnác, Hogy à Boricz fattyu volna? Az iamboroc felelénc: Mú nyiluan tuduic: Nem méto à királyi métošágra. De az višša vono wrac mašt módanac: Hogy Kalmán Királynac tóruén ferént való fia volna: és šépíteni kezdéc bešédeket: Es mikoron ebből à dolog tamadášra nézne, Bela Király meg šolita az iamborokat, hogy tóruén šerént látnanac à dologhoz. Es vgy végezéc: Hogy az arulokat mindiárt meg kellene büntötni: Mert volna igaz coronázot király az oršágban. Es mindiárašt az arulókra támadánac, és le kezdéc őket vágni: Es mindenút ki kereséc őket. A Lampert Hif pánt ki vona az onnen atyafia, à Király lábai közzül, à houa bút vala, és egy darab šeckel be ronta neki à feiét, és meg ölé. az ő fiát is oda hozà à gyúlésben, és ot le vagatà őret. A Maylatot is ot le vágac, ki Ari nemzetšégeből való vala. Soc Nemeseket is ot le vágánac.

Az Magyari wrac mindenkoron örúlné nec wyšágnac.

Az wrakban iamboroc is vadnác. Meg büntötic az arulókat.

Mikoron à tób arulóc est meg láttác volna, őc is egybe gyúlné, és minéc elötte meg halnánac, őc is à Királyra akaránac támadni, és à királyt meg ölni: Kit ha meg ölhetnénc, Hamar le czendešednénc à tóbi vtanna. A pártolóc közet fő vala à Todor, és Felcus, Titús és Samson 2c.

Es mikoron à Király le czendešítötte volna à támadášt, Es imár à pártvítöc egybe gyúlténac volna: A Király elmenuén onnat, à Seon viz melet šálla táborban. Az vizen tul nem meššé vala az ellenség. Es Samson az ő tárfaiual tanáczt tartánac, Miképpen igen meg akarnác šidogatni à Királyt: Hogy à nagy šitkoc miat meg indultáséc erre, Hogy meg vion vellec.

Az arulóc šidogatyác à K.

Es Samson lóra vluén, egynéšt à Király šatorara méne, hol találà à királyt, hogy bešél vala valami wrackal, Hertzec lanossal, az Otho fiával, ki Šimeki prepošt, és à király Notariussa vala Ešmet Budauál az Híšpánnyal, és tóbeckel: És monda à Királynac: Mir czi nálš hituány eb? vđö volna, hogy őrdegbe mennél egy šer. Tóbber hašnálna az oršágnac az Boricznac ešé, Hogy nem te vakšagod. Iob volna, Hogy apádnac példáia šerént egy Kaláštromba lakuál, Mint hogy az oršágot akarnád birni. Ki őrdeg köuette tégedet az hadakozásban, Holot temagad nem vezérheteš magadat: V ay őrdegi meréššég 2c.

Samson arulonac vakmerőšége.

Mikoron

Mikoron Samson ecképpen bíalmazna à Királyt, Rea táma-
 dánac az wrac: De ő mindiárt lóra szálladuán, menten méne. De
 az egyik király inássa egy nyergetlen lovon vtanna fágulduán, e-
 gy kopíával az vízben az hátban eklele: Es mikoron által akarna
 vőtatni, Belé hala Samson az vízben.

Boricz.

III. RES.

Eudm ebes
 befédé.

AZonközbe el érközéc à Boricz is az víz mellé, az Orofőoc-
 kal, és à Lengyelecken. Es mikoron egymás kezét foktanac
 volna az Budus főlni kezdé előttec, és efenen meg monda, Hogy
 nem volna, ió, hogy à nemes nemzetec egybe vesnéne, és vért on
 tanánac, egy paraznáságból főllettet lator ért. Mert az Orofő asfion
 meg törté volna à Kálmán Király házafágot, és az házafág terél-
 ből efen volna ez Boricznac főletéc 2c. Haluán efen à Lengyelec, és
 az Orofőoc, minnyáian haza menéne.

Bela diada
 almos Bo-
 ricz ellen.

De mikoron efen meg látta volna Boricz à többiuel, kic meg
 maradtanac vala velle, meg akara az Bela királlyal vőközni, Es no-
 ha vac vala az Bela király, Azért főpen el rendele à sereget, és igen
 bölczen ídita asfen az viadalra. Es mikoron erőssen vittanac volna e-
 gy inással, Bela király serege diadalmas lón, Es erőssen vágiác vala
 a Boricz népét. A kic el főlladánac az viadalból, Azzokat mind
 meg őléc à parafő népec. Es Boricz keuefed magával el főllada. Es
 az wrac ez viadalban nagy vőcségekkel műueléne Bela melet, es
 foc rabbokot hozzánac az viadalból à Király eleybe. Es Bela király
 igen diczire őket: Es à ragadományból réfen főackasftra nekic, fa-
 luckal is meg aiándékoza őket. Es az Istennec hálat ada: Es minden
 óltáron Misfét mondata. Lót kedig az viadalom főent Magdalna
 asfiony napian: Es vgy paranczola, Hogy asfen à napot minden efen-
 tendőben meg vőllenéc à Magyaroc, egész Magyar orfőágban. A pre-
 dákbold nagy aiándokokat küldé mind főllet az Egyházakban, Ki-
 uáltképpen főent Magdalna asfionnac Egyháziban. A foglyokat à
 fő népeknek aiándékba ada: De az pártosokra, kic egybe eskütte-
 nec vala à Király ellen, tőruént rétetete: Es keréckel el rontatta keze-
 ket és lábokat, es à kerékre annac vtanna fel réteté, és ot főaradánac
 meg.

sz. Mag-
 dalna as-
 fiony nap-
 14.

Bela Ke-
 rekbe tőru-
 eti az ar-
 vulot.

Ez diadalom vtán, czendéffégbe lón à Király, és főép módon ig-
 azgata az ő allatta valóit, minden békeffégben: Es az iámbor wrac-
 kat nagy tőstefégben tartta: Es gyakorta vendégli vala az ő barátit:
 Es ő maga magyat módra meg íffő vala à bort, Melly lakásból ig-
 en meg főlla annac vtanna az ő királyi méltosfaga. Nagy károkat
 vala miatta.

Végre viz

Végre viz kórtságban esék, mellyben is meg hala, Az ő király-
 ságának kilentzedic eűtendőben, és tizenegyedichólnapban, Midőn
 irnanac Christus Wrunknac űületése vtan, 1141. Az ő testét vi-
 uéc Sękes Feyrvárra, holot eltemetéc aűt nagy tıűtesęggel, az Illo-
 na kiralné aűsonnac, és az ő négy fiainac ielen voltába.

Bela K. be-
 lila.

A XIII. MAGYARI KIRALY.

GEYSA, AZ VAC BELA KI-
 rálnac első űülette.

L R E S.

Mikoron az vac Bela királyt el temettéc volna, A Magyaroc
 válaűtánac wy királt, Geysat, az vac Bela királnac első űülett-
 tét, ki még igen issiu: De igen ió erkölczű vala, Es Sękes Feyrvá-
 rot meg coronázác aűt űent Cecilia aűson napián. Mikoron ezoka-
 ért eűt meg coronáűtác vólna, Ió Tanáczokat válaűtra magánac: Es
 à Pűspekek nec, és az egyęb wraknac hire nęlkűl semmit nem cze-
 lekeűt vala: Es minden nehez dolgokban vtánnoc supplicál vala,
 hogy el ne hadnác az orűág nac űűkűségiben.

Geysa meg
 coronáű-
 tatic.

Még nem lőt vala eűtendeig à királyi birodalomba, és igen
 nagy hada tamada Német orűágbol, Mert Henric, à Bęts orűági
 feiedelem meg lopa à Poson váraűt. Vgy tarta Geysa tanáczoűt az
 wrackal: Es nagy sereget gyűte. Es mikoron az wrac meg mon-
 danác nęki: Hogy igen nagy fába vágna feyűeiet: Ó felele: Hogy
 az Isten erűsb vólna à Czabárnál: Az ő űent fiánac neuében akarna
 ő à hadba menni. Meg hadià ezokaűt à Papoknac. Hogy minden
 Miűűben könyörgenęc az Isten nec: Es hogy essedeznęc à űűz
 Mariánac, kinec űent Ištuán király meg aianlotta volna az Magyar
 orűágot óltalmul, hogy ne hadnác az orűágot. Annac vtáonna biűtra-
 ta erűssen mind az wrakat, és mind az egęű sereget: Es semmi fę-
 lelmet nem mutata.

Henric He-
 rıűec meg
 lopia Po-
 son.

Geysa, aia-
 tatos K.

Mikoron à kém meg iutot volna, Meg ielente nęki, Hogy kezel
 volna az ellensęg, Es hogy nem igen sockan vólnánac. Mert à kic
 segítséget igęrtenęc vólna à Bęts orűági feiedelem nec, Azzoc még
 hatra vólnánac. Ezokaűt az Isten io alkalmatosságot adot volna
 az viadalra, minęc elöűte à többi el érkeznenęc.

A Király ezokaűt mindiárt mind indita à sereget. Es miko-
 ron az határban iutot volna, Tehát ot vagon az ellensęg. Es min-
 diáráűt el rendele à sereget. Elöűer négy űekbe rendele à sereget:
 Ennec kęűt űárnyát csinála fegyueressękből. Minden űárnyánac cza-
 tázo czoportot csinála huűárokbol: Mindenic űárnya meget gya-
 I lagokbol

Geysa el
 rendeli à
 sereget.

lagokból rendele álla sereget: Es azzoc meget esmet egy deréc négy segű sereget. Es így mindiárt egybe méne à két sereg, nagy bátorfággal. Es a Magyaroc erőssé kiáltánac lesult, és Mariat, Es a melet igen viuánac. Es à Németeknec nagy fegyueresi hátra tolác à Bessuffockat, és à Sűkelyeket, kic kétfelől à czarazo czoportokban valánac, à két sárnya elöt. Mikoron à Ban, à Királynac rockona est meg látta volna, A kezéb derekat indita az ellenségre, Es erőssen ronta őket. A Király is meg indita à gyalogokat, kic à két sárnya meget valánac, Es nagy roppanással rohannánac rendekben az ellenségre, és környül kezdéc vónni az ellenséget, Es óldal felt erőssen kezdénec vini az ellenségre, Nem czac elöl.

*Geyfának
viadala à
Németeca
kel.*

Es végre à Németec hátra kezdénec máskálni, és lassabbá czeleködni: Az vtán vgyan futni kezdénec. Es vtánnoc vzenec à Magyaroc, és fokot le vágánac à futásban: Sokokat is fogua visűsa hozánac. Az Geyfa király vitezi meg fogác az Rapoltust is, ki Posone meg lopta vala. Hét ezer Német vesűt vala az vtközetbe: Magyar kedig három ezer. Es mikoron à Király meg dűlta volna mind à Német tábort, Allà tere Magyar orűágba, Es à prédából nagy aiándékokat ada az egyházoknac. Es mind az egűű orűágban paráczola, hogy minnyáian à papoc Missűt monduán, hálát adnánac az Istennec.

*Geyfa dia-
dalmos az
Németec
ellen.*

Ez had vtán mondhatatlan igen nagy asűűally lön: Es az hoűű. sű asűűally vtán olly igen nagy drágaság lön, hogy chűég miat nagy sűc emberec meg halánac.

*Asűűly és
nagy drá-
gáság.*

Annac vtánna esmet hada lön à Geyfa királnac az Oroűoc ellen.

*Geyfa K.
másodica
da.*

Mert az Oroű feiedelemnec leanyat vötte vala feleségűl, Ki sűűle nekic két fiát, luánt, és Belát. Segitsűégűl méne ezokaért az Ippánac nagy sereggel. Es meg vere à Lodomit, à Kunoc feiedelmet, ki az királnac ippára támadot vala. Es nagy nyeresűeggel visűsa iöue Magyar orűágba.

*Geyfa K.
meg bete-
gűl.*

Geyfa Király annac vtánna meg betegűle. Es mikoron naponkét meg örögbednec az ő betegűege, Hozá hiuata az ő barátit, à Pűspekeket, és egyűb wrakat, és azzoc elöt el rédele az orűágnac dolgait: Es az ő nagyobbic fiát, az Istuant, asűt neueze Magyar királynac. Es könyörge az wraknac, hogy asűt fel vennéc à királyi méltoságra, és asűt wrálnac, és sűerettel böczűlenéc. Az marhaiánac feléből testamentomot tön az ő fiainac: A feléből az Egyházaknac hagyá, es sűent dolgokra rendele, Es à nyomorult sűegényeknec is hadiá. Es à testamető vtán mindiárast meg hala: Az ő Királyságánac husson egyedic estendöben, mikoron tűűtesűegessen birt volna, az orűágnac épűégűel. Meg hala kedig, mikoron irnánac Christus Wrunknac sűűletűe vtán 1161. A fiai Sűekes Feyrvára vitetűc à testűt, Es ott eltemetűc ötet nagy tűűtesűeggel.

*Geyfa K.
testamen-
toma.*

A XV. MAGYARI KIRALY.

AZ III. ISTVAN, AZ II. GEYSA

Királynac nagyobbic fia.

I. RES.

Mikoron à Magyarì wrac nagy gyúlésbe gyúlteneç volna, meg oluafac à II. Geysa Királynac testamentomat: Es mikoró látac vólna, Hogy az ó nagyobic fiat, az Istuánt, neuefte volna Magyarì királynac: óc is minyáian iaulác afit, és fel kialtác à gyúlésbé, az III. Istuant, az II. Geysé királynac nagyobbic fiát, Magyarì királynac lónni. Es egy keuçs vđó mulua meg coronázác afit Sçkes Feyervárot. III. Istvan Király.

Mikoron meg coronáftac volna ötet, Mindeneket fšép rendel czeleködíc vala, és tanáczal éle, Három eštendói šabadšagot ada mind az egéš oršágnac: Es soc šörzéšket šötez vala, az oršágnac keduére. Es mindenképpen arra vgyeközéc, hogy nyugodalóba és békefégben meg tarthassa az oršagot: Annac vtanna az ó tárfai, és az oršag miat támadánac hadjai, Kikben, hól šerenczes, hol šerenczetlen vala. Az ó Magyarì ó rayta is arultarást műveléneç.

Az Görög Czafárral kötést tön, Es aual egyetembe soc vešéld tön az Velentzešceké, kic Dalmaciaba be vettetéç vala kőrmeket.

A XVI. MAGYARI KIRALY.

A II. LASLO, AZ VAC BELA KI-

rálynac à másodic fia.

I. RES.

DE Istuan királynac az ócze, el lopa à Magyarì coronát: Es aual egyetembe à királyi méltoságát is kiuána. Ezokaért fel kialtata minden felé Lašlo, à vac Bela király fia, Hogy ó volna Magyarì Király. Soc Púšpekeç, és nemellyeç az wrac közzül is melléic adác magokat: A köšféç közzül is šockan. Lašlo R. el lopia à Coronát.

Azonközbé az III. Istua király az hatarbá lešféç vala, és egic várbol à mašikba méne. Lašlo ezokaért bira à Királyšagot hat holnappic. Az vtán mindiárt meg hala, Christus Wrunknac halála vtá, 1172. A teštet Sçkes Feyeruára viuéc, és ot temetéç el.

A XVII. MAGYARI KIRALY,
AZ IIII. ISTVAN, AZ VAC BELA
Királynac az harmadic fia.

I. RES.

Mikoron az v̄döttlen II. Láslo király meg holt volna, Az ő párttyai mindiárást ennek az öczét válastrác, az Istuan, és Sze- kes Feyervárat meg coronázác. Mikoron meg látta volna est az Istuan király, Nagy sereget gyűte, és rea indula ez wy Istuan király ra. Es meg v̄tközzének egy mással. Könyörületes viadal vala ez. Mert két felé obolua valának à Magyaroc, Es egyic atyafiu, à másik atyafia ellen vi vala: Es egyic barattya, à másik barattyának véreé ontya vala. De az harmadic Istua király diadalmos lón, az wy Istuan király ellen, és ki v̄ze őtet az országbol. Es keűs v̄döuel annak vtánna Zemlénbe meg hala, királyságának az ötödic hólnapba, Mikoron irnának Christus Wrunknac búletéffe vtán, 1173. A testet Sze- kes Feyervárra viuéc, és ot el temetéc

*Az atyafiu
fiac v̄ince
egymással.*

*Istuan K.
diadalmos*

Annac vtánna, vgyan ezen estendőben, meg hala az IIII Istuan király is, az Geysa fia: Annac à testét Estergoma viuéc, és ot temetéc el, nagy tífteféggel, Királyságának tizenkettödíc estendőbe.

A XVIII. MAGYARI KIRALY.
AZ III. BELA, A II. GEYSA
Királynac à másodic fia.

I. RES.

Mikoron ez vißvavono királyoc meg hóltanac volna, à Magyaroc az ő nagy károcs vtán, meg bekélének egymással, és egybe gyűluén egyenlő akaratbol válastránac wy kiralyt, az III. Belát, az IIII: Istuan királynac atyafiat. Miért hogy ennek nem lón sémi fia.

*A pártoláf
oc v̄rbe-
delmes vol-
na.*

A soc Pártoláfokban az előbeli királyoc allat, meg tölt vala az ország oruockal, toluayockal, és minden fele lator embereckel, Miért hogy sóki né büntöti vala őket az ő latorlagocért. Mert ha binte valakit büntötni akarnac vala: Mindiárást à más pártra fút vala, Es ecképpen meg menekedic vala.

*Bela K. pa-
ranczolat-
ot ír ki*

Mikoron ezokaért à Belát meg coronástrác volna: Mindiárást paranczolatot ira ki mind az egész országba, Mellyben inti vala minden embert, hogy tífteféges és igaz életbe foglalna magát, Es à gonoszságoktól meg búnnének minnyáian. Mikoron à lator emberec meg sóktáe

meg szoktác volna az ő latorfágokat, és el né hadnác az ő gonoszságokat, A király erős paráczolatot ada ki, hogy mindenút meg kergetnéc az oruokat, és à toluaiokat, és halállal meg büntötnéc őket.

Bela K: a
kastro kst-
anokas s
rez.

Es mikoron erőssen mindenút meg büntötnéc à gonosztevő embereket: Igen meg tisztula az ország, és minden felé meg szabadulnac az utac, és nagy czendeblég lön mindenút az országban, az akastro Hispanoknac röttegeffe miat.

Az előbeli királyoc allat, minden ember, à kinéc valami vgye vala, sómbe megyen vala à királlyal, és vgy bevéli vala nyauallyát à Királynac: Melly igen nehez és nyughatarlan dolog vala à Fejedelmeknec: De ez III. Bela Király senkit nem boczat vala eleybe. Hanem vgy rende le à dolgot: Hogy valakinec valami vgye volna, Az be írta az ő kéuanfágát egy supplicacioban, és vgy adna be à királynac. Es két embert sörze hozza vduarában, Kic be hordanác neki à supplicaciokat, és el oluafnác előtte: Es vgy ír vala annac után na az őnen kezéuel vállast minden supplicaciónac az határa.

Bela K.
sörze à
Supplica-
ciónac mód-
ját.

Az országban vgyeközic vala mindenút jó békefeget tartani. Es igen nagy gondia vala az határokra, hogy senki el ne vdegenitene semmit az országtol. A Bets orszagiaktol meg oltalmazà az határt. A Czeheket is, és à Légyeleket hertelen haddal hátra vzzé. Dalmacianac tulso határit viséva véuéc az Velentzessektől.

Bela ieles
Fejedelm

Azonközbe mikoron vesédnéc az Velentzesseckel, betegségbe eséc, és nem soc nap mulua meg hala, Az ő királyságanc huszon négyedic estendeiében. Két fia marada utánna, Emre. és András. Az ő felesége igen iámbor vala, à Frantzai Királynac leanya. Meg hala kedig mikoron irnánac, 1199. Eltemetéc őtet Sziges Feyervárot, nagy tisztességgel.

Bela K.
meg hall-

A XIX. MAGYARI KIRALY. EMRE, AZ III. BELA KIRALYNAC A FIA.

I. RES.

AZ Bela királynac halála után, à Magyaroc egybe gyúluén wy királyt választánac, Emret, az III. Bela királynac à fiát. Ez, mikoron meg coronástác volna, mindenben arra vgyeközic vala, hogy az atya példaiát köuethetne. De ennec vdeiébe à Velentzessecc viséva véuéc ladrat Dalmaciaban, à tenger melet, à Magyaroktol De igen nagy vér ontással, és nagy kárral.

Azonközbe az András, az Emre királynac öcze, nemelly Magyaroktol el hitetuén, hadat támasztà az ő bátyya, az Emre királynac ellen.

Velentzesse-
cc kapnac
az határ-
ba.

A Magyar-
oktol vgy
dolgot tá-
masztanac.

ly ellen. Emre király vgyeközéc ezen, hogy ha valamiképpen az őczét le czendéssithetné: De sem leuęel, sem kőuetec által nem reheté sőrét. Mikoron látna Emre Király, hogy semmi képpen nem lehetne à békeség Mert à pártos Magyar wrac, kic mindenkoron az wylágnac örülne, nem boczátác az Andrást à békeségre, Ő is el indira az ő feregét, és sőmbe sállá az őczéuel.

Nagy dol-
got czele-
kesic Em-
re K.

Mikoron immár mind à két fereg sőmbe állana, és az v̄tkeze-
tre késs volna, nagy dolgot műuele az Emre király. Mert le vete à
fegyuert, és à királyi coronát feiébe téué, és à Királyi istápot kezébe
véué: és egyedől az őcze feregébe méne, Es ot sőluán, monda: Ihol
vagyoc, vitezlő férnac: Kiczoda közzületec, ki kezét akarna vetni à
királyi vérre? Kiczoda akarna tú közzületec ašt bántani, kit à s̄ent
Istuannac s̄entsege ez méltóságban hozot? Kiczoda akarna tú köz-
zületec à királyi felséget meg fertes̄retni, Holot tudiatoc, hogy à fe-
iedelemség Istentől vagyon? Nem Emre vagyoc én, Hanem s̄ent
Istuán királynac helyt artoia, ő vnokaia és örökese. Tú végezestek-
ből, és az Istennec akaratyából vagyoc én Magyar király. Ki ellen
foktatoc ezokaért fegyuert, atyamfiái vitezec? Hadiatoc el à tú po-
kol s̄ándéktokat. Nem Királytoc, hanem atyátoc akaroc lőnni, Es
à tú indulatoktokrol soha nem akaroc meg emleközni zc.

Rom. 14.

Az wrac
bannyácho
lond czele
kededete-
ket.

Haluán est az wrac, és mind az hadakozóc, Minnyáian s̄ánnác
à királyt: Es minnyáian boczánatot kezdenec tölle kérni. Es mind-
iárást meg keresteté az őczét Andrást, : De az el s̄ecket vala
à feregből. Es egy fő legény mindiárt vtánna váléc: Es mikoron el
erte volna, Ellene kezde az Andras támadni, Es czac nem gonosul
iára à fő legény miat. Es mikoron vis̄sa hosta volna à Királyhoz,
Megkegyelmeze neki à Király.

Megkegy-
elmeze à
K. Andras
nac.

Azonközbe meg betegüle à király, és nem soc nap mulua vgy-
an meg hala, Minec vtánna testamentomot tőt volna. Halála vián
marada egy Láslo neuő fia. Meg hala kedig királyságnac kilentze
dic estendeieben, Mikoron irnanac Christus Wrunknac s̄ületesse v-
tán, 1200. Czendéss és békeséges király vala ez, és igen s̄eligy er-
kőlczü. Meg hala kedig az Eger völgyben, Es egren temetéc el.

Emre K.
meg hall.

AZ XX. MAGYARI KIRALY.

AZ III. LASLO, AZ EMRE Királynac à fia.

I. RES.

AZ Emre királynac halála után, választánac à Magyaroc à Királyságra a Lászlót, Emre királynac à fiát, kit meg coronázánac Sűkes Feyeruárot. Es ez le kezdé czédesíteni az pártolo wrakat az országban: De mindiárást meg hala, és czac hat holnapic lehere à Királyi birodalomban. Az Andras, az Emre Királynac öcze, eltemete ötet nagy tiszteleggel Sűkes Feyeruárot, Mikoron irnánac Christus Wrunknac búietése után, 1201.

A XXI. MAGYARI KIRALY.

AZ II. ANDRAS, AZ EMRE Királynac öcze.

I. RES.

CZac alig végezte vala el à László királynac temetését, à Papoc Púspekce, és wrac egybe gyúluén, választánac királyac est az Andrast, egyenlő akaratból, és meg coronázac ast Sűkes Feyeruárot. Feleséget vén magánac à nemes Német nézetből, Gerdrudot, Kiből soc magzattyokat nemze: Belát, Kalmánt, Andrast, és Ersebet: Ez vala à bent Ersebet.

*Szent Eros
sebet.*

Lón azonközbe. Hogy a Romai Papa az ö bulczuiával soc keresztényen fejedelmeket fel tezeztene, kic el mennénc, hogy visszavennéc Ierusalemet, és meg szabaditanác à Christus koporsóiat à pogánoktól. Es azzoc közükbe fő Hadnagya választà Magyarì Andras királyit.

*A Pápa es
mer iáztie
bulczuiá
ual.*

Mikoron ezokaért Andras király be ment volna Constantzinápolba, Ot keletic neki egy vdeig mulatni, méglen à töb társai is oda gyúlénc.

*Andras K.
Pápa Had
nagya.*

Hatta vala kedig az Andras király Helytartoul országában egyieles férfiut, Bankban neuót, ki az Baruknac nemzetsegekből valo vala, Hogy az birna addig mind az egész országgal, és mindenekre gondot vissele. Ennec hiwsege allà aiánla à Királynac asfont is, minden ö vduarával.

*Bankban
K. Hellya
tartóia.*

II. ANDRAS KIRALYNAC

Bankban
felelőgi nec
bytorias.

Azonközbe iuta Német országbol à királné asßonnac öcze, Hogy vigasztalna à nyénét, Miért táuoly vala az wra. Vala kedig az Bankbanac à felelőge éyel nappal à királné asßonnal, Ki igen ssep sômély vala, és igen iámbor: Es ezért nyaiaskodic vala à királné asßon igen örömeft velle, Est igen kezde à királné asßonnac az öcze beretni, annyira, hogy meg hal vala miatta. A királné asßon meg erte est: De kedueze az öczenec: Es minden nap azért egymással nyaiaskodnac vala, és egy asßtalnal éßnec vala: Nemellykore is sßólnac vala czac ketten egy mással. Annac. vtánna be hiua à királné asßon az Bankban felelőget egy reytec házban, és ot lön à Királné asßon öcze is: Azonközbe à királné asßony ki iöue à ház boi, Es czac ketten maradánac az házban. Mikoron az iámbor Bankbannac à felelőge sockaig meg oltalmaßta volna besédeckel az ö iámborságát, Végre à Királné asßonnac öcze erőßakot tön rayta.

Bankban sß
felelőge nec
meg sßöple
sicse.

El halgata sßegény à gonosßságot. De mikoron egy nyihany nap mulua az Bankban iatzodozni akarna à felelőgeuel, Sirni kezde és monda neki. Ne nyul hozzám Minem felelőgedhöz nyulß, Hanem egy búdes kuruahoz: Meg lásd immar, ha aual akarß tistatta. lankodni. Engemet Királné asßon mellé adtál: De ez engemet az öczenec eytet czalárdságáual. Ihol vagyoc, sßerelmes wram, Vagy meg verß, vagy meg öleß: sßabad vagy velle: Mert erőßakot töt raytam.

Bankban
felelőge nec
iámborsá
84.

Bankban nagy banatba és igen nagy haragba esséc: De mind azon által vigasztalni kezde felelőget: Mert igen sir vala, Es igen kére az asßont, Hogy vesßteg lönne, és senkinec nem sßólna semmit: Ó akarna mind à kettő ért bosßsut allani,

Bankban
meg öli Ki
rálne asß
sonat.

Semmi képpen è sßörnyü bosßsúságot nem túrhete Bankban: Hanem másod napon be méne à királné asßon hazába, mint ha sßol ni akarna velle, Es ki ranta az hegyes tört, és aual által vte à Királné asßont. Es à véres hegyes törtel ki iöue, és monda az vduarbelieknek, Az Gertrud meg czalta felelőgemet és az öczenec haytotta hogy erőßakot műuel. rayta: Am meg ölé érete: Még ma egy nyhány wrral à mű felséges wrunc vtán indulloc Constantzinápolba: Am ömagam kezébe megyec: Tegyen ö törüenyet felölem.

Bankban
aianlyama
gát az K.

Est haluán az vduarbelice, minyaian le czendessedénc. Es mindiárt társaságot melé véuén, hammarssággal be méne Constantzinápolba. Es mikoron à Király eleybe ment volna: Monda: Felséges király: Te vagy az én birám, és sßel peresem is. Te hozzád iöttem: Mert tudom hogy igaz biro vagy. Ezért nem akartam futásra venni dolgomat: Hané à te igaz itéletedből vagy élni, vagy halni akaroc, Ihol fel-

Ihol felséges wram az véres tör, mellyel meg öltem az Gertrudot. Ha méltatlan czeleköttem, Vgyan eucl öl meg mindiárást: De ha méltan haraguttam, és meg öltem ötet: Könyörges felségednec, hogy példa legyec mindé nepek nec, Ments meg engemet: Hogy tefec minden elöt, Hogy nem heába hoßtam ide fejemet, à te igaz itéleted eley be: Ihol vagy oc.

II. RES.

A Király mind meg halgata az Bankbannac beßédit, nagy álhataratossággal, Es ingyen semmiben nem változéc meg az orzáia: Es monda: Bankbany: Bizom én à te hiw ségedbe. Ha à dolog vgy vagy on, à mint meg beßelled: Tehát tçr hammar vißba az országba: Es hiuen el iár à te tistterben, mellyet reád bißtam. Est à mü bent hadunkat nem kel meg késefnunc semmi törüentéttel: Mikoron vißba tçrec Magyar országban, Ackoton törüent tefec felölled. Es est monduán, vißba boczata az embert. Omaga kedig el indita à sereget à tengere, hogy által menne vçlec.

Nagy em
ber séges
K. Andras
K.

Mikoron által mentenec volna à tegeren, ott nagy soc viadaloc volt à pogánockal, mellyekben az Andras Király igen diadalmos vólt: De végre meg füzetéc à Romaiac ot à Baknac az árrát, Es czoda képpen ðalládánac vißba à tengeren esmet Európában, Melly lön, mikoron itnánac Christus Wrunknac ðületése vtán, 1 2 2 1.

Andras K.
diadalmos

Mikoron kedig Andras király vißba ioue Magyar országba, soc ereklet hozza velle, Tudnia illic, Sent Istuan Martirnac à feiét: Sent Margit asßonnac feiét, Sent Thamásnac iob kezét: Sent Berthalannac is az iob kezét. Esmet, Az Aaron Pap veszeié nec az egyic ágát: Es az egyic nagy kő vedret, mellyben Christus Wrunc az vizet borrhà váltoßtatta: Es nagy soc egyçb ereklyeket.

Andras K.
soc erekle-
ket hozot
az ország-
ba.

Mikoron kedig haza iöt volna Andras király, Nagy czendese-
ségben és békeségében talala az egész orßágot. Es másod napon
mindiárast törüényt vçle. Es mikoron Bankban meg bizonyította
volna à meg holt Királné asßonnac vétkéet: A Király olyan sen-
tenciát monda ki: Hogy méltan meg ölettet à Királyné asßony, Es
mentéget ada az Bankbannac.

Andras K.
Igaz sen-
tenciát
mond.

Annac vtánna feleségül ada az ő leányát, az Ersebet asßont, ki igen iambor és Sent búz vala, A Turingiai Landgraffnac, egy icles

Szent Erse-
bet nec meg
házafulá-
sa.

III. BELA KIRALYNAC

egy icles és igen iámbor feiedelemnec, Ez az Ersebet igen iámbor és szent aszon vala, és mondhatatlan igen szereti vala a szegényeket. Mikoron egy szer egy igen szép aranyas febületet hoztanac volna eleybe, hogy ő is czodálna olyan szép művet: Monda ő: Elég szép műw: De tudatlanoc vóltanac, kic est czináltac, és czináltattac. Mert iob lótvolna, hogy az ezüstet és az aranyat a szegényeknek adtác volna: Es hogy Christus Wrunkat búuekbe foglaltac volna. Bizony drága vallás lón ez. Meg hala nagy szegénységben mikoron irnac vala Christus Wrunknac búületéffe vtán, 1 2 3 1.

Sz. Ersebetnec keresztényi beszéde.

Andras K. halála.

Mikoron Andras király meg hallotta volna az ő halálát, Igen nagy bánatba eséc, Miért hogy az ő leányanac iámborságát vgy né beczülete volna, mint kellett volna, Es hogy olyan nagy szegénységben hatta volna őtet. Es éle még négy estendőuel annac vtanna, Es meg hala, Az ő királyi birodalomnac harmintz ötödicestendeiben, Mikoron irnánac Christus Wrunknac búületéffe vtán 1 2 3 5. Az ő fiai nagy tiszteféggel el temetéc őtet Egresen, az ő Kalastromában.

A XXII. MAGYARI KIRALY.

A III. BELA, AZ ANDRAS KIRÁLYNAC A NAGYOBBI FIA.

L R E S.

Minc vtanna el temetéc volna az Andras király! A Magyaroc minnyáian királyá valastac Belát, az ő nagyobbic fiat, Es meg coronázac aszt szent Peter Egyházában Szeke Feyeruárat, a coronázathan az ő öcze, Kalman hertzeggé tétetéc, Es ő vissele a töre a bátya elót. Daniel kedig, az Orofoknac feidelme, a király louat hordozza elötte.

Bela III. K. Attya vtanügycöközc.

Mikoron ezokaért a királyi birodaló Bela kezébe volna, Nagy forgalmatossággal arra vgyeközéc, Hogy az ő attyánac erkölceit mindenekben követné, minden alkalmatosságban, és igazságban.

Elő szer kedig erre lón gondia, hogy az országot czendésbé tene, és álhatatos békeségbe hozhatna. Es a somszédóságbelieckel meg békéléc mindé felé: De a Bets országi feidelénél né talála békeséget.

A Tatárochire.

Az ő királysaganac öttödicestendeiben, röttenetes hirt hozánac a Magyaroknac a Tatárocfelől, Miuel hogy a Tatárocmind elrablanac a Kunokat, és meg emésstenéc őket: Es hogy ez szandékbá vólnanac, Hogy minnyáian be akarnanac vtni Magyar országba. Bela király igen meg iyede ez híre. Mert annalkül is fel vala a Bets országi

orvagi fejedelemtől, Ki finetlen népet gyűt vala, és fenyegeti vala à Magyarokat.

Mikoron minnyáian è félelembé volnának, Imè tehát követez iöüénc à Kutentól, à Kunoknac királyától: Es ezec meg módác à Bela királynac: Hogy az ő wroc sokaig viut à Tatárockal: De kiuált képpen kétseter meg vtrközét volna vélec, az fene latrockal, és mind kétseter diadalmos löt volna ellenec: De harmad vttal annac vtánna à Tatároc meg gyöstéc volna az ő wrokat. Es vgy iöttenec volna az vtán à Tatároc az Kunoknac orvágába, és mindent elleptenec volna. Könyörgénecc ezokaért Bela királynac, Hogy az elálladot Kunokat fel venne orvágába az ő kegyelmességéből, Es olyan igazságban tartana őket, mint à Magyarokat. Ha est meg nyerhetic tölle: Tehát oc hasznos Maiorvágokat akarnának indítani az orvágban, Es annac felette à Keresztényi hit allà akarnac magokat, iö keduel adni.

Kuten, 2
Kunoc Ké
rallya.

A Tatároc
meg gyöze
ic à Kunos
kat.

Bela K. iö
válasszal
boczáttya
à Kunokat

Haluán est Bela Király, igen örüle neki: Es olyan valast tön, hogy öremest akarna őket be fogadni az orvágban, Es nem külemben akarna őket tartani, mit sinte à Magyarokat. Es noha oc kárt vallottanac volna, Czac hogy be iöyenecc, Mindennel akaria őket segiteni. Es lép aiándékokkal meg aiándékozà à követezket, Es barátokat adà vélec, kic à Kunoc közet predicalnának à Romai Keresztényentéget, Hogy annál könyebben adnác magokat à hit allà.

A Kunoc
Magyaror
vágba u. g
dulnac.

Mikoron à követez haza iöttenecc volna, Fel kele Kuten király minden népéuel, és Magyar orvág felé indulla, Es orvágát hadià à fene Tatároknac. Bela király eleybe méne mid az határic, hogy tisztelggel be fogadna az el vzet királyt. Es vgy lön Mellyet igen czodallyac vala mind à Kunoc. De miért hogy mind à két sereg nem mehet vala egyút, Bela király valasta egy fő embert, ki kalózoc vala à Kunoknac, és el vinne őket Magyar orvágna à közepire, à királynac kölczégén. Igy iöüénecc negyuen ezer Kunoc be az orvágba, minden czaladoc nélkül samlálua: lüénecc kedig à Bela király kölczégén: Es vgy telepedénecc le Magyar orvágban.

Negyuen
ezer Kuno
c, férfiac
iönecc be
Magyaror
vágban.

II. RES.

ES è czelekedet ért, igen kezdéc à Magyaroc gyűlöni az Bela királyt, Mert à Kunoc nagy soc barmokat haytánac vélec, Melly barom haytással nagy kárt tönec az Magyaroknac, mind vetéssékben, mind földiekben, Es à falukban egyeb aprofágokat is czelekednecc vala asbonyiálatokon, és leanyokon, még à nemes vduarakban is: Mint ollyan vad nép. Es à Király

A Magya
roc gyűlöl
ni kezdéc.
Bela K.

Király minden párttyokat fogia vala, és meg oltalmazta vala őket: Melly ért igen gyűlölic vala à Bela királyt.

Az gyűlöli
ségnece
kai.

Több okai is valának az gyűlölségnek, Mert mikoron Király à coronástac vólna Belát: Mendiárást törvényt tétete az wrackra, kic az ő atya vdeieiben rea támadtanac vala: Es nemelleyeket sám ki vete: Nemelleyeket tömletzbe hányatà. A Dienes Nadori Ispannac kedig ki tolatà mind à két sòmét: Es kemény paranczolatot adot vala ki az egész országban, hogy az latorfagokat, és nagy kóborlásfokat ki vesztetne az országból. A nemes wraim kedig el hittéc vala magokat, és vgyan egy sberben akarnac vala vlni à királyal. Valahól à Király gyűlésbé le vl vala, hogy tanácztot tartana országuál: Ottan az wraim is à Király mellé tesic vala sękeket, és le vluén, vgy dictálnac vala. Bela király kedig mind ki hordata à sękeket, és à tűzbe hányatà, Es olyan törvént ada ki: Hogy à tanácza senki ne vlné le, Hanem czac à Király, à Feiedelmec, az Ersekec, és à Púspekec. Ezeknec felette, Nagy sockan à Nemesec közzül, az előbeli királyoknac pártolásokban, soc donaciókat kuldultanac vala à Királyoktól, külemb külemb sinec és okoc allat, Es azzokat meg akariác vala immár Bela Királlyal meg confirmáltatni: De Bela király mind el saggatà azzokat. Est nehezen svenuedéc el az wraim.

Bela K.
meg kezdé
sber.

Ezért egybe tanáczkozánac sockan az Wrac es Nemesec közzül, és köttést tönec egymással à Király ellen: Es köuetet küldönec leueleckel à Friderikhöz, à Bęts országi hertzekhöz. Es ánac igéréc à királyi coronát, mind országoftól, Ha az ő akarattycokat akarna műuelni. Es az vrbán fel fogác à köuetet mind leuelestól, és hozác ast à Bela királyhoz. Ezért meg érdémlöttéc volna à pártosoc, Hogy vgyan keményen meg büntötté vólna őket à király, ez ő nagy arultattássockért: De senkit nem őlete meg közzülec: Hanem nemelleyeket sám ki vete közzülec: Nemelleyeket fokszágban tartatà.

Az Magyari
wrack
nac régi
sockasá.

Mikoron így vesédnéc Bela király az ő magyariual, Esmet hirt hozzánac à Tatároc felől, Hogy minnec vtánna az Oroß országot mind el rablottac és el pusztítottac, immár Magyar országra sietnénc, és vgyan immár kezel volnánac az határhoz. Czac alig vala még estendeie, hogy à Kunoc le telepettenec vala Magyar országbán.

Meg vgyul
à Tatárok
nac hire.

Bela király à sereget ada à Nador Ispannac, es el boczatà ast hogy el foglalna az határban az vttat az hauasoc közet Oroß ország felé, és be ne boczátana à Tatárokat az országbán.

Bela K. az
Nador Ispan
nac bocz
attya à Ta
tároc ellen

Annac vtánna fel hirdete az egész Nemesseget, és azzoc melet az egész országot, Hogy minnyáian à hatba iónénec, és hogy vęle egyetembe à tatároc ellen támadnánac, Hog be ne iöyhetnénc az országbán.

III. RES.

A Magyaroc nem gondolánac à király paranczolattyáual: Ha-
nem calomniakoduán mondánac: Semmi az à hír. Minap is
ollyan hirt hoſtanac vala: De ſemmi lön. Nemellyec eſt mondác:
Czac à papoc költetéc eſt à hírt, Hogy ſínatba ne menyenec Ro-
mában. Es egyéb ſoc ſeje patuarokat hinténec à Király ellen.

A Magyaroc calumniálkodnac Bela K. ellen.

Azzonközbe nagyobbban kezdéc hozni à Tatároc hírét. Es Be-
la király ſiete Budára, és nagy gyűléſt hirdete oda: Holot nagy
traſtalás vtán aſt végezéc, Hogy mind az wrac, az ő népeckel à
hadba kéſülénec. Es hogy őrezőket kellene vetni à Kuten feie-
delem, és à Kunoc mellé: Hogy azzoc hátul ne támaſthatnánac va-
lami wyſágot az orſág ellen.

Es nem ſoc vđő mulua, el iőue à Nadar Iſpan kőuete, ki által
aſt ielenté, Hogy immár à Tatároc el értéc vólna az határt. Nem
ſoc vđő mulua el iőue őmaga is, à Nadar Iſpan, Ki meg monda: Ho-
gy meg vřtkőzet' vólna à Tatarockal, és hogy oda veſtette vólna
minden népét.

Nador Iſpan kőuete.

Bela haluán eſt à hírt, Igen ſiete az orſág népét egybe gyűte-
ni. De előſter az Várzi Púſpeket ada à Királyné aſſony mellé, és
meg hadià neki, Hogy el menne vele, és à Gyermekeckel Bęts or-
ſágnac hatarába, és ot maradna vele.

Bela K. előküldi ſeje ſegét az.

Annac vtánna az Aradi és Czánadi Púſpekeket nagy hámar-
ſággal küldé à Bęts orſági Hertzeghöz, hogy kėrnéc aſt, Hogy ſe-
gítſégül iőne mellé. A Kunokat is minnyáian melléje hiuata. An-
nac vtánna, minden népéuel, mellyet ollyan ſietſégben egybe gyűt-
hettet vala, Peſté ſálla, és ot vária vala az wrakat, ő népeckel,

Bela K. ſegítſégül kėri à Bęts Hertzeget

Minéc előtte be vřtnénec Magyar orſágban à Tatároc, és immár
míd el rablottac vala az Oroſ orſágot, és à Kunoknac földét, Es im-
már à Nadar Iſpan népét el vertéc vala, Pera, à Tatároknac egyic
Feiedelmec, Lengyel orſágra tarta, Es vřtkőzetben meg őléc à Len-
gyel királyt, és el rablác egéſ Lengyel orſágot, és el puſtitác aſt ſe-
gyuerrel és tűzzel. Lengyel orſágbol ſaguldánac Sleſiaban, és ot is
ollyan nagy rabláſt és puſtitáſt tőnec. Braſlot is, à nagy váraſt,
meg véuéc, és mikoron mind fel dultac vólna, mind meg égetéc.
Annac vtánna tērénec Morua orſágra, és ott is ollyan képpen cze-
lekődénec. Moruából allà iőuénec Magyar orſágban.

Pera Tatár Feiedelmec Lengyel orſágra ſeg.

Azonközbe à máſic Tatároknac feiedelmec, Cadan, czac ezer
Tatárokkal által indulla az hauaſon, Es harmad napic iuta Radnaic.
A Radna vőlgybe kedig mind Németec laknac vala, kie ezűſt és a-
rany bányákat műuelnec vala ot. Fel támadánac ezokaért minny-
áian à Németec à Radna vőlgybe, mind az Banyáſſockal es az a-
ranyáſſockal, és ellene tamadánac à Tatároknac, és erős viadalt

A Tatároc el rabbollyac Lengyel orſágot és Sleſiát. Cadan à Tataroc ſeiedelme.

Németec Radnai vőlgybe.

tartánac vellec: Es mikoron soc ezert le vágtanac volna à Tatárokbán, Nagy diadalommal vißba térénec.

A Némerec Némerec vil czeles keßnec.

A Tatárocs diadalom= soc à Némerec ellen

Mikoron immár minden fegyuerket le töttéc volna, Es nagy lakásokot bözettec volna, és vigan éneklenénc borosságokban: Azonközben à Tatárocs hertelen vißba iöuenec, és meg lepéc öket, és mind meg öléc öket. A töb Némerec hámar mind egybe támadánac, és wyonnan meg vtközénec vellec: Es mikoron sockaig vittanac volna, végre à Tataroc lönecc diadalomossoc, és mind le vagác à Nemeteket: Es miért hogy à faluc minden erősség nélkül lönecc, mind el rablác és el pusztítac azzokat.

Batus, à Tataroc K.

Annac vránna vgy iöue be az orßágban à Tatároknac fő Király, az Batus, négy száz ezer Tatarockal. Es öttöd napic iáruan az orßágban, semmi kárt nem tesen vala sohult. Mert nem akara, Hogy à hire hammar menne Magyar orßágba. Es asit akara, Hogy az vißba terésben élest találta az ö népénec, Es mindiárast siere Bela király fele, kit meg hallota vala, hogy Pestnél volna táborban.

IIII. RES.

Mikoron immár nem meßse volna Pesthöz El boczáta az ö népében, kic az egész Pest vidékét be ßaguldánac, és mindenút el rablanác à földet, és fegyuerrel és tüzzel mindét el vesitenénc. Reacione akaránac nemellyec à teregböl mennyi De à király nem boczátà öket: Mert tudia vala à Tatároknac okosságát. Hogy nem állánac viadalnac. Hanem czac forganánac allà ßfel, Es iönénc, smenénec. De à Magyaroc meg czuffollyác vala à királyt, Mint ha féléken volna zc.

Vgolin, à Coloczai Ersec.

Es Vgolin, à Coloczai Ersec, nem túrheté, hanem à Király hire nélkül kí mene az ö népéuc à táborbol à Tatárookra. A Tatárocs kedig mindiárt háta adánac: Vránnoc kezdé sietni az Ersec. Es mikoron à völgybe mentenec volna à patakra, à Tatárocs könnyü ßerrel léuén, mindiárt által menénec à patakon: Az Ersec serege is vránnoc siete: De mint hogy ezec fegyueresec valánac, be süllédénec az iß-ßopba à nehez louockal, és sem elő, sem hátra nem meheténec Hammar vißba térénec à Tatárocs, és környül véuéc à patakot, és löüel-dözni kezdéc à Magyarokat, és mind oda öléc öket. Czac alig ßalathatà el az Ersec harmad magáuc à Királyhoz.

El Ballad Bela K à Tataroc elöt.

Esit látuan à király, fel méne Vazsa. Es mindiárast rayta Batha à Tatároknac királyà: Mikoron esit à király meg értötte volna, el futta onnet mind seregestöl. A papoc be essénec az Egyházba, mind polgároستól,

polgarostól, feleségeitől, gyermekeitől. Es mind à sombédtságbeli-
 eckel egyetembe. A Tatároc kedig első ostrommal meg véucc az
 Egyházat, Es mind sákmánt tönec az egyházi kénczbe, Es mind el
 kóborlác à draga papi öltezeteket, és minden egyházi ékességeket.
 Es à foglyokat mind tűzbe hánác, és meg égetéc.

Nagy méltatlanságot czelekedénc az Magyaroc akoron à Ku- A Magyaroc méltat
 láságorcze
 lekednénc à
 Kunakon.
 tenen, à Kunoknac Feiedelmén. Mert ötet vádollyác vala, Hogy ő
 hitta volna be az országba à Tatárokat: Ezokaért erőssen kialtnac
 vala ellene, Es ki hiyác vala ötet, hogy le vágnác. A Király ellen is
 igen zugolódnac vala. Annac vtánna ostromlani kezdéc az Cuten
 faláffat, Es le vágác Kuten, és à több Kunokat, Es à feieket ki vetéc
 az ablakokon à nép közükbe.

Háluan est à több Kunoc, igen bánác az Kuten feiedelmeknec
 veszedelmét Es raytoc lönc à Magyaroc, és dulni, verni és vágni kez
 dec őket. Egybe futamuán à Kunoc, meg kezdéc magokat óltal- A Kunoc
 bosszút áló
 ánc.
 mazni, és fel kezdéc gyuytani à falukat, és à kösséget vágni, és min
 denfelé kegyetlenkődni. Es az vtbodyan elő talalac Bulczot, à Czanadi
 Púspeket, és Bore Mikloft, és soc Nemeseket, mind feleséges és gyer
 mekektől, kic futnac vala Bets ország felc, hogy együtt lennénc à ki- A Kunoc
 diadalmos
 sco.
 rályi seregeuel Es meg kezduén azzokat, erős viadalt tartánac egy
 falka vdeig: De végre diadalmosoc lönc à Kunoc, és máyd mind le
 vágác à Magyarokat.

Es à Kunoc à Tatároc mellé menénc, és körtést tönec véilec: Es A Kunoc
 meg egyen
 nessédec à
 Tatároca
 kal.
 annac vtánna által menuén à Dunán, mind el rablác à Győri vidé-
 ket, és felső Magyar országot, és mindent el pusztítánac fegyuerrel.
 Sockal kegyetlenben czelekedénc à Kunoc à Tatároknál, Mikoron
 egy Magyarhoz vágnac vala, mondánac: Est ved ió neuen, à Kuten
 feiedelem ért. A Franka nagy falut mind meg égetéc: Sabariát, bent
 Marton Púspeknec hazáiát, mind el pusztitac. Soholt egy falu sem
 maradhata meg miatoc.

A Király el hiuatta vala Benedeket, az Varadi púspeket. Es ez Benedecaz
 Varadi Pú
 spec.
 nagy sereget gyútuén, siet vala à Királyhoz. Es mikoron az vtbodya
 meg halotta volna, Hogy à Tatároc meg égetéc volna Egret: El ha
 dià à sereget, és keufed magával Egré sietc, Hogy az Erekleket
 fel vedegetné. Addic meg kezdéc à Tatároc az ő seregét, és keufc
 ballada el à Magyaroc közzül, Es czac alig állada el à Púspec Va-
 rada. Es mindiarást onnet el menuén, által ménc à Dunán, és meg
 maradásra valo helyt kerese magánac.

Bela király meg mozdita à sereget, és módot kerese hozà, hogy Bela K.
 sál à Saio
 mellé.
 ha valamiképpen olly helyre borithatna, holot meg vihatna véllc.

Ia à tábor népét. Mert à kic Pest felé futának, Azzokat mind meg öléc az útban: A kic à táborban marattanak vala, Egyic mind meg öléc őket. Ninczen száma à soc népnek, melly el vesé. Oda vesé mind à soc Púspec is, Az Esztergomi Ersec, à Coloczai Ersec: A Györi Púspec, Az Erdély Púspec: à Nitriai Púspec, à király Cantzellarius: A Baczi Esperest. A kic futottanak vala à falukba az Egyházokba, Azzoc mind meg éktenec azzokban: Mind az egési mező két mélföldic, mind hegy völgy rakua vala ember vérrel, és ember testekkel, Mint ha mindenút nagy díšno czordác iárnának, Emberi szám soha nagyobb veszedelmet nem látot. Így füzete meg Magyar ország az ő hitetlen vissza vonnát, és latorlagát.

A Tataroc el vesé a Púspeket.

A Tataroc folyó követekeket boczatának be Tatar országba, à több Tatar fejedelmekhez, Hogy be sietnének à kazdag országba, és rébessé lónnének à soc kazdag predákban, Es à Tataroc egy fejedelmet szörzénec közzüllec, ki semmit egyebet ne művelne, Hané czac: à soc marhat és predát gyűtene egybe, és egybe hordatná mind à predákat à mezőn És az rakásokban rackatà, mind azzokat mint à nagy asztagokat.

A Tataroc követet boczatának Tatar országba.

A Tataroc kedig minden dolgokban igen okoson czelekedé nec. Mert nem bántac aszt à rest Magyar országnac, melly toua alla vagyon Olasz ország felé: Hogy el ne futnának à Magyaroc hertelen az országbol. Es miért hogy a Király peczetét leltéc vala à Cancellariusnál, Leveleket iratának a fogoly iffiackal mind séllel Magyar országban à Magyaroknac, a Bela Király neuéuel: Mellyben vigasztallyac és intic vala à Magyarokat, Hogy minnyáian hon maradvánac, és senki nem futna à Tataroc elöt, Mert ő hammar el akarna ióni nagy néppel, és à Tatarokat mind le vágni zc. Es ezeket è leveleket à király peczetéuel peczétléc be, vgy küldözéc el annac vtánna mind séllel azokat.

A Tataroc okoson czelekedec.

A szegény Magyaroc meg láttuán à leveleket, vélic vala hogy Bela király levelei volnának, és nagy ő örülne, és ki ki mind hazánál marad, nagy reménség allat. Az őközben oda mécnec à Tataroc, és mind hō talállac őket: Es mind le vágac őket, mind kiczideket, mind nagyokat, és mind el rabbollac à földet, és el pusztitac aszt fegyuerrel és tűzzel.

VI. RES.

BEla Király el balladuán kevesed magáual, Bets ország felé tartta, hogy à királné aszsonnal, kit az elöt az Vátzi Púspeckel oda felé küldet vala, besédes lónne. Mikoron à határba ért volna, A Bets

IIII. BELA KIRALYNAC

Bets orszá-
gi Hertzec
meg veszi a
kölezent
Bela K.

országi hertzec eleybe iuta, és nagy tiszteféggel fogada őtet. Bela Király kedig az ő Királyi birodalomnac à kezdetiben, nagy nép-
pel fel ment vala Bets országban, és nagy dulást tót vala ott, Es meg satzoltatta vala à Bets országi Hertzecet nagy somma pén-
zen. Mikoron ezokaért à Bets országi Hertzec egy nyihany na-
pic vigan tartotta volna Bela Királyt egy várban: Monda annac
vtánna neki: Tudodé, Bela Király, Melly igen nagy erőszakot tót-
tél raytam, Es miképpen el pusztítottad országomat? Tudodé,
Melly somma penst vettél raytam: Méltatlan kedig. Ezokaért
innét ki nem mégy, Hanem ha meg adod az én pénzemet, Es
meg füzeted à kárt.

Bela K.
meg adia a
kölezent.

A Bela Királynac nem lön mit tónni: Mert esébe iuta, Mi-
nt gyötrötte vala az elöt à Bets országot, és à Hertzecet: Hogy
más küssebfég ne esnéc rayta, mindé kést pénzt oda ada, A mara-
dékot kedig meg füzete ezüst és arany műueckel. Es az határ-
ba három vármegyét ada neki, Mellyeket à Hertzec mindiárást
meg épüte, és meg erősíte, mind épütésfeckel, mind néppel. Es an-
nac vtánna köttést tónec egy mással az Hertzec és à Király, Es
meg erősítéc ast esküüéssel. Nagy à somma, mellyet à Hertzeg-
nec adni kelet. Nemellyec mondiác, Hogy négy száz ezer forint
volt: Nemellyec tónec mondiác.

Cadan, a
Tatároc fe-
iedelme.

Azonközbe Cadan, à Tatároc feiedelmec egyic, allà ioue Rád-
nárrol száz ezer Tatárral, és à nagy Szamoson által iouén, ioue Ma-
gyar országba, és várada felé tarta. Váradon kedig bánatlan soc
futot nép vala, kic meg erősítöttéc vala sővényeckel, palankockal
és nagy töltésfeckel az váraft: Az várban is soc nép vala: De à
Púspec nem vala hon. Mikoron à Tatároc Váradá iutottac volna,
Első ostrommal meg véuéc az váraft, Es mind le vágác à népet
benne, Mint kiczineket, mind nagyokat, Es mikoron mind meg
dulác volna az váraft, fel gyuytác ast.

A Tatároc
meg veszi
az Varadot.

A Tatároc
meg veszi
az Varad
várat.

Annac vtánna az várhoz kezdénc, Es egy felől wy vala à fa-
la: Mert czac akoron raktác vala wyonnan. Est látuan à Tatá-
roc, Neki kezdénc, és éyel meg töltéc az árkot egyenest, Annac
vtánna neki haytác à fal tőré bakokat, Es miéit hogy à fal még i-
gen vizes és nyers vala, mindiárt à nagy tasításra le dölle: Es à
Tatároc sűrő lövésfeckel ostromnac ménénc, és másod napon meg
véuéc az várat. Es à Tatároc mind le vágác à Papokat, és à Ne-
messket, kic odá ballattanac vala: Nemellyeket kedig nyackal há-
nác allà à kö falról az árokba.

Soc nem

Soc nemes aszonyoc és leányoc is valánac az várba, Azoc mind az Egyházban borultnac vala mind gyermekektől. Es à Tataroc fel gyutac à templomot, és mind megégének benne. A több megmaradot népet mind ki haytác az várbol, és az vár elót mind le vagác őket. Es à Tataroc mind fel bontác à szép koporsókat, és elrontác mind à képeket, és mind lábockal el nyomdosítác és el rugác az erekléket. Es mind eldulác à soc egyhazi ruhákat, és az ezüst és arany edényeket mind egybe töréc, és el viuéc. Es mikoron à Nemes aszonyockal, és leányokkal eleget iádtzottanac volna, minden ő kévánlágoc berént, Be viuéc őket mind az Egyházba, Es mind le vagác őket. A kic kedig az elót ki futottanac vala Váradól az erdőbe, azzoc éhel halánac meg. Ha binte visszaiönec vala Varada, semmit nem találánac, Mert mindeneket meg eméstit vala à tűz: A többit kedig mind el vittéc vala à Tataroc.

A Tataroc
meg égének
à Varadi
Egyházas

A Tataroc
nac nagy
kegyetlen
sege.

Vala az elót egy Rogerius neuó Cananoc Varadon, Az tudos ember vala, Es ez írta meg mind ez löt dolgokat. Ez mikoron meg hallotta volna à Tataroknac iöuetelér, nem akara Varadon meg maradni: Hanem el futa onnét az erdőbe. Mikoron ez meg hallotta volna Váradnac kegyetlen el vesztéset, Ki méne az erdőből, és méne Thamsahidára, és az Szász, faluba, melly à Keres parton vagyon, iuta, Onnét méne egy siggetbe, mellyet meg erősítettéc vala à Tataroc ellen, mind à környül valo falubeliéc: es ot marada egy nyihány napic. De esmet meg iyede, és et méne onnét, és Czanád felé indula, melly à Maros parton vagyon messze. Mikoron oda iutot volna, Tehát az elót való napon à Tataroc, kic előser be iöntenec vala Magyar országba, mind porrà törtéc: Es ott baguldnac vala allà sfel, mind sshell.

Rogeriua
Cananoc

V. RES.

Est látuan Rogerius Cananoc, nappal elbuéc, De éyel erőssen megyen vala vissza. Es mikoron esmet à meg erősitet siggetbe iutot volna, Ottan hír iuta, Hogy ezen orába ott lönnénec à Tataroc. Mindiárást ki futaméc à siggetből Rogerius, és az Erdőbe balladà Est látuan egyebec is, vtána menénec őc is az erdőbe. Es masod napon el iöuenec à Tataroc, és meg ostromoluán à siggetet, mindiárást meg véuéc asr, és mind le vagác à népeket benne, az ő kegyetlen slockásoc berént.

A Tataroc
meg veszté
à siggetet.

IIII. BELA KIRALYNAC

A Tatóroc
à Magyarok
at hártyác az
ostromra.

Annac vtánna által menénc à tulso Magyar országba, és ott is mind le vágác à népet: De nem verénc tűzet, Hogy az iouendő tölre élélec lönne. Annac tul is hadiánac valami darab földet, vgyan azzon végre. Mikoron kedig az innegő réstét mind el dultác, és el rablottác volna, Menénc annac vtánna wy falu alla, Es hét egéő napic vitatác asit, Magyar népeket az ostromra haytuán. Mikoron az ároc immár mind meg töl volt Magyar tettekel, vgy menénc az vtá à Tatóroc ostromac, és meg veuec az erőstéget. Es ki hozuán mind à népet belöle, két felé állattac öket, Egy felöl à Nemesseket mind aszon emberestöl, és leányostol, és gyermekeestöl. Más felöl à parasit népet. Es à nemessec közzül ki valastác à ssep menyetskéket és leányókat A többit kedig mind le fostác, à parasitlággal egyetébe, Es egyic mind le vágác öket ott à helyen.

A Tatóroc
meg sállac
ég Egrest.

Annac vtánna meg sállac Egrest, à Kalastromot, houa igen soc nép be takarodot vala Es à nagy kegyetlen ostromlással rea kénse- ritéc sgegényeket, hogy meg keletéc adnioc magokat. Azzokat is ki viuéc à mezöre, Es ki regzéc közzülec à ssep menyetskéket, és à ssep leanzókat, és egy nyilány Barátot is, Es à többit le fostuán, egyic mind le vágác öket.

A Tatóroc
el pusztit-
tyác felső
Magyaror-
szágot.

Annac vtánna fel menénc, és mind el pusztitác à felső Magyar- országot mind két felé à Dunán, és fel menénc mind Bets országic, és Moruaig. Es à Dunán által iouén Cadan, à Tatóroknac egyic feidelmec, vtánna méne Bela Királynac. Mert Bela Dalmatiába futot vala. Es mikoron meg értötte volna, hogy Cadan vránna volna, Nem mere Dalmatiában maradni: Hanem által haióza à tenger- beli sfigetekbe. Es mikoron est Cadan meg értötte volna, El hadià à Bela királynac vldezését, Es Horuát országot, Rácz országot és az egéő Bosna fágot mind el dulla és el rablò, és mind el pusztita az országokat fegyuerrel és tűzzel: és onnet tere Bolgár országba.

Cadan el-
dulla Hor-
uat orzá-
got.

A Tatóroc
meg sállac
ég Ester-
gomot.

Azonközbe à töb Tatóroc meg sállac Estergomot, Mellyben soc áros népec sforultanac vala Olas országbol, Német országbol, Czeh országbol &c. Es egyéb népec igen soc kan. De à Tatóroc meg hadiác à raboknac, hogy mindenic egy nagy köteléc ágat vinne éyel az árokban, Es arra töltenéc annac vtánna földet. Reg- gel láttuán est à polgároc, Hogy az ároc egyenes volna, meg iye- dénc, Es fel gyutác az hofstator: Es mind be takarodánac à kóritet városban. Es à Tatóroc ostromnac menuén, Mindiart meg veuec

meg véuéc az hoffítatot: Annac vtánna à körítet váraít is: Es mi ndle vágác à népet benne, és tizen öt ébernepl töb ki né álladhatá belőle. emberi nyelv ki nem mondhattya, minemű kegyetlen séget műueltenec ot à Tatároc.

Annac vtánna az Estergomi várhoz is kezdénc à Tatároc: De az Vduar biro vitezúl mutata magát belőle. Vgy állánac alólla.

Es mindiáráít békés Feyeruárà sieténc, melly hires vala drága kéncecekkel, à Királyoknac koporloi ért. De miért hogy az à váras rét közet vala, nem vehetéc meg.

Es el iouén Feyeruár alól, sieténc bent Márton Púspec kalastromára: De aít sem vehetéc meg Czac ez à három helyly marada búzen. A töb erősegeket mind meg véuéc egéű Magyar országba.

VIII. RES.

ANnac előtte Bela Király Bets országban léuén, el boczárta vala az Istuant, az Váztí Púspeket à Papához, Hogy könyörgene neki, Hogy intene és kérne à Feiedelmeket, Hogy adnánac segít séget neki à Tatároc ellen, Hogy è fene nép ne támadhatna mind az egéű Keresztység ellen. Ebben kedig à Romai Papa igen nagy borsalmatossággal el járt vala. Es à Német Feiedelmec nagy nepet adtanac vala, kiuáltképpen à Saxoniai Herczec, Melly nep allà kezde ióni Bets országba.

Haluán estt Bela Király, által kezde ióni Bets ország felé. Es à Rodi Kereszt wrac adánac népet velle: Es à Frangapán wrac, kic Dalmatiaban és Horuat országban nagyot birnac vala mind à Stauaic. Es mikoron egyút volna Bela Király à nagy Német haddal, alla kezde az haddal állani Magyar országba.

Haluán estt à Tatároc, Fel rackác à bántalan soc predákat à börtet békerekre és taligákra, Es el indulánac aual az országon által: Es à mi hátra maradot vala az ő be iouéűsekbe, aít wyonnan fel dulác és el veltéc, Es Radna völgyen, és az Oroűoc és Kunoc földén által menuén, békeséggel haza menénc Tatár országban, Nagy és kimondhatlan soc nyereségeekkel.

Bela ezokaért ez népeknek segítségével be ioue az országba: De pusztá vala az ország minden felé: Mert à Tatároc birtác, és mind el pusztítottác vala aít három esttendeig, és egy nyihány hólnapic.

Es miért hogy nagy segítségül vóltanac neki à Rodi Kereszt vitezec, és à Frangapanoc, Es annac felette à Saxoniai hertzeg, Bela Király

A Tatároc meg vesic Estergomnac hoffítalttyát

A Tatároc meg állac az Estergomi várat.

A Tatároc né vehetic meg Szeskes feier várat.

A Tatároc né vehetic megbenc Marton Kalastromát.

Bela K. es fedezic à Pápánac.

A Szászoc iónec Magyar országban.

Rodi kereszt wrac. Frangapan.

A Tatároc vissza indult.

Bela K. viosa id Magyar országba.

Mint idő-
tec à Szá-
sok wyon-
nan Mag-
yar ország-
ban és Erd-
elyben.

A Szá-
sok
nac privi-
legiomí.

Dragafág
és dög ha-
lál Magy-
ar ország-
ban.

Bela K.
bóssut a-
kar allani
ac.

A Béts
hertze az
étközetbe
el ves.

Bela Király amazoknak loc földet és iofágot ada: A Szásoknak is nagy földet ada Magyar országban, de kiuáltképpen Erdélyben, Es privilegiomokat ada nekik, és szabadságokat: Es be testefite őket à töb Szásfokkal, kic az elöt it ben laknac vala Magyar országban, de kiuáltképpen Erdélyben, és biriác vala az várasokat, Es az országnac tagiáua töue őket, hogy vgy lönnénc az ő népei, mint igaz à Magyaroc: mint aßt nyiluan meg láthatni az ő sèp privilegiomibol, és leueleiból, mellyeket adot nekik. Így füzete meg Bela király nekic az ő munkaiokat és hiwégeket: Melly ő öiöksegekben vlnec és élnecc mind ez mai napic.

Az egész országban kedig nagy dragafág lön: Mert mindenüt nagy pusztafág vala: Es à dragafág vtán mindiárt dög halál lön: Hogy kic meg marattanac vala à Tatóroktól, à nagy erdőkben, hauafokban, és nagy árkokban, Azzoc meg halánac az vtán merigy halál miat. Így vala nagy nyauallyában wyonan mind az egész ország.

Czac alig állot vala meg à dragafág, és à nagy dög halál, wyonnan hadat indita à Bela király. Mert semmiképpen el nem felelyheti vala, Mit műuel vala rayta à Bets orásgí hertzecc, Hogy meg fokta vala, és meg vette vala rayta à pénst: mint oda fel meg mondottam. Fel méne ezokaért az ő népeuel, és meg álla Bets országhá az wy váraßt, Hogy eucl à Betsi hertzeget à mezöre ki hoszhatna. Es el iöue az Frideric, à Betsi hertzecc, Es meg vtközénc az wy váras allat. és Bela király diadalmos lön az Hertzecc ellen: Es az viadalban egy Magyar váiába öklele az Hertzeget, és mindiárást meg hala.

Annac vtánna Bela Király meg dula Bets országnac nagyob ré sét, Es vgy iöue allà Magyar országba. Es ánac vtánna esmet egybe kezde gyüteni à népet magyar országba, és gondot visele rea, hogy az ország esmet meg épülne.

1260. Mikoron az vtán irnánac, 1260. Othocar, à Czeh országi Király, arra vgyeközic vala, Hogy magánac foglalna Magyar országot. Bela Király népet gyütyuén, ellene támada, és fel méne Istuánnal, az ő fiával, és Alprauat, à Kunoknak hertzegeuel, Moruába, Es ot meg vtközénc egymással: De à Czeheké lön à diadalom az nagy diadalom vtán, Es Bela Haymburgba állada.

Annac vtánna Bela viséa iöue az országba, Es Estergom várasát kezde épüteni wyonnan: Mert ot vala az ő Királyi Sçke. Es egy nagy monostort épüte ott Estergomot az Bodog assonny neuere, Hogy ott halalánac vtánna el temetköznéc. Fel-
lefégül vót-

leségül vötte vala à Göreg Czászar leányát, Abbol nemzet vala két fiat, Belát, és Istuant. Bela az atyánac előtte hala meg: Az Istuan királyà lön az atyánac halála vtán.

Mikoron ezokaért Bela Király immár meg terödet volna à soc munkáckal és bánatockal, és immár koros is volna, meg betegüle, és meg hala, à Budai sigeerbe. Az ő testét fel viuéc Ester goma, és ot temetéc el aßt à ssep monostorban, mellyet ő maga épütöttet vala. Temetéc kedig ötet egy piros máruán kóból csinált koporsoba, sinte à nagy óltár előt, Ot vagyon el temetue à királné aßson is, Maria, à Görög Czászar leánya, És ő nagyobbic fia is, à Bela Hertzeg.

Bela K.
meg hallo

Vdöuel annac vtánna à Philep Ersec nagy szeretéből fel véué à Bela király testét, és véué à fő Monostorban, à Czeri barátoknac kalastromából, és oda temete aßt à fő káptolon monostorába, nagyobb tisztességért. De à Czeri barátoc Romába vdezc az Erseket érötte, Es sockaig pörlénecc velle: Es végre à Pápa kénserite az Erseket, hogy visssa kele adni à Bela király testét à Baratoknac: Es visssa hozzac aßt az ő kalastromokba: Mert à barátoc nem akaránac à böczületben aláboc lönni az Erseknél, és à Cananokoknál, Birta vala kedig à Királyságot harmincz hat estendeig.

A Czeri barátoc pörlécc Philep Erseket à Bela K. testeért

A barátoc beczülecc ec aharnac önni.

AZ XXIII. MAGYARI KIRÁLY.

AZ IIII. ISTVAN, AZ IIII. BELA
Királynac à fia.

I. RES.

Mikoron Bela király meg holt volna, à Magyaroc egybe gyülvén válaßtánac királyt magoknac, à IIII. Istuant, Bela király nac à fiát Ez szerenczes vala az hadakozásban, Meg vere à Bets országiakat, A Czeheket is. Ha élhetet volna, vgyan ieles feiedelem, minden kétség nélkül, löt volna belölle. De à halál nem engede ez életet neki.

Istuan, scc
renczes K.

Mikoron az Othocár, à Czehec feiedelme, nagy néppel, Czeheccel, Bets országiackal, és Brandeburgiackal be iöt vólna, és az hártában Magyar országban kárt töt volna: Istuan király eleybe méne à Magyarockal, és meg vtközéc vele, és diadalmos lön ellene az Kapzam folyo viz melet. Nagyob kárt valla ott Othocar, hogy nem az előt vallon vala Bella, midön Othocar diadalmos löt vala ellene.

Istuan K.
meg veri
Othocart.

Nem soc

IIII. LASZLO KIRÁLYNAC

István K. meggyözi a Bolgarokat. Nem sok vődö mulva hadával mēne az Bolgarokra, kik nem akarnac vala engedelmessé lőnni nekik. Es el dulla mind az also Misiát. Annac vtanna meg álla Bodont, az ő fő várakat, Es mikor ő három holnapig vitatta volna, meg vevé aőt. Annac vtanna az Bolgaroknac Királyát. és az egész Misiát ő földossá tēvé.

Santa Cásary. Miriár, az ő leányát, feleségül ada, a sánta Carolynac, a Caroly fiánac, ki a Papánac hatalmából, magánac foglallá Sicilia országot. Ebből született az vtán a Carolus Martellus.

Caroly Martell. Es Istvan király meg betegüle az Budai sigeiben, és vgyan ottan meg hala, Királyi birodalomnac harmadic estendeiében. Es vgyan ottan el temetéc őtet Bodog aszonnac egyházában.

A XXIIII. MAGYARI KIRALY
AZ IIII. LASZLO, AZ IIII. ISTVANNAC FIA,
Kik a Magyaroc Kun Lászlónac nevezic vala.

I. RES.

III. László király. AZ negyedic István király vtán, válastác a Magyaroc az ő fiát királyá, a iiii. Lászlót, Kik annac vtanna Kun Lászlónac nevezic vala. Ez mert és kegyetlen természetű vala. Inkab vgyeközc vala az hadakozásra, hogy nem mint az emberseges tistefégre. Es mindent művel vala az ő kívánfága szerént. Meg coronázac aőt a Magyaroc, mikoron irnánac Christus Wrunknac születesse vtán, 1276.

Mihelt meg coronástác volna, Be iővéne a Czehec az országban és nagy kárt tőne az határban. Mert az ő határokat meg akarác ki teriesíteni, iól be Morva országba, és Magyar országba. Est nem akarác el benuedni a Magyaroc.

Rodolff Czašar segitésül hiya László K. Más oka is vala ez hadnac. Mert az Othocar, a Czehec fejedelme, egybe vesé Rudolff Czašárral, ki akkoron bir vala Bets országgal. Es mikoron egy mátra rá mottanac volna, Rudolff Czašár kéri vala a Magyar László királyt, Hogy ő is hadat inditana az Othocar ellen: Es nagy aiándékokat is küldé neki ezért. László király meg igére magát a Rudolff Czašárnac, Hogy mindenbe az ő akaratya szerént akarna czeleködni.

Azzonközbe a Német országi Hertzegec frigyét kezdéne iárni közetec, a Czašár és Othocar közet: Es örök kötésre, az ő gyermekeket is egybe házasítác: Es iegy ruhául adác Koront országot, és Carnyolt: De Bets ország marada a Czašárnac.

Mikoron immár Bets ország Rodolff Czašaré volna: Kiváná az Othocartól, hogy az ő befédi szerént meg eskenéc neki. Othocar köüely fejedelm vala, Es erőssen bosonkodéc a Czašárnac kívánfagán: Es így támada wyonnan had közetec. Az Rodolff

Az Rodolff Czaſár ſegítſéget kéré à Magyar királytól. Es mindiáráſt fel menénc à Magyaroc az Rodolff Czaſár mellé. Mikor mind à két ſereg ſömbe állánánac egymással: Othodár latuán à Magyarokat à Czaſár ſerege melet, Meg kezdé iyedni Es mindiáráſt kőzeteket boczátà, és bekeſéget kezdé kérni: Es meg igére, hogy eſkeni akarna à Czaſárnac: Czac hogy az à ſatorban legyen à Czaſár előt, és nem mind az egész nép előt.

Meg iyed
Othocar
K. à Magya
yaroaktól.

Engede à Czaſár ennec. Es à két ſereg kőzet fel vonnatà ſatorát, és nagy magas ſéket tétete oda, és fel veué à Czaſári Coronát, és minden ékeſégét, és le vllé à magas ſékben, Es két felől le vltete à Kurfürſtokat, az az, A Czaſár válaſto fejedelmeket meleté, és à tób nagy wrakat is. Annac vtánna el hiuatà az Othocar fejedelmet.

Szép Czár
Larásig.

Othocar el iőue à Czeh wrackal, Es Czaſarhoz fel kezdé menni à magas ſékre, és tiſteſéget tön à Czaſárnac, és labához eſuén, könyörge à Czaſárnac. Es mikoron ot à hitet le kezdene tónni, Tehat à ſator négy réſre váléc, és le eſſéc, (Mert meſterſégesen vgy czináltatatta vala az Rodolff Czaſár) Es mind à két ſereg meg látà, mint eſet vala az Othocar tēdre à Czaſár előt, és mind eſ kéſic vala kezére. Es à Németec nagy vígaſágban valánac: De à Czehec igen ſomoruc lőnec.

Nagy ſor
tély ſic à
Czeh Kir
ályon.

Veſteg halgatta akoron az Othocar: De nagy buſuláſſal méne haza. Mikoron haza iőt volna, Rea támada à feleſége, Es addig gyötte őtet beſédeckel, hogy eſmet el indita hadát à Czaſár ellen, hogy eſt è nagy küſleſéget el tőrlene.

Czaſár eſmet el hiuata à Lábſlo királyt. Es mikoron eſmet ſömbe állat volna à két ſereg à Duna melet, Egybe rohannánac, és igé nagy viadalt tartánac, Lábſlo Király igen boſſus vala az Othocarra. Az viadalban ezokaért rea aránza, Es által vte őtet, és meg öléc. Es à Czehec futásra veuéc à dolgot: De igen ſockan hullánac el à futásban, Az Rodolff Czaſárnac engedelmeből el viuéc az Othocar teſtét Czeh orſágban, és el temetéc aſt ot királi módra, nagy tiſteſéggel.

Czaſár
meg győzé
à Czehec
ket.

Es Lábſlo Király, à Magyarokkal nagy nyereſéggel haza tēre Magyar orſágba: és nagy hires neues lőn. Es miért hogy ollyá barátſágot ſőrzet vala az Rodolff Czaſárral, igen nagy bekeſégben marada egy nyihány eſtendeig orſága.

Lábſlo K.
haza tēr.

Mikoron kedig irnánac Christus Wrunknac ſületeréſe vtán, 1282 Oldamir, à Kunoknac fejedelmec, nagy néppel indulla, és táborba ſállà az Hód álló víz melet, Es onnét be akara vtni Magyar orſágba. Haluán eſt Lábſlo király, Mindiáráſt ő is fel hirdete orſágát, Es az ő ſeregeuel ellene indula. Es mikoron ſömbe ſállot volna à Ku-

Oldamir
be akar üt
ni Magyar
orſágba.

A Magyaroc mezei roc megve ric à Kunok hat.

nockal, meg v̄tközéc v̄lec. Es az Isten nagy zápor ešt ada reāioc hertelen. Es meg ázic vala à Kunoknak mind à kez iyec, és anyira meg nyula idegic, hogy semmit nem l̄heténec, A Magyaroc kedig et̄ssen ōklelic, és vágic vala ōket. Es végre à Kunoc hátat adānac, Es à Magyaroc mayd mind le vágic ōket. Es el raboluan minden tartományokat, nagy ōrōmmel haza terénec Magyar oršāgba.

A Kunoc, kic meg marattanac vala, be menénec Tatar oršāgba, Es könyörgénec à Tataroknak, hogy segitšégül l̄nnénec nekic à Magyaroc ellen, és hogy boššut allānānac raytoc.

A Tatarok nac másod ic be iōuc telc.

Mikoron ezokaért irnānac Christus Wrunknac šületēc v̄tān, 1285. A Tataroc fel kelénec, és esmet ki iōuénec Magyar oršāgba. Es az inegšō rēšēt Magyar oršāgnac mind el rablāc, és az wyonnan épūtet falukat, és vārafokat mind el dulāc, és meg égetéc: és à népēt mind le vágic. Az iſtiusāgot kedig mind rabba tēuéc: Es à barmot mind el haytāc. Mind Pešthic fel menénec, Es senki nem alhatà ellenec.

Lāšlo K. Kuruās.

Lāšlo király kedig felešégül v̄otte vala, Károly, Siciliai kirālynac leányāt. De nem šeretēc ašt: Hanem igen gonošul tarttya vala. Soc kuruākat tart vala à Kun aššoynoc kōzzul, és azzokat igē kedueli vala, Es azzoc à kuruāc vgyan birnac vala v̄le. Az wrac kedig, és az vduarbeli vitezec igen hányāc vala ešt, Es gyūlōlic vala à Kirālyt ez rutšāgoc ért. Es az ō gyalāzattyāra, vgyan Kun Lāšlonac is neuezéc, Šāt à Kunoc ért mayd semmit nem gondol vala à Kereštyenšéggel.

A Pāpa meg ātkoz ta Lāšlo K.

A Romāi Pāpa is egy Gardinālt kūlde à Lāšlo királyhoz, és az által crōssen meg fedde ōtet az ō rutšāgiról. Es végre vgyan meg ātkozà ōtet zc. De à Király semmit nem gondola v̄lle: Hanem inkább naprol napra gonozbalōn, és vgyan tellyeššéggel meg v̄tālā à Magyarokat.

A Kunoc meg ōlic Lāšlo K.

Vešetūl volt az oršāgnac dol 34.

Kun Lāšlo šekerēc.

Annac v̄tānna, mikoron irnānānac, 1299. Rea tamadānac à Kunoc, az ō barāti, nē meššēc à Kereštyešeg várhoz, és meg ōlēc ōict. Gonošul vala Magyar oršāgnac è király v̄deicēbē dolga. Mert egy felōl el rablāc az oršāgot, és tellyeššéggel el puštitāc ašt à Tataroc: Más felōl enyi egybevešēš vala az wrac kōzet, kic egy mášt hortzollyāc és dullyāc vala, Hogy à kōššeg mind el vešē miatoc. Šoholt semmi czendeššēg és hēkeššēg nem vala. Es ollyā nagy šegēnyšēgbe iuta az oršāg, hogy šoholt kazdag ember nem lāzic vala. Šekeret sem lātnac vala šoholt, hanem czac valami hituān taligāt: Es torbontzāckal hordoznac vala az emkerec terheicet, és kezī taligāc kal. Honnēt mostan is à fele taligāt neueznec Kun Lāšlo šekerēnc. Az iō rédbeli nemes emberec is à kapāta šorultānac vala. Czac ez: Nyauallyāššul vala mind az egēš oršāgnac dolga. Bira ez Kun Lāšlo à kirālyšāgot mayd tizen négy eštendeig. Temetue vagyon Czānādon.

AZ XXV. MAGYARI KIRÁLY,

AZ III. ANDRAS, KIT VELENTZEI

Andrasnac hiuac.

I. RES.

AZ Kun Láslo vtán, válaftánac à Magyaroc Királyà est az iij. Andrást, kit Velentzei Andrasnac is neueznece vala.

Mikoron az Andras Király visssa terte à Ierusalemi hadból, az vtban meg állta az Hesteni fejedelemnél. Ennec egy igen szép leánya val. Est mikoron meg látta volna az Andras király, igen kedvelé: Es kére az atyától aht feleségül magánac, Miért hogy az ő feleségét meg ölte vala az Bankban. Es az atya az wrakat egybe hita, Es à leánzóat be viue eleykbe, és kezét fogata az Andras Királlyal, és meg eskénece egymással. Es mindiárt azon nap meg lön à menyekező. Es az vtan el viue à mennyasfont vele Magyar országba

*Andras K.
házasága.*

Mikoron Andras király az vtan meg holt volna, és immár el temmetéce volna, A királyné asfont el hiuata az wrakat, és meg mutata magát nekic, és meg jelenté, hogy terhös volna à királot. Es annac vtánna visssa méne az atyához, és Hestéban lön lakása. Mikoron el iöt volna búletésenec vdeice, egy igen szép fiu magzator búlle, Es neueze aht Istuannac. Mikoron ez fel nőt volna, Hispaniába méne, az Arragoniai királyhoz, kinél az ő nyene, az Andras király leánya vala. Mikoron egy vdeig ot löt volna, visssa iöue Olasz országba. Mikoron à Rauennaiac meg ertöttéce volna az ő oda iöuéset, Capitánya válaftác ötet. De nem sockaig lön ot, Hanem iuta Velentzebe. Es ot feleségül vén magánac egy igen kazdag ember leányát, űki à Maurocenuloknac nemzetsegece közzül valo vala, Ebből nemze egy fiat, kit Andrasnac neuevtece, Es aht vgyan ottan Velentzebe fel neuele: Onnét neuezece vala annac vtánna aht Velentzesnec.

*Istuan me-
gyen Hi-
spaniaban.*

Mikoron ezokaért az hituán Láslo király meg holt volna, Az wrac est hozzác Magyar országba, és coronázác Királyà.

*Andrast te-
sic à Ma-
gyaroc Ki-
rályà.*

Mikoron immár à királyságban volna, Mindiárast hadat indita à Bets országac ellen, Miért hogy meg sektecece volna à kötést à Magyarockal. Es nagy kárt tön Bets országba égésseckel, és rablássockal.

Azonközbe hírt hozánac neki, Miuel hogy Magyar országban pártolásloc löttenece volna ellene. Es mindiárast kénseritetéce visssa iöni Magyar országba. Es à pártolókra méne, és azzokat meg akara büntötni.

A pártolóc kedig à Romai Papától kérnecece vala Királyt, à Károly nac gyermekét, ki à Siciliali királynac fia vala, kit nemzet vala az

*Pápától
kérnecece
pártolóc
Királyt.*

I. KAROLY KIRALYNAC

Andras Magyarì királynac leanyából. Es à Pápa be küldè nekic est è Károly gyermeket, mikoron tizen egy estendős volna, Hogy ő lönne Magyarì Király.

AZ XXVI. MAGYARI KIRALY.

AZ I. KAROLY, MARTELLVS

Károlynac à fia.

II. RES.

A Magyarok megve-
tic à Papá-
nac Kirá-
lyát.

Mikoron à Papa est be küldötte volna à Magyaroknac, hogy ő Királyoc lönne, Egy nyihány pártolóc meg Coronázac est Szekecs Feyeruarat. De à töb Magyaroc meg ellenzéc est az egész országban, Es nem akarác, hogy à Pápa királyt adna nekic: Hanem oc szabad népec volnánac, és tudnánac magoknac királyt válaftani, à Pápa hire és segítége nélkül. Nem akarác ezokaért à királyt wralni semmiképpen.

AZ XXVII. MAGYARI KIRALY

VENTZEL, A CZEH KIRALYNAC FIA, KIT

à Magyaroc Láslo Királynac neuezic vala.

I. RES.

A Magyarok Czeh-
országba
mennec Ki-
rályért.

Ventzel
Király.

AZ harmadic Andras Királynac halála után, hasonlás lön à Magyaroc közet az országban. Mert nemellyec (à mint toua fel meg mondottam) Pápatól kérnec vala királyt: nemellyec magoknac akarnac vala válaftani királyt. Mikoró ezokaért à Papa be küldötte volna à Karoly gyermeket, és egy rész à Magyaroknac est meg coronáfta volna: A másik rész el méne Czeh országba, Tudnia illic, az Ersekec, és Púspekec, nemelly wrackal, és könyörgénec Ventzel-nec, à Czeh orszagi Királynac, hogy ő iönc közükbe, és lönne Magyarì Király. De semmiképpen rea nem birhatác.

Annac utánna könyörgénec neki erőssen az ő fia ért, az Ventzel hertzeg ért Es nagy könyörgésséc után, nekic engede az ő fiát, ki czac tizenhárom estendős vala. Ennec kedig az anya, à Magyarì Királynac leánya vala. Es az atya el késerte az ő fiát Godinac, Es oda kezekbe aiánla est az Ersekek nec, Púspekek nec, és à töb Magyaroknac, Es ot minnyáian meg esküvénc neki, Es fel véuéc ötet nagy örem-

gy őremmel, és Isteni diczireteckel be viué Magyar országban. Es Sűkes Feyeruára be viuen, meg coronazac ot őtet Magyar királyá. Igy vala immar à Magyaroknac két coronazot Királyoc.

*Két coro-
názot K.
Magyarok
nac.*

Mikoron meg coronástac volna az Ventzel királyt, kit à Magyaroc Lászlónac neueznece vala, à Magyaroc nagy egyenetlenségbe lőnece. Nemellyec Károlyhoz, Nemellyec kedig Lászlóhoz tartnac vala. Azzon közbe hertelen meg halánac à fő Ersekec és Púspekec: Igy nem lőnece az vtán sockan az wrac közzül, kic valami gondot visseltenece volna az László királyra.

Mikoron est meg hallotta volna à Czeh országi király, László királynac az atya, Félti vala à fiát: Mert tudia vala à Magyaroknac erkölczeket. Nagy sereggel ezokaért alla indulla Magyar országba, Mikoron irnánac Christus Wrunknac sűletése vtan, 1303. Es Pestbe szálla. Es által hiuatà à fiát Buda varábol, és meg hadia, hogy à Coronát vele hozna, Es à Budai Birót, Verner Lászlót. Mikor ő ezec pesté által mentenece volna, az atya, à Czeh Király, fel véué őket, és egyenest fel viué Czeh országba.

*Czeh Kirá-
ály félti sű-
át à Mag-
yaroktól.*

*A Czeh K.
viszsa viszi
à fiát.*

Mikoron à Czeh országi király el vitte volna à fiát, az László királyt, Ottan meg eleuenedec esmet à Papanac királyra, à Károly, és mozogni kezde az ő párttya. A Bonifacius Pápa is mindiarast egy Gardinált boczatà be Magyar országba, ki igen meg fenyegeté à Magyarokat az átockal, Ha fel nem vennéc à Károly királyt, Es ha engedelmeffec nem lőnnénece neki.

*Bonifacius
Pápa fenye-
geti à Ma-
gyarokat.*

Mikor ő à Magyaroc sűmit nem gődólnánac velle, Ottan meg átkozza az egész Magyar országot, Es tilalmot vete, mind az Egyházi népeknece, Es mindenűt be sűggesztete az Egyházakat, és à Cinteremeket, Es paranczola, hogy senkit ne temetnénece a sűntelt földre, Annac vtánna fel kele à Gardinál, és vissza méne Romába.

*A Pápa
meg átko-
za Magyar-
országot*

A Magyaroc aszt látuan, Igen boszonkodánac rayta: Es semmi képpen nem akarác az ő szabagságokat és törvényeket engedni à Papánac. Ezokaért mindiárt kőueteket boczatánac Othohoz, az Paiori Hertzeghöz, és aszt kéréce, Hogy Királyoc lőnece.

AZ XXVIII. MAGYARI KIRÁLY OTHO, A PAIORI HERTZEC.

I. RES.

AZ Otho Hertzec, minéc előtte allà iőne Magyar országba, be méne Czeh országba, és ot tractállá az Ventzel királlyal. Es mikoron minden dolgait el végeftéc volna egymással, Ventzel király neki ada

OTHO KIRALYNAC

Otho el
hozza à
Coronát.

Három co
ronát K.
Magyar
országba.

ly neki ada à Magyar Coronát, és à több királyi örökségek. Es Otho tikon el hozza azzokat velle Magyar országba Es midőn Sze- kes Feyeruárat vólna, meg mutatà à Magyaroknac à Coronát, Kin à Magyaroc igen nagy örömben lőnec. Es mindiarást meg coronázac az Othot velle, à Romai Papánac bősűsagára. Ekeppen im- már három coronazot kiralyoc lőnec à Magyaroknac.

Es mikoron az Otho király fel ment volna Budára, A Coronát feiébe véuen, nagy sereggel vtzánként farsángola, Hogy mind az egész Buda látna ötet coronázot Kiralynac lőnni.

Othobeme
gyen Erde
lybe.

Láslo way
da, meg fő
gia Otho
K.

Annac vtánna be méne Erdélybe, hogy ott is minden várasok- ban igy farsángolna az Coronaban: De az Erdéli Láslo Wayda, okossággal le kapà ötet, és à fokházba téteté: Es el véué à Coronát tőlle, Es minden marhaiában hákmánt tőn. Annac vtánna à fokház- ból: ki nem boczátà, Méglen fel adà, és vgyan ellene monda à kirá- lyfagnac. Annac vtánna el boczátà ötet az Láslo wayda: Es vgy- tzellekézéc haza Páior országba, keűcs dűczőséggel, De nagy gyá- lazattal. Es vgy kel bollyo Kiralynac.

ESMET A KAROLY KIRALYROL.

II. RES.

A Papa ny
ugbatlan.

A Papa ef
met megát
koza Ma-
gyar orsa-
got.

A Papa ca
rónel meg
baytja à
Magyaroc-
kat.

H Aluan est à Romai Papa: Esmet egy Gardinalt be boczátà Magyar országba. Es ez egész estendeig lőn Magyar ország- ban, Es mindenűt be buéc az wrakhoz, Es arra ingerle őket, Hogy à Papánac engednénc, Es hogy wrálnac à Károly királyt, kit à Pa- pa nekic küldet vala az országban.

De mikoron a Magyaroc keűsed gondolnánac velle, Mindia- rást haraggal kezdé à dolgot, Es wyonnan meg á: koza az országot. Láslot is, az Erdéli waydát, meg átkoza, Miért hogy à Királyi co- ronát nem akara adni Károly kiralynac, Sem könyörgésre, sem a- domán ért, sem fenyegetés ért.

Mikoron ánac vtánna meg látnac à Magyaroc, Hogy az Isteni szolgálhat mindenűt meg búnt volna, kiuálképpen az áldot Misse: Es hogy minden Egyházac, és cinteremec rakuac volnánac holt restec kel, Miért hogy à Romás papoc és Pűspekoc soholt nem engedie va- la à temetést: Ezokaért minnyáian gyűlésbe gyűlénc à Rákosra. Es mikoron ott sockaig tanácskoztanac vólna, végre egybe férén- nec: Es fel véué à Papától küldet Károly királyt, Es engedelmet i- gérénc

gérénc nekí. Es az Láslo Erdeli Wayda meg ada nekí à Coronát, Wyonnan meg coronazac Károly K.
 Es meg coronazac wyonnan az Királyt velle, à bent Istuan király-
 nac octauaián, Szeke Feyeruárat: Mikoron irnánac Christus Wrunk
 nac búletése vtán, 1310.

Es vgyan ez estendöben à Romai Pápa böw bulczut oftra ki,
 Es minden embert meg ódozà büntöl, és kéntöl: De pénzért oftra:
 vgy értled.

Meg házassula annac vtánna Károly király, Es feleségül vén
 magánac à iiii. Károly Czabárnac leányát: De az gyermekec nél- Károly K. meg háza sul.
 kül meg hala. Annac vtánna feleségül vén az Ersebet assonyt, à
 Lengyel király leányát. Ebből nemze annac vtánna három fiat,
 Layost, Andrást, és Istuant.

Ez à Károly, ayitatos és vitzelő király vala. Ó épüteté à Szeke Károly K. épüctte à Szeke feyeruári Monostort
 Feyeruári Monostort, Melly à soc gyuladássoc miat maid mind el
 vebet vala wy kőlabokat, és wy bóltot czináltatà benne, Es meg
 heyasztatà asst ón pleheckel. De nem soc vđouel esmet meg ége:
 De esmet meg czináltatà, nagy kőlczéguel.

II. RES.

ES nagy hada támada Károly királynac, Mert à Trenczeni Ma- Károly K. bada à Tré czeni vuf ellen.
 thé, egy kazdag duš, nem akara ötet wralni: Es el foglala à ki-
 rali várat, és várašt. Károly király rea méne, és meg bálala az várat.
 De Máthé duš mindiarášt hadat támaszta, Tizenhet báz Louagoc-
 kat fegyuereseket, Es nagy gyalog hadat is. Es est à hadat el bo-
 czatà az várnac segitségére.

Haluán Károly király à hadnac el iöuetelét, Mindiarášt el bálala à
 var alól, és méne Szepeségbe. Be boczatác öket à Szepesec, Népet
 is adánac mellé. Mert vala kés népec, mellyet gyütötenec vala à
 Kassai Sásoc ellen. Mert ezec nem soc vđouel az elöt, meg öltéc va-
 la az Omodeust, à Nadór Ispant valami erőšac tétel ért. A Kassaiac Kassai Sásoc, meg ö lic à Nadór Ispant.

Mikoron à Király allà bállot volna Kassa felé, az ö népéuel: Mind
 iárt eleybe Sállánac à Kassai Sásoc, és alkalmatos helyt keresnec
 vala az vtközetre. Es mikoron az Hernát vár alla iöttenece volna,
 Mindiárt meg vtközénec à királlyal, Es anyira viuánac, hogy mind
 két felé à nép mayd mind el fogya. A király mind oda vebté à fő
 népeket, Noha végre à mezö nekí marada. A Kassaiac meg vtköz nec à Kirá lyal.

Midön annac vtánna irnánac, 1329. Károly király ki keletre
 méne Vissegradba, mind feleségéuel, és gyermekiuel, Es midön
 Hufuét napián ebédhöz vlt volna, mind feleségéuel gyermekiuel:
 Az egyic solgáia, Feliciá neuö, az asztalhoz solgaluán, ki ranta dako- Fecén meg akaria à K. ölni.

fát, és à Királyhoz vága: De à Király meg vonà magát, és czac à iob kezét meg sértheté egy keufét: Az vtán királné aßonhoz vága, Es az iob kezén négy wyát vága le: Az vtán à gyermekekhez kezdé: De à gyermekeknek doctori támadánac ellene: Es miglen azzoc vesédnénec az Felician gyolkossal, Ki ßalladánac, à gyermekek.

Patoczi
János.

Mikoron ecképpen hársolna Felician, A Királné aßonnac Pohárnaka, Patoczi Iános, egy tistes innas, oda futaméc, és à pohár ßékról egy keßt raggada, és aßt Felician gyolkosnac à torkában vté, és le vonna à földre. Es à nagy kialtásra be futánac à darabantoc, Es azzoc kontzra hánnac à Feliciant, Es à király à Feliciannac à feiét allà külde Budára, és ot fel téuéc à perengerre: A töb tagait mind ßéllal küldeze Magyar orßágba.

A Dühöfeg
nec oka.

A Felician dühöfegénec ez lön oka. Mert igen ßép felesége vala Felicianac, és királné aßonnac az öcze el czalra vala aßt tölle, és aßt éli vala. A Feliciannac à fiát is à király lo farkon hordosztatà: A két leanyánac el metzete orrokat mind aiakastól, Es mindenec négy négy wyát: Es vtán kény hordozzàc őket. Annac felette, à király minden nemzetét el vesité, Kit le vágatà, Kit ßám ki vete, öröc hitlenfégbé.

Károly K.
keményen
meg büntö
ti Felici-
ant.

III. RES.

ES mikoron irnánac Christus Wrunknac ßületéffe vtán, 1330. fel véuéc az ő fiát, Andrást, és be viué aßt, à Romai Papánac akarattyából, Olaf orßágba, Roberthöz, à Siciliali Királyhoz, ki akoron Nápolyba vala, Hogy az ötet halála vtán à Királyi méltóságban hadna az orßágba: Mert az ő gyermeki mind meg hóltanac vala. De az Andras noha királyà lön ot annac vtánna, Nem iól iára végre az kurua felesége miat: à mint annac vtánna meg hallyuc.

Károly K.
be vißi az
ő fiát Olaf
orßágba.

Károly K.
diczireti.

Es à Károly király ieles vitéz ember vala, Es minden felé ßépen meg oltalmazà az orßágot: Es minden felé békeséget ßörze à ßom ßédockal.

A Tatárokkal is meg vtközzéc, Es gyözedelmes és diadalmos lön ellenec.

Károly
kurugotvall

Hada lön à Boszaraddal is, az Hauas eluö Waydával: De ott nem iol iára, Mert oda vesité minden népét. Es ő maga is czac alig ßallada ki onnét.

Soc Királyoc iouénec hozza Vissegrádba, ötet látogatni. Es mikoron sokat nyaiaskodor és tractált volna vellec, Söp Királyi aiándéckockal mind haza boczátà őket.

Ez à Ká-

Ez à Károly király fiának, az Layosnak, Casimir, à Lengyel Király, még éltebe aiánla az Lengyel királyságot: Mert az ő hugából nemzette vala aſt à Károly király. Mert Casimir királynak nem valának semmi örökeſi.

Lengyel
K. leſen
Károlyfia

Es à Károly király igen meg öregbíte az Magyar orſágot. Mert mind adó adáſra haytotta vala ez orſágokat Tot orſágot, Horuát orſágot, Rámát, Seruiát, Galaciát, Lodomeriát, Kumaniát, Bolgár orſágot, Az Garganus hegybelieket, és Salernumot is.

Károly K.
halála.

Annac vtánna meg betegüle, és meg hala, az ő királyságának negyuen harmadic eſtendeieiben, Mikor ő irnának Christus Wrunknac ſületéſſe vtán, 1342. Es eltemetéc őtet Szekeſ Feyeruárot à ſent Iſtuan Monofitorában, nagy tiſteſſéggel.

AZ XXIX. MAGYARI KIRALY AZ I. LAYOSKIRALYNACA FIA.

I. RES.

Károly királynak halála vtá, Királya válaſtác à Magyaroc Layoſt, Károly királynak à fiát: Kit igen diczirneſ mind à Chronicaſ, Hogy ieles, tudos, bölcz, bő kező, és ió vitez feiedelem volt. Mikoron eſt meg coronáſtác volna à Magyaroc, Mindiáráſt inteni kezde őket, hogy meg tiſtitanac à régi payſokat, és poſlárokat, és hogy minden képpen kéſülnéneſ az hadakozáſra.

Ez volt az
Layos, kit
à Magyaroc
ördena
ges Layoſ-
nac hittan
nac. Ieles
tudos em-
ber és
fő i no
mus ac.

Elő hada lön az Erdeli Száſoc ellen. Mert mikoron az előbeli meg holt Királyoknac tiſtartoi, nagy törüentelenſégeket czelekettenec volna raytoc: Károly királynak halála vtán, magoknac akarának lönni: Hogy annac vtánna ne volnának à Magyar Királyoc alatt. Ezokaért méne Layos király reá toc, Es erőuel hayta eſmet őket à Magyar Coronának engedelme allà.

Elő hada
Layos K.
az Erdelyi
Száſoc el-
len.

Annac vtánna indulla Sándorra, az Hauas elű waydára, aſt is wyonnan hayta à Magyar Corona allà. Es Sandor wayda el iőue nagy aiándékockal az Layos királyhoz: Mert ezer Gira aranyat adà neki aiándokba: Es minden eſtendőre adót igére neki. Layos Király is ſépen meg aiándékoza az Sándor waydát, Es békeſéggel boczatà aſt haza.

II. Hada
Layos K.

Azonközbe vtra indulla Layos Királynak az annya, hogy be méne Romába, à ſent helyeket, és az ereklyeket látni: Annac vtánna, hogy

Layos K.
az annya
ſarandok-
ságot ier.

I. LAYOS KIRALYNAC

na, hogy à fiat is, az Napoli királyt meg látna. Mikoron ezokaért be ment volna Napolyban az fiahoz, Nagyön tanaczkozéc az ő tanáczuial, Mint nyerherne meg à confirmációt Papától, az fiánac Andrafnac, az Napoli Királysagra. Boczáta ezokaért nagy köuetéget, s ép aiándékokkal à Papához.

Méglen sockaig oda iárnánac à köuetec à Papához (Mert akoron à Papa Frantz országban vala) A királné asszon mind be iára à srent helyeket Romában, és mindenút meg czókola az örekléket, Es nagy kénczet offerála minden felé à Papoknac. Es mikoron mind el végezte volna sárándoc iaráfat, Nem gyözi Napolyban várni à köueteket, Hanem síuál, az Andrásfal, mindé dolgait el végeze, és visszà tere Magyar országba.

Királyné
asszon vis
sater Ma-
gyar orszá-
gba.

Mikoron immár Vissegrádban volna: El iouénec à köuetec à Papától: Es meg ielentéc neki à Papánac válasát: Miuel hogy à Papa nem akarna Andrásfal, az ő fiát, az Napoli királyságba confirmálni, negyuen négy ezer Gira arany allat, Es à királné asszony, Layos királynac az annya, nagy banatba eséc, à srentelen nagy sommaért.

A Papa tu
dia róni à
Kirallyo-
kat.

Layos K.
bolondul
nyomorit =
tya az or-
szágot.

Layos király igen meg keseredéc látuan az anyánac bánattyát: Az öczét is, az Andrafal, à Napoli királyt. Es el menuén, oltor adót vere egész Magyar orszagra, Es aual ki saytolla à röttenetes nagy sommat. Mikoron esit el küldötte volna à Papánac: Vgy confirma la annac vtánna az öczét, az Andrásfal, az Napolyi királyságban.

Mikoron ennec vtánna irnánac, 1345. Christus Wrunknac sül- letesse vtan, és iminat az Andras Napolyi confirmalt kiraly volna, Meg vtála az ő felesége, Iohanna, ötet, Es addic paraználkodéc egyebec vtán, Hogy az ő latrai által meg foytatà asit egy selem kö- tetlel. Lön kedig az Andras királynac foytással Auers városban.

Andras K.
meg öleti
az ő faraz
na felesége

Haluán esit à báltya, Layos király, Igen busula rayta. Es à másodic esitendöbe annac vtánna be méne nagy sereggel Olasz országba. Es mikoron be ment volna Auersbe, az asszonnac minden rokonsági, és latrai oda iouénec hozáia, Robertus, à Tarentai feiedelem, Es Philep annac atyafia, Es Károly, ki Dirrachi feiedelem vala: Esmet, Layos, az ő atyafiaual, Robertussal.

Layos K.
bosszu al-
lasra ügye
kezie.

Mikoron mind ezec, s mind egyebec ott volnánac, Layos, à Magyar Király, mind meg fogatà öket. Es mindiarást à Károlynac, à Dirrachi feiedelemnac feiét vétete. Annac vtánna méne Napolyba, Melly meg ada magát minden viadal nélkül.

A Kastel

A Kastel Noua is, à hol à Király lakohellye vala, meg ada magát: Mert à parázna Iohanna, és annac à fia, meg hattác vala nekic, mikoron ki menének belőle.

II. RES.

Mikoron annac vtánna le czendesítötte volna az országot, és minden dolgait el végezte volna, az öcze fiát, Károlyt, négy rokónauat, kic minnyáian királyi vérből valóc valánac, által küldé à tengeren Magyar országban. A töb wrakat mind à tömletzbe hadiá, &c.

Azonközbe Laios király segítségül méne à Lengyel királynac, miért hogy rokósfágos vala velle: Es mind ketté nagy néppel menének à gyegen be Lituanyába, hogy az Lituaniakot fegyuerrel halytanác à Romai Kereszttyénségre. De hammar meleg szél támadá, Es oluadni kezdé à gyég, Es visssa keletéc iönicc. Így marada, az ö kiuanfágoc hátra.

Lajos K.
segítségül
me Lengyel K.

Az vtán esmet méne Magyar országból segítségére à Casimirus Lengyel királynac, kit meg szallot vala Krackoban lanos, à Czeh király. Es meg szabadita azt tölle.

Lajos K.
meg szabadította
à Lengyel K.

Ez vödöben à Tatárocz be viténc Erdelbe. Es Laios király mindiárást be indita seregét, és paranczola az Láslo waydanac Erdelbe, hogy ő lönne fő Hadnagy. Ez egybe gyűtüén mind à népet, szömbö szállá à Tatároczkal Szekel földén. Es másod napon meg vtközéc vellec. Es meg veréc à Tatárokat, Es à futásban szántalan sokat le vagánac bennec: Es à futásban meg fogác az Atlamot, à Tatárocz hertzegét. Es mikoron azt visssa hoztác volna à taborba, Mindiárást feiét véuéc. Es mikoron à Tatároknac táborát mind el dultác vólna, nagy soc zászlókat és foglyokat küldénec à királynac Vissegradban.

A Tatárocz
be viténc erde-
lybe.

Az Lajos
K népe
meg veri à
Tatárokat

Annac vtánna indita hadát az Horuát országi wrac ellen, kic el állattanac vala az Magyar ország melől. Es mikoron azzokat el kezdene pusztítani tűzzel és fegyuerrel, Minnyáian à Királyhoz terénec, és könyörgéste véuéc dolgokat, Es minnyáian esküvénc à király kezébe, Hogy nagy hiwféggel mind öröcké Magyar országba akarnánac szolgálni.

Lajos K.
el indította
seregét az
Horuát orszá-
gára.

Az Velentzesslecek is soc hadai voltanac, kikben gyakorta gyözedelmes volt: Es végre arra hozà à dolgot, Hogy az Velentzesslec adót adnac vala neki.

A Velentzess-
lecek ken-
seritetnec
adót adni.

A Bolgaroc ellen is hada volt: Es azzoc ellen is diadalmos volt.

Egész Morua országot mind el dulta, és el pusztította.

Azonköz-

Lajos leß
en Lengye
el K.

Azonközbe meghala Kasimir, à Lengyel Király, Ki testamen-
tomba hadta vala à Lengyel királyságát az Magyarai Lajos Király-
nac, Miért hogy örökeli nem valáuac. Ez az Lajos király anyának
bátyja vala. Nagy sereggel ezokaért be méne Lengyel országba: Es
à Lengyel wrac fel véuéc Lajos királyt à királyságba, és meg coro-
názác afit.

Lajos K.
Moldouat
és Hanas
eluet hayt
tya.

Annac vtánna Moldouát, és hauas eluét haddal hayta à Magyar
coronának engedelmére. Sörént és Töröz várát meg építete a két
országnaç óltalmazására, Hogy el ne szakadnának esmet à Magy-
ari Coronától, Es mikoron ot mindeneket békeségre hozot volna
viszsa tere Magyar országba.

Bogdan
wayda.

Az Moldoua waydat is, à Bogdant, engedelmesse tóué à Mag-
yari coronának, hogy minden éltendőben adót adna az Magyarai
Királyoknac.

III. RES.

Lajos K.
tudos em-
ber ac.

O Da fel is mondám, Hogy à Chronikác igen dicziric esit à La-
yos királyt. Mert ő maga sómellyében igen ieles tudos és
iámbor, annac felette igen ayitatos ember vala. Tudos ember vala,
ieles Göreg és deác, Es fő Mathematicus és Astronomus vala, ki i-
gen érti vala az égekneç, és à Czillagoknac forgását. Annac vtánna
ayitatos is vala. Mert mikoron sockaig svenuette volna à Sidókat
ez országba, és gyakorta intette volna őket, Hogy el hadnác az ő
sido biteket, és keresztényéné lönnéneç: Es ezzec semmiképpen nem
akarnác műuelni: Vgy vze őket ánac vtánna ki egész Magyar ország
bol, és nem véuéc el semmi marháiokat. Es vgy ménéneç annac vtán-
na Bets országban, és Czeh országba.

Lajos K.
ki izi áSi-
dóbat.

Lajos K.
meg építi
á klastro-
mokat.

Es Lajos Király építete nagy kalastromot Nozthreba à Re me-
te Barátoknac. Az Leueldő kalastromot is ő építeté à Néma Bará-
toknac, Es nagy ióságokat ada ezekhoz. Es anyira böw kező vala
az Isteni szolgallathoz, és enyi ióságot ada ahoz, Hogy az Ersekec,
Púspekec, Abpát wrac, Káptalannoc, Kapolnásoc, Oltarmesterec, Ka-
lastromoc, és à töb Romai Papának Púsleni, à felénçl többet birnac
vala egész Magyar országnaç. Nem czoda tehát, hogy à Pápa igy
mert parauczolni à Magyarai Királyoknac.

Lajos K.
minemü
volt.

Előster hogy isiu volt, igen szerette az vadassást. De emberko-
rában, hogy immár férriu lön, gyönyörködig vala hadakozások-
ban és vitézi dolgokban. Koroskorába à bent irásnac oluassására
ada magát, és az Isteni szolgálatra. De mind azon által az országnaç
gondiát viseli vala.

Két fele.

Két felesége volt mind éltic. Az első vala az, iiii. Károly Czafár nac leánya. Ennec Margit vala neue: Es gyermekek nélkül hala meg. A másíknac Ersebet vala neue. Ez Istuánnac, à Bolñnai Bánnac leánya vala. Es ebből nemze három leányt: Kathalint, Es az gyermekorába hala meg: Mariát, Est még kiczinkorába házaságra kötelezéc az Brandeburgi Sigmond Morkolábnac, ki Czafári néből valo vala: Adiugát, Est adác házaságra az Lituaniai Hertzegnecc. Es végre, hogy az ország halálánac vtánna békeességben maradhatna, Az Sigmond hertzeget fiáua fogada, és ötöt neuezé az országnac örökessénc.

Layos K.
házasulási
sa.

Sigmond
hertzeg-

Mikoron ezokaért Layos király ötuen hat estendős volna, és immár à nagy gondoktól, és hadakozásoktól igen el faradot volna, hozáia hiuat à mind az wrakat, es tanácskozni kezde vellec az országnac meg maradással, és à iöuendő királyrol. De az wrakmondác neki, Hogy az ő vérétől soha nem akarnác el szabadítani à királyi méltóságot: Ezokaért az ő leányát, az Maria assont, meg akarnác coronázni, Es aual akarnánac élni és halni Haluá est Layos Király, nagy sírással meg kössene mind az wraknac az ő hálaado voltokat.

Layos K.
tanácsko-
zic az wr
ackalac.

Maria Ki-
rálýne.

Azonközbe egy Cometa, auagy vsteges czillag támada az egen. Es né soc nap mulua meg hala az iámbor Layos király, kit meg síratà mind az egész ország. Czac az Velentzesséc igen örülénc az ő halálánac. Eltemetéc ötöt Sçkes Feyeruárat, à bent Istuan Monostorában, egy kis óldalos kápolnában. Az Ersebet, à királné assony annac vtánna nagy iöszágot ada à kapolnaczkához. Lön Layos királynac halála mikoron írnanac Christus Wrúknac halála vtán midőn írnanac, 1382. Az ő Királyágánac negyuen egyedic estendeiében.

Layos K.
halála.

Az Velens-
szesséc ör-
ülnc Lan-
yos K ha-
lálánac.

AZ XXX. MAGYARI KIRÁLY. AZ MARIA, LAYOS KIRÁLY- nac nagyobbic leánya.

I. RES.

Mlért hogy Layos Király vgy tötte vala à testamentomot, az wraknac akarattyából, Hogy az ő leánya, az Maria, lönne az országnac örökese, Es à Mariát még gyermekorába kötötte vala házaságra à Sigmond gyermeknecc, à Brandeburgi hertzegnecc, és vgy rendelte vala, Hogy mikoron az ő házaságoknac vdeie el iönc, Sigmond hertzec is örökese lönne, az Maria felesége által Mag-

M

yar ország-

yar országban: Ezokaért az wrac, az Layos királynac halala után egyenlő akaratból Mariát Magyar Királynac (Nem czac Királyné aßionnac) válaßtác: Es méglen meg házafula, mind à király neuét viselte, Es vgy irta magát, az egész országnac végezéßéből: Es nem foc vdo mulua meg coronázac à Mariát Szekes Feyeruárat.

Gara Miklos fő tanács.

A Magyar wrac nacsokhása.

Az Ersebet Királné aßion melleie véué tanácznac az Gara Miklost, kit az elöt Layos Király Nador Ispánna töt vala: Es ennec tanáczából czelekednec vala mindeneket, mind az anya, mind az leánya, az Maria. Es miért hogy az Gara Miklos iámbor és igen eses ember vala: Es az ő tanáczna nem mindennec az wrac közzül igen hasznos vala, Ezért kezdénec nemellyec az wrac közzül, nem czac az Gara Miklost, hanem à királyné aßionyokat is igen gyűlölni. Es ebből kezdénec az wrac pártolkodni, és egybe vesni, egy máßt kergetni, és egymásnac ióságát dulni zc. Nemellyec kedig az wrac közzül vgyan ellene kezdénec támadni à Királyné aßionyoknac, és tanáczkozni kezdénec erről, miképpen más királyt be hoßhatnánac az országba.

Fő pártolo wrac.

Az fő pártolo wrac kedig ezec valánac, A Zagrabi Púspec, egy Olaß, kit Layos király Púspecké töt vala. Esmet, Istuán, az Erdeli Wayda, és Andras, ennec atyafia: Simon thornai Istuán, és Ianos, az Horuat országi Capitany, Kereßtes Ianos, Es az Aurane Prior. Ezec vtténec pártot à Királyné aßionyoc ellen: Maga ezeket mind ala valo rendekből, fel emelte vala Layos Király olyan méltóságokba.

A pártosoc titkony el hivác Károly K.

E zec ezokaért, és à töb pártosoc, el boczatác köuetségben à Zagrabi Púspeket titkon, Hogy az ki hina Károlyt, az Apuliai királyt, ki az Layos királynac öczénec, az Andrásnac, fia vala, Kit az Magyaroc Kis Károlynac neueznec vala, Hogy Magyar Király lönne.

Ez mikoron nagy oracioual kérte volna à Királyt à Zagrabi Púspec, elő ada mind à pártosoknac leuelet: A pénßt is elő rakà, mellyet az vti kölczégre neki küldettec vala. Károly király nagy tistetéßeggel fogada az Zagrabi Púspeket, Es igen meg kößbene à Magyaroknac à tistetéßeges köuetséget. Es harmad napra hadià az válaßir tételt. Es meg hadià, hogy az Oratort tistetéßeges bíalásra vinéc, és iól tartanác.

A Károly feleßége el len szir az wránaca harattyát.

Mikoron à Kis Károly király ömagában el végeßte volna, Hogy fel akarna à Magyar királyságot venni, Közle annac utánna az ő tanáczát à feleßégeuel. De à feleßége igen kezde sirni, Es minden képpen lön érötte, hogy az wrát visßa vonhatna ez bíandékból: Es tervedre el-

tęrdre esuén elötte, az lábait czókola, vgy könyőreg vala, hogy fel
ne venne à Magyar királyságot.

De à Kis Karoly király vigasztala à királyné asßonyt, és el boczá
tà tölle. Annac vtanna el hiuata az orator, az Zagrábi Púspket. Es
mikoron soc beséddel meg kösßente volna à tífteféget à Magya-
roknaç, Fel véué à Királyságot.

II. RES.

ANnac vtanna, Mikoron az Nápol orßágot mind el rendelte
volna, A fiát az anyáual hadià, és ő maga által iőue nagy sereg
gel à tengeren. Es à pártosoc közzül nemellyec ott váriác vala, és Károly K.
Magyar
orßágba iő
nagy tífteféggel fogadac ki, és à Magyar királynac méltóságos ne-
uével kösßenic vala. Az hatodic napon Segniából Zagrabà iuta min-
dé népéuel. Onnét nagy processional ki iőuénc mind à papoc oc.
eleybe. Az Zagrábi Púspket kedig nagy tífteféggel vendégle az
Károly Királyt ot. Ot Zagrabot marada egy vdeig: Es onnét kül-
de köueteckel mind egész Magyar orßágba az wrakhoz, és azzokat
nagy soc igéreteckel az ő részére hayta oc.

Mikoron est meg ertötte volna Sigmond hertzec, Mindiarást
menyeközét sörze és hozà véué az Maria királynét, az anyánac, Sigmond
Hertzeg
menye köz
ét sörze.
az Ersebet Királyné asßonnactanáczaból. Es mikoron annac vtán-
na Károly király be iőue Magyar orßágban, Sigmond fel kele, és
méne Czeh orßágba, Mikoro est meg hallotta volna Károly kirá-
ly, Hogy meg löt volna à menyeköz, Es hogy Sigmond el ment
volna, Igen meg iyede ezen. Mert fél vala à Romai Czaßártól, és
iol hísi vala, hogy à fiát Sigmondot nem hadna.

Azzonközbe az Ersebet asßon, és az leanya Maria királyné asß-
on, veszteg maradánac à Királyi pallotában: Es köueteckel boczaránac A Király
né asßony
oknac kös
uetfége.
à Királyhoz, Es asst kerdetéc tölle, Ha vgy iőue mint atyafiú: Aua-
gy mint ellenség? Felele Károly: Hogy iőue Layos királynac iő em-
lekezetiből: Es hogy segítségül legyen az Mariánac minden ő háb-
orgatói ellen. Es ez sin allat gondola Károly, hogy békefféggel be-
ferkeszhetnéç à Királyságot.

De à Királyné asßoyoc iól ertic vala az ő álnoc sándékát. Es őc
is vgy tőnc, mind ha semmit nem ertenénec az ő dolgában: Es sē-
pen eleybe késülénec. Mikoron kezel érkezet volna Károly Budá-
hoz: A Királyné asßonyoc aranyas sēkerekben ki menénec eleybe A Király
né asßony
oc iő ked
uetmutate
nac.
vig keduel, és le sáluán kezét fogánac, minden tífteféggel és sēre-
tetnec módiáual. Es Károly nem akara az várbán sállani: Hanem

M ij kőuül sál.

MARIA KIRALYNAC

köüül álla meg, Okot váruán az ő bándékánac.

*Az urac
végzenc
alhatatlan
ságokból.*

Egy nyhány nap mulua az wrac egybe gyúlénc, és nagy gyúlést tartánac. Es miko ron a gyúlésben sockaig tractáltanac volna, végre ást végezec: Ho gy Károly lönne Magyar Király. Mert az a tíf teség nem illené az asbonyiállatokat: Az asbonyállarocké volna a fonás és az varrás zc. Es köuetet boczatánac az várba, Es ást paranczolác az Mariánac, Hogy ellene mondana a királysagnac, Es a coronát küldene Károlynac: Mert ő volna Magyar orfági király.

*Maria Ki
ralyné asbony
nacin
tése.*

Az Ersebet Királyné asbony, a Marianac az anya, ki méne Károlyhoz, (Mert Maria soha a Coronát nem akaria vala meg adni) Es monda neki. Ihol, ha az Isten így engette: Tehát te légy bátor Magyar Király: De azon kérlec, Hogy mú reanc gondot vissfely, hogy valami erőszakot raytunc ne műelleyenec a dühös Magyaroc. Mert ez hála adatlá nép mind el feleytötte az én iámbor wramnac, az Layos királynac iótétét. Károly igen igére magát neki: Miuel hogy ötet anya gyanánt, az leányát kedig huga gyanant akarna tartani.

AZ XXXI. MAGYARI KIRÁLY
A KIS KAROLY, AZ APVLIAI KIRÁLY.

I. RES.

*Kis Károly
ly Corona
stiac.*

ANnac vránna mindiárást fieténc Sčekes Feyeruára a coronazatra: Es oda hiuata kiraly a királyné asbonyokat is. Es miko ron minnyáian ielen volnánac, a Királyné asbonyoc is fel menénc a felső békre. Es az Ebtergomi Ersec meg coronázá a Károlyt. De mikoron a templombol ki akarác vinni, és a bent Istuan Királynac záblóiat előtte vinnéc, Meg vrtközéc fen az záblóual, és kezébe mind el romla annac, a ki visí vala. Olly nagy bcl is tamada mindi arást, hogy nagy soc házaknac a fedelét el viué, és embereket is, és barmokat meg ölénec.

*Ersebet K.
tanaczkod
ni kezd Ga
rainalac.*

Mikoron minnyáian Budára fel mentenec volna, igen sir vala Maria királyné. Es Gara Miklos keserüli vala ötet igen. Es az anya gyakorta kérdez vala a Gara Miklostól, Ha volna még valami vt hátra, mellyen ferhetnénc esinet a Királyi birodalóhoz? Gara Miklos felele: Akarnádé, Ha valami képpen hozza férnenc, Hogy Károlyt le vákhatnanc? Mőda az Ersebet Királyné asbony: Vay melly igit igen akarnám. Monda Gara: Légy vesítec czac.

Mikoron

Mikoron ezokaért mind el takarodot volna à nép, és az wrac haza mentenec volna, S'óla tirkon az Nador Ispan Forgáts Balással Annac vtánna be menénc à Királné asßonyokhoz: Es azoc Gimes váraft, es loc aiándékokat igérénc neki.

Forgáts
Balásnac
Gimesst igé
ric.

Es az neuczet napon neki késüle à Nador Ispan minden solgai ual: Es à királné asßonnac minden hiueinec meg hadia, hogy fegyuerckel forgodnánac mind az vár környúl, Hogy ha à sükfék ki uánna, melete támadnánac. A Királné asßonyoc be hiuác az ó házokban az Károly királyt, és tractálni kezdénc velle à Sigmond hertzeg felól. Azonközbe be méne Gara Miklós, kiuel forgats Balas is vala egy nyihanyod magáual. à Király ott vl vala à Királné asßonyoc kezét. Es Gara Miklos könyörgeni kezdé à Királné asßonyoknac, hogy el boczatanác ötet, Miért hogy az ó leányát ki házafitando volna. Fordita à könyörgést à Károly királyra is Es mikoron oda kezdene beßélleni az Ersebet Királné asßonnac, Innéc vgy vte oda az forgats Balás, és meg hasita Károly királynac à feiét.

Királyné
asßonyoc
meg czaly
ac à Károly K.

ForgátsBa
las meg óa
li Károly
K.

Ki mindiaráft az Gara Miklos az Forgáts Balással, és neki az Oláßboknac, és vágni kezdéc őket, és el foglalác à kapukat töllec, és mind ki vágác őket az várból. Annac vtánna be reckéftéc à sebes királyt egy házba: Es ki az várból, mind egybe hiuác az Királné asßonnac hiueit. vgy nem mere annac vtanna senki támadást műuelni az várasban: Hanem azzon éyel mind el seckénec az Oláßoc.

Es à Királné asßonyoc ki vitetéc Budából à Károly királyt Vissegradba, Es ott hala meg annac vtánna. Es eltemetéc ötet à sient Andras Egyházában. Lón kedig halála Károly királynac, mikoron irnánac Christus Wrunknac sületéffe vtán, 1385.

Károly K.
meg hall
vissegrad
ban.

ESMET A MARIA KIRALNE

AS S' ONNAC, ES AZ ANYANAC

Historiája köetközic.

I. RES.

Mikoron ezenképpen à Károly király meg öletet volna, à királyné asßonyoc nagy örömbe lönc, mind az Gara Miklossal, es minden ő hiueiuel. Es Forgats Balasnac adac à Gimes várat, és váraft, és egyeb iofágokat, mellyet birnac az ő maradéki mind è mai napiglan.

A Királyné asßonyoc morálni mennec.

Es à Királyné asßonyoc nem tartnac vala immar senkitől. Es alá ménénc az Gara Miklossal, Forgats Balasfal, és egybebeckel, de semmi néppel, hanem czac az ő vduarockal, az alföldre. Es mikoron sient lacab napian Diaco felé mennénc, A mezön reáioc vte valami haddal az Horuát Ianos, az Horuat orßági tistarto, ki fő párttya vala az elöt Károly Királynac. Es az vduar népe à királyné asßonyoknac, látuán à hadat, el futamánac. Gara Miklos, és Forgats Balas keucsed magockal maradánac: De emberül vini kezdenec az Horuát Ianossal. De az Horuat Ianos népe soc vala, Es à Forgats Balast le eytéc à lóról. Es mikoron meg foktác volna, Az királyné asßonyoknac látára le vágác. Gara Miklos iob felől à Királyné asßonyoknac sèkerénc vitezúl viua: Es végre gyalog sállá, és nagy sokat le vága, kic à sèkerhöz kapnac vala. De végre olly rakua löuéc nyilackal, hogy nem mozdithata miatoc az iob kariát. Annac vtánna à sèker alól buuác meg, és le koporitác, és mindiárást le vágác à Királyné asßonyoknac látara.

Horuát Ianos.

Gara Miklos és Forgats Balas vitezködánec.

Az Horuátoc kegyes lenkódnec à királyné asßonyoc ellen.

Annac vtánna vgy kezdenec az Horuatoc à sèkerhöz, és ki dől téc à Királyné asßonyokat, mind leányostol belöle, és haioknál fogua vonnác őket az Horuát Ianos eleybe, A királyné asßonyoc tçdre esénc eleybe, és vgy könyörgénc neki, Hogy kegyelmes lön ne hozáioc, meg emleközüén Layos királyrol, ki ötet sègény legényből ollyan wrra tötte volna. De semmit nem foga nálla,

Meg ölic Ersebet Királyné asßonyt.

Estue mikoron be sötütettet volna, El küldé sòlgait, és azzoc fel áiazác à sáiát az Ersebet Királyné asßonnac, az Maria királyné annyánac: Es el viuéc aßt, és köet köténec à nyákara, és be vetéc à Bozota folyo vizbe. Az vtán à királyné asßonyoknac leányait éyel el viuéc az Horuátoc, és mind meg sòplélütéc őket. Kulemb magánac rec-

gánac reckestéc az Mariat: ez ott egyedől kesereg vala 2c.

Másod napon az Horuatoc fel rackác mind à soc predát, és be viuéc Horuát országba, az Mariaual, és à soc leányokkal egyetembe. Es be vitete az Horuát Ianos az Maria királyné aszont fogua az Krupa várba: Es ott meg paranczola solgainac, Hogy örüznéc ötet: De nagy tisztelégét tönnénc neki, Es minden az ő kéuanfága szerént lönne.

*Maria K.
Kruppaba
tártyác
fogua.*

Sigmond hertzec meg értötte vala à Királyné aszonyoknac leueléből à Károly királynac halálát, De ez iszonyo esetekről semmit nem tud vala. Ezokaért nagy népet gyüte Czeh országban: Es aual à népel be indulla Magyar országba. A felső Magyar országi wrac is mind eleybe menénc Es Budára iouén, mindiarást be mène az várba: Es ott meg módác neki, mit czelekedet az Horuat Ianos, Mint őlette volna meg az Ersébet Királyné aszont, És mint tartana az ő feleféjét, az Maria királyné aszont fogua. Es erőssen bánkodéc ez iszonyu dolgokon.

*Sigmond
Hertzeg
iő Budara*

II. RES.

Mikor az Horuat Ianos meg hallotta volna à Sigmond hertzeg nec Budába valo be iouését, Mindiarást el creste az Maria királyné aszont, és monda neki: Látodé mit műueltem, Maria királyné aszony. Az anyádat meg őltem, az Károly királynac meg őlése ért: Sinte ez volt tenéked is viragod: De kimélettelec à te iámbor attyád ért, az Layos király ért, ki engemet wrra töt. Ha ezokaért asz fogadod ennéké, Hogy le czendesited wradat, és hogy boszút nem állatoc raytam, Tehat tiszteléggel el boczáttlac wradhoz: Ha nem: Tehat így iárs, mint az anyád.

Horuat Ianos sol Maria K.

Maria királyné aszony tēdre eséc eleybe, és monda neki: Ió Ianos wram: A mi meg löt, Az oda vagyon, Asz viszsa nem hoszhat tyuc. De ha est az irgalmassagot meg műueled velem, hogy békeféggel viszsa creste, Im én meg eskebem tenéked, Hogy apám gyant tarttlac, Es az elmúltakrol soha nem emleközem. Es az Horuat Ianos el hozatà az őrekleket: És azzokra meg esküüéc az Maria királyné aszony. Annac vtánna befogata az ő sekereit, és minden el kobzot marhákat viszsa ada neki, Es Horuat országi wrakat ada mellé, és el boczatà ötet az wrához, à Sigmond hertzeghoz.

*Maria K.
meg alaz-
za magát
Horuát Ianos elöt.*

SIGMOND KIRALYNAC

Tisztel
gel fogad
iác Maria
K.

Mikoron kezel iutot volna Budához, Mind az egész vduar, és az egész város ki iöue eleybe: és nagy vigassággal fogadac ötet vis-
sa. Es mikoron az wra, Sigmond hertzeg, hozà iutot volna, Mindià
rást meg ölelgeté, és soc bebedekkel vigasztalni kezdé ötet. Annac v-
tánna mind kezét foga az wraknac, és mindeneknec, kic oda iáról-
nac vala. Es annac vtánna vgy ménénec be az városba. Ott is mind
az ieles asbónnépeknek kezeket foga. Es mondhatatlan nagy ör-
emlön az egész városban.

Annac vtánna egy nyhány napic mind ezac keresitel iáranac, és
minden egyházakban Missket mondánac, és az Istenec hálakat
adánac, à Királyné asbónnac szabadulása ért.

AZ XXXII. MAGYARI KIRALY
SIGMOND, AZ BRANDEBURGI HERTZEC.

I. RES.

Mikoron immáron az ő Isteni szolgálattokat el végeftéc vol-
na: Maria királyné nagy gyűlést hirdete Szekes Feyeruárta,
pinkest napiara.

Szekes fe-
ieruári
vülés.

Mikoron az wrac, és minden rendbeli emberec oda iutottanac
volna az gyűlésbe: Maria királyné asbony az wrát, az Sigmond her-
tzeget, iob kezénél fogua be hozà az ország eleybe: Es ott az ország
előt el kezduén, hoššu orációt tön, és soc bebeddel szólla, šép rédel.

Maria K.
oracioais
az ország
előt.

Az ő oracioiánac auagy à bebednec à sommáia ez lön. Az Isten
igaz: Ezokaért az igasságot šereti: Ha ezokaért hiuec nem leštec:
Az Isten el vešt túteket, mind oršágoštól. Annac vtánna: Az Magy-
ari királyšágnac birodalma nagy dolog, Ezokaért nem visšelheti
gondiát egy asbonyiállat. Miért kedig hogy az ő atya testamen-
tomba neki hatta az királyi méltoságot, őc is minnyáian az attyá-
nac testamentomába engettenec, és annac vtánna à coronazással
is asšt confirmáltác: Tehát ešt is confirmáltác, Hogy az ő atya ötet
felešégül adta à Sigmond hertzegnec, Es asšt végešte, Hogy à Kirá-
lyi méltoság ő rolla šállyon à Sigmond hertzegre. Negyed vttal
diczire az wrát, à Sigöd hertzeget: Es è mellet neki valla à Magy-
ar oršági coronát, és aual egyetembe mind az egész királyi biro-
dalomnac méltoságát: Ötöd vttal: Kére minnyáian őket, Ho-
gy az wrát, à Sigmond királyt, fel vegyéc, és meg coronazzác:

Maria K.
az wrán-
ac vallya à
K. méltosá-
got.

Es igéretet

Es ígérte tészen nekic, Hogy iámbor Királyoc legyen, Es hogy az országot nagy békefében tarttya, Es mindenképpen meg ortalmazza &c.

Minec vtánna befédét el végezte volna, És mind az wrac, s mind az egész nép az ő befédénec, és akarattyánac engettenec volna, Le voué à Királyi Coronát feieből, és téué aſt Sigmondnac, az wránac feiébe. Es à Sceptromat, auagy királyi istápot iob kezében ada neki: Es mind az egész nép nagy örömbe lön, és fel űóual kiáltáni kezdenec, Es minden io űerenczet kiuánnac valà az wy Sigmond Királynac, és à Maria királyné aſſonnac.

*Sigmondot
valáſtýáe
Királynac*

Es mikoron à nagy Miſſet elkezdetéc volna à űent Iſtuannac monoflorába, à Miſſe allat, az Eſtergomi Erſec törüén űerént meg coronáza à Sigmond királyt. Es mikoron meg coronáſta volna, Minnyaian à Feiedelmec, az wrac, Púſpekec, Nemeſec, és az Várme gyébeli kőuetec, à coronázot Sigmond Királynac feiere meg esküüenec, Hogy mind éltic hiuec akarnánac neki lönni, és törüeny űerént neki engedelmefſec lönni, és mindenkoron űolgalni. Lön kedig ez, mikoron irnánac Christus Wrunknac űületéſſe vtan, 1386. Mikoron Sigmond király húſ eſtédős volna. Es à coronázás vtán, nagy vigafággal, és pompáual viſſa hozác Budára.

*Meg coroná-
záe Sig-
mondot.*

Mikoron immar Budán volnánac à Királyi házban, Mindiáráſt tanácskozni kezdenec, Miképpen egybe kelene békéltörti az wrakat, kic az elöt egybe veſtenec vala, Hogy az ország állandó békefében maradhatna: és űockaic töréc ebben feieket.

Azonközbe à Maria királyné aſſon űinetlen gondolkodéc, miképpen boſſut állhana az Horuat Iánoson az anya halálaért, és az egyéb boſſulágoc ért, Mellyet czeleködet vala raytoc: űinetlen ezokaért izgattya vala Maria királyné aſſony az wrát, Sigmond királyt, hogy boſſut állana az ellenűegeken, kiuáltképpen, az Horuát Iánoson, à nagy küſſebſégért, és à nagy űégyenért, mellyet műueltenec vala rayta: És ez iſſonyu dolgokat mind eleybe rackà. Es à melet monda az wránac, hogy addig az ő királyi méltofagánac űemmi módia nem lönne, méglen űanyaru büntöttéſſel meg nem büntörtne őket.

*Maria K.
boſſu áll
űra ügyeo
közic.*

Végre meg győze à Maria Királyné aſſő az wrát, Sigmond királyt Es két nagy űereget gyűte Es à Dunán áltál ménce, és vgy teteti vala, mint ha Bolgar orűágra akarna menni à Törökec ellen. Azzonközbe meg irác neki az ő baráti, Hogy az Horuat Ianos, az Horuat orűági Tiſtarto, be ment volna à Poſga városba, és

*Maria K.
meg győzi
az wrát.*

várasba, és azt magánac foglalta volna, Melly varas igenerős helyen vala, és minden képpen erősítettet. Arra indita ezokaért à Király az népet, és meg szállà az várat, és vitatni kezdè azt éycl nappal.

II. RES.

*Az aruloe
el boczá-
tyác Horu-
uát Ianoft*

HOruat Iános látván à Királynac erejét, nem biza magát az várban, hanem éycl ki feckéc belölte. De ki nem mehetet volna, ha az aruloknac lántzára nem tartot volna: Mert egy felöl valánac az vár környül az István, az wayda Lásflo fia, és à Simon thornai István, az ő népeckel. Mikoron ezec közükben ackadot vólna, Bekéuel el boczatác őtet: Mert à királynac hitleni valánac, Noha bínnel mentenec vala velle à hadban.

*Horuat Iá-
nos méne
Dobor vá-
rában.*

Mikoron à Szaúan által költ volna, méne Dobor varában, hol tudia vala lönni à Zagrabí Púspeket, és egyeb snc pártosockal, kik nec ebtekelesékből el haylottanac vala à Királytol mind à Todt országac, mind Bosznáfágbeliec, és mind az Horuát országbeliec. Magyar országban is kárt tesínece vala, valahol lehet vala, mind tűzzel, mind fegyuerrel. Kénberítetéc ez okbol Sigmond Király el menni Posga vár alól, és által menni à Szaúan, és meg szállani à Dobor várat, mellyben minden reménsegeket vetettéc vala az Arullo pártosoc.

*Sigmond
meg száll
à Dobrot.*

Mikoron látrác volna az Arulóc à Király bándékat, és vakmerő bátor búuét, Meg iyedénec tölle: Es Horuát Iános ot sem mere meg várni à Királyt, hanem ki futaméc belölte, hogy el szálladna à Király elöt: De meg czalatkozzéc. Mert az elöt à király mind az váras környül leseket vetet vala. Mikoron ezokaért az Horuát Iános ki iöt volna az várból, és budosnéc hegyeké és völgyekbé által, à lesbe esec, és azzoc meg fogác őtet, és fogua hozác à Királynac. Annac vtánna meg véué à király az Dobor várat: Es az el haylot tartományokat mind keze alá hayta, és engedelemie hozà, Meg foguan közzúlec mind à pártosokat, és az Arulokat. Mikoron mind békefégre hošta volna az ot valo tartományokat, Mind az egész sereggel Pęts várasba méne à Király, és oda hozà velle mind à foglyokat.

*Meg fogáé
Horuat Iá-
noft.*

*Horuat Iá-
noft törue-
nyel meg
büntötni
Sigmond
K.*

Pętsfet léuén törüenyt tétete az Horuat Iánosra, Es lofarkő hordata őtet mindé vtzakő, Annac vtána tűzes fogockal meg saggatatà az husát, Végre negyè vágatà: és mindenic kapu cleybe fel függeszteté egy egy resét. Igy füzete meg Horuat Iános az ő merésféget, és nagy kegyeletléféget. à töb pártosoknac mind feieket fedete. à Zagrabí Púspektől el véué à Púspekléget, és minden marháiat: és miért hogy

miért hogy à pápi méltóság ért nem meré őtet meg öletni, hanem örök tömletzre veteté.

Mikoron az v̄dö mult volna, és à coronazás vtán negyedic estendöbe volna, Indulla Sigmond Király az ő népével az Istuan Wayda ellé, ki az v̄döben mind à két Olah országot biria vala, mind Moldouát, mind Hauaseluét: Mert ez még az elöt el haylot vala à Magyar Coronától. Midön ezokaért Erdelen által ment volna, és az hauasban à borosokban költ volna, Az Istuan wayda ott ellene támada, és à kez iyefec által igen erősen ferti és veszti vala à király népet. De Sigmond király bištattyá vala à népet, és le állita őket à louakrol, és gyalog léuén, v̄gy viuánac az Olahoc ellen, és nagy fokot le vagánac bennec, és v̄gy menénc által à borosokon Moldouába. Látuán Istuan wayda à Sigmond Királynac bátorfogát, és nagy erejét, két ségben eséc, és meg alázza magát: Es melléje véuén à fő Boierokat, à Királyhoz iouén, tēdre eséc elötte à Boierokkal, és lép könyörgéssel kegyelmet kére tölle. A király előfer bõmébe hányà neki az ő vét két, Annac vtánna meg kegyelmeze neki. Es az Istuan wayda meg esküűc à Királynac, és ieles aiándékockal meg aiándékoza őtet. Mikor ő ezokaért mindé képpen ott le czendešitetötte volna azzokat, Nagy vigafággal haza méne Budára, Es nyugotatà népet.

Sigmond
K. megyen
Moldoua
Waydára.

Istua Way
da esede-
ze Sigmon
d K.

III. RES.

A Coronázot vtán hatodic estendöben, az Hauas eluö Olahoc esmet el haylänac à Magyar Coronától, Miért hogy az elöt Sigmond Király olly nagy kegyelmességgel czelekedet vala v̄llec. Es egybe társolkodänac à Törökeckel. A Törökec kedig igen örülénec ennac à társafágnac. Es Thrtiából fel iouén, által iouénec à Dunan, és az Olahoc mellé iouénec. Sigmond Király is nagy népet gyűte, kiuáltképpen kedig fegyuereseket, és be méne Hauaseluöföldbe. Mikoron à lapatz földre iutot volna, hol az Olahoc és Törökec tábora vala, lép négy segű sereget bõrze, és à fegyuereseket elöl boczata, és v̄gy mendegel vala az ellenség ellen. A nap fén hogy éri vala à sereget, lépén fénlic és tündeklic vala à sereg. Es meg iyedénec az Olahoc, és futni kezdénec, Látuán est à Törökec, oc is vtánnoc fieténec. Vtánnoc boczatà Sigmond Király egy falka népet és azzoc az v̄ton vágiác és veszti vala mind az Olahokat, mind à Törökeket, De kiuáltképpen à gyalogokat, mind finte à Dunaig.

Az Olahoc
Törökec-
kel társol-
kodnac.

El futnac
az Olahoc
és törökec

Masod napon indita à Király à sereget kis Nicapolra, melly à Duna tulso parton vagyon, Es meg álla aszt, és erősen vitatà. Az várban Olahoc, az varasban Törökec valanac, kic erőssen vinac vala belölle, és

Sigmond
K. meg áll
lya Nica-
polra.

SIGMOND KIRALYNAC

Sigmond
K. megve
si Nicap-
olt.

belölle, és meg oltalmazza vala magokat. Es mikoron lőuéffel meg rontotta volna mind az várnac, mind az várasnac kőfalait, annac vtánna ostrommal meg véué mind à kettőt. Es à bennec valóokban à nagyob réstet mind le vágatà: à többit meg fogatà. Es népet helyheftete az várasba, Ómaga kedig vissza iöue Magyar országba.

Maria ki-
rálýnéac
halála.

Még Budat el nem érte vala, hogy meg hozác neki à Maria királné assonnac halálát: Melly hiren felete igen bánkodéc: Es nem ok nélkül. Mert semmi örökese nem vala neki az Maria Királné assonntól. Haluan ezokaért Adiuga, az Maria királné assonnac à huga, az ő nyene halálát, Arra bira az wrát, à Légyel Láslo királyt, hogy nagy népet gyütene, és be menne Magyar országba, és el foglalna az országot: Miért hogy à nyene, Maria királné asson, magzattyoc nélkül meg holt vala: mellyet is miuele. De Kinisi Iános, az Esztergomi Ersec, hammarasaggal népet gyüte, és eleybe állà à Lengyel királnac à hegyec közet, à városban. Es tartà fel à Lengyel Királyt, méglen Sigmond Király iöue. Annac, vtánna nem mere Láslo király Lengyel országból be iöni Magyar országba.

Kinisi Iá-
nos az Esz-
tergomi
Ersec.

Sigmond
K. bosszút
iz.

Mikoron annac vtánna Sigmond király meg nyugot volna Budában, Azokrol kezde gondot visselni, kic azzoc közzül még vgyan valánac, kic enyi soc bosszúságot műueltenec vala à Királné assonyokon, Es kic mostan is meg vtállýac vala az ő Király méltóságát, és czuff bebedeket hintnec vala felölle, nagy köuélységekben. Valánac kedig ezec kiuáltképpen harmintz ketten. Fő vala ezec közet egy Kont Istuan, ki az Hede ruariaknac nézetiségekben való vala. É harmintz ketten, miért hogy nem Királyozác vala à Sigmond királyt, hanem ellene versengénc, budosnac vala allà fel az országbán, falukban, erdőkben 2c.

Wayda fi-
György.

Wayda fi-
György
meg fogia a
pártolókat

A Király igen bána ezeknec vissza vonnássát, fél vala is töllec, hogy valami wy támadálnac okai lönnénc. Biza ezokaért est à dolgot titkon az waydafi Györgyre, hogy az vtánnoc lönnec, és valami módon meg fogna őket, és à Királnac kezébe eytene. Ez népet melleie véuén, az Alföldre allà méne, mint hogy aszt à tartományt cirkálni akarna valami sin allat: Es minden felé kimeket ki boczáta. Es vgy hozác à kémec, hogy mind az harmintz kettő kezzel volna ot à mezön, és ott alunnánac. Eysel az waydafi György meg körülöle őket, és virradóra reaioc méne. Ezzec kedig harmintz egyen fel serkenuén, mindiarást fegyuert kapánac, hogy meg oltalmaznac magokat: De Korpadi Iános nem vala vélec, Mert még éysel fel keluén, el ment vala töllec.

De wayda fi György szép beféddel kezde nekic szólni, és monda, hogy nem iöt hozzáioc mint ellenség, hanem hogy meg szörzet te à Kirá-

te à Királynal, és kegyelmet talált nekic. Ezokaért iøyenec immár õmagoc à királyhoz, és meg allázzac magokat elõtte, és meg esküdüenec neki, hogy hiuec akarnac innét toualõnni.

Látuán azzoc, hogy keuesen volnánac, el téuéc fegyuereket, és el indulánac Vaydafi Györgyel. Es midõn iõttec volna Karomban, Vaydafi György mind meg foga õket, és vasba verete, és fekkerekre rakà õket, és népet ada vëlec, és fel küldè õket Budara.

Vakmerõ-
bátor vég-
ezés.

Az vton hogy vißic vala õket, egybe tanáczkozánac, hogy mikorõ Budara hoznác õket, senki se kõßfene, se fõt, se tãrdet ne haytana kõzzülec à Királynac. Es mikoron fel hoßtác volna õket Budara, Soc nemesec valánac à Király kõrnyül, és vduarolnac vala neki: De õc à földet nézuén, semmi risteféget nem tõnec à királynac. Látuán à Király az õ kemesfégeket, Inkab hargudni kezde reáioc. Es keues nap mulua, ki vitete õket à ßét György piatzára, és ot az Egyház elõt mind feieket ßedete. Az vtán ki vitete õket, és el temetete az hoffstadtban, à cinterembe, à király kerten kõuül, ahol õ Budara fel mennec.

Sigmond
K. meg el-
eti à kãu-
ly Pãrtol-
okãt.

IIII. RES.

AZ vðõben két attyafi, à Paleologus nemzetbõl, vesédnec vala egymással à Görög Czãári birodalom ért. Es az egyic el küldè à Tõrõkekhõz, és azzokat hiuatà segitféguül à bátyya ellen Asiaból. Amurátes, az első Tõrec Czãár, õrüle ennec, és mindiarást által iõue Europaba. Mikoron ot sockaig hadakõßtanac, és gyakorta meg vtkõßtenec volna, igen meg erõtlenedéc à Görög birodalom. Látuán eßt à Tõrõc, támadni kezde à Görõgekre, és meg véuéc à Tõrõc Galliopolist, melly Hellepontus melet vagyon. Es abbol az várasbol ki kezde annac vtanna czatázni, es rablani kezde Görög orßágot, és mindenképpen pusztítani. Mikoron meg birta volna Görög orßágnac és Macedoniánac nagyobbic réßet, az vtán kezde à Traciabeliekhõz, Es soc népeket meg bira az õ kegyetlenségéuel, és hodoltatà magánac. Az Amurátes kõuete mindiarást az Baiazetes, ki az attyanál sockal merézb és kegyetlemb vala. Ez nem sockaig birodalomnac alláia vete egéß Traciat, Theßaliát, Macedoniát, Phocidat, Boeciat, Atticat. Annac vtanna mindiarást kezde à Bolgãrokhoz, kic à Magyaroknac birodalom allat valánac.

A Görõge-
ec eayhe
veßß. vße
Görög ora-
ßág.

Mikoron Sigmond Király meg értõtte volna az Baiazetesnec kegyetlenségét, kõuetet boczata Baiazereshez, Es az által inte õtet, Hogy békét hadna Bolgar orßágnac, Mert ahõz semmi kõze nem volna. Baiazetes nálla tarta mind à kõuetet, méglen mind az egéß orßágot el foglalta vala. Annac vtanna vgy boczatà à kõuetet vißi-

Sigmond
K. Baiaze-
teshez kõ-
uetet boc-
zat.

SIGMOND KIRALYNAC

ſia Sigmond királyhoz, és à kezét à ſablyára tóuén, móda à kőuet-
nec: Ihol, ez az én igafagom: Ez által vagyon közem Bolgár orſ-
ággal, es minden orſágockal.

*Sigmond
K el vefſ
az ő kőuél
ſégiben.*

Meg ertuén eſt Sigmond király, nagy népet gyúte, az ő Király-
ſágánac tizedic eſtendőben Es minden népéuel be mène Rátz or-
ſágban, és onnét Bolgár orſágban. Mikoron ott monſtrálta volna
az ő népét, és látta volna à nép nec fokſágát, és à kopiáknac ſűrőſé-
gét, fel ſuualkodot ſűwből monda Sigmond király: Sereg ez. Nem
czac à Törökec ellen eleget leſűnc. Ha á meny allà ſackadna, Nem
eſhetnéc à földre: Mert à ſoc kopiáckal fel tarthatnóc zc.

*Sigmond
K meg út
kázic à Törö-
keckel.*

A Törökec kedig à végekben mind meg erőſítettéc vala az vá-
rakat néppel. Es nagy vérontáſſal vóuéc à Törökektől Oriftot, Bu-
dint, és egyéb várakat. Mind Szent hauában iuta Sigmond Király,
minden népéuel Nicapolhoz, és ot ſálla táborban. Baiazetes el iö-
ue à Törökeckel, és ſömbe ſálla à kereſttyéneckel. Mikoron im-
már ſömbe állana à két ſereg, A Frantzoc erőſſen könyörgénc
Sigmond királynac, Hogy ő nekic engedne az elől járo tiſteleget.
Es meg engede nekic Méglén őc ot mulatnánac, és még el nem
rendeltéc volna à ſereget, à Frantzoc ki válánac à deréc ſeregből, és
à Törökekre menénc nagy kiáltáſſal. Es mikoron à Töróc ſereg e-
leybe iutottanac volna, minnyáian le ſeckénc az louakról, és el bo-
czátuán à louakat, gyalog kezdénc vini à Törökeckel. A Törökec
kőrnnyúl fogác őket, és mind le vágác őket. A louac kedig meg iye-
dénec à nagy kiáltáſtól, és mind viſſa futánac à Kereſttyénekre.

*El futnac à
Kereſttyé-
nec.*

Látuán eſt à Kereſttyénc, meg iyedénec, és mindiaráſt futni
kezdénec. A Törökec vtánoc, erőſſen vágiác vala őket, és nagy ſoc
kat meg fogínac közzülec. Sőt Sigmond királyt is meg foktác
volna: De à Dunára iöuén, ſerenczére találá egy kis czólnokot, és
abba vluén, által öueze à Dunan, és vgy ſallada el előttec. A Kereſ-
tyénc közzül húſ ezeren veſénec oda. Lön ez è veſedelem miko-
ron irnánac 1396.

*Sigmond
K megyen
Conſtanti-
nápólban.*

Mikoron Sigmond Király el ſalladot volna, fél vala à Magya-
roktól, miért hogy az ieles hadat el veſtőtte vala, és nagy ſoc ieles
wrac oda veſtenec vala: Ezokaert mené Thraciaba, és be mené Cō-
ſtanzinápolba. Onnét Ródba, onnét iöué annac vtánna Todtorſá-
gba, Todtorſágból Horuat orſágba, Vala kedig à Királyal Kani-
ſai lános, az Eſtergomi Erſec, és ennec az őtſe, Kanifai Iſtuán.

V. RES.

Pártot kez-

PArtot kezdénc ackoron v̄tni à Magyar wrac à Sigmond király ellen, Kiuáltképpen az wayda Láslo fia Istuan, és Simon Tornyai Istuan, kic az el̄t is fő dolgossoc valánac, à Károly Királynac be hozásfában, Es ezec kégyot békát kezdénc kiáltani à király ellen, Es arra kezdéc minden embert inteni, hogy el haylanánac à ves̄et Királytol, ki semmire kellő volna, és az országac czac ves̄edelmére volna 2c.

*Pártot üt-
nec az wrac
rac Sigmond
K. el-
len.*

Est is mondiác vala: Hogy nem igazán birna à Királyfagot. Mert à Maria Királyné as̄ionnal meg holt volna az ő törüényc, és s̄állot volna az Láslo Királyra, à Károly királynac fiára, ki Apulian és Olas̄ országban birna. A harmincz két Nemeseket is igen főrgattyác vala, kiknec feieket vétete vala Budán. Eff̄le bes̄édeckel igen el v̄degenitéc mind à népet, kiuáltképpen kedig à Nemeseket à Királyrol.

*Az wrac-
calumniál
kodnac Sigmond
K. ellen.*

Egybe tanátskozzánac ezokaért az wrac, és kőueteket boczatánac be Láslohoz, Az Apuliai Királyhoz, és as̄t kinalác à Magyar királyfaggal. Es meg ientéc neki, Hogy minyáian az wrac és Nemesec el v̄ntác volna à Sigmondnac kegyetlenségét, és has̄ontalan vóltát. De Láslo, az Apuliai Király, es̄én lön, és meg gondola à Magyar Birodalomnac terhős vóltát: Annac felette, az atyánac rőttenetes példaiát is forgattà el̄tte: És à Magyaroknac czoda erkölcszeket: Es ezec ért nem kapa à Királyfaghoz: Noha à Magyaroc igéric vala neki, Hogy Sigmondot őc ki akarnác v̄zni, és békefeges országot akarnánac kezében adni.

*Az Nemesec
w̄y K. választnac
Sigmond
K. ellen.*

Végre arra viuéc Láslot, az Apuliai Királyt, Hogy meg igere magát à Magyaroknac, De olyan ockal, hogy à két fellyül megmondot Istuan addig bírnác az országot, méglen ő minden dolgait el végeſhetne Apuliaba, és be mehetne az országban: Es meg esküüéc à kőueteknec, Hogy valamit à két Istuan addig kezdenénc s̄örzeni, és végezni az országban, Hogy ő meg akarna as̄t állani, és erőben tartani.

*Láslo K.
engedápár
tolo wrak
nac.*

Mikoron à kőuetec è válasszal vis̄a iōtenec volna Magyar országban, à két Istuan, és à pártolóc erōssen fogiác vala à Láslo Király dolgát minden felé. Azonközbe Sigmond király mind Todt országba vala, mayd két es̄tendeig. Es noha mind tudia vala az wracnac, és Nemeseknec dolgát, Azért mind el halgatà, à Nicapol allat es̄et nagy kára ért. Annac vtánna az Es̄tergomi Érleknec, es à Kanis̄aiaknac, és à Marothi Iánosnac, ki Todt orzági Gubernator vala, segítségkekből be iōue Sigmond Király es̄met Magyar országba, es el foglala es̄met à Királi birodalmot. De miért hogy látà, hogy à két Istuan és à tōb pártolóc olyan nagy kés̄ülettel és erōuel valánac, Nem mere bos̄but raytoc állani.

*Sigmond
K. vis̄sa
iō Magyar
országba.*

SIGMOND KIRALYNAC

*Sigmond K. elhal-
gatta az
országot*

Lön Sigmond Király czendésségben mayd négy egész esten-
deig: És addig à két István, és à több pártolóc mind előb mennec va-
la az ő dolgokban, és à Sigmond Királynac minden dolgait visssa ma-
gyarazzac vala, Es el vdegenitic vala tolle mind az orşágot. Azon-
közben mind alkolmatolşágot keressénc, hogy meg fognac à Ki-
rályt. Annac vtánna, mikoron irnánac Christus wrunknac búlerése
vtán, 1401. Bent Vitalius napián egybe tanátskozánac mind az
wrac, mind à Nemesec, és nagy sereggel be menénc à Királyhoz
vduarlásnac sine allat: Valánac vélec à két vitézlő iffiac is, az Gara
Mikloşnac fiai, egyic Miklós, à másic Ianos.

*Az wrac
bómtólşó
mbe párn-
polódnac
valaSigma
ond K.*

*Az wrac
meg fogiac
Sigmond
K.*

*Socklyos
varában vi
şicSigma-
nd. K.*

Mikoron à Király környül meg állattanac volna, Mindiárt párn-
polódnac kezdénc à Királlyal, és ortzaiára veréc neki, melly nagy
kárt tót volna az orşágnac, Hogy az hadat, az wrackal egyetembe
el vesztette volna Nicapol allat: és egyéb soc vétkeket hánnac vala
ortzaiára: Es ezec közet bidalomra és bitkokra kele à dolog: Vég-
re à Királyra rohannánac, és meg fogac à Királyt, és rántzigallyac
vala asit, hol imide, hol amoda, nagy dúhósséggel: Es vgyan ottan
meg öltécvolna, ha nemelly Királynac barati nem ellenzettéc vol-
na akarattyokat, és könyörgettec volna érötte. Annac vtánna be-
vettéc ötet à fokházba, és az wrac közzül hadiánac nemellyeket
hadakozo népeckel, kic meg örúznéc ötet. Es adac ötet az vtán à
Garai fiainac kezébe, Es ezec el viuéc à Királyt fogua Socklyós
varába, és ott hadiác ötet fogua, örúzóc közet.

VI. RES.

*Az wrac
követeket
boczátnac*

Mikoron ecképpen nyauallyassul meg foktác volna Sigmond
Királyt. A pártolóc mindenút fenn lábna vala, és közéséges
képpen ki kiáltac az városban, hogy Sigmodtól el költ volna à kirá-
lylag, hanem, Király volna Lásflo, az Apuliai Király: Es fel téuéc à
Lásflo Király zaşlóiat. El is küldéc asit şerinserte az orşágban min-
den városokban. Annac vtánna követeket boczatánac Apuliában
Lásflohoz, és meg ielentéc neki, Hogy Sigmond fogua volna, és ho-
gy az egész orşág ötet válastotta volna Királlyà: Es könyörgénc
neki, Hogy iöten iönc Magyar orşágba, és kezébe vönne à Királi
birodalmot.

*Lásflo K.
indul Ma-
gyar orşá-
gba.*

Haluan Lásflo Király Sigmondnac fokşágot, és à több hireket,
Véli vala, hogy ötet czendéş orşágba hinác: Maga még soc hiya
vala. Mert à Budai vár, és egyéb soc erőşlegéc még mind à Király
hiucinçl valánac. ánac felette à felföld is, és az Vármegyec, mellyec
Morua felé vadnac, mïd meg marattanac vala à Királnac hiwşégébe
Lásflo Király ezokaért haiókra şörze magát, és minden népét, és
által iönc à Tengeren Todt orşágban Iadrába. Es à Iadraiac nagy
tisztetéşegge

ti beseleggel be fogadac őtet, és vgy kösbenénc neki mint egy Magyar Királynac. Es egy nyihány napig ot marada Iadrában, és vára vtánna à tób haiókat à néppel, Es Magyar országból vára hírt az wraktól, Esmet Apuliából is.

Azonközbe fokhágban vala Soklyósban Sigmond Király egy boros fokházban, és ott őrizic vala őtet à Gara Miklós fiai. Mikoron ott à fokházba vólna, és à nagy bánatban nagy ohaytáffokat, és fohászkodáffokat műuelne, Halla ezeket à Gara Miklósné, à két Garánac az anya, és könyörüle rayta, Es titkon hozá hiuatà à két fiát, Gara Miklóst, és Gara Iánost. és czeckel tractalni kezde à Sigmond Király dolga felől. Es mikoron soc bölcz besédeckel intötte volna fiait: A fiai meg fogadac az anyoknac tanácsát.

Gara Miklósni tractalni kezd á fiaival.

Es az anyoc allà méne à fokház eleybe, és bólni kezde Sigmond Királyal az ő meg szabadulássa felől. Es Sigmond Király egybe fére az asibonyal, és meg esküüec neki, hogy őtet anya gyanant, és à fiait őczei gyanánt akarna tartani mind éltic, és mindenképpen meg mutatni hozzáioc az ő haláado vóltát. Es ecképpen köttést tőnc egymással nagy átoc allat.

Gara iné Tractal Sigmond Királyal.

Es a Gara Miklósné fiai, ki hozac Sigmond Királyt à fokházból és iól tartac őtet egy nyihány napic. Annac vtánna közükbe véuén be viuéc Moruába. Moruából méne Czeh országba. Es mindiárást az ő suogora, à Ciliai Gróff, segitsegül lön neki, és soc népet támasztánac. Ennec á hire mindiárt ki méne Magyar országba, és Német országba. Es à pártolóc igen meg iyedénc rayta, és né tudnac vala mit czelekedienec, és mihöz kezdienec. A király hiuei kedig, kic az elöt némauà löttene vala, Minyáian meg eleuenedénc, és kiáltani kezdénc, Hogy visssa kellene hini à Királyságban Sigmond királyt: Es minnyáian fel keluén, halállal fenyegetic vala az ellen mondokat, Es azzokat, kic meg foktác vala à Királyt.

Sigmond K ki szabadul á főkéségből.

Meg eleuenedénc à Sigmond K. hiuei.

Azonközbe Sigmond Király nagy soc Czeheckel, Németekkel, és à felföldi Magyarokkal, és az Vármegyékkel, mellyec Morua felé vadnac, be iöue Magyar országba, és mindiárást Budába méne. Az pártolóc kedig balladoznac, ki imide ki amoda. Haluan est Láslo az Apuliai király, hammar visssa siete Apuliaba, nem igen nagy ti beseleggel. De minec előtte Todt országból visssa méne, Leuelet küldde Sigmond királynac, mellyben eképpen irua vala: Nyiluan vallom elötted, Sigmond király, hogy à Magyar wrac engemet sockaig kínáltanac az ő Királyságockal: Es hogy az ő ígéretekre iöttem mind Todt országic: Es ot vesztec maradtam, hogy meg lássam, Micsoda vége lönne à dolognac. Tudod immár igazán è nemzetnec álhatatlanágát és álnaklágát. Adna az wr Isten, hogy asit ne

Sigmond K. be iöy Magyar országba.

Láslo az Apuliai K. visssa bényenkódic Láslo K. leuelet ir Sigmond K.

Az Magyar
roc fockd
fa.

tanóltá volna meg az én atyámba. Ninczé keduesb dolgot à Magyaroknac, mint hogy foc wy Királyoc legyen. Ackoron vagy on nękic nagyob viga lagoc, mikor ő egybe veséest bóróshet nec à Királyoc közet. Abból keresic őc az ő hasznokat. Ezokaért, kérlec tégedet hogy enněkem meg boczás. Látó, hogy az Isten őmaga meg baba ditot tégedet à foc nyauallyákból, Ezokaért őt őmest engedem tenęked ašt à Királyi méltóságot. Ennec vtánna mindenbe kedueskődni akaroc felséged nec, mint ió suogoromnac, Keduesb dolgot kedig nem czelekedhetel enněkem, Mint hogy à te ellenségiddel vgy czelekőssel, mint őc akartanac te veled czelekődni zc.

VII. RES.

Sigmond
K. válašt
ir Lásflo
K.

Sigmond Király is leuęl ált al felele Lásflo Királynac, Es igére magát nęki mint atyafiánac. A pártolokról kedig ašt ira: Hadream czac: Meg fűzetem az arulokat az ő érdemec bserént zc.

Sigmond
K. lassan
balag.

Annac vtánna Sigmond Király czendeb lőn az országban, és nem liete meg bűntőtni à pártolókat: Hanem czac nemelleyktől el véuē valami iofágokat, és ostra azzokat az ő hiucinec. De egyeb képpen minden kegyelmességet kezde mutatni az ő ellenségihöz, minden ő vélekedésséc ellen. Annac vtánna, mikoron vgy tetőtte volna, mint ha mind elfeletkőzet volna minden boszúfágiról: Gyűlést hirdete Sclauoniába Kőres Vduarhelyre. A gyűlésbe iőue Vaydasi Istuan foc katanáckal. Mikoron à ranátsba be iőt volna, A Nemesec rea rohannánac à iel tétel vtán, és le kapuán őtet, mindiarášt à hengert nęki állatác, és feiét véuē. Hogy est meg ertőtéc volna az ő Katanái, mindiárt támadášt műuelénec, és környűl véuēc à Gyűlés házát. De à Nemesec ki hánác az ő testét az ablakon. Látuán ašt à katanác, hogy wroc oda volna immár, le czendebéd nec, és veszteg lőnec.

Vaydasi I
stuan meg
őlic.

Rutul ves
nec à pár
tolóc.

Annac vtána à tőb pártolókat is elő fogà és mind feieket bsetete A kiknec olly nagy bűnnec nem vala, azzokat bšamki veté: Nemelley ekre kedig somma fűzetést vete. Senkit, rőuideden, bűntőtés nélkül nem hadià, Akar mely nagy wr is lőn.

Sigmond
K. Romai
Czafár.

Annac vtánna, Mikoron irnánac, 1 4 3 2. Romai Czafarra válaštác és coronázác Sigmond királyt: Az ő királyi birodalmánac 23. Eštendeiében.

Harnoia, à
Spaleti he
rtzeg.

Addig im innét el hayla Hernoia, à Spaleti hertzeg, és egybe tár folkodéc à Törökőckel: Es azzokkal egyút be iőuén nagy dulságokat és rablássokat műuele az országba. Az wrac, kikre bisita vala à király addig gondiát, nagy sereget gyűyténec, és hadnagyul rédelénec az Gara Ianošt, Maroti Ianošt, és à Czupor Pált. Eze meg viuánac à Bosnai hertzeggel: De à hertzec meg czala őket, és diadalmos lőn ellenec. Es mind à három hadnagy fogua esséc: A két lános meg satzola nagy pénzen: De à Czuport meg őlete.

Az Hadna
gyoc, à Tő
rekec ellen

Az vtán boczata Lafontzi Istuánt az Hauaselue wayda ellen nagy néppel. Mert à Dan wayda haylot vala à Törökekhez. Mircze kedig, az wayda öcze, segítséged kére Sigmond Királytól. De az vtközetnec közepin meg öléc Lafontzi Istuánt az Oláhoc: és vgy adánac à magyaroc hárat. De igen keuesen menekedénc meg.

Lafontzi
hiuanliad
nagy.
Az Oláhoc
meg ölic
Lofontzi
Istuant.

Az vdöben, az első Mahomet Töröc Czaár, mikoron à felső Bosnaflagot meg birta volna, Hellyhesite oda egy lkacz neuö kegyetlen tistartót: Ez nyughatatlan vala: Mert nagy néppel ki iö vala, és nagy kegyetlen rablaffokat müuel vala Magyar országba. Az Macedonai Miklos, egy ieles vitez ember, valami sereget gyüte köz emberekböl, és egyeb hadakozókböl, Es ellene támada az Ikatsnac. Es mikoron erős viadal löt volna közetec, lkacz à feiedelem az Macedonai Miklosra siete. Miklos bömbe öklele vele, és le dötte az lkaczot à loról, és le feckeluén feiét véué. Látuán esst à Törökec, hárat adánac. Es ecképpen diadalmos lön Macedonai Miklós à Törökec ellen: Es az egész sereg meg kazdagula à Sakmánbol.

Az lkacz
öwayda.

Macedoni
ai Miklos.

Macedoni
ai Miclos
fiét vesti
lkacznac.

Az vtán à Törökec Bolgar országban iutánac, és ott nagy dulást és rablást kezdénc müelni. Ott is éyel Macedonai Miklos reaioc vte czac keues néppel, és meg vere öket, és nag kazdágfággal visssa tere földébe.

Macedoni
ai meg ve-
ri à Törö-
keket.

VIII. R E S.

Mikoron immár Sigmöd Király harmintz négy estendeig volt volna Magyar király, És az Czeh országban az ötse képében viselte volna az Gubernatorflagot, Mikoron kedig az Ventzel király, az öcze meg holt volna, midön irnánac Christus Wrunknac sületesse vtán, 1420. válastac à Czekec királya Sigmondot, és mindiárást meg coronázac.

Sigmond
Czeh K.

Mikoron annac vtánna visssa iöt volna Magyar országba, fel iö ue hozzáia Despot György, à felső Bolgar országna feiedelme. És miért hogy Sigmond király és Czaár olly igen nagy kegyességgel fogada ötet, és olly igen kegyelmes képpen tarta magát hozzáia öröc hiwségnecc ielére, neki aiándokba ada és engede Nandor Feieruárat. Visontac à Király esmet meg aiandékoza ötet, ssep Magyar orsági aiándéckockal, és iöszágockal, Mert ada neki Szalonkémént, Beczet, Kelpemet, Világos várat, Tokait, Monkóczot, Tallyát, Regetzet: Sakmárt, Besserment, Döbretzent, Turt, Varsánt: Budán is ssep házat ada neki.

Despot
György.

Nandor fe-
ieruárral
meg aian-
dékoza De
spot Sigm-
ond K.

Mikoron annac vtánna Sigmond király és Czaár fel ment volna Német országba, à Papánac solgalattyára à Czehec ellen, és ot alà sfel forgolódnecc: Azonközbe nagy támadássoc lönecc it allat Magyar országba. Mert egy parasit ember, Balás Biro, fel veté magát, és foc parasit népet bolondita meg. Ez éyel meg hága nagy Sombat váraft, és focat meg öle à polgárokban. Abból az vtán ki vt vala, és

Parasit Ki-
rályoc.

Marton
Biro.

mebbe földön meg dulla Magyar országban. Az egész Mátyus földet is mind eldulla, és nagy pusztaságokat művele mindenütt az országokban, tűzzel és fegyverrel.

Nagy Antal.

Nyírségben is támadta egy Márton Biro, ki nagy paraszt sereggel mind meg dula és meg öle, nagy kegyetlenséggel, a Nemesekeket, mind az egész Nyírségbe, és Sáros közben.

Az haborsú
ság támasz
tóc el neje-
nec.

Sigmond
K. megbé-
kélte a Cze-
hrackal,

Erdélbe is támadta egy nagy Antal, ki a paraszt népet meg boldította, és nagy kárt tön a Nemesekekre, Es a támadásokban nagy sok Nemesekeket ölének meg, Es nagy koborlásokat művelének. De mikoron Sigmond K. és Cz. visszatért volna, meg czendésítte esmet az országot: Es a támadokat meg büntötte erős büntötésseckel.

Annac utánna meg békélte a Cseh wrackal. Mert hatuá fő Cseh wrat hiua alla Magyar országba, Es Szeke Feyeruarat léuen sok pénzel és barmockal meg aiándékoza őket, és vgy boczatá őket vissza Cseh országban. Mikoron irnának az után Christus wracknac büntetése után, 1436. fel méne Cseh országba, és nagy pópáual és tisztességgel be fogadac őket, és vgy méne be Pragaba: houa iouének hozá minden országokból ieles Követec. és nagy wrac.

A Pápa ke-
negeti Sig-
mond K.

A Romai Pápa is egy szép arany Rófiát küldte neki aiándokba, és az ő áldósaual tisztele őket, miért hogy meg égetette vala a Cseheknek predicátorit, Huszt lánost, és Prágai Ieronimust. Mert hit és glit allat hitta vala őket Kostnitzba, a Conciliomba: De meg ségégé, a Pápa és a Püspekeknek estekelelésekből, a hitet, és meg odaftatá magát a Papáual: Es vgy égeteté meg őket, De annac utánna minden dolgai vissza menének, és Istennel átka lón rayta, és diadal mos nem volt az után: Hanem mindenit nem binte apro ségyeneket vallot. Végre az ő felesége is, a Barbára asszony rea támadta, és köttést tön ellene a Cseh wrackal, és a Birodalmot ki akaria vala tekerni kezéből, mikoron a Gutta meg vttotte vala.

Sigmond
Czasar se-
renczetlen
leszen a hit-
ségés va-
tán.

IX,

Sigmond
Czasar
Znamba
megyen.

Annac utánna el méne Cseh országból, és méne Moruába Znaimba, és oda hiuata az ő leányát, az Ersebet assont, és annac az wrat, a Bets országi hertzeget. Mikoron ezec hozá iötenec volna, Meg fogatá feleségét, az Barbára assont, és örüzet allat tartá, miért hogy köttést töt vala az Cseh wrackal. Es annac utánna behiuta az ő ágyas hazába a Cseh, és Magyar wrakat, és azzoknac sok beszédél szólla, Es meg ielente nekic az ő beteg voltát, hogy im már nem élhetne: Es aiánla nekic az ő vejét, az Albirt hertzeget, hogy ast valastanac Királlya.

Az wrac
engedne a
Sigmond
Czasar
tanaczá-
ban.

Az wrac minnyáian iauallac az ő tanaczát, és valastac az Albirt Hertzeget Királlya, Miért hogy Sigmond király és Cz. fia: leánya nálla vala, Es kezére meg esküvének nekic. Annac utánna igen meg kezdé betegülni, hogy el nem mehete a Magyar wrackal Magyar

országba, hanem testamentomot tőuen Znoimba Moruában, az vtán meg hala, mikoron irnának Christus wrunknac sületesse vtán, 1437. Bodog assonnac fogantatásának napján: Vdeiének 70. estendöben: Az ő Magyar Királyságának ötuenkettödici estendöben, Az ő Czeh Királyságának 17. Az ő Romai Csásárságának ötödici estendeiében.

Sigmond
Császár
meg hall.

Az historias könyuec igen dicziric est è Sigmond Királyt, Hogy szép termetű volt, iám bor, kegyes, bőw kezű, Semmi kegyetlen-
séget nem czelekedet: hanem mikoron igazság szerént igen meg bűntötte a nagy vétkeket. Az Isteni Bolgállatot igen szerette, és soc kölczégeket töt arra. Budán épüte egy Egyházat a sient Sigmondnac neuére, és Prepositfágot, és Káptalát sörze hozzáia soc iouedelemmel. Az Varadi Púspekséghez soc iouedelmet sörze: Es meg öregbite, és sockal fellyeb rackatà az Varadi Monostort: Es meg hadià, hogy oda temetnéc ötet, a sient Láslo teste mellé. Egy-
éb nagy épületeket is épütete. Pesten fundamentomot vetete nagy kölczéggel, hogy egy nagy Czásári várat rackatna oda, Es akarà a Budai várat, mellyet nagy Pálottákkal meg öregbiteté, a Pesti nagy várral és várossal, egy sélles és hosóu, és igen erős faragot kőuekből épütettet hiddal egybe foglalni a Dunan által. Egy igen nagy Tornyot is kezde Budán rackatni, mellyet immár két padlás-
sic fel vittéc vala: De miért hogy ki muléc ez vilagból, hátra marada az: Es est neuezic Czonka Toronynac: Hátra marada a Pesti vár is, az igen nagy hiddal 2c. Varadon vagon el temetue, Mint testamentomba meg hatta vala.

Sigmond
K. diczire
ti.

A sient Sig
mondhely
prepositfág

Nagy dola
got akara
épüteni Sig
mond K.

Czonka
Torony.

AZ XXXIII. MAGYARI KIRÁLY ALBIRT, AZ BETS ORSÁGI HERTZEC.

I. RES.

Mikoron Albirt Hertzec, az Ersébet assonnyal, Sigmod királynac leányával, a Sigmond Király és Czásárnac testét Varadon el temettéc volna: Mindiarást Sčekes Feyeruárra sietének a Gyűlésben mind az wrackal. Es ott lőuen, wyonnan válaštác az wrac az Albirt hertzeget Magyar királynac: Es vgyan azon nap meg coronazác mind az Albirt Hertzeget, mind az Ersébet asson, az ő feleségét: Melly, lön Christus Wrunknac sülltése vtán, midön irnának 1438. Ianuariusban, mellyet Bodog asson hauánac neuezic.

Albirt H.
meg corom
nastic.

A Czehec
is válašt
tyác Albir
tet Kirá
lya.

A Magyaroc példáiát kőuetic vala a Czehec is. Mert mikoron Sigmond Király és Czásárnac testamentomát láttác volna,

Mindiarást

ALBIRT KIRALYNAC

Mindiaráft ők is, egyenlő akarattal válaftác az Albirt Hertzeget Czeh Királya, vgyan azon eſtendőben, Pinkeſt hauában.

Nagy támadás leſen Budan.

Nem ſoc v̄döuel az Albirt Királynac coronazáſa vtán, nagy támadás lön Budán à Magyaroc és à Németec közet: Mert è két nemzet lakic vala, fő képpen Budan. De miért hogy à Magyaroc irigy-

A támadás oka.

kednec vala à Németekre, az ő nagy kazdaſágoc ért, Gyakorta erre is v̄gyeköz nec vala, hogy ki reckeſtenéc őket à tanáczbol. Mert ez vala cleytől fogua törüenyec: Hogy à tanácznak à fele Német lönne, à fele eſmet Magyar: Es hogy egy eſtendőben Magyar lönne

Az nyughatatlan ötues Ianos os.

à Biro: à máſikban Német. Vala kedig à Magyaroc közet egy nyughatatlan ember, kinec Ötues Ianos vala neue, ki ſinetlen tör vala à Németekre, és akara őket meg foſtani az ő igafagoktol. Eſt meg fogatà à Német Biro, és éyel meg ölete, és teſtét à Dunába vetette. Mikoron ebben egy nyihány nap vtán hír löt volna, Tamadáft mű uelénec à Magyaroc az Várasban Budán, és az iöueuén paraſtſágot noditác à Németeknec házaira, és erőuel fel töréc az házokat, és ſockat le vagánac közzülec, és minden marháiookban ſákmánt

Az Olaſokat is megdullyác.

tönec: Söt az Olaſoknac házait is fel töréc, és azzoknac minden marháiokat el koborlác, Maga ezzec ſemmit nem vétettec vala à Magyaroc ellen: Miképpen à Németec is nem vétettec vala: hanem czacà Német Biro meg ölete vala az nyughatatlan és háborgo Ötues Ianof. De az Albirt Király annac vtánna törüent láta köſtéc, és egy nyihányat à támadoc közzül, kic ez veſedelemnec okai valánac, kemény büntötéſſel meg büntöté: Es à két nemzetet az vtan egybe békelteté: Es békeſég nec törüenyét ada közükbe bizonyos cickeleckel.

Albirt Romai Czafár vana laſtatic.

Nem ſoc v̄dö mulua, Az Elektoroc egybe gyülnec Franckfurtba, és válaftác ott Albirt királyt Romai Czafárra, vgyan azon eſtendőbe. De à Magyar wrac nem engedéc neki, hogy fel vönne à Czafárlágot: Mert Sigmond Király is mondanác, fel vöue à Czafárlágot: Annac vtánna mind oda fel iára à Kereſttyén orſágokban, Es à Törökec addig nagy kárt tönec rablaſſockal Magyar orſágba. Ezért nem akarác meg engedni. De végre rea birác az wrakat, hogy meg engedéc neki.

Az vtán nagy hada támadà Albert királynac nemelly Czeh wrackal, és à Lengyel Caſimir Királlyal: De végre à Pápa békeſéget ſörze közetec.

Mikoron kedig meg hallottac volna à Törökec, hogy meg holt volna Sigmond Király, igen örülénec annac: Es mindiárást fel iouénec à felső Bolgar országba, és rablani kezdénec. György kedig, à Rátz Despot, meg iyede töllec, Es az ő fiát hadia Sztenderő be, à Duna partó, és őmaga fel ioue Magyar országba, mid az wrackal, és à Papockal. A Magyar wrac egy köuetet küldénec à másic vtán Albirt királyhoz, és allà hiuatác őtet Magyar országban à Törökec ellen. Alla siete ezokaért, és ioue Budára Budán meg hozzác neki à hirt, hogy meg holt volna az Estergomi Ersec, az Palotzi György, kinél hadta valà à Coronát, és az egyeb királyi eskezeket, az Estergomi várban. Oda siete ezokaért à Király à királyné aszfonyal egyetembe mindiárást. Es az Királyné aszfont be boczáta az várban: Es mikoron meg látogatta volna mind à kinczet, à Coronát is, az egyeb Királyi esközeckel meg láta: Es à látogatásbá, el lopà Királyné aszfony à Coronát, és ada asz az vény aszonnac az előkettő allà. Es mikoron mindeneket esmet be peczétlet volna, az wra, à Király vtán, allà ioue Budara.

Despot fel
iőy Magyar
ar ország
ban.

Palotzi Gy
örgy Ester
ergomi Er
sec.

Királyné
aszfony el
lopia à co
ronát.

Annac vtánna az Albirt Király czac az ő népéuel, minden segít ség nélkül allà méne az Amurates Töröc Czabár ellen, és táborban állà à Tisza Duna közet. Es méglen ot meg vára à segítsegeket, Addig meg vőuéc à Törökec Sztenderő várat, és nagy kegyetlőséggel le vagác à benne valókat. A Despot fiának ki tollac őmécit: Annac à hugát magánac tartà Amurates lön ez mid Kis aszőy hauába.

A Törökec
meg vesie
Sztenderő

Haluan est Albirt Király, à Magyarokkal, Igen meg iyedénec rayta. De miért hogy à Törökec meg erőstüén az várat néppel, az egész sereggel mind hátra menénec: A Magyaroc is meg hasonlànac à táborban, miért hogy à hewség miat igen meg hallánac az vérhassal, és mind Királyostol visza menénec à táborbol Budára. A Király is, miért hogy mindennap iól lackot valà à hewségbe Dinyec kel, az vér hasban essec. Es midőn meg nem álhatatnác asz raita az oruosoc, meg erzé, hogy meg kel miatta halni: Ezokaért fel vieté magát Betsbe. De az vtban testamentomot tön, es Nesmelben, egy faluban meg halà, Mikoron irnánac Christus wrunknac fületesse vtá, 1439. Szent Apastaloknac, Simon és Iudas napian, mikoron még két estendeig nem wralkodot volna à királyi birodalomba. El temetéc őtet Szeskes Feyeruárat, à töb Királyoc melet.

Albirt K.
meg hall.

Mikoron Amurates, à Töröc Feiedelem meg hallotta volna az Albirt Királynac halálát, ki ioue, és el rabla mind à Rátz országot, és annac à nagyobbic rést foglalla magánac. Mindiárást à Thessalonabeliekre méne És mikoron asz à nagy váraft meg vőtte volna, Méne minden hadaual Aetholiara és Epirusra: Es è tartományokat mind el rabla és el puštita, és mind magánac hodoltattà,
Es az vődö-

Amurates
el rabolja
az Rátz
országot.

Miért és
bonét nevé
kedet a Török
birodalom.

Es az vődöben, à Magyaroknac egyenetlenségért, és hasonlássoc ért, igen meg neucködéc à Török birodalom.

Erszebet asz
söny meg
ielenti dol
gait az
raknác.

Az Erszebet Királyné aszöny terhese maradt vala Albirt Királytól. Es Budan lőuen az varban, nágy bánatban vala: Mert gondolkodic vala arról, mint lőt volna dolga az atyánac, és Maria Királynénac, és az anyánac à Magyarokkal. El hiuata ezokaért à Magyar wrakat, Es meg ielenté azzoknac, hogy terhes vólna. Es à melet inte őket, Hogy gondot visselnének magokrol. Mert ő aszönyiállat léuen, nem tudna olyan nagy országac gondiát visselni: Miért hogy bizontalan dolog is volna az süléssé, Es nem tudna senki, Ha fiu, vagy leányzo leendő volna az ő magzattya zc. Ezecc melet könyörge nekic, Ha fiat sülne, hogy arról ne feletkőznének, és az ő örök ségétől meg ne fosztanác őtet, meg emlekőzuen az ő iob atyánac Sigmond királynac nagy ió tétéiről zc.

Az wrac
választásac
Lászlót, à
Kazimir
fiát.

László K.
fel veszi à
Magyar
Királysá
got.

Haluán ást az wrac, mindiart gyűlést hirdeténc. A gyűlésben soc tanácskozássoc vtán, Választác királya, Lengyel Lászlót, à Kasimir Királynac atyafiát, ki még iffiu vala. Es mindiart kőuetekec bocza tánac vtánna Lengyel országban. Mikoron ezecc még à kőuetekec nem mondottac volna Lászlónac, sülle Erszebet aszöny egy sép fiat. Azonközbe à kőuetecc meg mondác à kőuetekec à tanatsban László király előt: Es László fel véué à Magyar királyságot: és be sieté Magyar országba. Es Hederuári Lőrincz, à Nador Ispan, kezébe adaneki Buda várát, és be vltőre őtet à királyi sęcbe. Lőn kedig ez, midőn irnánac Christus Wrunknac sületéssé vtán, 1440.

AZ XXXIII. MAGYARI KIRÁLY, A LENGYEL LASZLO.

I. RES.

Hasonlássoc
nac oka.

AZ Erszebet Királyné aszöny igen nehezen véué est à Magyar wraktól, Hogy tuduan az fiánac sületéssét, Még is be hostrác volna à Lengyel Lászlót, és ást be boczátac volna Budaban, és à királyi sęcbe vltőttéc volnac. Ebből ezokaért nagy hasonlássoc lőn à Magyar wrac közet. Sockan haylānac az wy Király, László király mellé: Tőbben kedueléc à gyermeket, az Erszebet Királyné aszönyonac fiat, Nézuén még Sigmond Királynac soc ió tételit, ki iob atya vala à gyermeknec.

A gyermeknec párttyái fel véuééc à gyermeket, mind anyástól, és allà hozác Sęckes Feyeruára, és ott nagy gyűlésben léuen, Sęcst Dienes, az

Dienes, az Esztergomi Ersek és Gardianál meg Coronáza à gyerme ket, melly még nem vala négy holnapi. Valánac à coronázás melet nagy wrac, Az Veszprimi Púspec, à Győri Púspec, Vlríc az Ciliai Groff, wylaki Miklos, Gara Láslo, Bot Andras : Annac felette Kani- fiai Láslo és Imre, Sçets Thamás 2c. Es à Ciliai Groff meg esküücc à Magyar wraknac, és az egész országac, à gyermek képébe, ki az ki- rályné aszonnac anya bátya vala. A Dienes Gardinál is mind az wrackal, meg esküüénc à gyermeknac, az wyonnan coronázot Láslo Királynac feiere, hogy hóltig meg akarnác őtet, minden hiw seggel szolgálni.

Meg coro-
názác az
Erfebet asz
sonnát.

A Ciliai
Groff.
Dienes Gar
dinal meg
eskefic az
wrackal.

A coronázás után, az Erfebet Királyné aszony fel méne, mind az wrackal, Vissegrádba, Es bira ackoron Visegradot az Garai Láslo, Es királyné aszony fel méne az wrackal az várba hogy eltönnéc à coronát az ő helyére. Mert arra épütöttéc vala asz az erős várat. Es az el tévésben meg czalà mind az wrakat királyné aszony. Mert úgy teteté, mint ha az almáriomba tönnéc à coronát, De hammar az elő köttő alla dugá, és be peczétle az almariomot, Az wrackal is be peczétleté. Annac utánna el kéredzéc az wraktól, és fel méne, mid gyermekestől, és Coronástól, Bçts országba, Az Frideric Király hoz, az ő bátyához, Es annac aiánla, mind à gyermeket, mind à Coronat.

Garai Lás-
lo.

Királyné
aszony el
lopta à co-
ronát.

Az Erfebet Királyné aszony annac utánna allá iöue Magyar országba. Mihelt à végekbe iutot volna, Ottan meg érté, hogy à Ma gyaroc meg másítottac volna akarattyokat ellene, Es hogy inkább raggaszkottac volna à Légyel Láslo királyhoz. A nagy wrac is el ha ylottanac vala tölle, Mint, wylaki Miklos, az Horuatt orzági tistar- to, Rozgoni Simon, az Egri púspec, Es ennec minden atyafiai, Az Veszprimi Púspec, Minnyáia à Rozgoniac, és az nagy Hunyadi Iá- nos &c.

Az Mag-
yari wrak
nac álhata
tlansága.

Hunyadi
Ianos 2c.

Azonközbe à Nador Ispan gyűlést hirdete Budára, Houa az wrac minnyáian gyorsan gyűlénc, mind à fő Magyarokkal. Es glit leuelet küldénc az wraknac is, kic az Erfebet királyné aszony melet valánac, Sçets Dientsnec, az Esztergomi Erseknac, és Gardinál- nac, és Gara Láslónac, à Kéncztartónac, ki Visegradot biria vala, és à töb wraknac. Mikorő ezec Budára iötténc volna, Mindiárást be gyüle az ország à Budai várba, Es Mikoron ott soc oraig tanatskoß tanac volna, el oßlánac egymástól. Es mikoron Sçets Dienes, és Ga ra Láslo, és à Királyné aszonnac töb pártyai ki akarnánac iöni az várból, Nem boczátác ki őket, hanem ott ben az várban marasztác, mind addig, méglen meg esküüénc à Lengyel Láslónac, és Gara Láslo kezébe boczátà neki Visegradot, mind à kinczel: Annac v- tánna minden tisteféggel lönc nekic, és szabadon boczátác.

Budai gyű-
lés.

Eröuel
meg eskeß
tetic à
Királyné
aszony
pártyait.

Az wrac
meg akari
áccoronáz
ni Láslo
K.

Mikoron annac vtánna wyonnan be gyűltenecc volna, el vége-
zéc aſt, hogy mindiáráſt Feyeruárra kellene méniecc, és à Len-
gyel Láslót Magyar királynac coronázni. Es fel küldénecc Viſſegra
dba az wrac közzűl, kic el hoznác à Coronát. A köuetec be menuén
à várba, mindenecket éppen találánac, De à Coronát né találac meg.
Abból véuéc eſtekbe. hogy az Erſebet Királyné aſſony, az eltétel-
kort el lopta volna. Meg értuén eſt Budán, Minnyáian igen buſſu-
lánac rayta. De mind azzon által Feyeruárra ſieténecc az Lengyel
Lásloual: Es ot à ſent Iſtuan képeről le véuéc à Coronát, és aual co-
ronazác meg à Lengyel Láslót Magyar királya: Melly coronazáſ-
ból ſántalan ſoc nyauallyác támadnac vala Magyar orſágba.

Meg űtkö
znec à pár
toſoc.

Mert ſockan támadanac à Magyar wrac közzűl à gyermek
Láslo kiraly mellé, mint Gara Láslo à Bán, Philep Ianos, Bot And-
ras, Temeli Andras, az Vayda fia zc. Ezecc taborban ſálánac Szeckſ-
árd melet, Azzoc ellen küldé à Lengyel Láslo az Erdeli Vaydát, az
Hunyadi Ianoſt, és az wylaki Mikloſt: Es ezecc meg űtközüén à ki-
rályné aſſony párttyáual, győzedelmefſec lőnecc ellenec. Az Bot
Andras az futásban el veſte. Az vtán az Alföldre menuén, ott mind
meg hodóltatác à népeket.

Nyomoru
ſagban va-
gyon Láslo
K.

Azonközbe à királyné aſſonnac párttyai erőſſen kergetiecc vala
à felfölden, és à Bets orſág melet valo földeknecc határiban à Len-
gyel Láslo Királynac párttyait: Főképpen kedig à Szeccs Thamás, az
Eſtergomi Erſeknecc őtſe, kazdac és vitézlő ember vala. Miért az ki-
rályné aſſon vtán biria vala Komáromat: és onnét ki iőuén, erőſſen
veſti vala tűzzel és fegyuerrel mind Lengyel Láslo királynac párt-
tyait. Sőt magát meg erőſſituén, Eſtergomról allà iőue, és két felől
az vton mindenecket el puſtit vala, Es minden félelem nélkűl ò Bu-
dáról alla ſalla, és fel gyuyta wy Budánac az hoffſtattyát, à fel hew
viz melet, és erőſſen le vága azzokat, kic elle ne kezdecc támadni,
A király az várból iól láttya vala mind à tűzet, mind az kóborláſt.
Sőt még Budánac eſſelé valo kőritéſét meg kezdé Szeccs Tamás ké-
ſértteni: Hogy à király az ò ſolgainac mind à vártákat ki kelle oſ-
tani, mind az várban, mind az városban, Erőſſen keletéc mindenűt
vigyázni. Annac vtánna Szeccs Thamás meg duluan, és mind
meg égetuén az hoffſtatot Buda környűl, békéuel viſſa méne Eſ-
tergom felé.

I aſlo K.
meg ſállya
Eſtergo-
mot.

Mikoron Szeccs Thamás viſſa ment volna: A király egybe hua
az ò hiueit, Es felinduluan, meg ſálla Eſtergomot, Es mikor ő erőſ-
ſen meg vitatna az varáſt, Az eſtergomiac emberűl meg óltalmaz-
zác vala

zác vala magokat à Király ellen, mikoron naponként mind két félől enyi vérontás lönne, Meg eséc à Sçets Dienešnac, az Eštergomi Eršeknac űue rayta: és az ő gyermekét ki küldé egy leuèlèl à Királyhoz, Es abban kére à királyt, hogy el hadna az vitatált, Es napot tönne, Mikoron űömbe lehetnéneç egy mással, hogy tractálhat nánac egymással à békefég felől. A király is nagy emberfégét mutatata az Eršekhöz, és engede az ő kiuánlagánac. Es mikoron harmad napig tractaltanac volna egymással, Meg lön à békefég közecc.

Az vtán el méne onnét à Király à Szaladiai Vármegyébe, mely el haylot vala tölle, Es meg vön ott két Kastélyt à Németektől, Pákánt, és Kégyost: onnét az vtán višša tere Budába.

A Király
meg vešši
Pákánt ac.

III. RES.

M Idön ezec lönnéneç innét Magyar oršágban, Tull minden helyec rakuác valánac dulášsokkal és koborlášsokkal. Mert az Eršebet királyné aššony, Albirt Király halála vtán adot vala Zóllyomat. à Királi várašt, Minden vidékéuel, és hozzá tartozóual, aian dokon Gifcránac, egy Czeh wrnac, ki egy ieles és vitezlő wr vala: Ehöz tištúul adot vala neki Kassa várašt, és mind à felső Banyákat, Es ez aiándékozással kötötte vala magánac è főCzeh wrat. Ez Gifcra erőssen dullya és égeti vala az Láblo Királynac, párttyait Kassa-bol. Es minden fele nemzetekből minden toluai latroc melleie gyű léneç nagy sokaféggal, Kic által soc erőšégeket vén az oršágban, Es soc erőšégeket épüteté minden felé az oršágban, és erős dulášokat műuel vala mindenút, és puštittya vala à tartományokat: Melly kegyetlenfégec miat nagy infégben vala mind az egész fel föld. és à körül valo tartományoc. Vgyan ezent miuele à Ciliai Groff is, à Királyné aššonnac bátyya minden felé.

Nyomoru
fagos álla-
pattya Ma-
gyar oršá-
gnac.

Gifcra wr

Gifcra wr
kegyetlen
kódic.

Azonközbe Amurates, à Töröc Czafár, haluán à Magyaroknac az ő vešédéšseket, fel iöue, és el foglala az egész Rátz oršágot, és Györgyet, à Rátz Dešpotot, ki vze belölle. Annac vtánna Magyar oršágához kezde, és meg űállta Nandor Feyeruárat. Es ellene támada neki à Feyeruári Ban, lanos, ki Auranę Piryal vala. De hogy láta à Törökneç hatalmas vóltát, Mindiárt višša iöue Feyeruárba. Es heç egész hólnapic mind erőssen vitata az várašt, Lőuéšsel, áššással, ostromlášsal: De az Raguzai Iános a hōšseckel vitezszül meg oltalmaz zác ašt ellene. Maga immár soc tornyokat dōttet vala le, és nagy darabokat à kō fallakban: De az vitezec mindenkoron el haytác őket à töréšseckről, és belől nagy árkokat és tōltéšseket csinállánac

A Magya-
roc egybe
vešéšben
Török
nyertéšsec.

A Töröc
erőssen vi-
tattya Nan-
dort.

à körítésfec mellet, és vgy tartac meg az váraft.

*ATörök el
bégyenköc
die Nand
or alol.*

Annac vtánna, mikoron nagy loc Törökce veftenece volna alata, Nagy bégyennel elméne Amurates alólla: Es vgy fabadulánac meg, nagy tífteféggel az vitézec, Kiuáltképpen à Bán, Raguzai Ianos.

AZ HUNYADI IANOSROL, EREDELI VAYDAROL: ES ANNAC IELES DOLGAIROL.

I. RES.

*Heltai
Gaffar.*

ITt è helyen fóllanom kel az Hunyadi Iánosnac eredetiról, és nemzetfégeról: Nem az Bonfinius Mesternece irála ferént: Hanem az igaz historia ferént, mellyet hallottuc azzoktol, kiknece attyoc fólgálta régen az Hunyadi Iánost, és loc vtközetekben forgattanac vele. Mert az Olaß Bonfinius keduesködni akaruán Mátyás Királynac, à Romaiaktól hozzà alla az ő eredetit, és Olaßt czi nál belöle, De à dolog nem vgy vagyon: Hanem mind ebben ez irásban meg találod iruán, Igy higyed az historiát igaznac lönni.

*Hunyadi
Iánosnac
eredeti.*

Mikoron Christus Wrunknac fületése vtán irnánac, Ezer három fáz. Kilentzuen kettöben, és Magyar Király vala az Sigmond az Brandeburgi hertzec, ki az Maria Királyné afßonyt, az Ördöng es Layos Királynac leányát, vette vala feleségül, Kiról à Magyar Királyság rea fállot vala, Vala ackoron az Hauas eluó Vaydaság à Magyar Corona allat, Miképpen az Moldoua Vaydaság is. Hogy kedig az Hauas eluó Vayda meg hólt vala, Marada vtánna két fia, Egyiknece Dánnac, à másiknac Mircze vala neuce: Es ezec ketten egyút biriác vala az orfágot. Vdö muluán, haffonlás lönn közetec és egymás ellen kezdenec támadni. Az Dán Vayda efeyt el veftuén, Török Czáfárhoz küldé, és ahoz raggaßkodéc, és népet kére tölle az ő attyafia Mircze ellen. Amurath à Török Czáfár örüle neki, Es gyorsan nagy eröt boczáta neki segítségül. Látuan az öcze Mircze, hogy olly hatalmas eröuel völne, Meg iyede tölle, és ki feckéc az o fágból, és Magyar orfágba iöue, és fel iöue Budára Sigmond Királyhoz. Ott fép ajándékokat mutata be à Királynac, Es lábaihoz esuén, erőfen könyörge neki: Hogy ő felsége hammar látna Hauas eluó földhöz: Mert az ő attyafia Dán Törökhöz adta volna magát.

*Az Hauas
eluó tám
adnac egy
máfra.*

*Mircze
Sigmond
K. iöy.*

Haluán

Haluán est Sigmund Király, el emlékdéc rayta. Es monda Mirczenec: Ha igaz éz à hir, Igen iól tótted, hogy fel ióttel ide hozzam. Monda Mircze: Felseges király: Nincz külemben. Es à Király meg erte mindeneket rónel az Mirczetól. Annac vtánna mindiárt népet kezde gyúteni, es el kébite az ó seregét. Es Budáról ki induluán, Magyar országon által méne, és be méne Erdélybe. Mikoron az Istrigy melet, Deuán felól, táborba állot volna, ott mulata egy vdeig, Méglen az Erdelyi Vayda fel vónne az ó népét, és az alföldi Hósec vtánna érköznénec. Mikoron egy ió vdeig ott mulatot volna, El vna az ózuegyféget. Es à komornyic innafockal állani kezde az à föld felól: Minémü föld volna? Sép nép vólnaé rayta? Kiuáltképpen, Ha valami szép aßßoniállatok és leányokat láttanac volná ott à környékben valahól?

Sigmund
K. el vnya
az ózuegy
féget.

II. RES.

M Ondánac az Inafoc: Hogy szép bömélyeket láttanac volná Kiuáltképpen egy igen szép leánt láttanac volná egy gazdag Boiernél, Kinec másta nem volná meßße földén. Sigmund Király érete boczáta az Innassokat. Mikoron el hostác volná à leant, és Királyal bömbe állana estue, monda à Királynac: Felseges Wram: En nemes leán vagyoc, az Morfinai nemzetből való: Ha velem közessülni akarß, Egyült meg terhesüllec tótted: Mint lónne annac vtánna magamnac, és az én magzatomnac dolga? Erre legyen fellegednec előber fő gondia. Monda Sigmund Király: Ha meg terhesülß tótted, Gondom leßen reád, és szép ióßágot adoc teneked, és magzatodnac, Nemzetfégedet is iobban meg nemesitem, és nagyob méltosagra visem. Es hittel meg igére est neki, és keze adassáual is meg erősite.

Az Morfi
nai okosa
kodic.

Sigmund
K. igéreti.

Egy nyihány nap mulua el inditá à népet, és be méne Ha-uas eluó földébe. Es ott bömbe viua Sigmund Király az Olahoc-
kal és Törökeekkel. Es győzedelmes lón ellenec: Es Mind Nicápolic el be méne: Es meg véue Nicápolc, és mind el pusztita aßt. Vißßa ióuén annac vtánna, esmet Erdélyen által méne, és esmet meg vála az Istrigy melet, ßinte az előbeli helyen. Esmet el küldé az Innassokat az Morfinai szép leanzo ért. Es monda neki à leány: Felseges wram: A mitól félec vala, ßinte az eset raytam: Mert terhebe estem tótted. Az Istennért is kérem fellegedet, Ne hadgy

Az Morfi
nai terhes.

immár: Mert igen nagy nyaualyába lebec. Vay ki nchez vgyem leßen.

Sigmond
K. ielt id
Morfinai-
nac.

A Király mindiárt símlálni kezdte az v̄döt. Tehat mayd négy hólnapia vala, hogy vele közefült vala. Es wyából ki vona az egyic gyúrót, és ada aßt à Morfinainac: és monda neki: Semmit ne fély: Eßt tarczad iegyül. Eucl meg óltalmaíhatod magadat mindenec ellen. Cedulát is adoc. Azzonközbe váry Istentól. Es reggelbõw kölczéget ada neki, Es vgy boczátà haza. Annac vtánna meg inditá az õ népét, és Magyar országon által menuén, fel méne Budára.

Voic
Buthi.

Hunyadi
Ianosnac jü
letéfe.

Vala ott az v̄döben egy Hauas eluõ Boier, kinec Voic Buthi va la neue. Ez ki fecket vala hauas eluõ földéből, à nagy egyenetlenféért. Aual közlé dolgát à szép Morfinai. Az látuan az õ szép ségét és kazdagágát, házas társul véué az Morfinait. Azonközbe Mircze Vayda el hiuata az Voic Buthit, hogy haza iõne: Es meg igére neki minden ióíágát. Fel véué Voic Buthi az õ szép feleségét, és haza méne vele Hauas eluõ földébe, Es ott lackánac egy mással. Nem loc v̄dö mulua le eséc à szép Morfinai, és igen szép fiat búle Buthinac. Es meg kereszteluén aßt. Ianculánac neuezéc õtet. Es nagy gondot visele rea az anya, és szépen neuele aßt, Mint Sigmond Király meg hadta vala neki.

Be mutat-
tya Morfi-
nai az lan-
culát.

V̄dö mulua, mikoron Sigmond Király esmet be ment volna hadual Hauas eluõ földbe, hogy vina à Törökec ellen: Az Morfinai fel véué à gyermeket az Ianculát, és be méne a Királyhoz, és eleybe réué à gyermeket, és à Ceduláual à gyúrót. Látuan à Király à cedulát, és az gyúrót, Igen kezdte örülni az Ianculánac. Es meg hadià az aßonnac, Hogy v̄dö mulua fel hozna à gyermeket Budára: Ott mindenekről ió válaßt adna neki. Mert gondiát akarna rólloc viselni: mellyen nem czac õc, hanem minden nemzetec örülnénc.

III. R. E S.

Morfinai
vißsa iõ
Erdelybe.

Mikoron Sigmond Király minden dolgait el végeíte vólna oda, Vißsa tere, és haza méne Budára. v̄döuel meg halá az w-ra Morfinainac: Es ki iõue az õ szép fiáual, az Ianculáual, esmet az õ bátyaihoz Erdelbe, és ott lakéc nálloc. V̄dö mulua, Az aßony monda az bátyánac, az Morfinai Gaspárnac: Szeretõ bátyám: E gyermeckel ennekem vtam vólna: Mert fel kellene mennem Budára: De nem tudom, mint mehessec. Kérlec, ides bátyám: Iere velem. Kérlec vigy oda: Mert ne talantán te sem bánod. Monda à bátya: Ió hugom,

hugom, igen mebbe à Buda: Mi patuart iárnál te ott? Monda az aß-
 son: Vagy mebbe, vagy nem mebbe: de ennekem fel kel mennem
 Ha el iõv velem. Nagy hasnot tẽv à kis ianculánac: Sõt az egéß nem
 zetünk nec. Haluán eõt à Morfinai Gáspar, el amétkodéc rayta: Es
 monda: Had halladion à dolog valamenyére: Im gödolkodom fe-
 löle. Meg lássuc.

Morfinai
 fel ügyekõ
 zic Budara
 76.

Egy nyihány nap mulua az aßsony mosni kéßül vala: És le tõt
 te vala az Iankulát à földre, hogy ott halgatna és iáztodnéc à por-
 ba És igen erőssen kezdé à gyermek ott sírni. Az aßsony oda mé-
 ne, és à Sigmond Király gyúróiét ada à lancula kezében, hogy aual
 iáztodnéc, és vesztec halgatna. Mikoron egy ió vdeig iáztot volna
 lancula az gyúróuel, és ott halgatna à porban, Egy Hollo meg lá-
 ta à fáról à vep fenes gyúró az gyermek kezébe, és oda röppüluén
 ki kapa à gyermek kezébõl à gyúró, és fel viué aßt à fára. Az lan-
 cula hertelen igen kezdé kiáltani. Az anya el hadià à vaponozást,
 és el futaméc à gyermekhez: Tehát nints à gyúró. Fel tekéntuén à fá-
 ra, Tehát az Hollo orrába fénlic, és ott practikál rayta. El iyede az
 aßsony. Es mindiárást à bátyához futaméc, és nagy zockogással
 meg beßelle neki, mint iárt volna, és monda: Szerelmes bátyám: Me-
 gyünc? Az átkozot Hollo el kezdi minden berenczénket el veszte-
 ni. Mert orrában vagyon à Sigmond Király gyúróie, mellyet ieg-
 yül ada ennekem, midõn meg múuelém az õ akarattyát. Ha az
 gonosß Hollo el víßi à gyúró, Nem fogia à Király meg állani az õ
 igéretit, mellyet ennekem tõt. Bizony, A gyúró nélkül soha nem
 meréc à Király eleybe kórulni, Sem merem à vegeny lancula dol-
 gát elõtte emliteni: laz iay, houa legyec?

Azgyúró
 hollo.

Morfinai
 könyörög
 az bátyá-
 nac.

Morfinai is el iyeduén, meg raggada iyet s tegzét, és el méne az
 hugáual. Ime tehát à Hollo ott vagyon à fán, és practicál az orrá-
 ual à gyúróuel. Es mindiárást egy nyillal hozza aránza: De à na-
 gy hertelenkedésbe hibát tön. és nem talála az hollot. Más nyilat
 vén, és aual mellybe löuõ az hollot, hogy alla effec mind gyúréstõl
 Es nagy örõmbe lö nec mind ketten.

Morfinai
 Gáspar me-
 g lövi az
 gyúró
 Holloktól.

Morfinai Gaspar ezokaért meg ertuén az hugától à Sigmond
 Királynac minden dolgát, Fel véué à hugát, az lanculáual egyetem-
 be, és fel viué õket Budara. Egy napon, midõn à Király allà iõt vól-
 na ebéd vtán az var piatzára, és ot morálna, Az Morfinai az lancu-
 láual oda járuluán, à Királynac nyuyta à Cedulat és à gyúró, és
 monda: Felséges wram: Lásd meg ezeket. kérlec, felséges wram,
 Meg emlekõzzél à te igéretedről, Es ne vtáld meg vegeny feiemet,
 es fiadat. Könyörüly, felséges wram, à vegeny nemzetemen is.

Morfinai
 fel víßi lan-
 culát Bu-
 dára.

Sigmond Király piruluán egy keufé, Míndiárt az Ianculánac kezdé mosolganí. Az vrán víßba ada neki à gyúrót, és monda: Iól tóttet, hogy fel ióttél, és hogy fel hoßtad à gyermeket. Gondodat vífelem. wrà teßem az Ianculát. Nemzetedet is fel emelem. Es à Király míndiárt hiua Ban Ferentzet, és meg hadia neki: Ezeket vid ki ió ßálásra: és víffel gondot reaioc. Meg lásd, hogy minden elegec legyen: Ne hadiad feleytenem az ó vgyeket: Iutásd eßembe: Hogy ollykoron óremmel boczáßsam óket haza, Erdélbe. Ban Ferentz ki méne vélec, és által viué óket Pefte egy Polgárnac házához, Es ott minden nap iól tartta óket, mint ha minden nap menyeközben laknánac. Es à Király gyakorta által hozáttya vala à kis Ianculát Budára, Es czac magánac lóuen, iátzodozic vala vélle. Es mikoron víßba boczáttya vala, Nagy foc lép gyúróket fúze à nyakára, és arany lántzockal óuedzi vala be, és nagy erßény aranny forintokat fúggefte nyakába, és vgy boczáttya vala víßba.

Sigmond
K. valaßz
ßá.

Egy hólnap mulua, Ban Ferentz látà Hogy igen ió keduo vólna à Király, és monda neki: Felféges wram: Vdó vólna à kis Ianculát ió válaßfal víßba boczárani. Meg hidie felféged, à mint én arányoßhatoc hozà, Hà élhet Iancula. Igen nagy ember leßen benne A király míndiárt meg aiándékoza ótet Hunyaddal, Deuán fellyül és à környüle valo ióßággal. Es míndiárt meg petßetlő az leucleket ónnen Secretummal, Es paranczolátot ira az Erdéli Vaydánac, hogy be iktatnác óket abban, Es hogy meg óltalmazna óket mindenec ellen. A Hollót kedig. kinec egy arány gyúró vólna orrába, aßt ada tzimerül az Ianculánac, és az egeß Morßinai nemzetnec. Es à Morßinai nemzetnec lép ióßágot ada az Hátzakban. Az aßßonyt kedig nagy somma arany forintoockal, Es egy hat louu kólyáual meg aiándékoza A melet vti kőlczeget is böuen ada neki. Es annac vtánna vgy boczata óket nagy órómmel be Erdélybe.

Sigmond
K. meg ai-
andékoza
Ianculát.

IIII. RES.

HAzà ióuen, mind el foglalác az ióßágokat: Es vgy lakéc à lép Morßinai az ó fiaual Hunyadon, és ott fel nõue az Iancula: on nét neueßtetéc annac vtánna Hunyadi Iánosnac. Az anya is ott kezél Hunyadhoz hala meg és eltemetue vagyon egy faluba, kinec Thelec neue, ha iól meg emlekőzem felőle. Nem neueltetet fel Peften, Az anya sem hólt Pefthé. Ha nem igy vagyon az igaz historia à mint én meg irtam.

Honnét ne
ueßtetéc
Iancula
Hunyadi
Iánosnac

Hunyadi
Iánosnac
iffiußága.

Minec vtánna az Iancula fel huzakodot volna, és immár lép iffü vólna, clőßer à Czakiakhoz adta magát, és azzokat ßolgálta: Es czekeñl

Es ezeknél kezdette leg előbb is az ő emberiségét meg mutatni. A Czakiaktól el buczuzuán, à Czanadi Púspekhöz ackador, és aſt ſolgáta. Onnét el ſackaduán az Zagrabi Púspeket ſolgáta tizen két lóual. Onnét iutot annac vtánna Magyar orſágba, egy vitézlő nagy wr allà: Onnéc hiredéc ki az ő neuc Magyar orſágba, az ő nagy vitézſégeért, Hogy à Királynac is eſmeretſégbe iuta.

Mikoron annac vtánna Sigmond Király be mène Olaf orſágba: Vgy mène Hunyadi Iános is be vele. Olaf orſágban álla az Philiphöz, az Medilanomi hertzeghoz, és aſt nagy éberſéggel ſolgálà egy nyihány eſtendeig egy nyihány lóual. Annac vtána viſſa iöue eſmet Magyar orſágban, és az alfölden vitézködéc à ieles Hőſec közet à Törökec ellé. Egy ſer az ő társaiual ott fel kele, és be mène Miſiaba, Es ott fel dulánac egy Görög Calagor Kalafstomot, És igé drága kéczet hozzánac abbol viſſa. Ott nyére Hunyadi Iános nagy ſoc draga dolgokat, köueket, és ſoc arany ſörſámokat.

Hunyadi Iános be megye Olaf orſágba.

Hunyadi Iános kázdagſágánac à földamentoma.

Mikoron Sigmond király fel mène Német orſágba, Hunyadi Iános is igen ſépen fel ékeſite magát, nagy ſép és draga öltezetekkel, és egyút fel mène à Királlyal. És mikoron egy ió vdeig odamulatot vólna, és ott ieles emberſégeket czeleködét volna, Hires és dicziretes Neuel viſſa iöue Magyar orſágba. Az vtán hadi tiſtekben ſépen, eſeſen, és iámborul kezdé magát viſſelni, Annyira hogy mindenaút, és mindeneknél igen ió hire kezdé lönni.

Hunyadi Iános fel megye Német orſágba.

Annac vtánna Hunyadon egy igen ſép várad épüte. Es az Gerebec nemzetſégéből hoza feleſéget magánac, Az Erſebet aſſont, az nagy Sílágy Mihálynac ides ſép hugát. Abból kedig két fiat nemze. Hunyadon ſüle az Erſebet aſſony à nagyobikkat, az Hunyadi Láſlót, ki annac vtánna, az wraknac arultatáſabol, Budan méltatlan és kegyetlennül el veſe, A mint annac vtánna meg mondiuc. Egy nyihány eſtendő mulua, vgy ſüle à küſſebbiket, az Mátyáſt, Ki annac vtánna felſéges, ſöt leg felſégesb Magyar Király lön. Süle kedig eſt à Mátyáſt Colofuárot Erdelben, Mikoron irnánac Christus wrúknac ſületéſſe vtán, 1443. Böyt máſodíc hauánac huſonhetedic napián, reggel három órakort.

Hunyadot épiti Iános Vayda.

Mátyás K Colofuárot ſületet ex világra.

Mert az Erſebet aſſony ackor Colofuárot ſállot vala, iöuen Sílágyból, egy Sölő műuc kázdag ébernél, ki lakic vala az ő várba, egyéneſt artzól

artzól, mikoron be mennec az ô várban, egy kô házban : Es az ember báfi vala. Annál marada bálasson az Ersebet asßony à búléf-
Colofuari ember nec vtánna egy nyihány estendeig. Es ott vittéc à fiat, Mátyást,
ot iar Hunyadi Matyas az ofkolába. leg előser is az oskolába . Hogy annac vtánna Magyar Királya
 lön Mátyás, nagyon meg aiándékoza à gazdát, és ieles szabadfággal meg látogará Mostan is az vas aytókon, és az vas táblákon rayta
 ta vagon az Mátyás Király Cimere, az arany gyürös Hollo. Es öröc emlekőzetre meg aiándékoza az váraft is igen nagy és ieles
Mattyás K meg aiándékoza Colofuari ot priuilegiomokkal priuilegiommal, és szabadfággal, mellynec à drága leucle mostan is
 vgyan vólna: Hogy minden Colofuari ember egy egy kalandiától ki hánya à két két kéuét, à Dézmába, és az ô gabonáiát fel rakia
 az ô akarattya serént, és haza vigye, ot hagyuan à Dézmát. Sűretbe kedig kádba tölcze à saytóknál à búló allatt az ô dézmáiát, és ki
 ki mind haza vigye az ô mustyát: halhatatlan nagy szabadfág. De euel akarta à felséges Mátyás Király az ô hazáiát fel ékesíteni Mert
 nem minden bokorban terem olyan felséges, és híres neues Feiedelem. De est à szabadfágot meg ronta amaz Papozlár, à Czaki Mihály,
Czaki Mihály, ki az Ianos Király fiánac fő Cancellarius vala, az ô Királyának
 neuel. De az soha nem múeli vala: Hanem à Czaki ördegi nagy irigyfége, à iámbor polgaroc ellen. Mátyás Király, vgy tetzic
 hogy adhatót adta. Mert oué vólt à dézma. Ha adhatót nem adta: Miért maradnac helyékben az ô egyécb donacioi mellyelyeketà Nemeseknek 2c adot ? De így iar ez: Egyiknec bűn,
 masíknac nem bűn. Elkölt Budá is tollúnc &c.

Mikoron ezokaért az Hunyadi Ianos olyan híres és neues ember löt vólna, A Király neki ada az Erdeli Vaydaságot, mellyet ánac
Hunyadi Ianos Erdelyi Vayda. vtánna hóltig bira nagy emberféggel és iámborsággal, à mint annac vtánna meg hallyuc. Es vgy kelle à neue, hogy mindenkoron
 czac lános Vaydánac neuezéc. Es az Hunyadi várat és váraft Vayda Hunyadiánac. Bira ezokaért az Vaydaságot egy nyihány estendőig nagy diczirettel, és minden képpen meg óltalmazà az orsfágot,
Hunyadi Ianosnac diczireti. mind à török ec ellen, és mind, az egyécb ellenségec ellen, à mint annac vtánna meg hallyuc.

V. RES,

Mikoron annac vtánna Láslo Király meg látta vólna az Hunyadi Iánosnac emberi és az ô nagy vitéz vóltat, ki ackoron Erdeli Vayda vala, Ada neki ahoz a Sörenyi Bánfágot is, és à Temesuari Ispánfágot, hogy ô meg óltalmazna az Alföldeket à Török ec ellen. Ianos Vayda, miért hogy
Láslo K. meg aiándékoza Hunyadi Iános. iámbor

iámbor vala, és szereti vala hazáiat, és az egész Kereszttyénféggért, felvéve a tiszteket, és kétfőn mindenre: Noha tudia vala, hogy feiebe, és tisztefégebe iára mind a tiszteknec gődia visseleffe. De a több Magyar wrac semmit nem gondolnac vala, sem a Kereszttyénféggel, sem hazáiockal, sem az begény köléggel, sem az önnen meg maradáiockal: Hanem fel fualkodásból, és fősuénfégből kergetic vala egymást, nagy és fene kegyetlenséggel.

Az Magyari wrac meg esic egy mást.

Azonközbe a Török, az Amurath Feiedelem, bosszonkodic vala ezen, hogy anyi soc vitez Törököt vesitet vala Nandor Feyeruár allat: (Mert az afásban vesitet vala tizen het ezer férfiat, kic mind oda vesitenc a föld allat. Az ostromokban kedig vesite nyoltz ezer ieles vitezlő férfiu) Ezokaért mindenképpen okot keres vala, Hogy esmet bossbut alhatna a Magyarokon. Ezokaért be saguldata mindenút Magyar országba, és rablata minden felől. Es fel iouénc a Duna melet mind a Tibbaig: Esmet, El rabla mind az országot a Szaua és a Draua közet: De a Magyar wrac mind azon által v-zic és kergetic vala egy mást, és semmit nem gondolánac a Töröckel: Czac az egyetlen egy vitez Hunyadi Ianosnac vala gondia erről, És ez vitezködic vala éyel nappal a Töröckec ellen,

Amurath Cz. bossbut akar állani az Magyarokon.

Hunyadi Ianosnac diczireti.

Ackoron az vődöben biria vala egy Isacz neuő Török az Ratz országot, és Dacianac nagyobbic részét. Ez ieles vitez és nyughatatlán ember vala, és igen tisztefég kiuáno. Ezokaért gyakorta fel ioue, és nagy rablásokot műuele mind sinter Nandor Feyeruáric: És gyakorta selyeb is ioue. Est nem svenuedhete el az Hunyadi Ianos, Hogy az Isacz Vayda vgy rablana, és el pusztitana tűzzel és fegyuertel az országot. Ezokaért titkon népet gyüte, mind louagokat, mind Darabantokat, Wylaki Miklost is, a társát, hoza hiuata, Es el indulla a néppel, és által ménc a Dunán, Es táborba sál la Nandor Feyeruár közet, és Senderő közet.

Isacz Török Vayda

Meg értuén est Isacz Vayda, Mendiárált minden népét el indita, és sőmbe sáll a Hunyadi Ianosnal. Es mikoron viadalnac allot volna, Hunyadi Ianos is sereget sörze, és sēp rendekben állata minden népét. A két sárnyára allata az Husárok, Kezēbben kedig az gyalog fegyuereseket, és a több gyalogokat. Azzoc megget állo seregben állatata a louag fegyueresseket, a sāmberiasokkat és a kopiásokkat, Hogy azoc óltalmul lönnénc a két sárnyoknac, és a közepső roppont gyalog seregnec.

Isacz Vayda sőmbe sáll a Hunyadi Ianosnal.

Annac vtanna mendiárt dobot vtetté, és trombitákat futatta az vtközetre, és nagy merésféggel egybe roppōa a két sereg. Es a Töröckec

Vinac a Töröckec Magyarokkal.

Törökec kegyetlennül kezdénc vini à két szárnyán valo huszáro-
kra, és tolni kezdénc őket, nagy kiáltással: De hogy à fegyue-
refec hoza kezdénc, Mindiárált meg tolac őket vissza. Mikoron e-
gy jó vdeig erőssen vittanac volna egy más ellen, és mind két felől
sockan el hullattanac volna, A Magyaroc az ő rendeket erőssen
meg tartuán, meg bontac à Törökeknek seregét, és erőssen kezdénc
őket vesíteni. Látuán est az Isacz Vayda, meg iyede, és hátat kezdé
adni, és Sönderő felé kezdé tartani. Látuán est à Törökec, minnyá
ian vtánna kezdénc szálladni. Hunyadi Ianos kedig vtánnoc siete, és
sockat le vága à Törökec közzül, mind Sönderőig az hoffstátban.

Isacz Vay
da elfutam
ic.

Hunyadi
Ianosnac
nagy nyez-
refege.

Láslo Ki
ály hála
ado Ianos
Vaydanac

Hunyadi Ianos az vton ieles Törökeket foga, és soc draga
marhákat nyere el tolle. Annac vtánna vissza iouén, mind felbede-
té à soc hadi sörbámok at, és marhákat az vtközetnek helyén: Es
minden népéuel, és az egész raggadományal, és à soc foglyockal vis-
sa ioue Nandor Feyeruába. Mikoron Láslo Király Budán meg hal-
lotta volna est è győzedelmet, Nagy örömbé lön minden vduará-
ual, és egész Budáual. Es szép diczirő leuelet ira à Király, és szép aian-
dékockat küldé az Hunyadi Ianosnac. Es nagy hálákat adata az
Istennec minden Egyházakban. Es Isacz Vayda nem olly szabadó
gyargala minden felé.

V I. R E S,

Despot
György.

HAluán est à nagy diadalmot Despot György, kit à Töröc
Rátz orsbágból ki vzet vala, igen örüle annac. Mert minden
kénczeit el takarította vala, és vitte vala azzokat Dobronikba. A-
dot vala kedig tartani Dobronikba à tanácsnac ötset száz ezer ara-
ny forintot. Es ott lön à Dobroniki polgaroc közet, és onnen kölczé-
géné el vala. Mikoron est Amurates meg ertötte volna, à Töröc fei-
edelem, Leuelet ira Dobronikba, Es kiuána ast à Dobroniki tanacz
tól, Hogy kézbe adnác neki à Despotot, az ő fiáual, Lazárral. Ha
est műuelné, Minden Despot kénczét oda hadna nekic, Es öröcké
frigyet sörzene az ő várasockal. De à tanacz Dobronikba keres-
yeni és emberféges válast tönec az Amuratesnac, Es nem akara ke-
zébe adni Despot Györgyét.

Amurates
Czasar
megkeferti
à Dobroni
kiakat.

ADobroni
kiac ieles
válast tes-
nec Töröc
Czasárn-
ac.

Annac vtánna nem akara Despot nyomoruságot sörzeni à
Dobronikiaknac; hanem fel véué minden kénczét, által ioue vele
Magyar orsbágba, à Láslo Király alla, Es Láslo Király, mind az wr-
ackal, nagy szeretettel és tisztességgel fogadac őtet, és tartac az orsbá-
gban, Es öröcké valo köttést tönec velle.

Keucs hólnap mulua, à Töröc bossfut akara állani à Magyaroc-
kon Es nagy népet kébite, Es ezzeknac Hadnagyul ada à Mezeth

Bassát, ic-

Bassat, ieles bölcz és merész hadakozóc. Es ez meg induluán à nép-
pel, által iöue Hauas eluó földön, és be vtté Erdél országba, és min-
den kegyetlenséggel allà fel bagulda az országba, és tüzze fegy-
uerrel nagy pusztaságot kezdé művelni, Es bántalan sóc rabokat
fogánac.

*MezethBa
sa be üt Er
delybe.*

Az Hunyadi Iános Vayda czac keűs nappal az elöt be iöt vala
Erdelybe. Mikoron meg hallotta volna à Törökeknek dúlhösségét,
Igen kezdé bánkodni rayta. Mert olyan hertelenségbe, nem tudia
vala egybe gyűteni az ő népét. Méne ezokaért Gyula Feyeruárba,
à Lőpen Györgyhöz, ki öncki ieles és régi baráttya vala. Méglen
aual tanácskozóc à népnek gyűtéffe felől, oda kezdénc kezelgetni
à Törökek nagy sóc rabbockal. Mért immár mayd az egész orzá-
gon által mentenec és rablattanac vala: Es enyi vala à rab, hogy
igen lassan mehetnec vala vellec.

*Ianos Vay
da megyen
Gyula Fey
eruárba.*

Látuán Hunyadi Iános Vayda, és à Púspec, Gyula Feyeruárból
à tüzze, mint égetic vala à Törökek az falukat, Meg keseredénc
rayta, Es à műnemű keűs népec vala, ki indullánac Feieruárból, és
rendbe vtuén à sereget, à Törökek ellen menénc. A Töröc Bassa
kedig okosó czelekedet vala, és az ő seregéből éyel ki boczator va-
la egy nyihany ezer embert környül az völgyekbe, kic ott lesben
valánac. Mikoron ezokaért Hunyadi Iános Vayda, à Púspeckel és
az egész sereggel fel ment volna bent Emre faluig: A kic lesben va-
lánac Törökek, hátoc megé körülénec. A Bassa kedig elöl hertelen
reáioc vtté, és vgyan közbe véuéc őket. Látuán estt Hunyadi, Es ho-
gy enyi sockasághoz őc semmic volnánac, hátra kezdé tartani az ő
népéuel. Es mikoron által vertéc vólna magokat az hatulso Törö-
keken, futni kezdénc Feyeruár felé. Es à futásban, hogy à Púspec
által akara szeptetni az Ompai patakon, el eséc à ló vele, és mindiá-
rást à Törökek feiet véuéc à Púspeknek: De à töb nép, à Púspec sol-
gaiual, be futánac Feyeruárban.

*Hunyadi
Ianos à Pú
speckel me
gyen à Tö
rökökre.*

*A Töröka
ec meg cza
lyac Ian.
V és à Pú
speket.*

*A Feyero
uári Púf. &
Törökek
fiét vesic.*

A Töröc Bassa ezokaért elhiuén magát, minden félelem nélkül
rabbol vala berin verté az országba, és nagy kegyetlenséggel puszt-
ittyá vala az országot, mind tüzze, mind fegyuerrel. Hunyadi Ia-
nos kedig Feyeruárból ki ira mind az egész Erdélbe, és mindenüt
véres tört hordatà, és paranczola fel kelni mind az egész orzágnac,
kiuáltképpen kedig à Székelyeknek. Látuán az Vaydánac iámbor-
ságát, és az orzágnac búkségét, minnyáian fel kelénec, és mind az e-
gész nép à Vayda felé kezdé indulni. Mihelyt valamenyére meg gy-
ült volna à népe, Ki bála Gyula Feyeruárból: Es midön immár al-
kolmas népe vólna, vtánna kezdé ereűkedni à Töröc Bassánac, ki
lassan mendegel vala à sóc rabbockal, és nagy predáual.

*Ianos Vay
da népet
gyút.*

A Bassa el
bisi mag-
at.

Azonközbe meg mondác à Mezeth Bassanac, Hogy az Hunyadi Ianos Vayda nem mebbe volna tolle nagy néppel. Haluán est, hogy kezel volna Hunyadi Ianos Vayda, Meg czufola őtet à Mezeth Bassa, monduán: Őrúlec neki, hogy el ió: Mert eucl nagyob leßen immár à mű diadalmunc az Amurates wrunc elöt. Es el hiuán à Bękeket, és mind à fő vitezeket, Sokokat válasta közzúlec, és paranczola nekic, Hogy az vtközetbe semmit ne tönnénc, Hanem minnyáian czac az Hunyadi Ianos Vaydara vigyaznánac, és az ellen vinánac. Meg is monda nekic, mind fegyuerét, termetit, louát, és meg ada nekic az ieleket, mellyekről meg esmernéc őtet, Czac őtet, monda Mezeth, cythessétec le, A többiuel az vtán keucs munkát tessúnc: Vgy hayttyuc őket à mű hatalmas Feiedelmúnknec cleybe, mint egy falka iúhat zc.

VII. RES.

Kemény
Simon.

Hunyadi Ianosnac egy igen ió kéme vala: Ez el iouén, mind meg bevélle neki az Mezethnec végezését, és bándekát, Mikoron est meg értötte volna az Hüyadi Ianos Vayda: Előster őmagáról gondot viffele. Vala ő neki egy vitez solgaia, olyan képű mint őmaga, ennec Kemény Simon vala neue, Aßt őltebteré fegyuerébe, és alláia ada az ő louát, és aßt állatà közébbe à zábló allà, és környüle rende az vitezeket. Kéß lön mindenre az iámbor vitez, à Kemény Simon, Es monda: Ha meg kel halnom is, à mű iambor wrunc ért, és az ország shazánc melet, Őremest meg halloc.

Hunyadi
Ian diadal
mos à Törö-
köc ellen

Meg ölicá
Törököt
Kemény
Simont.

Annac vtánna Hunyadi Ianos Vayda vtánna méne az el rendelt sereggel à Törökek nec, és módiát keresi vala az vtközet nec. Ad dig méne vtánnoc, hogy még à határban nem értec vala, Es egy faluba meg kezdé őket: Addig még à Török ec el rendeltéc volna seregeket, Addig verni és vágni kezdé őket, és meg bonta őket egymástól. Futni kezdénc ezokaért à Török ec hegyre völgyre, és réd nélkül czoporton ként kezdénc vini, és nagy vérontás lön mind két felől. A vitezec is, kiket az Mezeth Bassa rendelt vala az Hunyadi Ianos Vaydara, környül fogác à Kemény Simont, ki az hunyadi Ianos louán, és az ő fegyuerébé vala, es erőssen kezdénc rea vini. A vitez fegyueresséc környüle sockaig meg óltalmazác őtet, De végre mind le patskolác őket környüle, őmagát is el cytec.

Azonközben allà sfel fút más fegyuerben és louon Hunyadi Ianos Vayda, és bissettya, és neki nódittya solgait, és mind az ország népét, Őmaga is előttec erőssen viu vala à Török eckel. Mikoron ezen képpen erőssen vinánac egy mással, Meg sabadulánac mind à ra-

mind à raboc, és hától támadánac à Törökeckre, és erőssen kezdéc őket hagyigálni, verni és vágni. Meg iyedénec ezen à Törökec, és lassabbá hagyác à dolgot, és hátra kezdénec máskálni. Mikoró eßt meg látta volna Mezeth Bassa, Ő is illára véué à dolgot, és el kez de futni. Innéc kedig Ianos Vayda az ő népével vtánoc kezdé sietni, és erőssen kezdé őket súllyeíteni. A többi közet el éréc à Mezeth Bassát is à fiaual, és aßt is mindiárást le vágác. Így lön Hunyadi Ianos Vayda diadalmos az napon à Törökec ellen.

*Mezeth
Bassa el-
véß.*

Másod napon vtánna sieté az el ßalladot Törökeknek az hauafokra, és egy nyihány napic mind oda lön, és ki vadáßba vala à Törökeket, és meg őli vala őket. Gyakorta ebédkort Törökeket hozá nac eleybe: És mindiárt ßolgait nekc állata, és vgyan ott előtte le vágata őket. Mikoron kedig ßolgaiual vißba iött vólna à táborban, nagy vigafággal, Mind à soc rab, nagy sereggel eleybe mené nec, és minnyáian tēdre eßénec előtte, és halákat adánac nekc, Hazáioknac attyánac neuezuén ötet, és lábait czokolgattyác vala: A soc aßßonyállatoc, ßüzec, gyermekec ßép énéc ßóual mené nec eleybe, és vgy mondnac vala dicziretet nekc, És ides attyoknac vduéz léc ötet. A vitēzec is eleybe ki mené nec à táborból, Es à kößenetbe meg gyözhetetlen Hadnagynac és Feiedelemnec neuezic vala ötet.

*A nép há-
lát ad Ian.
Vaydának*

Ő kedig, Az Hunyadi Ianos Vayda, síruán ölelgeti vala őket, és meg kößene nekc az ő álhatatos vóltokat, és vitēzsegeket: Es inte minnyáian őket, hogy velle egyetembe diczirnéc az felséges Istent, és halákat adnánac nekc. A nagy nyereséget ßépen meg oßta, Kit az Isteni ßolgállatra intéze, Kit az vitēzeknek ki oßta. És leuleket ira ki az egész orßágba, és inte mindenecket, Hogy minden Egyházakba hálákat adnánac az Istennec, és az WR Iesus Christusnac. Es nem soc vđö mulua à nyereségből ßép egyházakat rakata Erdēl orßágba. Vēßtec vala el az vtközetben à Törökec közzül húß ezeren. A keresettyénec közzül kedig vagy három ezeren.

*Ianos Vay-
da mérte-
kletes.*

*Ianos Vay-
da ayitatos*

Haluán eßt à nagy diadalmot à két Olah Vayda, Köüeteket bozcatánac mindiárást az Hunyadi Ianos Vaydához, nagy aiándé- kockal, és magokat aiánlác eßmet à Magyar Corona alla: Mert az előt mind el haylottanac vala à Törökekhez.

*Az Olah
Vaydác
vißba hai-
olnac.*

Es Ianos Vayda két ßekeret rakata fő Töröc feieckel, és Töröc záßlóckal, és ßép drága Töröc nyereségeckel, Es az első ßekerre e- lől fel vltete egy vény fogoly Töröket, és karóban ada nekc az Me- zeth Bassánac feiet, és à fiát, es mindenic ßeker előt tiz tiz lô vala, mellyec vonßác vala à ßekereket: Es az egyic ßekeret küldé à Láslo

*Ianos Vay-
da aiandé-
kokat küld-
á Király-
nac.*

Királynac, A másikat kedig a Rátz Despot Györgynec.

*A rab Török be kös-
sen.*

Mikoron à fekerec Budára ióttenec volna à Király és Despot eleybe, monda à vény fogoly Török à fekeréről, hol tarttya vala à Bassa feiét: Iámbor Király: Aiándoc marhác ezec, és nagy győze-
delemnec ielei. Mert à feiec, az Asiai nemeseke nec feiei: Ezeckel tist
tel tégedet à te hiw solgád, az Hunyadi Ianos: Tisteli è melet az
ő attyát is, à Despot Györgyet. Ihol, Ez à Mezeth Bassánac feie: Ez
kedig à fiaé. Immár erre kéri felségedet, hogy az egész országban kő
nyőregteissen te felséged az Istennec, hogy legyen óltalmul ország-
odnac: Es hogy felséget gondot vissellyen az orságra, Es népet fő
rezzen, hogy késsen legyen. Mert az Amurates, à Török feiedelem,
minden hatalmat meg kezdi mozdítani országodnac elien, hogy
bössut álhásson. Ez à te solgádnac, Hunyadi Ianos Vaydanac kő-
uetfége.

VIII. RES.

*Hunyadi
Ianosnac
nagy dücz
őfége.*

LAtuán és haluán à Király mind ezeket, el czodálkozi vala ray
ta, Es meg oluasuan az Vayda leuelét, mind meg erte abból,
mint lőt volna à dolog. Es à király Despottal, és az egész vduarral di
czérni kezdéc az Hunyadi Ianos Vaydánac nagy emberféget, és
vitez voltat. Es ki méne mindiárt enec à hire, mind az egész kereb-
tyénfégebe. Es kőueteket boczátà Láslo Király Hüyadi Iános Vay
dához, és azzoc által meg kössene neki az ő nagy munkáiát, és
drága aiándékokkal meg aiándékozà őter: Es arra kéré, Hogy en-
nec vtánna is gondia lönne az orságra: Es meg igére magát neki
mind néppel, mind hadi sorsámokkal, mind böw pénzsel.

*Láslo K.
meg aian-
dekozza
Hunyadi
Ianosst.*

Hogy ezec lönne nec Erdelyben, Addig erőssen vesédic vala Láslo
Király, à királyné assony pártyáual, Czeheckel, Németeckel, és
Magyarockal, és è két párt közet erőssen el pusztul vala az orság.
Azonközbe à Romai Pápa Gardinált, egy Iulianust, kit igen eses
és bölcz nec itélic vala, el boczátà Láslo Királyhoz: A másik Gardi-
nált kedig boczátà az Királyné assonhoz. Ezec addig futassánac à
két közet, Hogy egybe békeléne nec Láslo király, és à királyné asso-
ny, Es à békeség nec vtánna, Királyné assony Colicában esséc, és har-
mad napra meg hala: Es esmet egybe zavarada à két párt, Es nagy
kár lön az országban.

*A Pápa es-
gybe békel
teti az feie
delmeket.*

Azonközbe igen bösonkodic vala Amurates ezzen, hogy az
Hunyadi Ianos Vayda mindenút olyan ségyent és kárt tött völ-
na rayta: Kiuáltképpen est igen bányá vala, hogy à két Oláh Vay-
da el haylot vala tölle, és hogy haylottanac vala esmet à Magyar
Corona allà. Ezokaért nagy népet gyüte, és indita az ő nagy hadát
à két Oláh Vayda ellen, és az Erdélic ellen. Valánac è seregben soe
Ianczároc, es egyeb icles hadakozóc, mind gyalogoc, mind louag-
oc, de ki-

*Amurat
Czaszar
bössut a-
kar állani.*

oc, de kiuáltképpen louagoc, Kiknec somma vala kőrül be nyoltzuan ezer. Es ezeknec adà Hadnagyot, egy fő Bassát.

Haluán est Hunyadi Ianos Vayda, ő is népet kezdte gyűteni az országban, Kiuáltképpen fegyueresseket: Es egybe gyűte czac hammar mint egy hűb ezer embert. Az országbeli Nemzeteknec is paranczola, kiuáltképpen kedig à Székelyeknec, hogy minnyáian kébec lönnénec. A Bassa vgy czelekedéc, mint Amurates, à Töröc Feiedlem, meg hatta vala: Es Rátz országon általioue, és állà à Dunamellé. Onnét el induluan, Kis Nicápolnál által kele à Dunát.

Hunyadi Ianos népet gyűjt.

Látuán est az Olahoc, Igen meg iyedénec, és mindiárást Hunyadi Ianos Vaydanac meg izenéc. Ianos Vayda igen bítatà őket: Es meg hadia nekic, Hogy à Töröckeckel ne vinánac, hanem fél felő takarodnánac, és ötet várnánac: Mert ő akarna ellenec támadni Istennec segitségéből, És meg akarna őket óltalmazni à Töröcek ellen.

A ket Olah wayda.

El iutuán à Töröcek Hauas elue földbe, két felé szakadánac, és mind be szaguldác az egész országot, és nagy kárt és pusztalágot kezdénec műuelni, tűzzel és fegyuerrel, nagy kegyetlenséggel. Onnét Olah országból be tartánac a Töröcek Erdélbe. Hunyadi Ianos Vayda kedig czac tizen ött ezer válagatot embereckel ellenec támadá. Hogy à Töröc Bassa meg halla à kémtől, Hogy ielen volna Ianos Vayda, Meg iyede tölle, Es veszteg marada az ő seregéuel: Es erről gondolkodic vala, Mint férne valamiképpen Ianos Vayduhoz, hogy valamiképpen meg czalhatna ötet.

A Törökek kárt tes nec Olah országoiban.

Hogy à Kémec meg iutánac à Töröc Bassához, Meg mondác neki: Ihol vagyon az Hunyadi Ianos nem messze hozzád: De keuffed magáual vagyon: Alig vagyon negyed része népéuel, te népédhöz képest: De mayd mind fegyueressec: Es nagy soc sekerei vadanac, Valamit akar azzockal. Örüle ennec à Bassa, Hogy keuffed magáual volna: Es ebbe tanaczkozic vala az ő Feiedelmiuel, Mint kellene ötet kőrnyúl venni minden népéuel, és à rea valo tudalással és bínetlen valo viadallal el fáraštani, és ecképpen meg győzni.

IX. RES.

MIdőn az Vas kapura iótténec volna, Hunyadi hammar meg rendelete à sereget, Es egybe hiva mind à Feiedelmeket, és à tiztbeli embereket, à Hadnagyokat, Századossokat, ötuenedesseket Tizedesseket, és hoszbu lép beséddelel kezdte őket tanítani, vigasztalni, erősiteni, és inteni, hogy Isténec tistefége ért, es hazaioc ért emberől vinánac az vndoc pogán ellen 2c.

Ianos Vayda inti a népet.

Addig à Szabadin Bassa is meg rendelete az ő seregét, és ő is à Törökeket kezdte soc beséddelel inteni, hogy vitezül vinánac à Kaworoc ellen

A Bassa meggyen Ianos Vaydára.

roc ellen zc. És mikoron beűedit el végeűte volna, Meg indita az ő seregét: Kezűbben négy űegű seregben állatà vala az lanczarokat. Azoc megé à tőb gyalogokat. A két űárnyára rendelte vala az louagokat, és vgy ioue elő.

Mint rendezte vala Ianos Vayda a sereget.

Ianos Vayda kedig ecképpen rendelte vala az ő seregét. Közűben rendelte vala két seregben az louac fegyuereseket. Azzoc közűkbe rendelte vala à nehez fegyueresseknek seregét, hatul állatà à fegyueresec megé elegy à kopiasfokat, és az lőuőket. A két űárnyára rendelte vala előűber négy űegű seregben louag fegyuereseket. Azzoc megé állatta vala az louag űáműberiyesseket. Eleykben kedig rendelte vala két felől űárnyul az Huűbarokat, hogy azzonoc oldalul vinánac. A két űárnyát kedig, és egűű seregnec két oldalát kőrnűl fokta vala űekereckel, mellyeket egybe kőlczolta vala: A űekerekre kedig minden fele gyalogokat rendelt vala űáműberiyec-
kel, kez iyeckel, és egűű fele hadi űőrűamockal. olyan rendbe elő indita az egűű seregét. Mikoron két űánto földni hoűűára egymáshoz volna à két sereg, Ottan dobokat vűtűenec, és vűkőzetet fuuánac. Es hertelen egybe roppona à két sereg.

Hunyadi Ianos nac. okosága.

Mikoron Hunyadi Ianos Vayda látta volna à Pogánoknac sokságát, Mindiárt a kezűbű deréc sereget hegyesen rendele, és vgy rohanà à poganokra, Hogy à módon hammaráb meg bonthatna à pogánoc seregét. A Pogánoc az ellen fogo módra rendeléc seregeknek az eleit. De nem tehetűenec aual semmit à Kereűtyén seregnec az hegyűenec: Mert mind fegyuerben valánac. Meg bontác ezokaért à Pogánoc seregét, Es mind elől, űmind oldalul erűűen vinac vala. Es mikoron ecképpen meg bontottác vólna à Pogánoc seregenec az eleit, nagy ember őldeklűs lőn mind két felől, A két űárnyán czoda képpen viuánac egymással: Hol à Kereűtyűenec valánac fellyeb valóc, hol à pogánoc. A Tőrűokeknec hammar louoc vala, Annac felette igen sockan is valánac: Ezokaért hammar sággal gyakorta fellyeb valánac az viadalban, és meg tollyác vala az Huűbarokat: De az Huűbaroc esmet à fegyueressekhez támaűkodánac, Es viűűa kezdűc vágni és tolni à pogán louagokat. Mert à louag fegyueressec rendben meg maraduan, erűűen tollyác vala mindenkoron à Tőrűokeket, Es az Huűbaroc ázzokhoz képest, erűűen meg őklelic, veric, és vágíác vala à Tőrűokeket. A louag fegyueressec kedig az ő keűeckel, kopiáckal, és hárő űegű hegyes Tőrűockel, mint egy semmin vgy mennece vala által raytoc: Ezokaért lankodni kezdűe à Tőrűokeknec mind à két űárnya. A Tőrűoc gyalogoc kezűp aránt erűűen vinac vala, és à louoknac terűeket kezdűc vágni: De à Kereűtyűeneknek seregenec à dereka, hol à nehez fegyue-

Mint vittá nac egymással.

hez feyuereffec is volánac, rendet tartuán, le nyomiác és le tapodiác vala à Töróc gyalogokat, és mind à földhöz feggezic vala őket, és feieket vesic vala, Es à miat nagy verontás lón: Es hammar mind el kellénc à darabantoc, A louagoc közzül is nagy sockan.

Mikoron meg látà à Töróc Bassa, hogy mind közebbe, mind *A Kereftyénec gyzedelmese.* Sárnyul diadalmossoc volánac à Kereftyénec: Elő kergete az vtólso álló sereget az viadalra, Hogy azzoc környül fognác à Kereftyénec seregét, mikoron immár négy egész oráig tartot volna az viadalom. Látuán Hunyadi Ianos Vayda à Bassanac rauassagát, Meg engede, hogy valaményére környül fognác az ő seregét: De az zonnal óldalul meg indita à seregben, és à bekerec meget valo népeit, Es ezzec erőssen kezdénc vini à Törökeckel, Sámberiy lóuésfel, kéziyekből valo lóuésfeckel, és minden módon: Elöl kedig à fegyuereffec, és Sárnyul az Husbároc erős öklellésfeckel: Es nagy viuassockal, vagassockal, és vtesfeckel, Es annál nagyobbban kezdénc el hullani à pogínoc. Látuán est à Törökec, hogy à bekerekből, és à bekerec megül olly nagy lóuést kezdénc, és olly erős viuást, Tartánac attól, Hogy à bekereckel környül kezdenéc őket fogni, Lankodni kezdénc az viuásban.

A Kereftyénec gyzedelmese.

Ianos Vayda okosága.

X. RES.

MIdőn est esébe vötte volna az Hunyadi Ianos Vayda, Kiáltani kezdé à seregenc: Nóbá neki, attyámfiái Kereftyénec, Embertől viatoc, Mert kében nekünc adta az Isten à gyözedelmet: Félnec à látroc: Meg lankottanac: Nóbá neki: Im futni kezdne. E kiáltásra à Kereftyénec batorlátot vönc nagyobb, és meg wyituán rendeket, nagyob merésfleggel rohannánac à Törökekre, Es à bekereckel két felől boritani kezdéc őket az viuással. Es à Törökekenc az iyetlégebe esec vesic, és el hadiánac minden rendeket, Es hogy környül ne vétetnenc à bekerektől, hatra kezdénc tartani Látuán est à Kereftyénec, Raytoc lönec hátul, és vzni vágni kezdéc őket. Látuán est à Törökec, kic à bal sárnyán még erőssen vinac vala, őc is hátat adánac, és mindbéllel futánac. A Töróc Bassa kétségen esuén, à Ianczároc közet el kezdé futni: Es hammar louakra vluén elballada nemelly fő Törökeckel. Igen vala Hunyadi Ianos vtánna, hogy ha valamiképpen meg fokhatna à Bassat: De az hammar louokó el ballada egy nyháy fő Törökeckel. à kic kedig féllel à mezön budosnac vala, Azzokat mind meg ölég à Kereftyénec: A kic kedig az erdőkbe balladánac, Azzokat ki vadásfác vala az Olahoc, és mind meg fosztyac, és meg ölic vala őket.

Ianos Vayda vitezitése.

Megbudulnac à Törökec azviuásban.

A Bassa el fut.

AZ HUNYADI IANOSNAC

Ieles nyen
refég.

Nyerénc ez viadalban és győzedelemben à Kereštyénc à Törökektől vagy két száz zászlót, Es fogánac mint ött ezer Töröket. A kic az viadalbol el szállattanac vala, féglic sem meheténc által à Dunan. Mikoron Ianos Vayda višša iót volna az vžésből à táborba, Meg ošta à nagy predat önköštec, és az ő serege közet: És minnyáian meg kazdagulanac belölle: Mert šántalan šépšégeket, és drága marhákat találtanac vala à Törökeknęl zc.

Ianos Vay
da halákat
adat az Iſt
ennec.

Miért hogy az WR Iſten ešt à nagy diadalmot adta vala, paranczola Hunyadi Ianos Vayda minden várašnac, hogy harmad napic innepet vllenénc, és diczirnéc, és fel magashtalnac az Iſtent az ő nagy kegyelmességeért: És hogy könyörgénénc neki az oršág nac ótalma ért, és meg maradala ért. Az egyházakban is šockat küldé az raggadományból, És à Töröc zászlókbá fel tétete à téplo mokban. Az Vas kapunál is šép ošlopot tétete fel, az diadalom nac öröc emleközetére.

Hunyadi
Ianos Vay
da fel me-
gyen Budá
ra.

Annac vtánna Hunyadi Ianos Vayda nagy dűczőšéggel fel méne Budára, és Lášlo Királynac vin fel Királyi šép aiándékokat, és šoc zászlókat à Töröc raggadományból, az nagy diadalom nac nagyob bizonyágára. A király nagy tišteséggel fogada Hunyadi Ianošt: Es el czodálkozic vala à nagy diadalmō, és fel magashtala az WR Iſtent, és annac mindenhatóšág nac tulaydonita czac ešt è nagy šörenczet. Es mindiarášt innepet hirdete Budán, Es egyházakban halákat adata az Iſtennec, Es könyörgéššeket tétete az oršág ért. Annac vtánna az egéš vduar, és az egéš nép elöt nagyon diczire és fel magashtala az Hunyadi Ianos Vaydát: Azonképpen az egéš nép is, Es minden ember meg álda őtet, és iót kiuan vala neki, az Iſtentől.

A K. aián-
lya Hunya
di Ianosnac
az oršágo
kat.

Annac vtánna mikoron à Király tišteséges aiándékokkal meg aiándékošta vólna az Ianos Vaydát: Višša boczátà őtet Erdęly oršágba, Es aiánla neki az oršágot, és à két Olah oršágot, Hogy mindenképpen gondia lönne azzokra. Es ki hiredéc az Hunyadi Ianos Vaydánac emberšége, és vitez vólta, az egéš Európába, Es minden ember dicziri vala őtet.

Amurates
Czašár
boššut ak
ar állani.

Amurates, à Töröc Feiedelem, ezen igen meg bušulla, hogy ollyan nagy šégyent töt vólna rayta az Hunyadi Ianos Vayda, és hogy olly nagy hadait el veštötte volna: Es haragból tanáčkozic vala az Bašackal, és végeze ešt, hogy mīden ereiét egybe akarna haytani, és az hadban vžni, Es ašt, vagy mind el vešteni, Auagy à Kereštyéneken boššut állani.

APápa bul
czuual ak
aria meg
verni à Töröket.

Az öközbe à Romai Pápa egy Iuliá Gárdinált küldé Lášlo király hoz, és šoc bulczuual aiádekoza à királyt, hogy aual Kereštes hadat támaštana.

támasztana. Es à Királyt rea bira, hogy belé engede à hadba. Annac vtánna békeféget sörzénec Frideric Czaßárral . Annac vtánna à Lengyelektől is segitféget kére nec: Kic küldé nec segitféget, melly nec fél eßtendőre mind meg adtác vala az földot. Kereßtessec is iő ué nec Frantz orßágbol, és Német orßágból, Magyar orßágban is kereßtessecet támasztánac, Hogy egybe gyülé nec vagy tizen ött ezeren .

XI. RES.

AZ Láslo király ezokaért Pinkest hauába keluén, indulla minden népéuel Budáról, és által kele à Dunát, és lassan lassan allà ereßkedéc, hogy à töb segitfé is vtánna érkößheßéc . Mikoron à Tibßára ért volna, Harmad napon ott mulata, és vára à segitfégeket. Annac vtánna által kele à Tibßát, és által méne Dacián, és mindenkor balra hadià à Dunát, és nem meßße táuozeéc el à Dunától . Mikoron à Bolgár orßágnac határát el érte volna, S'tenderő ellenébe, à soc kößicklánál, és Cobinnal által kele à Dunát, Es az ő seregét egyeneß indita Sophia felé, melly à Dunához had nap iaro földni vagon. A Duna melet iuta à Rátz Despot minden népéuel à királyhoz, Es vgy mené nec annac vtánnac három taborban .

El indul
Láslo K.

Mikoron Sophiára iőtenec volna, első ostrommal meg véuéc az váraßt. Es mikoron masod napon Missét mondottanac volna à s'tent Sophia, az az, Az Isteni bölczefég nec nagy templomába, mellyet az előt rackata vala Iustinianus Czaßár régenten, A király annac vtána fel gyuytata az váraßt, és míd meg égeteté: Az önképpen à környül valo váraßokat is, es falukat, mind el dulatà, és fel gyuytatà. Annac vtánna méne a Király à sereggel az Moráua viz melé, és ott tábort iára. Innét boczáta őtt s'áz hußßárt, kic meg kílené az vtakat, hol volna iob à nép nec el menni. Ezecc talalánac à Töröke nec Istrázáza, Es nem meric vala az Istrazát kezdeni, Mert sockan, vgy mint két ezeren valánac. De még is nyeluet fogánac közzülec. Kic aßt vallyác vala, hogy töb két ezeren vólnánac. Masod nap által kelé az Moraua vizet: Es esmet elő iarókat boczátanac, kic minden felől hirt hoznánac. Azzoc közzül vißsa iőué nec, Kic meg mondác, hogy à Törökec kéßen és közel vólnánac, Es czac okot várnánac az viadalhoz,

Láslo K.
meg veszi
Sophiát.

Törökec
nec Istrazáza.

A Király tanáczot tarta az Hadnagyokkal: Es az Hüyadi Ianos vadydat tiz ezer éberrel elöl boczáta, hogy az éyel meg v'tne à Törökeket. El méne éyel Hüyadi Ianos az ő seregéuel, és az hól világ nal à Törökeket meg v'te, környül foguán az ő táborokat, hogy el ne s'alladna senki. Hogy meg v'ttötte volna à tábort: Meg iyedenec à Törökec, Es fel káßolóduán, futni kezde nec: Nemellyec kedig fegyuert

Láslo K.
elöl boczáta az Hüyadi Ianos.

fegyvert fogánac, hogy meg óltalmaznác magokat. A kic el futtotanac vala, Talalánac az Hunyadi Ianos seregére, És mindiárt vißsa futnac vala à táborban, és el iyefítéc mind à többit à táborban, kic minnyáian még álmosoc valánac.

A Törökec el futnac.

Harminth ezerenveß nec à Törökec közzül.

Az Hunyadi Ianos Vayda kiáltani kezdé, és neki nódita az ő népét. A Törökec hálúan, hogy az Hunyadi Ianos ielen volna, minnyáian el budulánac, és futni kezdénc. Az Hunyadi Ianos kedig vágni kezdé az ő seregéuel à Törökeket, és egymás határa haytani, és féllel à mezön őket kergetni és vesíteni. Reggel kedig mind ki vadáßsác vala à Törökeket, houa el buttanac vala à haraßtosban, és à töuiffec közzükben. Keuçs vala vgyan az Hunyadi Ianosnac serege à Törökekhez képest: De azzon éyel, és virradóra, meg ólénc à Törökec közzül harminth, ezért És négy ezért fogánac meg közzülec: Es kilentz öröcß záßlót nyerénc el töllec. Az Ianos Vayda népei közzül oda vesénc vgy mint öt ßázzan czac. Es mind el dullác az egész kazdag tábor. Es à Törökec semmit el nem viheténc à táborból: Hanem minden marháioc ßakmánra kele. Es Hunyadi Ianos fel gyuytatà à Törökek nec táborát, Es fel rakuán à foc raggadományt, nagy örömmel vißsa iöue az Lásßo Királyhoz, az ő kazdag seregéuel.

Lásßo K. eleybeme gyen Hunyadi Ianosnac.

Hunyadi Ianosnac diczireti.

Mikoron meg értötte volna Lásßo Király, Hogy diadalommal vißsa iöue Hunyadi Iános: Ki indulla eleybe à táborból à Deßpottal, és mind à fő vitézcekkel, és eleybe méne mayd három mélföldic, nagy vigassággal, és énc ßóual, és diczireteckel. Es mikoron egybe taláitanac volna, Hunyadi Ianos à Királynac tistetége ért le akar vala ßállani à lóról: De à Király neki kiáltà, és megtilta, Hogy aßt ne múuelne: Es mindiárt meg foga az ő iob kezét, és ßerenczeltete az Hunyadi Ianoßt, és fel magasztalni kezdé ötét à nagy diadalom ért. Es az Istennec halát adà à Király, Hogy az ő Királyfagánac vdeieiben adta volna Hadnagyul ötét. Es fel ßóual diczire ötét, Hogy az Romai Czafárlagra méltó volna: Es hogy az egész Kereßtyénfég tartoznéc öneki nagy hála adáßlockal. Es inteni kezdé à töb vitézeket, Hogy minnyáian köuetnénc az Hunyadi Ianosnac dicziretes példaiát. A Király példaiához képest az wrac is minnyáian dicziric és fel magasztallyác vala az Ianos Vayda emberféget, és nagy vitéz vóltát.

ANnac vtánna rendbe bõrzéc mind à két sereget egy más vtán, Es à nagy raggadományt, minden kazdagfágockal melyceket nyertenec vala à Tõrõkektõl, mind elõl boczátac, mind à foc foglyockal, és vgy iõue Láslo Király, à diadalmos Hunyadi Ianos Vaydával à táborban nagy vigafággal. Es à Király mindiárt inepet paranczola, Es az wt Iesus Christusnac halákat adánac minnyáian az õ nagy kegyelmességeért, hogy olyan nagy diadalmot adot volna az õ Keresztényének, az vndoc pogánoc ellen.

Láslo K
viszsa iõ
táborba.

Annac vtánna el induluán à király serege, tartánac az Hemus nagy hegy felé. Az Hunyadi Ianos elõl megyen vala harmintz ezer emberrel, Es az ýtban foc falukat el dulla, és apro Kastélyokat véué. Mikoron kedig az Hemus nagy hegyre tartot vólna, tehát minden felé be váktac az ýtakat, és be töltettéc vala à borosokat, ahól által kel vala menniec. Es miért hogy binte Karáczon taybalõn, igen hideg vala, és az Hemus rakua vala hóual. A sereg kedig nagy ehféget benued vala. Nem mere ezokaért à király az ýtnac tisztitássalhoz kezdeni, Miért hogy à nép is igen meg busult vala, à nagy hideg, és az ehfég miat. Ezokaért à Király vissza terite à népet, és az Hunyadi Ianosst hátul hadia, az Deszpottal.

Láslo K
továb ind
ul az õ se
regéuel.

Láslo K.
viszsa tér

A Tõrõkec kedig egybe gyúltenece vala sockan, kiknece hadnagyoce vala az Karambec, egy ieles Asiai Tõrõc feiedelem. Ezec mind az igen magas Hemus hegynec teteyén mind elõl mennenece méglen messze le bálhatánac, es egy nyihány nap mulua, à keresztényen sereg vtán kezdenece iõni. Mikoron est hunyadi Ianos megertõtte vólna à kémektõl, Midiarást sereget rendeluen, reáioce mène, és meg ýtközéc velen, és meg vere õket. Ez vala à nyoltzadic diadalõ mellyet nyert vala ez egy hadban az Hunyadi Ianos Vayda, à Tõrõkec ellen.

Karambec
Hadnagy.

Hunyadi
Ianos meg
értõtte à
Tõrõkec
re./

Mikoron wy népe alla érközet vólna az Hemus nagy hauasbol az Karambeknece, sockal tõb, hogy nem mint elõber: Wyonnan indita azzokat nagy sereggel à Keresztényeknek. Látuán est Hunyadi Ianos, es az Despot, igen bánkodnac vala rayta, hogy à Király az õ népéuel ielen nem vala: Mert egy nap iárõ földel elõb vala Hunyadinál és Despotnál. De nem lelete egyeb benne, vinioc kel vala à Tõrõkõckel: Mert à nagy sereg rendelue reáioce iõ vala. Hunyadi Ianos és Despot el rendelõc az õ népeket ýtközetre, Es foc bebeddel keric vala az vitczeket, és az hadakozókat, hogy erõssen meg óltalmaznac rendõket, és à rendekbé maradnánac, és vgy vinánac à pogánoc ellen. Ha binte à pogánoc diadalmosoc lönnenece

Hunyadi
Ianos ken
seritic vi
ni à Tõrõ
keckel.

lönne nec ellenec: Még sem lönne enyi kár à nép közet, Es elég keferő lönne nekic az diadalom. ha lönne is.

A Török-
ec hátat
adnac.

Ecképpen ezokaért egybe roppona à két sereg, és viadal lön közetec az hauas allat: Es soc nép hulla el elsőben mind két felől. De mikoron à Kerebtyénec, mint kétfégben estec, fene képpen az ő rendekben viuánac, Tolni kezdéc à Törökeket. Hátul kedig à Karambęc neki kezdé őket vžni, ió bešedeckel, mezitelen šablyával: De semmit nem használa velle: Mert à Törökec mind hátra kezdé nec máškálni. Hunyadi Iános kedig fel šóual kezdé kiáltani: A Christus nekünc adta à győzedelmet: Müenc az győzedelem. Es mind à nép kiáltani kezdé: Müenc à győzedelem, Es annál nagyobban vini kezdé nec, Es Hunyadi Iános, à gyalogoc közzül küldé egy réšét képeckel hátul à sereg megé, kic az harabtolon által futnánac az halom allat, és óldal felt meg kezdenéc à Törökeket, kiúáltképpen czac az louakat gyaknác à képeckel. Hogy ezec meg kezdettéc vólna à louokat šerteni, igen meg iyedé nec à Törökec. Es addic à fegyueresec az ő rendeckel meg bontác mind à Törökecnek seregét, Es futni kezdé nec fel à hegyre. Es mikoron az Karabęc à tóra futot volna az gyęgre, be šakada à gyęgbe mind louafól: és à gyalogoc rea tuduluan, meg fogác őtet. A töb Törökec kedig, kic az viadalbá né vesťec vala, mind az hegyre šalladánac. De Iános Vayda nem vžze vtánnoc: Mert šinte estue vala: Hanem tróbitát futatà, és višša hiuata à népet à táborban.

Karambęc
šgua esic.

XIII. RES.

Ecképpen fogua esséc az Karambęc, és nagy soc fő Törökec. A futásban is nagy soc fő Töröc hulla el Azzoc közzül kedig, kic fel nem futánac à hegyre igen keuesen šalladánac el. Hunyadi Iános látuan, mint višic vala az ő társaságokban fogua az ieles fő embert, az Karambęket meg šólita őket, A diátoc, monda, ennekem ašt à Töröket: Meg adom az árrát. Monda à parasť ember: Ha nagy šagod tiz forintot ád érötte, oda adom Nagyšagodnac. Hunyadi Iános inidiárt neki ada à tiz forintot, Es neki boczata à Karambęket. Es monda Hunyadi Iános à parasťnac: Talám olczo lešen rayta: Es harmintz forintal meg tólda à tizer. Es eképpen negyuen forinton véué meg à Karambęket à parasťoktól. Es Hunyadi az ő šatorához viteté, és tišteséggel tartà ott őtet, à fokšágban, és vigafitalo bešedeckel šólla neki.

Hunyadi
Iános meg
vesťi az Ka
rambęket.

Rátz Deša
pot šlóká
rambęcnek

Eyel iuta à Rátz Dešpot György az Hunyadi Iános taborába: És mikoron à tűznęl vlnénec, Látà ott à tűznęl à Karambęket: Es Törökül šólni kezdé velle, Es ottan meg esmerkedéc velle. Es kőnyörgeni

nyörgeni kezdé Hunyadinac, hogy neki boczátana váltágra. Mert Despot vala è reménységbe, hogy à Karambęc által iuthatna az ő országához. Monda Hunyadi Iános: Bátor: De im én negyuen forinton vöttem meg à Karambęket: Egy pénznel alláb nem adom senkinek, negyuen ezer arany forintnál, Despot mindiárt meg igére neki à negyuen ezer arany forintot érötte. Es kére ötet, hogy tistefębe tartana ötet, méglen meg hozhatna neki az negyuen ezer arany forintot.

Rátz Despot meg vésti Karambęket.

Annac vtánna egyenlő akarattal minnyáian visbba kezdénc tęrni. Látuán est à Törökec, Igen örülénc, és búuet vénc esmet: Es egybe gyúluén, à Kerebtyénc vtán menénc, és minden képpen vgyeközénc el kabdosni bennec. De à Király à nagy hidegben Lassan lassan mendegel vala à sereggel nagy nehez vton, és à fegyueresseket hátra hatta vala, Es azzoc meg óltalmazac vala à sereget à kapdásó Törökec ellen. Ezért megyen vala kedig olly igen lassan à Király à sereggel: Mert bánatalan soc vala à pręda, mellyet visbba vala. Végre iutánac Nándor Feyeruárba, Es à Király ott nyugouéc egy nyhány napic. Az vtán fel ménc Budára, nagy vigassagal.

Láslo K. lassan visbba megyen

A Pápa Romából wy köuetekec boczátá Láslo Királyhoz, és kérete ötet, hogy meg ne búnyéc, hanem ki keletre esmet meg indicza seregét à Törökec ellen. Aht műuelic vala egyęb kerebtyén feyedelmec is. De à Lengyelec is köuetekec boczátánac Láslo királyhoz, és meg izenéc neki. Hogy többer ki nem menne vini az orsbágból: Mert az wrac addic hon minden aproságot czeleködénc, és egybe vesbést támasztánac az orsbágban, és az orsbág iöuedelmét magoknac koporitánac. E melet à Tatárocc is búuet vesbéc abból, és nem tártnac semmit senkitől, hogy ęrtic, hogy à király hon ninczen. Es ennec okát mondánac, hogy ez estendöbe is ki iötte nec vólna, és mind el rablottac vólna egész Oroß orsbágot, és egész Podolyát 2c.

A Pápa kéri Láslo K.

A Lengyelec akadályt szörcz nec.

Az Görög Czafár is, az Paleologus Iános, köuetekec boczátá Láslo Királyhoz, és meg izene neki, és erőssen könyörge, hogy táuasbbal mindiárást à Törökec ellen valo hadat inditana. Ó is meg igére magát, hogy ki keletre mindiárást ielen akarna velle lönni Thraciában. Es meg ielente neki: Melly igen meg erőtlenedet vólna à Töröc feiedelem az ő hadánac általa.

Paleologus Iános.

A Despot sírua könyörge neki, Hogy külemben ne czeleköd nec: Hogy az ő hada által visbba vehetné az ő orsbágát, à Rátz orsbágot: A Pápa is, és à Velentęssęc, és à Genueiec, és az Burgundiai Hertzec, köuetekec boczátánac à Láslo Királyhoz, és pénzic igérénc neki, Es ieles vízi etöt, kic à vizen Hellespontusban el fognac az vtat, Hogy segítęget azzon be nem hosbhatná à Töröc feiedelem Euro-

Despot.

Sokan könyörgec Láslo K.

lem Európába, à Keresztýénecc ellen, Asiából à Görög Czaár is, Paleologus Ianos, el boczátà köuetségét, Es az fel iöue Budára az Laslo királyhoz: Kinecc el vesztöttéc vala à Törökecc az ő birodalmát, Es anyéra el foglaltéc vala à tartományokat tölle, hogy keuetsét bir vala immar Thráciában, és Görög országban. Es az köuetség által kéuána à királytól, Hogy nem söc mulatás után kezdene esmet è bent hadakozásához. Igére is neki, hogy nagy néppel mellé akarna mindiárt támadni ki kelettre. Erre inte erőssen à Királyt az Iulíanus Gardínál is, Es az Rátz Despot.

XIIII. RES.

A Lengyel köuetség visszat vonásnac.

DE à Lengyel köuetség minden képpen meg ellenzic vala eszt à hadat, és arra intic vala: Hogy előster az ő országokbeli nyauallyákat le czendesítene, Miért hogy az ő táuoly vóltába az wrac igé gonosul czelekötte nec volna, El hattéc volna az országra valo gondviselelt, Es czac magoknac koporitottanac volna. Ebből vóttenecc volna à Tatároc olyan búuet, Hogy mayd egész Croß országot, és Podoliát el rablottanac volna: Es az ország környül valo ellenfég is minnyáian kóborlásra adtéc volna magokat.

A Magyar roc esmet hadba kés sülnecc.

A Király nem tön semmi válast senkinecc, Hanem közenfégess gyúléstre appellála. A gyúléstbe végezénecc minnyáian, hogy mindenképpen késülnénecc esmet à hadba à Törökekre: Arra kedig veténecc nagy adót: Köuetséket is válastanac mind à keresztyén Feiedelmekhez, és à Romai Papához, kic segítségét kérnénecc mind ő töllec.

A Töröc Feiedelem aszt meg értuén, Meg kezdé iyedni: Es alla tomba küldé Despotohoz, Es kérete aszt, Hogy segítségül löne à Karambéknecc meg sabaditasában: Es hogy töreködnéc à Királynal à békesfég ért táuoly: Es meg igére magát: Hogy gondot akar na visselni rólla, Mint sálhatna vissta országában, Es hogy gyermeki sabadon lehetnénecc, Es egyeb söc iókat igére neki zc.

Hunyadi Ianos akaria à békesfégct.

Despot meg értuén à Töröc Feiedelemnecc akarattyát, és kiuán ságát: Es meg gödoluán az ő nyomoruságát, Es országánac meg nyeresét, Neki hayla. Es el menuén, közle à dolgot Hunyadi Ianossal. Hunyadit trtuán à hadnac nagy vóltától, Es gödoluán, mind Magyar országnac, mind Lengyel országnac az ő veszedelmes állapartyokat: Annac felötte, à Frideric Czaárnac ellenkedését, Es söc egyeb dolgokat is, Ó is neki hayla à békesfégnecc.

Midön Amurathes, à Töröc Feiedelem, meg értötte volna az Hunyadi Ianosnac kés vóltát à békesfégre: Igen örüle neki: Mert czac ő

czac ő tőle tart vala mind egész Magyar országba. És mindiárt köve-
teket boczatá nagy aiándékokkal hozáia Segedé: Hogy ott végez-
nénc velle à békefégl felől. Mikoron Hunyadi Ianos meghallotta
volna à Török Követőknek el iöuctelit, Mindiárást meg ira aßt à ki-
rállynac, Es arra kére à Királyt hogy gondolkodnéc à békeféglről,
minemü okokkal és cikkelecekkel kellene aßt sörzeni. Es könyörge,
hogy dúbes sereggel ő maga iöne allà Segeddé, A Király haluán
est à hirt, Igen örüle neki: Es mindiárást napot neuze: Es arra gy-
üte egybe sör sereget, és alla méne Segeddé.

Segeddé iutuán, meghalgata à Török követségét: Es egy *Frigyet sör*
nyihány napig tractála vellec à frigy nec sörzésében. Végre meg *rez nec à*
lón à frigy közetec, bizonyos okokkal és cikkelecekkel, tiz egész est *Magyaroc*
tendöre, Jelen lóuén az Iulianus Gardinálnac is. Igen örül nec vala *à Török a*
minnyáian à Magyaroc à frigy nec, à Rátzockal és az Olahockal e- *hol.*
gyetembe.

Azzonközbe leueleket ira à Florentiai Gardinál, ki az Olaf vi-
zi eröuel által ment vala à tengeren Hellepontusba hetuen haio-
ual: Ira à Görög Czafár is, és erőssen könyörgé nec, Hogy à király
frigyec ne tönne à Törökecekkel: Hanem mindiárást fel támadránac
minnyáian, és menné nec à Törökekre: Őc is késsen volnánac, és vis-
sá nem akarnéc boczatni à Török feiedelmet, ki Afiaba ment vala à
Karmánra. Addic őc visssa vehetnéc à Töröktől soc tartományo-
kat, mellyeket el foglalt vala Európába.

A Király meg oluafuán à leueleket, Igen meg busula azzokon, *A Gardino*
és nagy bánatba estec miatoc. Latuán est az Iulianus Gardinál, For- *ál meg cza*
gatni kezdé à Király tanácsába à Pápa közeröiét, és addig kelepele *lyá à K.*
és czufo lá à dolgot, hogy mind à Királyt, mind az wrakat el áltá,
Es minnyáian arra végezéc, Hogy meg kell à hitet sörgni, és nem
kel à frigyec tartani à Törökecekkel. Es ckeppen meg sörgegéc à fri-
gyec, az Iulianus Gardinál igéretire. Mert aßt igéce neki, hogy à
Pápa minnyáian meg ódoza őket à hit sörgecsből: Es Bulczus bul-
lat küldé nekic Romából.

Segeddéről el mené nec à Török követc, és nagy örömmel vis- *Karambek*
ssa viuéc vellec à Karambeket, Ki ért negyuen ezer arany forintot ad *nec sahos*
tac vala à szzolásban az Hunyadi Iánosnac: Es mindenbe vgy cze *lása.*
lekedé nec, à mint à frigy sörözue vala közetec, Es el viuéc à Törö-
kec mind az várasokból, és várakból, kicket óltalmul hagyot vala
Amurathes Rátz országban és Seruiában, Es visssa adác azzoknac
birtokat. Es visssa adác az Rátz országot à Despotnac, Es el boczá-
tác à foklágbol az ő gyermekit, és foglyait.

Láslo Király kedig megira Görög Czafárnac, és az Ferentz Gardinálnac, mind à dolgot: Mint meg fekte volna à Töröckel valo sörzet frigyet, Es inte őket, hogy nagy bátorsággal elő ménénec az ő jó fiándékokban: Es mindébe meg igére magát nekic.

Mikoron kedig à Lengyelec meg hallottac volna, hogy à Király meg fekte volna à frigyet, felette igé bánkodnac vala rayta. Mert iól vőuéc efsékbe, hogy à Király nem fogna ő hozaioc ióni: és hogy immar elő kezdene menni à nagy had Casimir közet, és az Boleslaus közet.

Lengyel
Láslo K.
el indittyá
hadát.

Mind sient hauában kedig ki indulla az Láslo Király, az Iulyan Gardinálnac izgattasfából, Szegezből, nagy sereggel: De nem ollyannal, mint az előt valo hadban. Mert à keresztes had el táuozot vala: Az Olah had is el ment vala. Menuén kedig, iuta Nicapolic. Ott eleybe iuta à Királynac Dracula, az Hauas eluó wayda. Ez mikor meg látta volna à Király seregének keues vóltát, Igen kére à királyt, és az wrakat, hogy touáb ne mennénec: Mert vesedelembe cytenéc magokat: Miért hogy à Török Feiedelem nagyob sereggel sörket volna ki menni vadásni, hogy nem mint à király serege vólna. Efst adia vala kedig tanácsul, hogy visssa ménénec jó vdein. Mert az Dracula wayda tudia vala à soc viadalokbol, (Mert sokszor meg vtközet vala à Töröckekkel, Es czac nem mind oda vesztötte vala az ő népét) Melly hatalmas és álnoc vólna à Török Feiedelem. Annac felette, est is mondia vala nekic: hogy heia ba vólna az ő vgyeközetec, Miért hogy à telnec keménsége vólna előttec. Efst adia vala tanácsul: hogy afit à sereget à Király telelni ki boczátna országába. A zonközbe à töb feiedelmektől, egyeb országokból töb segítséget kérne és sörzene: Hogy annac vtanna feles néppel indulhatna ki keletre.

Dracule
Vaydo jó
tanácsza.

Julian Gar
dinál fen
vaydon ve
le.

De Iulian Gardinal, és az wrac közzül nemellyec, visssa magyarázac à Drakule Vayda tanácsát. Mikor ő est meg látta vólna Dracula: A fiát ada à Király mellé, négy ezer kőnyű louaggal: Es ada à fia mellé két ieles iffiat, gyorsokat, kic ieles Kalózoc valánac. Es ada à királynac két ieles hámar louat. Es monda neki: Hogy ezeket melete tartana: hogy ha serenczeletlen lönne az ő viadala, hogy az zokon el tudna balladni. A fiánac is meg monda: Hogy az vdőhöz sabna magát, Es hogy ne vesztene magát vakmerőségből.

Hunyadi
Ianos előt
váro.

Mikoron ezokaért à Király az Hemus nagy Hauas alla iutot volna, és immár à soroison fel kel vala menni, Elől boczátá az Hunyadi Ianos, az Olah segítséggel, es három ezer Magyarral. Vgy méne ő maga az vtán vtanna, az ő seregével, és à Keresztes sereggel, közöbben taruán à serekereket, Két felől mind meg duác à falukat, és meg égettéc, Sőt még az egyházakat is: Es az egyház marhákban minde.

ban mindenút fákmánt tönec: mellyet à Király nem örömeft látà.

Mikoron még à nagy hauasnac közepibe volna, és imár à két erősseget az út melet meg vötte volna, Sunyomot, és Pezecziumot, ott adac à Királynac à Ferentz Gardinálnac leuelét: Mellybe meg ielente à Királynac: hogy az Amurates Feiedelem, meg czalta volna à Görög Czaßárnac, és az Olaßoknac ör álóit Helespontusban, Es hogy által iöt volna temerdec néppel à tengeren Asiabol Európába: És hogy egyút volna immár à több Törökeckel, kic oda gyülténec vala à tenger mellé. Haluan est à hirt à Kereßtyénec, igé meg iyedénec rayta. Es nemellyec ezen valánac, hogy visßa mennénec: Nemellyec, hogy erős helyre sorulnánac hauasban 2c. De végre allá ßalanac à nagy hegyekböl lapátzra, és tizedic napon iutánac Pontusra, Holot à tenger melet valo várasokból mind ki futánac à Törökec: Mellyeket meg erőssíte à Király Kereßtyéneckel. Es annac vtánna táborba ßállà Várna allat. Heted napon vtán el iöue à Töröc Feiedelem, és négy kis mélföldic meg ßállà à Kereßtyénec táborához.

Gonosz hit

A Töröc
merész kép
pen czele-
kedic.

Aßt haluán à Kereßtyénec, Mendiárt esec vesse, és meg budulánac. Gardinal wram el iyede, és à Púspekeckel olly tanácztot adánac: Hogy à ßekereckel meg kelene erőssiteni à tábort, és meg kelene aßt árkolni: Es nem kellene vini à Töröckel méglen el nem érköznéc à tengeri segitseg, à Papa Gardinálya, Florenciai Ferentz. Hunyadi Ianos est tanáczzollya vala, hogy nem kellene el buni, és aual à Törökeknec valami feelmet mutatni: Hanem à kezdetben bátron és hertelen kellene à dolgot à Töröc ellen fogni: Mert ha meg erőssitenéc à tábort: Hammar ki fogna minden élés belöle, Es az vtán meg lankodnánac az vitezec: Vgy kellene az vtán disño módra elueßnioc 2c. A királynac tetzéc az Hunyadi tanácza: és mindiárt meg hadià neki, hogy Hunyadi meg rendelné à sereget az vtközetre.

Mikoron Hunyadi Ianos à sereg ßörzés és rendeléshöz kezdet volna: Eliöue mindiárt hat ezer Töröc, és táuoly meg kezdé kémleni à Kereßtyén seregét. Es mikoron meg láttac volna annak keues völtát, meg is kezdéc kesértteni, táuoly viadalt aduán. Az Egri Púspec, és à Franc Ban meg tartostarác az öuéket, és nem akaránac ki menni: A Törökec aßt látuan, allà ßállánac à dőbrol, és vgyan kez el meg kezdéc óldalul à tábort. Az Egri Púspec és à Franc Ban neki noditác à népet, és mindiárást visßa veréc à Törökeket, Azonköz be igen nagy sereg kezdé à dombra fel iöni, és allà vözéc az előbelieket az viadalra: Öc kedig veszteg maradánac à dombon, A Magyaroc esmet ellenec tamadánac, és nagy sokat le vágánac bennec, és à többit visßa vözéc à dombra.

Hunyadi
ßörzi à ke
reßty sere
gét.

LAtuán est az Varadi Púspec, hogy futnának à Törökec, hogy ő is rébes lönne à diadalomba, El hadia az ő helyét, és az ő népéuel ő is à Töröc vzésre kezdé menni, Azonképpen à Despot is és az Egri Púspec. Latuán est à Törökec, Nagy sereggel meg körüléc à dombot, és óldal felt meg kezdéc à Pap wraim seregét. Despot est latuán, visssa álla az ő helyére à seregbe: És à Törökec vagni kezdéc à Papoc seregét, és felre haytác ast balra. És be haytác az Várad Púspeket az viz állásba: Es ot az isbopban akaduan, meghala. Az Egri Púspec által vstata, és Galatha felé kezdé sietni: De à Törökec eléréc az vtbody, és le vagác őtet.

A Púspek-
ec el vestic
é dolgot.

Amurates
á Christus
wrunkhoz
valopanan
salkodása,

Azonközbe elioue Amurates à deréc Töröc sereggel, hatuan ezet emberrel, és à keresztényeni sereg elöt á rendelt sereggel meg álla: Es à sablya tassolybol ki vona az Láslo kiraly frigy leuelet, és meg nyituan ast, mény felé tartta, es fel nézuén, mind az egész sereg elöt monda: Iesus Christus: Ez à frigy leuel, mellyet à te keresztényenid velem törtenecc: Meg esküttec ennékem à te neuednec általa: Es imé meg saktéc az ő hiteket. Hitetlennül meg tagattác az ő Isteneket. Mostan ezokaért, te Christus, ha Isten vagy, (à mint őc mondiác) Bosstut ály, kérlec, ő raytoc, à nagy hamisság és bosssu fág ért, mellyet te raytad, és én raytam múueltenec. Mutasd meg műnőkunc, kic à te neuedet még nem esmertúc, à te büntötéssedet, és ő raytoc valo bosssu állásodat.

Iulian Gar-
dinal elvess
á Kereszte
seckel.

Láslo K.
oda ball.

Es mindiárast neki indita az egész sereget az vtbodyre: Es mind à két sereg egybe roppona, és erös viadal lön. Az Iulian Gardinal neki nódita az ő kereszties hadát: Es nagy viadalt kezdénc à Töröc ellen: De à Törökec mindiárt le kontzolác őket: Azoc közet vesse az Iulian Gardinal is, Ki à nagy vesedelemnec fő oka vala. Vitézül viua à Király, és által méne à Töröc seregén mind sinta ahol az Ianczaroknac serege vala az Amurates környül. De az Ianczaroc környül vouéc à királyt, és által veréc à louat, és ot le efféc à király, és le vagác az Ianczaroc őtet.

Amurates
lesen dia-
dalmos.

Ianos Vayda latuán, hogy à király nem volna az ő helyébe: Az ő seregét neki nódita, és által vága magát sinta be az Ianczaroknac seregeig, és meg keressé à Királyt. Es midön halua találta volna az ő testét, Nem hossthatà ast el: Hanem visssa vaga magát, hogy à Keresztényeni sereget meg segithetne. Es mikoron az viadal nap estic tartot volna, Estue felé, el kezdénc sitedni à Keresztényenec, es vgy lön Amuratesé az gyözedelem: De az ő népénc nagy káráual. Mert az ő népénc töb veset vala à feléncl: De à Keresztényeneknec is mayd czac harmada sballadhata el. Mert töb vesse oda tizen hat ezet embernel. Ez lön à nagy és ieles iutalma à Papa tanácánac, Ki az ő ódozásá-

ő ódozásáual meg bonta à frigyet, Mellyet à fegény Kiraly sörzet vala à Törököckel. Lön kedig ez mikoron irnánac 1444. bent Marton estin. Tíftes iffiu vala kedig az Láslo Király, és dicziretes vitez sűuú. Vesse kedig az ő Királyi birodalomnac negyedic estendőieben.

Látuán Hunyadi Ianos, mint vala à dolog, Az Olahokat melie véué, és ő is hátra kezd futni, és iuta à Duna melé. Es által kel uén à Dunán, az Hauas eluő földén által Magyar országra kezd sietni, A Papa serege, haluan à vizen à Kereštyéni hadnacel veséset: mindiárt viséba tere Olas országba. Midőn Hunyadi Ianos Hauas eluő földbe iutot vólna, az Dracula Vayda rea támada, és meg foga őtet: De egy nyihány nap mulua, meg bána fogását, Es drága aiándékokkal meg aiándékoza őtet, és be küldé őtet Erdélybe. Ott meg nyugouéc annac vtánna à telen az ő sölgaual.

Ianos Vayda el sölgaual.

Mikoron kedig Amurates, à Török feiedelem, diadalmas lött volna à kereštyénecc ellen, El boczátà seregét Magyar országba: Az kedig, az ő könyű vóltaért, fel sölgaual mind à Sűauáig. Mikoron aszt meg ertötte vólna Hunyadi Ianos, Mindiárt egybe gyúte à vitezeket. kic meg marattanac vala, és meg erőssite, mint lehet az ő seregét, és allà indulla vellec Rátz ország felé. Mert immar Sarnoig fel iöt vala à Török. Es à Sűaua parttyára iutuán, ot à Törökeknecc ellenébe táborba sälla. Es estue nagy söl tűzeket csináltata, mellyeckel aszt ielenti vala, hogy azon éyel ott akarna nyugodni, De estue hogy be sötütettet volna, meg hadià, Hogy minden ember késsülne, és éyfelikort által menne à Sűaua vizen. Es az harmadic virrasztáskort mind által költ vala minden népe az vizen. Es mindiárt el rende le á sereget, és vgy méne à Törökeckre.

Hunyadi Ianos wyonnan megyen à Törökeckre.

XVII. RES.

A Törökec kedig nagy czendességgben valánac, és vesétecheueruén alusznac vala. Mert semmit nem vélekődnecc vala efféléről. Reáioc rohanna kedig Hunyadi Ianos az egész sereggel, Es nagy kiáltással verni, öklelni és vágni kezdé őket. A Törökec fel sölkelénecc az álomból, és mint söl bolondoc vgy álnac vala az álamtól: Es à kösség mindiárt futni kezdé: A tőbi fútanac allà söl, és keresic vala louokat és feguereket. Azonközbe à Magyaroc vágiác és öklelic vala őket. Es így futni kezdé az egész tábor, és à hegyekre és erdőkre tartánac fel. Es à Magyaroc virradóra sölkmant tőnecc minden marháiookban, és fel dulác mind az egész tábor.

Hunyadi Ianos megyuti à Törökeknecc táborát.

Hunyadi Ianos győzedelmes à Törökek ellen.

Q iij Ez allat à

AZ NEMET LASZLO KIRALYNAC

A Ciliai
Grossfiat
orkodic.

Ez allat à Ciliai Gross wy dolgot kezde. Mert népet gyűtuén böytbe, Horuát országra és Sclouac országra méne, és azokat kezde nyomoritani. Arra is vgyeközic vala, hogy az egész Todt országot magánac foglalna. Az wrac könyörgénc Hunyadi Ianosnac: Hogy rea menne az ő népéuel. Hunyadi Iános meg erőssite az ő feregét, és à Draua melet fel méne Petouiaig, melly à Ciliai Grossfiagnac ellenébe vagon. A Ciliai Gross kedig Frideriknec fia vala, és az Hermá Hertzegnec vnokaia. Es ő biria vala Zagoriat, Varasdot Kaprontzot, az várasokat, és egyeb foc erősségeket, és nagy iofágokat. Hunyadi Ianos à Drauara szálla, és éyel négy ezer emberrel által vstata, Es bõmbe szálla az ellenséggel. Es meg bõagulda az egész grossfiagot, és mind el predalla aßt, tüzet is vete mindenüt, Egy nyhány kastélyt is meg véuè: Es az ő kegyetlenségéuel el iyeste mind az egész Grossfiagot. A Ciliai Gross is meg iyeduén, Frigyet kére Hunyadi Ianostól. Hunyadi Ianos olly ockal meg engede à frigyet neki: Hogy mind öröcke à Gross hiw lönne, és bõlgalna à Magyarai Coronánac.

Hunyadi
Ianos elpu
stittya à
Ciliai Gr=
offsiagot.

A Magya
roc wy K.
valastnac,

Miért hogy kedig el ioue à nap, hogy à Rákoson közenséges gyűlésnec kel vala lönni: Ott hadià à Grossfiagban à seregnec nagyobbic részét: A többiuel kedig omaga be siete à gyűlésbe Pesté Pinkest napiára. Mikoron à Rákosra, à gyűlésbe iutor volna, az wrackal tanátskozni és tractalni kezde à Király válastássa felől, Es minnyáian meg egyenesedénc rayta, Hogy Láslo, az Albirt Királynac à fia, lönne Magyarai Király.

AZ XXXV. MAGYARI KIRALY,
LASZLO, AZ ALBIRT KIRALYNAC A FIA.

I. RES.

EZokaért közenséges akarattal fel kiáltánac à gyűlésben à Láslo Királyt, ki az v dõben czac ottõdic estendõbe iár vala, Miért hogy kedig à király à birodalomra v dõtlen vala: Arról kezdénc minnyáian tanátskozni: Kit kellene az országnac Gubernatoráua válastani, méglen à gyermek király fel nyéne, hogy annac vtánna omaga gondot visse, és birna az országot. Es noha egy nyiahányan valánac, kic è méltóságos tisztet kéuányac vala, Mint az wylaki Miklos, és egyebec: De mind azon által, minnyáian nézuén az Hunyadi Ianosnac nagy emberfégét, és vitez vóltat, õtet válastác Gubernatora, à király helyebe, Méglen fel nyõne. Lõn kedig cz, mikoron irnánac Christus Wrunknac bõletése vtán: 1445. Pinkestbe.

Hunyadi
Ianos Gu=
bernatora
valastacic

Mikoron

Mikoron à gyűlés el oſlot volna: Hunyadi Ianos az wy Gubernator, népet kezdé válogatni: Es el indita népét az Dracula Vayda ellen Hauas eluó földbe, ki meg fokta vala őtet, minden igafág ellen, midőn Várná alol el ſalladot vala, hol az Légyel Lásflo Király el veſet vala Midőn ezokaért által költec volna az hauast. Ottan tűzzel és fegyuerrel kegyetlenkődni kezdé à Dracula orſága ellen, és meg foga egy városban az Dracula Vaydát, két fiaual. De Dracula ſemmibe nem akara könyörgeni az Ianos Gubernatornac. Ki vitete ezokaért őtet, az örög bic fiaual egyút, és mid à kettőnc feieket véteté: És vgy álla boſſut rayta, „ Miért hogy az előt vtába meg fokta vala őtet. A küſſebbic fiának kedig mind à két ſőmét ki tolyata. És más Vaydát válaſta Hauas eluó földben: Ő maga kedig békeféggel és örömmel viſſa iőue Budára.

Hunyadi Ianos Gub. boſſut al Dracula Vaydán.

Keues vđó mulua, egybe gyűte az wrakat, és tanátskozéc vélec az orſágnac birasárol, és igazgatásáról. És az wrac eleybe ada: Hogy vđó volna meg inteni à Czafárt, à válaſtot Királynac, és à Coronánac meg adására. Egyenlő tanátsbol válaſtánac ezokaért köueteket, és azzokat boczátac à Czafárhoz, Es könyörgénc neki az wyonnan válaſtot Lásflo király ért, hogy aſt allà boczátana Magyar orſágba, hogy ot neuekednéc fel à Magyaroc közet: És à Coronaért.

Köueteket boczátac à Czafárhoz, Es Magyaroc Német Czafárhoz.

A köuetec iutánac Bętsbe: Es meg beſéléc à köuetféget à Czafárnac. A Czafár diczére à dolgot, Hogy à Magyaroc meg eſmeréc vólna az igaz örökeſt: És monda, hogy nem vólt vólna ſűkfég aſt wyonnan válaſtani: Miért hogy terméſet ſerént örökes vólna à Királyſágba. E melet eſt à válaſt téuéc: Hogy nem vđó volna még nekic boczátani à Királyt, és à Coronát: Mert à Király még igen alkolmatlan volna à királyſágnac meg birására: Es miért hogy egyſer törvény ſerént meg coronáſtattot: Nem látna ő ſenkit ki iob tutor lehetne à gyermeknec, hogy nem mint őnenmagát. Miért hogy kedig à Magyaroc Gubernatort válaſtattanac az ő tanátſoc és keduec ſerént: Ő nem akarna őket az orſágnac igazgatásába bántani 2c.

A Német Czafárnac válaſtása.

A köuetec viſſa iőuen, meg beſélléc à Czafárnac válaſtát à tanáciban az wraknac: és nem lőn kedues nekic à válaſt: Mert meg eſmeréc belőle az Czafárnac régi gonof akarattyát az Magyaroc ellen. Es két eſtendeig gyakorta boczátánac köueteket hozza, De ſemmi képpen nem nyerhetic vala tölle à Királyt, Se à Coronát: És igen meg haborodánac az wrac rayta. Aſt végezéc ezért à tanátſba, Hogy az Gubernator, Hunyadi Ianos, ſereggel menne Bęts orſágba, és vgy kérne meg Frideric Czafártól à királyt, mind Coronáſtól,

Gubernator Ianos kegyetlen kedic Bets országba.

Coronástol, és az várasokat, mellyeket magánac foglalt vala à Bets orsági határ melet. Az Gubernator ezokaért nagy sereget gyúte, és tölbe fel mène, és tüzze fegyuerrel kezde kegyetlenkődni Bets orságha, Es el rabla az vármegyeket mind Soprony, Bets és az wy varas környül, és mind fel gyuyta azzokat. Es meg állla az wy váraft. Az alól ki küldé, es nagy pusztaságot műcsele mind az egész orságha. Azzonképpen czelekődec Styria és Koront orságoackal is. Es mikoron eleget kegyetlenkődet volna, az mondhatlan nagy predáual visssa tere békefeggel Magyar orságha. Mert à Frideric Czásár az erősegekben halgat vala az őuciucl, és senki nem táma-da à Magyaroc ellen.

II. RES.

Hunyadi Ianos Gubernator nac diczi veti.

Mikoron à Gubernator, az Hunyadi Ianos, haza iőt vólnà Budára nagy kazdagfágoackal, Nyugouéc annac vtánna két egész estendeig, Es törüenyt tön az orsághan, Es egybe sörze és békeltete az wrakat, kic ellenkőznec vala egymással: A melet pénst is nagy sokat gyúte, és mindenféle hadi sörbámokat az iouendő hadakra. És mindenbe, és mindeneknél dicziretes lön az ő Gubernatorságánac viseleste: Mert minden ember nec, mind segének nec, mind bodognac hámar és igen igaz törüent tesen vala. Es mindenekhöz nagy kegyességet mutat vala. Soha senkit nem nyomorit vala törüentelenséggel. Le vluc, fel keluc, iáruán, louon vlucn mindennec sükfeges könyörgéset meg halgatà. Senkit soha negédes és méltatlan iyestéssel el nem kergete tölle. Rőuideden: Io és iámbor Feiedelem vala, Es mindenekben iámborul visseli vala magát.

Gubernator Ianos megyen à Törökheve.

Mikorő kedig irnánac Christus Wrunknac sületesse vtán 1448. meg hozac őneki, hogy Amurathes, à Török Feiedelem, nagy népet gyútene, mind Asiabol, mind Europából: Es hogy è sándékba volna hogy Magyar orságha akarna ióni. Ezokaért ő is meg késte az ő sereget, mellyben huszon két ezer ember vala: Es aual ki indulla Magyar orsághol, nagy loc wrackal, és allà mène Rátz orságha. Ott kedig vele el hiua à Rátz Despotot: De az loc mentéget kereste, és nem akara vele elmenni az hadba, mellyen az Gubernator igen meg haraguéc. El indita ezokaért az ő sereget Misia által az Bolgár orságha Es onnét leuclet küldé à Scanderbek nec, az Orbonásfoknac feiedelmének, kiuel nem loc vđoucl az elöt à Gubernator kőtést töt vala: és asit is el hiuata. De az sem ioue. A Rátz Despot ked ig titkony folyo kőuetet boczátà Amuratheshöz, és meg ielente neki, hogy az Hunyadi Ianos azon által ment volna, De czac keues néppel. Es tanita Amurathest, Hogy eleybe ne állana: hanem be boczátna az orságha, Es annac vtánna környül fogna az ő sereget: Es ecképpen egy sem állathatna visssa onnét.

Rátz Despot arulo.

Amurathes

Amurathes űót fogadà,és eleybe nem űállà az Gubernátornac, hanem iól be boczatà őtet az orűágba. Annac vtánna háta megé körülè Amurathes à Rigo mezőre. Az Gubernator Iános à mező nec közepin egy halomra,és az halom körül iártatà tábort,és erőűűen vária vala à Scanderbeket,az ő népéuel. Amurathes tart vala à Scanderbektől: Ezokaért űietni kezdè,és az Gubernator űtközèzetre kezdè ingerleni. Gubernator nem akara űtközni: Hanem igen vária vala à Scanderbektet. Az Amurathes annál keménben kezdè à dolgot fogni,és űoritani kezdè az Gubernator seregét,és meg foga mind az vizet,mind az élést töllec. Mert Amurathes nagy néppel vala. Nyoltzuan ezer Törőc vala az ő seregébe.

*Amurathes
űerény űeie
delem.*

Mikoron az Gubernator látna, hogy egyeb nem lehetne benne,Es hogy mind az vizet,mind az élést el foktác volna tölle: Meg hadià az ő népénec,Hogy minden ember az űtközèzetre kéűülne. Vala kedig ez űinte űent Lukàts napián. Es harmincz két czoporra osztà az ő népét.Es az halmot fen meg erőűite minden vólta képen az ellenség ellen.A tőb népet kedig űép rendekben állatà.Es à sereg eleybe áluán, Hosszu és igen űép intést kezdè tőnni, Es arra inte à népet,hogy bátron lőnéne,és vitezűl vinánac az Istentelen pogánoc ellen.Es mind az egész nép meg vidamula az ő intésére.

*Gubernator
Iános
kéűül lőkőzèzetre.*

Azonközbe Amurathes is el rendelé az ő seregét,és az is erőűűen inte őket és oktatà. Es mindiárt el indita seregét, melly mind be foga az egész mezőt,és ére egyic hegytől,à másic hegyic.Látuán kedig est à Keresztényénec,mayd meg kezdéne iyedni. vala kedig dél előt űinte nyoltz órakort.

Látuán est à Gubernator, Allà kezdè eréskedni az halomról űép rendel à lapátzra.A halomnac tetejét kedig meg erőűitotte vala űekereckel,egyebekkel,és ótalomra valo népet hagyot vala rayta. Es egybe roppona à két sereg, és három oráig viuánac erőűűen egymással mind két felől. Annac vtánna à Lasontzi Benedec à iob űárnyába, haytani kezdè à Törőkeket. Látuán est Banűfi Istuán à bal űárnyába,ő is emberkedni kezdè. Amurathes est látuan, hámmar segiteni kezdè az ő két űárnyát. Es meg wyula az viádalom. A Magyaroc az Olahockal igen el faradánac az viuásban, és à fegyueressék nec serege megé állánac.Es à fegyueressék űép rendbémint egy erős kőfal állánac.Az Gubernator meg indita az halomról, űép rendben az erőségeket, à űekereckel, és űackatni kezdè azzockal à Törőc seregét. Látuán est Amurathes, Nagy népet az halomra kezdè haytani. Az Gubernator meg segite az halombelieket,és mindenképpen meg batorita őket. Es à seregben minden felé forgódic, Hol ő maga erőűűen vi vala, Peldát aduán az vitezek nec: Hol à rendeket meg épiti vala, Hol à meg iyeteket báto-

*Hunyadi
Iános ieles
űeie delem*

teket bátoritya, és à seregbe helyhefti vala, Az Amurathes mind wy néppel meg épüti vala az ő seregét, És vgy vgyeközic vala meg fáraftani à Kereftyéneket. Ez nap nagy jó berencze lón à Magyaroknak, Mert gyakorta hátra veréc à Törökeket, és meg futamtatác őket mind sinter à táboric: És nagy loc Török vesfe. És tartà az viadal sinter estig. Estue mind à két rész az ő táborába szálla.

III. RES.

CZac alig virradot vala, és mindiáraft mind à két sereg sinterbe szálla egymással, És wyonnan meg kezdéc az vtközetet. De à Magyaroc nem sinter olyan serényen fogác à dolgot, mint az elöt valo napon. De à Törökoc bátron fogiac vala à dolgot. Mert negyuen ezer ember vesfeg állot vala az elöt valo napon, kic semmit nem vittanac vala. Ez nyugot nép kezde réggel az viadalt. De mind az által à Gubernator erőssen inti vala à Kereftyéneket, hogy lankodással el ne vesfenecc à diadalmot, mellyet az elő valo napon meg nyertenecc volna.

*Mafodnap
pi viadalom.*

Meg wyula ezokaért az viadal tellyességgel, és à Magyaroc süuet vénecc à Gubernatornac intésséből, esmet olyan bátorissággal vinni kezdénecc, sinter mint az elöt valo napon. De à Törökoc alnakfágot gondolánac, és mindenkor hátat adnac vala à Kereftyénecc elöt. Mikoron à kereftyénecc vránnoc vñnecc vala, örüluén à diadalomnac, és ecképpen el sinter vala à sereg egymástól: vgy ternenec vala annac vtánna visfva nagy sockafággal, és ecképpen meg nyomiác vala à Kereftyéneket. És ecképpen sockan meg halánac az napon à kereftyénecc közzül. Sinter estue el valéc à két sereg egymástól.

*Harmad
napi viadalom.*

Harmad napon esmet reggel sinterbe szálla à két sereg egymással, és wyonnan el kezdéc az viadalt. Elöl vala kedig az első izben a Gubernator rokona, Sekel Ianos, ki erőssen viyu vala: és vgyan ottan le vágatattéc à sűrő Törökoc közet. Környül fogác à Törökoc à Marssali Emrehet is, és az Banffi Istuánt, és azzokat is meggyözéc, és le vágác őket. Látuán est Amurathes, hogy mind à két szárnyábà le estec volna à zászlóc, El küldc, és à táborból el hozata az egéss állo sereget, és meg hadià nekic, hogy környül fognác a Kereftyéneknec seregét, és le vagnác mind astit. Mert tudia vala, hogy az harmadnapi koplalásból, és nagy mükából mid meg epettecc volna.

*AMagyaroc
el vesf-
tic az viadal-
dalt.*

A Törökoc ezokaért, az Amurathesnec paranczolatryára, mindiárt környül fogác mind à két szárnyát, és à nagy sűrő löuével, és kegyetlen viadallal meg birác és el sinterestéc őket, és nagy sokat le vagnac bennec, és el ragadac mind à zászlókat. Mikoron az Gubernator est látà, és meg értötte volna, hogy az rokona is, à nagy

wrackal

wrackal oda holt vólna, Mindenęket hátra hadià, és más lóra vlu-
én, el kezdé egyedől balladni. A Törökec kedig vtánna vzenec à
Magyaroknac, kic futni kezdettec vala, és kergetic vala őket mind
fötút estic. A tábort is, az halmon meg véuéc à Törökec à Magyar-
oktol: de igen nehezen. És nagy soc Töröc vesze, méglen meg vé-
uéc à tábort. Mert méglen egy nyilac lón, és minden fegyueret el
nem töréc, és el nem vesze, soha nem adác meg à tábort.

Nagy sokfága lón à holt testeknec mindenút ott à táboroknac
és az vtközetnec helyén: De sockal többen vesztenec vala à Törö-
kec, hogy nem mint à Kereftyénec. Söt négy enyin is vesztenec
vala à Törökec. De hogy az ne tetzenéc, Paranczola Amurates, ho-
gy à fő fő Törökeknek testeket mindiárt mind el temetnéc: De à
köz hadakozóknac testeket mind à vízbe vetnéc. Nagy rackassoc-
kal vadnac mostan is ott à mezön à soc tetemec. A Magyar ország-
nac fő nemesege mind oda vesze ez vtközetbe.

Az Gubernator, Hunyadi Ianos, à mint oda fel meg ielentém,
lóra vluén, futni kezdé. És mikoron harmad napig hegyen völgyen
budosot volna minden eledel nélkül. el álla à loua. Mikoron ezoka-
ért negyed napra gyalog költ vólna, találkózéc két toluayra. És mi-
ért hogy fegyuer nélkül vala, Meg fóstác ötet à toluaioc. Mikoron
le vontác vólna minden ruhát rólla, egybe vesze à két, toluay az a-
rany keresten, melly az Gubernator nyakába vala. Az Gubernator
az egyic toluaynac fegyuerét meg sömlélé az viszsa vonnásban, És
neki beckeluen, meg raggada aszt, és az egyic toluayt miediárt le vá-
ga. A masic meg látuan est, el ballada: És ecképpen meg szabadulla
töllec à Gubernátor.

Hunyadi
Ianos Gub-
benator
ket toluay-
ra talál.

IIII. RES.

T Ouáb ezokaért budosuán, ötöd napon találta egy pástora, na-
gy ehféggel és fáratfággal. A pástor látuan à Gubernatort,
meg iyede. Mert láta ötet ieles férfinac lönni. Meg solita ezoka-
ért ötet, és meg kérde: Miczoda volna az ő ott való budosásanac o-
ka? A Gubernator meg monda neki: Kiczoda vólna: és mint jár-
tanac vólna à Kereftyénec à Törökeckel. És kenyeret kezdé tölle
kérni. A pástor el viué ötet az ő haylékába, és kenyeret, hagymát,
és vizet ráckà eleybe. Es ouéc à Gubernator, és iuéc. Annac vtánna
gyakorta mondotta az Gubernator: Hogy élteben soha iob izi va-
czorát nem öt, mint akkor. Annac vtánna el vezerte à pástor ötet,
és be viué Sönderöbe.

Hunyadi
Ianos Gub-
benator
vaczorát à
pástornál

Despot
meg fogia
Gubernator
Ianos

Mikoron Despot meg ertötte vólna az ő ott való létét, Meg
fogatà ötet: Nem emleközüén, az hituan ember, az Gubernator-
nac ő vesze

nac ő vele valo soc iótéte ményiről. Egy nyihany nap mulua tractálás lön köstec à meg szabadulásról: Es à tractálásban Despot arra méne, Hogy ez ockal akarna őtet el boczátni: Hogy az Gubernator nac egyic fia, az Mattyas, házas tárful vönne à Despot leányát, ki à Ciliai Grossnac vnokaia vala. Es hogy ez è végezés erősb lönne, Végeze est: Hogy az ő nagyobbic fia, az Hunyadi Lásflo, túful volna nála addic. Az Gubernator el hozata à fiát, az Hunyadi Lásflot, és túful ada ast à Despotnac. Es ecképpen meg szabadulla tőlle.

Gubernator iutSze ggedő.

Annac vtánna el induluán onnet, binte Karaczon estin fel iuta Sziggedé, Hol az wrac közzül nagy sockan váriac vala őtet. Az-zoc visssa fogadac őtet nagy örömmel: És ott vigasztalac őtet: Monduán: Műnckünc elég, hogy à kegyelmes Isten te Nagyságodat visssa hosta műnckünc: Noha olyan nagy kárt vallattunc Rigo mezőn. Es minnyáian igen keric vala őtet, Hogy semmit ne bánkodnéc. Es Gubernator, az Hunyadi Ianos, esmet sűuet vön, kiuáltképpen ebből, hogy láttya vala, hogy naponként mind bőuebben szálladoznac vala à Rigo mezői vesedelemből. Mert à Scáderbęc az vtközetnec vdeien, czac hűs mélföldig táuoly volt, hogy segítégre ió volt à keresztényeknek. Ast elöl találtac à Kereszténynek, kic az vesedelemből el ballattanac vala: Azockal annac vtánna mind visssa ióttenc Illiriaban, honnét ió bátorsággal visssa iónc vala Magyar országba.

Hunyadi Ianos megye az Despotra.

Az azonközbe erőssen bosonkodie vala az Gubernator az háladatlan Despotnac czelekedetin, mellyet az hituán ember az Gubernatoron czeleködet vala, És semmiképpen el nem senuedheti vala ast, hogy olyan méltatlan meg fokta vala őtet. Ezokaért hertelen sereget gyúte: Es allà méne az ióságban, és az várasokra mellyeket Sigmond Czafár az elöt aiándokban adta vala az háladatlan Despotnac. Es azzokat el kezde dulni, és égetni. Es rövid vdőbe minden ióságát, melly onęki à Magyar Corona allat vala, visssa véué. Mikoron binte immár à Rátz országhoz kezdendő volna, El iouénec à Despot köueti az Gubernatorhoz, el hozuán az Hunyadi Lásflót, az ő fiát, nágy soc aiándékokkal, Es frigyét kére nec tőlle. Az Gubernator meg engedteltecc à köueteknek könyörgése által, és meg boczáta Despotnac minden vétkét. Es à friget meg serezuén visssa ióue Magyar országba. Lőnc mind ezec, mikoron irnánac Christus Wrunknac sűletéffe vtán 1448. az ő Gubernatorfágának negyedec estendőiben.

Amurates haraghic Despotra

Mikoron Amurates, à Töróc Feiedelem, meg hallotta volna, hogy Despot meg fogta vólt az Hunyadi Ianos, és hogy, vele tractaluán, el boczáta vólt, igen meg haraguéc rea. Mert est kiuánta volna tőlle, hogy meg emleközet volna rólla, hogy Amurates visssa adta

Ha adta volna Despotnac az ő országát, Es hála adóságát eu el meg mutatta volna hozzá, hogy Hunyadi Ianoft, az Magyar orsági Gubernatort őneki küldötte volna fogua. Miért hogy kedig Despot est nem művelte vala, az ő nagy haragiából Amurates el indita az ő Török seregét à Despot ellen, aduán abt à Frigybec, egy ielles fő Török keze allà: Es meg hadia annac, Hogy fel menne, és az Morua viz melet, meg épütene, és meg wyitana à Chrison váraft mellyet az elöt à nagy hadakozásokban el pusztítottac vala. Es meg hadia annac: Hogy abból annac vtánna meg saguldana, es el pusztitana à Despot országát, mind tűzzel, mind fegyuerrel, Es így állana bosszút à Despoton.

Chrison
vára.

Frigybec az Amuratesnec parancholattya szerént czelekedéc: Es az végekben nagy soc Mester embereket gyúte, kőműesseket, Rackokat, átsokat zc. és à Murán vize mellé menuén meg épüte à Chrison váraft. De az épütéskort mind czendés lön, és lemmi ben nem kezdte magát ellenségnec mutatni à Rátzoknac. Mert fél vala, hogy azzoc meg háborítanac ötet az várasnac épütésébe. Fel épüte ezokaért az váraft, és meg köríte abt, és nagy árkot ássatà környüle, és nagy töltést töltöte környüle az árkon belől. Es mikoron immár mayd az varasnac épütését el végezte volna az Frigybec: ki ioue az haddal az várasból, és be sagulda à Despotnac országába, és erőssen kezdte az országot rabolni, dulni, égetni, és minden képpen el pusztítani.

Frigybec
Hadnagy.

V. RES.

LAtuán Despot à nagy veszedelmet, meg iyede, és nem tuda mihöz kezdeni. A Törökkel nem meri vala el kezdeni az egy be békélést: Az Gubernatorhoz sem hayolhat vala: Mert tudia vala, Mint bántotta volna abt à fokfággal. De végre az Gubernatorhoz eséc, és nagy pirongfággal annac kezdte könyörgeni segítségért. A Gubernator gondolkodic arról, Melly igé veszedelmes lönne Magyar orságnac, Ha à Török be kezdene az ő lábát vetni à felső Rátz országba: Láttya vala, hogy annac vtánna minden nap az ayto elöt kezdene lönni à Magyaroknac, és meg kezdene őket bosszontani szinetlen. Ezokaért segítséget igére à Despotnac. Es mindiárást népet kezdte gyúteni. Es nagy sereget gyútuén, ssep ékesen allà indulla Rátz országba.

Mikoron S'enderő mellé iutot volna, ot által költeszteté à sereget à Dunan, és be mene Rátz országba. Ot iuta mellé à Despotnac serege is. Es sietni kezdte à Gubernator éyel nappal, hogy véletlen meg lephetné az ellenséget, Negyed napon rea talála à Törökekre Chrison, az wytot váras allat. Mikoron à Törökec reggel meg lat-

Hunyadi
Ianos Meg
veri à Törö
kökeket.

R ij

tác volna

Frigybec
fogua esic.

tác vólna az Gubernatornac seregét, hogy félene à soc fegyuer de-
rékoc miat, Igen meg iyedéne, és mindiarást. futni kezdéne. A
Gubernator vtánnoc boczáta az Husárokot à könyű louackal: Es
azzoc öklelni kezdé hától, és vágni à Törökeket, Es mind nap estic
vžéc, és vágiác vala őket. A fegyueres Iereg mind lép lassan vtán-
noc megyen vala az Husároknac, vigyázuan, hogy valami cza-
lárdfág ne esné az Husárokon. Es à Törökec féllel esléne be az
erdőkbe, és ott el buánac. Az husároc meg fogác à Frigybęket à fu-
tásba, és vele nagy soc fő Törökeket. Az Gubernator győzedelmes
léuén, be méne Budindba, melly az Bolgar orfágnac fő várasa, és à
Duna melet vagyon. Es miért hogy ez az váras gyakorta oka lón
soc hadakozásfoknac, fel gyuyta és meg égeté azt. Annac vtánna
Rátz orfágon által tere, Es mikoron soc foglyokat aiándokon adot
vólna Despotnac, nagy vigafággal visítá ioue Budába.

A Czehec
toluaiol-
nac.

Budán léuén, nagy gondot kezdé viselni à Duna eluő felső
Magyar orfágra, Mert à Czehec az elót valo estendőkben el fog-
laltác vala azt à földet, és soc kastélyokat épüttenec vala berin-
berte: mellyekből erőssen dulnac és vesztic vala, à földet. Ehöz segít-
nec vala egy nyihányan az wrac közzül, kic párttyokat fogiác va-
la à Czehekne. Mert irigykődne vala az Gubernátorra, az ő na-
gy böczülete ért, mellyel böczüli vala őtet az orfág, az ő iaborfága
és nagy vitéz vólta ért. Ezért ingerlic vala à Czeheket, hogy ellene
támadnánac à Gubernatornac. Tudia vala kedig mind est a Guber-
nator: De el kelle halgatni, Miért hogy à Törökec ellen olyan na-
gy vgyei valánac. Ennec okaért mostan tetzéc öneki vdönec lón-
ni, hogy hozza kezdene, és azzokat, à latorfágokat mind ki irtana.

Az wrac
irigyec Gu-
bernator a-
ra.

Mikoron ezokaért irnánac Christus Wrunknac búletésséne vt
ánna 1451. népet kezdé gyúyteni minden felől: Es el indita azt à
Giscra Ianos ellen, ki fő vala à Kóborlóc közet, és lackic vala nem
mésse Losontzhoz, Es azt meg kezdé leg előser. Ez è Giscra ked-
ig Czeh vala, Es az elót valo vdőkbe el foglalta vala à bent Istuánt
és kastélt épütet vala belöle, és árkot ástator vala körülé, es nagy töl-
téssel meg erőssítötte vala: Es nagy soc lézegő latrokat gyütötte
vala belé, mellyekkel ki czattáz vala, és így vesztic vala kóborlással à
földet. Nem vala kedig ackor othon Giscra, mikoron à Gubernator
à kastélt meg állotta vala, Titkony ezokaért izene az ő Latrai-
nac, Hogy erőssen meg óltalmaznác magokat: Mert rövid napon
feles néppel meg akarna őket segiteni.

Giscra
Ianos.

Es à fel földén Giscra allà fel bagulda, és soc népet kezdé gyúte-
ni. Az irigy wrac is titkony mellé adác népeket. Söt azzoc az wrac
meg értéc magokat à Nemesseckel, kic à Gubernator seregében va-
lánac, Es

A Magyar-
ri wrac a-
tulóc.

lánac, Es úgy férénec egybe : Hogy ha à dolog viadalra iutna, A Nemesec az ő Népeckel minnyáian benne hadnác à Gubernatorra hogy ott el vesne, auagy czac igen nagy ségyent valana, Hogy meg gyalástatnéc abból az országbelieknél. ő arulo lator vgyeköz- et. Igy iar mindenkor à tista iámborfág, és az emberi iofág. Mind- enkor az ördegi nagy irigység mardolfa ást 2c.

VI. RES.

AZ lator arulóknac végezéssé berént lön à dolog. Mert hogy à két sereg egymással sómbe állot volna, és még tróbitát az vtközetre nem futanac volna, Az Gubenator népénec nagyob része hátat kezdé adni. Látuán ást à Lator Czehec, Rea rohánanac à Gubernatorra, és vini kezdénec velle. Látuán à Gubernator az arulta- tást, Hátra kezdé máskálni az ő meg maradt sereguel, és à közel valo varásokba állita az ő népét. Az vissza állásban soc nemesec esénec el, Mint, az Nánai Kompolt Ianos, és egyebec. Az Hedeuari Lászlót, az Egri Púspeket, el fogác à latroc. Giscra az ő népéuel meg álla Gedet. De az Gedeiac emberül viuánac ellene, és meg óltalm- azzác az váraft ellene. Onnét Eger alla méne, és à fogoly Púspec által kérete à várat, De à tistartóc, mint iámbor Nemesec, nem aka- rác az várat adni. Es ellene támadánac à Giscránac.

Nagy cza-
lárdfág ca-
sic az Gu-
bernatoro.

A Gubernator erőssen meg haraguéc ez arultatás ért, és sem- mi képpen el nem feleytheté. Ezokaért, hogy bosszút álhatna à Cze- hek nec vakmerőségeken, meg wita az ő seregét. Fel hiuata az Al- földről is à régi Legiokat, az régi Hőseket, kiket oda helyhebtörtet vala, hogy őrzénéc à határokat, à Törökek nec hertelen be ságuldá- sa és rablássa ellen. Mikoron ezokaért ieles és hiw hadakozókból meg wytotta volna az sereget, El indita ást esmet az Giscra ellen: Es meg kezdé állani azzokat à kastélyokat, mellyeket épütettet vala, az Saag templomból, melly az Ipolly viz melet vala, Es abból melly az Galczur hegyen vala, Es abból, melly Rosnan vala : Ást is mellyet az elöt Szepes városban épütet vala : Es hertelenkedéssel mind meg kénserite ezeket, hogy meg kellett adnioc magokat.

Guberna-
tor Ianos
bosszút áll-
à Czeheke-
en.

Annac vtánna touáb nyula à Gubenator, és meg álla ást à ka- stélt, mellyet Giscra hertelenséggel az elöt meg épütet vala az De- reczen völgybe, mellyben helyhebtette vala egy Cheh hőst, kinéc Valgata vala neuc, és soc népet adot vala mellé abban. Ást nem a- kara: à Gubernator erőuel vitatni, hogy kárt ne tönne à népbe: Ha- nem az erőssen állól, által reckešte à völgyet, és nagy gáttal fel foga az vizet. Mikoron az erősségben valo hadakozóc látnac eást, Hogy naponkent áradni kezdene à viz, es az erősséget fel kezdette

Guberna-
tor Ianos
sép förtél-
lyal vési
meg á zero-
dségt.

fogni, Meg iyedénc rayta, és kínálni kezdéc à Gubernator az erőlléggel.

*Giscrameg
gőzetet.*

Önnét kedig mindiárt Zólyomra méne, melly minden latroknac, és kóborlóknac barlangia vala. És mindiarást fel gyuyratà az váraft. A várat kedig meg erősite néppel, éléssel, és minden fele hadi sörbámokkal. Es minéc vtánna mind el vőtte vólna ez erőfégeket à kóborlo latroktól, Mindiárt az Giscra vtán lön, és aftt kezdé kerget ni, el anyira, hogy esedezni kezdé az Gubernátornac à frigy ért, mind az ő töb lator társaiual, kic minnyáian attyafiaknac neuezic vala magokat, és el foglaltac vala dulfágoekkel mind azzokat az Vár megyeket, mellyec Czeh és Lengyel ország felé vadnac: és erőssen vesztettéc vala predalásstockal mind azzokat: Es ezec minnyáian az ő latorfágokban Attyfiaknac neuezic vala magokat, sfinde mint az Barátoc. Nagy nyauallyákban vala loc vdeig miatoc az à föld. Es noha az latrokat à Gubernator mind el birta vala, Azért vgy tön, mint ha semmit nem tudna az wrac felől, kic ő rea irigykednec vala, es kic meg műueltéc vala rayta à nagy arultatást.

VII. RES.

*A Magyar
roc és Cze
hec héric à
Láslo Kirá
lyt Cza
sártól.*

AZonközbe azért nem sűnig vala à Gubernator mindenkoron kőueteket boczatani az Frideric Czaśárhoz, kic által kéri vala az válaftot Láslo Királyt, és à Coronát: De tizé két egéű esten deig vontattot vala immár à dolog, hogy nem nyerhetéc vala tőlle, sem à Királyt, sem à Coronat. Azonközbe hir lön, hogy à Czaśár be akarna menni Olaű országba à coronazás ért. Es az Gubernator Hunyadi Ianos allatomba indita à Czeheket is, Hogy őc is intenéc, à Czaśárt, Hogy adna ki à Királyt. Es à Gubernator wy kőuetféget boczátà à Czaśárhoz: Czehec is boczátánac. De à Czehec vgyan sòmbe kéric vala tőlle à Királyt, és fenyegetic vala à Czaśárt: Hogy ha à Királyt nem akarna nekic ki adni, Tehát őc wy gyűlést akarnánac tőnni, és wy Királyt válaftani.

*Aeneas
Syluius.*

Meg eséc à Frideric Czaśárnac sűue az ő besédeken, és el boczata őket: Es mindiarást kőuetféget válafta vtánnoc, mellyel el küldé az ő fő Secretariust is, az Aeneas Syluiust. De à Czehec nem gyűlheténec közenséges gyűlésbe, à dög halálnac kegyetlensége miat: Gyűlénc ezokaért à fő wrac à Pogiebradi Györgyhöz Bunszthaiába. Oda méne à Czaśárnac kőuetfége is az Aeneas Syluiussal. Es mikoron az wrac elöt sockaig nagy bölczeséggel sőlt vólna, és intőtte volna őket, Minnyáian le czendésbedénc. Mert arra viué őket, Hogy czendésbec lőnnénec à Királyi válaftással, méglen à Czaśár

à Czafár ki iõne Olaß országbol, Houa velle viendõ volna az iffiu Láßlo Királyt, az õ tíftefége ért. De meg igére eft, Hogy miheft vißva iõne à Czafár, Mindiárt nekic adando volna, és à Magyaroknak, és à Bets országbelieknek Királyul, à Láßlo Királyt. Ezen minnyáian meg elégedének.

Annac vtána vgy kéßüle Frideric Czafár, és nagy pompával be méne Olaß országba. És mikoron Romába be ment volna, Meg coronáftatéc à Pápától, Nicolaus Quintustól. Romából touáb méne Neapolyban. Az vton gondolni kezde az iffiu Láßlo Király, miképpen el ßallathatna à Czafártól. Mert igen bankodic vala rayta, Hogy à Czafár meg tagadna õtet az õ népeitõl, Magyaroktól, Czehektõl, és à Bets országiaktól. De nem találhat vala az õ el ßalladáßanac ió modját.

Frideric
Czafár me
gyen Romá
ába.

Méglen oda cellekezec Frideric Czafár, addig támadás lön à Bets országba, és minnyáian el haylánac à Czafártól. Mert egy wrat válaßtánac, Vlic Eytzingert, à mellé tizenket tanáczat válaßtánac, Ezeknek adác à birodalmot kezekbe. Ezecc mellé válaßtác eßmet az Vlikot, à Ciliai Groffot, És az végekbõl minden felõl segít féget hozánac: Es à Czafárnac tíf tartoit mindenút ki véc. Es ekképpen akarác à Czafárt arra birni, hogy Láßlót, az iffiu Királyt nekic adna.

A Bets or
szágias tá
madnac à
Czafárra

A Ciliai
Groff.

Azonközbe ki indula à Czafár Olaß országból: Es à Bets országi köuetség elõl találta õtet, Kic keric vala õtet, Hogy nekic boczát na az iffiu Láßlo Királyt. Mikoron a Czafár eßmet meg tagadna aßt tõllec: Ottan viadallal kinalác à Czafárt: Es mindiaráft el mené nec. Es minnyáian ottan hadba indullánac, és meg ßállác az wy váraft. Es elõbe, miért hogy à Czafár ßolgai ki czatáznac vala belõle, meg elégyüle az váras elõt à had, és keués héia, hogy az országbeliec meg nem vouéc az váraft. Tizen ket ezer ember vala à táborba: De à Magyaroc még el nem érkeßtenec vala. De mikoron à Czafár meg tçtt volna, meg iárác à békeféget közetec: Es à Czafár õnen kezéuel adà nekic az iffiu Láßlo Királyt.

Mikoron az wy feiedelem közetec volna, másod napon allà hozác aßt Betsbe: Es mind az egész nép nagy örõmbe lön, és Iftentõl minden iót kéuannac vala nekic: és nagy tífteféggel be ki seréc õtet a várasban. Az várasban léuén, mindiaráft wy Magistratuffokat rende, és el oßta à tífteket, és Púßpekfégeket, és az Egyházi wráßagokat, az õnen, és barátinac itéleti ßerent: Maga más képpen vala mind az egész birodalomnac minden módia végezue Czafártól: Hogy az iffiu feiedelem semmihöz ne nyulna: Hanem egy Gu-, bernator allat lönne zc.

Láßlo Ki
rály meg
ßabadul.

VIII. RES.

Hunyadi
Ianos idaz
Magyarok
kal László
Királyhoz

MIndiárt elérkőzéc az Magyar orsági Gubernator is oda, az Hunyadi Ianos, az Magyar wrackal. Eze nagy tífteféggel kőssenénec az wy feiedelemnec, és magokat, mind orságoftol, aianláncéki. És az Hunyadi Ianos felada néki à Gubernatorfagot. A Magyaroc vtán iouénec à Czehec, à Sleshabeliec, és az Moruabeliec, és minden felől soc külemb külemb fele köuetec. Nagy gyűlés lön ezokaért Betsbe. Mert à Czašárnac köueti is oda iouénec, és Német orságbol soc wrac és Hertzegec.

Hunyadi
Ianosnac
adiác à fő
helyt.

Mikoron be gyűttenec volna à gyűlésbe, à Király fel vlc az ő Királyi sčkibe. De à Király vtán à fő hely adatec à Tanátsban az Hunyadi Ianosnac. Ő vtánna vgy vlénec egy más vtán à tőb wrac, Előster elő állánac à Czašárnac köueti, És nagy pananšt tőnec à felől: Hogy miképpen sčrezue volt vólna à frigy kőzetec bizonyos okoc és cickelec allat, Azzoknac egyic sem tartattot volna 2c. Ezek nec válast tőn à Ciliai Groff, à Király képében: Miuel hogy nem tartozot vólna à Király vcle, Hogy azzokat à Cickeleket meg tartana: Mert erőuel fogattatác volna vcle, à méltatlan fokfágba, mellyben tartotta volna Czašár à Királyt soc estendeig. és effle bešedeckel el mut atác à Czašár köuetit. Ottan elő álla à Miklos Gardinál, kit à Pápa Romából küldet vala, és kőzbe akara sčólni, Hogy à két fél kőzet békeséget sčorzeni: De hamar ki adánac rayta, és pironkodua fél felé álla.

Miklos
Gardinál
pironkodie

Hunyadi
Ianosdiczi
reti.

Ezzec vtán fel kele az Hunyadi Ianos, ki immár à Király helyébe nyoltz estendeig, nagy hiuen, és nagy tífteféggel viffelte vala az Gubernatorfagot, es à kezde nagy tífteféggel, sčóllani à Király előt, és aianláncéki az egész orságnac engedelmešségét, és hiw sčolgalatryát. Annac vtánna magát is aianláncéki à Királynac, és le tőue elotte à Gubernatorfágnac tífteféggel. És mind az Hertzegec, wrac, és az egész gyűlés sčomeket forditottác vala, nagy czodálkozással, az Hunyadi Ianosra. És mikoron Hunyadi Ianos sčép és hoššu bešéddel néki aianlotta vólna az egész Magyar orságot: Ő magáról kezde végre sčóllani à Királynac és monda:

Hunyadi
Ianos fel
adia az Gu
bernatorfá
got.

Hunyadi
Ianosnac o
raciona à
K. előt.

Én kedig, à te válastášsodnac vtána, immár nyoltz egész estendőig à te Neuedbé viffelté az Gubernatorfagot: Es mindé tehetféggemmel, az én művöltam sčerét, vgyekőšté az Magyar orságot meg óltalmazni, mind belső, mind külső hadaktól. Az Isténec kegyelmešségéből, mindene-

bol, mindenecket le czendéfitőttem, mind belől, mind kőuúl, A mű kedig kőuúl hátra maradot, Az meg tartattot à te dúczőfêgednec. Én hušor meg vřtkőštem diadalmolon à Tőrókeckel. Kęřber czac kellet hátat adnom, à hōšeknec keuęs vólta ért: De vgy adtam hátat, hogy mindenkoron vérefen vitte el à Tőróc à diadalmot. Ollyan řerenczeuel řeretet à kegyelmes Isten. Hogy az Iulian Gardinál az ő predikalással meg czalt vala, Hogy meg řektúc vala à frigyet, mellyet eskúuéffel tőtűc vala à Tőróckel: Kęřber vgyan iól lakoltunc azért, à nagy bűnért: vgyan meg fűzettűc kemény képpen az Baknac az arrát. Mostan kedig miért hogy à te terméřetnec ép vólta, és meg ért bōlczefêged meg mutattyác, hogy à királyi birodalomra méltó légy: Es miért hogy à Tőrókcek ellen valo hadakozářoc innéc toua nagyob erőuel és kęřbűlettel lōnniec kel: És engemet immár à nagy gondoc és munkác meg erőtlenítetteneć, kiuáltképpé kedig ezért elōřber, hogy az vđō immár, és az igaz ařt kęuánya, Ezért őremest és ió akaratombol le teřem à Gubernatorřagnac tiřtēt, és az én hatalmámat, mellyet attanac vala enněkem, az igaz wrnac, és az én tōruény řerént valo Kiralyomnac kezében adom: Őmagá kedig innéc toua czac őmagamnac leřec: nęked kedig. Láló Király, è mai napon aianlom minden tōruényemet, mindé iōřágimat, és minden marhaimat: Erről kedig bizonřagot teřec mind è řent gyūlekōzetnec elōtte, Hogy te felfêged mind őrócké az Hunyadinac tōruényeuel birion.

IX. RES.

M Időn az Hunyadi Iános ecképpen bōlczen beřelle, à Király, és az ez egęř gyūlekōzet elōt: Mind az Hertzegeć, Grořoc, és mind az egęř gyūlés nagy czodalkozářsal rea nézēnec, Es czodálkoznac vala az ő bōlcz beřédé, és nagy allázatořlágá. Mikorō. kedig à beřédet el végeřte volna, à király eleybe méne, és lábaihoz eřęc. De à király fel kele, és nagy řeretettel fel emelé. mindeneknec látá-
ra, az Hunyadi Iánost, és meg őlele őtet: Es fel řóual monda nęki: Vđuez légy, Magyar orřágnac Attya, az egęř kereřtyéřégnec meg őltalmazóia: Kit én mindenkori tiřtelni akaroc, mind tiřtelendō attyámat. Mert ha ez vđeig te nem voltál vólna: el veřer vólna az egęř Kereřtyéřség. Adna à kegyelmes Isten, hogy ollyan Feiedelem lehetnéc, mint az Hunyadi, és minnyáian kegyelmetec kęuánya, és réménli. Kérlec minyaian, hogy ió remēnřégbe legyetec felōlem: Mert én akarom, hogy te légy az én vezęrlō Męřterem mindenekbe. Es à tōb ielen valo Feiedelmeknec bōlcz tanaczától akaroc mindenekben fűggenem.

Láló K.
tiřteli Hu
nyadi Iá
nost.

Annac vtán-

AZ NEMET LASZLO KIRALYNAC

és monda: wrunc ő felsége est mondia: Nem akarom, hogy ec-
képpen le tegyed, ió Hunyadi, à Gubernatorfágnac tistit. Mert em-
lekezie ő felsége à te iouóltodról, és à te sántalan soc ió tétidről: E-
zért tistelni akaria te kegyelmedet, mind enyi soc jámbor elöt, és
hála adássát meg akaria te kegyelmedhez mutatni. Es mikoron à
Király sánt volt à feiedelmeckel, Mindeneknec ió tanaczából, és
kedues akarattyából, Bestercei Groffnac neuze, és fel hirdete. És ő
röcké valo Gubernatoránac Magyar orfágnac neuze. Annac vtán
na egyeb nagy aiándékokkal tistele ötet az egész gyűlés elöt, És az
egész gyűlés vduözle az Gubernatorot, és minnyáian dicziric vala
az ő jámborságát, és nagy vitez voltát, és nagy bölczeségét.

Szól à Ci-
liai Groff
K. képében

Hunyadi
Ianos Bes-
tertzei
Groff.

Hunyadi
Ianos Cim-
ere.

A Király ő maga hirdete à Királyi sękből, sęnt Istuán templomá-
ban Bętsbe, az Hunyadi Ianost, Bestertzei Groffnac lönni: És vgy-
an ottan ki adà az ő Cimerét, az arány gyűrös hollót, melly az ő
nemzetsegről valo Cimere vala: A snt meg confirmála à Király: An-
nac vtánna ada neki à Hollón alól, à vért nec also rébében, egy ver-
henyes haragos oroflánnac képét, Melly tart vala egy arany Coro-
nát, az ő első két lába közet: Ielentuén a snt vele: Hogy à Magyar
Corona el eset és el veset volna, Ha à serény oroflány, Hunadi
Ianos a snt meg nem fogta, és meg nem óltalma snta volna.

A Gyűlés-
nec végezé-
se.

Pofonyi
gyűlés.

Laszlo K.
be megyen
Czeh orfá-
gban.

Annac vtánna à gyűlés kezde à tanátskozáshoz Es egyenlő ta-
náczból est végezéc előber. Hogy, Miért hogy à Király igen iffiu
vólna, Harom férfiu lönni, ki à Király helyébe az orfágokra gon-
dot visselnénc. Válastác ezokaért Magyar orfágnac, Hunyadi
Ianost: Czeh orfágnac, az Pogiebradi Györgyet: Bęts orfágnac Vl-
rikot, à Ciliai Groffot: És à fő méltoságot è három közet adác à Ci-
liai Groffnac, Hogy az forgolódnéc, mint attyafia, à Király körny-
ül. És mikoron à Magyaroc és Czehec igen kéuánac à Király ielen
vóltát: Meg igére a snt mind kettők nec hammarfággal: De à Magy-
aroknec előber. Mikoron ezokaért az ő el iouetelénec napiát töt-
téc vólna: Az Hunyadi Ianos mindiárt nagy gyűlést hirdete Po-
somba. Oda iouénec ezokaért nagy sockafággal à Magyaroc:
És nagy vigafággal oda fogadác az ő Királyokat. Es nagy socka-
ig vlénec innepet, az közenféges örömnec emleközetire. De à Ki-
rály akkor aláb nem ioue, Hanem visssa méne fel Bętsbe.

Bętsből annac vtánna be méne à Király Czeh orfágba à Co-
ronázatra. Es mikoron Czeh orfágba, Moruába, es Slesiába,
sockaig

sockaig mulatna, A Magyarok követeiket boczatánac hozà, és könyörgénecc neki: Hogy ne vátalna meg az ő országát, Magyar országot: Hanem iőne el, és meg látogatna aſt: Miért hogy mind az egész nép, olyan nagy kiuánlással ötet naponkent várna.

X. RES.

VAla ackoron mind az egész országnaç birodalma az Hunyadi Ianos kezébe, minden erőſſégeckel, várackal, váraſſockal, ſeregeckel. Es ezért nemellyec az wrác közzül igen irigykednec vala rea, Kiuáltképpen à Ciliai Groſſ, ki az ő tiſtinecc méltofágát igen kéuánya vala. Ez igen kezde az Hunyadi Ianos dolgait à Királynál viſſa magyarázni, czac hogy gyűlöſſégbe hoſthatna ötet à Királynál. Es naponkent ſoc calumniát kezde ellene keresni, és monda à Királynac: Nem te, Láſlo, hanem az Hunyadi Ianos magyar Király: Mert látodé, Ő oſttya el mind az országba, az ő kéuanſága ſerént à tiſteteck: Ő róia meg az országot és magánac koporittya az adót, és az országnaç minden iőuedelmét. Ő tölle függnec mind az hadakozóc, az Hőſec, és vitézec. Az ő akarattya ſerént leſnec minden törvényec: Es mindennec leſnec czac az paranczolattya és akarattya ſerént: Czac à Királyi new riyed, és à Corona: à többi mind Hunyadi Ianoſſé. De eſt is végre magánac kezdi foglalni: Ha kedig à Kereſttyéneknec ſegitſégéuel eſt nem múuelheti: à Törökhöz haiol. Mert látodé, melly nagy két ſereget vit immár be, és azzoknac kezébe adta: ő kedig ió vdeien el iőt töllec, és oda hadta ſegényeket, az Magyarokat, mind Kiralyoſtól. Moſtan kedig tégedet hiu Magyar országba, hogy módot keresen hozza, hogy tégedet el veſſeſſen. Ezokaért, vgy monda, gondot kel arra viſſelni: Hogy ő maga előb veſſen, hogy nem mint te. Ez kedig igen kenyen lehet ecképpen: Igéried à Magyaroknac, hogy közükben akarſ menni: De előſer hid fel az Hunyadi Ianoſt, az országra valo gondia viſſeléſſenec vala mi ſin allat.

A Király, mint gyermek, engede az Ciliai Groſſnac ſauánac, és elhiué aſt. Es leuelet irata az Hunyadi Ianoſnac, és fel hiaa ötet Bętsbe. Az vdo allat Király vduarából meg ielentéc az arultatáſt az Hunyadi Ianoſnac. Ezokaért olyan válaſt tön à Királynac: hogy mindenekben Magyar országban engedni akarna à Királynac, és mind aſt akarna czelekődni, à mit à Király paranczolna: De moſtan az országnaç határiból nem akarna ki menni: miért hogy az ő tiſti aſt nem kéuánna.

Mikor ő eſt meg ęrtőtte volna à Ciliai Groſſ: Arra viué à Királyt: hogy hina à Gubernatort az végekbe Bęts ország felé, és fő embereket boczatana

Hunyadi Ianosra ic rigykednec az wrac.

Megczalalyic à Királyt.

Az álnogonof Ciliai Groſſ.

boczátaná vduarából oda Cocze városba, kic ott s̄ömbe lönnéne v̄ele, és s̄ép beféddele arra vinnéc, hogy fel iõne Betsbe : Ha kedig fel nem akarna iõni, Tehát vgyan ottan az városban vágna le õtet. Hunyadi Ianos à Király hiuatallyára fel kele, és két ezer louaggal fel méne oda à neuzet helylyre. Az vtá inkább meg kezde çrteni az arultatást: Ezokaért nagy okossággal kezde mindenbe czelekõdni és magát óni.

Hunyadi
Ianos oko-
son czele-
kedic.

Mikoron egy lóuésni földre iõt vólna à váraftól, meg álla, és be nem akara méni az városba. A Ciliai Groff, az fõ arulo, ki külde, és be hiuatà à Gubernatort, és ió, és kedues s̄állást igére neki. Es aßt izene neki: Hogy tistti aßt mutattya, Miért hogy à Comissariosoc à Királynac képei, hogy õ anyira meg allazza magát, és be iõyen hozzáioc: és ne vélekõdiéc semmi gonost. Ha nemességet nézni kel è dologban: Tehát õ az Groff, sockal nemesb à Gubernatornál 2c.

Hunyadi
Ianosnac
feleleti.

Hunyadi Ianos válaßt izene : Ha õc kõuetec, Tehát tartoznac oda iõni, à houa, és kihõz à kõuetséget boczáttác. Mostan s̄nem disputálhatni à Nemességrõl, ki legyen nagyob Nemes. Annac lönni nagyob Nemesnec, kit az iósfagoc nemesitnec, és az egy tistta embertég. Végre eßt felele az Groffnac: hogy keritet városba be nem akarna menny: Hanem ha õ neki is anyi creiei ben leend, mind az benne valóknac. Es ecképpen el valánac egymástól hejába.

A Ciliai
Groffnac
nyughatat
lansága.

Hogy az arultatás, és ez az vgyekõzet hejába lón, Az irigy Groff más álnakságokat kezde gondolni az iámbor Gubernator ellen. Es erõssen bányác vala az irigy wrac, Hogy à Gubernator nem akara à Király akarattyánac mindenbe engedni: Holot az Királynac ió akrattyából vólna à méltóságos tiztbe. Rea es̄nec ezokaért, az õ baráti, és arra bírác az Gubernatort, hogy felfogada, Hogy fel akarna menni Betsbe à Király eleybe, ha à Király, és mind az õ vduarbeli wrac glit leueleket küldenénec neki. Meg küldéc ezokaért à glit leuelçket neki. Es õ mindiarást fel késõüle, és Bets felé indulla.

XI. RES.

Lamber-
ger.

A Ciliai
Groff s̄a-
littya Hu-
nyadi la-
nost.

Mikoron nem messze Betshez vólna, ki iõue hozza egy icles vitçz, kit Lamberger nec neuzénec, és monda à Gubernatornac hogy sietne: Mert à Király s̄ép sereggel eleybe akarna ki iõni, à Ciliai Groffal egyetembe. Mikoron vagy négy hagyitásni földre elõb ment volna, nézni kezde: Es nem láthata senkit soholt, ki eleybe ki iõne. Ottan vélekedni kezde valamit: Es nem méne be az városba: Hanem oda kezel egy faluba s̄állta meg. E midõn egy keuessé ott nyugot vólna: el iõue à Ciliai Groff negyuen lóual, Es monda à

monda à Gubernatornac, Hogy sietne à Királyhoz. Mert ot vólna az árnyékba à kerti sölöc közet. Fel vñle mindiárt à Gubernator. Es latuán az Lamberget, monda neki, à Ciliai Groffnac hallottára: Ez hazugsággal tartostál ennékem. Felele à Lamberger: Aßt mondotam, à mit à Groff én tőlem izent, Ihon ielen. hazugság vólté: aua gy nem, ő adion okot rolla. Ottá meg érté az Gubernator, Hogy lest vetetec vólna neki.

Es à Groffnac forduluán, monda neki: Eképpen kellé czelekönd: Ecképpen kelle iámborokat el vestened: Alnakfággal iárs te ellenem: De ihól, kezembe vólnál mostan, vndoc lator, Es kezemmel tehetnec ezennel rólla, és el vesthetnélec. Im másnac vermet astál: De vgyan abba estel vólna be, Ha à Királynac méltóságát nem néznén, és az én emberféget, ezennel boszbutálnéc te raytad, és igaz büntöttéssel meg büntötnélec. Mert ha akarnám, senki nem szabadithatna tégedet az én kezemből. Ezokaért nem ennékem, hanem à Királynac meg kösvenyed à te életedet. Másbor előmbe ne körily: Meg hallyac, Ha le nem váglac mindiárast.

Hogy à Ciliai Groffnac az arultatásfa ki nyilatkozec: Mindiárt meg lankada az ő reménsége: Es az Láslo Király gyöngebben kezde az Hunyadiual czeleködni: Es meg ségyenlő magát, Hogy olyan méltatlan vgyeközésben indult vala az iámbor ember ellen, ki az egész orságnac icles óltalmazóia vala: és hogy à Ciliai Groffnac gonos tanácsánac engedet vala. Es szép sőual engesztelni kezde à Gubernator, Es iámbor wrac által meg békéléc velle. Es à Gubernator neki adà az ő fiát, Mátyást, ki ackoron még gyermek vala: Es à Király aßt à fő komornyikoc közé ada, és nagy böczületbe tarta. Az orságbeli erősegeket is mind à Király kezébe ada. Ómagánac tartac czac az végbeli erősegeket, hogy azzokból meg óltalmazna az orságnac határit. Annac vtánna vgy iöue Láslo király szép dübes vduarral Magyar orságba, és be álla Budába.

Ez az ő el iöuctele Budára lön, mikoron irnánac Christus Wrunknac sűletéffe vtán 1443. Az ő vdeiénec kedig tizenharmadic estendeiébe, Böyt másodic hóba. Es egyút vala vele à Ciliai Groff, Es egyebec soc wrac. Es à Magyaroc nagy örömmel, és nagy tífteféggel fogadac őtet be Budába, Nem vala ackoron ot az Hunyadi Iános, Hanem, hogy à nagy irigységeknec es az ellenkedésséknec okait el tárostathatna, Alla ment vala az alföldre, és ott meg látogata az végeket, és az határokat: Es mindenút meg monstrallya vala az hősseket, és épüti vala à seregeket. Es nagy sörghalmatossággal vigyáza, Hogy à Törökec semmi kárt ne tehetnélec.

Hogy kedig hallà, Hogy à Király allà iöt vólna Budára: mindiárast ő is késűlni kezde, Es hogy séki ő ellene calumniát ne keres-

Hunyadi
Ianos dor-
gallya à Ci-
liai Groff-
ot.

Láslo K.
ségyenből
meg béké-
lic Hunya-
diual.

Láslo K.
iö Magyar
orságba.

Hunyadi
Ianos sűlő
Budára Lás-
lo K.

hetne, és hogy semmiképpen az ő dolgát senki viséba nem magyaráshatna, mindé glit leuelec nélkül fel iöue Budára à Királyhoz: és eleget akara tönni, minden vólta képpen, az ő tistinec. De olyan késülettel es társasággal méne fel, hogy mindenüt, mindenféle félelem nélkül, és ió bátorsággal lehetne. Mert nagy soc wrac, és à Nemesséknecc nagyobbic része velle vala: és à fő Hősec mind vele valának: Kiuált képpen kedig Ssekelly Tamás, az Aurani prior: Vlada, az Hauas eluó Vayda: Kanisza Láslo: Bosgo Sebestyén, Es egyéb soc wrac és Vitézec, kic az Hunyadi Ianos Gubernatorfága allat hadakostanac vala sockaig, Es nagy tistefégre mentenec vala az által.

Tistefé-
gel be fogá
dia Láslo
K. Hunya
di Ianosf.

Budára iöuen, és az ő vduaráual be menuén à Király cleybe: A Király ötet nagy tisteféggel, és igen ió és vig keduel fogada, mind az wrackalegyetembe, A Ciliai Grofftól meg válua. Mert annac be kele fogni à váiat. A többi minnyáian nagy tisteféget tönec neki. Soc napic ott lön annac vtánna Budán: Es minden nap be méne à Királyhoz: Es à Király minden titoc tanaczba be hiuatà az Hunyadi Ianosf: Es semmit nem akara à Király végezni az ő tanacza nélkül. Azonközbe valami Töröc hír iuta: Es vgy boczátà el ötet à Király, az ő társaiual, és az Hőseckel, nagy tisteféggel: Es alla méne Temes várba.

XII. RES.

Amurates
meg hall.

AZonközbe Amurates, à Töröc Feiedelem, Croia allat à táborban igen meg betegüle: És el vitete magát onnét Drinapolyba, és ott meg hala: Midön irnánac Christus Wrunknac sületesse vtán 1450. Annac helyébe Töröc feiedelem lön az ő fia, à Mahomet. Ki az Othoman nemzetfégéből hetedic vala. Ez à Mahomet meg halladà mind à töb töröc Feiedelmeket, bölczeséggel, okossággal, merés és kegyetlen vóltal, Hadakozássockal, diadalmockal 2c. Mikoron à feiedelemségbe be állot vólna, Nagy kiuanfága lön az hadakozásra. Ezokaért à Despottal, és Paleologussal, az Görög Czaárral, frigyet tön. Annac vtánna mindiarást által méne à tengeren Asiába, Es hadát indita az Carman, az Iconiai feiedelem ellen, Ki mindenkor Asiaba nagy támadásfokat műuel vala: Ez ellen hadakozéc fél estendeig, Es meg veré asf.

Mahomet
Töröc fei-
edelem.

Carman
Iconiai fei-
edelem.

Mikoron est à tartományt le czendesítötte vólna, hogy à nagy dolgokat el kezdetne, és véghöz vihette, mellyeket elmében forgat vala, el indita seregét be Európába, és meg kezde fegni à frigyet, mellyet Despottal töt vala. Hogy kedig az viadalokra okot adhatna, és vdouel Constantzinápolc is meg állhatna, két felé ot à kelken tenger-

ken tengernek parttyán két várat rackatà, és nagy hammarfággal azzokat el végeze. Múuele kedig est ez végre, hogy ott Constantzinápolynac el fogna à tengert mint két felé: Hogy azon semmi segitlége ne iöyhetne à Görög Czaárnac, Se Magyar országból, Se à két Misiabol, Se Scithiabol.

A Görög Czaár gyakorta követeket boczátuán, ellenzi vala à dolgot: De Mahomet midékor czauargo besédeckel tön válast: Azonközbe igen siete az épütéssel, és el végeze az várakat. Hogy el végezte volna az várakat, Mindiárt boszú besédeckel izenni kezdé à Czaárnac: végre vgyan hadat indita ellene. Es hammarfággal népet hozatà Asiából, és Európából, minden felől, és meg erősíte magát, és meg állta Constantzinapolt, Es erőssen kezdé azt lötetni, mind vizről, mind à szárazról, és igen kezdé az váraft minden képpen vitatni, hogy à Görögoc olyan nagy munkalodásban lönec belől, hogy még ételekre valo szabadságoc nem leheté. Le dötte soc tornyokat, és soc helyen az várasnac körítéseit. Belől éyel nap pal árkokat áfanac, és töltéssket tölténe, és vgy óltalmazac vala magokat à kegyetlen ellenség ellen,

Mahomet
meg szálla
ya à Görög
Czaárt.

De akar mint forgolódnánac és vesédnénec az várasba, és meg óltalmaznác magokat, azért vgyan semmit nem használánac vele. Mert à Töröc meg vöué az váraft, à meg állásnac ötuenedic napian, az Machomet birodalmánac kedig harmadic estendeiebe: Nagy kegyetlenséget mutata az várasba: Mert senkit nem kimélle, Hanem mindent le vágatà. Meg ferteštete mindent az várasba: kiúáltképpen kedig az Egyházakat, és a búzeket. Nagyob kegyetlenség soha nem lehetet, mint ott lön a Törökektől. A Czaar, Paleologus Constantinus, az Ilona aszony fia, erőssen viu vala az ő népe közet, és vgyan azzoc közet le vágac őtet. Lön kedig ez, mikoron irnánac Christus Wrunknac búletesse vrán 1453. Ackoron foglala Machomet diadalommal à Czaári széket magánac, Az egész Romai Czaár allat valo népeknek nagy szégyenekre, és nagy bánat-tyokra.

Mahomet
meg veszi
Constantin
nápolt.

Mahomet
Töröc Cza
ár.

XIII. RES.

HAluán est az iszonyo hirt à Miklos Papa Romába, igen eliyede, és félti vala az ő Religioiát auagy Hitét à Törökektől, Kiuáltképpen kedig mind à két Pannoniát: és Misiát, az az, Magyar országot és à Rátz országot. Ezokaért ki boczatà az ő Cardinálit minden országokban, az ő Keresztységében, Es mindenüt paranczola bent hadat à Törökec ellen: es olyan nagy szabadságoc hirde te: Hogy valaki az ő kölczégén, auagy ingyen, fel venne à keresztet, és hadakoznéc à Törököckre, Azt ő meg akarna ingyen ódozni, minden bűnekből, és minden kényoktól.

Késen ser
ken fel à
Pápa.

Capistranus
Ianos.

Kiuáltképpen kedig el boczátà à tóbi közet egy ſent attyát, Capistranus Ianost, egy Czeri barátot, ki Olaſi vala, és ieles predikátor, az Németekhez, Magyarokhoz, és Lengyelekhöz, hogy az, az ő ſentſéges predikacioival inditana à népeket, à Törökec ellen való ſent hadba, Es más ſent attyát, egy Czeri barátot válaſta mellé, à Picentei frater Iacobot. Eucl be iőuénc Német orſágba, nagy hirtel: És Német orſágba nagy ſoc Czeri kalafstromokat rackánac, és gyorsá fondalánac, nagy ſoc templőockal. És igé tanyityácvála à keresztényéneket nagy aytatoſſággal ſolgálni az Iſtent. Fel ment vala akoron az Hunyadi Ianos Betsbe Láslo Királyhoz . és mikoron ott meg hallotta volna à Capistranus Ianos predikacióiát, fel véué mind à két barátot, czodálkozuán az ő nagy ayitatoſſágokon, és allà hozzá őket Magyar orſágba.

Hunyadi
Ianos becho
za Capistranus
Ianos ost.

Magyar orſágban ſerinferte igen predicálla Capistranus Ianos à keresztet, és igen indita à népeket à ſent hadba, pénſt is kuldulla, és aſt le, racka az falukba, hogy aſt mind è ſent hadra költene. És ſockan örülénec az ódozatnac, és fel véué à keresztet, és neki kéſülénec, és örömmel kéſec lőnc olyan ſent vgyekőzetre, El hagyuan, mind feleségeket, gyermekit, czaládiokat, és mindeneket.

Mahomet
Czaſár fel
ſualhodic

Az Mahomet immár Töröc Czaſár vala: Mert meg vőtte vala Constantzinápol, à Czáfári méltóſágos ſekit: ezekaért igen fel fuualkodéc: Es az ő elmeiében touáb kezde gondolni, és ſockal nagyobb dolgokat kezde forgatni. Es noha vízi ereie nagy vala, De azért né akara az Olaſokhoz kezdeni: Hané à földé akara indítani az ő nagy ereiét, Hogy meg vegye Illiriát, és Dalmáciát: Mert meg értőtte vala, Hogy ez orſágokban nem vólnánac ſoc vároc, és nagy várafoc: Hanem czac gyakor mező várafoc, és ſűrő faluc: Eſt is meg értőtte vala, Hogy czac valami wrac birnác azzokat, Nem valami ieles és hatalmas Feiedelmec . Czac à Deſpottól, és à Magyaroktól tart vala: Mert tudia vala, hogy ezec hatalmasſoc vólnánac, mind pénzel, mind népeckel, Gondola ezokaért Mahomet Töröc Czaſár: Czac è kettőt meg birhatnám: Annac vtánna könnyen férhetnéc à többihez.

Mahomet
Töröc Czaſár
megveſi Miſiát.

Előſter ezokaért Miſiára méne, melly Rátz orſágnac is mondati: Es ot elkezde foglalni az ezúſt Banyákat, és meg véué az ot való várafokat, Mellyec igen kazdagoc valánac . Nagy bánatba lőn Deſpot, hogy ellene nem álhatà neki: Es hogy magánac vőtte volna az igen nagy iőuedelmi Banyákat. Es fel méne az erős várukba mellyec Magyar orſág felé valánac, váruán eſt, Hogy à Magyaroc meg óltalmaznác őtet: mint az előt gyakorta lőt vala. Minden nap kedig à hir fel iőue Magyar orſágba az Mahomet felől, Melly igen hatalmas vólna, Mint vőtte vólna Constantzinápol, és Rátz orſágban

országban a fő várakat. Rövid napó meg állando volna Nandor feieruarat. Aft mikoron meg vönne, Annac vtanna senkit nem kezdene kiméleni: Hanem mind az egész Magyar orságot maganac kezdene foglalni, Sinte mint Constantzinápollal, és a többiuel czelekedet volna.

Haluán est az Húyadi Ianos, kit az iffiu László Király rendölte vala, hogy az alföldet birna, és meg oltalmazna az végeket a Török ellen, Nem gondola a gyermek Királynac bollykafaua, és haladatlanfágaua: Sem az arulo Ciliai Groffnac latorkodásaua 2c. Hanem, ez hir nec forroságába, és népek nec römülésébe, mindiárt elküldte, és el hiuata mellé Capistranos Ianos, és aft válasta társul mellé az várasnac meg tartására. Es attol kére tanácsot: Mit kellene olyan nagy búkségben művelni? Capistranos Ianos birtata az Hunyadit, És meg ielente neki, Hogy immár soc ezer embert iedzet volna a keresetel e bent hadra, mind Német országba, mind Magyar országban, kic minnyáian kéfé vólnának. pens is elég volna. Es meg hadia Hunyadinac, Hogy o czac arra gondot visse, a mi az hadra búkség volna. Es meg igére neki: Hogy az egész Magyar orságot rövid napon mint fel akarna indítani az o predikalással a bent hadra.

Hunyadi Ianos tan. czkozic. C. pistranusa sil.

Hunyadi Ianos sietuén, mind egybe hirdete és gyötte a régi Hősöket. A Dunára is hamar soc hajokat sörze népeckel, miért hogy hallotta vala a kémektöl, hogy a Török Czászár is soc vizi eröt inditot volna, a Duná. Azöközbe el iuta az hir: Hogy a Török Czászár száz ezer, és ötuen ezer emberrel által iöt volna az Hemus nagy hegyén, és hogy a Duna melet fel akarna iöni, és Feieruarat meg állani. Es nagy remülés lön egész Magyar országba. De Hunyadi és Capistranos az o seregeckel, bátor búuel, be sietenec Nandor Feyer várba. Az hajokban is nagy soc élést hozanac be Feyeruába, és népeket. László Király, és a Ciliai Groff, meg haluán est a hirt, anyira iyedénec, hogy vadásfnac sine allat ki menénec Budából, és addig vadásfnac, hogy sine Betsbe tartozanac meg: Es Budát nyitua hadiác, minden óltalom nélkül: és harmincz egész napig nyitua álla minden ember nec.

Hunyadi Ianosnac hio ember sege.

Szégyn Kirali és wrac.

Buda puftán áll.

XIIII. RES.

Mikoron ezokaért irnánac Christus Wrunknac búletése vtán, 1456. bent iuan hauánac 12. napián, fel iöue Török Czászár, és meg álla Nandor Feyeruarat, és Mahomet Czászár két táborba östa az o népét. Egyiket a Száva mellé helyhestete: A másikat a Duna mellé, Mellyben omaga vala. A másikban lön az Asiai Bassa. Az o tábor környül nagy árkot ássatá és töltést nagyot tétete: Arra állata mind környül az áldgyukat, hogy ne árthatnánac a Magyaroc

Mahomet Czászár meg áll a Nandor Feyeruarat.

Mahomet
Czaſár a
táborban
önteti az
álguyhat.

Hunyadi
Ianos be-
megyen
Nandorba

Viziviad-
al a Törö-
beckel.

Mahomet
Czaſár es
eröſſen vi-
tatyá Nan-
dort.

Mahomet
ſidia az
attját.

nęki, ha ki kezdenének czatázni. A köz hadakozó népnek ſockafá-
gát az váras környül való mezőre ſálita, Kic mind be töltéc az e-
gész mezőt. A Dunát és a Szaút mід be tölte kedig haiókkal, és vgy
ſállta meg köres környül az váraſt, hogy ſenki ſem be, ſem ki nem
mehete. Hozot vala kedig ſoc rezet velé a Töuéken. Es abbol mind
iárt nagy barom álguykat öntete: Mert nem akara velec az elöt az
vton baylódni a ſoros és nehez vtakon. és mindiaráſt ſántzokas
hányatá az váras környül, és azzokba vontatá a nagy barom álg-
yukat, és vgy kezde a báſtyákat és tornyokat törnyi éyel nappal,
Hogy az várasbelieknek ſemmi nyugodalmoc nem lehete.

Köuül vala kedig ackoron Hunyadi és Capiftranos, mikoron
az váraſt meg ſállottác vala. Haluán ezokaért, mindiaráſt meg töl-
téc az haiokat Kereſteſſeckel, és alla boczátkozánac egyeneſt a Du-
nán. Haluán eſt Mahomet Czaſár, mindiárt fel indita az ő vizi ere-
iét ellenec, hogy ne boczátnáć őket be az váraſnac óltalmazzáſſara.
Egybe roppona ezokaért a két vizi erő, Es erős viadal lön közetec.
Végre Hunyadi be ſeckeléc a Czaſárnac egyic haióba: Eſt látuán a
töb kereſtyénec, vtánna ſeckelénec, Es eröſſen ölic vala a Törökeket
Es a vízbe ſektetic vala: A földröl is nagy ſegitſégül lönec a fegyue-
reſſec, kic egy négy ſegű nagy ſeregben allá ſálnac vala. Olly nagy
vérontás lön ot, hogy az egész Duna merő vérrel foly vala. De mi-
ért hogy az víz is vti vala a Kereſtyéneket allá a Törökekre, Ezért
meg tolác a Törökeket, és meg győzic vala őket: Es ſoc haiókat fo-
gác meg a kereſtyénec az alá ſálásba, és azzokat meg duluán, elſül-
lyeſtic vala azzokat. A többi a Törökec mellé futánac.

Mikorő Hunyadi meg verte és el vſte volna az vizi erőt, az vá-
raſhoz közelgete, és meg nyituán aſt, be méne: Es meg tölte az vá-
raſt néppel, hadi ſörſámockal, és éléſſel. Es ki hozá a ſebefeket és a
betegeket belöle: Es az wy diadalómal meg vidamita és megwytá
az várasbelieket. és nęki állata az Capiftranost, ki az hadakozókat
meg bátorita predicációiában, az váraſnac meg óltalmazzáſſara.

Meg haluán Mahomet Czaſár, hogy meg vertéc volna az ő vi-
zi ereiét, monda: Nő, had iáron: ha ſinte kárt vallottunc, Azért vgy
leſſen, mint én akarom. Es el küldé, és mind fel gyuytatá a meg ma-
radot haiókat. Es kegyetlen ſüuel kezde az váraſnac vitatáſához.
Mikoron az attyanac baráti meg mondottác volna nęki: hogy az e-
löt való vdökbé az attya Amurates het hólnapic vitatta volna aſt
az váraſt, de heába: az Mahomet Czaſár eröſſen ſidia vala az att-
ját: és nagyon kérkeſtic vala: Hogy a 15. naponac elötte meg akarna
eſt az váraſt vönni. Az Aſiai Baſſa is bizelkődic vala a Mahomet-
nek, és móda: Hogy vgyan meg vehetné. Mert ha Conſtantzinápole
meg tudta vönni: Ez nem volna erösb annál. A Magyaroc is nem
tudnac felly-

tudnác fellyeb est oltalmazni, hogy nem mint à Görögec Constantinápol, és à töb erősségeket: Annac felette aual is kérkedic vala, hogy immar soc tornyoc kében le dőltenec vólna, És soc helyen az várasnac kőritése egyenes vólna à földel 2c.

Haluán est az Mahomet Czaár, el hiué magát: Es mindiarást paranczola, Hogy az egész nép késülne másod napra az ostromnac és est el tekéle őmagába: Hogy addig nem akarna búni az ostromtól, méglen meg vónne Nandor Feyeruárat. És sereget soc részre ostra, Es paranczola, Hogy mikoron az egyic rész el fáradna, A másic mindiarást helyébe állana: Hogy ecképpen meg ne búnnéc soha az ostrom: Hogy ecképpen nyughatatlanoc lőnnénec à Kereštyénec belől, és tellyességgel mind el fáradnánac.

Mahomet
elhişi magát.

XV. RES.

MAsod napon ezokaért, melly kis Aššon hauánac hatodie napia vala, estue, midőn à nap el kezdé nyugani, à Törökec ostromnac menénec. Mert immár le törtéc vala à bástyákat, és à bástyákrol le törté köuec mayd mind meg töltettéc vala az árkot: Es gyakor helyen à várasnac kőritése egyenes vala à földel. Belől à kereštyénec vitézül ellene támadánac à Törökek nec. Capistranos Ianos egy fešűletet kezében hordozuán, erőssen inti és vigasztallya vala à kereštesseket, és igéri vala nekic az Istenec segítségét. Erős és véres viadaloc lőnec à töréssékben mind à két fél től: És nagy zöngés vala à dob šóc, és soc trombita šóktol, és egben hallyic vala az ő nagy kiáltásoc. Hunyadi Ianos az ő czelekedetiben igen šorgalmatos vala. Valahol láttya vala à kereštyének nec rómlását, Oda liet vala segítségre. Erőššé bištattya vala minden felé az viuásban: és az lánkodókat bátorittya és erőšiti vala: Az vitéz viuókat kedig igen dicziri vala, és ecképpen šűuet ad vala nekic: és gyakorta esmet rendbe šörzi vala à sereget: és wy népel meg wyittya vala őket. Ő maga kedig, az ő hőšeiuel, gyakorta à lúró ellenšégeg közűkbe eséc és à töréšröl višša vágia vala őket, méglen vtánna meg nyugouánac à töb népec. Egynyihánšor, mikoron à Törökec vgyan nagy sűrőšéggel be estenec volna az várasba à törésséken: Mindiárt Hunyadi az ő czoport hőšeiuel reáioc rohanuán, esmet ki vágia vala őket à törésséken.

ATörökes
meg oštrőa
mollyác
Nandort.

Capistranos
vigashtallya
népet.

Hunyadi
Ianosnac
diczirešic.

Viššontac, Mahomet Czaár is hátul neki vágia vala az ő népét: Nemellyek nec nagy aiándékokat igére: Az hátra maškalókat kedig šablyáual vttegetuén, esmet az viadalba kergeté. És nagyon kiált vala: Ezénel vgy móda, meg véšűc az várast: Mert ot ben vadnac immár nemellyec à Törökekbe 2c. Ecképpen nagy vérontással viuánac sockaig az törésséken egymással.

Mahomet
nődittya à
Törökeket

Mikoron ecképpen mind két felől meg kontzólnac egy mást: Mahomet egy rauasságot gondola: Es mindiarást nagy sereget inditá az ostromnac. Es meg hadia nekic, hogy erőssen vinánac, és meg látnac, ha meg vehetnéc az váraft: Ha meg nem vehetnéc aft, Tehát visssa futnánac hertelen: Hogy est látuan a kereftyénc, mindiárt vtánnoc sietnénc. Vgy körülnénc hammarfággal à louagos Törökec hátoc megé. Hogy kin reckednénc à Kereftyénc, és mind el veñénénc, mind elöl, smind hától. Az wy sereg nagy sűrűséggel egysers mind à törésekre sieté, és nagy viadallyal be tolonga az varasba mind à piatzié. Es sinter ott à piatzon wyonnan támadánac à Kereftyénc ellen, es erőssen viuánac vëlec. Es à Törökec à záflókat fel kezdéc tönni à piatzon: és arra sieténc, hogy à tornyokból le vetnéc à Király záflóit: De à Magyaroc mindenüt visssa veric vala őket.

ATörökec
à piatziébe
mennec
Nandorba

Hunyadi
Ianosnac
nagy viete
sége.

Mahomet
nec rauass
sága.

Látuan Hunyadi Ianos az várasnac nagy vesedelmét: Mindiárt melléic véué Silagyi Mihalyt, az ő felesége bátyát, és Canisai Lászlót, Rozgoni Sebestyént, és az wrakat, ki rohána vëlec az várból à Törökekre à piatzon, és vini kezdé vëlec, és meg indita őket, és ki vze őket, az várasból. A kereftesec látuan az Istennec ielen valo segétséget, meg bátorkodánac, és az várasból is ki menuén, erőssen vágiác vala à Törökeket. Es Mahomet vgy teteté, ha futni akarna az ő népéuel. A Kereftesec hátul vtánna sieténc örüluén à diadalomnac, és iöttec vala immár az Asiai Bassánac táboraignan, melly à Sáua parton vala. Capistranos Ianos látuan à toromból à Török nec rauasságát, erőssen kiált vala à Kerefteseknek visssa terti. De à nagy zörgesbe à Kereftesec nem halhatyác vala à Capistranosnac kiáltását: Es fel gyuytác à Bassa táborát, Mahomet meg vontá vala magát az álgyuc mellé az erősségbe. Látuan ezokaért, hogy à Bassa táborát fel gyuytottác volna: Vtánnoc inditá à louagokat, hogy eleiket vennéc, és ne boczátanác őket visssa az várasba. Vala kedig sinter estue immár.

Hunyadi
ki lét à tá-
borban.

Mikoron látta volna Hunyadi Ianos, Hogy az Mahomet Cza-
sár el hatta volna az álgyunal valo erősséget, Es hogy az álgyuc
pusztán állánac: Ki eséc az ő társáiuál az várasból, és meg vöué
az erősséget, Es segeket vere az gyuto lyukokba: Nemellyeket
kedig à Törökekre fordita. Azonközbe Kapisranos visssa hiva
à Kerefteseket: kic vtán iöue az Mahomet Cza-
sár, látuan, hogy meg vöttéc volna az álgyuc erősséget. Es mindiarást, immár sötüt
kort, neki nódita à Törökeket, hogy visssa vönnéc az erősséget.
Es azzoc ki sítéc az aránzot álgyukat à Törökbe, és
nagy romlást műuelénc bennec. Es az Ostromlásban -
egy Magyar

ban egy Magyar ki löve egy mérges nyilal kéz iyből, és aual mellyébe találta az Mahomet Czafárt. Es Mahomet meg iyeduén, mind iárt vissz a terite az sereget à végő táborba.

Mahomet
meg sebes
sül.

XVI. R E S.

Mlért kedig hogy éyel vala, Hunyadi Iános nem tolhatà be az álgyükat az városba: Hanem vas segeckel mind be vereté à gyuto lyukokat, és ki méne az erősségből, felgyuytuá azzokat, és be löve nagy örömel az városba. El hatalmazéc kedig az Mahomet sebén à méreg, és az este eluefe miata, és vgy feksic vala holt eleuenen à táborba. Látuán est à Bassac, Felraggadác ötet, és nagy sietéssel viuec be Sárnóba, Hogy Nandor Fejeruár allat valo táborban ne halna meg: és az egész seregnec veszedelme történnec belöle. Mikoron Sarnóban egy vdeig fekút volna, Meg löve esmet az este: És nézni kezdé, és kérdeni kezdé: Hol volna? Felelénc à Bassac: Sarnóba vagy. Meg kérde mīdiárást: Mint löt volna vége az ostromnac? Felelénc à Bassac. Oda vesse az Asiai Basa, és mayd mind à fő fő Törökec. A seregnec is nagyob része mind oda vesset. Az Kurkutoa is, az Ianczároknac Hadnagya, oda vesset az ostromba. Az ellenség kedig mind meg vette az erőssegeket à táborban. Az álgyuc is mind oda vadnac à sántzba.

Mahomet
tet vissz
Sarnóban

Haluán est à Mahomet Czafár, igen meg kezdé fohászkodni: És mérget kapa, és ašt akaria vala meg önni. De à Bassac meg fogac à kezét, és nem engedéc. Es meg iyede, és felgyuyta à tábor, és el kezdé futni. Igy szabadula meg, az Istennec nagy hatalmából, az Nandor Fejeruár, à meg bálásnac negyuen hatodic napián. Mikoron irnánac Christus Wrunknac búletésénc vtánna 1456. Soc nép holt vala mind két felé: De à Törökec között sokkal többen: Mert negyuen ezeren vesstenec vala: Mert huszon négy egész oráig tartot vala az röttenetes ostrom.

Mahomet
mérgetaka
ar önni.

Nandor
Fejeruár
meg szabadul.

Mikoron ecképpen Nandor Fejeruár meg szabadult vala: Hunyadi Iános tellyességgel el fáradot vala. És è nagy nyughatatalanságból eséc egy igen forro hideglelésbe, Mellynec miata keues napic mind meg emésztődéc. Az Doctoroknac oruassága kedig mind héiába lön. Ašt adác ezokaért ő neki tanáczul: Hogy változtatna az eget. És vgy indulla az ő baratiual Zömlinbe, Hogy ot valami vyegből meg vyitana az ő testét. Mind à két fia ot vele vala: és egyeb soc barati, Capistranos Iánossal egyetembe. Mikoron meg nem állana az ő forrossága. hané sīnetlé meg emésztene ötet: Az oruosoc kétségbe esénc az élte felől. És Capis. iteni kezdé ötet: Miért hogy ez az Isténció akarattyá volna, hogy ki akarna ötet è nyauallyás életből vīni az öröc bódogságra, hogy gödolkodnéc az ő testamétoma felől, es

Aziámbor
Hunyadi
Iános meg
betegül.

felől és hogy rendelne mindeneket jó és szép rendel: Es hogy lelkére is gondot visse, mint jámbor keresztény ember.

Hunyadi
Ianosnac
bölcs beszé-
de.

Haluán est Hunyadi Ianos, mosollygani kezdé, és diczéri vala Capistranosnac tanácsát: De meg jelenté azt, Hogy mindeneket még az előt el rendelte volna. Mert, vgy monda, bolond embernek alitom est, ki az ő testamentomnac dolgait hallastya az ő utolsó vörö: Holot nem tudia, Mikoron el jó az ő utolsó óráia. Iob az, hogy minden őmpillantásban előttünk legyen. Ezokaért, Capistranus attyám, Ne véld azt, hogy ezeket mind ez maj orára hallastottam legyen: Régen meg csináltam az én testamentomot. Nem hadtam azt az én fiaimnac, hogy ők gondot visse, az én lelkemről: Ő magamnac volt erre gondom. Adtam szegényeknek még az előt, a mit adhattá. Am egy nyihány egyházat is épütöttem. De az én búkféges kölczégem az álhatatos hit, és a nagy reménység. Ahól véremnek soklágát is ontottam ki melete nagy szoc sebekből. Elég nyauallyákat és nyomoruságokat benuettem melete. Meg jelenté te a kegyelmes Isten, hogy velem akar lónni: Mert enyi szoc veszedelmekben mind velem volt, és el nem hagyot, Mostan immár ő bent felsége nyugodalmot akar adni a szegény Hunyadinac, hogy tovább ne kénylődiéc ez nyauallyás világban. Ő rómeft többet szolgál tam volna: De hiszem, hogy az én ides Wram, az Wr Iesus Christus, ezekkel meg elégefic. Tudom hogy ő engemet el nem hágy: Mert mindenkoron az ő nevében visselem magamat, és hadakostam zc.

XVII. RES.

Hunyadi
Ianosnac
keresztény
beszéde.

Touábba, Tú szerelmes fiaim, és barátim, Ne legyen tünktec nehez, hogy meg menekődem ez világi szoc nyauallyáktól: Itt minden dolgot el mulandó, it nem állando semmi: Semmi bizonyos jó sinczen it: Czac árnyékok mindenec. Eleget és felette is hadakostunc ittigen: A mű hadakozásunknac az iutalmát a más világon váriuc: holot az öröké maradando jó vadnac. Ha esteknél leste, és a meg halando embereknek szerelme meg nem czal, és meg nem haborit tuteket, inkább kezditec irigykedni az én szerenczemre, mint hogy könyörülnevec azon. Az hatalmas és igen kegyelmes Hadnagy, kinéc nevé alatt hadakostam, meg könyörült az ő régi szolgálásnac nyomoruságin: Mostan immár meg akar nyugatni: és az ő régi ígérati szerént, meg akaria immár füzetni az én iutalmamit. Ezokaért ne legyen tünktec nehez az én búkféges el menéssem: Hanem, nagy békefességgel túriétec azt el. Ha valami kedues dolgot ennekem akartoc művelni, az én elmenéssembe,

nésszembe, szerelmes fiaim, à tû atyátoknac nyomdékait kövesétec: à tû atyátoknac ióságival tussakodiatoc, és az ő dűczőségéuel. Meg lássatoc, hogy ha aßt el érhetítec, à mihöz én nem férkebbhetem az én halálomnac miat.

El ne hadiátoc à Törökec ellen valo hadakozást: Hanem inkább véghöz vigyete. Est itéllyete erösne, álandonac, és dűczőségese nec lönni, à mi meg tarttya és meg erösíti à tistteféget, és az Istenes vóltát: És vgy tarczátoc, hogy az igen kelemetes az Istenec. Alhatatossoc legyete az igaz hitbe, és az Isteni szolgálatba: Es à mi én töllem nem lehetet, Tû ólczátoc ki à Töröc neuet, és aßt à dűcző féget meg nyeriétec magatoknac. E leszen nagy tisttefégetekre. Erre kérlec kedig fő képpen, hogy tunyaságbol ne rutitlátoc meg à tû atyátoknac neuét. Neked hadiom est leg előber, szerelmes Mátyásom: Mert te vagy küsseb vdeű: és te reád néz ez: És à te termébetetneció haylasából előber várom és reménlem aßt. Mostan ezokaért tuteket minnyáian aiánlom az Istenec: Es meg emleközete az Hunyadiól. Isten legyen te veled is Cápistranos attyám: Könyöreggy, kérlec tégedet, à mű vduösségunc ért. Es miért hogy egy Hadnagy allat hadakostunc, sies vtánnom, hogy te is meg vehessed együt velem à földot.

Hunyadi
Ianos söl
Capistranos
nuf nac.

Mikoron ezeket meg mondotta vólna, meg apola az ő fiait, és meg álda őket: Es aiánla azzokat az ő barátinac, kic síruán körnüle álnac vala: Es mindeneknec iob kezét adà. Es kéré őket, hogy vinnéc őket à közel valo Bodog aßson egyházába. Es mikoron à Szentféget veendő volna, ayitatosssággal imádkozzéc, és vgy engedtele az Istent: Es annac vtánna mindiárást meg hala. Meg hala kedig mikoron irnánac Christus Wrunknac búletése vtán 1456. Szent Mihály hauánac tizedic napián. Az testet, mint meg hatta vala, be viuéc Erdelbe, és eltemetéc őket Gyula feieruárot, az Monostorba, mellyet őmaga fondálta vala, nagy tistteféggel.

Hunyadi
Ianos meg
hall.

Szép férfiu vala, közéb hosßuságu: Nagy feű, Fodor és Fénese gestenő sinú haiu, Nagy sòmú, Kegyes teküntetű: Szép ortzáia, sarga szép sinre haioluán, és kegyes és tistteféges abrazatu, Szeles válu, és inas kezű: Bátor sűuű, és erös testű. Bodog férfiu vala: Ki miképpen hogy nagy tistteféggel visele az ő életét: azonképpen meg is hala nagy dűczőségbe. Hogy éle ez világban, mindenkor meg óltalmazza vala Magyar orßágot minden vesedelemtől. Mikoron ezokaért az ő halála ki hiredet volna, Egész az orßág sirattya vala őket minden rendbeli emberec, mind ides attyokat.

Minem
férfiu volt
Hunyadi
Ianos.

Mahomet
Czaſar ſi
rattyá Hu
nyadi Ián-
oſt.

Mikoron Mahomet Czaſár meg hallotta volna az Hunyadi Iánosnac halálát, mindiatáſt le ſúte à feiét, és à földet kezde nézni ſockaig. Annac vtánna ſírni kezdte, és móda: Világ kezdetitől fogva ennec másà nem vólt à feiedelmec közet. Nem győzec eleget bánkodni rayta, Hogy immár ſoha boſſut nem álhatoc rayta, à nagy ſőmérem ért, kit raytam műuelt: és à nagy kár ért, mellyet tőt ennékem.

Az ő halálát ſoc ielec mutattác meg annac előtte. Mert az előt egy vſteges czillag támada az égbe, és marada vagy harmintz napig zc. É lön à vége az iámbor vitéz Hunyadi Iánosnac, Magyar orſágnac Gubernatoránac.

Capiftra-
nuſnac ha-
lála.

Nem ſoc vđouel annac vtánna meg betegile Capiftranos Iános- is, és nem ſoc nap mulua meg hala. Meg hala kedig Wylakba Szeremſégbe: Es eltemetéc őtet à ſent Ferentzbe, à Czóri barátoknac Kalaftrumába.

Láſlo K.
kabálkodic

Ördegi mé
reggel rak
ua az Cili
ai Groff.

Mikoron Láſlo Király meg hallotta volna, minémű nagy kárt vallottanac volna à Törökec, igen örüle neki, és wy ſúuet von magánac. De nem vgy gyáſla meg az Hunyadi Iánosnac halálát, mint méltó vala, és mint kel vala. Mert à Ciliai Groff el áltatta vala, Hogy immár ſabadon birhatna minden elenzés és felelem nélkül az orſágot. A Ciliai Groff kedig nem vgy örüle à Törökec el veſſéſſenec, mint az Hunyadi Iános halalánac. Mert aſt reménli vala, Hogy immár ő ſabadon el birhatna az egész Magyar orſágot: miért hogy az ő ellenſége meg hólt volna. ki miat annac előtte nem férhet vala à birodalomba. ő nagy bolondſág.

De nem czac az iámbor vitéz lő feiedelmet, az Hunyadi Iánosſt vgy gyúlóli vala à bolond Ciliai Groff: Hanem à fiáit is. És arra vgyekezic vala, hogy azzoknac mindenbe eleit venne: És ſabadon eſt mondia vala: Ez eb vért rőuid nap ki veſtem az orſágból. Mert igen gyúlóli vala az Hunyadi Iánosnac fiait: Es igen banya vala, hogy egész Magyar orſágba bezúletbe valánac az ő iámbor atyoc ért: és hogy olyan ieles erőſſégeket és iorſágokat biriac vala az Magyar orſágba.

Láſlo K.
iő Magyar
ar orſág-
bz.

Mikoron ezokaért az Hunyadi Iános halalánac eſtendeie elmult vólna, Az Ciliai Groffnac eſtekeléſſéből Láſlo Király Betsből ki indulla, és à Dunára nagy vduarúal vluén, allà iőue Budára. Mikoron egy nyihány napic Budán lőt vólna: A Ciliai Groffnac eſtekeléſſéből eſmet à Dunára vle, és alla iőue Futakba, melly váras à Duna parton vagyon. Itt à Király, à Ciliai Groffnac eſtekeléſſéből nagy gyúléſt tétete. Hunyadi Láſlo, Hunyadi Iánosnac à fia, akoron biria vala az al földet az végeket, mint ſinte az atya. Haluán ezoka-

uán ezokaért, hogy allà iöne à Király, nagy sereggel és igen szép
 főrel méne à király eleybe, és iöue à Királyhoz Futakon: Mert fél
 vala. hogy az ő ellenfégec, à Ciliai Groff, valami arultatással el ne
 vesztene az dolgokat à királynál.

Nagy keduesen fogada őtet à Király: és meg ielente neki, Ho-
 gy rőuid nap allà akarna mennyi feyeruárba, Hogy meg lássa, Hol
 és miképpen meg állottac vólt à Törökec Feyeruárar: Hol és mik
 éppen vitattac: meg lássa à ieles ragadomant is, mellyet az atya el-
 nyert töllec, Az ieles álgyukat, és à töb hadi főrbámockat. Valánac
 kedig à Király háta meget ió akarói az Hunyadi Lászlónac: Azzoc
 vzenenec neki, Hogy ockal mindenbe czelekődnéc, és gondot vi-
 selne magáról: Mert tudiac vala nyiluan: Miczoda tanácskozása vol-
 na à Ciliai Groffnac à Királlyal, az bodog Hunyadi Ianos fiai ellen:
 Hogy è bíándékba vólna, hogy minden hatalmot, és minden mél-
 toságos tífteket el akarna töllec venni: és czac puftán akarna őket
 hadni mezeitelenségbe.

László K.
 kegyesen fő
 gadia Hun-
 yadi László-
 löt.

Ez hiren igen meg háborodéc az Hunyadi László: De nem mu-
 tata ást, és meg enyhite magát, vala mint leheté: De alattomba
 főlla ezekről az ő baratiual. és nemelyeckel à Magyar wrac köz-
 zül, kiket láttya vala, hogy gyűlölnéc à Ciliai Groffot. Ezece őt ta-
 náczólyac vala: Hogy è Ciliai Groff, à Magyar nemzetnec ellenfé-
 ge volna: Ezokaért ezen kelene okot keresni, Hogy ha valamikép-
 pen eluefthetnéc őtet: De fél nec vala: Mert nagy Német Keresztes
 sereg vala à Királlyal: és egyéb soc Németec valánac velle.

Hunyadi
 László oko-
 son czele-
 kedic.

Annac vtánna Nandor Feyeruára menénec allà. Biria vala ke-
 dig Feyeruárat Hunyadi László, kinec soc és ieles hadakozó népe
 vala benne. Mikoron à Király közelgetet vólna Feyeruárhoz, Meg
 nyitata Hunyadi László à Királynac az várat: és vduara népéuel, szép
 pel, nagy tífteféggel be fogada à Királyt, minden vduaráual: De an-
 nac vtánna be tétet à kaput, és nem akara à sereget be boczátni,
 mellyben vagy négy ezer fegyueresséc valánac. Es meg hadià Hu-
 nyadi László, az ő főlgainac, kiket az várasnac és várnac őrezésére
 vetet vala, hogy igen főrgalmatoson vigyáznánac, és se éyel, se nap-
 pal le ne tőnnéc à fegyuert. Annac vtánna fel méne à Királyhoz, és
 az várasnac, és várnac kólczáit eleybe téue, à Királynac, és móda: lhol
 Felsőges Király, à te várasodnac és várarnac kólczai, Mellyeket az
 én ides attyám olly nagy veritéckel és vér ontással ki főabaditot à
 Törökek nec markából. Melly nagy munka löt legyen ez: Meg mu-
 tatta ez, Hogy meg kelet belé halni. Ást gondoló, hogy nem czac
 te felséged, hané, az egész világ meg esmerte az én attyánac hiw fől-
 gálattyát: Mű is keuesé, kic még vgyá vagyunc, ő példáia berént, na-
 gy hiué akarúc te felségednec főlgálni. Ellenúnc támador irigység
 T ből te felsé-

Hunyadi
 László nem
 boczátya
 be az egész
 sereget Ná-
 dorba.

Hunyadi
 László áku-
 lczokat ad-
 ta à Kirá-
 ynac.

ből te felfégednél az Vlic Groff, ki arra vgyeközi, hogy minket nem czac méltóságinktól meg foszson: Hanem még életúoktól is, ha lehetséges vólna. Ezokaért, thól vadnac à kólczac: Ha egyéb nec senkinec nem akarod adni azokat: Adiad à mú ellenségünk nec. Mert mind mú, mind ezec, mind te felfégedé vagyunc. Ha meg akarod halgatni az irigy fondorlót, és annac tanaczánac engedni: Kérlec tégedet, felféges Király, Hogy az Hunyadi fiait ne hadiad törvény köuül, és vdonec előtte, és olyan hertelen meg külfébiteni. Én à mint illic, Te felféged nec mindenkor engedelmes akaroc lóni, De az én attyám ellenségénec, soha nem.

XIX. RES.

Láslo K.
rompa váz
last ad Hu
nyadi Lás
lónac.

A Király bóla Hunyadi Láslónac, Es meg hadia neki, Hogy vissza vönne à kólczokat, és gondot visséne az várba: És monda: Hogy jó keduo lenne, Mikoron valami vdeig ott kezdené nec mulatni: A Ciliai Groff ingerleni kezdé à Királyt az Húyadi Láslo ellen, Miért hogy be nem boczáta vala az fegyueressek nec seregét az várba: Es cét nagy meréß véteknec kezdé magyarázni à király előtt. Es egyéb patuarokat is kezdé keresni az iffiu ellen.

Vitési Ja
nos Vára
di Púspec.

Meg értué cét Húyadi Láslo, igé meg haborodéc rayta: Es baráti közet panansolkodic vala rayta, főképpen az ő attyánac baratinál, Tudnia illic, az Vitési Ianosnál, ki Varadi Púspec vala: Mert ez az attyánac egyic tanácza vala elein: és Mattyás király annac vtanna Eßtergomi Ersecké tóué. Ez né adia vala tanáczul, (miért hogy papvala) hogy boszút állana Láslo à Ciliai Groffon. A többi mind neki nóditác: Óld meg à latrot: Czac ez legyen rólla.

Vy hir ére esmet Hunyadi Láslót. Mert az Ciliai Groffnál Despot leánya vala. Es à Groff Despotnac Futakról egy leuelet irt vala: Szerető apám, vgy irt vala: Im alla megyünc Nandor Feyeruára: Onné én kegyelmed nec két lép gilyobist küldec, Aual iatzothetic annac vtanna kegyelmet. A gilyobissal érti vala az Hunyadi Ianos két fiánac feieit. Éßt à leuelet el kaptác vala az Hunyadi Láslo solgái, és wroknac hoßtác vala. Vala kedig akoron Láslónál ie gybe az Nador Ispan, az Garai Láslo leánya.

Vala kedig binte akor bint Marton napia, Es à Király be ment vala à Misfere. Az wrac kedig mind egy házba valánac à tanáczba. El küldé nec az wrac à Groff ért, hogy be iöne à tanácsba: A Groff fél vala, és gondolkodéc rayta, ha be kellene menni, auagy ne. Végre à pántzél véue magára, és el indulla. Az vton elő talála az Hunyadi Láslo. Es à Groff feddeni kezdé rea, miért hogy à darabantokat be né akaria vala boczátni az várba. Láslo mindiárt arulónac bida à Groffot, és meg mutata neki à leuelet, kit Despotnac irt vala: Nem elégé, vgy monda, hogy az apámnac mind éltic életére iát-

A Ciliai
Groff fed
dic Hunya
di Láslora

tál: Mostan

tal: Mostan az ő ártatlan fiait is el akarod vesztetni: Meg kel ezért halnod.

A Groff mindiárt meg ragada törét, és à feiéhöz suyta aßt Lásflónac. Lásflo hertelen eleybe veté à kariát: és meg sebesüle, mind à karia, mind az homloka. Vgy támada reà Hunyadi Lásflo, mind az ő szolgai, es le vagác à Ciliai Groffot, és soc helyyeken által vtec ötet

Es az wrac Hunyadi Lásflóual à Királyhoz menénc: Es szólúan à Királynac mondánac: Felsőges wrunc: Semmit ne fély. Oda vagon, az arulo, ki minden egybe vesseffeknec az országban oka volt. Immár szabadon leherz egyedöl Király és wr. Mert az elöt mind czac à Ciliai Groff vala vttatban. Felsőged ne bánkodiéc. Immár meg czendeszül egész országod. A király el iyedet vala è czelekedeten: De szabadon azért meg valla az wrac elöt: Hogy méltán hólt volna meg à Ciliai Groff. És meg hadià, Hogy el vinnéc à Groff tetét Ciliaba, és hogy est eltemetnéc az ő eleinec koporsoiában.

Annac vtánna nem mulata sokat à Király ott Feyeruárba: Hanem ki menuén Temesuár felé kezde indulni. Vele vala az vton Hunyadi Lásflo, és egyéb nagy soc wrac, Gara Lásflo, à Nador Ispan, Ország Mihály, Banffi Pál, az Linduai, és effeliec sockan. Mikoron közel iutot vólna Temesuárhoz, mellyet biria vala az Hunyadi Lásflo, Eleybe iuta ki à Királynac, az Ersebeth aszony, az Hunyadi Ianosnac özuegye, gyás ruhába: és minden leányi, és egész vduara, gyás ruhába valánac, az Hunyadi Ianosnac halála ért. Es mikoron meg alásta vólna magát à Király elöt, és alázatoson fogatta volna, Neki aiánlya az ő fiait nagy sírással. Es kiuáltképpen könyörgeni kezde à királynac az ő fiánac, az Hunyadi Lásflónac, vétkeért, hogy meg olte vala à Ciliai Groffot. Es igen kére à Királyt, hogy el ne akarna feleytközni az Hunyadi Ianosnac hiw szolgatlyáról.

A Király meg előlgete az aszont, és monda neki: Ersebet: Nem iól czeleköszel, hogy ecképpen gyáslod mind éltic à te fériednec halálát, à te Hunyadi Ianosodot, ki igen iól szolgált, mind az Istent, mind az embereket. Az örök bódogságba vagon, ot örök vducségbe vigad. ő tartotta Christus wrunknac az Magyar országot: ennem kedig à királyi birodalmot, Mind à belső, mind à külső hadtól meg szabadította az Magyar országot, El vzte és meg verte à Törökeket. Mert tiber deréc haddal meg vtközet vlec: tizen négyber esmet egybe talált vlec, és mindenkor diadalmos volt. Soc egyházakat épütet, és kazdagon meg aiándékosita azzokat. Soc alamisnát oztatot ki à szegényeknek. A keresztyéneket meg mentötte à pogánoknac félelmétől: A Magyaroknak békeséget szörzet. Mind éltic meg emleközne az Magyaroc az ő iamborságáról, az ő nagy czelekedetiről, az ő soc ió tetiről, az ő győzedelmiről: De nem czac az

A Ciliai
Groffnac
bolondfá-
ga.

Lásflo K.
megyenTe
mesuárra.

Ersebet az
Hunyadi
Ianosnac
özuegye.

Lásflo K.
szépen fog-
adia Huny-
adi Ianos-
nét.

Magyaroc: Hanem mind è béles világon valo népec. Ezokaért, holot tudod, Ersebet aßon, feriednec iámborágát, vitéz vóltat, és kerestényeni életét és, ßent halálát, Inkáb örülned kelene az ő bodogfágán, Mint hogy igy mind éltig gyáßolnád az ő halálát. Miért hogy ezokaért immár tudod az Hunyadi Ianosnac bodogfágos vóltat, és hogy immár örömmel él az öröcké valo halhattatlanágba, Nem illic ßomorkodnod. Táuoly legyen ezokaért tólted minden bánatod Le vessed mind ez gyáß ruhákat. Vagyon még két fiad, kic az ő attyoknac példaiát kezdic kóuetni, és arra vgyeköz nec, hogy még meg halladiác az ő iámbor attyoknac nagy vitéz vóltat. Azokat én attyafiackà, és tégedet anyáua fogadlac. Im menté hagyom Láßlót à Ciliai Groffnac halálaért, Annac nagyob bizonyágára, és az attyafiui kótésnec erósitefere, eskóßem az óltári ßentségre, hogy külemben nem leßen. Vessétec le ezokaért minyáian az gyáß ruhákat. vgyá paranczoloc tünęktec, hogy egyebet ne múnellyetec Mert tú velettec akarom est, ez inneped vlleni.

XX. RES.

ES ezec vtán mindiarást paranczola, hogy aranyas bárson ruhákat eló hoznánac: Es azzockal meg aiándékoza az Hunyadi Iánosnac ózuegyét, és az ő két fiát, Láßlót és Mátyást: Es kegyessen meg ólelgete mindeniket. Az leányokat is rendel mind meg aiándékoza: és meg hadià, Hogy más ruhákban ólteznénec minnyáian, Es à Király mindiárt inepet hirdete à kózenféges örömnec és vigafágnac. Es nagy lakodalmot ßórestete, Es minnyáian nagy vigafágba ló nec.

Láßlo K.
meg eske-
ßic az Hu-
nyadi Láß-
lónac.

Es mikoron Hunyadi Láßlo terdre eset volna elótte, és könyör gene neki, à királynac: Hogy kegelmes akarna neki lónni, és meg akarna neki boczátani, hogy meg ólte vala à Ciliai Groffot: A Király fel emele ótet, és wyonnan meg eskúuéc neki az óltári ßentségre: Hogy soha nem akarna rólla meg emleközni, Es wyonnan attyafiáua fogada Láßlót és Mátyást: Az Ersebet aßont kedig anyáua. Es mind az wrac áldomását iuác à Királlyal ez attyafiuságnac, Nagy örömmel és vigafággal.

Láßlo K.
vißsa ter
Budára.

Mikoron immár elégé vigattanac vólna, A király Buda felé kezde indulni. Es Hunyadi Láßlo és Mátyás együt fel menénec à Királlyal, minden gonos vélekedés nélkül: És nagy nyáiason tractállà à Király mindenút velec, És mindenkoron à fő wrac kózet forognac vala, és à Király nagyon böczüli vala őket. Es egész Magyar országba nagy böczületbe valánac, az ő iámbor attyoc ért. De anyocigé for galmatos lón ő felólec: És vgyan igen kéri vala őket: Hogy soha egyfers mind ketten vduarhoz ne mennénec: De óc vgyan nem gondolánac vele. Mikoron Budára fel ióttenev vólna, mindennap nagy vduarocka

vduarockal be mennec vala à Királyhoz : Es à Királytól mindent nyernec vala barátinac.

Azonközbe à Ciliai Groffnac baráti, kic bányác vala az ő halálát, mindennap visſza magyarázzác vala à két Hunyadinac mindé dolgokat, és ſinetlen rágiác vala à Királynac fűleit: Hogy à dúhős iffiu Hunyadi Láslo, méltatlan meg ōlte volna olyan icles feiedelmet, kedig à Királynac bátyát. Semmi képpen nem kellene olyan bűntörtlen hadni: Mert à Királyi felségnek ez nagy küffebfégére volna. Ha felséged (vgy mondánac à Királynac,) eſt è vétket el túri à meréſ gonóſ iffiutól: Végre ſinte igy czelekőſic mint az atya, és à te felségednek Coronaáia vtán is nyulni kezd. Ezért te felséged gondot viſſelleyen rea, ió vdeién.

Az vdua
ri régi me
reg.

A Király, mint iffiu, el hiué az rágalmazóknac és patuarkodóknac ſauát, és haraggal geredni kezdé à két Hunyadi ellen: és leffel kődni kezdé vtánoc. Erre kedig igen ſegiténec az arulóc, Tudnia illic, Az Nador Iſpan, Gara Láslo, az Hunyadi Láslonac Ippáia, ki az Groffnac közel valo rockona vala. Eſmet Bánffi Pál, es egyebec eſſelic, Kic mind alatomban az Hunyadi Ianoſra irigyketténec vala. Es miért hogy azzon boſſut nem áthatánac: Moſtan immár az ő fiain vgyeköznenec vala aſt ki tölteni. ő gonóſ lator gyekér az irigyſég.

Láslo K.
áthatatlan
ſága.

Mikoron ezokaért mind à két Hunyadi vduarhoz iőttenec volna, az ő ſokáſoc ſerént, Mindaárt vtánnoc be téuéc à kapukat: Es à Darabátoc raytoc, és meg fogác mind à kétót, és tőmletzbe be rekeſtéc őket, az ő fő barátival egyetembe, Az Várad Pűſpeckel, Vitéſi Iánoffal Rozgoni Sebeſtyénnel, Kaniffai Lásloual, Bodo Gáſpárral, ki egyút fel nőt vala mind à két Hunyadiual, Madraizi Györgyel, Horuati Pállal, és Fradnah Pállal, két Német wrral, kiket az hada kozásban fel neuelte vala Hűyadi Ianos, és nagy tiſteſégre fel emelte vala őket, az ő nagy emberſégec ért, Es az ő Doctoro rockal, egy igen iámbor tudos emberrel.

Megſziác
az Hnnya
di Ianoſ
ait.

Hunyadi Láslo az vton, mikoron fel iónénec à királyal Budára gondolkodéc az anyoknac tanáczáról és paranczolatyáról, Hogy ſoha egyſers mind ne mennénec vduarhoz: Es akaria vala visſza küldeni az őczét az anyához, őmaga kedig él akara buczuzni à királtól, és az végekbe akar vala menni: Mert iutot vala fel valami Tőrőc hír: De az Ippáia, az Nador Iſpan, Gara Láslo, meg czala ötet: Egyút iőyetec fel, vgy monda, à Királlyal, és ott buczuzál el annac vtánnac, és menny alla: De az őczéd, Mátyás, maradion vduarnál: Hogy à Király ne vélekődiéc valamit felőletec. Vgy menénec fel mind ketten Budára. De há az anyoc paranczolattyát meg fogatác volna, Ne talám, könyebben és más képpen lőt volna à dolog.

Gara Lás
lo kegyeta
len arulo.

AZ NEMET LASZLÓ KIRALYNAC
XXI. RES.

Lőn kedig é ieles és kelemés issiaknac foklága Bőyt másodic hauánactizenharmadic napián. Mindiárt hír lőn az egész vduar ban az ő foklágoc felől: Es loc fő lőn felőlec: és az egész kősség, és az egész sereg keferűli vala őket. Es ki hozác az Hunyadi Mátyást à tömletzből, és más házba viuéc őtet fogua. Ez allat igen forog- nac vala az wrac, és azockal az Erdeli Vayda, Wylaki Miklós, és ašt tanáčzollyác vala à Királynac, Hogy mindiárast meg őletne ő- ket. Harmad napon ki hozác Hunyadi Lászlót, és à Budai Birónac kezébe adác ašt, hogy feiét vétetne. Es egy fekete záslót hozánac és az vtán ki kezdéc vinni Hunyadi Lászlót, hátra kőtezuén erőssen à kezeit. Egy szép aranyas őltezec vala rayta, mellyel az előt à Király meg aiándékošta vala őtet, és szép fen hordozuán à feiét, vgy megyen vala à zásló vtán.

*Kihozzá-
nyakozáse
ra az Hu-
nyadi Lászlót.*

Mikoron à fő vételnecc helyére iutot vólna, Meg hadià az Hó- hernecc, hogy fel kőtezné à haiát neki: Es állani kezdé mind à nép- nec az ő ártatlanlága felől, és őstan vgy tőrbetkléc le minden iyet- ség nélkül. A porósló nem tuda semmit kiáltani az ő halalánac oka felől: Hanem czac, Hogy Király így akarna meg büntőtni az hitet leneket. De László mindiárt meg hazutatà à poróslót. Azonközbe az Hoher neki vága, és három vttéssel nem tuda le vágni à kelemés issiunac à feiét: Es fel kele à földről, és állani kezdé: Hogy Isten- nec és az embereknecc itéletiből immár ment ember vólna: Es tör- uénre appellála. Minden ember látta, Hogy czodáual is meg bi- zonyittyá az Isten az én ártatlanlágomat. Az wrac az várból, hon- nēt nézic vala à Király melet mind est, kiáltani kezdénecc, és biddiác vala à Hohert: és paranczolánac neki, Hogy el vágna à feiét Es v- gy vága még kétšer, méglen le vághatà à feiét. Nyauallyás László akor binte huszon négy estendős vala. Šép termetű vala, binte mint az atya: Merész és igen bátor sűuű: De engeštelhetű vala, es igen kegyes.

*Hunyadi
Lászlónac
feiet vesic.*

*Bolloye László
Király
fél ac.*

A Király fél vala, Hogy à kősség támadást ne műuelne az ő ha- laláért: Mert nagy foc kapásoc iőttenec vala akoron be az városba: kie minyáian biddiác vala à Királyt, és az wrakat. Mert élekőznec va- la az ő iábor atyánac nagy foc ió teteményiről, Ki küldé à testét egy fekete posztóba be takaruán, és ki viteré ašt à šent Magdalna aššonnac egyházához, Es éyel à sūtőbbe titkon viuéc ašt ki az Wr- nac kapolnaiába, melly az hoffštádban à dombon vagyon, houa fok- tác temetni à gyilkosokat, és à Király arulóit. De mind à Király, mind az arulo wrac, nem foc vđő mulua, meg bánác az ő hamis cze- lekedeteket: Mert lackolánac rólla.

Az fogoly

Az fogoly Váradí Púspeket ada à Király à Gardinálnac, à Pápa kőuetinac: A tőb foglyokat marasztà à fokfágba. Azzoc kedig Wt napián éyel fel tőrec à fokházat, és minyáian el szálladánac: Czac Hunyadi Mátyás, és Madrotzi Pál, maradánac à fokfágban az várban. Mátyást tarttyác vala fogua à toromba, melly az hęw viz fellet vagyon. Pál kedig külemb fokházba vala. Mikoron reggel meg hostác vólna à Királynac, Hogy el szállattanac vólna à foglyoc, Igen el iyede à Király, és nagy bõrgalmatoşfágban esęc: Azonképpen az arulo wrac is. Mert tudiác vala, Hogy az Rozgoni Sebestyén, és à Kanisza Láslo nagy nemzetec vólnánac Magyar orşágban, és hogy nagy rokonfágoc, és nagy iofágoc, és soc marháioc vólna. Est is tudiác vala, Hogy mind à kető eses és igen vitęzlő emberec vólnánac. Félneç vala ezokaért, |Hogy ezec valamit ne inditanánac az orşágban, à Király és az arulo wrac ellen.

A fogoly wrac el szálladnac.

XXII. R E S.

EZokaért à Király gyűytote valami népet, és fel véué vęle Hunyadi Mátyást, és az Madrotzi Pált, és Bęts felé kezdę indulni. Egy bękerbe vişic vala Hunyadi Mátyást és Pált. Mikoron à Király Eştergomba iutot volna, Hoza hiuatà az Vitęsi Iánost, az Váradí Púspeket, kit à Gardinál itéleti allà adot vala: És bęp beşedeckel kezdę aşt vigasztalni: és monda, Hogy ő nem vólna oka az ő fokfágánac: Hanem az wrac. És şabadon boczátà, és vişsa adà neki à Púspekşęget.

Hunyadi Mátyást Bętsbe vişic fogua.

Mikoron annac vtánna fel ment vólna Bętsbe, Az ő házafága felől kezdęnec tanáczkozni. Es válaştánac végre neki felesęgűl az Magdalna aştonyt, à Frantziai Király leányát. Mikoron ez immár mind kęş vólna, A menyeközęnec helyerőt kezdęnec vetęlkődni. A Magyaroc Budára kęuányác vala. A Bęts orşágiac Bętsbe, A Czehec kedig Pragába, E dolog ért ki ioue Pogiebradi György, à Czeh orşági Gubernator, Czeh orşágból, nyoltzuan lóual, Bęts orşágba, és à Dunaig ioue, És meg izenę à királynac, Hogy soc icles dolgoc vólnánac, miért kellene ő felsęgéuel şõmbe lőnni. A király be hiuatà őtet: De nem akara be menni. A király nagy sereggel ki męne hozáia. Ott şõmbe lőuén egymással, tractalánac az menyeköző dolga felől: Es kiuánya vala à Gubernator, Hogy Pragába lőnne. Mikoró à királyt nem birhatna rea: Nagyon busuluán el męne à Királytol Moruába. A király kedig az éyel vişsa ioue Bętsbe, Bánkodni kezdę rayta hogy bussulua vişsa bczátta vólna à Gubernator, ki egęş Czeh orşággal bir vala.

Láslo K. meg akara iác házastani.

Kőueteket boczátà ezokaért reggel à Gubernator vtá, hogy azzoc meg engednęc őtet: Ha kedig meg nem engednęc: Tęhát mindent igęrnęc neki. A kőueteç nem érhetęc el az Gubernator, hanem şinte

Láslo K.
Czeborhá
gba meg
gen.

hanem finte Moruába iutánac hozza. És mikoron semmiben nem akarna engedni, A köuetecc meg igérec neki, hogy Prágába lönne à menyeköz. Mikoron meg tertecc volna à köuetecc: A király minden dolgait meg bõrze Bets országba, Es vtra indulla, nagy néppel Czeh ország felé. De Betsbõl el menuén, ot hadià az vduarbirónál Hunyadi Mátyást, és meg hadia neki, Hogy vgy örüzne ast, mint à két fõmét: Es hogy ne hinne senkinecc, Hanem az wyából ki vona à gyúrét, és meg mutatà à peczertet neki, mõduán, Midõn ez allat iroc, akoron küldied ötet vtánnam.

Mikoron annac vtánná Láslo Király kezelgetet volna Prágához Ki iõue eleybe à Rocketzán, nagy soc Papockal, és nagy soc Deák kockal, kic à Romai Pápánac ellenfégi valánac, Es nagy ssep oratio ual és örõmmel fogadac ötet. De à Király meg vtála õket, és sçl ked uel meg kõsene. Meg sem kõsente volna, Ha Pogicbrad meg nem bõlõ totta volna: Mert à Púspekecc magoknac foglaltac vala tellyesfeggel. Annac vtánná eleybe iõuénec à Pápás Papoc, nagy soc kereszteckel erecklekkal, és nagy õ kintórnálnac vala. Ezeket látua, Örüle az zoknac, és ssep bõual kõsene nekic: és le bõluán à lóról, tere dre esec à keresztec elõt, és meg czókola ast. Látuañ est à Czehec, kic Pápától nem fûgnec vala, igen bosonkodánac rayta. De nem bõlánac semmit.

Heábván
to tracta
iás.

Prágába iutuán, à tób dolgoc vtán tanátsba gyúlénec, és külemb külemb helyekre valo köueteccet válastánac, és el boczatánac. Es tractalánac, egyeb dolgoc felõl: Mint kellene à Pápa ellenféginec kiket õc eretnekeknecc neueznecc vala, eleit võnni: Mint kellene az or bågokat meg óltalmazni à Tõrõkecc ellen: Mint kellene meg engedtelni az Frideric Czaárt. És miképpen kellene à menyeközét kèstteni zc. Es nagy és dűbes köueteccet boczatánac Frantziába, az Károly Királyhoz, à mennyasbõnac az attyához: Ebben valánac à Magyar wrac közzül két bázan: Az Bets országbeliecc közzül is két bázan: Czehec közzül is két bázan: Ezecc közet vala à Patauii Púspecc bázat magáual. Ennec felette, soc asbõnyiallatoc és leánzóc, Hogy ezzecc el hoznác à menyasbõnyit. Nagy kazdagfaggal és fényesfeggel vala ez è köuetecc.

Nagy kö
netfeg há
rom nem
zetbõl.

Láslo K.
meg bete
gûl és meg
hall.

Mikorõn ecképpen mindenec késten vólnánac, és immár minden országokbol iõtten iõnénecc à menyeközõre. Imè mi lön? Karacson hauánac 23. napian, éyel 12. orakort à Láslo Király sebes betegfeggel hertelen meg betegüle. Egybe hiuác mindiárt az oruos Doctrokat,

Doctórokát, De mindé tanáczoc és czelekedetec à Doctórokac he
 aba lón, El hiuatác az Pogiebradi Györgyet is: És à király annac
 sóluán monda. A te emberféged és nagy hiwféged én nálam nyil-
 uán vagyon: A te iouóltodbol vagyoc én à Czeheknecc Királyoc.
 Aft tudám, hogy focckaig lönnénc együt è dúczósségbe: De az Isten
 nem akaria: Hanem iob életbe akar vinni. Én meg halloc. Ezo-
 kaért tégedet két dologra kérlec. Előre: Hogy fel vegyed az orsó
 gnac gondiát. Másodikra: Hogy à Magyarokat mind békéuel ha-
 za boczássad, Azonképpen à Bets orsógiakat is, és mind à többit,
 kicide gyútenec. Es kezét nyuyta Pogiebradinac, A Pogiebrad
 igen kezde sirni, anyira, hogy semmit nem sólhata ezekte à király-
 nac. Végre vigasztalni kezde à Királyt, És fel fogada azzokat à Ki-
 rálynac, mellyeket kiuán vala tölle.

Láslo K
 sól Pogie
 brádi Gyö
 rgynec.

XXIII. RES.

ANnac vtánna à Király minden ó ékefégét testamétomba ha-
 dià à Prágai Egyháznac. Annac vtánna meg gyonéc à pap-
 hoz, És wrat von: Es à febületre tekéntuén, Christus wrúknac imádsá-
 gát kezde, à Mú Attyánkat. Es mikoron finte az vége felé iutot
 volna annac imádkozásába, ki méne à Lélec belöle, Nagy czende-
 séggel.

Vala kedig finte az napon, mikoron estendöuel az elöt meg es-
 kút vala az Hunyadi Iánosfnénac, és Hunyadi Láslónac és Mátyás-
 nac Temesvárot, hogy ó attyokfia akarna lönni: Es hogy soha az
 Hunyadi Láslónac vétke ért, az gyönyet Ciliai Groffot meg
 ölte vala, boóóbut nem akarna állani: Hanem öröcké akarna ást el
 feleyteni. Nagy czoda lón ez. Vgy büntete az igaz Isten, az hála a-
 datlanfagot az Hunyadi Iánoshoz, és à hitnec meg séggését ó ben-
 ne. Lón kedig ez mikoron irnánac Christus wrunknac búletése vtán
 1458.

Istennec
 czodálatos
 itéleti.

Mikoron ecképpen ki mult vólna az Láslo Király: Pogiebrag
 titkony ki vona à gyúrót à Király wyából: Es haza sietuén leuelet
 ira à Betsi vduarbirónac, à Király neuéuel, Es meg hadià, Hogy
 mindiárást, és nagy hamarsággal küldene az Hunyadi Mátyást
 Pragába, à Pogiebradi Györgnec kezébe. Es igy czeleködéc az
 Vduarbiro, látuán à Király peczetét. Mert reménsége vala Pogieb-
 radinac, hogy az Hunyadi Mátyas meg szazolna igen nagy sómá-
 ba. Igy lón Hunyadi Mátyás foglya az Pogiebradinac. Es nagy tí-
 teségbe tarttya vala ötet.

Hunyadi
 Mátyást
 visític fogud

Mikoró annac vtána kihiredéc à Királynac halála, nagy rómülésbe
 lónec mind az orsóagoc. De à Magyaroc né igen bánkodnac vala rá
 yta, Miért

kedig ez wrac valánac: Szekei Tamás, az Auránę wr, Rozgóni Sebestyén, Kanisai László, Szent Miklósi Pancrátz, Es míd az Erdeli wrac és Nemesec, és az alföldiec mind, kikkel minnyáian az Hunyadi Iános igen iól tót vala. Eze minnyáian nagy hála adásból egyút iöuénec fel Szilagy Mihállyal. Az irigy és pártos wrac kedig Budára gyúltec vala, Gara László, à Nador Ispán, wylaki Miclos, az vayda: Banffi Pál, az Linduai, és többen effeliec. Ezzec mind tartnac vala Szilagyitól, Miért hogy irigységből sockat czelekettenec az Hunyadi Iánosnac nemzetlége ellen: Ezért gyúltenec vala egybe à Budai várba. Ez is örögbiti vala az ő felelmeket, Hogy mikoron Szilagy Mihaly az wrackal, és à néppel à Rákosra iöt vólna, másod éyen mindiárt meg fogyà és be álla à Duna, hogy szabadon által mehetnec vala.

Az irigy
pártos wrac.

Altal menénec ezokaért nagy sokan az Hunyadi Mátyásnac parttyai közzül, kic által hiuác az wrakat Budáról à gyúlesbe. Végre kedig anyin lönec, hogy vgyan erőuel kezdéc őket által hozni. De Szilagy Mihaly eleit vöue é felelemnec: Mert fel kiáltatà: Hogy à gyúlesben, feie iósfága vesztés allat, senki erőuel semmit ne cze ködnéc, Hanem hogy szabad lönne à gyúles. És az wrakban által küldé Budára, és glit leueleket küldé az wraknac, hogy szabadon, és minden bántás nélkül iöyhetnénec az gyúlesbe, és esmét visssa mehetnénec. És mikoron az wrac el iötténec vólna, egy nyihány napic tanátskozánac de heába. Látuán ašt Szilagy, à gyúlesnec közepin mindiárt ackasfo fat fel ásatà, és méssár sęket tétete mellé, Es ašt kiáltata: Hogy valaki az ő válastásnac svaút nem akarna az Hunyadi Mátyásra adni: Mindiárt sörnyű halállal kelene annac meghalni.

Altal hiuác
Budáról
az wrakat
az Rákosra.

Látuán és haluán ešt az pártos wrac, igen meg iyedénec: Kiuáltképpen hogy látac, hogy az Szilagy népe az egész gyúlest környül vötte vala. Es elő iöue Szilagy Mihaly, és à gyúlesnec közepin meg álla: Es ecképpen kezdé sállani: Tudiátocké, wrac, Hogy Királyunc meg hólt: Ezért iöttunc immár egybe, Hogy Királyt válastunc magunknac, Mert Király nélkül semmi képpen nem lehetunc. Ha sockáig mulatunc az válastással: Nem ió: Mert ki imide söl, Ki amoda, és nem leszen à dolognac vége. Minec vránna à Királyi mag, az Mariaban el fogyot, Es immár erre kénseritötunc, hogy idegen nemzetektől kuldulnunc kel Királyokat, Műnemű nyauallyákban és ny omorúságokban löttunc legyen, ašt minnyáian iól tudiatoc. Olyan aruaságra iutotunc immár, Hogy nem tudunc houa follyamni: és kinec bátorúsággal adhasuc Királyságunkat. Így vólt à Czeheknek is

Az wrac
meg iyedénec.

Szilagyia
Mihaly or
racióia az
gyúles elöt

hekne is dolga. De hogy az ő királyi birodalmoc meg ne nyomorodnéc, Őnen közzülec válaštottanac Királyt magoknac, à Pogiebradi Györgyét. Őc immár nyugodalomba vadnac

Mű is ezokaért azzoktol tanollyunc. Ha mű ezokaért az Gubernator fiat, az Hunyadi Mátyást, műmagunknac Királyà válaštyuc: vgy tetzic ennekem, né lešen gonos. Ezokaért ez az én sóm, Hogy ešt válaššuc. Mert miképpen hogy az atya meg šabadi totta az oršágot mind külső, mind belső ellenšégektől: Azonképpen à fiánac birodalma allat is nyugodalomba lehetűnc. Meg hidievec, wrac, Nem mešše táuozi az atyánac nyomdékától. A minemű hála adással kedig minyáian tartozunc az ő iámbot atyánac kiki meg gondollya. Vndokul meg őltévec az ő ieles fiát, az Hunyadi Lászlót, Ašt à vétket el tőrellyévec mostá, à másic fiánac Királyà válaš. a ššual. Ha valamit vélekörtéc felőle, Hogy vđouel boššut kezdene állani raytatoc, az bátya, az Hunyadi László halalaért: Im én kezes lešec érőtte, erős hittel, Hogy meg nem emlekőzic arról. Ezokaért, kérlec és intlec minnyáian túteket, hogy ešt az Hunyadi Mátyást válaššatoc è may napon Magyar Királyà zc.

Szilagi Mihaly kezes lešen Hunyadi Matyas= ért.

II. RES.

Mikoron Šilagi el végešte vólna az ő hoššu bešédét, engedni kezdénec. és dicziric vala à Šilagi bešédét, hogy minde nekbe igazat mondot vólna. De kéric vala ezé: Hogy à másodic na pra hallaštánac az válaštást, És ecképpen czendéššeggel ebbe mará da à dolog. A partos wrac allatomba ššombe lőnec Šilagiual, és az ő tárfaiual: Es meg ieletőc ašt: Hogy félne az Hunyadi Mátyásnac boššuállásától. Šilagi felele felőle. Vgy engedénec az vtán minnyáian az válaštásnac: Es kötést tőnec egymással.

Hunyadi Matyas válaššatic Magyar Királyà.

Másod napon esmet minnyáian egybe gyűlőnec. Es nem šoc tanáts vtán, ki hozác az ortallyt az wraknac tanáczából, hogy Hunyadi Mátyást válaštottác vólna Magyar Királyà. Es az egéš gyűlés fel kezdé kiáltani: Éltele az Isten Matyas Királyt: Es nagy örömbe és vigaságba lőn az egéš köššég. És mindenűt éneč šóual dicziric vala az Istent.

Gubernator ššoreznec Matyas Királynac.

Vala kedig Hunyadi Matyas czac tizenhet eštendős, mikoron Királyà válaštác. Ennec okaért vgyan azon gyűlésbe végezéc ašt, Hogy Gubernatora lőnne à Királynac, az ő iffiu vóltaért, az oršágnac nagy gondiaiért, Azokaért az egéš gyűlés Gubernatora válašta à Király mellé Šilagi Mihályt: Hogy őt eštendeig à Gubernatornál vólna minden hatalom: Es vgy šállana az egéš oršágnac birodalma à Királyra. Mert ő is az őt eštédőbe meg érnéc, az ő vđeie šerént, Ec-

berént, Ecképpen adác ezokaért Szilagyi Mihálynac à Gubernátorfágot, Es őtet rendeléc arra, hogy az wy Királynac be hozására gondia lönne.

Szilagyi Mihaly, az Gubernator, egy leuelet ira és egy folyo köuettől küldé ašt à Czeh Királynac, az Pogiebradi Györgynec: Es abban meg ielente neki, Hogy à Magyaroc Királya válaštottác vólna az Hunyadi Mátyášt: Es kéri vala őtet, Hogy meg kéšbitene őtet, és az végekbe küldene: A satzolás pénzről gondot akarna ő visselni.

Hire tesic Pogiebradnac az Matyas válaštásás

Mikoron ezokaért à vaczorán neki hoštác vólna, à Czeh Királynac, Szilagy leuelét, és meg oluasta vólna ašt, Hunyadi Mátyas ott vl vala az ašcalnál az vaczorán, mayd az vtólso helyét tartuán: És à Király fel hiaa őtet, és à fő helyre vltete melléie. Mátyás è šokotlan dolgot látuán, igen czodálkozie vala rayta, és nem győze elegget amélkodni: Fél is vala egy felől, Hogy ez valami küšcbšégére ne lönne neki végre. Végre meg kérde à Királyt: Miért czelekődnéc vele olyan šokotlan módon? A király monda neki: Hogy czac őnnéc vigan: Az vaczora vtán ió hirt akarna neki mōdani. Vēšteg halgata az iffiu: és rakua vala à šūue amélkodással, reménšéggel, è melet félelemmel is, És nem chetic vala.

Pogibrádi meg oluasta à Szilagyi Mihály leuelét.

Azonközbe Szilagyi Mihály el boczátà à gyűlést, és az wrac mind Budára gyűlénc, hogy meg várnác az wy királyt. És Szilagyi Mihály be méne à kápolnába, és nagy sirással ki ašatà az Hunyadi Láslo testét, hogy az ő huga gyermeke, az wy Királynac à battya ot ne feckenéc à gyilkosoc, és az aruloc közet, és viué őtet be Erdelybe, az ő atya koporsóia mellé, nagy tišteséggel. Es annac vtanna vgy kezde az Mátyas Királynac be hozásához, nagy hammaršaggal. Mert még azon tēlben, minéc elōtte el oluadna à gyęg. siete őtet be hozni. Mert melléie véué az Vitęsi lánost, az Váradj Púšpekét, à Šékely Tamášt, Rozgoni Sebestyént, à Caniša Láslót, és à Pangratzot. Elmet à Šokoly Petert, és à Chanadi lánost, ki hadnagya vala à Szilagyi seregénec.

Szilagyi Mihály ki ašatya az Hunyadi Láslót.

Es Eštergomnal által menénec à gyęgen à Dunan, és fel menénec à Moruai határba. Az vtból gyakorta köuetekeket küldénec az Czeh Királyhoz, és keric vala őtet, Hogy ió vdeien kéšvölne, és hozna à királyt az határba: és meg igéric neki à satzolo pénšt.

Az wrac menec Matyas Király ért.

Azonközbe vaczora vtán az Pogiebradi György, à Czeh király, mikoron Hunyadi Mátyás olyan czodálkozásba vólna, à mint oda fel meg mondottam, à kerbe hiaa Hunyadi Mátyášt, és ott monda neki: Mit atz enněkem Mátyás, És nagy ió hirt mondoc tenęked, mellynec igé őrűlš? Meg adodé enněké, à mit tōlled kéuànoc? Fedele Mátyás: Mit adhatoc, Holot fogoly vagy oc? Nagyob őrómet nem mondhatnál enněkem, Mint ha meg šabaditanál è fokšágból.

Pogiebrá-
di kőfőben
Hunyadi
Máttyásnac
mint Ma-
gyari Ki-
rállynac.

Ezer öröcké hála ado lönnéc te fellegednec : Es mindent adnéc, a mit adhatnéc. Es monda à Király neki: Vduöz légy Máttyás, Magyar Király: Vduöz légy Magyaroknac felléges feiedelme, kit czoda képpen válastot az wr Isten. Mert à Magyaroc à Rákosra egybe gyüluén, tégedet válastottac Magyar Királlynac, Nézuén à te attyadnac iámborfágot, és az ő loc ió téteményit. Isten vólt veled, és czac ő óltalmazot meg.

Pogiebrád
à Czeh Ki-
rály, leán-
yád aiánl-
ya Máttyá-
s Királly-
nac.

Ezokaért, felléges Máttyás Király, Kérlec tégedet, kötést tegyunc egymással, és erősítúc aít az én leányommal valo wy házafággal: és egyenlő tanáczal és legítiségeuel meg óltalmazuc à két országunkat: Mert hidied, hogy háboruc az embereknec elmei, Es nemel lyec igen tiűtetég kiuánóc: A kőfőgnec akaráttya is igen haylando. Ezokaért è may napon nēked aiánlottam az én leányomat, hogy az legyen házas társod: Mert méltó is arra, hogy az legyen, És hogy annac általa meg erősítesséc mű közetunc à kötés: Együt biritatoc az országot nagy űereterbe. Vtőlűor, ides fiam Máttyás: Im űabad légy. Isten nagy és kazdag országot adot tenēked: Engemet kináltanac à satzolásban hatuan ezer forinttal te érőtter: Meg engedied, hogy aít el vehessēm, Hogy abbol meg tóldhassam à menyeközénec nagy kölczégét. Im ninczen még három hólnapia à László Király halalánac, és mind kettűnket à kegyelmes Isten Királya tön, engemet à Czeheknek, Tégedet à Magyaroknac. Nagy czoda dolog ez. Nagy hálala adáísal tartozunc mind ketten az Istenec.

III. RES.

Máttyás
K. minden-
be enged à
Czeh Ki-
rállynac.

Ezket meg haluán Hunyadi Máttyás: Mindenekbe engedelmes lön, nagy örömmel, à Pogiebrádi Györgynec ő kiuánásiginac, és igen meg kőfőne neki: És ió hit allat meg igére neki, Hogy mind à téuē akarna löuni.

Azonközbe iuta Silágyi Mihály az wrackal, és nagy sereggel Stratnítza városba, melly az Morua viznec parttyán vagon, Es estue oda iutuán, táborba űalánac. Az Morua viz kedig meg oűttya egymástól Morua országot, és Magyar országot. űinte akoron talál kozéc oda ióni à Czeh Királlynac is, az Máttyással, és az is táborba űállá à tulso parton.

Szombte le-
űnec mind
ket felől.

Másod napon mind két felől űépen fel kēűlénec, és mind à két sereg az viznec parttyára iuta, egyic innét, à másik túl. A tulso seregen à Czehc közűl kűiűue az Hűyadi Máttyás, és elő álla à partó, és meg mutatà magát, à Magyaroknac: Innéc az egēű sereg, minnyáian à

nyáian à Magyaroc tērdet fōt haytānac nēki, Es v̄duōzlic vala ōtet mint Magyar Királyt. Es nagy vigafāggal kiáltani kezdēnac, és az wy Királynac minden iót kiuáni: Annac vtāna dobokat vtēnac, és minden trombitáckal ōrōmet fuānac egy egēš orāig. Es hallyác vala az ō vigafāgos kiáltāssokat nagy mešše földic. Annac vtāna vgy menēnac az wrac šōmbe egymāssal ket felōl. Es mikoron im- már šōmbe állanānac egy māsšal, Elō állā az Vitešī Ianos, az Váradi Púšpec, és az Magyaroknac, és az egēš oršāgnac neuēuel nagy šēp oraciot és bešēdet kezdē, és eckēppen šōlla:

Vitešī Ianoš
Orac
tor.

V̄duōz légy Mátyás, Magyar Király: kit az egyenlō válaštās à Magyaroc kōzet Királyā tōt, minden ellen mondās nēlkūl, mind à Tanāts, mind az wrac, mind à Nemesec, mind az egēš kōššēg. V̄duōz légy à Magyar népnc egyetlen egy remēnlēgec. V̄duōz légy à šent Hunyadi nemzetlēgnec egyetlen egy maradēkia. Isten adia, hogy à te Királyi birodalmodnac à kezdeti igen iō šerenczes legyen, és az egēš Kereštyēnlēgnec elōmentēre. Kōnyōreg te nēked à te Magyar oršāgod, Hogy sies hozzáioc, és fogd kezēdbe az birodalomnac šigyelit, hogy igafāgba legyen birodalmod, à te oršāgodnac nagy ki tericštēlēre. Minēmū šūuel legyenec à te Magyarid hozzád, Ebbōl veheted ešēdbe, Hogy mind hátra hattāc az magokat kinālókat, régi, nagy, gazdag és haralmas feiedelmeket, és tégedet, iffiat, válaštottanac magoknac Királyul. Meg emlekōštēnac à te iāmbor atyādnac emberlēgērōl és vitez vōltārōl: És vgyan azon iōšāgokat keresnec te benned is, Es vgyan igen remēnlēc hogy mind azzokat meg talályác te benned.

Az egēš oršāg is, igen meg kōšēni à felsēges Királynac, Pogiebradi Ggyōrgynec, hogy az ō šerelmēt ebben is meg mutatta à Magyar Nemzethōz, Hogy tégedet ki tekerte à Németeknec kezēbōl, hogy oda ne vešnēl: Es meg tartot tégedet ōmagoknac. Őrōckē meg akar az Magyar Nemzet emlekōzni, nagy hála adāšsal, ez ō nagy iō tētērōl. Mostan kedig ielen meg aiāndēkoza ōtet à Magyar nemzet ez arany sommaual, és terhēuel, Es kēri ō felsēgēt, hogy iō nēuen vegye: Innēt toua tōbbel akaria ō felsēgēt meg látogatni: É melet, ōrōckē valo barātsāggal kinālyā à tištēšēges Czech nemzetet. És valamiben el végešte à Felsēges Király, az Pogiebradi nemzettel, az ō dolgāt, à mū Felsēges Királyunckal, Ašē meg akaria à Magyar Nemzet meg állani mindenekbe. Ešē is minnyāian à Magyaroc igen meg kōšēnic à felsēges Királynac.

Vitešī šōll
az Pogiebrad Királynac.

Hogy olyan szép kézülettel, és olyan dúszes sereggel, nagy tisztelgessel ide hozta a mű felséges királyunkat, mellyet kiáltképpen minden tisztelgés hála adással vesűc ő felségétől Ennec okaért könyörgunc tú kegyelmekekne, Hogy nekunc boczásatoc a mű felséges Királyunkat: És meg tarttyuc hiwféggel a kötést, mellyet tú kegyelmecekel töt.

Mátyás
K. által id
az Magyarokhoz.

Mikoron az Várad Púspec el végešte volna az ő bešédit, Min-diárt, nagy foc kéncecekel által ioue az vizen az Mátyas Király a Magyarokhoz: És vele ioue a Czeh Király fia, Victorinus. Es mikoron által iöttenece volna, Magoknac lönece: Es Mátyás Király meg hadiá, hogy neki adnác a satzolo pénšt. És méglen meg oluasnác a pénšt, Mátyás Király szépen šólla az Magyaroknac, És meg köšene nekic, Hogy meg nem vtáltac volna az ő iffiuságát, Hanem Király a válaštottac volna: Es meg igére magát: Hogy az ő életét nem akarna kiméleni az oršágért, Erre is igére magát, Hogy erőšsen meg akarna örúzni a kötést, mellyet a Magyaroc képeben töt volna a Czeheckel: Ešt is igére. a Czehekne, Hogy mind a két nemzetet egyenlő böczületbe és tisztelgésbe akarna tartani mind éltig, Erre is igére magát, hogy mindenekben az iámbor attyánac nyomdékait akarna köuetni, és hogy az ő reménségeket semmiben nem akarna czalni: És a bešéd közet meg tölenece šömei könyucekel, és touáb nem šólhatá.

Mátyás
K. šóll az
Magyarok
nac.

A Czehec kedig ašt fogadac, Hogy őc is meg akarnác állani a kötést mind éltic, és a Magyarokat šeretni és böczülleni: És minden segítéget igérénece a Magyaroknac, a šükšegnece vdeiere.

A Czehec
fogadást
tešnece az
Magyarok
nac.

Mikoron kedig a satzolo pénšt meg oluastac volna, Egymás kezét fogac a Magyaroc és a Czehec, és meg erőšítac a kötést ön közetec: Annac vtánna Victorinus, a Király fia, meg elelgete a Kiralyt, és Czeheket rende, kic el késértenec őtet šinte Budába: És nagy örömmel és širášsal valánac és buczuzánac el egymáštól. Es Victorinus, a Király fia, által méne az vizen.

IIII. RES.

A Magyaroknac viš
ša indulnac
ac Mátyás
š Királyal.

A Magyaroc fel véuen Királyokat egyenešt allá šieténece vele Buda felé. Az vton mindenút nagy örömmel vária vala őtet a köššeg, és iót kéuánnac vala neki az Ištentől, és elö mentet az ő királyi birodalmánac. A seregbe kedig az vton nagy emberšeggel és nyayaššaggal višele magát mindenhöz, nagy vig és ió keduet mutatuán mindenekehöz. Mikoron šinte hűshadiadban Eštergom felé a

gom felé à Dunára iöttenev volna, immár röppedezni kezdet vala à gyög: De még is à feregnec nagyob része által méne à Dunán à Királlyal, A többi kedig allà tartánac Pesthre. Mikoron másod napra el közelgettec volna Budához: à Púspekec, és minnyáian az wrac ki iöuénec Budáról, Azzockal is à Budai Biro és az egész tanác. A Papoc is ki iöuénec Processioual, hordozuán képeket, és mindéféle egyházi sörbámokat, és énekeket monduán. A Sidoc is ki iöuénec, hordozuán à törüénec két tábláiat.

*Az wrac
eleybe iöu-
nec Mátyás
K.*

A kapu elöt menyezet allà fogác à Királyt, Es à Biro, az egész tanáczal és várossal supplicálla neki, hogy az ő törvényeket, és régi királyoktól nyert szabadságokat meg confirmálna. Es meg confirmála azzokat esküéssel. Vgyan ezent igére esküéssel az wrac is, minec elötte be boczátanac ötet az várba. Mikoron be iött volna az várásba, Mindiárást be viuéc ötet Bodog asbony egyházába. És mikoron à tanácsház elöt el menne, kiáltani kezdenec à foglyoc, kicket à Kéntstarto meg fogatot vala az elöt valo vdökben Es mind meg szabadita azzokat. Mikoron à templomba be ment volna, Az Wr Iesus Christusnac, és az Bodog asbonnac hálákat adta: és fogadátsokat tön, hogy az ő szolgálattyokban mindenkoron akarna foglalatos lönni.

*Az Budas
iac sólnac
Mátyás
Királynac*

A templombol fel viuéc ötet az várba, és az vton nagy vigaság gal lön mind az egész nép, mind wrac, mind à Nemessec, mind az városbeli fő népec, mind az egész kösség, És Istentöl minden iöt ki uánnac vala az wy királynac. Mikoron az várba be ment volna, és le telepedet volna, Nem soc nap mulua az ország dolgaihoz kezde, Hogy azzokat lépé el rédelne, és le czendeširene. Es az ő választételin minnyáian czodálkoznac vala: Es minnyáian dicziric vala az iffiat, hogy mindenbe az Királyi méltosága šerént viselne magát: Még azzoc is az wrac, ki c irigységböl ellézettéc vala az ő választáffát, dicziric vala ötet, és hozzáia haylánac. De az wrac, az ő attyánac baráti, mint Vitęsi Ianos, az Váradi púspec, Dienes, az Esstergomi Ersec, Silagyi Mihály, az ő anya bátya, Rozgoni Sebestyén, Canisfai Láslo, Sokolly Peter, és à többi, mindenkoron környüle forgolódnac vala, és vigyáznac vala, Hogy semmiben ne czeleködnéc az ő Királyi méltosága ellen. Es ő maga à Királyi birodalomnac à kezdetibe semmit nem czeleködec az ő hirec és tanáczac nélkül. Mikoron valamit à tanác eleybe, vagy à kösség eleybe kel vala adni: Minnyáian el amélkódnac vala az ő bölcz és meg ért bešédin. Mikoron az wrac rend šerént sólnac vala à dolgokhoz à tanátsbá,

*Mátyás
K. be visio
az Budai
várba.*

*Mátyás
K. diczi-
reti.*

Figyelmeteffen halgattya vala őket. Mikoron egy nyihánstör az w-rac ellenkednec vala egymással à tanáczbá, Nagy böczülette feddic vala reáioc, és egyenességre inte őket: Egy nyihánstör el halgatya vala est. Egy nyihánstör még az Gubernatornac tanácztát is meg vonsta vala: de nagy mértékletességgel.

Mattyás
K. irigy.

Látuán est az wylaki Miklós, à Nadori Ispan, és à Pál, és az egyeb ellenkezőj, és estekbe véuén à Király elmeier, hogy olly igen okos volna az ő iffiuságára: kétségbe esénec az ő reménsegekben. Mert őc est variác vala, hogy à Király az iffiuságnac értlen vólta ferént, minden aprofágot és gyalázatos dolgokat kezdene czelekdödni: Hogy őc annac vtánna abból okot vennénec panansfolkodásokra, és à patuarkodásokra: Hogy ezekböl wy haboruságot indithatnánac az országban. Mert à Nador Ispan, az ő nemes vólta ért, kiuánya vala à Királyi Birodalmot. Nem hitte vala kedig, hogy ollyan meg ért erkölcsü vólna az Hunyadi Mattyás. Igen nehezli vala, és vgyan bánya vala, à királynac ollyan meg ért tanátskozásit, és czelekedetit. És felette igen bánya vala, Hogy à Gubernator, fel emeli vala az ő barátit.

V. RES.

Az vduar-
beli régi-
mérég.

HOgy ezokaért meg nyomhatnác à Silagyi Mihályt, álnac tanáczból à Király eleybe menénec és nagy hiwséget és sere-tetet mutatánac bebedekben à Királyhoz, és vduarlánac neki. És mikoron valami okot kaphatnac vala, erőssen vádollyác vala à Silagyt à Királynac, hogy gyúlölségbe hoshatnác őtet à Királynál. De à Király el nem akara sackadni az ő Baratinac tanácztától: Hanem az ió fenytékre vgyeközic vala, És gondolkodéc arról, hogy Feiedelem vólna, Es miczoda ő hozà vllendö vólna. Alhatatos lön ezokaért az igaz törvény tételben, A büntetésben kedig kegyelmes lön: A nyomorultakhoz kegyes lön: A birodalomba gyors és eses: Az ellenkedö esetekben bátor elmeü és merés: Az ő czelekedetiben kedig okos: De à tisztésig kiuanasban meg hágia vala à tzelt: És nem tud vala semmit el halgatni. Az Veneckel gyakorta nagy együgyúséggel czelekedic vala: Es aual allatomba mind ki vési vala belöllec, mit forgatnac vala süuekben: és végére megyen vala minden keresit tanáczoznac. Ecképpen visgallya vala az emberek nec süueit, és mindenben eleiket vési vala, Hogy nem igen hammar czalhattyac vala meg őtet.

Mikoron à

Mikoron à Királyi birodalmot kezébe vötte volna, Mindiárt à Coronafelöl kezdé fapológdni. Mert látta vala, Hogy nem maradhatna az ő Királyi birodalma sockaig álhatatosságba à Corona, és à Coronázás nélkül. A Tanátsból ezokaért el boczáta az Vitési Iánot, az Váradí Púspecket, más két wrral à Czafárhoz, Hogy viséba kérnéc tölle à Coronát. Mikoron ezec Betsbe iöttene volna, És meg beállottéc volna előtte à köüetséget: Olly vállástön à Czafár nekic, Hogy iól vesic vala abból esekbe, Hogy czac beféddel akarna őket tartani. Ezokaért heába viséba teréne Budára. Mert az Frideric Czafár, miért hogy à Corona nálla vala, gondola, hogy még à sin allat hozzá férne Magyar orfághoz: És az wy Királynac irigyí, az wylaki Láslo, és Pál, az ő társaiual, allatom Titkos a-
ba biszattyác vala à Czafárt: Czac hogy meg tartana à Coronát, rulócz nez'
Őc okot vehetnéne abból, hogy Hunyadi Mátyás nem lehetne mellyec az
Magyarí Király à Coronázás nélkül. Ez ockal vgyeközne vala wracköz-
ötet ki tolni à Királyi birodalomból. zül.

Azonközbe az wy Mátyás Királynac, az ő Királyi birodalmá-
nac à kezdetibe, igen nágy hadac kezdénec lönni. Egyic hada lön à Mátyás
Romai Frideric Czafárral, ki irigységéből, miért hogy à Magyaroc
ötet hátra hattác vala az válastásba, és ő helyébe Hunyadi Mátt-
yást, egy iffíat válastottác vala, mindenkoron tör vala az wy Mátt-
yás Királyra: Melly dologhoz igen segite az wylaki Miklosnac, és
annac pártosínac viséba vonyása. Mert inkább akarnac vala ezec eng-
edni az vdegen Német Czafárnac, hogy nem mint az ő vérekne-
c az iffíu Mátyásnac. A pártosoc kedig nagy wrac és sokan valá-
nac. Ómaga az wylaki Miklos, Nador Ispán, A Graphnitzer,
Baumkircher, Hilderborn, Banffí Pál, az Linduai, Palótzí Láslo, és
sockan többé az wrac közzül à túlsó Magyar orfágha. Ezec közet
vala az Gross Sigmód is, à bent Györgyi, egy igen kazdag és nagy
wr. Ezec minnyáian esztekélic vala à Frideric Czafárt, Es nagy som-
mát is igérne vala neki, és egyeb búkségeket, éléssel egyetembe,
Czac hogy vetne az olah innast à királyi birodalomból. Ezec ért
nagy reménységbe vala Frideric Czafár: És vgy tagadia vala Hu-
nyadi Mátyástól à Coronát, Es mindenbe rea tör vala.

Vala kedig ačkoron az iffíu Mátyás Király soc nyauallyákba
és berenczekbe. Mert az ő tárháza tellyesléggel vres vala. Az or-
fágha berinverte soc viséba vonyásoc valánac: A melet a partola-
soc is valánac az wrac közet: A Magyaroc kedig, ki imide, ki am-
oda vonson vala: Nemellyec is az wrac közzül nem igen ke-
méntálnac vala Mátyás mellet: É melet, Silagyi Mihályt is,
à Király rokonát, nemellyec mayd félre vontác vala, hogy
háborgani

háborgani kezdé à királlyal. Est kedig czac arra műueltéc vala az irigy arulóc: Hogy az iffiu meg rőtene à birodalomnac nehez vól tától, és ő maga fel hadna, és el feknéc melőle. Nagy gondokban, és nagy sapolodáffokban lőn ezokaért ackoron az iffiu Mátyás Király.

Bátor Bún-
ná Mátyás
ás Király.

De ő kemény elmeű, és erős bátor búuű lőn, és semmit rem gondola ezeckel. S'ólla ezokaért mind ezec felől à S'ilagyi Mihály Gubernatoráual: És az ő attyánac barátíual közlé az ő tanácsát, Iá-nossal, az Váradi Púspeckel, Kanis'ai Lászlóual, Rozgoni Sebestyén-nel, Sapollyiai Emreuel, à kéntstartóual, és à Pangratzal. A tanács e-zeket mind meg rostáluan, Aft végezéc: Hogy miért à nagy kőuet kező had három vólna, és egyiktől nem óhatna magát à Mattyás Király, Hogy három Capitányit válaštana, és azzoknac hadna à dolgot, mit kellyen mindennec kőuűl czelekedni.

VI. RES.

Arwy Má-
ttyás Kir-
ály három
Hadnagy-
ot válašt.

V Álašt ezokaért à Király három Capitánt. Elsőt az Frideric Czafár ellen, à Nagy Simont. A Czeh predálo latroc ellen, à Rozgoni Sebestyént: A Töróc Czafár ellen, à S'ilagyi Mihályt. Mikoron à Capitányoc válaštua vólnánac, mindiárt földot kiáltatà és népeket gyúytete. Látuán kedig à Magyaroc, hogy enyi soc nya-uallyáioc, minden felé támadot vólna, hogy azzokból vesedelem ne kőueikőznéc reyáioc, minnyáian el iőuénec, és fel iedzetetéc neucket: Azonközbe minden fele hadi bősámokat kébitete, és bōw éiēst. Miért kedig hogy à Király vřesen találta vala à tárházok-
kat, Az wrakat és à Púspekeket kénšerite rea, Hogy mind louagok-
kat, mind darabantokat keletéc adnioc, és küldenioc.

Wylaki Mi-
klos el ha-
iol Máty-
ás K.

Czac alig lőnec ezec végezue, vgy iuta à hír: Hogy az wylaki Miklós minden pártossíual, és az innerső Magyar oršágnac egy na-gy réšéuel el haylottanac vólna Mátyás Királytol, és haylottanac vólna à Német Czafárhoz. A melet est-is mondác: Hogy à tulsó Magyar oršágba à lator Czehec predálnánac minden napon, és allà iőuénec mayd Pesthic. Annac felette: Hogy à Töróc is igen fel kezdene iőni. Mert à Frideric Czafár, az wylakinac és à tōb pártosoknac tanácsából el boczáta vala az ő Hadna-gyát őtt ezer emberrel, Hogy à felső Magyar oršágra tá-madna. Az el iőuén, előšer à Sabariaj Vármegyęket, hol Na-gy Sombat

gy Sombat vagyon, meg kezdé, dulni à falukat, és nagy fokot meg holdoltatá. A kic nem adiac vala magokat à Német Cza-
 fárnac, azzokat mind el dullatá: Nagy fokot el rabola. A kic ellene
 támadnac vala, azzokat fegyuerrel és tüzzelel vésté el. Onnét méne
 az Vas Vármegyébe, hogy egybe adna magát az ő társaiual. Az al-
 so Magyar országbol az wylaki Miklos három ezer éberrel fel méne el
 eybe, kic közzül ezerezen merő fegyueresec valánac: A többi huszá-
 roc valánac. Hoza esmet nagy sereg drabantokat velle. Azonkép-
 pen à több pártosoc is, ki ki mind az ő seregéuel oda méne hozà na-
 gy gyorsan.

Mátyás Király ezen nem sápolódéc semmit: hanem az vála-
 tot Capitánt, à Nagy Simont, mindiárást ki küldé Budából, és meg
 hadia neki, Hogy az ő seregéuel hammar fel menne, és bõmbe sál-
 lana à Frideric Cza-
 fár Hadnagyáual, és à pártosockal. Mert bátor
 sáuel vala à Király, és sémít né fel vala mőduá: Ha én meg verheté à
 Németec: Ez nagy tisztességemre leßen: Mert aszt mondia minden
 ember: Am az iffiu Mátyás Király meg verte à Romai Cza-
 fárt. Ha kedig el véstem én az viadalt: Aszt mondiác: Am à tudatlan
 iffiat verte meg. Bizic vala ehöz is, Hogy velle valánac az ő atyá-
 nac barátai, az iambor alföldi Hősec, és amà régi gyakorlot vitezec,
 kic sokbor az ő atyáual együt vitanac vala, és nagy diadalmokat
 vőttenec vala az ő ellenfégeken.

Nagy Si-
 mon Capita-
 nány.

A Capitány Nagy Simon el inditá à sereget az ellenfégeckre.
 És hogy azzokra ére, kic el haylottanac vala, erőssen vésti vala őket
 dúlással. A kic kedig az elhaylásnac okaj vóltánac, Azzokat fegy-
 uerrel és tüzzelel vésti vala. Végre fel iuta Kerméndic, melly város
 vas Vármegyében vagyon, holot hállotta vala lónni az ellenféget
 táborban. És bátorsággal mindiárást bõmbe sállá vellec táborban.
 És mikoron meg bõmlelte vólna az ő táborokat, bänkodni kezdé
 rayta, hogy bõmlelte vólna vellec: Mert látta vala, hogy sockal
 többen vólnánac, Hogy nem Mint à Király népe. Es nem tudia va-
 la, Mit kellene műuelni: Mert meg vonni magát az viadaltol, Na-
 gy ségyennec itéli vala. Az viadalt kedig láttya vala, hogy nagy
 kár és veszedelem nélkül nem lehetne. De bizic vala az ő népének ió
 és vitez vóltába: Est is gondola: Hogy sokbor meg sokta vólná
 à berencze azzokat meg segiteni, kic vakmerő képpen neki men-
 nénc. Ezokaért est végeze magába, Hogy helyt akarna állani, és
 meg akarna vitzközni vellec.

Nagy Si-
 mon Capita-
 nány meg
 kezdi az
 visza von-
 nokat.

Mikoron ezokaért látta vólna, Hogy az ellenfég ki iõne, és se-
 reget kezdé-

Vinac egy
mással, Az
Magyaroc

reget kezdene rőndelni az viadalomra: Nagy Simon is kezdé az ő seregét el rőndelni: És mindiáráft egybe roppona à két sereg, és vini kezdénec egymással. Az wylaki Miklos à iob bányába vala, Groff Sigmond kedig az Bal bányába: A Németec à seregnec derekába valánac. Erőssen viuánac à Németec az wylakiual és à Groffal: Mert láttyác vala, hogy sockal többen vólnánac. Nagy Simon kedig à Magyarockal vitez módra viuánac, és várnac vala czac à Berenczetól. Es Nagy Simon erőssen bistattya vala az Hősöket, és inti vala őket, Hogy bátor búuel vitezködénec, És hogy el ne veszténec az ő régi ió neucket.

VII. RES.

Az vakme
ró bátor-
ság né min
denkoron
báznál.

AZ Wylaki az ő bányáual tolni kezdé à Király népét az bal bányába. Látuán est à Németec, à fegyueresséc, nagy bátorsággal tolni kezdéc à Király seregénec közepit. Látuá est Nagy Simon, hogy keucs vólna az ő népe, és hogy à nagy erőnec ellene nem áthatna: Meg bólita az őueit, hogy lassan lassan hátat adnánac vele egyetembe. Hátul kedig rendelete egy erős sereget, hogy azzoc hartzot adnánac azzoknac, kic vtánna kezdenénec sietni. Az wylaki és Groff Sigmond mindiárt meg tétét futatánac à trombitássockal: Hogy à Németec ne ontananac enyi soc Magyar vért. Mert meg elégebnec vala az diadalómal. Nagy Simon el balladuán, à Királyhoz tere, A Czafár népe nagy örömmel, mint à diadalmasoc, Betsor bányába fel menénec.

Az Hőséc
igen bán-
kodnac.

Mikoron à Király népe olyan kortzot vallot vólna à Nagy Simonnál, Halálra bankodnac vala à Hőséc reyta, és czac nem à tűzre tesic vala magokat érötte. Mert bégyenlic vala, és igen bánkodnac vala az ő ió neueknec el vesztésén. De à Király vidám ortzáual fogada őket, és monda nekic: Ne bankodiatoc Hőséc ezen. Így jár à Berencze. Ez à iouendő diadalmoknac bizonyos icle. Mert vgy akaria à Berencze, Hogy előber apro bégyeneket és károkat kóstollyon à Feiedelem, Kinec annac vtánna ió Berenczeie lebé. De à kinec előber igen ió Berenczeie vagon: Végre az nagy Berencze tlenfégekbe esic. Így könyörget à Nagy Sádor az Istéeknec, Hogy előber meg kóstoltatnác vele à keserőt: vgy adnánac az vtán az idest, és à ió Berenczeket neki: Vgy vólt az Policrates előber igé ió Berenczes, és igen diadalmos: De annac vtánna nagy bégyen val-

Mattyás
K. vigasztá
llyá az Hő
seket.

lásokban

lásokban forgot, méglen el veszt. Ezokaért semmit ne bánkódgya-
toc: és semmiben hátra ne állyatoc. Mert nem czoda hogy így jár-
tatoc: Hollot olly igen sockan vóltanac amazoc, Tú kedig igen ke-
uesen amazokhoz képest. Innét touáb kel gondot visselnúnc, hogy
nagyob diadalommal el t örellyúc est è kis sómérmet.

Es à király ömagában gondolkodni kezdé, miképpen okosság-
gal eleit veherne ez veszedelemnec. Kőueteket boczátà ezokaért az
wylaki Mikloshoz, és à Sigmond Groffhoz: És azzoc által könyör-
ge nekic: Hogy meg gondolnác est, hogy Magyaroc vólnánac: Es
miképpen eddig sáckaszkodot vólna à begény Magyar ország az vis-
sá vonyásokból: és könyörge nekic, hogy immár el hadnác az vgy-
yeközeteket: holot iól meg ertethnéc à régi veszedelmekből, az ió-
uendőket. Sockal tisztégesb vólna az önen attyokfiánac, az igaz
választot Királynac engedni, hogy nem mint vdegénec. Es hogy öc
ithon à fő tiszteteket visselnéc, és mindeneket birnánac, Czac hogy
à Király neuét hadnác az Mátyásnac. Es fogadà nekic, hogy eg-
yebet semmit nem kiuánna töllec.

Mátyás
K. öhofon
czelekódie

Mikoron à kőuetecc egy nyhán sör el mentec és visszá iöttec vól-
na, végre mind à kető esmet à Királyhoz hayla. Es Mátyás Király
az ö okosagából, az Bosznai Királyságánac neuével le köté az wyla-
ki Miklóst: A Groff Sigmondot kedig à felső Magyar országnac fő
Kapitánfágnac neuével. Az öczét kedig az Erdéli Vaydaságnac ne-
uével. Mihelyt è népeket ki rándithatà à Czaßárnac pártolásából:
Ottan meg lánkoda à Czaßári vgyeközet. Mert ezec kazdagoc, ha-
talmasoc, eszes, és ió vitészlő népec valánac.

Az wrac
visszá haj-
olnac Má-
tyás Kirá-
lyhoz.

Annac vtánna mindiarást Mátyás Király wyitani kezdé az ö
seregét à Czaßár ellen, Mert hogy minden oknélkül kezdet vala
Magyar országhoz, A Czaßár is, az előbeli diadalom ért fel fuualkod-
uán gyúteni kezdé az ö népét, és minden felől el hiua à segítéseket
Az wylakit is, az ö társaiual el hiuatà: De ezec vesztéc lönec. Mert
ast is meg bántác vala, hogy ollyan nagy kárt töttenec vólna az e-
lőt az Magyarokban. De nemellyec azért à pártolóc közzül mel-
léie menénec az ö népeckel. Mátyás király kedig az ö seregét
biza az Groff Sigmondra, és el boczátà ötet az ellenség ellen El in-
dulla ezokaért nagy bátorsággal à Czaßár Hadnagyá ellen. Es Mi-
koron sómbe sállottanac vólna az ellenséggel, ottan à Groff taná-
czkozni kezdé à Nagy Simonnal az diadalom felől. Es monda
Nagy Sim-

öyonna
késül Mát-
tyás K. az
hadhoz.

Hammar
változás:
Tegnap
Német ma-
Magyar.

*A Nemetec
müneműec*

Nagy Simonnac: Lehetetlen dolog ez, Simon, hogy Királyt emel-
hessenec az országba valami pártolás nélkül. Mert ki imest magya
raza felőle, ki ama st. Én az előt ellene támadtam vala à Mátyás
kiralynac, nemelly okokból: Te kedig mű ellenűnc viual, Es à gon-
os berenczéből valamenyére te is, sinter mint én, meg fertesztetted
à té neuedet. De mostan, kérlec tégedet, Emberkediűnc mind ketten
És vitézségűnc kel el tőrellyűc az előbeli vitézségűnket, hogy az gya
lázot helyébe, tífte ségűnc legyen: Es ha kedued vagy on hozzá, kér
lec hogy igen reggel, még virratánac előtte, indullyunc ki à sereg-
gel, és vűűc még à Czaár táborát. Mert gya korta igen ió meg iy-
esteni az ellenséget vakmerő bátorsággal, Kiuáltképpen kedig à
Nemetec. Mert à Nemetec természet berent kouellyec. Ha látnac az
ellenfégebe valami félelmet: Anyira el híűc magokat, hogy annac
vtánna nem álhat ellenec senki. Ha kedig valamenyére meg iy-
esthetic, Anyira félni kezd, hogy soha helyére őtet nem álhatatni.
Egybe hiyuc ez okaért mind az Hadnagyokat, és à Századosfokat,
es adiuac eleikbe, és hallyuc meg az ő tanácsokat is: Es inczűc őket,
Hogy kiki mind virratánac előtte késűllyen, és mikoron meg vűc
à dobot, vűűc meg az ellenséget.

VIII. RES.

*Mátyás
K. népe
meg űri à
Nemet
Czaárn=
actáborát.*

*Meg veri
az Máty-
ás K. népe
à Nemet
tábort.*

HAluán est nagy Simon, dicziri vala à Groffnac tanácsát. Es e-
gybe hiuatuán à Hadnagyokat, és Századosfokat. mindent el
végezēnc vellec. Es az végezēs berent, még hayálnac előtte, meg
vűűc à Czaár táborát. Mikorō azzoc véletlennűl meg látac, hogy
raytoc vólnánac à Magyaroc, Igen meg iyedēnc, Noha bekereckel
kőrnűl fogtác vólna magokat, Azért nehezen álhattyac vala az el-
lenség nec reáioc valo rohannását. Mind ket felől ezokaért igen na-
gy kiáltás lőnc, és nagy zőnc bona, Es egy része à tábornac meg őtal-
mazására sietē: à többi vesbeked nec vala à seregnec sörzēsén. Mihele
ki kezdēnc indulni à táborból: Raytoc lőnc à Magyaroc, és el ve-
rēc őket: à többi, hogy meg né álhattyac vala à Magyaroknac reáioc
valo rohannását, Mas felől ki futamánac à táborból, hátra hagyuán
minden söršámokat, és keteputákat. Hátul vtánoc sietē à Nagy Si-
mon, és nagy sokat le vága bēnc az el futásba. A Sigmond Groff
mikoron meg vűűc vólna à tábort, Meg tēűűc futatà. Es meg dul-
uán az egész tábort Groff Sigmond, és meg diczēruén az hadako-
zók nac vitézségeket, el indità à sereget, és viuc aűt à Kiralyhoz na-
gy őrómmel. A király nagy őrómmel fogadà őket, diczēruén az ő
vitez vűűtokat: és ecképpen meg forbotla à Czaárnac rayta vűűc
diadalmot.

Hogy meg

Hogy meg hallotta volna Czaſár, hogy Groff Sigmond meg verte volna az ő erejét:igen bänkodic vala rayta,És felette igen ſégyenlő,Hogy az iffiu Mátyás Király diadalmos lőt volna ellene. Es mindiárált kétſégbe kezdé eſni,az Magyar Királyi birodalomnac meg nyéréſe felől: Es annac vtánna engedelmesb tanácsokat kezdé magánac fogni. Mátyás király kedig keményben kezdé à Magyar Coronánac dolgát fogni: Es wyonnan à Tanátsból köuetecket boczáta Frideric Czaſárhoz, És nagyob ſeligyſéggel kezdé à Coronát tölle kiuanyi,hogy nem mint annac előtte. Annac felette à békeſég felől is kezdé vele tractálni à köuetecek által. Arra is kérni őtet:Hogy fia gyanát akarna Mátyás Királyt tartani:Es hogy óltalma alla vönne à Magyarokat,Es egyaránt tartana mind à kettőt,à Magyarat,mint à Németet: és à Németet mint à Magyarat. A köuetecek közet fő vala az Viteſi Ianos,az Váradi Púſpec.

Frideric
Czaſár i-
gen ſégy-
enli magát

Mikoron à köuetecek Bęts orſágba mentenec volna, Német wyhellybe találac à Czaſárt. És mikoron ſőmbe lőrtenecek volna, Eſekbe vőuéc, hogy nem olly igen darabos volna à Czaſár, mint az előt. Es az Váradi Púſpec, ſoc tractálás vtán, végre erre hozà à Czaſárt, hogy ſabadon meg igére à Coronát, Aſt is fel fogada, Hogy Mátyás Királyt fia gyanánt akarna tartani,Es hogy öröcké valo kötélſt akarna tőnni à Magyar nemzettel: Czac hogy egybe férhetnénecek az egyeneſſégnecek cickelin. Aſt ielenti vala à Czaſár, Hogy à Coronaért, mellyet őneki adtác volna meg tartani, nagy buſſuláſſokat és károkat ſvenuedet volna. Mert ezért ſállottac volna meg Német wyhelyt, És azért dultác volna meg az ő orſágát. Eſt is veti vala: Hogy à meg holt Lábſlo király ért felette igen nagy kölczéget tőt volna. Es ezeket mind meg kelene gondolni az Hunyadi Mátyásnac. Annac vtánna: Miért hogy tölle békeſéget kiuánna, és az haſnos nyugodalomtól nem irtóznéc, Azért ő kéſ volna à békeſégre,és innéc toua nem akarna hadat Magyar orſág ellen indítani: Kiuáltképpen, ha láttya, hogy Mátyás Király nem kezdene háborgatni az ő régi barátit,kic ő neki vóltanac és vadnac Magyar orſágba,És véget kezdene vetni à ſoc alatomba valo gyűlöſéges practikaláſsoknac.

Az Máty-
ás Király
köueti Fri-
deric Cza-
ſárhoz.

Erre à Mátyás Király köueti,az ő királyoknac neuében,bizonyos képpen felelénecek à Czaſárnac:Hogy ha ő felſége frigyec ſőrzene vele,és meg adna neki à Coronát,Minden boſſuſágokról elakarna feleytközni:És hogy minden tiſteſéggel leendő volna ő felſégéhöz,és minden népeihöz,A Czaſár annac vtánna ollyan valaſſal viſſa boczáta à köuetecek: Hogy tractálnánac az ő Királyokkal,az ő tőt nagy kölczége felől,Es a Coronánac váltságá felől Hogy aſt meg

A köuetecek
derék vál-
aſt teſnecek
Frideric
Czaſárna-
c.

gy aſt meg nyernéc tölle: Erról kedig ió vdeien válaſt tónnénc neki. Méglen kedigez lönne: Aſt akarna, hog à frigy mind két felöl meg állana.

IX. RES.

Mátyás
K à Czeh
kóborlok
rakúld.

A Kóuetec viſſa terénec à Királyhoz. És midőn Budára allà iótténec vólna, Találác à Királyt, hogy à Czehec ellen valo haddal foglalatos vólna. Mert el boczáta vala à Rozgoni Sebeſtyént, hogy à tulſo Magyar orſágot meg tiſtitana à kóborlo latroktól, kiket à Giſera be hozot vala az orſágba, még mikoron az Erſebet Királyné aſſon bir vala az orſágban. Sőt az Hederuári Lörintzet is, az Egri Púſpekt, reáioc indította vala. Mikoron ezokaért meg halgatta vólna à kóueteket, Meg érté az válazból, mű vólna à Frideric Czafár feiébe, Tudnia illic, Hogy telheterlenſégből czac pénſt kéuánna: Es igen örüle à kóuetſégnek. Mert gondola: Ennec az ő feſuén kiuánſágát be tölthettyúc pénzel, És ecképpen meg menekedem az egyic nagy hadamtól: A tób hadaknac annac vtanna könyebben gondiát viſelhetem. És adà az válaſt à Tanáts eleybe: Kinéc az wrac és attyác is igen örülénec. Es aſt végezéc, Hogy gyorsán kellene hozzá fogni, Hogy meg nyerhetnéc à frigyet, es hogy meg válthatnác à Coronát. Czac egy nehez dolgot aránzanánac benne: Hogy nagy ſomma pénſ fogna rea menni, mellynec à Király mayd nehezen ſerét tehetne. De mind azon által minden felé kellene aſt egybe kotrani. De Mátyás ezen nem ſapológéc ſem mi. Mert tudia vala, Hogy à Magyaroc à Coronánac válczágára kéſen kezdenénec lönni, Hogy az eſmet kezekbe kőrülne.

Szilagy
Mihály.

Azonközbe Szilagy Mihály, à Király rokona, mind oda allà vala az alföldre, és meg óltalmazà az végeket à Törökec ellen. Mikoron meg értötte vólna, hogy à Király frigyet ſörzet vólna à Romai Czafárral, igen örüle rayta, és nagy ſorgalmatos ſapológáſtól meg meneködec.

Mátyás
K. menyek
közéie.

Szinte az vđőben lön az Mátyás Királynac menyeközéie az Kathalin aſſonnyal, az Pogiebrad György, à Czeh Király leányával: kit még à fokſágban iedzet vala magánac, minéc előtte ki ſabadúlla. A Czeh wrac hozác aſt Czeh orſágból, nagy tiſteſéggel és düczöſéggel mind ſinte Terenczénbe. Ott véuéc annac vtánna aſt fel à Magyar wrac, és nagy kébülettel és pompafággal hozác aſt alla Budába: Es ot Budán lön à menyeköző nagy ékeſſéggel. Igen keduelé és ſereté aſt à Kathalin aſſonyt Mátyás Király: De nem ſockaig éle nálla. Mert à negyedic eſtendöbe, még à Coronáznac előtte, halla meg: Kin à Királynac nagy keſerüſége lön. És el temeté őtet ſent Sigmondba.

Kathalin
Királyné
aſſony
meg hall.

Immár előtte vala à had, à Czehec ellen, kic kóborlanac vala à tulſo felő Ma.

so felső Magyar országba. Ezt è nyomorúságot kedig törzötte va-
la Magyar országnac az Ersebet Királyné asszony, az László király-
nac az anya. Mert ő hozta vala először be az országba Giscrát, és Te-
lephust, és azzoknac kezébe birta vala Kassát, Zólyomot, és több vá-
rasokat à felső Magyar országba. Azzoc után ióuénec à több Czehec,
kiket Fratereknek neveznek vala. Azzoc nagy sok kastélyokat épü-
ténec berinterte nagy hammarúsággal, És azzokban egybe gyúluén
berinterte kóborlánac azzokból, es nagy pusztaságot művelnek va-
la minden felé az országba: Mert predalással keresik vala életeket, Es
sok gyilkosságokat művelnek vala minden nap. Tarta ez nyauallyás
vdő Magyar országban mayd huszon nyóltz estendeig. Es à kóbor-
ló latroc míd béllal saguldnac vala, és mayd Pesthic érnec vala. Meg
mondottam az előt, Mint ment vala az előt reáioc az Hunyadi la-
nos, az Gubernator: De két szer czac nem oda veszté az ő hadát.

Az lator
Fraterec.

É kóborló latroknac fejedelmi valánac, à mint meg mondám,
Giscra, és Telephus, Ezec melet esmet à Komorotzki, és az Valga-
tha. Ezec kezébe vala Sô vár, Szeccz, Kassa, Zólyom, Bestertze, Szepli,
és sok egyéb városoc. A Komorotzki és az Valgata wyonnán két
Kastélyt építettek vala az hegyec közet: és azokból bátron toluay
lánac mebbe földre.

Még nem mult vala tellyességgel estendje az Mátyás Király
birodalmánac, mikoron meg békéléc Frideric Császárral, és az ha-
dat indita à Czeh kóborló latroc ellen. Rozgoni Sebestyén ezoka-
ért à Királynac paranczolatyából által kele à Dunán, és Eger felé
méne táborba, hogy egybe adna magát Lászlóval, ki akkoron Egri
Púspec vala. Sietuén ezokaért Egerbe iuta, Hogy eleit vehetne à
Czeheknek, hogy azzoc éléssel, és egyéb hadi törősamockal meg ne
rakhatnác à két wy kastélt, mellyeket à hegyec közet építőttenec
vala: Hogy azzokat meg vehetne, és el hányhatna. Az egyic kastélyt
Galgotznac, à másikat Vadnánac nevestéc vala.

Rozgoni
boczáttya
Mátyás
K. à Czeb
latrokra.

X. R E S.

Rozgoni Sebestyén először meg állta Vadnát, melly egy ma-
gos hegyen vala: de nem vala még kész. A seregnec egyic rész-
ét az hegy allat hadià, hogy ot meg lesné à Czehek, ha ki kez-
denénec bekni à kastélyból, hogy ne boczátanác őket máshoua. Ho-
gy először meg sagulda à kastélyt, Kún találta à Czehek, mind à
két Hadnagyockal, hogy kún asralokhoz le vltenec vala. Mikoron
Valgatha látta volna az ellenséget, nagy sok Czeheckel be futaméc
à Kastélyba, Hogy asit meg óltalmazna à Magyaroc ellen. De Mi-
koron látta volna, melly serényen kezdettéc volna à Kastélynac vi-
uásat, mindiárt kétségbe eséc: És hától ki seckeléc à kastélyból, és
Galgotzba balladà. Mikoron Rozgoni Sebestyén vitatà volna há-

Rozgoni
meg állta
Vadnát.

MATYAS KIRALYNAC

rom óraig à kastélyt, annac vtánna meg véué aít, És czac heten hól tanac vala meg à Czehec közzül: A többi mind fogua esénc. Es Rozgoni Sebestyén küldé mind őket à Királynac.

Rozgoni
megbállyá
Galgotot.

Mindiárt heuenébe indira à népet à másic kastélynac is, Galgotznac. Abban valánac mind keten, Komorotzki, és Valgatha: És nagyon meg iyetenec vala, Miért hogy látac vala, Hogy Vadna el költ vólna töllec. Ki oroszkodánac ezokaért Galgotzból, és Sétre kezdenec sietni, melly nem mebbe vala Egerhöz: De à Láslo Púspec seregétől, mellyet Rozgoni féllal hagyot vala az hegy allat az mezőben, nem meheténec el. Látuán ezokaért est: Az ő seregeckel, mellyben mayd het száz Czeh vala, futni kezdenec az hegyekre, az erdőkbe. A Láslo Púspec vtánnoc vze az Huszárockal, és nagy sokat le vagánac hennec. Válasta à Láslo Púspec à seregből vtánnoc, Mert sítte estue vala. Azzoc kedig fel léselstéc à parasit népeket, és reggel minnyáian síténec az Erdőkbe, és nagy sokat ki vadásztánac közzülec, és leuágac őket. Harmad napra meg térénc. És fogua hozánac közzülec harmad fél százat à táborba. A parasit népec annac vtánna egy egész hetic is mind vadástac őket az Erdőben, méglen mind meg oléc őket. Rozgoni Sebestyén annac vtánna est az harmad fél százat, az Valgathauat, kit meg foktac vala az erdőben, à Királynac küldé. Lön ez kedig sítte sít György nap tayba, mikoron előster meg veréc à Czeh Kóborlókat.

Keresztes
had támad
à Czeh kó
borlókra.

Meg vesic
Mistia kas
télyt.

Látuán est à parasit nép, hogy az Isten berenczet adot vólna az wy királynac Fel támadánac, és Keresztes hadat támasztánac, és egybers mind vagy ött ezeren menénec az Rozgoni Sebestyén melé, és az Nagy Balás melé, harmad nappal Pinkestnec előtte, és minnyáian ingyen, minden föld nélkül, igeric vala magokat az viadalokra. És mindiárast el induluá, meg balác à Mistia kastélyt, mellyet az Bodog aszony egyházából épütetec vala, három mély föld Kassa-hoz. Es mindiárast ostromnac menénec, és semmiképpen nem súnénec, méglen meg véué à kastélyt. Négy száz Czeh vala benne: De egy sem szállathatà el.

El vesnec
à Czebla
troc.

Onnet el induluán Pinkest vtán, Gálsetre menénec. Es aít is meg vouéc. Annac vtánna menénec à fő toluaiokra, à Thelephre, és az Axamitra, kic Sárospatakot, és egyéb soc kastélyokat birnac vala. Azzoc kedig ketten sómbe szállánac à Király népéuel. De miért hogy czac két ezeren valánac, Meg veréc őket. És vesénec az vtközet be vagy hat százá: Es foglya esénc vgy mit két százá. A többi kedig el szállánac. De annac vtánna à parasitág reaioc támada minden felől, és czac elég szállathattánac két százat el: A többit mind meg oléc. Az Axamit az vtközetben hala meg. A Theleph czac tizen négyed magúat szállada el.

Vtánna vze

Vtánna vze vgyan az Láslo Púspec: De Theleff Sárosba Ballada, egy erős várba: lásont meg Balla ezokaért, mellyet egy egyház környül épütetec vala, Mellyben hallotta vala lónni egy Vdertzkit, ki à Czeh kóborlo latroknac egyic Hadnagyoc vala. Az Vdertzki ki Ballada éyel lasonból, és más Kastélyba futamec, binte à Lengyel határba, mellyet Breznitzenc neuezic vala. Másod napon meg adác az Láslo Púspek nec lásont. Öremest vtánna ment volna Vdertzkinac: De Sáros vár vala az vtban, mellyben Theleff vala. Elméne ezokaért, és meg Ballá Sáros várát: Es nem soc nap mulua, meg vöue aßt: Mert fel adác neki. Vtánna akar vala menni Vdertzkinac: De meg mondác neki, hogy wy várba ment volna, binte az Lengyel határba, Miért hógy ezokaért rayta vala à tél, Minden népéuel, nagy vigasággal visssa iöue Mátyás Királyhoz. De nem vala még vége à Czehec ellen valo hadnac.

*Meg Balla
lyác Sáros
várát.*

XI. RES.

AZ vdoöbe, az irigy fandarloc annyira hoßtac vala az Nagy Szilagy Mihály dolgát à Király elöt, hogy annyira haragut vala rea, hogy meg akaria vala ölettni, olyan tö embert, önen rokonát, ki ennyi soc iöt czelekedet vala velle, Ebböl eßedbe vehetet, Miczoda Oßcola legyen az Vduar: És mint kellyen ember nec az Feiedelmek nec iö akarattyokba bizni. Az okát nem tudiu, Miért haragut völt olly igen rea Nemelleyec aßt mondiác: Hogy az iám bor Szilagy Mihály, ólalkozot volna à Királyi birodalom vtán: De semmi. Mert el vehette volna aßt, mikoron à gyülésbe az egész orßag meg kinállá ötet velle. Nemelleyec eßt mondiác az okánac lónni: Hogy ö, az orßagnac rendeléséböl, Gubernátor löuen, gyakorta és soc dolgoz ért dorgálta legyen Mátyás Királyt, és nem mindenekben Ballára boczáta. Mert igen iám bor, és igen kemény ember vala à Szilagy Mihály. A Király kedig iffiu, furtsa, nagy akaro, és egy mindenre kés vala. Mellyből fél vala az iám bor Szilagy Mihály, hogy ollyant ne inditana az ö felfualkodásából és hertelenkedéséböl, Hogy annac vtánna kurtzot vallana miatta, és nagy bömérembe hozna magát, és mind az ö egész nemzetiségét.

*Szilagy
Mihály nac
rötonetes
historiája.*

A Király leuelet ira Szilagynac, és kére ötet, hogy à Tibßa mellé iöne: Mert igen nagy dologról kellene egymással Bölnioc. Mikoron Szilagy à Tibßa mellé iutot volna, és senkiröl semmit nem félne: Hertelen reà küldé Mátyás Király az ö seregét egy faluba, és meg fogatá ötet. Igen czodálkozic vala Szilagy Mihály rayta, Mit müuelne az ö rockona, Huga gyermeke, Mátyás Király. Az egész nép kedig meg budulla rayta, és minnyáian elamelkoduán

*Mátyás ki
rály leue
let ir Szil
lagynac.*

mondánac: Mi patuart czelekedic à Kiraly? Igy kellé fűzetni az iábor rockonánac az ő nagy iötéteit? Bezec vndoc dolog ez. A Királyi méltóság és dűczőségért ecképpen kellé fokfággal fűzetni az iambor rockonát? Órdeg vigyen el olyan dolgot.

Szilágyi-
nac panan
folkodása.

A Szilágyi Mihály kedig nagy bánattal őmagába pananfolkodic vala monduán: O bolondfágnac bolondfága. O balgatoc iffiu, hogy nem veszed ešedbe, houa, és melly nagy űgyembe višnec ez gonof, irigy és arulo fondorlóc? Nem bánkodom az őnen veszedelmemen: Mért én immár eleget éltem: Tíštetégem elég vagon. De te raytad bánkodom, hogy à te Királyi neuedet igy fer-
tešted, és űidalomba hozod mindé embereknę. Én semmi gonof nem czeleköttem: Méltatlan műuelét ešt raytam? De az igaz Isten meg büntet téged: t ezért. Haluán ešt Mátyás Kiraly, meg hadià, Hogy Szilágyi Mihályt fogua vinnéc Világos várba: és hogy meg hadnác à porkoláboknac, hogy vgy őrűznéc ešt à foglyot mind à két űömeket. A Porkoláboc, egyic Lábatlan Gergely, à mášic Datzo György, fokházba rőckeštéc à Szilágyi Mihályt, és darabantokat helyešténec à fokháznac aytaia eleybe. De mindennap iól tartác őtet, mint olyan ieles űömelyt. Szilágyi Mihály könyörge à porkoláboknac, Hogy engednéc nęki az ő régi Šakáczat, ki az ő űáia vžere tudna főzni: Meg engedéc ašt nęki.

Szilágyit
fogua višic
Világ. vár
ba.

De euel nem lőnec még czendēšec az Szilágyi Mihálynac irigyi és aruloi: Hanem, Naponként halálra kezdēnec őtet vádlani, És rea viuéc az iffiunac furcza elmeiét. Es leuelet ira à porkoláboknac: hogy feiét vőnnéc à Szilágyi Mihálynac. A porkoláboc tanácztot tartánac egymášsal: Mert irtőznac vala olyan ieles ember nec feiét vőnni, és olly hituánul el vešteni. El küldenec ezokaért egy fő embert à Királyhoz, ki à Király űáyából meg hallanà, Mit akarna czelekötteni à Szilágyi Mihallyal. Végre az Lábatlan Gergely őmagame à Királyhoz. Mikoton ezokaért à fő porkoláb oda vólna à Királyhoz, A Szilágyi Mihály Šakácza gondolkodni kezde az wránac meg űabaditása felől: Es űólla három tárfaiual, à Szilágyi űolgaiual. Es egy nappon reggel nagyon kezde kiáltani: Raytúc à Tő rőkec. (Mert Világos vár à vége felé vála) Hammar hammar mindé ember fegyuert fogyon. Minnyáian az várba el hiuéc kiáltását, és mindiárt fel rezennēnec, és fel fegyuerkőzuén, ki futamánac az vár eleybe, Hogy ot ellene állanánac à Tő rőknec. A Šakáts negyed magáual vtánnoc ballaga, és be zauára vtanoc à kaput: Es à kapuba le vágánac egy nyihányat à darabantokban. Es fel tőruén à fokházat, ki hozza az wrat, Szilágyi Mihályt, és az várat kézēbe adá.

¶ Mátyás
Kir. mélt-
atlan dol
84.

¶ Szilágyi
Mihály iá
bor űakat
š4.

A kic ki métenec vala à Tő rőkec eleykbe, látuán hogy űenki né vólna

vólna, viſſa kezdénec tenni az vár felé. De imè à kapu be tőue va-
la, és Szilágyi Mihály ki paranczol vala belőle. Es mikoron az vár-
ra erőuel kezdénec támadni: Lőéſſeckel hátra haytác őket, Es
onnét el pironkodánac. Mikorő ezokaért ecképpén Szilágyi Mihály
kezébe vőtte vólna az Világos várát, Paraſt népeket hiuatà belè,
és azzoc által rackata az várát éléſſel. Es allatomba el küldè mind-
iáraſt az ő hiw barati ért, és az ő népeiért, és azzockal meg erőſite
az várát. Annac vtánna ő maga Szilágyi Mihály nagy czendéſſég
be marada, Es ſemmiben nem vgyeközéc boſſut állani à Királyő:
Hanem mind az alfölden forga, és meg óltalmazza az végeket à
Törökektől, Es nem körülè többet az Vduarba.

Szilágyi
Mih. czon-
da képpen
ſér Világ-
várhoz.

XII. RES.

Mikorő immár meg ſabadult vólna: Kőuetet boczáta à Király-
hoz, és meg izene neki: Hogy ſockal többel tartoznéc az ő
ſakátſánac, Hógy nem mint à Királynac, az ő rockonanac: Miért ho-
gy ez hamiffan és méltatlan őtet à fokházba reckéſtőtte vólna: de
amaz ki ſabadította vólna őtet, Kinec ſoha ſemmi ióual nem vólt
vólna. Mellyből erre diczeretes hálaado new, Amarra kedig öröc-
ke valo hála adatlan new ſállot vólna. Es Mátyás Király igen ſé-
gyenli vala eſt. Es ebből tanólla: Hogy né kellene mindiaraſt egy
Feiedelemnec az fandarlóknac ſauát be venni, és fogadni.

Szilág. kő-
uetet bon-
czát Mat-
tyás Kir.

Mátyás Király viſontac leuelet írà Szilágyi Mihálynac, és fede-
lét ſaba az ő czelekedeténc, monduán: Én is meg hadtam vala, ho-
gy immár elboczatánac à foklágból: De bizony nehezlem aſt
tőlled, Hogy énnálamnál fellyeb beczüled à te ſakáczódat. Hogy
ez te raytad eſt, Nemelly emberec annac okai, kic nem iól éltene-
c az én iſſuſágomnac gyenge vóltáual: és az én Királyi birodalmő-
nac à kezdetiuel. De ne hidied, hogy valami gonóſ ſándéckal vól-
tam vólna hozzád: Mert mindenkonon meg akartalac böczületni,
mint rockonomat, ki ennyi iót tőt velem. De à te példáddal meg
kellet az én Királyi méltóſágomat meg erőſitenem. Mert egy-
nyihányan à datzos wrac közzül meg tanóltanac engemet, ő Kira-
lyokat, beczüleni, Látuán hogy tégedet, olyan fő embert, és roko-
nomot nem kimélettelec. Ezokaért, meg ne haborodiál ezen, Ha-
nem minden iót reményel felőlem. Rőuid napon nagy tiſteſég-
gel meg engeſtellyec, és az élőbeli tiſteſégedbe vltőtlec.

Mátyás kí-
rály viſon-
tac leuelet
ír Szilágyi-
nac.

Az másodic eſtendőbe à Király eſmet el boczáta à Rozgoni Se-
beſtyént az Magyar orſágba kóbórlo Czehec ellen. Előſer ezoka-
ért méne egy kaſtélyra, mellynec Patha vala neue, mellyet egy na-
gy hegyre épütettec vala. Ebben ſoc Czehec valánac: Mert erős va-

Rozgoni
eſmet bon-
czáttya M.
Ki. à Czech
latrokra-

la à kastély. Mikoron est meg szálotta volna, ostromnac indita à népet, előster meg töltuén az árakiár. Es mikoron erőssen meg ostromlotta volna, nem veheté meg aßt: Viszsa iöue ezokaért à Királyhoz, és monda neki, Melly igen erőssen meg óltalmaznac magokat à Czeh kóborlóc à kastélyba, Es melly igen nagy kárt vallon volna à népbe. Es meg monda à Királynac, Hogy meg ő felségének is elég gondot adnának à kastélyból. Mikoron Rozgoni viszsa iöt volna, nem találta à Királyt hon. Mert à Király napot tot völa Szilágyi Mihálynac, mikoron à Tisza mellé iönc: Mert ő is oda akarna menni, és meg akarna ötet engedtelni. A Király ezokaért lön à Tisza parton innet, egy faluba, mellynec Varkon neuc: Szilágyi Mihály ke dig tull ön à tulso parton Tisza Varánt. A Tisza parton ezokaért egynyihánvor egybe gyülnec ketten, czac egynyihányad magokkal, és vgy beszélenc egymással. Elöster nagy foc panaszokodalással kezdenc egymással vetelkődni, Es foc képpé meg mentec egymást. Végre meg követec egymást, és meg boczatának egymásnac: Es firuán öröcke valo kötést tönec egymással, à Púspekcec és az Hadnagyoc elöt. Azonközbe oda érközéc Rozgoni Sebestyén, és meg monda à Királynac, Mint iárt volna Patha allat, Mint vestötte volna el az ostromot: Es melly igé nagy kárt vallon volna à népbe. Mátyás Király ezokaért viszsa tere, Es Szilágyi Mihály el kéfére ötet szinte Egric. Mert à Király gyülest hirdettet vala oda, hogy ot tanaczkoznéc az wrackal, és az orfággal, az ő hadai felöl. Ot à gyülesbe à Király, esmet az előbeli méltóságba vltöte Szilágyi Mihályt, Es az egész al földet neki áda birtokába, hogy meg óltalmazna aßt à Törökec ellen. Es Szilágyi Mihály el buczuzuán, allà méne az al földre. Es mindiarást épüteni kézde az Köuü várat, és kezde aßt mindenképpen erősiteni Senderö ellen, Hogy minden félelem nélkül volna ellene.

Mátyás király és Szilágyi trancsalnac egymással.

Mátyás király viszsa ter Szilágyi Mihályt Egrö

Mátyás király ömaga megyen à Czeh latoroc ellen.

Mátyás király vesi à foc kastélyokat.

A Király ánnac vtánna el indula Rozgoni Sebestyennel à Czeh kóborlóc ellen. Es meg szálla előster Pathát, hol Rozgoni el vestötte vala az ostromot. Meg értuén à kóborlóc, hogy à Király ömaga jelen volna, söt kezdenc ki adni, és arra kéréc a Királyt: Hogy negyed napic frigy lönne közetec, és ne vitatna à kastélyt. Ha segítség né érköznéc negyed napic: Tehát meg adnac à kastélyt, De né iöyhete semmi segítség. Mert vgy sörította vala à Király à meg szalaskort à kastélyt, hogy sohol séki nem iöyhet vala à kastély felé. Negyed napra ezokaért fel adac à Királynac à kastélyt. Ánnac vtánna el méne à Király, és meg szállà à Saiomentébe kastélyokat, mellyeket à fel földön épüttéc vala: Es keucs munkáual meg véuéc azzokat. Ánnac vtánna Balozuár allà szálla, és meg véuén az vára

az váraſt, három kaſtélyt véúé meg, keueſ holnápí, Gemert, Dren-
czet, és Vídint. Annac vtánna à többire méne: És meg véúé Rhimá-
Sétſet, Sirczetet, Sáygraphr, Salgont. Két eſtendő tólt vala mind
ezekben.

XIII. RES.

ANnac vtánna à Kiraly viſſa tere Budába. Hadia kedig à had-
dal à felfölden à Szapolyiai Emrét, az orſág kénécz tartóíát, ki Máttyás
K. viſſa
ter Budá-
ra.
Szapolly-
ai Imre.
az ő attyánac baráti közzúl fő vala. É mellé ada Báthori Iſtuánt.
Vala az Szapolyiai Emrúel az ócze is, à Szapolyiai Iſtuán. Ez à bát-
tyánac engedelméből Sáros vár allà méne, melly Eperies ellenébe,
egy igen magas hegyen vagyon. Valánac ebben fő Kóborlo Cze-
hec, Pan Mattyás, Corabin, Maczin zc. Vala kedig ackoron Szapolyi-
ai Iſtuán Sibirbe, melly kezel vagyon Sároshoz: Mert erős tölbe Szapolly-
Iſtuán.
vala. Addig az gyalagóc rea menéne à fa kaſtélyra, mellyet Sáros
allat építettéc vala à Czehec, És à Magyaroc meg vőúéc aſt à Cze-
hektől. Es ebből ſűúet véúén à Magyaroc, Sároshoz kezdéne, à
Szapolyiai Iſtuán hire nélkül. De hogy az Magyaroc vakmerőkép-
pen és rend nélkül czelekedéne: à Czehec ki tamadánac Sárosból,
és igen meg veréc őket, és ſockat le vagánac benne.

Ebből à Czehec ſűúet véúén, mindiárt Sibir váraſra menéne A Czeh kő
borlóc me-
rőſkedne
és aſt fel akarác gyuytani: Mert czacfa váras vala: És ez is vala re-
ménſégec, hogy ott akarnác meg tapaſtalni à Szapolyiai Iſtuánt, à
Kiraly ſeregének Hadnagyát. Mikoron à louagoc à táborba láttac
vólna à Czeheknek indulattyát, Mindiárt vtánnoc vžéne, Mikoron
à Czehec fel gyuytottac vólna az hoſtſtatot, és vitatni kezdettéc vól-
na az váraſt: A Magyaroc hától raytoc lőne, és erőſſen kezdéne
reáíoc vini, Egybe fordulúan ott à két ſereg, erőſſen viuánac egy-
mással, és vndokul vágiác vala egy máſt. De à Czehec végre meg-
tolác à Magyarokat, miért hogy többen valánac. És à Magyaroc el-
ſalladuán, az erdőkre kezdéne tartani. Azonközbe be ſötűtetéc. Es
ecképpen válánac egymáſtól.

Mikoron eſt meg ertőtte vólna à Szapolyiai Emre: Sockal töb-
népet boczáta Sáros var alla, és erőſben meg ſállatta aſt: és v-
gyan ez vala ſándékia, Miért hogy à vár olly igen erős vala, hogy Szapolly-
ai Imrewy
onnan meg
ſállya Sá-
ros várát.
vgyan ki cheſtetné őket. Minden vtakat azért kőres környűl meg-
allatác, és erőſſen vigyáznac vala, hogy nem vihetne ſenki valami
éléſt be. Látuán eſt à Czehec, hogy nem hoſthatna ſenki ſemmi
éléſt be, és immár fogyatkozni kezdéne, Leuelet iránac
Szapolyiai Emréne, és Bathori Iſtuánnac, És kéuánnyc vala,
Hogy ſöm-

Hogy ſõmbe lehetnénc vellec. Mikoron à Pan Mattyas válaſt vót vólna töllec, S'óllani kezdé az õ tárfaiual az várnac meg adáſſa fel. Egy nyihány nap mulua meg egyeneſſülénc rayta: Hogy ha ſabadon el akarnác õket boczátani, minden õ keteputákkal, Téhát fel adnác az várat, S'apólyiai Emre meg engedé aſt nęki, Es harmad napra fel adác nęki az várat.

Annac vtanna el indita S'apólyiai Emre à ſereget, és wyuár al-
Szapolliai Imre meg veſi wyuárat. la méné, És keuęs nap mulua meg véué, mind wyuarat, mind Bicz-
 nęt, mind S'epelst, mind Kezmarkot. A tõb kaſtélyokat is mind viſ-
 ſa nyere, kit ki fúzetéſſel, kit fel adáſſal, Immár czac à Giſcra vala
 hátra, ki à kóborlo Czeheknecc feiedelme vala. Ez hogy látà, hogy à
 Király ellen elég nem vólna, Leuelet ira à Királynac, Abban elõſter
Giſcra leuelet ir Mátyás K. elõ ſámlálà, Mint lõt vólna kezdettõl fogua ez è viſſa vonyás Ma-
 gyar orſágba, És mind elegyedet vólna õ abba. Annac vtanna elõ
 ſámlála nęki az õ vitęzſégét, Mint viut az vta fogua, Menyéſter
 lõt gyõzedelmes az õ atya, az Hunyadi Iános ellen. Annac vtanna
 válaſt tõn, hogy Mátyás Király dolgát eſmerne Iſten dolgánac lóni,
 Ezokaért nem akarna vakmerõ képpen az õ gyõzedelmes ióbia
 ellen tuſakodni, auagy vini: Hanem minden erõſſégeket az õ pa-
 ranczolatyara kézbe akarna adni.

XIIII. RES.

Mátyás K. kőuetecc ket boczát Giſcrahoz **M**Átyás Király meg oluaſuán à Giſcra leuelét, igen örüle rayta:
 És mindiáráſt kőuetecek boczátà hozà, kic kezébe adna az
 erõſſégeket. Es ha el akarna Giſcra menni, tehat minden iót igér-
 nénc nęki à Királytól: és maraſtanác meg. A kőuetecc vgy czeleke-
 dénc, és mindenecket el végezuén, glitet adánac nęki, és az allat hoz
 zác õtet à Királyhoz. A Király vidám ortzáual fogada à Giſcrát, és
 monda nęki: Engemet ſoha meg nem gyõzeſi Giſcra, iótételeckel.
 Rutſág ha à Királyoc meg gyõzetetnec az viadalokba: De ſockal
 nagyob rutſág, ha meg gyõzetetnec ió tételeckel. Nyiluan vagy on
 elõttém, à te emberſéged és hiwſéged: Ezokaért nem bo-
 czátlac el más embernecc ſolgálni. Ennękem akaroc hogy ſogály,
 olyan emberſéggel és hiwſéggel, ſinte mint à meg holt Laſlo
 Királynac. Miért ezokaért eſt czeleketter, és az én ióſági-
 mat meg adtad minden munkanękül, és nem ſereſtęl touá-
 ba valo fáratſágot ennękem: Ezokaért è két aiándékok ved
 el moſtan Mátyás Királytól. Sólomos és Lippa tiyed legyen:
 Ennec felette meg aiándékozlac huſon õtt ezer arany forinttal.
 Im meg

Im meg házasítlac, és tíftefészes nemzetbe az wrac közükbe hely-
heftetlec magyar országba. Annac vtánna velem egyút hadakozál.

Haluán ezeket Gifera à Királytól, sírni kezdé, és monda annac
vtánna: Felsőleges wram: Mi dolog ez? Én inkább bűnretést érdemle-
ném, hogy nem mint olyan aiándékozást. Es el amélkoduán ezen,
A Királynac öröké való hiw szolgálattyát igére, Es meg esküüéc à
Királynac. Nem soc hólnapoc mulua, à Király válafta neki házasá-
gra az Ország Iános leányát. Es aual házasula meg: És annac vtánna
mind éltig hiw lón à Királynac.

Gifera alá
zatofon ay
ánlya ma-
gát Mitte
yás K.

Az Theleff kedig, ki el ment vala, à mint oda fel meg mondám,
visfta méne Czeh országba, Es miért hogy olyan hitetlen vala, Olly
nagy begényfégre iuta, hogy à Kuffároc vtán egy kosárba hordo-
za egyet mást el adni, Es egynyihánftor egy füllyerke sem vala, ho-
gy valami étket vehetet volna à vásárt à Kuffároktól. vgy büntete
az Isten è kóborlo latrot, Söt ki à kóborlóknac feiedelmec vala an-
nac előtte. Ez lón à Cehc kóborlásfánac à vége, mikoron tartot
vólna huszon nyóltz egész estendeig.

Theleff na
gy begényfé
ge.

Vgyan azon vdoébe támada à Töröc had is. Mert Machomet, à
Töröc Czásár, bizic vala ebbe, Hogy olyan iffiu vala à Király, Es
hogy az wrac közet olly nagy egyenetlenség vala: Es hogy Mag-
yar országba, és az határookban olly nagy vesvédésséc és hadac valá-
nac. Kiuáltképpen kedig tudia vala, Melly igen nagy tíftefészes ki-
uáno vólna à Német Czásár, Hogy abból nem kezdene egybe fér-
ni az iffiu Magyar Királlyal. Mind ezekből nagy reménseget foga
magánac, Hogy ő meg verhetné à Magyarokat, És hogy magánac
kaptsolhatna a Királi birodalmot. Paranczola ezokaért az Alibek-
nec, ki bír vala à felső Misfiáual, Hogy által iöne à Szaúan, és Magyar
országot el rabolna, és minden képpen pusztitana.

Machomet
Töröc Cz
sár.

Mikoron ezokaért apály volna à Szaúa vize, által iöue rayta,
és előfter à Steremféghöz kezdé, és előfter el rabla Chölpent, és à
stent Demetert, mellyec népes várasoc valánac, és fel gyuytà azzo-
kat. Onnét touáb iöue, és vellel meftte mind el rabla à földet. Es fel
iöue mind Futakic, melly kazdag váras à Duna parton vagon.
Aft nem vehetéc meg, Miért hogy palánkockal vala meg körítue,
és ároc vala környüle. Hogy hir löt vólna ebbe, Szilagyi Mihály, és
Sokoly Peter, ki atya vala à Czanádi Púspeknec, eleybe menénc
à Törökek nec az ő seregeckel, hogy meg oltalmaznác à többit az
alföldnec. Es reà találánac à Törökekre, né igé meftte Futakó alól,
hogy igé nagy predát visft nec vala, Es mīdiarást meg kezdéc őket.

Alibec rab
boll.

Szilagyi és
Szockolly
meg kez-
dic Alibec
ket.

Az Alibec

Alibec el- futamic. Az Alibec egybe kergete mind à rabbokat, és mind le rackátà à predát, és à sereget rendeluen, visssa tetite ast reaioc. És erös viadal lon közetec. De látuan Alibec à Magyaroknac merés vóltokat, hogy vagy nyerni, vagy vesni akarnánac. el hadià à nagy prédát, és el kezdte futni. Ecképpen szabadullánac mind meg à soc rabboc, és hátra marada à nagy preda. Es à Magyaroc vtánnoc sieténec à Töröcknec mind à Szaúig: Es ott à Szaú parton nagyó viuánac wyonnan à Töröckekkel, és nagy sokat le vagánac bennec, A tóbi à vizbe seckelénec, és sockan vesénec abba. Keuesen által vshatánac és Sönderöbe balladánac. Mind Sarnóig vze Sökoly Peter vtánoc.

XVI. RES.

Alibec bec boczátra-blani Erdelybe. **A**Z Alibec Sönderöbe balladuán, ott bänkodic vala nagy erősen. És abban forgatà mind esét, Hogy hogy álhatna bosstut à Magyarokon. Válastra ezokaért négy ezer gyors louagokat, és azzokat titkony el akara Erdelybe be boczátni, hogy ott hertelen be saguldanánac, és az orsfágot el vesstenec fegyuerrel és tüzzel. Annac vtanna hammarfággal visssa ternénec Misiba. Mátyás király iól gondola ömagába, Hogy az mérges ellenség nem kezdene vessteg maradni, hanem fogna bosstut állásra indulni. Ezokaért hammar köuetekeket boczátà minden felé az végekbe, és meg hadia az Hadnagyoknac, Hogy sor galmatoson vigyáznánac à Töröck ellen. A kémecc is el iouén, meg mondác à Királynac, Hogy Erdelybe kezdene be sietni à Töröc. És à Király follyo köuetekeket boczátà Pangratzhoz, az Erdeli Vaydához, és meg hadia neki, Hogy igen vigyazna mindenút az végekbe, és meg óltalmazna az Erdely orsfágot à Töröck ellen.

Mátyás K. hirt ten sen Erdelybe. Pangratz Vayda meg értuén à dolgot, Mindiárt fel véué à Söckellyeket, és alla indulla Themésuár felé à Töröck ellen: Es oda iouén meg vtközéc à Töröckekkel, és nagy viadalom lon közetec. Alibec el akaria vala törtleni à minnap i bégyent, mellyet vallon vala Söilagyi és Sökoly miat, Ezokaért igen emberkedic vala. Nagy sockan hullánac el ezokaért az viadalban mind két felöl: De hogy à Töröck el nem senuedhetéc az Magyaroknac ereieket, és vitez vóltokat, futni kezdénec mind Alibekestól. Vtánoc vzenec à Söckellyec az Pangratz Vaydauál mind à Dunaig, és erőssen vágiác és vesstic vala öket. Az Alibec el balladà, és visssa tere Sönderöbe: Es látuan az wy Mátyás Királynac ió berenczeiét, alláb hadia à dolgot, és nagyob vigyazással kezdé annac vtánna mindeneket czeleködni.

Az Erdelyec meg veric à Töröckeket. Mátyás Király azonközbe hatta vala à Corona válczagánac dolgát az Várad i Púspeknec, az Vitezsi Ianosnac. Ez alatomba tractáluán à Romai Császárral anyira hosta vala à dolgot, Hogy Mátyás Király

tyás Király adna neki à Corona válczága ért hetuen ezer arany forintot. Haluán est à Magyar wrac, igen busulánac rayta. Es leuel iránac neki, Hogy nagy czoda volna az őnekic, Hogy az őnen Coronaiokat olyan sörtelen sommán meg kellene váltaniac. Es keric vala ő felségét, Hogy meg látna, miképpen és mit végezne az Iános Púspeckel. Mert à Tanác meg arról semmit nem végez az auagy el tekelet volna: Kinec végezése nélkül à dolog mind semmi volna.

¶ Az wrac meg ellenzic à Corona válczagát.

Mikoron Czásár à Tanátsnac leuelét meg oluasta volna: Mindiárt az Iános Púspek nec ira, Es meg ielente neki: Hogy à Tanáts, az ő végezésénec nem akarna állani, Es nem akarnác az el végezet váltágnac sommaiát meg adni: Mert sockolnác ašt. Ezokaért kéri vala az Iános Púspeket, Hogy mentől hammaráb bizonyossa tönne őtet mind ezekről, Lönne à sörzedésnec valami helye, auagy nem? Iános Púspec Várádon meg oluasuán à Czásár leuelét, Mátyás Királynac küldé à leuelét, az őnen leueléuel Sseggedé. Mert ot vala ackor à Király, és népet gyúyt vala az Hauas eluő Vayda ellen. Es meg ielente à Királynac nemelly wraknac telhetlenségét, és nem igen iámbor vóltát.

A Király meg oluasuán mind à két leuelét, Sietféggel el indulla az Wrackal, és Várádà méne. Es ot léuén, mindiarášt tanátskozni kezde az wrackal, Hadnac viseléséről, és à Corona válczagáról. Várádól el induluán, be méne Erdélybe Szebembe. Ot wyonnan meg indita à Tanátsba à Corona válczagát. Es vgyan ottan vége sšackada. Mert à Tanáts váláštta het férfiat, kiknec meg hadiác à Corona válczagánac dolgát, Es annac tisteféggel valo visša hozáfát. A férfiac ezec valánac, Iános, az Váradi Púspec, Istuán, à Coloczai Ersec, Wylaki Miklos, Pálotzi Láslo, Szapolyai Imre à Kincztarto, az Lamberger, és Thuroci Benedec. Mikoron ezec ki indulánac Szebemből, A Király is ki indulla Hauas eluő földbe.

Mátyás király megyen Várada.

Szebembe megye M. Király.

Mikoron be ment volna Hauas eluő földbe, Meg foga à Dracula Vaydát, és más Dracula Vaydát vltete helyyébe à sšekbe. Am ašt kedig fel hozà velle fogua Budára, és tiz estendeig tarta őtet ot à fokšagba. Ez à Dracula felette igen kegyetlen ember vala. Mikoron à Török köuetez hozà ióttenec volna, és az ő módioc sšerént nem vetettec volna le sšuegeket, Hanem czac sšot haytottanac volna elötte, Minden Török nec három három vas sšeggel feicbe sšeggesztetté à sšueget, hogy keményben állana à feiebbe. Nagy sšoc Törökeket nyásba vonnatà egy kőrületbe: Annac vtánna kőzükbe téteté aštalát, és ot ebéléc baratiual kőzetec nagy vigan. A kuldufokat mind egybe gyúytete, és iól főzete neki, es mikoron

Mat. Kir. meg fogia Dracula Vaydat.

Drac. Vaydanac kegyetlősége

nagy iól tartotta volna őket, Reáioc iuta à házat, és mind benne égete őket. A Törökeknek gyakorta fel hasítatà talpokat, és sóual be hinteté: Annac vtánna à Ketskéket állatà neki, hogy az ő sebes nyelueckel nyalnác meg az ő sebes lábait, hogy annál inkább fayna.

Dracula igaz wayd Olly igen igazság szerető ember vala kedig, és úgy büntete meg à toluayfágokat, hogy minden ember szabadon ment országába drága marhaiual, mind erdön, mind mezön, és nem vólt senkitől semmi félelme. Est à Draculat végre Mátyas Király visssa boczáta országába, és sükibe vlteté: De à Törökek meg oléc annac vtánna, és az ő feiét aiándokba küldéc Mahumet Czaárnac.

XVII. RES.

A köuetecc mennec à coronaért. Mikoron kedig à köuetecc elmenénecc Sebemből à Coronaért, három ezer louagat el vinec vellec, Hogy beczüllettel és tisztelleggel hoznác aszt visssa, Midön meg hallottác volna, hogy Frideric Czásár Betsorfágba Wyhelybe volna, Hozzá küldénecc à köuetecc, és könyörgénecc neki, Hogy engedné, hogy Sopronyba fálhatnánac, és ot lehetnénecc, méglen vége sackadna à Coronánac dolga. Annac vtánna minden bántás nélkül el akarnánac menni. Mert az elöt zálagba vetette vala Sopront az Ersébet Királyne aszsony Frideric Czásárnac.

Frideric Cz. tart à köueteckől Annac vtánna à köuetecc minden népeckel Wyhel felé tartánac. Mikoron à Czásár à várból meg látta volna, hogy felesen vólnánac, tartani kezdé töllec. Es mindiárt el külduén, be tétete à kapukat, és az népeket az vartakra küldé.

Palózi Láslo meg esmeri à Coronat. Es à Czásár mindiárt Oratorát eleikbe boczáta, és meg izene nekic: Hogy nem illenéc nekic ollyan sockasággal be ióniec az várasba. Hanem lános Púspec iöne czac be két század magáual. Felélénecc à köuetecc: Hogy à Corona tisztellegé ért iörtenecc volna ennyin: Nem sükfég, hogy Czásár valamit véleködnéc. Be boczáta ezokaért czac két század magáual az lánost, az Váradi púspeket: A töb köuetecc visssa iouénecc Sopronyba. Egy Hólnapic tractála az lános púspec ot Frideric Czásárral, és el végeze minden dolgot velle. Annac vtánna elküldénecc az Palózi Láslo ért, és el hiuác aszt Sopronyból Neapolyba, Hogy az meg látna és meg esmerne à Coronát. Ez el iouén, látuán à Coronát, Mindiárt meg esmere aszt egy iegyből, melly rayta vala. Annac vtánna elküldé à Czásár Baumkirchnert és Groff Nickelt Sopronba hogy el hinác à töb köuetecket Wyhelybe, hogy meg sámlálna az válczágnac pénzét.

Másod napon oda menének à több kőuetecc, és meg szállának Wy helyen kőuul az Hoffstadba. Es mindiárt veszedésbe esének esmet *veszedés à Corona ért* à Frideric Czászárral. Mert ezec előber à Coronát kiuányac vala kezekbe: Az kedig à válczágnac sommát kiuánya előber hogy le tőnnéc neki, és úgy adná meg à Coronát nekic. De az lános Váradipűspec, és az Passzauipűspec olyan oruossagot találának enec: Hogy à kőuetecc hoznác à pénst az várasnac kapuia eleybe: A Czászári emberi hoznác à Coronát is oda, és ot sámlálnának az zoc le az válczágnac sommát: Ezec kedig ot ielen tartanác à Coronát. Es oda menuén à kőuetecc, Le sámlálác az hatuán ezer arany forintot à Coronaért: A Czászári emberi kedig kezekbe adác à Kőuetecknac à Coronát. Es úgy végezéc az vtán à frigyec ot egymással, Es irua adác egymásnac az a frigyec cickelit, Hogy mállás nem lehetne az végezésbe, melyet végeštenec vala egymással.

Mikoron ezokaért à Corona kezekben vólna, Mindiárást visszaterének Sopronyba. Vólt kedig à Corona Czászári kezébe husz négy egész estendeig. Sopronyba nyiluan à kőuetecc fel kiáltatác: Hogy valaki à bent Coronát meg akarna látni, Tehát oda iőne: Mert ki akarnác ast rakni, Hogy minden ember szabadon meg láthassa. El iőuénec ezokaért mind az emberecc egész Soprony környűl, minden várasokból és falukból látni à Királyi Coronat, mint egy bent Ereklét. Annac vtánna el indulának, és hozác ast Budára. Onnét mindiárt à Királyhoz sietének à kőuetecc. Es tálalác ast oda allà Szeremfégebe, hogy hadakozic vala à Törökecc ellen. Mert minnap ki kergette vala onnét à Törökeket az Marcus László által: Annac vtánna úgy vgyeközic vala laytzát meg szállani, kiuáltkép- *Marcus László* pen ebből indultatott vala erre, Hogy meg értötte vala, hogy ke- *zél* zébe vólna à Királyi Corona: Es hogy à Romai Czászárral meg vólna à frigy sőrezue.

Az laytza váras egy magas hegyen vagon Illyriaban, melly kőrűl két nagy folyo viz foly, kiknec partyai kő sicklassoc. Az váras és az hegy allat à két viz annac vtánna egybe sáckadnac, Es egy keufet folyuán, be sáckadnac à Szauna nagy folyo vizbe. Ez az váras vala annac előtte az Bosznai Királyságnac feie: és felette igen erős vala. Ecképpen fért vala kedig ez az erősség à Török kezébe. Istuánt, az Bosznai Király, az Mahumet Czászári sáép sáoual ki hua laytzából besédre, Mikoron irnának Christus Wrunknac sáuletése vtán, 1. 4. 63: és mikoron ki iőt vólna, Machumet Czászári mindiárt meg foga őtet, Es mindiárt le vonata à bört rólta. Ecképpen sázete meg az Isten à kegyetlen latrot: Mert ő is álnaksággal czalta vala meg az attyát, és vötte vala laytzát tölle. Vgy kezdé

Huszon négy estendeig volt à Corona sőg 44.

Marcus László

Laytza váras.

Istuánt à Bosznai K.

annac vtánna Mahomet birnyi Rátz orfággal, Bosznafággal, és Seruiánac nagyob rébéuel.

XVIII. RES.

Mattyás k.
meg veszi
Iaytzát.

Harambęc

LAtuán ezokaért Mátyás Király, Hogy az ő Királyfágánac birodalma czac à Szaúáig vólna, Igen bána ašt. Mikoron ezokaért titkon kezdette vólna à dolgot az Iaytzabelieckel, kie igen nehezlic vala à Törökneć birodalmát, Mendiárášt egy nagy sereggel által méne à Szaúán, és Iaytza felé kezdte tartani, melly négy nap járo föld vagyon à Szaúához. Oda iutuán, mindiárt az várashoz kezdte, Es miért hogy az városbelieckel értelme vala, azzonnal meg véué az várašt, Annac vtánna kezdte az Várhoz, és vitatá ašt éyel nappal, minden módon. Végre az Harambęc kiuánà à Királytól, hogy bõmbe lehetne vele: A Király nagy tífteféggel fogada õtet. A Törõc monda à Királynac. Ninczen élésem az várba. Ezokaért fel ádom az várat, Ha békéuel el boczátaš minden marhámmal, és à rabboćkal. Ha el nem boczátz: Rõuid nap à Törõc Czafár it terem raytad.

Felele Matyás Király neći: Én ešt à hadat indítottam à fe-gény rabboć ért: Ezokaert, à leg kúšseb bõlgámat is nem engedem oda. Egy nyihány bešedec vtan ećképpen férénec egybe: Hogy Harambęc fel adna az várat. Ha à Törõkeć közzül valaki meg akarna à Királyt bõlgalni, Annac à Király Alafat fúzetne, és tíftefégbe tartana: Valakieć kedig haza akarnánac menni, azzokat mind marháštól šabadon el boczátaš à Király. Harambęc ezokaert fel ada az Iaytza várat: Es két šázad magáual állà à Király mellé. Annac vtánna, hogy telben ot ne hiuolkodnéc heiába, kores kørnyül hušonhet várat és várašt véué meg.

Míneć vtánna ot az orfágban mindenećet el rendelt vólna, és az Iaytza várat és várašt meg erõšítõtte volna, mind néppel, mind éléšsel, és hadi bõršámockal, višša tere nagy vigafággal, és à Karáczon innepére fel méne Budára. Es az egéš tanácş nagy õremmel fogada õtet haza, Es nagy hire lön è diadalomból az Mátyás Királynac egéš Kereštyénšégbe.

Mahomet
Törõc Cz.

Haluán Machumet Czafár, hogy meg võttéc vólna Iaytzát, igen nagyon kezdte bánkodni rayta, és czac nem haššada miatta. Mert à telneć keménšége ért nem küldhettet vala népet, kie meg se githetteć vólna. Es mindiárášt harmincz ezer embert bõrce, és az-zoc mellé minden fele bõršámokat, és à telneć vtánna mindiárt el indulla, hogy meg šállana és meg võnné Iaytzát. Es meg šaluán az várašt, éyel nappal lõtete ašt, és mindenećképpen tõreté, és meg oštromlatá

ostromlatà, El annyira, Hogy à Magyaroknac belől semmi nyugodalmoc nem lehetè. Mert űinetlen munkálodnac kel vala, Hol a le teret kőritéssékneç földözafába, Hol föld hanyásba, és árkoknac afássaba, Hol viadalban, és à Tőrokekneç vißsa veresében. Mind aßbonyiállatoknac, mind gyermekekneç elég dolga lön.

Mikoron ezokaért látta volna Machumet, hogy elég űéles volna az váras kőritésénec à tőrésè, El rende le az ő népét réssèkbe, hogy egy réß meg fáraduán az ostromlásban, à másic réß mindiárt hellébe állana, Hogy ecképpen az ostrom egéß harmad napig tartana. Ezokaért neki indita kőres kőrnűl à Tőrokekè, Es ő hától áluán, erőssen noditty a vala őket, Es nem czac az ostrom pénßt igére nekic, Hanem egyçb soc drága aiándékokat, ha meg vehetnèc az váraßt. Meg kel vennűnc, vgy monda, Iaytzát, Mert à Ka-uaroc még soha nem vőttenec valamit vißsa tőllűnc : Nagy űégyen volna minèkűnc minnyáian Tőrokekneç, Ha Iaytza à Ka-uaroknac kezébe maradna. Nò ezokaért vitezűl viatoc.

Machumet
Czaß. meg
ostrommol
lyalaytza

Neki menénec ezokaért à Tőrokek az ostromnac, és nagy soc-kan fel hagnac à kőritéssèkè, az záßlókat is fel téuéc. De à Magyaroc mindiart le veréc azzokat esmeg. Olly nagy viadalom lön az napon, hogy az ároc mind meg tőlèc Tőrokekkel. Az várasbeliec kőzet is sockan hullánac : A tőbbi mayd mind sebefec valánac.

Mátyás Király haluán, Hogy igen vitatnác Iaytzát, Mindiárástel boczáta Szapolyai Imrèt sereggel, hogy segítégekère menne. Oda fiète mindiárást Szapolyai Imre. Az ýton soc kőueteket űőrze, kic egy mas vtán oda menénec, és ollyan hirt hintenénec, Hogy Mátyás Király űántalan soc néppel ýtba volna, és igen űitne meg segiteni az Iaytzabelieket. Mikoron ez à hir à Tőrokek kőzűkbe iőt volna, és naprol napra tőbben iönénec, kic est mondíac vala : Mahumet Czaßár gondolkodèc arról, Mint iárt volna az előt az ő atyáual : Meg iyede, és ot hadià minden hadi űerßá-mokat, és Macedoniaba fiète. Igy űabadita Szapolyai Imre czac hirrel is az Iaytza váraßt. Es meg wyituán az Iaytza le tőret falait, és meg erőßítuén aßt mind néppel, mind élèssel, vißsa tère Szapolyai Imre à Coronázatra. Mert Mátyás Király aßt immár ki hirdette vala, hogy Virág Vosárnapon lönne.

Szapolyai
Imre.

Mikoron ezokaért minnyáian az wrac, és minden fèle rendbeli emberec az orßágból Sękes Feier várba iőttenec volna, Nagy pénteken minnyáian be gyűlénec űent Istuánba. Es az Eßtergomi Ersec, Sęts Dienes, à gyűlekőzetneç kőzèpin, tőruény űerènt meg Coronáza az Mátyás Királyt. Annac vtánna az egéß gyű-

Mátyás
Kiráal meg
Coronáßo
tatic.

Ieközet fel véué ötet, és nagy örömmel és vigafággal kórnyúl hordozác ötet: Es soc nyelueken énekelneć valá à népec, és iò ferenczet kéuannac vala neki: Hogy az Isten olyan feiedelme tónne ötet, mint à Nagy Sandort, auagy mint Iulius Czafárt: Es minden iót kiuánnac vala Istentől neki, Es soc pénst, és egyéb soc marhákat vetete kaptíba. &c. Az napon soc bentelt vitezeket bentele, és meg aiándékoza azzokat arany lántzockal, Nemelyleket kedig lép bárson ruháckal. Es mind az egész nép nagy örömbelön, Es búueć berént kéuánnac vala Istentől à Királynac hoříbu életet. Ackoron, binte à Coronázatban, meg aiándékoza az Váradipúspekfeget nagy ayitatoságából, az egész Bihari Varmegyével, Hogy az mind öröcké az Váradí Egyháznac bolgálna, Bodog asíonnac, és bent Láblónac tíftelegére. Lónec kedig ezec mind, mikoron írnanac Christus Wrunknac búleteréffe vtán, 1. 4. 6 4: Az Mattyás Király királyi birodalmánac hatodic eřtendőbe.

*Bihar hon
nét iót az
Váradí pú
speć allá.*

XIX. RES.

Mikoron à coronázásnac vége vólna, fel męne Mattyás Király, mind az wrackal, Budára, Es ot lón à nyaron czendeřségbe. Es ot minden fele iatékokban, harřolásokban, vadářságokban, orošlányoknac iázásfokban, és öklelésekben gyönyörkedec. Naponként törúenyt is vlt, és soc fele pöröket le šalított egész Magyarorřágba. Soha nem hiuolkodic vala. Mikoron öřre kezdene az vđő menni, Ottan az hadakozásra kezdé gondolni. Ezokaért, eřmet hadat iúte. Es melleie véué à Kereřtes vitezeket is, kicket az Moldouái púspeć hozzáia hozot vala. Tíz ezer louaggal ezokaért el indulla, és allá méne Futakra. Vala veće à seregbe az Velentzęc kőuete is, az Emo lános, kineć általa kőteřt akarnac vala az Velentzęc tónni Mattyás Királlyal. A Gardináloc is Romából küldeneć Mattyás Királynac, miért hogy vitezűl kezdé dolgoit forgatni à Törökeć ellen, negyuen öt ezer arány forintot, mellyeket à Pius Pápa řekřényébe tálaltanac vala, az ő hertelen halála vtán.

*Minthiuol
kodot Mat
tyás Kir.*

*Mát. Kir.
alla megyé
Futakra.*

*A Gardi-
nálóć pęn
řt küldneć
Mát. Kir.*

*Az Velen-
tzcęc kő
teřt teřneć
Mát Kir.*

Zoinicz

Mattyás Király ezokaért kőteřt tón az Velentzęcfećkel: Es à Velentzęcfeć minden eřtendőre igéréneć Mattyás Királynac segít sećere a Törökeć ellen, hatuan ezer arany forintot.

Annac vtánna által kele Mattyás Király à Sřauán, és à felső Misiába menuén, meg řálla Zoiniczot, melly váras egy magos hegyen vagon, az Rátz orřágba. A Sřaua réuét meg hadgya örúzni az Iřtuánac, à Coloczai Erřekneć, nagy sereggel. Méglé ő vitattya vala az Zoiniczot, melly

melly husz ezer lépésnc vagyon à S'auahoz, holot ieles ezüst bányác vadnac: Elküldé Szapollyai Imrét à Drabantockal, Hogy vitatna Szerintzet, holot is ieles ezüst bányác valánac. Vala kedig ez à táborhoz mebbe, husz ezer lépésni földic. Az hadakozoc nagy örömmel mennec vala az ostromnac, à tisztelég nec nyerése ért előster, Annac vtánna az soc ezüst nec nyerése ért, Es másod ostrommal meg véuéc az váraft, Es minden marhában fákmánt tóuénec. Es soc Törökeket fogánac ot. Annac vtánna meg erősituen az váraft néppel Fel rackác mind az raggadománt, nagy vigalággal visbba iouénec à táborba.

A meg állásnac kedig vala immár két hólnapia, és gyakorta meg kérésitöttéc vala Zoiniczot ostromlásfal: de meg nem vehetéc vala. Mikoron esmet ostromnac mentenec vólna, Az ostromlásba ki löue egyic az városból egy nyilat, és à bómét talála az Hadnagynac, à Szapollyai Imrénec. Es mikoron ki vona à nyilat, keucs heia lön, hogy à bómét ki nem vona velle. Es nagy faydalomba visbba viuéc ötet à táborban. Es à Király erőssen bankodéc à Hadnagynac serelmén: Es ez lön oka, Hogy meg lankoda az várasnac vitatása.

Azonközbe eliuta à hír: Hogy az Mahomet Czašár semmiképpen nem akarna hadni à Banyákat, Hanem negyuen ezer emberrel iöue fel, és röuid nap ot fogna lönni. Ez hiren igen kezde à Szapollyai Imre bómorkodni: Es à Királynac monda: Felsőged álllyon az város alól. Mert elegec nem lešunc à Török nec, miért hogy olyan nagy néppel vagyon. Annac felette, à mü hadakozóinc à hošbu hadakozásból, és nagy munkából mind el farattanac. Nyugatni és wyitani kellene öket. Elég à mostani diadalomba, és elég kazdac predáual megyen felsőged visbba.

Azonközbe tudulás lön à nép közet, Ihon à Töröc raytunc. Es è hiren meg iyede à Király, és meg hadià, hogy elhoznac à zászlókat, és hogy meg indulna à tábor. Olyan iyedéssel lön ez, Hogy az hadakozóc el hadnác az álgyukat, és egyeb keteputákat és mindiárást sietné nec à réwre à S'auán. Es mindiárást által keluén az vizen, à Szeremfégnec földébe menénec. Sinte vgy iára it Mátyás Király, mint annac előtte iart vala Mahomet Czašár laytza allat, Mikoron ot hadià, czac az hirtől meg iyeduén, mind az álgyukat, mind az egyeb keteputáit.

Mikoró Mátyás Király meg értötte vólna annac vtánna, hogy ollyá kortzat vallot vólna, Hogy czac az hirtől igy futot vólna el: Né akara esmet visbba méni, hogy meg állana Zoiniczot, hané, nagy gyúlést hirdette Szeggedé: Hogy ot tanáczkoznéc az oršággal,

Szerintze.

Szapollyai
Imre meg
sebesül.Mát, Kir.
el iyed Má
humet Cz.Szeggedi
nagy gyú
lés.

*Pannonius
Janos ielcs
Poeta.*

*Matyas K.
el veszi a te
stamentom
penst.*

nac állapattyáról, és az iouendő hadakról. Szeggedé gyűléne ezokaért mind az wrac, kic kezet valánac fő renden, à Sçets Dienes, az Eßtergomi Ersec. Pannonius Iános, az Pçtsi Púspec, amà ieles Poëta. Ország Mihály. Mátyás Király el véué az Nador Ispanfagot az Gara Láblotól, és ada aßt ez Ország Mihálynac. Keucs vdo mulua meg betegüle à Dienes Ersec, és Testamentomba hadià nyoltz ezer arany forintot az Eßtergomi Egyháznac épütésére: De Mátyás Király az ő halála vtán el véué azzokat, és à Katanák ra költé. Es az Erlecséget adà az Vitefi Iánosnac, az Váradí púspeknec.

A gyűlésben ot Szegeden végezéne à Törökec ellen valo hadac felöl. Annac vtánna két Oratort valaßtánac Romába, Egyiket Pannonius Iánost, az Pçzi púspeket: Másikat az wrac közzül az Rozgóni Iánost: Hogy ezec Pál Pápatól segítséget kérnéne à Törökec ellen. Ezeckel együt visssa méne az Emo Iános, az Velenzçfeknec Orátora. Annac vtánna fel méne Mátyás Király Budára. Es ot lön azon az egész nyaron, minden gyönyörűségekben. Ezec mind löttene à Coronázás vtán első eßtendöben.

XX. R E S.

*Mat. Kir.
m:gyen az
Horuát or
szágí wrac
ellen.*

AZ másodic eßtendöbe, mikoron elő iöt vólna ßent Mihály haua. Mátyás Király Horuát országra inditá az ő hadát, à Franga Pan wrac ellen, és egyeb nemzetelec ellen, kic ot wralkodnac vala, és erőssen nyuzzác vala à ßegény népet, nem sokat gondoluán à Királlyal. Mikoron immár à Király kezél vólna Zagrábhoz, Suehla, egy vitezlő Czeh wr, à Királyhoz méne, és el kezde buczusni tölle: Okát adà az ő el buczuzásnac: Hogy el vnta vólna az hoßsu hasfontalan hadat: Es hogy nagy vontatással fúzetne à Király neki à hó pénst. E dologban kedig két tárfa vala: Egyic Baroltzki György, ki Moruai vitez wr vala. A másic egy Czeh wr vala. Mikoron à Király nem engedne, hogy el buczuznánac tölle: Óc erőuel el menéne minden társaiual.

*Suehla la-
torfaga.*

Mikoron Magyar országba iutottanac vólna, Suehla el foglalà à Király Kastélyát, mellyet Kostolannac neuezne. Annac vtánna mindiárt hozá hiuatà à Czeh predáló Fratereket Moruaságból, kiket à Sigmond Czafár ßám kí vettet vala. Valánac kedig ezec mint egy het ezeré. Ezeket ßabad nyereségre hiua Magyar ország ra. Mikoron ezec Poson felé egybe iöttene vólna, Mindiárást tanaczkozni kezéne, Mint vehetné meg Nagyßöbat várasát. Haluán eßt az egyic fő ember közetec, ki Magyar vala, kinec Podma. Balásnac neuc

*Podma-
niczki.*

neue vala, Meg ellenze à tanáczot, és monda : Wraim, Vagy à Lengyelekre, vagy à Czehekre, vagy à Németekre akartoc menni, mindenút veletoc lebec : De hazám ellen nem akaroc támadni: Vagy boczássatoc engemet tölletoc.

Es Podmanitzki Balás másod napon el váléc töllec az ő tarsai-ual, és éyel titkon Nagy Sombatba méne. Es mikoron az örúzóc nem akarnác őtet be boczátni : Kére őket, hogy à Birót ki hinác, hogy sőmbe lehetne vele. Mikoron az à kapura iőt vólna: Kére őtet, hogy semmi gonoszt ne vélekődnéc felőle. Annac vtánna meg ielente neki az okát az ő hammar iőuésénec : Es hogy olly nagy veszedelem vólna előttec. Es à Biro mindiárt be viue őtet az városba. Másod napon el iuta à hir, Hogy ezennel kezdenéc à Czehec dulni ašt à földet, melly Posony és nagy Sombat közet vagyon. Azzonközbe ot terménec à Czehec az városnac kapui előt, és kiuányác vala, Hogy az város meg adna magát à Czehek-nec. Es ha nem akarnác magokat adni, Ezennel el akarnác az várašt vesztetni. E melet meg is lágyittyác vala bešédeket : Hogy semmi gonosť sándékba nem vólnánac : Hanem czac élést és sállást kiuánánac : Nem kellene senkinec félni. Mindent pénzeken akarnánac vőnni.

Az Podmanitzki Balás meg kezdé magát ielenteni à kőrités-ről, Es el kezdé őket onnét mutatni : Monduán, Elmenyetec innét : It semmit nem kaphattoc. Mert ha el nem mentec, Ezennel gonosbul iártoc. Mikoron meg értéc, Hogy Podmanitzki ot benn vólna : Mindiárt visša terénec : Es nem messze Sombathoz meg épütéc šent Vid egyháza kőrnnyúl à kastélt, mellyet Kostolánnac neuezéc, mellyet az előt elfoglalta vala az Suchla. Mikoron ašt à helyt meg erőšsítöttéc vólna töltsőssel és két árockal, és gyakor báštyáckal, mindiárt kőborlani kezdenéc belőle, és meg dulác kőrnnyüle à falukat, és fel gyuytác à palánkos várásokat, A barmokat mind el haytác, El rablác mind à kőrnnyúl valo tartományt : A kic nem adiac vala magokat, Azzokat le vágác : Es napról napra tovább kezdenéc nyulni.

Szent Vid
Kostolan.

A hir el ére à Királyt Zagrábot. Es mindiárást visša indita à sereget, és sietuén, Estergomra iuta, és à Duna parton meg sálla. Másod napon minden felől haiókat hozatà, és által veteté à népet à Dunán. Annac vtánna méne Nagyšombatba: Es mindiart meg sálla à Kostolán kastélyt. Erős vala kedig à Kastély, mellyet nagy nép nec veszedelme nélkül né vehetic vala meg. Miért hogy kedig soc nép vala benne, Vgy tetzic vala, Hogy che-
zéssel

Mátyus K.
meg sállia
Kostolan.

zével könnyebben meg vehetic vala. Meg látá Suchla, hogy sockã vólnánac benne, és hogy ahoz képest az élés igen keucs vólna: Eset is meg halla, Hogy istrángal fenyegetne ötet naponként à Király: Ezokaért olyan álnakságot gondola: Éyel le metéltete à palánkokat lassan, és hidat csinála belöle más felöl, és ki viue népet éyel lassan azon: Czac két száz kuruác, és három száz vlle fülle népeket hadià benne.

Rutul iáronac à Czeh köborlóc.

Suchla fogfága.

Mikoron à Király meg értette vólna, Hogy el ballattanac vólna mind à Kastélyból: Mindiárást vtánoc boczata az Huszárokat, és à Darabantokat. Es mikoron el értéc vólna őket, Nagy sokat le vagánac bennec. Ómaga à Király azon éyel à táborba méne, Es à feregnec nagyob rést vtánnoc vze. A Czeh predalóc kedig az erdőkbe eséne be, és minden képpen el reytéc magokat. Hogy ebben hír lön másod napon, Fel támadánac à parasit népec, és azzoc vadásni kezdéc őket az erdőkbe, és meg találván őket, meg fosztyác vala, és mind le vágiác vala őket, Miért hogy az elöt nyomorgattac és meg fosztottac vala őket. Meg fogánac kedig bennec harmad fél százat, és azzokat el hozác à Királynac: A többit mind meg öléc. Keucs nap mulua Suchlát is fogua hozác à Királynac. Mikoron à Király eleybe hoštác vólna: Monda Mátyás Király neki: Iuté esedbe, Hogy gyakorta meg fenyegettelec, és meg mondtam, hogy nem menekedel meg az én kezeimből? Tudodé, Hogy meg mondtam, Hogy békét hadgy à latorfágnac: Mert akašto fa leszen koporsód? Tudodé, Hogy annac elötte is gyakorta meg érdemlöttet az istrángot: De meg kimilettelec, à te vitezséged ért. Rea haytot immár à berencze, és à te latorfágod, Hogy az akašto fán meg sáradgy. Es meg hadià, hogy be vinnéc à fokházba. Es paranczola az Magyar Balásnac, hogy másod napon à latroknac büntetefére gondot visse.

XXI. RES.

Magyar Balás.

Magyar Balás másod napon à Kastély elöt rendel soc akašto fát csináltatà, kezében kedig egy magasbat csináltatà. Annac vtánna mind ki hozatà őket à fokházból: Es az harmad fél százat rendel mind fel akaštata, Hogy rea néznénec à latroc à kastélyból. Az magas akaštofára kedig közep aránt fel függeszteté az Suchlát, Es két felöl melléie à töb Hadnagyokat. Suchlának sinter az iobiára fel akaštata az ő Papiát: Mas felöl kedig az ő Apródiát. Látuan est à Kastélybeliec, Igen meg

Igen meg iyedénc, és à Királynac kegyelmességére fel adác à kastélyt. Meg fogatà à Király mind az három százat, mind à két száz Bathori István. kuruáckal egyetembe. Es Báthori István ezeket mind haióba rakatà, és allà viue őket Budára à Czonka toronyba. Az Vduar biro Czobor Mihály nem győze őket tartani: Ezokaért nyóltzan kényel ki hozatà őket, és köueket kötete nyakokra, és mind à Dunába veteté őket. Igy vesénc mind el à kóborlo latroc. Lönc kedig mind ezec à coronázás vtán valo másodíc estendőben.

Azonközbe meg iutánac à köuetec à Papától Romából, Es meg mondác, hogy à Pápa az ő kénzéből, minden estendőre Pápa meg segiti som máual Mátyás Kir. Mátyás Királynac segítségére akarna adni ötuen ezer arany forintot, à Törökec ellen valo hadra. Es vgyan ackoron meg küldé aszt à sommát neki. Es annac vtánna is egy néhány estendeig meg küldé aszt.

Wy köuetet boczáta esmet Mátyás Király Romába à Pál Papához, Marcust, à Turiniai púspeket. Es által könyörge neki, az István: à Coloczai Ersec melet, Hogy Gardinálágot adna annac Romába.

Azonközbe lön à Töröc Czásár mind Achaiába. Es miért hogy meg értötte vala, Hogy az Velentzessé Kötést tödtenec vólna Mátyás Királlyal, igen practikála mind két felől, Hogy aszt à kötetést valamiképpen meg bonthatná. Ezokaért, Hol az Velentzések höz boczata köueteket, hol Mattyás Királyhoz. Mert gödola: mind kettő ellen nehez leszen vinom: De hà meg bonthatom őket egymástól, Vgy sockal könyebben férec hozaioc. De Mattyás Király meg érté az Töröc álnakfágát, és nem akara frigyet vele tőnni.

Az vđőben támada valami gántis à Romai Czásár közet, Es à Pogiebradi György, à Czeh Király közet, és Mátyás király közet. Egybe ves nec à Kir. A Czásár közet, és Mátyás Király közet ezért vala. Valánac Czásárnac valami Kastélyoc, és várasoc à felső Magyar országba Soprony környül, Mint Kis Márton, Forchstein &c. Ezeket à frigy szörzésbe Czásár ömagánac iedzete vala, Hogy Mátyás Királyhoz ne halgatnánac, Noha Magyar országnc hatarába volnánac. Mattyas Kiraly nem bánntya vala azzokat semmi rouással, békeség nec okaért: Hanem mikoron valami ostor adò esic vala, a Törökec ellen valo hadakozásra. Bánya vala est à Romai Czásár: Es aszt akaria vala, Hogy sem ostor adóual, sem egyéb valami terheuel ne bántanác azzokat: Mert ő iobágyi vólnánac &c. Ebből lön az harag, és az haborufág à kettő közet.

A Czeh

MATTYÁS KIRALYNAC

A Czeh Király, és Mátyás Király közet ez okból lön az harag és az haboruság. Meg hólt vala immár à Kathalin Királyné aszó, à Czeh Király leánya, ki Mátyás Királynál vala. Es miért hogy Czeh és Morua országokból kiuáltképpen támadnac vala à kóborlo latroc, kic Magyar országba olyan kárt és pusztaságot tesínec vala, Es à Czeh Király nem büntötte meg azzokat: Hanem mind fiókra boczátya vala őket: Ezért ir vala gyakorta Mátyás Király à Czeh Királynac, és panaszollya vala est előtte. De mind ezen által leuelec által meg békelénecc à Királyoc egymással.

Hogy ez lönne à Királyoc közet: Mindiárt más oc adatéc két nagy hadra. Első az Erdélicc ellen. Másodic az Moldouaiac ellen. *Az Erdélicc meg boldulnac.* Mert az Erdélicc el szackaduán Mátyás Királytól, wy Királyt választottanac vala magoknac. Az Moldouaiac is el szackattanac vala tölle, és az ő Vaydaiakhoz, az Istuán Vaydahoz raggaszkodtanac vala. Egy veres Benedec vala Erdélybe, egy kazdag ember, az *Veres Benedec.* indította vala az wyságot az országba. Vayda vala kedig egy szent Györgyi lános, icles wr nemzetből valo. Az el szackadálnac kedig oka ez lön, Hogy Mátyás Király soc hadakat visseluén, nagy soc ostor adókat vet vala az országra, Es à soc szazoltatásnac és rovásnac nem lön soha vége. Ebből à nagy nyomoruságokból indítatuán, az Veres Benedec inteni kezdé à Vaydát, Hogy fel vönne à Feiedelemséget: Mert Mátyás, törvény szerént valo Királyból, Tyrannusa, és kegyetlen kóborlo löt vólna, Ki nem tartana senkit szabadtságába: Hanem mindent meg foytana az ő kéuánstaga és akarattyá szerént, minden törvény és igazság ellen. Ezokaért el vnta vólna az ország az ő nagy kegyetlenségét. Ezekből kényszerítötnénecc más feiedelmet magoknac választani. Miért kedig hogy látnác Hogy senki az Vaydahoz nem vólna hasonlò: Ezért örömecc akarnác minnyáian ötet wralni.

XXII. RES.

Mikoron az Veres Benedec, és à töb Nemesec el végeztéc vólna est à dolgot az Vaydával, hogy belé engedet vólna: Mind járást az várásokhoz kezdénecc, és azzokhoz kezdénecc köueteccet boczátni, Kéruén őket, Hogy el haylanánac à Királytól. Ez kedig önekic vdegen vala, hogy ellene támadnánac à Királynac: De miért hogy az Vayda, és à Nemes wrac olyan nagy szabadtságot ígér *Az Erdeli várásoc is meg boldulnac.* nec vala nekic, oc is engedönecc belö. De mikoron à köuetecc Brassoba mentenec vólna, A Brassai tanác nem férhete egybe egymással. Mikoron egynyihány napic veszténec vólna egymással: Ezen meg egyenessedénecc végre: Hogy hinác fel à Piebanost. Valami tanáczo

tanácsot adná nekik à Plebános, Azon maradna meg mind à két fél. Fel hiuác ezokaért az ő vén Plebanosfokat à Brassaiac à tanácsba, és eleybe adác à dolgot. A Plebanos monda: Szerelmes wraim, és iò fiaim: Minnyáian ašt vallyuc, hogy à bent Pál Istenec igeiét írta múnckúnc. Ő ašt mondia, Rom. 13: Minden feiedelem, Istentől vagy on. Valaki à feiedelem ellene támad: Istenec rendelése ellen támad. Valaki ezokaért az Istenec rendelése ellen támad: Ez bizony nem iól iár: Mert Isten annac ellenfége. Ha Mátyás à mű Királyunc, meg gonosult, és igen meg nyomorgat bennúnc: Tehát Istenec ostora. Mű engedelmessec legyúnc, és váltic senuegyúnc. De hogy Királyunc ellene támadiunc: Ez nem én tanácsom. Es fel kele, és ki méne az aytón.

Az Brassai
Plebánosio
tanácsa.

Ešt à tanácsot haluán à Brassiac, Nem akaránac egyet erteni à több várasockal: A Királytól sem akaránac el sbackadni: Hanem magoknac maradánac. A több várasoc mind fel támadiunc à Nemességel à Király ellen, Es mayd vgyan erőuel Királya tóuec az Iános Vaydát.

A Brassai
ac kőuetic
az iò taná
csot.

Haluán ešt Mátyás Király, Mendiárt meg hadià Szilágyi Mihálnac, és az Wylaki Miklósnac, hogy az végekben vigyáznánc à Törökec ellen. Ő maga kedig melleie véuén az Ország Mihályt, az Nador Ispánt, be indulla hammarással Erdélybe, nagy soc wrackal, és nyóltz ezer louaggal, és négy ezer drabantal, A több népet ada Szilágyi Mihálnac, és az Wylaki Miklósnac az alföldre.

Mat. Kir.
be megyen
Erdélybe.

Méglen Mátyás Király be méne Erdélybe, Addig Szilágyi Mihály meg sállá Zoiniczot. Haluán ešt à Töröc, mendiárt fel ioue. Haluán ešt Szilágyi Mihály, el sállá Zoinicz alól, és Pozazin mellett sállá táborba, melly helyly harmintz ezer lépésni földint vagy ő Senderön alól. A Töröc nagy néppel rea ioue: De Szilágyi ségyé li vala visssa léptét: Ezokaért sőmbe viua à Törökeckel. Az Alibec, és Skender, annac atyafia, à két sárnyán valánac. Látuan ezokaért, hogy keuesen vólnánac à Kereszttyénec, környül fogác őket. Es nagy viadalt tartánac mind két felé. De à kereszttyénec el bágyadánac az nagy viuaftól, és futásra véuéc à dolgot. Látuan Szilágyi Mihály, Hogy az ő népénec à nagyobbic része el veszet vól na, Es hogy à többi el futnanac. Ő nem akara el futni: Hanem keuesed magáual à Törökec közzükben öklele, és erőssen viu vala, Es ot fogua eséc, az Labatlan Gergellyel egyetembe. Mendiárást fogua viuéc Constantzinápolyba. Töröc Czásár paranczolà, hogy mind à kettőnc feiét vönnéc. Feiét vöuéc ezokaért elősber Szilágyi Mihálnac. Mikoron az Labatlan Gergelyt is ki hoštác vól na, Egy

Szilágyi
Mihály ső-
guu esic.

Szil. Mih.
feiét vesic.

Török kére aſt à Czafártól, Hogy è fiát meg váltana érte az Magyaroktól, Igy menekedőc meg az Labatlan Gergely.

Haluán eſt Mátyás Király, hogy oda veſet vólna Silágyi Mihály, az ő rockona, Igen bánkodik vala rayta, mind az wrockal, Es monda à Király : Nagy kárt valot egéſ Magyar orſág ez ember nec el veſéſte miat. Es annac vtánna nagyon ſiete be menni Erdélybe : Mert fél vala ettől, Hogy az orſágbéliec elkezdénec elötte foglalni à ſorofokat, ahol be mehetnec az orſágba. Azzokat ezokaért előſter akara el foglalni : Másod napon annac vtánna be ére à ſéles földre. Nem meſſte à táborhoz elől találá őket az orſág ſerege. Az iſtráza meg kérde őket: Ha è ſandékba volnánac, hogy vini akarnánac az Magyar Király ellen? Felelénec minnyáian: Mú minnyáian ahoz kéſültűnc, hogy feienként könyörgyűnc az orſágnac törvényei és ſabadſágai ért: Ném arra kéſültűnc, Hogy à Király ellen akarnánc támádni, auagy vini : Mert rutſágos dolog vólna ez, és igen iſſonyu.

XXIII. RES.

Az haborn
ſég támáſ
tőc el piő
kodnec.

Mikoron eſt meg hallottác vólna, kic az wyſágot támáſtottác vala, Meg iyedénec, és ki orofkodánac à ſeregből, és haza futánac. Mátyás Király bellyeb méne azzoc ellen, kic ellene támáttanac vala. Es másod napon oda érkezéc az néppel, hol à pártolók-
nec ſerege hált vala másod napon. Es à Vayda, mind az Biráckal az orſágból, eleybe menénec à Királynac, Es eſedezénec neki kegyelem ért. Es az Vayda nagy ſép beſéddel ſólla, és ſockaig ſólla à Király előt, Es verte à támadáſnac okát, à köſſégnec buſuláſára, à nagy rouáſoc és inſégec ért : Es minden képpen meg tiſtita és meg mente magát előtte. Mikoron az Vayda el végeſte vólna beſédit, és könyörgéſeid à Király előt, Mindiáráſt lábaihoz eſéc, míd à Biráckal egyetébe, à Királynac. Es à Király meg kegyelmeze nekic. és meg boczáta vétkeket: De kic inditottác vala à pártoláſt, azzoknec nem akara meg kegyelmezni.

Meg ke-
gyelmez à
pártolók-
nac à Kir.

Thordai
völés.

Annac vtánna Mátyás Király be méne Colofuárba. Colofuár-
ból Thordára méne. Ot mindiáráſt orſág gyűléſét hirdeti vala. Mi-
koron az orſágbéliec mind oda iőttenec vólna, Tractálni kezdé-
nec az hiuekről, és az hitetlennekről. A kic hitetlenec, és az wypár-
toláſnac okai találtattánac, Azokat örök ſámkiuetésbe ki vžéc, Na-
pot tőuén nekic, mikoron ki menénec az orſágból, minden mar-
háiockal. Veres Benedec Lengyel orſágba méne, és ot lakéc. Eſt
mindenec igen kegyes büntötésnec mondác lönni: Még őmagoc is
az vétkeſec. Nemellyec kedig à pártolóc közzül, el halgatác à ki-
ménéſt az

ménést az országból, az őnen veszedelmekre.

Mert mikoron à Király Szebembe ment vólna, Meg mondác à Királynac, Hogy ot vólnanac az partolókban, kiknec meg hadtac vala, hogy ki mennénec ez országból, Es nem mentenec vólna. Es à Király igé meg haraguéc reáioc. Es el hiuátà mindiárást à Kéncf tartót, és meg hadià neki : Hogy mindiarást meg fogatna azokat mind, Es az orzágnac törvénye berént meg büntötne őket, Mint az elót à Thordai gyűlésben az el végeftöttet vólt. A Kéncz tarto ezokaért el iára benne, à mint à Király meg paranczolta vala. Es az nap nyoltzat fogánac meg benec: Gercz Petert, Suki Mihályt, à Szebeni Polgár Mestert, Czertz Iánost, &c. Ezeknec mind feieket véuéc à Szebeni piatzon.

*Az párton
joe elvefo
nec.*

Mikoron immár à Kiraly az Erdély országot le czendeftötte vólna, Sent Kathalin aszon napián kiméne Szebemből, és Moldoua felé tarta. Moldouában ackoron egy Istuán Vayda vala. Az is okot adot vala Erdelbe az elhayláshoz. Mert gyors és vitczlő ember vala. Nem akar vala ezokaért à Magyar Királytól halgatni, A fókot adót is nem akaria vala meg adni. Mikoron Mátyás Király be ment vólna à hauasba, Be vágua találta mindenüt à boros vttakat. Meg kellettéc ezokaért az vttakat tisztítani igen nagy munkával. Mikoron meg tisztította vólna az vttakat, Be viue mind à népet az országba, Es Rimauásár melet állta ráborba. Ez az váras palánkal vala körítue, és töltés és ároc vala környüle. A Szeret viz foly melete, Kinec à parttyán egy fa vár vagyon. Ebben valanac az Istuán Vaydánac solgai. Mátyás Király első ostrommal meg véuéc Rimanuásárt. Hogy est meg látà Istuán Vayda, meg iyede, Es à Királyhoz köuetekeket boczátuán, békeféget kezde iárni. De nem lehetè à békefég közetec. Paranczola ezokaért, hogy mind megdunác az várast, Annac vtánna fel gyuytanác. Annac vtánna elméuén, az vton mind falukat, mind várasokat fel gyuytatà, és nagy pusztaságot múuele az országban. Es nagy soc rabbokat és barmokat haytánac elöttec.

*Mát. Kir.
megyè Mol
doaba.*

*Mát. Kir.
meg vesi
Rimanuás.*

Harmadnapra méne à Király Moldóua Banyára, holot à Púspeknec lakohellye vagyon, Es ot elő álomkort keletéc à Királynac meg vini az álnac ellenféggel. Nagy berenczenlón à Király ot az viadalban. A piatzon vala à Király állása, à beren, melly à púspec hazánac ellenébe vagyon, holot két vttac meg körüléc az Egyházat. A több wrac, Púspekec, és Hadnagyoc à piatzon körül valánac állásfokon, hogy mindenkoron ielen lehetnénc à Királynac. Mikoron kedig à Király vaczorálnéc, hozánac egy foglyot eleybe. Mikoron aszt tolmács által meg kérdettéc vólna, Kiczoda vólna, honnéc

*Az Moldo
ua Banya
historiája.*

jönne, és miczoda iárásban volna? Nem kel, vgy monda, ennekem tolmáts: Mert Magyar vagyoc én, Erdélyi: Es be iöttem mostan Moldouába, Hogy feleségemnek maradékit meg lássám itben. Iöuet az vton találtam tizenkét ezer Oláhot: Azzoc iö-nec, Hogy ez éyel első álomkort meg vűséc à Magyaroknac táborat, és hogy meg veriéc őket. Én kedig vgy siettem elő iöni, hogy meg mondiam est: Mert bánom az én nemzetemet.

☛ Dragffy
Bertholt.

Haluán est à Király, fenyegetni kezdte ötet, Hogy lásson, hogy házuglágot ne mondion. A Sčekely monda. Igazat mondoc én. Ha kételköttec besédembe, tarczatoc addig örüzet allat: Hiszem meg lattyatoc annac vtánna, ha igazat mondottam, auagy nem. Meg hadià à Király, hogy örüzet allat tartanác à Sčekely embert. Es meg hadià Dráká Bertholtnac, ki à Király Sáfara vala, Hogy vigan tartanà az vendégeket: Ömagà kedig, à Király nem öuec vaczorát, Hanem fel kele, és mindiárt egybe hiua az wrakat és az Hadnagyokat, Es eleykbe adà nekic az ielen valo veszedelmet. Es meg hadià nekic, Hogy minnyáian utkony kébülnéne, és fegyuert fognánac: Es minden vtzákon az városban örüzeket vete, és minden kapukba. A piatzon valo sieggetekre à Darabantokat állatà. Két száz régi merő fegyuereseket az ő állása eleybe állatà, Hogy azzoc à két vtzára vigyáznánac, és az ellenség ellen támadnánac: Ha azon be kezdenéne rohanni. A töb seregeket à más vtzákba állarà.

Erős viadalom Mol-
doná Báty-
nyán.

Czac alig végebre vala è rendelésseket, és hogy immár első álomkoron volna, ielen lön az ellenség, és három felől fel gyuytá az varast. Nagy indulás lön mind két felől és nagy kiáltás. Az Olahoc berinserte fel gyuytuán az váraft, be rohannánac előber à kapuknál à tűz nec vilagossagáual. A Király népe kében vária vala őket, és minden felől ellenec támadánac. Es nagy viadalom lön mind két felől. Két felől törzet vala az Oláh Vayda két sereget, Azzoc egybers mind találánac be iöni két vtzákon à Király állására: Eze oda iöuen, egyenest találánac az állo seregre, à fegyueressekre, kic à Király állása előtt állnac vala: Nagy viadalom lön or: Es nagy soc Olahoc hullánac el ez viadalban. Mert főfő népec valánac ebben à seregben, Tudnia illic, Ország Mihály, az Nadorispán, A két Erdélyi Vayda, Czupor Miklós, és Páncrátz Iános; Bánffi Miklós, Bathori István, és töb wrac. Eze minnyáian erőssen viuánac, és ki vágac az Olahokat à piatzról. Mert à piatzon mint egy várba valánac. Mind egy éyfelkört annac vtánna, vgy kezdenec hátat adni az Olahoc: Es à Magyaroc raytoc lö-nec, és sokat à tűzbe kergeténe, Sokat kedig le vágánac benne,

Mt. Kir.
diadalmos.

Sokat is

Sockat is meg fogánac közzülec. Vagy négy ezeren el szálladánac az városból: A többit mind az városban le vágác őket.

XXIIII. RES.

Máttyás Király azon éyel nagy forgalmatosságba vala. Hol az ő sálássa elöt valo álo seregben erőssen viu vala az Olahokkal, Hol az vtzákban forog vala és rendbe vti vala à seregeket: Hol biszattya vala az vitezeket, Hol feddic vala à félelmessékre, Hol meg segiti vala azzokat, kik nec búkség vala. Es ecképpen tartà meg az ő népét. Mikoron meg viradot vólna, Imè tehat mind az egéß város rakua feksic vala hólt testeckel. Es het ezer nec találac à meg hólt Oláhoknac sámat. A Magyaroknac kedig tizenket sáznac: A többi nagyob réfre, mind sebesec valánac. Söt Máttyás Király őmaga is sebes vala: Mert egy nyilat löttéc vala az hatába, nem meßße az hati gerentzhöz. Hogy à nyilat ki vonta vala, benne maradot vala az vas à testebe. Négy egéß este ndeig mind vesßédet vele annac vtánna, méglen ki vehetéc aßt belöle. Bizony kézel kele azon éyel meg óltalmazni à Magyaroknac az ő életeket: Mert nagy serenczébe forga az ő dolgot. Es mikoron serinverte mind fel gyuytottac vólna à falukat, és az városokat, és mind el dultac vólna az országot, A Király visßa indul la kornyodozuán à sebnec faydalma miat: és Erdély felé kezde tartani: Es Karáczon innepire Brassóba iöue. Brassóba léuén, ot kegyetlen halállal meg öleté nemeltyeket à pártolókban. Az Brassó városat kedig ssep Priuilegiomockal meg aiándékozà, Miért hogy azzoc vesßteg marattanac vala, és nem támadtac vala à töb városokkal à Király ellen, az wy Király melet. Az Michne Vaydánac is, ki az Hausas eluö Vaydákncac fçle vala, ot feiét vétete.

Mát, Kir.
ieles Had-
nagy.

Mátty. Ki
rály sebes.

Mát. Kir.
Brassó. iö.

Annac vtánna paranczola à Király à Kéncztartónac, Hogy à töb pártolókat, kic fogua valánac, Tudnia illic, Sçkelly Mihályt, Alardot, Vizaknai Miklóst &c. Colosuárrà vinne, Es ot sölgáltatnà à törüenyre reáioc. Kéncztarto ezokaért Colosuárrà hozà őket: Es ot vtzánként tizes fogóckal saggattata őket: Annac vtánna feieket vétete. Ez kénczás ért olly igen meg iyedénc à töb pártolóc, Hogy minnyáian ki seckénc az országból, Ki Lengyel országba, ki Olah országba &c. Az ő marháiokat és iöfágoakat mind el foglaltatà à Király.

A pártolóc vesßteg Colosuárot

Még Erdelbe vala Máttyás Király, hogy el hozzác neki az Istuánnac, à Moldouai Vaydánac leuelét, Mellyben erőssen könyö-

reg vala neki, Hogy kegyelmes lenne hozzà, és meg boczátana neki az ő vakmerő bolondságát. Es meg valla à Király elő: hogy méltó eset volna rayta ez é nagy büntetés &c. A Király fél keduel tön válaft neki. Mind ezen által meg igére estt neki, Ha engedni akarna à Magyar Coronánac, és à meg békélésnec igaz módiát keresni, Még volna valami út a kegyelemböz. De ha estt nem akarna műelni: Vdö lenne még à bosszu állásra.

Mát. Kir.
Cancellari
"si.

Minec vtánna ezokaért Mátyás Király Erdélyben el végeste volna minden dolgait, Visíva méne Magyar országba. Lön kedig ez à coronázás vtán harmadic esttendőbe. Valánac kedig Mátyás Királynac akkoron az vdöben két Cancellariosi. Egyic az Vitefi Iános, az Eštergomi Ersec: A másik, Istuán, az Coloczai Ersec. Ezeknec egyiknel fél esttendeig állot à Király peczeti: A más fél esttendeig à másiknál. Es ez Ersekec az vdöben nagy tekéntetben válanac, mind à Királynál, mind az egész országnál.

A Pápa az
veszedelmes
hadnac oda

A coronázot vtán negyedic esttendőbe, Mátyás Király esmet két hadat kezde forgatni elmeiébe. Egyiket à Törökec ellen: A másikat à Czehec ellen. Mert azokra esttekeleli vala ötet à Romai Papa, Miért hogy ő neki nem akarnac vala engedni, az ő kiúansága serént, Azért meg átkosita vala à Czeheket, mint Eretnekeket: Es à Pogiebradi Györgyet, à Czeh Királyt meg fóstotta vala Romába, (de nem Czeh országba) mind à Királyi méltoságnac neuétől, mind à Királyi birodalomtól. Lön kedig ez, midön irnánac Christus wrunknac búletése vtán, 1. 4. 66. A Pál pápa ezokaért egyic leuellet à másik vtán küldi vala Mátyás Királynac, és erőssen kéri vala, Hogy rea támadna à Czeh Királya ellen, à nagy Eretnec ellen, sinter mint à Törökekre: Es minden képpen esttekele ötet az hadra à Czehec ellen. Söt à Romai Czafárt is rea bira à Pápa, Hogy ő is ira Mátyás Királynac, és rea kere, hogy à Czehec ellen, az Romai Egyháznac ellen, hadat inditana: Es nagy igéreteckel meg terhele ötet. Végre rea birac ötet.

A fő népek
nec ió taná
ezá.

De előfer nagy gyúlést hirdette, és az ország eleybe ada mind estt è dolgot. A fő fő népec mind ellenzic vala estt à hadat, mond uán: Mű búkség minékünc, Hogy magunkat terhellyic ollyan vdegen haddal? Nem de elég hadunc vagyoné à Töröc ellen, à mű természet serént valo ellenségünc ellen? Bizony sinter elég volna mű nekünc ez à had: Czac győznünc aít meg: Nem búkség volna más hadat keresnünc &c.

De à Kí.

De à Király az Gyűlésbe gyűen, fel v̄le, és nagy predicaciót inditá, az ő természet szerént valo tíftefég kiuánásból, Es à Cze-
hec ellen valo bof̄bu állásnac kiuánásagából: Es az Pápa leveleit,
és à Romai Czáfár leveleit mind meg oluastatà à Gyűlés elõt: Es
mellé vonà az iffiu wrakat, Es vgyan aſt végeze, Hogy meg
kellene è hadnac lónni.

Mát. Kir.
kõuélſége.

Ez is igen segít vala hozà, Hogy az Wylaki Miklos fel hoſt-
tava vala vele à gyűlésbe à Törõc Czáfár kõuetſégét. Mikoron
Máttyás Király meg akarta vólna hálgatni à Törõc Czáfár kõ-
uetſégét, Elõſter be hozatà à Draculát, az Hauas eluõ Vaydát,
ki fogua vala Máttyás Királynál, és az vduarlo wrac közé ál-
latà aſt. Mikoron annac vtánna be boczáttác vólna à kõuete-
ket, Ot nézic vala à Draculát, ki az elõt olly nagy kegyetlen-
ſéget műuelt vala à Törõkeken. Es annál nagyobbban iyedénec.
Ez vala kedig à kõuetſég. Törõc Czáfár frigyet kiuán vala
Máttyás Királytól, és nágy bárátſágnac ſíne allat kiuánya va-
la aſt, De à Király nem akara frigyet vele tónni. Mert erti va-
la à Törõc rauaſſágát: Hogy czac addig kiuány frigyet, méglen
meg nyomhatná az Aſiabelieket, Hogy annac vtánna kõnyebben
férhetne à Magyárokhoz. Ezokaért ollyan vállat tón nekic: Ho-
gy ő frigyet nem tehetne à Törõkeekkel. Mert ollyan törüeny-
vólna Magyar orſágnac, Hogy ſoha egy Magyar Király frigyet
nem tehetne à Törõkeekkel, Miért hogy természet szerént valo el-
lenſégeg volnánac à Kereſtyénſégnec. Annac vtánna tíftefége-
ſen el boczáttác à kõuetekeket. Es az Vayda, Wylaki Miklós, el vi-
ué õket, hogy bátorſággal haza mehetnénc.

Törõc Cz.
kõuetſége.

XXV. RES.

A Gyűlésnec à végébe, Máttyás Király meg aiándékozà ne-
mellyeket az wrac kőzzül, kic vitézül vittanac vala vele Mol-
duába. Az Banſfi Miklóst is meg aiándékoza ſoc faluckal, az ő
nagy vitézſége ért. Annac vtánna ki induluán à Király Egerból,
Budára iõue. Es Budán földot kiáltatà, és népet gyúte, és hádi
ſõrſámokat ſõrze. Nyóltz nap mulua, hogy Budára iõt vala, kõ-
uetet boczáttác az Pogiebrádi Györgyhöz, à Czeh Királyhoz, és
meg izene neki az hadat. Annac vtánna el induluán Budáról Po-
ſomba méne fel, és ot meg vára à tób ſegitſégeket. A Czeh Ki-
rály is meg ertuén, Hogy Pál papa meg átkoſta vólna õtet, és az
ő Királyi meltoſagába practicált vólna, és Máttyáſt, à Magyar Ki-
rályt rea inditotta vólna: Nagy népet gyúte ő is, és meg

Bánſfi Mi-
klos.

Mát. Kir.
à Czebec
ellen valo
hadánac
kezdeti.

akara magát hatalom ellen óltalmazni. Es ki induluán Pragából, Morua országba méne, holot bir vala az ő fia, Victorinus, egy ielles vitelő ember. Es ezec egybe adác az ő népeket, és ot meg akarác meg várni à Magyarokat az Morua határon.

A Papánac
mestérsége

Minec előtte Mátyás Király ki indulna Posomból, Iuta egy púspec Romából à Papától Mátyás Királyhoz : Az el küldé elől à tilalmot Papától Moruába : Es meg átkoza mind à Czeheket, mind à Moruaiakat, mind à Slesiaiakat, kic valami segítséget adnac vala à Czeh Eretnekek mellé : Mert így neuezi vala à Czeheket, kic semmit nem tartánac à Papától, és annac pepeczéléstől. Kezdetéc kedig ez à Czehec ellen valo had, mikoron irnánac Christus wrunknac búletése után, 1. 4. 6 8. Az Mátyás Királynac coronázása után kedig negyedic éstendeiébe.

A Czehek
nec bolond
sága.

Meg értuén est à Czehec, Nagyob része el sackada à Királytól. Azonképpen az Moruaiac közzül is, és à Slesiaiac közzül. Es az várasoc nem akaránac el sackadni à Romai Papától : Noha meg adnac az adót à Királynac, és az várac mind vólnánac à Király kezénél. Annac utánna ki indulla Mátyás Király Posomból, à Pápa kőueteüel, és méne Lunaba, melly váras az Morja viz mellett vagyon sínte à határba. Ot táborba állánac à Magyaroc az Murua parton. Az váras kedig à Romai Czašaré vala : Es az polgároc megnyitác az várast Mátyás Királynac, és mindenbe kedueskednec vala neki, mint sínte à Romai Czašárnac. A Czeh Király ellenébe állá à Magyaroknac. Egy egész hólnapic lőnec it à táborba, és semmi viadalom nem lőn közetec, Hanem czac valami hartzolásoc. Egy nyihánstot egybe gyúlénec bešédre az viz parton à Királyoc, Es kemény bešédeckel fogdassac vala egymást. Az vény Czeh Király ides bešédeckel gyakorta meg enyhite à Mátyás Király fel sualkodot és tíftešég kiuáno búuet : De à Púspec, à Pápa kőuete, mindiárást meg keménite višfontac ást : Mert soha el nem táuožéc tőlle.

Victorinus

Mikoron à Czeh Király meglátta vólna, hogy az viadalomnac semmi módia vólna : Nem akara ot heába valo kölczéget tőnni : Hanem hátra kezde menni az ő oršagába, és Victorinust, az ő fiát, boczátà Trebiczba soc néppel, hogy ást meg erőšitene, és meg óltalmazná : A tőb várakat is mind meg erőšite néppel, és az várasokat, houa iőuendő vala az ellenség.

Az Mátyás Kir. kedig tanátskozéc az wrackal az hadnac el inditása fe-

ditása felől, Ezec valánac kedig az wrac, Szapolyai Imre. Szapolyai Istuán, az Imrének atyafia: Czupor Miklós, az Erdeli Vayda: Báthori Istuán, Ország Mihály, a Nadorispán: Magyar Balás, Kínisi Pál: Despot Farkas, Banffi Miklós: Pannonius Iános Perti púspec, és soc wrac a Nemessec közzül. A Kínisi Pál egy parasit ember fia vala, Es malambóli ioue ki a szolgálatra. Szolga-
la kedig előster az Magyar Balásnac hadnagysága allat. Síp Hercules termetű ember vala, iò esű, és felette nagy ereű. A malomba egyedől fel emelte a malom követ. Egy egész hordobort egyedől fel emelt. Ieles hammar futo vala. Látuán az Magyar Balás az ő emberféget, és nagy vitez voltát, az onen leányát ada neki feleségül. Ieles emberec valánac ackoron Mátyás Király seregébe Es ezec által czelekedi vala Mátyás Király, ackoron alig huñonhet estendős lóuén, amà nagy, ieles, és hires dolgokat.

Mát. Kir.
fő népei.

Kínisi Pál

Mikoron Mátyás Király meg hallotta vólna, hogy Victorinus, a Czeh Király fia, Trebitzbe vólna, és az atya a Czeh Király el ment vólna: Trebitzbe inditá a sereget, és meg szálla az váraft. Es a meg szaguldásba mindiárast felgyuytará az Hoffstátot. Az hoffstátból be szálladá a tiz az várasba, és mind meg eméste az váraft. Victorinus a Király fia, ki méne az várasból minden népével, és soc Polgárokkal, és fel méne a várbá, melly egy magas hegyen vagyon. De a porkoláboc be boczátac Victorinust, az ő népével: De a polgárokból egyet sem. Es segényec visssa teruény, mind a Magyaroc kezébe esenec. Ecképpen a történetes tizel két óraig meg véué Mátyás Király Trebitzot. Lón kedig ez tizedic napon Pinkestnec előtte.

Mát. Kir.
meg veszi
Terbitzot

Annac vtánna kezde Mátyás Király az várhoz. De éyel czen-
desléggel iuta három ezer Czeh fegyueres, Es Victorinus kilentz
század magával ki ioue az várból, és az három ezer fegyueres fel
véué ötet, és békesléggel el viuéc, Hogy az Magyaroc ingyen
esbekbe sem véuéc. Hogy el ment vala Victorinus, A porkolá-
boc fel adac az várat. Annac vtánna Mátyás Király Brúnna fe-
lé inditá az ő seregét, melly Moruánac fő városa. Ez a váras síp
és erős váras vala. Az váras felet egy vár vagyon, mellyet Spil-
bergnec neuezne, Melly soc néppel vala meg erősitue. Oda iut-
uán Mátyás Király, meg szálla az Hoffstátban. Es mindiárast
egy követet boczará be az várasba, Ki meg kérdene a Bi-
ráktól, Ha a Pápa hite mellé akarnac állani, Auagy a
CZEH ERETNEKEC mellé? H a P A P A mellé? Te-

Spilberg

Mát. Kir.
a Papánac
soldouára-

hát meg

hát meg nyitnác mindiárást à váras kapuit à Pápa kőueténc. Ha nem : Tchéat hireckel lönne, hogy ellenec akarnà vini.

XXVI. RES.

Brúnna à
Papa.rab-
sága.vagyó

A Birác olyan válast tönec à Kőuetnec, Hogy vissza menne à Királyhoz : Másod napon válast akarnánac neki tönni. Másod napon kőueteket boczatánac az várasból, à Királyhoz. Es à kőuetec közzül egyic elő álla, és monda : Felsőges Király : Mű à Romai hitnec kőuetői vagyunc. A Czeh Királynac adót adtunc vgyan : De à mű Egyházunc à Pápa rendelése szerént vgyon Régen meg értőtűc, Hogy à Pápa te felsőgedet erre birta, hogy te visselnéd est az ő hadát. Ezokaért az Brúnna tanács mindenbe engedelmes. A Pápa púspeke mindiárást diczirni kezde őket, Hogy álhataroson meg marattanac vólna à Romai hit melet. Es Mátyás Király is diczirni kezde őket, és monda, Hogy az ő álhataroságoc nagyot érdemlene. Es meg igére magát nekic.

Egybegyűl
nec à Kir.

Pogiebrad
Királytól
Mát. Kir.

Mat. Kir.
felel Pogi.
Királynac

Másod napon az vtán be méne az várasba. Es à Polgároc nagy tiszteféggel fogadac Mátyás Királyt be. Annac vtánna meg álla az várat, melly az váras felet vgyon, és sockaig vitatà asit. A kilentzedic hólnapnac vtánna adac fel, annac vtánna asit nekic. Pogiebradi György haluán, Hogy à Brúnna be boczáttac vólna à Királyt, Ó is az vár allà iőue Brúnna mellé, és sőombe állà Matyas Királlyal. Es az wrac közbe kezdenec iárnyi, Es arrà hozac a dolgot, hogy sőombe lönne nec à Királyoc egymással. Mátyás Király tart vala az ipánac haragiától. Ezokaért az imegre mindenkoron.pántzélit veszen vala, Annac vtánna à pantzélyra veszi vala à sűbitzát. A két tábor közet két fatott vonánac fel, Ot gyűltenc egybe naponként mind à két Királlyoc. Es hogy előser sőombe lönec, monda à Czeh Király Mátyás Királynac : Ecképpen kellé (fi-am) velem czelekődned? Miért támadtál olyan módon reám? A sűt mondod : Hogy à hit dolga ért műueled : De à te nagy fel sualkodásfodból, és nagy tisztefégg kiuánásfodból műueled inkább, Es abból indultattál erre Hogy meg foszbad apádat az ő országától. A birodalomnac telhetetlenfége műueltetit est veled, és az dühösitet tégedet. Mátyás Király felele : Apa, Kérlec, Tęry meg az anya sűt Egyháznac hitre : Ezért hadakozom ellened, miért hogy à közenséges hitnec ellenfége vagy. Tęry meg kérlec tégedet. Mikoron egynyihansor oda egybe gyűltenc vólna, Semmit nem vége sűheténc egy massal.

A Czeh Király ezokaért meg indita táborát és el méne. Mátyás Kir-

tyás Király kedig inkább kezdé az Spilberg várát vitatni. Hogy kedig látà, hogy meg nem vehetné azt, Alatta hadià az Magyar Balást, à Kinisi Pállal, Ómaga kedig Olomotzra indità az ő tób népét. Az Olomotziac ki ióuénec Mátyás Király eleybe, és vallást tónec előtte, Hogy őc à Romai hiten vólnanac: Es be hiuác őtet az Várasba, és nagy tisztességgel fogadac. Egy erős vár vagyon Olomotz kőuűl czac ottan, Abban Czehec valánac. Meg állà az Mátyás Király. Es egy nyihány nap mulua meg véué azt. Olmotz ból ki küldé az ő Hadnagyit kőres kőrnűl: Es az váraskákat, kic à Romai hiten valánac, azzokat meg hódóltatà: A kic nem valánac azzon, Azzokat fel gyuytatà, és minden marháiookban fákánt tétete.

Mát. Kir.
Olomotzra
megyen

Mikoron kedig à telnec vdeie el iőt vólna, Nagy Balást Spilberg allat hadià. A tób népet kedig Moruába telelni őstà: Ómaga kedig, à Szapolyai Imreuel, és egy nyihány wrackal, és à Dara bantockal, Magyar országba tere telelni. Mikoron bent Mihály nap tayba vissza iőt vólna Budára, ot lőn mind egy négy hólnapig. Es azonközbe mindeneket sörze, az hadra búkfégéseket. Annac vtánna Bőyt elő hauánac à közepibe esmet vissza méne Moruába à sereg mellé. Mikoron oda iőt vólna, à Spilbergiec meg adac magokat. Onnét az vtán Olomutzba méne. Ot kedig nagy gyűlést hirdete. Azonközbe allatomba kezdé prácticálni à Czeh wrackal, kic Papásoc valánac, Hogy őtet válaštánac Czeh Király. A gyűlésben annac vtánna az wrac egybe férűen, Czeh Király, és Moruai Hertzeg nec válaštác. Ezt kedig czac azért nyere töllec, nagy aiándékozásual, és egyeb practikáckal, Hogy az ő hadakozásnaac valami palástyai lőnnénec ez neuec, Király és Hertzec: Hogy ne látatnec méltatlan hadakozni à törűeny szerént valo Czeh Király ellen. Onnét el indituán népét, Slesziaba méne. A Braslaiac nagy tisztességgel fogadac őtet, melly à fő váras Slesziaba. Azt műueléc à tób várasac is.

Mát. Kir.
vissza ter
Magyar or
szágba.

Spilberg
meg adac
magát.

Ambitio lã
tod mit mib
uel.

Brasla.

Braslóból el boczátà Mátyás Király az ő Cancellariósát, Mihályt, az Estergomi Lectort, Betsbe, Hogy kérne Frideric Czáfártól à segítségét, à mit ez hadra ígért vala. Mert Bets országnac minden estendői ióuedelmet ígért vala neki: Annac vtánna à Nemesec közzűl ezer louagot. Az ezer louagot meg küldette vala. De Mátyás Király mind vissza küldé azzokat, Es meg hadià, Hogy ezer louagnac valo föld pénst küldenénec: Találna ő népet magánac. Frideric Czáfár czac bešéddelel tarta az Mihály Cancellariust, és nem ada semmi pénst neki. A Nemesec meg adac neki az ezer louagra valo földot: Es aual keletéc vissza menni Mátyás

Mát. Kir.
meg valla
az Neme-
scek.

Máttyás Királyhoz. Haluán à Király, mint meg czuffolta vólna őtet az Frideric Czáfár, igen meg busulla rayta : Es magába forgata mind eßt à dolgot, Mint áthatna boßfut rayta.

XXVII. RES.

Mát. Kir. meg állia Veselet.
Victorinus fogua esic.
EL induluán Slesziából, vissza iöue Moruába, és az ýtba meg állia az Vesele váraßt, mellybe Victorinus, à Király fia, soc néppel vala. Es erössen kezdé aßt löttetni, és minden képpen vitatni. Mikoron az várasnac körítésit nagyon le rontotta vólna, Ostromnac indita à népet, és végre meg véué Veselet. A Drabantoc meg fogác az Victorinust, és à Király cleybe hozác. Victorinus kegyelem ért könyörge à Királynac. Monda Máttyás Király neki : Aha, attyamfia Victorine, Erre hozotté immár tégedet à gonosß tudomány, mellyet apádtól tanoltad? Gyakorta intettelec tégedet, Hogy el hadnád az attyádnac gonosß tudományát, Es köüetnéd az Istent. Ne fély, Suogorral vagyon dolgoz. Nem bánt senki, sem életetbe, sem méltóságodban. Tery meg kérlec: Latodé melly igen nehéz az Isten ellen rugódozni? Igaz à Romái hit: Aßt köüesséd ennec vtánna.

Pogiebradi Györ. meg hall.
Matt. Ki. gonosß lelki esmereti
Ambitio ördegiméreg.
 Mikoron immár Victorinust meg fokta vólna, Miért hogy esmet à tél vdö el érkezet vala, (mert à Czehec ellen valo másodic eßtendeiébe lönecc mind ezec) Melleie véué à Király à Szapolyai Imret, Ország Mihályt, az Nador Ispánt, és egyebeket az wrac közzül, és vissza méne Magyar országba, hogy ot minden hadi sükkégekét sürzene à télén. Mikoron annac vtánna irnánac Christus wrunknac sületése vtán, 1. 4. 7 0. à télnecc vtánna, Máttyás Király vissza kezdé menni Moruába. Mikoron löre iutot vólna, ot rálállá őtet à köüet, ki meg monda neki, Hogy Pogiebradi György, à Czeh Király meg hólt vólna. Haluán Mát. Kir. az hirt, igen kezdé fohazkodni, és erössen bankoduán sür vala. lörböl el induluán, siete Moruába be. Mert meg hallà, hogy nagy gyülést hirdettéc vólna Czeh országba: Arra siete, Hogy Moruából ő is köüeteket bo-czáthatna oda, Hogy à Királyi méltóságot neki kérhetnécc. Mikoron Iglába iutot vólna, ot veszteg maradà, és onnét el boczáta à köüeteket soc aiándéckockal, hogy mind el iárnác, és meg aiándékoznác az wrakat, és arra birnác őket, hogy Máttyás Királyra adnác süauokat.

Mikoron à Czehec mind gyülésbe gyüntenec vólna Kuthnára, ahol az ezüst Banyác vadnac, melly váras nem mellye vagyon Pragához, Máttyás Király is oda boczáta az ő köüetit, kic közet fő vala à

vala à Czupor Miklós, az Erdeli Vayda. Sockan oda gyűlenc, kic à gyűlésbe keric vala à Királyi méltóságot. De à Czehec igen vdegeanc valánac az Mátyás Kiraly kőuetihöz, Miért hogy à Pa-panac eštekeléséből indította vala à nagy hadat ellenec, és minnap à Papától fel vőtte vala magánac à Czeh Királi neuet, à Czehek nec akarattya ellen. Ezokaért heiába sőlla az Czeh wrac előt az Mátyás Király Oratora, és pironksággal kele bešédit el hadni. Mikoron à Frideric Czafaré, és az Pogiebradi György fiaic, és az Láslo Királye is, ki az Kasimir, az Lengyel Királynac fia vala, Oratoroc sőllattanac vólna: A Czeh wrac arra haylanc soc okokból, Hogy Láslo, à Lengyel Király fia, ki akoron még igen iffiu, az az, Czac tizen öt eštendős vala, ő Királyoc lönne, és à gyűlésből v- gyan ki mondác az ő válaštáfát: Es minnyáian iót kiuányác vala az ő Királyi birodalmánac. A Magyar kőuetec haluán ašt, el pironkodánac onnét, és višša iőuēnc Mattyás Királyhoz. Es mikoron à kőuetec meg bešelletéc vólna Mátyás Kiralynac, Mint iartanac vólna, Igen meg haraguēc à Czehekre.

Czupor Miklos Erdeli Vayda.

Láslo lešen Czeh Király.

Azonközbe wy hirt hozánac neki: Múuel hogy à Töröc wy dolgokat inditana à Szaua melet. Ezen igen meg háborodéc vgyá Mátyás Kiraly: De még sem gondola semmit vele, czac hogy boššut álhatná à Czeheken. De el hiuatà Gabrielt, à Coloczai Erseket, és Vngor lánost, és azzoknac meg hadià, Hogy mindiárášt allà lietnēnc az alföldre: Es meg hadià azzoknac, mit czelekednēnc ot. Es meg iclente neki, Hogy à Törökec Sabatz várát meg kezdettéc vólna épüteni. Es monda neki: Ha nem ronttyátoc el ašt az épületet: Oda lešen Magyar oršág. Es leueleket adà neki, Hogy sődöt kiáltatnánac, Fel vőnnéc mindenút az vámakról az iőuedelmeket, Es hogy paranczolnánac az várasoknac minden sűksēges felől. Ira à melet az Oršág Mihálynac is, az Nadorlšpánnac, és à töb wraknac, hogy az ő népeckel mindiárt az Gabriel vtán menyenec, Es arra vgyekőzzenec, Hogy az wy Sabatz várát meg rontšác, mellyet à Törökec épütettenec vala à Szaua paron: Es hogy ne engednéc az épütést à Törökek nec. Ezek nec kedig mind ašt keletéc múuelni, à mit paranczolt vala à Király.

Mát. Kir. kabaságánac iutalma.

Mikoron ezec minden népeckel à Szaua parthyára iutottanac vólna, Előšer az álgyukat ki sűtéc az épütő Törökekre: De à Törökec višša adác à lőuēšeket nagy bōuen. A Magyaroc be menēnc à Szauba, és onnét kez iyekből lőuēnc reáioc: De à Szauan nem merēnc által menni: Mert sockan valánac à Törökec is. A Törökec az vtán mindiárt tőltést kezdēnc tölteni à Szaua paron, Az miat à Magyaroknac lőuēšse mind heiába lön: és šahadon épüt nec va-

Vešēd nec Sabatz ért

pütnecc vala az váron, De még előt is meg ástác vala Sabatznac az árkát, és nagy töltéssel meg körítöttéc vala, és soc élést vittec vála belé, és nagy soc, és mindenféle hadi sörbámokat. Látauán à Magyaroc, Hogy semmit nem árthatnánac à Törökeknec Őc is ellenébe à másic partron à Szaunac egy várat kezdénc építeni, Hogy abból meg óltalmaznác à Szerem földet.

Mát. Kir.
veszkeedic
à Paps est
tekeléséből

Azonközbe Mátyás Király dul ful vala à Czehec ellen, à Pánac estekeleléséből, és à bosszu állásnac kiuánfagából, Miért hogy meg gugoltác vala à Czehec az ő követit, és Királya nem valasztottác vala. Be küldé ezokaért Moruából Czeh országba, és nagy pusztasagot műeltete tűzzel és fegyuerrel, kóborlássockal, és minden predalássockal, Es à Magyaroc mind által saguldác à Czeh országot, mayd mind Pragáig. Ezecc mind lönec à Czehec ellen valo hadnac harmadic esteendőiebe. Es annac vtánna Mátyás Király el ostra népét mind féllel az városokba, kiket meg vót vala Moruába, Slesziába, és Czeh országba, Es ő maga visszatete Magyar országba, és iöue Budára. Es vele el hozá fogua Victorinust, à Czeh Király fiát, és hadià ast Vissegradon az erős várban, Es paranczola, Hogy nagy tisztelesgbe tartanác, méglen ez hadnac vége lönne.

XXVIII. RES.

A Töróc
nem bolód

Méglen Mátyás Király ot vesédnec à Czeheckel, Addig Mahomet Töróc Czászar négy száz haiót kešite à Tengerre, és ménc Euboiára, és meg állà Calcida várost, Es a nagy viuás és ostromlás vtán meg véue ast az harminzadic napon.

Az kábas
ságnac iu-
talma.

Mikoron Mátyás Király Budára iöt vólna, el ostra telelni mind az ő népét, hogy nyugodnéc. és meg wyulna: Mert igen el vait és el veset vala az hosšzu hadakozásba. Es ő maga bánatban meg emésztédéc, Miért hogy az heiába valo és kerštyénec ellen valo hadba foglaltá vólna magát, és štántalan nagy kénzset arra költet vólna: Es à Törökec addig meg épütettéc, és minden képpen meg erősítöttéc vólna Sabatzor, à Szaunac partron: Annac felötte, Hogy à Töróc Czászárnac Birodalma annyira meg öregbedet vólna, Hogy à štép nagy sigetet Euboiát meg vötte vólna. Fél vala ezokaert, Hogy vgy ne fordulna à dolog, Hogy ő neki ket felöl lönne hada, Miképpen is lön annac vtánna. Mert hogy à Czehec Királya válastác Láslót, Kasimirnac, à Lengyel Királynac fiát, Ezért el hadià Kasimir Király à Czehec ellen valo hadakozását (Mert őtet is meg czabitotta vala à Pápa, Hogy à Czehec ellen

hec ellen hadakoznéc) Es à Czehec mellé támada, és azzoknac kezdé pártyokat fogni. Ebből kedig igen meg háborodéc az Mátyás Király, és bñetlen tanátskozic vala az W rackal, Mint vehetne ezeknec eleit.

Miért kedig hogy az hadakozáshoz pénz kel, és pénz nélkül semmi nem lehet, Előbber mind azzon sápolodéc Mátyás Király, Hol kellene pénst venni? Ezokaért minden felé meg örögbite és meg háktatà az vámokat: A púspekeket, Káptalannokat, és Papokat erőssen meg rana: Wy és soc ostor adókat vete: A Papától is, és az Velentzesséktől pénst kére, Hogy azzokból vihatna az Czeh Eretnekec ellen. Es miért hogy Szapolyai Istuán álhataton viut vala mind egyút vele, nagy tíftefégre emelé aít: Es à Despot Farkasnac Feyesbót adà aiándokba. A tób wrakat is, és vitzeket meg aiándékoza tífteckel, és méltoságoctal.

Igy vesten
te mind él
tic à Pápa
az ország
kat.

MATTYAS KIRALY HADA A LENGYELEC ELLEN.

XXIX. RES.

Mikoron irnánac Christus wrunknac bñletése vtán, Ezer, Négy száz, és hetuen egybe, támada Mátyás Királynac hada Kazimir, à Lengyel Király ellen. Támada kedig ez okbol. Az Púspekec, és az wrac Magyar országba el vntac vala Mátyás Királynac bñetlen valo hadakozását. Mert nyughatatlanoc valánac miata, Miért hogy az ő kőuély elmeieből, egyic hadat à másikból tekeri vala. Ebből olly nagy pénst költe naponként, Hogy az országnac iőuedelme félig sem vala elég à soc hadi kölczégre. Ezokaért erőssen vzi vala à púspekeket, hogy soc népet keletéc tartanyioc. Erőssen meg róya vala à Káptalannokat is és mind az egyeb papokat. Az W racknac is soc népet kele tartanyioc. Erőssen meg háktattya vala minden felé az vámokat, és hušadokat és harminczadokat. Az országban kedig egyic adò vzi vala à másikat. Még az bñlgálókat, mind férfiakat, mind leányokat meg rouác. Nem vala egy bñlgáló leány is az országba, ki egy estendeig egy arany forintot nem adot vólna az adóba.

Az Lengyel had.

Mát. Kir.
ok nélkül
meg nyoa
morittya
országát.

Meg busulánac ez okaért az W rac rayta, és tanáczot tartánac egymással Mátyás Király ellen: Es végezéc aít, Hogy más Királyt akarnánac be hozni az országba, Kasimirt, à Lengyel Királynac à fiat, Laflónac, az wy Czeh Királynac őczét: Es ecképpen

a ij

à Lengye-

Az wrac
támadnac
Mattyás K.

à Lengyeleknec segítségéuel ki akarnác az országból v̄zni Mátyás Királyt. E tanátsba feicc valánac, lános, az Eßtergomi Ersec: Es lános Pannonius, à Pętsi p̄spec, Ezeckel allatomba egyet ęrt vala à Szapolyiai Imre, Somma, Az hetuen ęt Vármegyéből czac kilentz maradot vala hátra, mellyec nem haylottanac vólna el à Királytól. Ezecc ezokaért egyenlő akarattól leuelet iránac Kazimirnac, à Lengyel Királynac, és meg ielentęc neki, Hogy az Wrac mind el haylottanac vólna, igen keueßtől meg válua, az Mátyás Királytól, az ő törüentelen czelekedeti ért, és kegyetlenlége ért. Es hogy Királya válaßtottác vólna az ő fiát, Kasimirt. Könyör génecc ezokaért neki: Hogy rea birna az ő fiát, Hogy vönne fel a Királyi birodalomnac méltóságát, és hogy boczátna aßt közzükbe &c.

Casimir
Magyari
Kir. válaßtottac.

Az Lengyel Király örüle è hirnecc, Es engede az válaßtásnac, és fel véue à Királyi méltóságot: Es hálát ada az Istennecc, hogy olyan jóual látogatta vólna, Hogy két estendőben egy más után két fiát válaßtotta vólna Királyi méltóságra. Es mindiárt földot kiáltatà, Es válaßtta mindiárt három legiöt hadakozókat, és szép louag sereget fegyueresekből, hogy ezeket el boczátna az ő fiával Kasimirral, hogy el foglalna Magyar országba à Királyali birodalomnac méltóságát. Mindiáràst ezokaért ira az Eiseknecc, és à rób Magyar Wraknac, Hogy rövid napon el akarna küldeni az ő fiát nagy sereggel.

Mattyás K.
meg busul
az wrakra.

Azonközbe kihirede ez è dolog. Es mikoron Mátyás Király meg hallotta vólna, Igen meg haraguéc rayta: Nem is hiszi vala, Hogy aßt mertęc vólna az Magyar Wrac műuelni, Kiuáltképpen az ő atyánac baráti, Kiket ő olyan nagy tíftelegre emelt vala. Igen bossonkoduán ezokaért rayta, monda: Nò, meg akarom látni, Ki leszen az országban az Kasimirnac gazdáia. Öremest kegyetlenkedet vólna az Wracellen, kic eßt tanátskoßtác vala egymással: De nem lehete: Mert mionyáian el oróskottac vala, és ki ki mind haza ment vala az ő várába. Ezokaért meg kelle eßt à haragot őmagába eméßtteni, és elhaltatni. Es magában más tanáczat vön, Es allatomba keuegetni kezd nemelleyeket az Wrac közzül, és meg aiándeckoza őket, váraßockal és faluckal, hogy visßa vonhatna őket, és meg engedéltelne azzokat magánac. Nemelleykhöz igen hayta magát, és teteti vala magát igen iò akarattal hozzáioc lönni. Nemelleykhöz eßt, és tanáczot kérde töllec, és így alnak-sággal v̄gyeközic vala azzokat meg czalni, és magánac nyerni.

Mattyás K.
válaßtásá.

Azonközbe hir iuta: Hogy Kasimir, à Lengyel Király fia, Husz ezer emberrel vólna az végekkbe: Es hogy à Magyar Wrac közzül

közzül sockan eleybe mentenec vólna, kic vduözlöttéc vólna ötet, és magokat neki aiánlottac vólna: Es hogy az ő serege napról napra öregbülne az Magyaroktól, kic hozzáia mennénc. Mikoron ezokaért irnánac Christus Wrunknac búletése vtán, Ezer, négy száz, és hetuen egybe, Szent András hauába, be iöue Kazimir Magyarorságba. Valahol be iö vala, Mindenüt nagy tífteféggel fogadac ötet, és napról napra meg öregbedic vala az ő serege. Ezokaért nagy örömbe lön, és nagy bizodalomba, hogy békéuel be meherne az országba, és à Királyi birodalomnac méltóságát foglalhatna magánac. Mikoron Váztà iöt vólna, ot vesztég marada, és meg várà az Erseket, és à púspekeket, és az Wrakat, kic hittác vala ötet à Királyfágra: Es gyakorta ira leueleket nekic, és elhiua őket.

Kasimir K.
be iö Ma-
gyarorság-
ba.

De azonközbe nem alofic vala Mátyás Király: Hanem mindenüt népet fogad vala. Es Budára gyüte sokokat az Wrac közzül, Tudnia illic, Ország Mihályt, az Nador Ispánt, Gabrielt, az Coloczai Erseket, Szapolyai Imrét, Német lánost, az Várad púspeket A Király ellen tanátskozókából is egy nyihányan ot valánac, kiket à Király magánac engedelt vala loc adományockal, várasockal, faluckal &c. Mikoron az ő népét ki indította vólna Mátyás Király Budából, fel méne az wrackal Estergoma. Ómaga az várasba szállà, Népet kedig az Hoffstatba hadià. Mendiárást Ország Mihályt az Nador Ispánt, Szapolyai Imrét, és egy nyihányat à Púspek közzül, és az wrac közzül fel küldé az várba, Hogy meg engedélnéc az Erseket, ki fő vala az ellenkező tanátsba. Eze felmen uén, erőssen könyöregnec vala az lános Ersek nec, Hogy el hadna az ő haragiát à Király ellen. Tudna aßt, Hogy mindenkor fiasyanánt tartotta vólna à Királyt, és fő képpen ő emelte vólna egyic à Királyi méltóságba: Ne műuelne immár eßt, Hogy ő általa meg gyalástatnéc. Es egyeb effele loc besédeckel könyöregnec vala neki, és minden módon intic vala ötet. Meg is igéric vala à Királyi neuéuel neki, Hogy à Király tellyességgel ő tölle akarna függeni: Es soha semmit ellene nem akarna czeleködni: Az Egy házi iöuedelmeket és dézmákat is, à kiket el vöt vala, bétfel akar ná visssa adni &c.

Mát. Kir.
könyöreg
az Ester-
gomi Erse-
k nec.

XXX. RES.

AZ lános Ersec az wrakra tekéntuén, meg czouallya vala feiét, és igen czodálkozic vala az ő álhatatlanfágokon. De mid azzon által meg gyözetetuén à nagy könyörgés által, Ollyan válaßt tön nekic: Hogy ő is à töb púspek és wraknac végezésétől nem akarna külembezni: Es nem akarnà enyit magánac tulaydo-

Az Erseke-
nec válaßt

nyítani, Hogy ő valamit akarna indítani az ő tanácsoc és vége-
zések nélkül. Nem tagadom, vgy monda, Hogy gyakorta nem
haraguttam volna Mátyás Királyra, Es hogy gyakorta keményé
re nem feddettem volna, mint fiamra. Gyakorta is ortzaiara
vettem, Hogy nem illenéc à Királynac be kapni az Egyházi Böl-
gáknac iouedelmébe, és ašt magánac tulaydonyítani, Auagy e-
gyéb képpen magát be auatni az Egyházi dolgokban. Vallom
ešt is, Hogy én irtam Kasimir Királynac, és be hittam. De nem
egyedöl voltam: Hanem sockan vóltunc: Ha azzoc immár be
hunyac mind à Bömeket, mint ha nem ő dolgoc volna, Nincz
mit tönnem. Abból tetzic, minemű álhatatos űüec legyen az-
zoknac. Tudom én Mátyásnac erkölcsét, Ez az ő változófagoc
és álhatatlanfagoc, mind ő nekic, mind è nekem veszedelmünkre
lešen. De miért hogy tú engemet erre birtoc, Ha feleltec felőlem,
Im ašt kel műuelnem, à mit kéuántoc, és mit à Király akar. Ezec
minyáian à Király neuéuel felelenc felőle, Es meg kötelezéc ma-
gokat az dézmáknac fűzetésére. Es vgy lön à békeség közetec.

A könetec
višša id-
nec Má.K.

Es az wrac višša iouén, meg bešélléc Mátyás Királynac mind,
mint iartanac volna. Es à Király igen örüle à békeségnc: Es
mindiárt fel méne az wrackal az várba. Es mikoron Bömbe löt
volna az Erseckel, Igen šép bešéddel kezde Bóllani az Erseknc,
és erőššen könyörge neki, Hogy el akarna el feleytközni haragiá-
ról, és az ő fiához kegyelmes lönni: Holot tudna, Hogy az ar-
rya Testamentomba ötet aianlotta volna ő neki. Es meg igére ma-
gát, Hogy többšer soha nem akarna ellene vétközni. Az Ersec è
bešédeket haluán, mindiárt širni kezde, és lábaihoz ešéc à Király-
nac. A Kiraly is könyueze, és meg ölelgete az Erseket, Es meg
boczatánac egymásnac. Es mikoron à békeséget leueckel is
meg erőšitöttéc volna, A Király annac vtánna el méne az W-
rackal.

Mat. Kir.
šól az Er-
seckel.

Mindenút mindiárást hir lön ebbe, Hogy Mátyás Király ma-
gánac meg engedtelte volna az Erseket: Es hogy immár népét
által költesitné à Dunán: A Lengyelec mindiárt višša iouénec a
kóborlásról. Mert az Wraknac iošágit elkezdettéc vala kóborla-
ni, kic nem állottanac vala el Mátyás Király melől.

Mát Kir.
Nyitrára
megyen.

Kazimir Király immár Nitriába iöt vala: Es az város be bo-
czáta vala ötet, és nagy tišteséggel fogatta vala. A tábor kedig
kóuul vala, az várasnac kőritése melet. Mátyás Király által köl-
tezuén à Dunán, egyenest Nitriara méne. Es az vton menuén,
mindenút ki hánya vala à Lengyeleket, mind várasokból, mind
falukból.

falukból. Mikoron Nitriához közelgettét volna Mátyás Király, A Magyaroc, kic magokat adtác vala à Kasimir Király mellé, egy sers mind éyel el feckénec tölle. Meg értuén est Kazimir Király, meg iyede, és be viue mind az ő seregét Nitriába. Es Mátyás Király sietuén, meg állá Kazimirt ben Nitriába : Es el foga mind az vtakat, hogy semmi élést be nem vihetnec vala.

Kazimir allatomba köuetet boczátà Mátyás Királyhoz, és meg ielente neki, hogy az wrac doboltác volna őtet erre, hogy be iőne az országba, Ő neki nem volna semmi bűne ebben. Es könyörge neki, Hogy éyel el boczátanà őtet békéuel : Egyenest haza akarna menni Lengyel országba : Es soha nem akarna semmit indítani az ő országa ellen : Erre kedig esküüéssel meg köté magát. Nem soc vődö mulua Kazimir éyel het század magáual elballadà, és egyenest be méne Lengyel országba. A többi ot maradánac Nitriába. Hogy à nagy chég miat igen kezdénec nyomorgani, Sietlen köueteket boczátánac ki Mátyás Királyhoz, és könyörgénec neki, Hogy békéuel el boczátanà őket. Végre meg cage-de Mátyás Király nekic, Hogy békéuel elmehténec minden keteputáckal: De vgy, Hogy békéuel el menyenec az országon által, és senkinec semmi kárt ne tőnnénec. Ha erre hiteket adnánac : Tehát szabadon el boczátná őket. Hà kedig hiteket nem állanác : Hogy szabad legyen mind Nemesnec, mind parasztnac, ray toc bošbut állani. Fel fogadác ašt à Lengyelec hittel : Es el indulánac Lengyel ország felé. A Király egy napi iáro földic vtánnoc méne az ő népéuel : Es à kicket az várásokba, vagy falukba az v-ton talál vala, azzokat le vágattya vala, ha hammar ki nem takarodnac vala.

De miért hogy à Lengyelec igen meg cheštenec vala, Az v-ton mindenhöz kapnac vala. Es noha mondiác vala, Hogy pénzeken mindeneket akarnánac vőnni : Azért el raggadiác vala az eledeleket, és mindent erőuel el višnec vala : A barmot is el kezdéc végre haytani, Es mindenekhez kapnac vala. Ezokaért nagy soc panánšoc kezdéc à Királyt érni. Haluán est à Király : Meg kiáltatà, Hogy mindennec szabad lőnne bošbut állani à kóborló Lengyelécken, kic meg šektéc volna az ő hiteket. A parasztnépec ezokaért reáioc támadánac, és éyel meg foštryác vala őket, Es miért hogy egyút nem iárhátánac, Miért hogy sockan válánac, nagy sockat meg olénec benne, mikoron à kóborlášfra estenec volna. Ecképpen nagy veszedelemmel menne vala višša, az őtődic hólnapba, minec vtánnà Kazimir Királyal be iőttenec volna Magyar országba, Es sockan maradánac az v-ton hátra,

Casimir K.
könyörge
Mát. Kir.

Mát. Kir.
válassza.

A Lengyelec kóborlás.

ton hátra, kic nem láttac többet Lengyel hazáiokat. Mátyás Király kedig mind ot lęzeg vala az fel földen az ő seregeuel, méglen à Lengyelec mind ki mentenec vólna az országból.

XXXI. RES.

*Matt. Kir.
vißsa ió
Budára.*

Mlkoron kedig ecképpen ki mutatta vólna Mátyás Király à Lengyeleket az országból, à nagy hetbe nagy vigafággal be iuta Budába: Es Budáról el boczátà à Legiokat, Hogy nyuganánac, és meg wyulnánac: Mert egész telledtzacka mint táborba nyo morottanac vala. Es è nyáron ő maga is czendestlön. De à bosßu állásról kezde gondolkodni: Es előbet kezde az Estergomi Iános Ersekhöz, Hogy annac büntötéséuel à többit meg iyeßtene. Kőuetet boczátà ezokaért Mátyás Király fel Estergoma, és allà hivatà ieles tanáczra az Erseket. Tudia vala az Ersec, minemű bosßu álló, és fel fuualkodot búuú vólna à Király, és hogy felelmes vólna az ő dolga: De miért hogy à Király hite és leuele nálla vala, Nem gondola vele, Hnem allà ióue Budára. A Király mind iarást örüzet allà vete az Erseket az várba: De mind az által meg hadià, Hogy nagy tißtefégbe tartanác őtet. Annac vtánna éyel titkon ki viteté az Erseket Budából, és fel viteté Vissegrádba az várba, és ot tartatà őtet egy nyihány hólnapic.

*Matt. Kir.
meg fogat-
tya az Er-
seket.*

*Az Ersek-
nec meg ßa
haduláßá.*

Annac vtánna, hogy Mátyás Király ki töltete vólna bosßuiát rayta, Meg emleközéc az Ersek nec iámborfagáról, és az ő soc ió teteményiről, mellyeket czelekődet vala az ő attyáual, és ő magáual is, ki boczátà őtet à fokfagból, és nagy tißtefeggel haza vitete őtet az Estergomi várba: De az Estergomi várba hadakozókat hadià nálla, kic reà vigyáznánac, hogy semmi wy dolgot ne indithatná à Király ellen. De az Ersec olly igen bánkodéc à nagy méltatlanságon, mellyet à Király rayta műuele, hogy mindennap az halált kiüana Istentől. Es azon estendőbe meg betegüle belé, és Kis asßony hauába meg hala, ßent Lőrintz estin. Az ő halalán bánkodnac vala mind az wrac az egész országba. Mert ieles és iámbor ember vala. Nagy palotát épütetet vala Estergomot az várba, és az elöt egy szép kerengét tißta piros Máruán kőuekből, melly nec duplás menete vala, nagy szép és drága ékefégeckel. A palotánac belő falán szép és drága bóltozáßfokat haytattot vala, kikben rendel drága festéckeckel meg iratta vala mind à Sibilláknac képeit. Azon palotában, az egyic hosßu falon, rendel szépen mind meg iratta vala, szép és drága festéckeckel, mind à Magyaroknac őfeket, A Scithiai Hertzegeket, Annac vtánna à Királyokat.

*Az Ersec
meg hall.*

*Az Ersec
ieles ember
volt.*

- Nem iratta

Nem iratta vala kedig à Királyoknac képeit czac Mátyás Királyic, mikoron ő élt: Hanem Mátyás Király vtán is egy nyihány ablakot iratot meg, Mellyet valami Prognostikomból, auagy à Czillagoknac írásából vót iöuendö mondásból, Es vgy akarta az ő vtánna valóknac, azoc à kepec által ielönteni, Mi vólna iöuendö ez országban. Az első ablakban Mátyás Király vtán, iratta vala egy Király képét, Mint ha egy Király vlna egy sedtzelsékbe, be hunt sönmeckel, ki sünyadoznéc. és keues gondot visfelne az országnc dolgaira. Eucl ielentötte, Hogy Mátyás Király vtán, egy Király vólna iöuendö, ki nem soc gondot viselendö vólna az országra. Es vgy lön. Mert Láslo lön Király, Ki igen tunya és lágy ember vala. Es mikoron wy hirt hoznac vala neki, Hogy à Törökec kárt töttene, és imest és amaest az várat vettéc meg: Ó nem indul vala ezen: Hanem lágy beséddelel mondia vala: Dobrsi, Dobrsi.

Az Erseke
nec progn
osticosos
képei.

Láslo Ki.
képe.

A másic ablakon iratot vala egy Király képét: Es annac lábajallat tüzet irtanac vala, melly környül embereket sitnec vala nyásokon. Eucl è képpel ielentötte à seregény Laios Királyt, Hogy az is czendes Király lönne: Es hogy ő vdeiebe támadando vólna à Kerestes had. Az harmadic ablakra irattot vala két mezitelen embert, kic küsbednec vala az Magyar Coroná ért, mellyet az ő láboc allà meg irtanac vala. Eucl è képpel aet ielöntötte, Hogy Iános Király, és Ferdinand Király, iöuendöc vólnánac az ország ért. Es vgy löt. Mert annyira vesédene egymással à Királyi birodaló ért, hogy mayd mind a kettö mezitelenec maradánac, mid országostól.

Laios Kir.
képe.

Az harmad
ic ablac.

Iános Ki.
Ferdinánd
Király.

Az negyedic ablakba irattot vala egy haragos oroslán képet, melly à földön feksic vala, és à két elő lábánac körmeiben tart vala egy Coronás pattyalator, Eucl è képpel aet ielenté, Hogy à Töröc Czásár fogna el foglalni az Magyar Királyi birodalomnac méltóságát, Es hogy aet kezdene birnyi mind végic. Mert ez ablac és kép vtán, nem lön töb ablac, sem töb irás: Hanem ez vala az vége. Vgy tetzic, hogy ez is be tellyessedet. Mert egynyihány estendeie vagyon immár, Hogy mind Buda, à mú Királyi sékünc, Mind Feier vár, à Coronázo hely el költene, tollúnc. Hogy az Iános Király fia Iános, valamenyére czüggelödéc az Erdélyi birodalomba: Es hogy Posomba még is valami sicut tartnac à coronázásban, az czac arnyéc à Magyar birodalomnac. Nagy Colonyiába minden estendöbé ki megyen egy napon az egési váras, mind nagy, mind kiczin à mezöre, Es ot gyermekec az veres Kápolnánál egy igen régi éneket mondnc, monduán: Eddig iöy fel Töröc Czásár az ö ercieuel, Es it è kápolnánál el vesti az ő feyer.

Az negyedi
c ablac.

Est is ied
zethette:
Hogy egy
hatalmas
támadando
vólna kive
gre elronta
ando vólna
à Töröc bi
rodalmát.

Nagy Colo
nyi iöuen
dö mondás.

Bizony,

Bizony, Ha Török Czáfár addic fel megyen, Hogy nagy Colonyáig jut: Bizony nem soc marad éppen Német országban is. Mert Colonyia mellette vagy az alföldre toua allà, az Réu vize mellett, Hol immár à tengerbe kezd sietni. De Lactantius Doctor is meg mondotta est, ezer estendöuel ez elöt. Mond : Horret animus dicere : Irtódom est meg mondani : De azért meg mondó: Mert vgy leßen: A Napnyugati föld és Czáfárság rablásba leßen: Es az Naprámadati leßen à Birodalom. Isten, ő bent fellege, tudia ezeket mind böréuel: Mert ő végeste ezeket mind el az ő bent tanácsába. De az iclec meg mutattyác, Hogy nem igen mellette az vége.

XXXII. RES.

Pannonius
Iános el fia
famie.

Mikoron Pannonius Iános, az Pétfi püspök, ki az Iános Ersek-
nec huga fia vala, meg hallotta volna az Erseknek fokságát:
Mindiarást el futanéc, és be méne Zagrába, Todt országba. Mert
ő birta vala rea à bátyját, Hogy el háiolna à Királytól. Miko-
ron annac vtánna meg hallotta volna az Erseknek halálát, Annyi-
ra kezde bánkodni, hogy meg betegüle belé, és keucs holnap
mulua meg hala. Drága és ieles tudos ember vala ez à Panno-
nius Iános, kinec mása ő elötte nem völt Magyar országba, Ki-
uáltképpen az Versec börszésbe. Ieles Deác és Görög vala.

Pannonius
Iánosnac di-
ezirec.

Az ő Papiai Pétset, igen keduelic vala ötet, Es miért hogy sen-
ki nem meri vala ötet el temetni, à Királytól valo félelem ért : Az
ő Papiai titkon be viuéc az ő testét egy Kápolnába, és surkozot
koporsóban tartác aßt ot soc vdeig. Mikoron annac vtánna Mát-
tyás Király oda iutor volna Pétse : A Káptolon könyörge neki,
Hogy engedne meg neki, Hogy el temethesséc az Iános Poéta
testét. Mert ingyen Püspöknek nem meric vala mondani. Hal-
uán est Mátyás Király, Keserülni kezde az Pannonius Iánost: Es
meg dorgállà à Cananokat érte, hogy régen el nem temettec völ-
na ötet. Es meg hadià, Hogy nagy tisztességgel el temetnéc. Es
vgy temetéc ötet nagy Pompával. Lönec kedig ezec mind, miko-
ron irnánac Christus Wrunknac búletése vtán 1. 4. 7 2.

Eltemetic
Pannonius
Iánost.

Mikoron az Iános, az Esztergomi Ersek, ki nemzete berént Tod
vala, meg hólt volna : Esztergomi Erseké réuő Mátyás Király az
Német Iánost, az Váradí püspöket, Mert aßt igen kedueli vala.
Pannonius Iános vtán kedig Pétset püspeke lön Sigmond, az
Ernestus Iánosnac, à Kéncztartonac à fia. Annac vtánna
mikoron irnánac Christus Wrunknac búletése vtán, 1. 4. 7 3.

Német Iá-
nos Váradí
Püspöc.

wy hadac

wy hadac támadánac Mátyás Királynac, Az Lengyelec ellen, A Czehec ellen, és à Törökec ellen: Melly soha az elõt nem bünt vala meg. Mert à Töröc nyughatatlan vala, Hol Todt országhoz kap vala, Hol az alföldi Magyarokhoz, Hol az Erdélyiekhöz. Az Lengyel és Czeh hadebböl támadot vala. A Czehec nagy tisztelgessel be vittéc vala, nem focvdöuel az elõt, az Lásflo Királyt Czeh országba, és meg Coronástác vala ötet Czeh Királya. Hogy látà Lásflo Király, Hogy Mátyás Király sokat birna Moruába és Czeh országba, kit à nagy kegyetlenséggel magánac haytot és foglalt vala: Az attyánac panansola, Hogy ötet à Czehec nem Királyságra, Hanem valami tzondorlot Hertzekségre be vittenev volna, Miért hogy Mátyás Király nagy sokat birna az országba.

Mát. Kir.
wy hadai.

LásfloCze
he Király

Kazimir, à Lengyel Király, Lásflónac az attya, gyakorta ira Mátyás Királynac, és kéri vala ötet, Hogy az ő fiánac, az Lásflo Királynac, iò keduel és békéuel, boczátana kezébe az országot. Arra is meg igére magát, Hogy kész volna à kölczég-nec nagyobbic részét le akarna neki tónni: Egy nyihány váraft is kezénel akarna hadni. Mátyás Király meg igére magát, Hogy az országot meg akarna szabadon boczátni Lásflo Királynac, Ha le tónne neki négyset valo száz ezer arany forintot érete. Mert aßt monda, Hogy olyan kölczéget tödt volna odá. Méglen aßt à sommát le nem tónne, Addic ő birni akarna à Morua és Czeh országgal.

Mát. Kir.
nagy soma
mat kér.

Mikoron olyan felette nagy sommát kéuánna Mátyás Király: A Lengyel Király kébzé, Hogy egész Czeh ország, és Lengyel ország aßt nem adhatna: Ezokaért az hadra fogánac. Es à Lengyel Király nagy népet gyüte, Meg hadià à fiánac is, Lásflo Királynac, Hogy ő is azonképpen czeleködnéc. Es két felöl iutánac egybe mind harmintz ezer emberec. Mátyás Király is tanáczkozéc az Wrackal. Es ő is földot kiáltatà, és gyüyte vagy tiz ezer embert egybe. Azzoc kedig mayd mind fegyuerfec és Husároc valánac. Es el indità sereget, és Moruába méne. Mert à Braßlaiac meg izenéc neki: Hogy oda sietne. Mert à ki elõb oda érne, Annac akarnác, à kaput meg nyitni. Melleic vé ué ezokaért mind à Púspeket, és mind az Wrakat, és az egész sereget, és éyel nappal siette, Hogy ő elõb foglalhatna magánac az Braßlò váraft.

Mát. Kir.
siet Braß-
lòba.

Mikoron Braßlohoz érkezet volna, Késsen ot vala Lengyel Király az ő foc népéuel. Es miért hogy olyan sokad magáual vala: Nem mere Mátyás Király mindiárt vele sòmbe állani

be állani. Mert az vton is el hadià Mátyás Király az ő népébe, miért hogy meg kellett erössíteni Moruában az várásokat, és az várakat. Meg kérde ezokaért Mátyás Király az wraktól: Hogy ha iò volna be állani az városba: Auagy, ha czac kòuúl kellene meg maradni? Mikoron mind őmaga, mind az wrac sapolódnánc ezen: A Tamás deác, ki à púspek nec deákia vala, monda ha za mennet à Púspek nec: Ha én dolgom volna, belől is állanéc az városba: Kòuúl is. Mert ha sñte az város elöt az Hoffstádba lònne táborom, Kúlemben nem tartonám, mint ha benn vólra az városban. Mert à kòritésről, tornyokból, és bástyákból igen sèpen meg óltalmazhatnác mind az egész táborot.

Mát. Kir.
tábor. bal
Draslo ca
lót.

Mikoron est meg hallotta volna Mátyás Király, diczére est à Deác tanácsát. Es reggel mindiárást az ő népét az Hoffstádba állitá sñte az város kòritése mellé. Es hogy az városnac semmiben nehezségére volna, Meg tilta erössen, Hogy az ő seregéből senki be nem menne az városba. Es mindiárást à táborot meg erössítete árockal és töltéssel, és álgyuckal, és egyéb fele hadi sörbámockal.

XXXIII. RES.

A Lengyelec kezel iòué nec à Magyaroknac táborához, és vagy öt hagyirásni földére őc is táborot járánac, Es meg kezdéc kísértetni à Magyarokat. A Magyarokban is à Király ki boczátà à czarára, Es naponként nagy hartzoc lesñec vala à két tábor kòzet. Es hulnac vala mind két felől, fogua is esñec nemellyec. De Mátyás Király okoson czelekedéc, és meg czala à Lengyeleket. Mert à Lengyelec, Czeheckel elegy, felesen egybe gyúluén, rendelt serreggel iòué nec az Mátyás Király táborá eleybe, és viadalt kiúánac vala tölle: De Mátyás Király nagy czendebségbe marada, és egy embert sem boczát vala ki à táborból. Ezec kedig nap estic ot lezegénec allà s fel, és vesztic vala louokat, őmagoc is koplallánac. Vegre el vnuan magokat, esmet à tábor felé tartánac, nagy busulással, és nagy sítkoçkal. Hogy tərni kezdénec à tábor felé, Imínet mindiárást raytoc az Husároc, és öklelic és vágiác vala őket hátul, El is kapnac vala bennec, és mindennap foglyokat hozánac. Ha visssa tər nec vala az Husárookra: Az Husároc mindiárást háta adnac vala, és be esñec vala à táborba.

Mát. Kir.
meg czalla
à Lengyena
leact.

Ha sñte ostromlani kezdéc à Lengyelec à táborot: A kòritésről, Tornyokból, és bástyákból ki sűtic vála reáioc à soc álgyukat, és visssa haytác őket, nagy károçkal. Nemellykor napon, nemellykor éycl ki indita Mátyás Király à táborból az ő népét, mind dob, mind

dob, mind trombita nélkül, nagy czendésfeggel, Es hertelen és véletlen meg vte à Lengyel tábor, és nagy kárt tetten vala bennec. Mikoron annac vtánna egybe támadánac, és nagy sereggel kezd nec ki ióni, Ő visiba inditá az ő népét, nagy soc foglyokkal, és békéuel be méne táborába. Gyakorta esmet neki késülénec, és vtközetet kérnec vala tölle : De Mátyás Király czac veszteg halgatá, és semmi válaft nem ád vala nekic. Azonközbe mindenút elczibdeszenec à Lengyelekbe. Mert környül az várasokba, és várakba népet küldet vala. Azzoc is sinitlen raytoc kalapánac, Es nagy fokot meg fogánac bennec, mikoron élés ért mennec vala ki.

Sép piatzakat töltete à táborba, Es arra fel küldte az várasbeli szép asbbonnépeket, Es azzockal nagy tántzokat iártatá az vitézcekkel és polgárokkal, az Lengyeleknek és Czeheknek látára, ő nekic boszúfágokra, Es nagyon vigadánac az Hósec: Es gyakorta küldte táboroc eleybe, és elhiuatá à Lengyel és Czeh wrakat, és az egyeb vitézket à tántzba : és vgy boszontya vala őket. Gyakorta vendégli vala Mátyás Király à polgárokat, és à polgár asbbonnyokat fen à piatzakon, az wrackal, és az vitézcekkel egyút, Es nagy ő vigadánac. Az vitézec ki menuén à táborból, nagy vigan eklel nec vala à szép asbbonnyoknak látára, Es ieles vitézségeket műuel nec vala. Az Braßlaiac kedig olly nagy emberfeggel czeleked nec vala, Hogy minden élést, ételt, italt &c. vgy szabác, hogy az árra mind egy lón, az végében à hadnac, sinitc ollyan mint à kezdetiben.

Mátt Kir.
boszontya
à Lengye
leket.

A Braßlai
iaknac die
cziretc.

Visontac, Az Lengyeleknek és Czeheknek táborá igen meg búkúle: Es à soc heiába valo veszedésből meg veszenec és meg ötlenedénec mind az emberec, mind az louac &c.

és naprol napra fottan fogy vala az ő népec. Mert sockan le vágat tatánac naponként. Az várasban kedig minden fokházoc, és minden kőritésbeli tornyoc alól rakuác valánac foglyokkal.

Alatomban kedig Mátyás Király meg hadta vala Szapolyai Istuánnac, és Kinisi Pálnac, Hogy böw néppel, husárokkal, be sásguldanánac Lengyel országba, és be sásguldanác mind az országot, és fel gyutanác mind falukat, mind várásokat &c. Es azzoc ebt meg műueluén, el rettentéc az egész Lengyel országot. A Királyné asbbonny folyo köuetet boczatá az Wrához, à Kazimir Királyhoz, Es meg ielente neki az egész országnac veszedelmét, Es igen kére ötet, Hogy igen hamar haza sietne, Ha az egész országot el nem akarva veszteni. Haluán Kazimir Király à hirt, el iyede, Es nem rudá, mit kellene műuelni : It sem végebbhet vala semmit. Mert Mátyás Király czac czufollya vala ötet, és nem akarà semmi via-

Groff Ist
uán és Ki
nisi Pall el
puszirtya
Lengyelor
szágos.

dalomnac állani &c. A mot kedig el vész vala orfága. A Lengyei és Czeh Wrac végre közbe kezdénc iárnyi: Es egy nyihány nap ra frigyec sörzénec közetec. Es vala immár vagy négy holnapia, hogy így veséttenc vala egymással. Es valanac immár vagy nyóltz ezeren fogua Mátyás Királnál, az Lengyelec és Czehec között: Kic ért Kazimir Király igen sörzalmatos vala.

Harom ki
rályoc egy
be gyűnec.

Mikoron immár frigyec vólna egymással, Az Wrac két felől tractálni kezdénc egymással, Miképpen egybe békeltethetné a Királyokat. Es végre arra hozá a dolgot, Hogy a Királyoc sörmbe lónnénc egymással. Egy regzet napon hárman a mezón egybe gyűlénc: Kazimir, a Lengyel Király, Láslo, az ő fia, a Czeh Király, Es Mátyás, a Magyar Király. Es ezec hitel glitet adtanac vala egymásnac. Es mikoron meg kőbentenc vólna egymásnac nagy tífteféggel, Kazimir, a Lengyel Király elkezdé előb a be sédet, és monda: Mátyás, atyámfia, Nem tíftefég kiuanásból in ditottam est a hadat: Hanem ez iámbor fiam ért, Láslo, a Czeh Király ért. Tudod, Hogy az Papa estekeléséből mind ketten hadakozunc vala a Czehec ellen: De mostan a mú hadakozássunknac más módia vagyon. Tudod est is, Hogy a Magyar Királyság, feleségem törüenyéből, én ream néz vala: Es mikoron Silágyi, az ő társaiual erőuel tégedet Királya tón, és meg sreggá az orfágnac törüenyét és sabadtságát, Én tehetec vala rólla akoron, és meg háborithattalac vólna: De nem műueltem. Ez én fiam panansolkodic ennekem. Hogy a Czehec a Királyságra hittác őtet, és nálla vagyon a Királyi nész, De az orfágnac nagyob részét te birod Miért műueled tehát est, Hogy az én fiamat meg háboritod az ő méltóságába? Mi oka ez, hogy senkit nem akarz meletet svenedni? Mátyás, atyámfia, Felette igen nagy a te tíftefég kiuanásod. Kőuetni akarod az Iulius Czásárt, és a nagy Sandort: De meg emlekőzzél felőlle, Hogy e tíftefég kiuanásból, vődöten halált hóbta nac magokra.

Ezokaért, Sünny meg, atyámfia Mátyás, valamenyére e nagy tíftefég kiuanástól. Senki el nem veséti örömet az őuet: Senki nem ál örömet el az ő törüenyétől, és igazágától. Az Isten nagy söt iókat czelekedet veled. Sleyt nemből támadtál, és a fokkázból iutottál a Királyi méltóságra. Soc ieles dolgokat czelekőttél: De meg emlekőzzél erről, hogy czauargo a Serencze. Ezokaért, Adiad viséa az én fiamnac, a Láslo Királnac az ő ióságait. El ály Braslo melől, és az Moruai ióság melől. Tarcz magadnac egy nyihány váraft, méglen meg adhattuc az hadi kőlczégedet. Gondolyatza, mit illic czelekődni egy iámbor és felséges Királnac.

Erre men-

Erre menyen tanáczod, Hogy mind két felől vessücle az hadi sör-
sámokat, és mint szerelmes atyafiác, örök békefégybe élyúnc.

XXXIII. RES.

Mikoron az Kázimir ecképpen sólt vólna, és az ő szép be-
dét el végezte vólna: Mátyás Király is nem küsfeb bátor-
sággal kezd felelni, és monda: Kazimir, Szerelmes atyám, Bi-
zony aút tudom vala, Hogy ha valaki vólna, ki az én nagy mun-
kaimat, és nagy fáratfágitat tudna böczülni, Hogy te volnál az,
szerető apám. Vallom est vtánnad, Hogy iö czelekedtetel velem,
Hogy nem támadtál reám, mikoron az Királyi méltoságra vála-
tottam, Sem annac vtánna: Es diczirlec ezért: De annac vtánna e-
lég káct töttel orsógomnac, Hogy fiadat nagy sereggel reám bo-
czáttad, Hogy engemet ki vessellen orsógomból. De sem az at-
tyám, sem én, nem támadtunc soha à Lengyelekre. Mindenkoron
czac à Törökec ellen hadakosítam, és annac ellene állattam, hogy
ki ne seghetne à Kereszttyénségre. A Czehekre nem támattam vól-
na, De nem nyughattam à papától, és Romai Czafártól. Ha ez
tisztetégy kiuánás, Meg itéllyed te, szerelmes apám. Lám te is hada-
kosítál à pápa estekeletéből à Czehec ellen: Tehát est is tisztetégy ki-
uanásnac kellene mondani.

Mát. Kir.
felel Kasim
mir Királo.

Az Mát. K.
nagy hadak
Papa oka.

Hogy engemet intesi, Hogy meg gondollyam à Szerenczenec
álhatatlanságát: Kössbenem: Mert intégre tartozol, Miért hogy
apám vagy, &c. De hogy à dologra iussac: Vgy etced aút. Min-
denkoron én szerettem à békeféget. Es fiadat, Láslo Királyt, az
ő nagy iámborfága ért, vgy szerettem, mint önne atyámfiamat.
Ez é szerelmem meg gyöz engemet. Meg igérem az tartományo-
kat, mellyeckel biroc, mind Moruába, mind Czeh orsógyba, mind
Slesiába, Mikoron le tesítec à négy száz ezer arany forintot, mellye
ket à hadra költöttem. Söt egyeb képpen is, hà vesítec, minden
barátsággal akaroc lönni enne vtánna is. Ha est à sommát le
nem tesítec: Tehát mentöl küsfeb falutskát is, nem akarom boczá-
ni kezetekbe.

Mikoron è válaft meg hallotta vólna Lengyel Király, meg bu-
sula rayta, Es czodálkozic vala az Mátyás Királynac keménségen:
Annac vtánna keues beséddele feddeni kezd az ő keménségyére:
Es monda: Ollyan sóc emberne vesedelmébe, mást kellene gon-
dolnod, atyámfia Mátyás, és nem kellene ollyan keménnec lön-
ned. A te saiat hasznodat, nem kellene fellyeb itélned, és sóretned,
Hogy nem mint à közenséges iót. Valamit à közenséges ióra, és

Kasimir fed
dic Mát. K.

MATTYÁS KIRALYNAC

hasnára költesz, azt az Isten nagy jutalommal szokta megfizetni. Olyan módon, hidied atyámfia Mátyás, hogy az hadac le nem válnac közetűnc.

Láslo Ki.
ből Matt-
yas Királ.

Láslo, a Czeh Király, ki akkoron igen iffiu, az az, Czac tizenhat estendő s vala, ő is vállani kezdé Mátyás Királynac: De sokkal sebb és lágyab bevédeckel, Hogy nem mint az atya, Kazimir Király: Es kére őtet: Hogy inkább tekintene a békeséget, hogy nem a hadat: Es könyörge neki, Hogy visssa adna neki a tartományokat: és öröcké valo atyafisággal kinálla őtet. De mikoron Mátyás Király még is olyan datzofon felelne: Mind az atya, mind a fia, igen meg haraguanac: Es haddal fenyegetic vala Mátyás Királ. De Mátyás Király is meg haraguéc, és monda: Semmit el ne hadjátoc haragottokban: Én bizom Istenbe, és az én igazágomba: Es az én igazágom ért meg meréc én vinom mind kettőteckel, egy nap az atyáual, másod napon a Fiáual. Tudom, hogy az Isten meg óltalmaz engemet az én igazágom melet. Ha én nem lessec elég hozza, Segitset, hiuoc más honnan, még sem engedem senkinec az én igazágomat: Es azomba hátra fordulla, Hogy el menne töllec. Monda Kazimir Király: Ennyi munkánc heiába eset: De kérlec harmad napra gyűllyűnc esmet egybe, Talám az Isten más módot ad elönkbe: Azonközbe gondolkodiál, kérlec, a békeségnecc és egyeneségnecc alkalmas cickeliről.

Mát. Kir.
kemény sű
ve.

Az wrac e
fedeznec a
Királyok-
nac.

Annac vtánna, nagy tisztességgel el buczuzánac egymástól: és visssa menénc a táborokba. Mikoron mind két felől az Wrac meg értöttéc vólna, Hogy heiába löt vólna a Királyoknac egymással valo tractalássá: Erőssen kezdénc esedezni mind két felől: és meg mutatyac vala a Királyoknac, Melly igen hasznos dolog vólna közetec az egyenesseg: Es melly igen nagy veszedelmec kezdénc támadni a köstec valo hadakból. E három országoc irtoznanac a hadtól, és békeséget kiuanánac: Ha kedig az nem lönnec: Kébec vólnánac minnyáian el állani mindenic az ő Királyától.

Imet egy-
be gyölnecc
a Királyoc

Mikoron ezokaért minden fegyuer nélkül harmad napra a Királyoc egybe gyűltenec vólna, Nagy tisztességgel köszenénc egymásnac. Es be menénc a Kazimir, a Lengyel Királynac sátorába. Mert három sátort vontanac vala ot fel. Es ot vagy három óraig mind veszedénc hárman egymással, és tractalánac az egyenesseg felől. Végre egybe békélénec egymással, ez okokon: Hogy mindé ember bekeséggel haza menne országába, és ennec vtánna egyic se ártana a másiknac. Morua és Slesia éltig maradna Mátyás Király birodalmába: Halálánac vtánna, Láslo Király váltana meg azokat Mátyás Király örökesitől négy száz ezer arany forinton. Láslo Királyé

A békeség-
nec cickeli.

Io Királyé lönne mind az egész Czeh országac birodalma: De Mátyás Király is élyen à Czeh Király neuquel hóltig. Annac vtánna Hogy mind két felől az foglyoc szabadon el boczáttatnánac. Es hogy ennec vtánna semmi álnakfág, czalárdfág és boszúfág ne fogyna közetec.

Mikoron ecképpen à Királyoc egybe békéltenev volna, Elhiuác sőmbe mind két felől az wrakat, hogy bizonságul lönnéne, mind két felől. és aláia irnánac à békefégnec okainac. Mikoron ezecc mind meg lóttenev volna, A Királyoc egymás kezét fogiác vala, és elölgetig vala egymást, és nagy ides bešédeckel sőlnac vala egymással, és kötést tőnec egymással. Annac vtánna nagy vigan vaczoralánac egymással. Hogy ki hirdettéc volna à Királyoknac egybe békeféfeket, mind két felől à sereg lön igen nagy örőmbe. Es az egész kősfég hálát adà az Istennecc érőtte.

XXXV. RES.

Mikoron Mátyás Király višša iőt volna Brašloba, Kihozatà minden felől à fokházakból à foglyokat, és iól tartatà őket, és mind szabadon boczáta. De nyóltz ezerből, alig marada két ezer eleuen belőlec, annyira vaiottanac vala meg. Es éten etzakba Mátyás Király mind kešűl vala, Hogy másod napon à Királyokat sšep ékefen, és nagy tífteféggel be fogadhatna, és iól tarthatná őket. Mert ebédre hitta vala be őket. Es egy igen sšep és drága bársonfatorát, nagyot és igen sšelest fel vonnatà. Es abba egy soc gradi-czos, sšep bársonyos és győngyes magas pohár sšeket helyhešte-te, rakuát aranyas, arany, és sšep drága kőues pohároccal, kupáccal, és minden fšele edényeckel. Es mikoron à Királyoc el ióttenev volna, hárman le vlénecc egy négy sšeggű asztalhoz: Es kőrnýule vduart álnac vala à soc Wrac és pűspekecc, és ieles vitezec. A soc sšep és drága étkeknec nem lön vége. Ot iátzodoznac vala az Náróc à Királyoc előt, és nagy vigašággal valánac. Ieles dolgokat bešélnec vala ot à Királyoc egymással. Hogy el végeštéc volna az hoš-fu ebédet, Fel kelénecc à Királyoc, és el buczuzánac egymástól. Es Mátyás sšep és királyi aiandéckockal meg aiandékoza à Királyokat: Es à Királyoc vtán mind à fš fš wrakat. Vgy boczáta annac vtánna el őket. Es minnyáian dicziric vala az Mátyás Királynac emberféges és fšféges vóltát.

Mikoron ecképpen el végezue vólnánac mindenec, A Lengyel Király, és à Czeh Király együt el menénecc. Nem soc vđő mulua, mikoron Mátyás Király à tartományba mindeneket el végezec volna, ő is Magyar ország felé indulla. Ackoron iuta egy Pűspec kőuetfégbe

Mát. Kir.
el boczáta
tya à fog-
lyokat.

Az Kirá-
lyoc együt
ebélnec.

Mát. Kir. hazafüga. követfégebe az Fernand Királytól Mátyás Királyhoz : Es ez tra-
 ctálni kezd vele az ő házaága felől , Hogy el vönne az Beatrix
 aßonyt, az Aragoniai Király leányát. Es Mátyás Király è dolog
 ért követféget boczáta Neapolba, Az Banffi Mikloft, és Györgyet
 à Coloczaí Erseket. Es Mátyás Király bépen meg aiándékoza ió-
 bágockal az wrakat, kic vitezül foktác vala à dolgot melete, à
Trinczént adia Mat. Kir. Groff Istuannac. Czeh és Lengyel hadba, Tudnia illic, A Szapolyai Istuánt, A Des-
 pot Palt, és az Iakfitot. Akoron adà à Szapolyai Istuánnac Trinczin
 várat, minden iobágáual, és minden iouedelmiuel: Ez ockal, Ho-
 gy ha az iouendó Királyoc vißba akarnác valaha váltani, Tehát ti-
 zen öt ezer arany forintot tönnénc le Szapolyai Istuánnac érötte.

Az vödöben nagy hadalón Hasson Kaßonnac Armeniába az
 Mahomet Töröc Czabárral. Es Mahomet veszte az vtközetbe vagy
 harmintz ezer Törököt. Es onnét el balladuán, és mindeneket há-
 tra hágyuán, haza méne országába.

Iacob, à Cipriai Ki. Vgyan azon vödöbe halla meg Iacob, à Cipriai Király, és hadià
 vtána az ő feleségét, melly Velentzei vala, egy kis gyermekczuecl.
 Ezokaért az Velentzesc meg viuánac az Fernand Királyal éröte,
 és hátra veréc az ő vizi erciét. Annac vtánna meg hala à Királyné
Az Velen ezefec mit jutott az Cyprushoz aßony gyermekczüie : Es vgy foglallác el az Velentzesc à Cy-
 prus Királyfágot. Lönec kedig ezec mind, mikoron irnánac Chri-
 stus Wrunknac búletése vtan, 1. 4. 7 3.

Mát. Kir. hada à Légyellatroc ellen Mikoron Mátyás Király vißba iöt vólna Magyar országba, Né
 akara fegyuerét le tönni : Hanem mindiárást kezdè à Lengyel kó-
 borlókhoz, kic két kastélyt épütöttec vala à tulso Magyar ország-
 ba, mellyekből béllal mindenút dulnac vala. Egyic kastély Nagy
 Mihálynál vala: A másik Homománál. Vala akoron à Király sere-
 génc Hadnagya az Czupor, az Erdelyi Vayda. Mikoron kedig
 erőssen tartanác à kastélyokat, Mátyás Király hozà hiatà az Iak-
 fitot az Husároknac Hadnagyát, és meg hadià annac, mit czele-
 kődnéc. Ez ezokaért melleie véuén társat, öt báz loual el sieténc,
 és éyeletánac Nagy Mihály allà, és el buánac az Erdöbe. Reggel
 harmad fei báz Lengyelec ki iouénc à kastélybol : Es semmi felel-
 mec nem vala senkitöl. Es mikoron az erdőbe be mentenec vólna,
 Környül véuéc őket à Király serege, és mayd mind le vágác őket,
 A többit meg fogác. Es minéc vtánna à Király el érkezet vólna,
 Mind fel akasztatá őket à kastély eleybe. Másod napon el kezdéc
 vitatni à kastélyt. Es mikoron erőssen meg lönéc à tapasztot palán-
Czuporaz Erdeliway da eluäß. kokat, más felől à Czupor Vayda fel hága à palánkokra , és az e-
 gyic álgyuból meg találta ötet à kő, és mind meg bággatà ötet. E-
 zen igen bánkodéc Mátyás Király, és mind az egész sereg. Es az-
 zonközbe

zonközbe megvéuéc à kastélyt: Es meg fogánac benne harmad fel száz Lengyelt: Es à Király el küldé őket fogua Budára à czonka toronyba. Es ot mind el veséne, ki à toronyba, ki à Dunába.

Onnet mindiárt el indita táborát Homonnára. Es nem soc vdo mulua ast is meg véuéc. Es le vágatà soc Lengyelt benne: Fogua is eséc bennec, kiket Budára küldé. Ezec kedig mind egy telybe löne. Az Erdélyi púspec mindenút ielen vala à hadban, kinéc Gabriel vala neuc. Mert Király Secretariusza és irodeákia vala. Igen nagy asály vala ez estendöbe: Es à Törökec által iouéne à Szaú és be ságuldánac Magyar országba, és nagy rablást műueléne, Es Töröc Czásár, száz ezer Töröckel meg sállá Scodra várast Illiriába, kibe Olasoc valánac. De nagy betegségekbe eséne à táborba, à gonos viz miat, melly allatta folly, és el keletéc hadnioc az varast.

Nagy asály Magyar országba.

XXXVI. RES.

Mikoron irnánac Christus wrunknac sületesse vtán. 1. 4. 7 s. Mátyás Király allà méne, és Sabatz várát meg sállá. Mert addig még engede à pápa estekelesene, és vesédec hadakozással à Czehec ellen, Addig fel iouéne à Törökec, és meg épütéc Sabatz várát à Szaú parton. Mert mayd mind het estendeig mind oda vesédec à Czehec ellen, és à Lengyelec ellen. Az Töröc kedig haluán, hogy Mátyás Király visssa iöt volna Magyar országba, Söp és leg erős vitezeket válastà ki az ő serege közzül, és bów sámmal küldé azzokban Sabatzba, és mindenképpen meg erősíte ast. Mikoron ezokaért Mátyás Király négy Legio néppel Sabatz ellenébe iutot volna à Szaú partra, mindiárt által kele az vizen, Es árkot ásata, és palánkokat ássatà fel Sabatz vár környül, Hogy senki élest be nem vihetne. Es éyel hozà kezde mindiárast az vár vitatásához, Es nagy czatazásoc löne kezete. Hogy sinetlen vitatà az várát, semmi nyugodalmoc nem lehte à Törökekne. Gyakorta is fen à kőfalokon, és à bástyákon viuánac erőssen egymással. De à Kerebtyéne visssa veretteténe.

Az Maty. Kir. meg sállá Sabatzot.

Nagy merésleget látánac it Mátyás Királyba. Mert egy czónokba vlle czac egy innással, és az haisossal, és álláia méne az várnac, és meg kimlé éyel, és meg látogatà az viz felöl valo bástyákat Sabatznac. Es mikoron az örüzéc esékbe vöttéc volna ötet, rea igazitánac egy taratzkot, és el löuéc melölle az innast: De à Király nem gondola aual semmit, Hanem mind meg nézegete az várát, és vgy ioue visssa. Es az egész tábor el czodálkozéc az ő vakmerő

Mát. Kir. nagy meréssege.

Koron ezokaért loc v̄deig vitata vólna Sabatzot, és meg nem vehette vólna, Fortélyokat kezde gondolni. Ezokaért éyel elboczáta egy nagy sereget à táborból az vár meget egy völgybe. Annac vtánna igen reggel indita à tábort az ostromnac, és nap estic mind vesztédéc az ostromon. Es mikoron estue besetűtetet vólna, El indita à tábort, és el kezde menni. A Törökec igen örülénec, és önni, inya kezdénec, és nyugodalomra adac magokat nemellyec, Nemellyec kedig ki iouén az várból, féllel morálnac vala, minden félelem nélkül.

Mát. Kir.
meg veszi
Sabatzot.

Azonközbe ki ioué hertelen à sereg az völgyből, ahova elreytezet vala, és mindiarást az várra esénec, és à kic kún valánac, mid kún rekebtéc azzokat, és le vágac őket, Es hammarfággal az ostromlásba meg hágac az várat, hogy à Törökec ben ingyen sem vöttéc vólna iól esékbe. A Király is viszta küldé mindiárást az Husárokat, omaga is vtánnoc érközéc. Hogy à Király iclen vólna, búuet vónec à vitézec, és erőssen vinac vala à Törökeckel fen à körítéseken, és à Kerebttyénec meg tolac à Törökeket, és otben az várba nagy loc Törökeket le vagánac : A többi meg adac magokat, és mind meg fogac őket. Lón kedig ez à meg falásnac vtánna harmintzadic napon. Másod napon mindiárást az asáshoz kezdete Mátyás Király, és környül vöué az várnac à Sáva vizet, Hogy szigetbe lón annac vtánna Sabatz : Es mindenképpen meg erősierte asit.

A Pápa pé
nft küld
Mat. Kir.

Hogy hir lón ebbe, hogy Mátyás Király meg vötte vólna az erős Sabatzot, melyet à Töröc Magyar országnac határa épütet vala, Nagy öröme lón az egész országnac rayta, és minnyáian hálat adnac vala az Istenec. Az Olasoc is minnyáian örülénec rayta. Es à Pápa Romából boczata egy Púspeket köüettségbe Mátyás Királyhoz, és arról küldé neki ötuen ezer arany forintot aiándokba : Az Velentzészec is köüetet boczatánac, Es ottan küldénec neki negyuen három ezer arany forintot aiándokon. A Törökec kedig igen meg iyedénec, haluán, hogy az erős Sabatz el költ vólna töllec. Es Mattyás Király el boczátà az Husárokat, és azzoc el fágulduán, mind Sönderőig el dulac à földet.

Mat. Kir.
meg szállja
Szen deröt

Annac vtánna Mátyás Király vtánnoc indullá az Husároknac és Sönderő allá méne, melly à Duna parton vagyon. Es három kastélyt csináltatà fából környüle, és környül foga az várat palánkockal, hogy senki be nem mehet vala, hanem czac à Dunáról.

Az Olahoc
meg veric
à Töröke-
ket.

Azon estendöbe à Törökec által iouén à Dunan, rabbolni kezdénec az Hauas eluő Vaydánac földébe. Es az Olahoc egybe gyüluén, környül fogac à Törökeket, és el fásasituan őket, mind le vagac őket.

vágác őket. Nem soc v̄döuel az vtán be ſaguldánac az alfo Míſi-ába, és rablani kezdénc : De or is meg vereténc. Annac vtánna az vizi eröuel Káphara menénc, melly az Genuſeknec birtokába vala ackor : Es meg véuéc áſt.

Mikoron irnánac annac vtánna, i. 4. 76. nagy gondia kezdé lönni Mátyás Királynac két dologra, Előſter à Töröc ellen valo hadra. Mert iól tudia vala, hogy à telnec vtánna, nem kezdene hadni S'enderöt, melly egész Traciánac báſtyáia vala. Kéſite ezokaért nagy ſoc álgyukat, port, gilyobift, és ſoc fakat à Dunára, és minden fele hadi ſörſámokat. A menyeközére kedig nagy pompára kéſülle, mondhatatlan nagy ſoc kölczéggel.

XXXVII. RES.

EZ v̄döben az Wt Iſten ſép és ieles diadalommal ſerete eſmet à Királyt. Az Nandor Feyeruári Kapitányoc, Niſor Imre, és à Cepláni, kimeket boczáttanac vala Töröc orſágba, kic meg látnác, Mire v̄gyeköznénc à Törökek? Ezekben viſſa iöuén, meg mondác : Hogy az Alibec négy ezer válagatot Töröckel kéſülne, hogy fel akarna iöni à Duna melet, és à Duna mellyeket mind el akarna rablani mind Temes váric. Haluán eſt à Kapitányoc, minden felé izenénc az wraknac és vitezeknec, Deſpot Farkaſnac: Nagy Albirtnac, Nagy Amboruſnac, à Temesuári Iſpányoknac: Iakſit Demeternec, Ariſti Ferencznec, egy ieles vitezec : Doci Peternec, Doci Imreñec, Doci Láſlónac, az ieles Hadnagyoknac: és kéric vala ezeket, hogy kéſec lönnénc, és egybe gyúlnénc à Töröc ellen. Az fegyuerſſeknec hadnagyit is ioténc, az Peczei Mihályt, Az Abram Sebeſtyént, az Adei Iánoſt, Az Henei Márkoſt, és Henei Láſlót, Hogy ők is kéſülnénc, és által iönénc à Tiſán, Hogy ſegitſégül lönnénc à Töröc rabláſa ellen.

Ezéc minnyáian ſietſéggel fel kelénc és egybe gyúlénc az Nandor Feyeruári Kapitányockal az Dunantul, és az Rátz Deſpottal. Es mikoron harmad napic vtánna mentenec vólna Alibeknec, eliöuénac à Kimec, és meg mondác nekic : Ihol, ſinte elöttetec vadnac à Törökek. Mert czac egy halom vala közetec. A Törökek éyel iſtrázát küldettec vala fel az halomra, Hogy meg látnác à Kereſtyéneket, Ha ſockan vólnánac, Auagy mit czinálnánac : A Kereſtyénecc kedig ſeregben álnac vala rendbe. Viſſa menuén az iſtráza, meg monda : Hogy egy czoportban vólnánac, De è keueſ néptől nem vólna ſemmi félelmecc. Haynalba el indulánac à Kereſtyénecc rendelt ſeregben à Törökekre, és vırradóra ſömbe

Őmbe állánac à Törökeckel. Alibęc is eleykbe iőue két szárnyu
 Alibęc és Skenderbec. sereggel, Egyikben őmaga vala, à másikban az ő atyafia, az Sken
 derbec. A predát kedig à halmon tul reckestőtte vala az völgybe.
 A Kereštyénec is vgy rendeltęc vala az ő seregeket. Kęc hoššu
 szárnya vala à seregnec, Hogy à Törökec meg ne körülhetnęc az
 ő szárnyokkal őket, Közébben à derekába állottác vala à fegyue
 resseket:és azzoknac eleybe őtuen Husárt, kic előšer el kezdénec
 az viadalt. Es ecképpen egybe roppana mind à két sereg, Es erőš
 sen viuánac egymással.

A Kereštyénec à két szárnyába mind arra vgyeközénec, hogy
 à közepire haythárnac à Törökeket. Hogy annac vtánna óldalul
 meg bonthatnác őket. Mikoron à Törökec meg láttác vólna, ho
 gy óldalul meg bontottác vólna az ő seregeket, Ottan meg iyedé
 nec. Es az egyic réšec šackada à fegyuereseknek kezébe: A többi
 hátat kezdénec adni, és à Duna parttyára kezdénec sietni. Vtánnoc
 vženec à Kereštyénec, és nekiket az vtban vagánac le benne, Ne
 kiket kedig à Duna parton:Nekiket kedig közzülec be šektetęc à
 Dunába. A Skenderbęket az vtton le vagác: Az Alibęc egy kis
 czólnokon šallada el.

Az Alibęc
 el vešti az
 hadat.

Mikoron à rabboc az völgybe meg hallottác vólna, Hogy el
 veštęc vólna à Törökec, Mindiárt ki sieténec az völgyből, és mid
 el dullác à Töröc tábort. Es nagy örömeč lőn nekic az napon. Lőn
 ez vtközet kedig az Pozazin városnál, Hól az előt fogua ešet va
 la Šilágyi Mihály, és az Lábatlan Gergely, mikoron el veštőtęc
 vala à népet. Az vitezec küldénec kedig à Királynac à Töröc fog
 lyokból harmad felšázat, és őt zášlót. Es à ragadamányból šep
 aiándékokat: Šép aranyos šablyákat, šép aranyos Kóšfiomokat,
 šép foštánokat, aranyas bársonyokat, dobokat, Šíppokat, Es šép
 madarašo dobokat és sűuölteket. A Király nagy örömbe lőn à di
 adalō ért: Es az ő dűczőšégénec à hire ki ménec mindé oršágokba.

Es Mátyás Király igen kiuánkozič vala Šenderő allà mennyi
 De à menyeköző is előtte vala. De mind azon által mind šóldot
 kiáltatà, és népeket gyűyte az hadra. Azonközbe elboczàta az
 Šękes Feyeruári Prepoštot az Romai Czašárhoz, és egyęb Feie
 delmekhöz, Hogy à menyeközére hina őket. Az egyęb Feiedel
 mekhöz is boczatà kőueteket. Azonközbe iránac à Kőuetec, lá
 nos az Váradi pűšpec, és à többi, kic az menyasšony ért, az Be
 atrix Királyné asšonyért, mentenec vala, Hogy vtba vólnánac à
 Királyné asšonyal šoc šép és ieles Násnépeckel.

Mat. Kir.
 meg lankat
 az Beatrix
 ért.

Haluán ešt Mátyás Király, nagyon őrűle: De mindiáráštlan
 kodni kezdé à had dolgában. Mert igen dűczirič vala az
 Beatrix

Beatrix ott neki, Hogy felette igen szép, és igen ieles főmelly volna, minden ióságokkal rakua. Hogy kedig Mahomet Czásár okot adna Mátyás Királynac, hogy el szállana az ő népe Szentendőről, Elboczáta az ő népet, à Törökeket, Hogy be baguldánac Todt országba, és mind el rablanác aſt. Arra is vgyeközic vala, Hogy ha valami képpen az vrbán el kaphatna az Beatrix Királyné aſſonyt. Mikoron ezokaért iſſonyu puſtaſágot műeltenecc volna à Törökec Todt országba, A ſántalan, és felette igen nagy predát ki haytánac az orſágból, és viſſa menénecc békéuei Macedoniaba.

Azonközbe által iouénec à Kőuetec à Tengeren az Beatrix menyafſonnyal, és be iouénec Todt országba. Oda iouén, meg látac, Melly nagy puſtaſágot műeltenecc vala à Törökec. Es nagy félelemmel iouénec mind à Drauaig. Es mikoron által iouénec volna à Drauán, mindennap eleybe mennecc vala à Púſpekben, és az Wrakban, kie nagy örömmel és tiſteféggel fogadiac vala az wy Királyné aſſont. Mátyás Király kedig, az Wrackal Szekecs Feyer várà ment vala, és ott várà vala az menyafſonyt, Hogy aſt à menyeközönecc elötte meg coronáſtatna. Mikoron el iutot volna az Beatrix Menyafſon, Ki méne Mátyás Király Szekecs Feyer várból eleyibe, mind az Wrackal, nagy tiſteféggel. Es egy hagyitáſni földic mind veres poſtoul fettecc vala be az vrtot, és nagy tiſteféggel fogadà az Menyafſont, és az veres poſtón be viue aſt az várasban, nagy vigafággal. Mikoron el végeſtéc volna Szekecs Feyer várat az coronázatot, Fel viue az menyafſont Budára Karáczon hauába, Mikoron irnánac CHRISTVS Wruoknac ſületéſſe vtán. Ezer, négyfáz, és hetuen hatba : Es Budán lön annac vtánna à menyeközö egy nyihány napic, mondhatatlan nagy pompáual és kölczéggel. Es ſoc orſágokból à Feiedelmec mind ieles aiándékokat küldettenec vala : Az orſágból kedig mind az Wrac, és minden váraſoc, Annyira, Hogy minden tarházoc meg telénecc véle.

A Töröc Czásár tul mind eſébe véué eſt. Es miglen à Király, és mind az egész orſág, è nagy pompafággal foglalatos volna, Es à ſükſeges orſágnac dolgaira ſemmi gondot nem viſſelnénecc : Töröc Czásár allatomba negyuen ezer Törököt fel boczáta, és azzoc meg ſállac à kaſtélyokat Szentendőrö allat, Es hammar mind meg véué azzokat. Es oda veſſe, mind az álgyuc, minden hadi ſörſámoc : Es à Törökec mind

Mát. Kir.
nagy tiſteféggel fogadà Beatrix menyafſont.

Mát. Kir.
menyeközözecc Budán

Töröc Czásár nem bo lond.

MATTYAS KIRALYNAC

*ATörök
kec el rabs
hollyac Er
delyt.* kec mind meg égetéc à kastélyokat, és el hányác őket. Onnét igen által méne, és be méne Erdélybe, Es mediglen az Erdélyec iö lackánac Budán à menyeközében: Addic à Törökec mind el rablác az egész Erdélyt, és pusztirác aßt tűzzel és fegyuerrel, Es töb negyuen ezer rabnál hayta ki belöle Török országba. Es mikoron az Wrac meg örtéc volna immáron az belest Budán à menyeközébe, Visísa tgeruén, meg találác az pusztá helyeket hazáiokba. Es ez vesedelemből el törtene mind az egész ország: és annac vtánna nem igen nagy merésítséggel támadánac à Törökec ellen. Mert Mátyás Király is aßonyiálkodni kezdé, és annac kezdé mindenbe köduesködni, Vgy hüle meg az előbeli Törökec ellen valo tussokodásától.

MATTYAS KIRALYNAC À RO

MAI FRIDERIC CZÁSÁR ELLEN

¶ valo Hada. ¶

XXXVIII. RES.

NAgy és hosßu hada lön Mátyás Királnac az Frideric Czár ellen, külemb külemb fele okokból. Mert, Miért hogy Mátyás Király felette igen köüely és fel fuualkodot elmeü vala, Nem tudá semmi bosßuságot el svenuedni: Hanem késí vala mindenkoró az bosßu állásra. Miért hogy kedig Frideric Czár meg tagadta vala tölle az Magyar országi Coronát hat estendeig, Es annac vtánna az valczág ert vöt vala hatuan ezer arany forintot Mátyás Királyon: Est nem tudá el feleyteni: Hanem sinitlen arórl tractál vala elmeiebe, Hogy hogy álhata ezért bosßut az Frideric Czárón. Annac felötte, Frideric Czár segítéget igért vala, à Pápa estekélséből, à Czehec ellen valo hadra Mátyás Királnac. Tudnia illic, Hatuan ezer arany forintot: Est az igéretet meg vona annac vtánna Frideric Czár, és semmit nem akara adni. Bosßusággal is vllete vala Frideric Czár Mátyás Királyt. Mert ő estekélte vala à Czeheket erre, Hogy ne válaßtanác Királya, az Mátyás Királyt: Hanem Láßlót, az Kazimir, à Lengyel Királnac à fiát. Est meg értötte vala Mátyás Király. Ez okokból főképpen, és egyebekből inditatéc Mátyás Király az bosßu állásra, Frideric Czár ellen.

*Mát. Kir.
tanácsos* Minec előtte el inditana à hadat, Egybe hiva à tanáczt, és à tanáczt cleybe adà az hadat: Es kére az wrakat, hogy rendel síólnánac ho-

nánac hozà. Es előbb Bathori Istuánt szólita, Hogy ő mondana az ő iteletit ez had felől. Bathori Istuán igen szép és éves bevédet inditá à Király és à Tanáts előtt. Es az ő bevéde erre méne: Nem kel minden aprotékból és bosszúfogokból mindiárást felvlnunc. A Németec Keresztýénc, és mű atyánkfiai, Nem kel ezokaért ő ellenec heába valo hadat inditanunc. Ihol à Török, ki termébet szerént valo ellenfégnunc. Elég hadunc vagy on az ellen. Ha tú à Németec ellen akartoc menni: Én à Törökec ellen akaroc menni.

*zic az wa
rackal.*

*Báthori I-
stuan taná
cza.*

Mikoron Bathori Istuán el végezte volna az ő bevédit, à Púspek és az vény tanáczo minnyáian mellé allánac, és dicziric vala az ő tanácztát. De à több Wrac, látuan à Királynac kiuánfágát, ellenzic vala az ő tanácztát, és à Király kiuánfága mellé állánac. A Király ezokaért meg szólita Kinisi Pált, Hogy ő szólna à dologhoz. Es Kinisi Pál el kezdé, és hosszú bevédel állá. Az ő bevédenec kedig az vége erre méne: Hogy el kellene az hadat indítani, socokból. De à Király sententiáian és iteletin kelene minden ember nec állani. Könyörgénc ezokaért minnyáian Mátyás Királynac, Hogy ő mondana ki az ő iteletit ez had felől.

*Kinisi Pál
tanácsza.*

Es à Király el kezdé egy hosszú bevédet. Es arrà végeze à bevédet, Hogy ő nem túrheti, miért hogy à Romai Czásár megígérte à segítséget à Czehec ellen valo hadához, Hogy immár áll az ígérte meg vonya. Es à melet meg jelenté, Hogy à Romai Czásár igen megialásta volna őtet, hogy megczalta volna à Czeh Királyságot tőlle. Ezért kiuáltképpen bosszút akarna állani rayta. Es vgy paranczola mind az wraknac, hogy ki ki mind kés lönne az hadra. Es ecképpen indulla à had Bets ország ellen.

*Mát. Kir.
tanácsza.*

Mikoron ezokaért irnánac Christus wrunknac búletése vtán, 1. 4. 7 7. Mátyás Király el késte minden hadát, és minden hadi sörbámokat, és mellé vouén Beatrix Királyné állonyt, ki indulla Budából. Mert felete igen keduelé est à Királyné állonyt. Mert szép és igen hizelkedő bevédu vala. Es hogy valami nyomorúságot nem szenvedne az hadi dolgokból, mindenkoron à leg közel városban hadia vala őtet. Es minéc előtte Györö felérkezet volna, meg küldé à frigyét az Frideric Czásárnac.

*Mát. Kir.
badat indit
NémetCza
sar ellen.*

Megertuén est à Romai Czásár, ő is nagy sereget gyúte. Es meg erőssite minden felé az városokat, és az várakat néppel. Az Mátyás Királlyal soc wrac valánac: Tudnia illic, Szapolyai Istuán. Ez iőt vala à Király mellé ezer fegyueressel, és őt száz Huszárockal. Annac vtánna Kinisi Pál, soc Huszárockal: Banffi Miklós: Selemire, laksit: Doci Peter, és Doci Imre Hadnagyoc: A Despot Farkas: Dragfi Bertold: Lörintz Hertzec az Alföldi Hőséckel: és

*Szapolyai
Istuan.*

*Mat. Kie.
ieles Hado
nagy.*

többen sockan effélic. Es három táborban mindenkoron vala à Király népe. Egyikben valánac à Magyaroc: Másikban à Czehec: Harmadikban à Rátzoc. A Czehec mind fegyueresec valánac, és fámberiyesec. A Magyaroc is nehez fegyueresec valánac, és Husároc. A Rátzoc minnyáian kőz katanác valánac. A darabantoc is kic nehez, kic könnyű fegyuerbe valánac. Mindenestől fogua valánac vagy tiz ezeren.

XXXIX. RES.

Trautesdorff várasához kezdé, kit meg erősítet vala à Czáfár néppel. Es Mátyás Király ostromnac inditá à népet. Es à nép wyfagba kedueskőduén à Királynac, erőssen ostromlác az váras, és az ostromlásban be hagánac az bastyákba. Es az várasbeliec kéfec löuén, bépen rendbe reáioc vténec, és mind le vágác őket. Ieles vitezec esenec az napon el. Látuán est Mátyás Király, hogy ot ben is férhac vólnánac, Lágynabban kezdé à dolgot. Es szép főual be ize ne az várasba, és ennyi soc ígéretekert tőn nekic, Hogy meg adác magokat az Mátyás Királynac.

Petersdorf Onnét el induluán Petersdorff allà méne, melly váras czac ottan vagon Bets allat. Ast is nem igen soc munkáual meg hódolatatà. Onnét à táborból el botzátà à Rátzokat à könnyű louackal. Es azzoc be saguldác az inyető Betsorsfágot, és le vagánac mindent, à mit élő találánac, és fel gyuytác mind az orfágot, és el kőborlác, nagy kegyetlenséggel, mindenecket. Es nagyob kegyetlenséget czelekődénec, hogy nem mint à Törőkec. Es è nagy kegyetlenségből anyira iyedénec mind az orfágbeliec, Hogy mayd minden várasoc meg hódolnánac Mátyás Királynac. Ecképen ő kezébe iutá egy nap mind à szép föld, melly Bets kőrnnyúl vagon, Bets től fogua Német Wyhellyic.

Kend süle
Kend oc.
Closterna-
umburg.
omaga

Annac vtánna vgy gondola Betsnec meg fálássa felől. De előber nagy ayítatoson fogadássokat fogadá à Betsi Szenteknec, Szent Istuán Martyrnac, és Szent Leopoldnac, és à töb Betsi Szenteknec: Hogy ha őneki segítségül lönnénec, hogy meg vehetne Betset, Te hát sockal nagyob és szép templomokat akarna nekic építeni, és sockal nagyob iőuedelmeket akarna azzokhoz főrzeni. Es éyel ki méne öt ezer emberrel à táborból, és meg ostromla Claustrumburgot, és meg véué ast, Melly czac ottan Bets felet vagon à Duna melet. Mert ot akara Mátyás Király magánac foglalni, Hogy ne hōfhatnánac semmi élest allà Betsbe. Népet kedig ot hagyuan,

Őmaga à több néppel, reytet vton alla iőue Betsre, és által menuen az vizen, à Betsiektől el nyere az hidat, Hogy az Bets országac tulso részéről semmi élést be ne vihetnénc. A két végén à hidnac két kastélyt épütete, és meg rackatà azzokat néppel, éléssel, taratzkockal &c. A két Czeh Bikára biza azzokat. Es azzoc erőssen vigyazánac, hogy semmi élést be ne vinnénc az városba.

Mikoron à Betsi polgároc láttac vólna, Hogy el foktác vólna A Betsico el iyednec. tőlec minden vttakat, igen meg iyedénc. Es titkony boczátánac kőueteke à Czásárhoz, és meg ielentéc neki, Melly igen nagy ve fedelemben vólnánac. Es keric vala őtet, Hogy hammarfággal meg segitene őket. Mert élés nélkül nem tarthatnác sockáig az várost. Mostan is valami bōc esnénc az varasnac meg adása felől. A Czásár azt izene nekic: Hogy az ő népét el őstotta vólna mind féllel az városokba, és várakba: Ezért nem lehetne, hogy bōmbe vihatna Mátyás Királlyal: De őnekic segítséget akarna küldeni, rövid napon. A Betsiec igen várac à segítséget. de nem iőue senki.

Mátyás Király által menuen az vizen, Kornneuburgot állac meg, melly Claustruburgumnac ellenébe vagyon, à Duna melet, Kornneuburg. és azt is meg vőue tizedic napon, à meg állásnac vtánna. Abban is népet hadià. Negyed napon annac vtánna Tulnát állatà meg à Tulna város. Duna melet: Őmaga kedig à Király Kornneuburgba marada. Az Beatrix Királyné isbony kedig Posomba maradt vala, nagy vduaráual. Mikoron erőssen kezdettac vólna vitatni Tulnát, Heted napon azzoc meg adac magokat. Fellyeb menénc annac vtánna Bathori Istuán, Kinisi Pal és Zelemeri, és meg állac Krembszet, és Krembszet. Staint, melly városac à Dunánac tulso parton vadnac. Es az Hadnagyoc ki boczátac az hadakozókat, és azzoc mind be állguldac az városac környűl valo földeket, és mindent le vágánac, valamit elő találnac vala, és mind el rablác à földeket, és nagy pusztaságot műuelnec vala, mind tűzzel, mind fegyuerrel, isbonyu kegyetlenféggel. A Czásár Lintz városban lőuén, mind iő láttya vala à tüzet, hogy égnec vala a faluc.

Látuán ezokaért ezeket mind, Kőueteke boczátà az Mátyás Király táborába, kic à békeséget iárnac. Mikoron à kőueteke à táborba iōttenec vólna, Az Hadnagyoc nagy tiszteléggel fogadac őket. Másod napon bōmbe menénc az Hadnagyocokkal, Es tractálni kezdénc à békeség felől. De az Hadnagyoc rövid válast adánac nekic: Műuel hogy őket hadakozni boczáttanac, és nem békeséget bōrzeni. Es mutatac à kőueteke à Királyhoz Kornneuburgba. Es hogy békéuel mehetnénc à kőueteke allà à Királyhoz, el ki sēróket adanac nekic, Es azzockal egyűt alla sieténc à Királyhoz.

*Kend sble
kend.* Es mikoron à kòuetec közel iòttenec vólna az várashoz: Mátyás Király az wrakban és púspekekben eleykben küldé, hogy nagy tífteféggel be hoznác óket az városba. Es hogy be iòttenec vólna: A Király ómaga is tíftele à Czáfári kòuetféget, Es fel kele sèkiból, és egy nyihány lépésic eleykbe méne: Es kezeket foguán, meg ólelgete óket.

*Az kòuetec
seg.* Mikoron minnyáian le vltenece vólna, az egyic à kòuetec közül sèp bebedet inditá rendel à Király elót: Az ó bebedénece kedig sommáia ez lón: Czodálkozt à Czáfár erról, Honnét indultattál erre, hogy vgy czelekóbel az ó népeiuel, mint Törökeckel? Nem vagyunc Törökec, Hanem keresztényen népec. Ezért könyöreg à Czáfár, mint iò fiánac, Hogy felséged vessé el haragiát, és el feleyt se: és könyörüllyen à sègény ártatlan kófégen. Gondollya felséged est, Hogy nem az embereknece veszedelmére, hanem meg óltalmazására, és meg tartására töremtörtél. Könyöreg tenéked à Czáfár, mint iò fiánac, Vésdle à fegyuert: Legyen békefége kòuetetec. Mikoron à kòuet az ó sèp hóssu bebedet el végeste vólna, à tób kòuetec is hozà sòllánac, és igen könyörgénece à Királynac à békefége ért.

*Mát Kir.
válaszsa.* Mátyás Király is sòllani kezdé, és ròuideden válast tón à kòueteknece. Az ó válast tételnece sommáia ez vala: Hogy ó nem óremest indította vólna az hadat: De kénserítésből kellett múuelni, Miért hogy à Czáfár ótet sántalan soc bóssuságocokkal illette vólna, Es miért meg vltáta vólna ótet, tagaduán tölle az igéretet. A tób dolgokat à Király az titoc tanáczra hadiá. Annac vtánna el bo czatà à Tanáczot, és à kòueteket ot tartà nálla ebéden. Másod napon hozà kezdénece à békefége sòrzéshöz. Es à Király est adà à kòuetec eleybe, Hogy igaz okokból indította vólna ó az hadat, és à Czáfár okot adot vólna hozà: Ennece okaért Czáfárnac kellene meg fúzetni az hadi kòlczéget. Kére kedig Czáfártól három sáz ezer arány forintot az hadi kòlczég ért.

*A kòuetek
nece válasza* A kòuetec mondác, Hogy óc nem akarnánac disputálni az had nac okairól: Hanem, Tudnac óc, hogy à nagy raggadomány sockal többet tónne az három sáz ezer aranyal. Végre à kòuetec tudtára adac à Czáfárnac, Hogy semmi nélkül nem lehetne à dolog.

*A békefége
nece okái.* Soc vesbedénece vtánna kedig ecképpen végezénece à Kòuetec Mátyás Királlyal: Hogy à Czáfár fúzetne Mátyás Királynac az hadi kòlczégbe más fél sáz ezer forintot aranyul, bizonyos napra. Mátyás Király kedig mindiárást el sállana Bets alól, és à tób várasoc alól. Es mince vtánna à Czáfár meg fúzette leszen az más fél sáz ezer forintot, Mindiárást meg boczássa az várasokat, kicket meg vót

meg vót és el foglalt á Czafárnac. Es hogy az előbeli körésec közetec, mint az atya és az fia közet, erősec es állandóc maradánc. Ha kedig à Czafár az regzet napra meg nem fúzetne à neuzet somma arany forintokat: Tehát Mátyás Királynac törüen berent valo szabadlagi legyen el foglalni egész Bets országot, és ást, mint fiaiát birni, és Magyar országhoz foglalni, Minden ellenzés ellen.

X I. R E S.

Mikoron kedig ezeket mind el végeftenecc vólna ó közetec, és mind két felöl meg esküttenec vólna, Az Egri púspec à közetecire méne, és monda: Mátyás, Magyar Király, Akarodé, Hogy fel hirdeffem à békefégnec cickelit? Felele à Király: Akarom hogy fel hirdeffed. Tú Romai Czafárnac köueti, kiknec adatot mindé hatalom à békefégnec bórzésre, Akariátocké tú is? Felelénecc azzoc: Akariuc. Es à púspec fel méne à békre, és fel hirdete à békeféget, mindé cickeliuel. Es mind à két felnec hiteket véué. Annac vtánna monda à púspec: Felféges wrunc Iesus Christus, az egész emberi nézetnec meg tartóia. Te is Istennec anya, búz Maria, Magyar ország nac közbe iároia. Tú minden Sentec: Te is bent Istuán, és bent Leopold, segítégül legyetec, és meg erősítetec est è bórzet békeféget, és az egyenesféget à feiedelmec közet, Es meg tarczátoc à barátságot közetec. Es valaki közzülec előber meg begi ást, Meny vttéssel agyon veriétecc ást.

A békefégnec
meg hirtéc.

Es mikoron ecképpen meg egyenesfec vólna ó közetec, Egy másnac kezeket adác, és meg ölelgetec egymást. Es Mátyás Király fel búual monda: Tú felféges Czafárnac köueti, És tú Egyházi feiedelmec, és wrac minyáian, én nekem bizonságim legyetec, Mint tištelem az én atyámat à Romai Czafárt: Im nem vólnéc köteles arra törüeny berent, hogy visssa adnám az várasokat, és váarakat, mellyeket meg vóttem: De imè ó felfégénec visssa adom: Im szabad akaratom berent ki vonbom kezemet Bets országból: Hogy tesséc, hogy engedelmes fia akaroc lönni, Es hogy inkább berentem à békeféget, hogy nem mint az hadakozast. Es folyo köueteket boczátà mindiárást, és paranczola minden solgáinac, hogy ki ionénec az várasokból, és az váarakból, és hadnác azzokat à Czafár emberinecc. Haluán est à Czafár köueti, Minnyáian meg czokolác à Királynac iob kezét, és nagy halákat adánac neki.

Mát. Kir.
prozeftal.

Mikoron à köuetec meg izentéc vólna est à Czafárnac: El czodálkozéc à Czafár rayta. Es mindiárást leuelet iruán, erősen meg kössene est Mátyás Királynac. Másodic estendóben ennec vtánna, melly vala Christus wrunknac búletése vtán, 1. 4. 7 8, Mátyás Ki-

Mát. Kir.
Pojdó: ió
allá

rály Pořomba iutà, és ot lón mind az egész böyten. A böytnec v-
tanna melléie véué az Beatrix Királyné ařřonyt, minden vduar-
ual, mulátni méne řerinferte az orřágba, és várařról várařra méne
és meg mutatà Királyné ařřónac mindé icles helyeket, Kařřat, Kré-
nitz Banyát, wy Zóllymot, és ô Zóllymot, és mind à tób Banyá-
kat, Es ot meg látac az aranyářoknac, és à Banyářoknac minden
múueket. Es mindenút az várařokból eleykbe ióuéneç, és nagy tiř
teleggel fogadac ôket, Es meg aiándékozac ôket řép és icles ezűřt
és arany aiándékokkal. Látuán kedig à Romai Pápa, és az Velétzç
řec, hogy Mátyás Király meg lãkodot vólna à Törökec ellen valo
hadakozásba, Es hogy az Beatrix Királyné ařřony meg fokta vól-
na az ô řűuét, Es czac mulatřagra fokta vólna dolgát: Meg řzenéc
neķi, hogy innég toua nem akarnánac à segítség pénřt adni. Mert
eddig mindé eřtendőbē adtanac vala neķi segítségűl à Törökec el-
len řáz ezer arany forintot. Meg eřtuén Mátyás Király eřt az ize-
neret, igen meg buřula rayta, Kiualtképpē kedig az Velétzçřekre.
Es elkűlde Illiriába, és viřřa hiuarà az ô řolgait, az Hőřeket, kic ed-
dic ot meg ořtalmãřtãc vala az végeket à Törökec ellē. Es az ô řöl-
dekre czac gődot kezde viřřelni. A Töröc Czãřat eřt látuán, Ho-
gy Mátyás Király meg lãkodot vólna, és né fogna à dolgot olly ře-
řenyē, mint annac előtte, Tizen öt ezer louagot boczátà mindiãřt
és meg hadiã neķic, hogy által ménēneç à Todt orřági, és Karont
orřági Hauařokō, és be ménēneç Iulius vařarba, és ot be řãgulda-
nãc mind az orřãgot, és mind el rablanãc ařř. Az Alibęc Had-
nagy vgy czelekōdēc, mint à Töröc Czãřat meg hadta vala: Es
Todt orřãgon által menuén, řemmi kãrt né teřřneç vala az orřãgba.
Es által menuén az hauařokō, mind el rablãc az egész Iulius vãřãrt
és mikoron mind el dultãc és el puřřittotãc vólna mind az egész
Velétzçřekneç tartományãt, Huř ezer rabbal, és řãantalã nagy pre-
dãual ménēneç viřřa. Haluán eřt az Velétzçřec, igen meg iye-
dēneç rayta: Es kőuetet boczatãnac à Romai Papahoz, és az Olař
Feiedelmekhöz, és kőnyörgēneç azzoknac, Hogy gondioc lőnne
reãioc, Hogy meg menekethetnéneç olly nagy veřředeleből. De
az Olař Feiedelmec is tuřřakodnac vala egymãřsal, és az egyenet-
tlenřegből veřřitēc vala egymãřřt. Az Velétzçřec ezokaērt meg i-
yeduen à Törökectől, épűteni kezdēc à Sonti viz melet mind az re-
ueket palãnkockal és tőltēřleçkel, à Goritzai nagy hidtől fogua,
mind az Aquileiai rétig: Es nepeçkel meg eřőřitēc mind az palãn-
kokat. Es mikorō immãr ařřt tudãc vala az Velétzçřec, hogy ió
bãtorřãgban vólnanac: A Törökec, tiz ezeren mindiãřt és herre-
lē ot à Soti partō termēneç. Es Marbęc, à Töröc Hadnagy mindiãř-
rãřt ořtrom-

A Pápa és
Velentzçř
řec, meg vő
řãc à řegit
řegēc.

Mát. Kir.
haragřic
az Velē-
tçřřekre.

Alibęcãrt
teřřen az
lařřoknac.

¶ Marbęc
Hadnagy.

rást ostromnac indíta à sereget, és nem foc munkáual meg vőue à kastélyt, mellyet az hidnec vegébe csináltanac vála az Velentzefec. Es ezer louagot által boczátà az vizen, vőtatua: Ómaga annac vtánna à sereggel vtánnoc mène. Es az ezer louag meg kezde az Velentzefec tábort. Az Olaßoc meg tolác à Törökeket, és vtánnoc vzenec: Azonközbe Marbec is által iőt vála à sereggel: Es mindiárást az Olaßokra sieténec, Es környül foguán őket, mind le vágác őket. Ieles Olaß wrac vesénec abban az viadalban. Az Marbec is sebbe cset vála.

Az Olaßoc
el vesénec

XLI. RES.

MAsod napon à Törökec mind be ságuldác az viz meléket, és tűzzel és fegyuerrel mind el pusztítác à földet. Es Velentzefec à bent Márc tornyából mind meg látac az égéffeket. Annac vtánna Mahomet Czáfár meg sállá Kroiat, az erős váraßt Macedoniába. Es minec vtánna meg vitatà aßt tizen egy hólnapic, meg véué az váraßt. Annac vtánna meg sállá Scodra váraßt igé nagy erőuel. Es Scodra alól elkülde egy nagy sereget, és esmet el rablatatà az Iulius valárnac tartományát, Es esmeg meg kéfértete az Sontis viz meléte valo erőffégeket, mellyeket meg épütetténec vála az Velentzefec, à mint oda fel meg irtam. De az Olaßoc né akaránac ki ióni az erőffégekből, mint annac előtte. A Töröc ezokaért el rabla és el kóborla à földet, és visssa mène à táborba Scodra allà.

Machomet
Czáf. meg
sállá Kro
iat.

Hogy kedig à Törökec ne hiuolkodnánac Scodra allat, Mert igen locká valánac allatta, Mahomet Czáfár meg vőue a Cernoianostól az Sabiac váraßt. Es elkülde az Asiai Bassat, és az meg véué Driuaßt váraßt, Es öt sáz polgárt hozà onnét fogua à táborba: Es azzokat mind le vágác à Scodra körítése melet, az polgároknac látára. Az Mahomet Czáfár el vna magát Scodra allat. Hadià ezokaért az Marbeket nyóltz ezer Töröckel allatta, Ómaga kedig à töb néppel elmène. Az ő elmenetleiben meg véué Lissum váraßt, melly à Drimon folyo viznec parattyán vagon. Es meg foga or az Velentzefeknec két hobßu haioiokat. Es à két sáz öuezőket meg foga, és küldé azzokat az Marbéknek Scodra allà, Hogy azzokat is le vágatna à Scodráioknac látára. Ezecc mind lönec egy más vtán az Velentzefeken: De Mátyás Király czac tul nézi vála, és nem gondola semmit vele: Miért hogy az Velentzefec meg tagattác vála tölle à Töröc ellen valo segítséget.

A Törökec
meg vesic
Sabiakot.

Lissum vá
ra.

Látuán kedig az Velentzefec, hogy el vesitöttéc vólna à Barát ságot Mátyás Királynál, ki az elöt meg óltalmaßta vála az ő tartományokat à Törökektől: Es hogy à Töröc felette igen hatalmas

Az Velen-
tzeffec fri-
gyetkérnec
Tótóc Cz-
fártól.

vólna, Es hogy el hadtác vólna őket mind az Olaf fejedelmec. Tanác-
zó tartánac, és arra végezéc tanáczókat, Hogy frigyet kéré-
nec Tótóc Czafártól. Czafár keményen mutatà magát az Velen-
tzeffec ellen, és arra hayta őket, Hogy meg engedéc neki az Scodra
erős váraft, és annálkül két ieles iofagot: És hogy adnánac neki mi-
den efrédöbe nyóltz ezer arány forintot adóba, Vgy engede an-
nac vtánna nekic à szabadfagot, Hogy à tengeren járhatnánac az á-
ros Velentzei polgároc, és hogy minden felé kereskethetnénc. És
ecképpen menekedénc meg az Velentzeffec.

Mát. Kir.
meg wyit-
tya à frig-
yet Lásflo
Királlyal.

Az másodic efréndöbe annac vtánna Mátyás Király arra v-
gyeközéc, hogy a frigyet, mellyet tót vala Lásflóval, à Czeh Király-
al, meg wyithatna, és meg erőssithetne. Mert tudia vala, Hogy ieles
Fejedelm vólna, és hogy ieles vitez néppe! birna. Es véfi vala e-
sibe, hogy ieles és nehez hadai lönnénc annac vtánna neki. Válaß
ta ezokaert ieles követseget az Olomutzi gyúlésben, Györgyet, à
Coloczaí Erseket, Protasiuszt, az Olmutzi púspeket, Sapolyai I-
stúánt, ki akoró Slesziái fő Kapitány vala, Boscouiai Ventzelt, és Se-
czeni Miklóst. Lásflo Király boczátà ezeket: Timbuti Iánost, Boles-
lauust, Czeh orfágnac fő Biráiát, Benesiuszt Vaitmillert, à fő porko-
lábot, Karisitot, à pénz verésnec mesterét, Az Rupoi Iánost, à Király
Vduarbiróiát. Ezec mind egybe gyúlénc Olomutzba. Mikoron e-
zec sockáig tractáltanac vólna együt à békeség felöl, és egymással
egybe fertenec vólna: Arra végezéc az vtán à dolgot, Hogy à Kirá-
lyoc is bömbe lönnénc egymással, és az ő ielen vóltockal meg erő-
sitenéc à börzet békeséget. Az regzet napra előber Olmutzba iöue
Lásflo à Czeh Király, velle hozuán az Bauariaí és à Saxoniai Her-
tzegeket, böp néppel, Annac vtánna el iöue Mátyás Király is, Es
vèle hozà az Beatrix Királyné asszonyt, Es az Arragoniai Feren-
tzet, ki Beatrix Királyné asszonnac bátya vala, Annac felette soc
púspekeket és wrakat, Es ieles böp népet. Es Olomutz melet egybe
gyúlénc egy sátorban à völgyben. Es két felöl ál vala à két sereg.
Es mikoron czac à Királyoc önen kösvec tractáltanac vólna à bé-
keség felöl, Kötést tönec egymással, és atyafiua fogadac egymást.
Annac vtánna mind két felöl oda hiuác mind à soc púspekeket és
wrakat, hogy bizonságul lönnénc az öröcké valo kötésnec, és at-
tyafiufágnac. Mikoron mindeneket elvégeßtenec vólna ő közetec,
Lásflo Király fel vte, és víßba méne à táborba: Mátyás Király kedig
be méne Olomutzba,

A Királio-
c egybe gyú-
lénc Olmu-
tzba

A Királ-
lyoc be mé-
nec Olomu-
tzba,

Harmad napra Mátyás Király minden fegyuer nélkül ki mé-
ne az várasból, és à Czeh tábor felé indulla mind az púspekek-
kel, és mind az Wrackal. Lásflo Király eleybe iuta à tábor-
ból. Es

ból. Es mikoron egy más kezét foktanac vólna, Egyút be mené-
nec az városba. Mátyás Király kedig annac előtte mindeneke-
les módon el rendelte vala, Mind ieles állásokból à Czeh wrak-
nac, Mind ételből italból &c. A piatzon két nagy palotában egy-
más ellenébe, ot állá be mindenic Király, Ki mondhatatlan nagy
kölczéggel és bővséggel örzet vala mindeneke az városban.
Láslo Király merő fegyuerben, egy fegyueres seregben vgy iuta
be az városba. Nagy szép és drága kárpitokkal meg ékesítötte va-
la Mátyás Király annac állását. Vgy ékesítötte vala nagy szép éke-
séggel az Hertzegeknek állását is. Tizen öt napig mindennap
vendégle Mátyás Király az ő atyafiát Láslo Királyt, mind az Her-
tzegeket, mind az wrakat kimondhatatlan nagy kölczéggel, és ie-
les drága étkeekkel, és italokkal.

XLII. RES.

EGy nagy piatzot csináltatot vala az városban az állások előt,
Abba csináltatot vala drága kölczéggel állások, mellyeken Nagy heid
ba való köl
czég. meg iáztác szép iatékokat: Es azzokon iárac meg à szép tántzokat.
Az állás előt szép frampos circalomat csináltatot vala, Abban lö-
nec mindennap à szép torniroc és öklelésec: és à diadalmosoknac
szép aiándékokat tétetet vala fel. Es à circalom környűl soc aiándé-
kokat vetete kepcziba. Mindennap elég kóstot adot vala mind à
Czeh, mind az Magyar fölgnak, és mind az vduar népeknek. Kö-
zép aránt à piatzon vendégli vala mind à Feiedelmeket, és az wr-
rakat. Ot középe aránt à piatzon csináltatot vala egy négy szégi soc Mát. Kir.
nagy pohar
széki. gradiczos magas pohár széket, Es à gradiczoc köres környűl rak-
uac valánac, mind teteig, szép ezűst, és arany kupákkal, ieles drága
köveekkel. Két Unicornis ál vala két felől az pohár szécc melet, egyic
jobb felől, à másik bal felől, kie igen nagyoc valánac, és az ő szaruoc
alól néz nec vala ki az nézékre. Az pohár széknec à talpán nagy a-
ranyas vedreg állnac vala, és czatlo kupác, szép knórozot műuec:
Fen kedig soc széle aranyas pohároc, Czeszéc, és minden fele bor i-
talra való pohároc állnac vala, szép gyöngyesséc, és drágá kövec-
kel be rackattac.

Ot az pohár szécc melet vlnec vala à Királyoc az asztalnál, és ren-
del meletec mind az wrac. Tiz asztal vala rendel egymás vtán. Es
meletec szép iatékokat iádczodoznac vala. Soc hegedéséc, lantosoc
és egyeb vigaság töuec valánac ot. Más felől torniroc és ieles ökle-
lésec lebnec vala. Vaczora vtán el viuéc az asztalokat, és elhozác à Szép Sibi-
liái élet De
azért nem
örök. szép asztalokat, Es à Feiedelmec ot tántzot iaránac vélec. Az
Beatrix Királyné asztal tántzola Láslo Királyal, Es Beatrix Király
né asztalnac à bátya, Arra-
goniai

goniai Ferentz tántzola egy igen szép Német nemes leányal. Es mind az egész vduaroknac népe, és à kösség nézi vala őket, nagy vigasággal.

Mátyás Király mindennap megyen vala az ő atyafiánac, Láslo Királynac szállására, Es vgy hozza vala őtet által az ő szállására. Es be viuen őtet az ő ágyas hazába, ot czuffolkodnac vala az Beatrix Királyné asszonyal nagy víg beszéléssel. Gyakorta meg hadià Mátyás Király, Hogy Beatrix Királyné asszony oks táblás vitez iátéket iátzodozna Láslo Királyal, Olly nagy tisztelést tessen vala neki Mátyás Király, nagy szeretettel.

Mikoron annac vtánna be tölt volna az vdo, nem akara Láslo Királyt el boczátani, Hanem előbb drága aiándékokkal meg aiándékoza őtet. Aiándékon adà ezokaért neki mind az ő szállásnac egész ékesseget, A melet à pohár seket is, mellyet ot à szálláson fel tetet vala neki: Annac felette meg aiándékoza őtet két várossal. Az Beatrix Királyné asszony külön meg aiándékoza Láslo Királyt szép és drágá öltézzel, ieles Királyi párnákkal, és egyéb drága leplekkel és keskenéssel. Láslo Király vtán meg aiándékoza Matyas Király ieles aiándékkal à Hertzegeket is, és mind à Cseh wrakat. Es vgy boczátà el őket annac vtánna.

Méglen Mátyás Király est à nagy (de hejába valo) pompát vze soc vdeig Olomutzba, Nem aluenc, sem pompáza addig Török Czásár: Mert igen nagy sereget gyute, és meg hadià nekic, Hogy be saguldanac Magyar országba, és mid el rabolnac az országot, és el pusztinac azt mind tűzzel, mind fegyuerrel. Vala kedig ackoró egész estendeig igen nagy asszaly. És harmintz ezer Törökec hertelen iouenc à Dráva mellé, és réuet találuan, által ioue rayta. És mikoron à Sáuán is által iouenc volna, be saguldac mind az országot, és minden kegyetlenséget mutatnac mind tűzzel, mind fegyuerrel. És fel iutanac mind Vasuáric, Styriaic és Rachosburgic. És mind el dulan és el pusztitan à földet, harmintz ezer rabbal visssa menenc az Bosna országba.

Mikoron Mátyás Király meg hallotta volna est Olmutzba, mi diarast meg izene az wraknac és az Hadnagyoknac, hogy fél vonenc à népet, és à Törökec vtán sietnenc. Ómaga kedig budolic vala az erdőkbe, és à kies vizec melet: Beatrix Királyné asszont kedig Kassa felé boczátta vala: Mert nagy merigy halál vala egész Magyar országba, Es Mátyás Király esmet hátra hagyuan à Törökec dolgát, arra vgyeközec, hogy bossut alhatna az Frideric Czásáron, ki nem küldötte vala neki az más fél száz ezer forintot, az igéret szerent, mellyet tot vala neki az kötésben. Es czac ezokaért kap czolta vala mellé az Láslót à Cseh Királyt.

Mát. Kir.
meg aián-
dekoza Lá-
slo Királyt.

Az nagy
hejába valo
pompásíga-
nac iutal-
ma.

Társ: fia
buláre Czi
riphop.

vgy vgy
szép dolog.

Nagy

Nagy sereget gyűte ezokaért Mátyás Király. Es előbb à Törökec vtán méne. Mikoron kedig azzokat nem érhette volna Magyar országba, Ki méne az határokból vtánnoc, és Iaytán tul három nap iáro földnit iártatà tábort az Greben mezõn. Onnet à táborból boczátà tizenhat ezer Husárt à Törökec vtán, és meg hadià nekic, Hogy ot à Töröc földet vissontac el rabbolnác, és mind el pusztitanác aszt, mind tûzzel, mind fegyuerrel. Ezece végre menéne mind s̄inte Illiriaba, az Verbos nagy váras allà, és ot találac mind à Törökeket, mind à nagy predát. Es mikoron meg s̄állotac volna az váraszt, Eysel meg hagac aszt, Es nagy vér ontás lôn az varasban. Mert à Magyaroc egy aránt vágac, mind à Törökeket, mind az várasbelieket. Az házakat fel gyuytác az várasban, és benec égénece mind à Törökec, mind az várasbeli népec. Es s̄ákmant tönec mind az egész várasbeli marhába. A Töröc Bassa éysel titkon ki s̄allada az várasból, és à környékbe egybe gyűte nagy gyorsan mind à Törökeket. Es mikoron à Magyaroc harmad napig ot mulattanac volna, Eleykbe véuéc à nagy predat, és mind az ragadamanyt, és Iaytza felé kezdénece menni s̄ép lassan, és minden félelem nélkül. Es à Bassa hától hertelen reáioc támada. A Magyaroc hertelen vissza fordulánac, Es nagy viadalom lôn közetec. Es Magyaroc, miért hogy mind meg raktac vala magokat à soc kazdagfággal, mellyet raggattac vala Verbosba, nem vihatnac vala s̄eréuel tölle. Es nagy s̄egyent vallottanac volna: De az Isten vgy adà, Hogy három s̄áz Horuátoc érkezénece, Es azzoc oldalul be öklelénece à Törökekbe, és be vágac magokat à Törökec közzükbe. Es vgy iyedénece meg à Törökec, és hátat adánac. Es az Horuátoc à Magyarockal esmet nagy predat nyeruén, vissza iöuénece à Király taborába. Es Illiriaba s̄erins̄erte mayd harmintz mél földic mindent el pusztitottac vala, tûzel és fegguerrel. Es à Király vissza iöue Magyar országba. Lôn kedig ez, mikoron irnánac Christus wrunknac s̄ületeréssé vtán, 1. 4. 7 9.

Mát. Kir.
bojs̄ur áll
à Törökec
ken.

AZ MATTYÁS KIRALYNAC

WYHADÁROL, AZ FRIDERIC

:(: Czásár ellen. :):

XLIII. RES.

Meg hallotta vala Mátyás Király, Hogy Frideric Czásár czac à Betsi Polgárokon vót volna s̄áz ezer forintot. De miért hogy õ neki még nem küldette vala à más s̄el s̄áz ezer forin-

zer forintot, mellyeket az wy frigy sörzésbe meg igérte vala Mátyás Királynac, Gyakorta leuéléket küldé, és kérete à Czáfártól à meg igért sommát. De a Czáfár tarta őtet czac beszéddel. Miért hogy kedig Mátyás Király felette igen nagy tisztelég kiuáno vala, örüle neki, hogy olly oc adatic vala neki, Hogy à Romai Czáfár ellen vihatná ; Miért hogy à más, az az, à Török Czáfár ellen is hada lón. Két Hadnagyot boczátá ezokaért Stiriába, à Czáfár földére, Egyiket az Gere Petert : Másikat à Szapolyai Istuánt, Hogy ezec meg állanac Rachosburgot, Petaut, és Fürstenföldet.

Mát. Kir.
nagy tistte
ség kiuáno

Gere Peter
Szapolyai
Istuán.

Mikoron kedig irnánaç Christus wrunknac sűletése vtán, 1. 4. 8 o. Mátyás Király is vtánnoc méne à két Hadnagynac, és meg állá Stiriába egy Mariaburgom neuú váraft. Es mikoron erőllen aft vitatna, Hozzá érkezéc à Pápa kőuete, egy pűspec, és à Czáfárnac kőueti. Ezec sűp sűnal meg mentec à Czáfárt Mátyás Királynál, Es intec őtet békeségre. A Király monda, Hogy ő nem vólna az hadnac oka : Hanem à Czáfár adot vólna okot hozzá. Végre à kőueteç bekeséget sörzénec kőzeteç. Es Mátyás Király el hagyatá az váras vitatásat, és visűa méne Rachosburgba. Es hadia czac egy Legiót az váras allat, kiben Szapolyai Istuán, és à Bika Hadnagyoc valánac. Es à kőueteç visűa menénec à Czáfárhoz.

Miért hogy kedig Mátyás Király ot hadta vala az egyic Legiót Mariaburg allat, Meg haraguéc Frideric Czáfár ezen, és küldé egy Legiót, és két ezer Louagot oda Mariaburg allà: Hogy azoc paranczolnánac az Mátyás Király Hadnagynac, Hogy elménénec Mariaburg alol, és békét hadnanac az várasnac, és az ő földénec. Ha meg nem múuelnéc eßt : Tchát meg vernéc őket, és meg sűabaditanac az váraft. Elmenuén ezec, Meg vzenéc eßt az Hadnagyoknac. Az Hadnagyoc elmenénec állóla.

Frideric Cz.
haragűic
de oknel=
kül.

Látuán kedig Mátyás Király, Hogy meg czalta vólna őtet az Frideric Czáfár, Budára méne. Az vton menuén, mindenűt foglallya vala az Gara Mihály ióűagit, váraft és várait. Mert magtalan hólta vala meg, és à Királyra sűackadot vala ióűága. Budára ióűuén, éyel nappal abba tőre feiét, Mint álhatna bosűbut az Frideric Czáfáron. De egyűbers mind két felé nem viselhere ollyan nagy hadat : Meg nyugouéc ezokaért tizenhet egűű hólnapig Budában. Addig mind hadakozo népeket kűbűte, és minden fele hadi sűörűa mokat. Es az al földre Hőűeket boczátá, kic meg óltalmaznac az végeket à Törökec ellen : Es egyűb icles dolgokat végeze kőueti által, és icles Hadnagyi által.

Frangapan
Ianos.

Ackoron Frangapan Iános, ki nagy fennyeféggel wralkodic vala Cori-

vala Coricia ſigetben, egybe háborodéc à ſigetbelieckel. Az egybe háborodásba à ſigetbeliec effénc ſegítſég ért az Velentzſek-höz : Az Frangapan kedigeféc Mátyás Királyhoz . Mátyás Király boczátà az Magyar Baláſt bizonyos néppel Dalmatiaba. Mikoron onnét által ment vólna az Coricia ſigetbe, eröuel meg véuét Muselumot. Es onnét rarta à fő váraſra. Azonközbe el iutánac az Velentzſec az ő haióiockal. Ezecc ki tiltác az Magyar Baláſt à ſigetből. Magyar Balás fele, Hogy el ne foglalnác tölle az vttat à tengeren, mikoron viſſa kelene menni: Es annac elötte viſſa ménc à ſigetből, Frangapan Iános az Velentzſſeknec adà mind az egéſ ſigetet : Es őmaga is mind feléſégeſtől gyermekeſtől be ménc Velentzſbe.

MagyarBa
146.

Azonközbe, vgyan ezen 1. 4. 8 o. eſtendőbe, Stiriaba Székely Iacob, az Mátyás Királynac egyic Hadnagya, álnakſággal meg véuét Petau váraſt. Nem keueſb álnokſággal véuét meg Szapolyai Iſtuán is, Mátyás Királynac egyic Hadnagya, Rakosburgumot. Mikoron ez á váraſ kezébe vólna : Meg iyedénc mind à környül valo váraſkác, és meg hódolánac minyáian az Mátyás Királynac és el haylánac Frideric Czafártól.

Székely 146
146.

AZ KENYER MEZOEI DIADA- LÓMROL, A TÖRÖKEC ELLEN.

XLIIII. RES.

A Kimec el iouénec, és meg mondác Mátyás Királynac, Hogy igen ſoc Törökec gyülnénc Sztenderön. De ſenki nem tudna, houa vólna vgyeközetec. Haluán eſt Mátyás Király, Mindiáráſt allà küldé az al földre, és meg erőſſiteté az végeket, Hogy ha be akarnánac ſaguldani Magyar orſágba, Mindiáráſt ellenec állánac. Es follyo köuetet boczátà Bathori Iſtuánhoz, ki ackoron Erdélyi Váyda vala, Es à Kinifſi Pálhoz, ki Temefuári Iſpan vala, és meg vzene azzoknac, Hogy kéſülnénc, és vigyáznánac a Törökec Sztenderönél, és nem tudna ſenki melly felé kezdenénc ſegnyi. Es meg hadià nekic, Hogy ha arra kezdenénc menni, iól vigyáznánac, és meg ſegitenéc egy máſt.

Bathori Iſtuán
Erdélyi Váyda.

Hogy meg értötte vólna eſt Bathori Iſtuán, mindiáráſt népet kezdé gyüteni. Ezenképpen Kinifſi Pál is Temefuár környül. Es nem ſoc nap mulua el iutánac à Kimec, és meg mondác mind à két tönec, Hogy az Alibéc által kezdette vólna vetni à Törökeknek

d

ſereget

*Alibec Er
delyre tart*

seregét à Dunán, és hogy inditana azzokat Erdely felé, Tudnia illie hatuan ezer Töröket. Siete ezokaért Bathori Istuán, és minden felől segitféget hiua, mind Székelyekből, Magyarokból, Szászokból, Olahokból, és soc népet gyűte egybe. Es mikoron à Kimec megmondottac volna neki, hogy be iötenec volna à Törökec az országba, es rabolni kezdettéc volna: Mindiárást ellenec indita az ő seregét: Es gyakorta boczáta köuetet Kínifí Pálhoz, és meg ielen te neki, Hogy à Törökec immár ben vólnánac Erdelben, és hogy késsen rabolnánac: Es kére őtet, Hogy semmit ne mulatna, Hané iönten iöne, és hától vönne az ellenféget. Ó kedig immár indulóba volna, hogy sómbe állana velec, Hogy ecképpen mind artzól mind hától vihatnánac vele, Hogy annál könyebben meg verhetnéc őket.

*A Törökec
el rabolliac
Erdelyt.*

Mikoron ezokaért à Törökec be mentenec volna Erdelybe, és az végekben nem talátnac volna senkit: Minden felelen nélkül be ságuldánac az országba, és minden felé kezdénc rabalni, és tüzet veténc mindenűt: Es mind fel sieténc az Maros melet, és mind rablánac Gyulafeieruárig. Es mikoron soc ezer rabbokat, és sántalan nagy predát gyűtötenec volna mind az Marosic Feieruár ellenébe, Miért hogy által nem iöyheténc az Maroson, vissza kezdénc menni. Bathori Istuán vtánnoc kezdé à sereggel állani, Hogy alkalmas helyet találúan, meg vina velec. Es mikoron mind vtánnoc állot volna Kenyeric, melly falu à nagy mezőnec közepin vagon, Gyulafeieruáron alól három mélyföldic, ot sómbe állánac à Törökkel.

*Kesül Ba
thori Istuán
az viadal
hoz.*

Es mikoron mind két felől akarattyoc volna, hogy meg vinánac egymással, Bathori Istuán meg hadià, hogy Mislet mondanánac berinverte à táborba. Annac vtánna, hogy mindé ember czacsen álua felestöcket önnéc. Es hogy minyáian egymás kezére eskennénc, Hogy bátron egy más melet akarnánac vini, És hogy egymást nem akarnánac hadni: Es hogy senki hátat nem akarna adnyi. Annac vtánna egybe hiua őket az Bathori Istuán Vayda, Es szép besédeckel sölúan, ieles predicatiót tön elöttec: Es szépen tanyita és inte mind őket: és nagyon vigasztala őket. Es mikoron ecképpen meg bátorította volna az ő népét, Mindiárást à sereg redeleshöz kezdé. Két szárnyára sörze kedig à sereget. Ómaga kedig à fegyveresekkel à közepin marada. Hatul álatà egy erős négysegű sereget. Az iob szárnyát nyuyrostata à Maros felé, A másikat az magas hegy felé. A Szászoc elöl valánac az viadalra: Az Olahoc vtánnoc. A Magyaroc és Székelyec vtól valánac.

*Bathori I-
stuán meg
sörzi à se-
reget.*

A Törökec is olyan képpen rendeltéc vala az ő seregeket: Es à nagy pre-

nagy predát és à soc rabbokat az ő seregec megé állottác vala. Es mikoron egybe roppont vólna à két sereg, Erőssen viuánac egymással. A Törökeknek egyic bárnja à Szásókra rohanna. A Szásoc kedig emberül állánac ellene, Es nagy viadal lón közetec à Maros parton. De miért hogy à Szásoc keuesbec valánac à Törökekhez képest, Meg tolác végre à Szásokat, és sockan el hullánac között. Sockan az Marosba haytatánac. A többi az Oláhoc mellé állánac. Es egy keuessé meg nyugouán, Esmeg à Törökekre támadánac, és nagy sockat meg ölénec bennec, Nagy sokakat is az Marosba haytánac.

A Kenyeri útközé.

Az Erdélyi Szásoc.

A kic az bal bárnjába valánac, tudnia illic à Székellyec, azzoc is vgy iáránac. Mert erőssen viuánac ezec is. De miért hogy à Törökeknek iob bárnjába sockal többen valánac, Meg tolác à Székellyeket, és sockat le vagánac között. A többi kedig az fegyueresec mellé borulánac. Mikoron ezokaért mind à két bárnja ecképpen nyauallyagna, Bathori Istuán meg indita à hadnac à derekát, az fegyuereseket. Mikoron kedig Bathori Istuán Vayda az első rendbe vólna, és à louát kezdene forgatni, Hertelen el eséc à ló véle. Az vitezec látuán esít, el iyedénec, és gonosí ielnec magyarázac esít. Es asít adác tanáczul, hogy visíba ternenec Szássebesbe, Auagy hogy fel mennénec az hegyre. De Bathori Istuán Vayda felele, és monda: Ez nem lehet gonosí iell. Mert, hogy hogy ielentene annac valami gonosít, ki viadalban munkálkosít az Isten ért, és az Istenec az anya ért? Ezért ne féllyetec semmit: Hanem bátorfággal engemet köuesetec. A ló az sebektől iyedet meg. Nem lehet az viadal sebec nélkül. De hidiétec meg énnecem: Ez è ló engemet nagy diadalommal visíba hoz è mai napon, veletec egyetembe.

El esic à ló Bathori Istuán allat

Bátor sünec Bathori Istuánnac.

Es mikoron meg bátorította vólna őket, mindiárást à Törökeknek kezde menni, és mindiárást meg tolác az első sereget. Mikoron esít meg látta vólna az Alibec, mindiárást egybe adà mind à négy sereget, hogy az Törökeknek sokafágáual vgyan környúl fogna elől az Vayda seregét. Es euel meg lankada à két bárnján valo serény viadal, és backada az viadal az hadnac belső derekára, hogy immár egyic hadnagynac à másickal, és à régi vitezec, az régi Hóseckel keletéc vinyi. Es az Bathori Istuán Vaydán hat sebec essénec, Loua is meg sebesüle. Es az viadalom az vtolsó süksegre iutor vala: Noha à nagy viadalom miat nagy rackással valánac környüle à soc hólt restec, Es sockal töb Törökec el hullat-

tanacvólna, hogy nem mint keresítyénec: Es mind az egész viadalnac à dereka oda ő rea

∴ nyomul vala. ∴

d ij

Mikoron

XLV. RES.

Mikoron kedig ecképpen nyauallyagna az Bathori Istuán Vayda, és immáron visssa nem mehetne az álla sereghöz, Imè
 Kinisi Pál egy szép négysegű fegyueres sereggel erefkedéc à hegyen allà, és meg kezdé hátul à Törökeket, nagy trombita síccal, Dob ütèssel, és nagy kiáltással, és nagy fenéséggel reáioc rohanà. Es az első vrtközètbe nagy sokat le vagánac à Törökekbe.

Az Kinisi Pál vitez. Kinisi Pál mind két felől fegyuert köttet vala fel, és mint egy Oroszlán, olly fene vala az viadalban. Vala melly felé fordul vala, mind le vágia vala à Törökeket, Es rakua vala mind à két keze vérrel. Es erös kiáltással batorittya vala az hadakozókat, és nóditya vala őket az viadalra, monduán: Bátor sűuel viatoc: Ezennel ezennel az Isten nekünc adgya à diadalmot. Es be vága magát à viadalnac à derekába. Es hogy oda iutot vólna, Kiáltani kezdè: Bathori Istuán, attyámfia, Hól vagy? Attyámfia Bathori Istuán, Hól vagy? Sólly al. Én vágyoc, te attyádfia Kinisi Pál, Ha él s móg: Kérlec tégedet, Felely énnekem: Felelly, kérlec tégedet, ides társom.

Kinisi Pál keresi Bathori Istuánt.

Bathori Istuán felel.

Bathori Istuán Vayda igen sebes, rakua vérrel ki másfala à hóltestec közzül, és monda: Ihol vagyoc, én ides társom: Még élec. De minden eröm el sackadot. Kérlec tégedet, Szerelmes attyámfia Pál, Vitezködiedl à Keresstyéni hit ért, à Corona ért, és ides házanc ért. Monda Kinisi Pál: Hála Istennek, hogy még is él s, Az Isten velünc vagyön. Es mindiárt à Törökekhez kezdè, kic az Vaydát környül foktác vala, és mind le vága azzokat, és meg szabadira ötet, s mind az ő szolgait, kic mayd mind oda lesnecc vala. Es bisztatni kezdè népèt, és à töb Törökekhez kezdè, és sèllet le vágac azzokat is.

A Törökek el futnac.

Mikoron à Törökek láttac vólna, Hogy mind elöl, mind hától meg boritottac vólna őket, oldalul el futamánac, és fel szálladnac à nagy hegyre, és az hauasokra, és hátra hadiác táborokat, mind à nagy predáual egyetembe. A Keresstyénecc vtánnoc vzenec. és az vton mindenút vágiác vala őket, Es ki vadássac őket mindenút az hauasban. Az Olahság is az erdöben vadássac vala őket, Es meg fosztuán, le vágiác vala őket. Az Alibec is fel szállada az hauasra, és ot budosuán, egy pástora találà, és annál à kalibába marada azon éyel. Igen reggel fel vettè magát à lóra, és monda: Ió attyámfia, Meny allà az Vaydához, és mond meg neki, hogy az Alibec gazdáia vóltál ez éyel, Es mindiárt meg vte à louat, és el ságulda onnèt.

Alibec el szállad.

Mikoron ezokaért ecképpen meg vertèc vólna à Törökeket,
 Annac

Annac vtánna à táborhoz kezdénc, és mind fel dulác à tábort. Es mind meg szabadtác à nagy foc rabbokat. Es à rabboc tēdre esuén vgy adnac vala hálát az Istenec: Es meg czokolác az vitezeknec labait és kezeit nagy örömmel halákat aduán nekic is. Annac vtánna az Vayda trombitát futatà, és az hadakozókat mind az vtközetnec helyére gyütete. Es oda hordác à foc élést, bort, és egyet mást. Mert be sötüttettet vala estue, hogy nem mehetnec vala vissza à táborba. Ezokaért minyáian az vtközetnec helyén maradánac: és nagy vigafággal önc vaczorát à hólt testec közet, hegedő sőckal, és minden vigafággal. Végre à iò bortól meg melegüluén, tántzba menénec. A tántz vtán, minyáian egybers mind fel siuolkodnac vala, Es az egéß völgy be telic vala az ő siualkodáßockal.

Az Hősec
vaczorál-
nacaz hólt
testec kö-
zet.

Es mikoron minden vitez ot toborzot iárna, Intéc az vitezec Kinisi Pált is, hogy ő is meg mutatna az ő diadalmos vigafágát. Fel Beckeléc ezokaért, és ot hatara téué à két kezét, és fogaiual fel harapà à földről egy nagy Töröknc hólt testét, és asit sáiába hordozuán sockáig ot tántzola vele az Hősec közet, Mellyet erőssen czodállýac vala mind az Hősec, monduán: Herculesnec is elég gondia vólna esit műuelni. Es à nagy örömnec miat semmit nem aluuánac az hősec az éyel. Másod napō mind à két Feiedelem, minden népeckel be menénec Gyula Feieruárba. Ot kedig à kenyér mezőien embereket hadiánac, kic à Kereßtyén népeket ki válogatnác à pogánoc közzül, és hogy azzokat el temetnéc. Annac vtánna az Vayda az vtközetnec helyén, à houa temettéc vala à Kereßtyéneket, egy kápolnát rackatà, Es meg hadià, Hogy minden estendőben, az diadalomnac napián Missét mondanánac ot à kápolnába, à meg ölteknc Lelkei ért. A Törökeknc hólt testeket is foc rackáßokba egybe hordotà, Es à foc tetemeknec rackási ot meg látzanac mind ez mai napiglá. A Kereßtyénec közzül nyoltz ezeren vesstenec vólt az vtközetben, A Törökec közzül kedig har mintz ezeren, Azoktól meg válua, kic az hegyeken à futásban vesßenec. Es annac vtánna találánac az vizben vgy két ezer Szaßokat és Olahokat, kic belé hóltanac vala.

Eltemetic
à kereßtyé-
neket.

Mikoron Mátyás Királynac meg hoßtác vólna è nagy diadalomnac à hírét, Nagyon örüle neki, Es mindiárást kereßt iárást indità, Es minden óltároc Missét mondotà. Es ketten Királyní Aßsionyal minden óltára offeralánac Comparaciókat, Es vgy körüluén, halákat adà Istenec, és bodog Aßsionnac à nagy győzedelmec ért.

M. It. Kir.
örüly à di-
adalomnac

Azon estendőbe az Arragoniai Iánosnac Gardinálnac, ada
d iij Mátyás

¶ El feckic
az eßter-
gomi Ersec

Mátyás Király az Eßtergomi Ersekéget, Mert az előbeli Ersec va
la Nemet lános. Ez mikoron meg látta volna az Mátyás Király-
nac nagy kegyetlenségét, és hogy erőuel el vonne az Egyházok-
tól az iöuedelmeket, es azzokat el költene az ő kőüelyféges hada-
ira, Titkony elkülde minden kinczét, és marhait Bets országba,
Annac vtánna el feckéc az Ersekégből az ő kencze vtán, és à Cza-
sár vduarába lön annac vtánna. Be iöue ezokaért az Arragoniai
lános Gardinál ez eßtendöbe Magyar országba, és el foglala az Er-
sekséget Eßtergomot.

XLVI. RES.

¶ Az Olasoc
igen gyen-
ge Huroc.

¶ Mát Kir-
segitseget
kild az Ol-
lasoknac.

¶ Nagy dög
halál.

¶ Frideric
Czasár ál-
batatlan.

¶ Pandobes
Hadnagy.

V Gyan ezen eßtendöben à Törökec à tengerre szállanac, husz
ezeren. Es által menuén, Hidruntumat, egy régi váraßt, szállac
meg. Es mikoron tizenhetted napic vitattac volna, meg véuéc aßt
és mind le vágac à népet benne. A templomokba mind le vágac à
Papokat az óltároc elöt, ahol Misszencz vala. A püspeket eleuenen
meg nyuzac. Annac vtánna ki menénc az vidékekbe, és aßt is
mind el pußtitac tüzelés fegyuerrel. Ezen kedig olly igen meg iye
déncc az Olasoc, hogy nagy soekan az wrac közzül ki akarnanac
feckni Olas országból. A Pápa is el akar valá futni Romából, és
Frantz országbán akar vala menni. De Beatrix Királyné aßfony
rea bira Mátyás Királyt, Hogy két ezer Magyarat boczátá segítse-
gül az Olasoknac Apuliaba, Kiknec Hadnagy valánac, az Ma-
gyar Balás, és az Nagy lános. Es ezec oda menuén, Mindiárt Hi-
druntum váras alla szállanac. Ahoz képeßt az Olasoc is mind oda
gyülénec, Es vgy véuéc vißsa Hidruntum váraßt.

Ez eßtendöben is igen nagy dög halál vala egész Magyar or-
szágba: De Mátyás Király mindenkoron azért Budán lön. Es ez
vdöbe köuetet boczátá az Egri Püspeket az Frideric Czasárhoz,
és aual bñnetlen tractála, hogy öröc békeffeget bñrzene velle, Ho-
gy annac vtánna bátron hadaköbhatnéc à Törökec ellen. De az
Frideric Czasár engede vgyan à békefégnec: De mindiáráßt meg
seggi vala esmet aßt, Mihellyt látà, hogy Bosznafágra inditana se-
reget. Az másodic eßtendöben annac vtánna, mikoron iránac
1. 4. 8 1. à Frideric Czasár meg szálla az ő népéuel az Hamburg
váraßt, melly Mátyás Királyé vala, közel Nemet wyhellyhöz. E-
zért igen meg busulla Mátyás Király. Külde ezokaért az ő serege
uel az Pandobest, egy ieles Czeh Hadnagyat, nagy wrat, Hogy
az meg segítene az Hamburgbelieket. Ez igen lassan ménc à Cza-
sár seregére, hogy ingyen eßekbe sem véuéc ötet. Mikoron à tá-
borhoz közelgettet volna, vgy találà őket eßtue, hogy bñnté vaczo-
rálnc vala

rálnac vala, és nagyon tobzódna vala. Es Pandobes hátul reáioc iouén, meg v̄tte az ő táborokat. Erőssen meg iyede à Czaſár népe, és az egész tábor meg budula. Ezec kedig erőssen öklelic és vágyác vala őket. El futaméc ezokaért az egész tábor. A Magyaroc vtánoc, és erőssen ölic vala őket, méglen mind be főtütélle. Ackoron viſſa iouénec, és el dullác mind az egész tábort. Es vgy ſabaditác meg az Hamburg váraſt.

Az Beatrix Királyné aſſzony rockonſágos vala à Frideric Czaſárral. Ez is kőueter boczáta hozzà, és könyőreg vala neki, Hogy az wráual frigyet tőnne. De eſt is czac béſéddel tartà. Nagy kárt tőn kedig Frideric Czaſár az egész Kereſtyénlégnecc az ő viſſa vonnaſáual. Mert az Mahomet Tőrőc Czaſár az eſtendőbe meghala à táborba, mikoron ieles hadakot el végezet vólna Nap támadat felé, Az ő Conſtantzinápoli birodalmánac 27. eſtendőben, Ennec két fia marada. Az nagyobiknac Baiazetes vala neuc. A küſſe biknec kedig Saliab. Mikoron Mahomet meg holt vólna, Nagy támadás lőn Conſtantzinápollybà, és két felé ſäckadánac à Tőrőkec, Es mikor ſockáig veſétec vólna egymással, Végre győzedelmec lőnec az Baiazet párttyai.

Haluán eſt az egy be veſéſt Mátyás Király, halálra bányá vala hogy né mehet vala à Tőrőkekre: De Frideric Czaſártól né mere menni. Mert mihellyt ki megyen vala, Ottan az ő népét be küldi vala Magyar orſágba, és mindent el puſtit vala. Még is Mátyás Király nagy népet gyűte, és akara mind à két Miſiát, mind Illiriát Daciát viſſa vőnni à Tőrőkektől. Es mikoron iól allà ment vólna, Mindiárt vtánna ioue à kőueter, és meg monda neki: Hogy à Czaſár népe az felő Magyar orſágba volnánac, és mind tūzel, mind fegyuerrel nagy puſtaſágot műuelnénecc. Haluán eſt Mátyás Király, Igen bánkodic vala rayta, Hogy elő nem mehetne az ő iő ſádekába, Es hogy olyan ieles oc el vétetnécc előle az Frideric Czaſárnac álhatatlanſága által. Ez is vala Mattyás Király előt, Hogy meg hallotta vala, Hogy Hidruntumba be reckeſtöttéc vólna míd az lanczárokat, melly à Tőrőknecc fő hada vala. Es hogy Conſtantzinápolyba olyan nagy viſſa vonnás vólna. Az Gingi Miklós Hertzeg is be ment vólna Macedoniaba, és erőssen meg verte vólna à Tőrőkeket, és viſſa vőtte vólna töllec az ő birodalmot. Es egy eb è ſcele dolgoc ért igen boſſonkodic vala az Frideric Czaſarra.

Es mikoron minden felé meg erőſítotte vólna néppel az vegeket Mattyás Kir. Mindé erciét nagy haraggal viſſa indita az Frideric Czaſarra. Másodic eſtendőbe ezokaért el indita ſeregét à Szapolyai Iſtuánnal, és az Bikáual, hogy meg ſállanác Háburgumat, melly Poſon felet vagon, Magyar és Bets orſág közet. Haluán eſt

Beatrix kő
nyőreg né
met Czaſ.

Mahomet
Czaſ meg
hall.

Frideric
Czaſ. bon
lonſága.

Gingi Mi-
klos.

Mát Kir.
megyen es
met Fride
ric Czaſ.

Frideric Czaſár, népet küldé mindiáráſt, és meg erőſíte mind az váraſt, mind az várat. Mátyás Király is fel méné Poſomba ſent Iacob hauába. Onnét fellyeb méné, és táborba ſállá nem meſſze Hamburghoz. Es mindiárt népet küldé, mind gyalagokat, mind louagokat, kic meg ſállanác Hamburgumot. A Czaſár három ezer embert küldé azzoc ellen, hogy el haytanác őket az váras alól. Azzoc ellen boczátà, mint mondan, à Szapolyai Iſtuánt, és à Bikat. Mikoron ezec Pruck allà mentenec volna, A Németec ki iöüéne az várasból, és négy ſegbe rendeléc ſeregeket, és egybe kezdéne mind két felé vini. Es ſockan hullánac mind két felől. De miért hogy à Magyaroc czac keueſen valánac, meg veréc őket à Németec, Es à Magyaroc el ſélleduén, viſſa ſalladánac. Mikoron à Szapollyai Iſtuán ebbe munkálkodnéc, hogy à Magyarokat elmet rendbe vtné, Rea tudulánac à Németec, és meg fogác ötet, és el kezdéc ötet vinni.

Az Németec diadalmosoc. Fogua eſic Szapolyai Iſtuán.

Szapollyai Iſtuán meg ſabaditrya magác.

Es mikoron ötet minden fegyuertől meg foſtottác volna, két örüzét hadianac melete, és azzoc vgy viſſic vala ötet Pruck felé. Mikoron így vinnéc ötet, à töb Németec kedig à Magyaroc vtán vzenéne, ki raggada az egyiknec fegyuerét, à ki bal felől megyen vala, és mind à kettőt által vtné vele. Es annac vtánna erdő felé futuán, végre à Király táborába iutà. Mikoron à Magyaroc meg látác volna ötet, Igen nagy örömbe lönec érötte. Mert láttác vala, hogy meg foktác volna ötet à Németec.

XI. VII. RES.

Mát. Kir. wyonnan meg ſállya Håburgot.

Frideric Czaſ. meg akaria ſegiteni az Hamburg belicet.

MAttyás Király ezokaért meg buſuluán, ſockal töb népet küldé, és wyonnan meg ſállatà Hamburgum váraſát. Es alláia küldé mind az álgukat. Es Budára küldé allà, és onnét hozatà fel egy ſertelen nagy patantryut, mellyet nyóltzuan louac alig vonhatác, Mikoron neki ſeggeſtötte volna az Hamburg váraſánac, le ronta azzockal az váraſnac köritéſeit, és nagy tornyait, és nagy vtrakat kéſíte az oſtromoknac. Viſſontac à belől valóc éyel meg földozác vala à töreſſeket, és palánkokat affánac fel, és töltöſſeket czinalánac, nagy és mélylly árkockal. Éyel kedig köuertet boczátánac Frideric Czaſárhoz, és meg izenéc neki, hogy gondia löne az váraſra. Mert olly igen ſoritottác volna immaron aſt, Hogy róuid napon fel kelene aſt adnioc. A Czaſár minden felől népet gyüte, és az harmadic hólnapba boczátà riz ezer louagokat, hogy azzoc el vzenéc à Magyarokat az Hamburg váras alól. Ha kedig az nem lehetne, hogy czac az váraſt meg ſegitenéc, és meg erőſitenéc aſt néppel és éléſſel.

Mikoron

Mikoron à Czáfár népe el iôt vólna, kezel állánac à táborhoz, hogy meg érhetic vala az Magyaroknac taborát à taratzkokból: Es à Németec mind elöl helyheftöttéc vala à nagy foc bekereket, Hogy à Magyaroc vélnéc igen keuesnec lónni à Czáfárnac taborát, Es le fálván istrazákat állátánac minden felöl, és czac egy égő györttya látzic vala à táborban, Es igen nagy halgatásban valánac. Visfontac, Mátyás Király bów népet állatà mind az vttakba hol mehétne vala az várashoz: Es az álgyukat mind ki vonnatà à sántzokból, és az ellenség táboránac beggefte té azzokat. Es à sántzokban örüzéket helyheftötté: De à tób népet, mind gyalagokat, mind louagokat, rendbe állatà à Németec ellen.

Éyel à Németec mind meg kimléc az várashoz valo vtakat. Es mindenút bów örüzökre talánac. Örömeft el kergettéc vólna azzokat az vtakból: De nem leheté. Vgy mennéne címet visssa à táborba. Mikoron kedig történetből à visssa iöüésbe à táborra talátnac vólna, Az Aurani Pirial az ő népéuel reáioc rohanna, és hammar sockat le vága bennec, sokat is meg foga közzülec. Es visssa iöue à Királyhoz, minden képpen nódita à Királyt az vtaközetre. A Király fegyuerbe öltezc, és lóra vlle, és meg hadià, Hogy ki terieftenéc à záflót. Es mikoron meg műueltéc vólna, A svel egyenest fuia vala à záflót az ellenségre. Látuán est à Hósec, minyáian kébec valánac az ellenségre menni, és czac alig tarthattya vala meg őket à Király. Es mikoron el közelgettenec vólna à Németec táborához, éten étzaka reáioc ki lútic vala az álgyukat, és à taratzkokat. Vitradóra kétlégben esuén à Németec, mindiárt visssa kezdéne menni, snté mint iöttene vala, hátul vtánnoc vonuán à bekereket.

Az Aurani
Prior káre
tesen à Né
metekben.

A Németec
visssa sém
gyéredne.

Látuán à Magyaroc, hogy el mennéne à Németec, Nékic à Magyaroc közzül ast tanáczollyác vala, Hogy ne boczátanác őket olyan módon el, Hanem hogy meg vinánac velec. De az Despot Farkas, egy ieles vitēzlő Wr, ellenzi vala est à tanáczat. De vgyan à Király hire nélkül nemellyec vtánnoc mennéne, és meg kezdéc őket: De nagy károokkal. Mert által öklelec az Hadnagynac az válát, A Moyseft is agyon vágác. Es midön Prukba mentene vólna à Németec, meg állánac az Hoffstatba. Mátyás Király kedig esmet az Hamburg várasnac vitatáshoz kezde, és sockal nagyob kegyetlenséggel, mint annac előtte. Mikoron kedig meg látnác az várasbelic, Hogy à Czáfár meg nem ségithetne őket, és immár az erőssegec mind le routua vólánac, Hogy nagyob nyuuallyába ne iut.

Despot
Farkas.

Hamburg meg adia magit. ba ne iutnánac, Meg adac magokat, mind bent hauában. A várat is meg ada a Porkoláb, Kinec Mátyás Király füzete három ezer arany forintot.

A Törökec rabolnac. Vgyan azon hólnapban, válagatot Töröc sereg fel iöue Ssenderöbe, Es onnét be akarnac vala saguldani Magyar országba, és minden felé rablani. Es nagy remülésben valánac à népec Mágyar országba. Meg çrtuén est az Wrac, Kinisi Pál, Despot, Dorzi Peter, és többen efflic, mindiárt egybe gyülnec, és eleybe támadánac à Törökeknc az Becze mezön, nem meßße Ssenderöhöz. Es mikoron seregeket el rendeltéc vólna, sümbe viuánac a Törökeckel. Kinisi Pál az iob szárnyába vala, Despot kedig à bal szárnyába. Es eze vitczül viuán, à két szárnyáual környül kezdéc vönni à Töröc sereget. Es mikoron ecképpen erőssen vinnánac egymással, sockan le hullánac mind két felöl. Azonközben elő kezdé tolni à seregnec à dereka, és meg kezdé segiteni mind à két szárnyát : Es à fegyueresséc az ő rendeckel meg kezdéc tolni à Törökeket : Es hátat kezdénc adni, és kezdénc futni. Eze kedig mind hátakon lönc, és nagy sockat le vagánac közzülec à futásban. Három ezer Töröc veset vala az viadalnac helyén, Es nagy sockan estec vala fogua közzülec. Öt száz Magyar veset vala kedig az viadalban. Kinisi Pál à predából scep kazdagfagokat küldet vala à Kiralynac, A többiuel meg ostozánac. A scep zászlókat, mellyeket nyertenc vala à Törökektöl, fel töuéc à templomokba.

Az Magyaroc diadal mosoc à Törökeccellen.

XLVIII. RES.

Mikoron kedig meg vötte vólna Mátyás Király Hamburgmot, melly város egész Bets országnac bástyáia vala, Az Frideric Czasar erősiteni kezdé mind à töb városokat, Kiuáltképpen kedig az Pruck várost, melly sinta à Magyaroc elöt vala: Es Kornauburgumot, melly város nagy tekéntötti vala Bets országba. Mátyás Király kedig, hogy hcába valo kölczéget ne tönne, el muléc Pruck melöl, és Bets eleybe méne, és mind be sagulda az Bets vidékét, Foglyokat is fogánac à Bets Hoffstattyában. Es vöue Bets környül vagy nyöltz váraskákat, bent Vidot, Pardonát &c. Stiriát is meg akara iyesteni. Be kezdé oda is menni, az wy Egyház várasa melet, Melly tiz ezer lépésni földig Német wyhelly felet vagyon. Es onnét visssa çrtuén iuta Sopronyba. Innét czac keuës néppel méne, és meg sialà Köseget, és keuës munkáual meg vöue ast. Onnét visssa iöue Sopronyba. Es onnét mindiárast

Mát Kir. meg saguldatrya Bets.

Mát. Kir. meg veszi Köseget.

mindiarást Bets allà ment volna : De miért hogy az ó hada meg faradot vala, mind ember, mind ló, Es à től immár rayta vala, Ezért Tatára ióue alá, és ot lón à böyten, és nyugouéc. Annac vtánna tizen harmadic napon Hufuet napia elót, alla ióue Budára.

Másodic estendöbe à Pruckbelic igen kezdénc az vtrakon kegyetlenködni, és el fogiác vala minden élést, és bolgattyác vala mind az vton iárókat, hogy senki békéuel nem mehet vala azon az vton. Mert à Frideric Czafár meg erősfirötte vala Pruckot hadakozo népeckel. Ezecc nem nyughattánac benne, Hanem bintlen ki vtnecc vala, és vgy bolgattyác vala az vton iárókat. Mátyás Király el boczátà az Hafi Daudot, és Drabantockal, és à lo-uagockal, és ki keletre meg válatà Pruckumat. Daud meg váluán az váraft, erősen lötecc és vitata áft. De miért hogy az igen erős vala, és soc hadakozo nép vala benne, egy nyihány ostromot veszte allatta.

Mát. Kir.
meg állá-
tà Pruckot

Meg busulla ezen Daud Hadnagy, Mert igen ségyenli vala, Hogy immár mayd négy egész hólnapic mind feckút volna allatta: Ezokaért pirongatni kezdé mind az Hóseket, Es el rende míd az egész sereget, és minden felöl inditá áft az ostromnac : Ó maga kedig elöl megyen vala. Nagy ostrom lón ez. Es mikoron vagy hat óraic tartot volna, Végre à Magyaroc be rohannánac az várasban. Es elő vtban soc népet vagánac le : De annac vtánna meg sünénc à kegyetlenködéstől. Im már hátra vala az vár, Melly alatt egy egész hólnapic veszedénc. De à porkoláb végre áft is meg adà, mikoron harmintz nyóltz napic áft meg tartotta volna. Lőnc ezecc mind mikoron irnánac Christ. wr. sületéffe vtán, 1. 4. 83.

Mát Kir.
népe meg
veszi Pruckot.

Mikoron kedig irnánac 1. 4. 84. Meg állá Daud, à Hadnagy, Mátyás Királynac paranczolatyából, Kornamburgum várasát. Mert iól láttya vala, Hogy addig Bets várasához nem kezdetne, méglen el nem fedte volna egy nyihány váraft környüle, Hogy onnét élést be nem adhatnánac Betsbe. Az Pandobes kedig, à Czeh Hadnagy, még az elót meg vötte vala Claustrumburg várasát, minéc előtte meg vötte vala Daud Hadnagy Pruckum váraft. Sőt sient Hyppolitust is meg vötte vala. Meg iclente Daud Hadnagy à Királynac, Hogy erős volna az váras, és hogy Frideric Czafár soc hadakozókat boczátot volna belé. Ezokaért sükség volna, Hogy töb népet boczátana alláia. A Király ezokaért meg hadià, Hogy à Czeh had mindiarást alláia menne. Es így lón. Es meg sioritác à Kornamburg várasát, Es minden felöl à sánzokat kezel viuéc az várasnac körítéselhöz. Es az nagy álgyukból lötecc vala azzokat, és

Hafi Daud Hadnagy.

Claustrumburg.

Szent Hyppolitus.

Kornamburg.

ronattyác

rontryác vala őket. Minden nap is nagy hartzoc leűnec vala köze-
tec : Mert az várasbeliec ki iőnec vala czattára. A várasbeliec ke-
dig éyel erőssen épútic vala à körítéssek nec romlásit, és nagy árko-
kat ásnac vala à körítésseken belől, és nagy töltéseket töltneec vala.

Frideric
Czaf. meg
akaria se-
güeni Kor
namburgot

Mikoron kedig Frideric Czafár meg ertőtte volna, hogy erőf-
sen vitatnác Kornamburgot: Nagy Német sereget boczátani aka-
ra alláia, Hogy el vűznéc alóla az ellenseget. Mikoron à táborban
meg ertőttéc volna à Német seregnec el iőuésit : Mátyás Király
Hadnagy meg erőfítéc à váras környűl valo sántzokat, Hogy à
várasbeliec ki ne vűthetnénec. Es Daudid à tőb népet melleie véuén,
és à sereget el rendeluen, így űép rendel eleybe mēne à Német se-
regnec, melly immár oda közelgetet vala. Mikoron kedig à két
sereg űőmbe iutot volna egymással, Nagy űualkodás lőn mind
két felől, és egybe roppona mind à két sereg. Es előűer erőssen vi-
uánac mind két felől, és nagy űockan hullánac el. De mikoron egy
óraig tartot volna az, az erős viadalom, Tolni kezdéc à Magya-
roc à Németek nec louagit. Látuan est, Daudid, és Pandobes, az
Hadnagyoc, Hogy őuéc volna à diadalom, Vtánoc noditác az ő
népeket. Es mikoron à Németec nem álhatnác ezek nec sebes vől-
tokat, futni kezdénec, és be űieténec mind à közel valo váraskák-
ba. Imezec kedig à futásban űokat le vágánac, és meg fogánac ben-
nec. Es annac vtánna viűűa tēruén, fel dulác minden táborokat. Es
vgy menénec annac vtánna viűűa nagy vigafággal, az váras allat
valo táborokba ; Es ot nagy vendégűegeket űőrezuén, vigadánac
egy máűűal, és űép é nec űóckal magafűűalác diadalmokat, egűű
el által : Es ez vigafággal boűűontác az várasbelieket: Kic nagy űo-
morufagba és űeűelembe valánac.

A Mágya
roc diadal
mafoc.

Reggelre keluén, űót adatánac be az Hadnagyoc, és arra intic
vala az várasbelieket, Hogy meg adnác magokat. Mert eleget mu-
tattác volna immár az ő vűűezűűegeket, és à Czafár mellet valo hiűű-
űegeket. Es hogy ne vesűűtenéc el az váraűűt, és minyáian magokat.
Mert látnác iól, hogy à Czafár meg nem űegithetne őket. Es egy-
űűb nem lehetne benne . Mert el nem mehetnénec allóla, mig nem
meg vennéc az váraűűt &c. Az várasbeliec kedig egy igűűeűűl űem tő-
nec válaűűt mind ezekre. Meg haraguéc ezokaert Daudid, à Had-
nagy. Es mind neűűi igazitata az álgyukat , és erőűűen tőri vala à
kőritésűűeket. Es à népeket egy más vtán rendeli vala , mīkűűppen
minden felől mennénec oűűromnac.

Meg lőűűe
Hűűűi Da-
uid Hadna-
gyot.

Es mikoron így forgolódnéc à nép előt, ki lőűűe egyic az váraűű-
ból, és által lőűűe à Daudid Hadnagyot. Annac vtánna mind az e-
gűűű tēűűen ot lőűű Mátyás Királynac serege az váras allat. Mert à Ki-
rály è űűán.

rály è bándékba vala, hogy ki akarna őket ehesíteni Es midőn het egeű hónapic mind allatta fecküttec volna, Olly nagy ehég kezdé lónni az varasban, hogy mind louat, matskat ebűec vala.

X L I X. R E S.

ETelen Mátyás Király Budan teleléc. Es oda hozác neki à hirt Hogy à Törökec meg állottac volna Killyet, és Nester Feieruarat, melly várac à Duna melet vadnac, áhól be backad à tenger be. Az Istuán, az Moldouai Vayda kedig kötésben vala Mátyás Királlyal. Fel küldé ezokaért, és segítséget kérete Mátyás Királytól. Mátyás Királynac kedig ackoron frigye vala à Törökeckel Es à frigy nec cickeli kezét, nem lön semmi emlekőzet az Moldouai Vayda felől: De mind azon által a kötés ért földöt kiáltatà, és az wrakat mind fel hirdeté, és nagy sereget indità az Moldouai Vaydánac segítségére. Meg Váradot el nem érte vala à sereg, hogy meg hozác à homoru hirt, Hogy el költ volna, mind Killyé, mind Nester Feieruar.

ATörökec
megálliac
Killyet és
Nestert.

A Király haluán est à hirt Budán, vtánna küldé à seregnec, és fel hiuata őket. Hogy à Duna melet fel iónénec Posonyba. Es titkony meg ira à Szapollyai Istuánnac, ki ackoron Stiriaba meg vette vala Fürstenföldet, az igen erős váraft, melly közel vagyon Rakosburghoz, Hogy azzon fel menne, és Betlet meg állana. Ómaga kedig Mátyás Király ki induluán Budából, fel méne Posomba, és ot veszeg marada egy nyihány napic. Szapollyai Istuán kedig meg füzete mind az ő népét: Es à Király paranczolatya berént hammarfággal fel indulla, és meg állá Betlet.

Mát. Kir.
viszábiya
à sereget.

Szapollyai
Istuán meg
állá Bet
let.

Vgyan ezen estendőben fel iőue het ezer válagatot Töröc, és Horuát országon által menénec Karintiába, és Karniolába, Hogy ot valami sokadalmokat fel vtnénec, és rablásokat műuelnénec. Es mikoron nagy rabláft műuelnénec, és immár vagy tiz ezer rabbal, és nagy predáual viszá menénec: Fel támadánac hertelen az wrac, Despót Lukáts, Gere Mátyás, à Bán: Bernard Frangapan, à Groff &c. és meg boritác à Törökeket à Sjuua és az Hun vizec közzükbe, és meg veréc őket, és meg sabaditác mind à rabbokat, Es el viuéc töllec à nagy predát.

ATörökec
meg verca
tetnec.

Vgyan ez vdőbe meg fogatà Mátyás Király Petert, az Coloczai Erseket. Ez è Peter Ersec, ieles és igazág berető ember vala. Es miért hogy egy vala à Király tanáczi közzül, Nem halgata veszeg, sem ből vala à sác vagy pohár mellé, mint à tób tanáczac bólnac vala à Királynac keduére: Hanem finetlen korpázza vala à Királyt, Hogy nem iól czelekődnéc, hogy à Töröc ellen va-

Peter Erse
ket megfo
gia Mát.
Király.

Nagy adót
veßen Mat
tyás Király

lo szükségés hadát el hadna, Es olyan nagy kegyetlen rouásokat műuelne finetlen az országon, (Mert egy adó vzi vala à máhkar, és minden házas embernek egy kaputól négy négy arany forintot kelle füzetni. Es minden solga, és solgalo leany, egy egy arany forintot. Es ecképpen meg emésti vala az országot à soc ostor adóckal) Es aßt à nagy és temerdec aranyot költene, nem à Törökec ellen, Hanem az ő negédessegből, és fel fuualkodássából, és bosszu állásnac kiuánlagából, vagy à Lengyelec ellen, vagy à Czehec ellen, vagy az őnen hiuei ellen, Vagy à Németec, és egyéb Keresztyénec ellen : Es à Keresztyén vér ontásnac nem volna, sem módia, sem vége nála. Ezért fogata meg az iámbor Peter Erseket, Es várról várra küldé őtet hat egész estendeig.

Orbán pü-
spec Kéntf
tarro.

Szinte azonképpen meg akara fogatni az Orbán Püspöket is, ki őneki hiw Kincztartója vala, és éyel nappal nyuza vala az egész országot, és kölczéget sörör vala neki az véghetetlen soc hadaira. De az Beatrix Királyné asszony, és annac az öcze, könyörgénecc neki, Hogy ne műuelne est olyan hiw solgaián.

Mát. Kir.
iő az tá-
borba.

Mikoron kedig Mátyás Király à telen Posomba volna, melly tel olly igen nagy és erős vala, Hogy à sörörm testeket meg vönne az hídeg az hadakozóknac à táborban, Ki indulla annac vtánna Posomból, és à táborba méne Kornamburg allà. Es oda iőuen, meg kérdeté az varasbelieket : Ha meg akarnác magokat adni, auagy nem? Azzoc könyörgénecc neki, Hogy meg engedoe, hogy boczáthatnanac köuetet Frideric Czásárhoz, Hogy tudnác tölle, Mit akarna? Ha nem akarna őket meg szabadítani? Tehát mindiárást fel akarnác neki adni az váraßt. A Király engede nekic egy nyihány napot. De hogy heába ot ne mulatna az vödöt, meg erősíte à fantzokat néppel, és à Dunan által viué az iegen à sereget, és Claustronamburg váras allà méne. Es mikoron egy nyihány nap ot mulatot volna, mindiárt az iegen által menuén, rendelt sereggel egyenest allà ereßkedéc à Betsü hidakra. Es az nap meg vöue két kastélyt à Szigetbe, kicket à Betsü polgároc oda csináltanac vála : De az harmadikat, melly à hidnac az végen vála, Morua féle, nem veheté meg. A két kastélyt kedig, mellyet az napon meg vöt vala, meg erősíte az ő népéuel, és vgy bira mind à két hiddal. Es vgy méne visßa à táborba Kornamburg allà. Látuán kedig à polgároc, Hogy semmi segítségcc nem iőne Czásártól, Meg adac magokat Mátyás Királynac.

Meg adac
magokat à
Kornamb.

Mikoron ezokaért Mátyás Király meg vötte volna Kornamburgot, melly Betsünc vgyan fő bástyaia vala, Néppel meg erősíte mind két felől à Dunát, Hogy senki be ne vihetne élést Betsbe. Es à Király

à Király minden népével allà mène és deréc képpen meg állà Bets
 fet. Es à bent Pálnac meg terésenec napian táborba állà Bets
 allà Claustronamburg felé. A Szapollyiai István kedig vala más fe-
 lől, Baden felé. Husvét után fel iöue az Lörintz Hertzeg nagy se-
 reggel, Es az meg állà à Duna melet, Magyar ország fele. Ébakra
 kedig, Morua felé, ot valánac à Király bolgai, kie à Kastellyokból
 biriác vala az hidakat. Es à kastély, melly az hid végén vala, à
 föld felé, à soc nyomorgatás után, meg adà magát bent György
 hauába, Melly napon olly sötút Ecclipsis lön, hogy nappal soc hel-
 lyen látzanánac à czillagoc az égeken.

Mát. Kir.
 meg állà
 deréc ké-
 pen Bets-
 fet.

¶ Lörintz
 Hertzeg.

Nagy Eco-
 clipsis

L. RES.

Mikoron kedig Mátyás Király az estendönc à kezdetiben,
 mikoron irnánac Christus wrunknac sületerésenec utánna
 1. 4. 8 s. meg akarna állani Betsfet, Előber meg látattà az czilla-
 goknac forgását, és azoknac forgása berént vgy kezde Betsnec
 vitatásához. Es Betsnec felöle kastélyt épütete. Es meg hadià az ő
 népénec minden felől Bets környül, hogy aßt műuelnéc. Annac
 utánna vgy kezde vitatni Betsnec Hoffstátyát, és meg dula aßt.
 Es az hadakozóc meg dulác és meg égetéc mind à környül valo
 maiorokat. Es az városból nem mere lenki kiöni. Es rakua vala
 Bets város néppel, és nagy ehseg kezdet vala benne lönni. A Ki-
 rály kedig meg kezde à süggetből az álgyuckal kínálni az varas-
 nac kerítésit. Es ő maga czac egy apróddal köuül gyakorta körül
 vala, és nézegete minden felől à körítésceket: Söt is ada gyakor-
 ta fel az polgároknac. Es à Höléc czodállýac vala az ő nagy vak-
 merő bátorlagat.

Mát. Kir.
 à czillagok
 nac forgása
 után iár.

Mikoron az Lörintz Hertzec el iöt vólna az ő népével, à Király
 mindiárást el hadià az ő táborát, melly az város felet vala, és az ő
 vduar népével költézéc az Lörintz Hertzec táborába: Az ő előbe-
 li táborába kedig hadià az Gere Pétert, az ő rockonát. Egy napic
 kedig nem völt veszteg à táborba. Ki mène à Drabantockal, és à
 louagackal, és meg állà Ebersdörffot, melly egy Nemes aßson-
 né vala. Mikoron aßt meg állotta vólna, lön a Király az város
 allat egy kis házatskaba nemelly Wrackal. Es az városból ki sü-
 tönec egy álgyut az házatskára, és az vas álgyu gilyobis által eféc
 à tapáßon az házatskába, és czac nem mind oda veszté, mind à
 Királyt, mind az Wrakat az házatskába. A Király nem iyede sem
 mit, Hanem bátron veszteg állà: De az Wrac mind halalra iyede-
 nec. Mikoron fel ébrettenec vólna, mondánac, Hogy arultatás

Gere Péter
 Mat. Kir.
 rockona.

Álgyu mi-
 czac elnem-
 vez Mat.
 Király.

ból lőt volna ez, Es mikoron à Király meg kegyelmezet volna à Nemes asßonnac, felada az váraft: és az hadakozókat ki véué à Király belöte, és el oßta öket à fereg közübe.

Mát. Kir.
meg veßi
az egyic
Hoffftadt-
tot.

Azonközbe fors kezdé menni az Hiereslaus Deákra, ki à Czeh dolgoknac gondia vißfelöie vala, Hogy ó arulta volna el à Királyt. A Király el halgatà à vértet, és vißba mène à táborba. Vißba iöuén, az várasnac ßeggeze mind az álgyukat, és mind à töb váras viuò ßörßámokat. Es éyel meg vöué az egyic Hoffftadtot, és fel gyutà aßt, melly tűznec miata nagy kárt vallanac à polgároc. Es à polgároc igen meg iyedénec rayta. Minden nap külemb külemb fele czattác leßnec vala.

A Betsiec
meg adác
magokat
Mát. Kir.

Mikoron ezokaért az váras tellyefféggel meg nyomorodot volna, Es Frideric Czafár még boßßu beßédeckel izenne nekic. Es az ehféig el hatalmazot volna, A Betsiec meg adác magokat à Királynac, Melly az Frideric Czafarnac öröcké valo gyalázattyára lön.

Föld indu-
lás.
Mát. Kir.
be megyen
Betsbe.

Es mikoron fel adác Bets várasát Mátyás Királynac, az nap nagy föld indulás lön. Es à Király Wr estin be mène az várasba, mind az Wrackal. Másod napon Beatrix Királyné asßon is, nagy sockatággal, be iöue az várasba. Es à Király böw éléft hozata be Betsbe. Es meg aiándékozà à Király à polgárokat Priuilegiomockal. Es vagy hat hólnapic marada à Király annac vtánna Betsbe.

Szapollyai
Ißtuán meg
ßallya Né-
met wyhel-
lyt.

Azzonközbe nem hiuolkodéc à Király semmit: Hanem Szapollyai Ißtuánt el boczátà két Legioual, Hogy Német Wyhelyt meg ßállana. Ómaga kedig Mátyás Király, hat hólnap mulua ki mène Beatrix Királyné asßonnyal Betsből, és allà mène Magyar orßágba, és Karacson estin iöue Budára. Budára iöuén, naponként nagy pananßolkodásoc iö nec vala eleybe. Mert hogy töb fél eßtendönél mind vitatta vala Betset, Addig Magyar orßágba foc toluaioc, és kóborlóc támattanac vala. A Király ezokaért nagy ßorgalmatoffaggal erre vgyeközic vala, Hogy ki irthatna orßágából effele latorlágokat, Es hogy iö törüenyeket ßörözüén, iö rende, és békeféges czendeßlégbe hoßhatna orßágát, Es à régi nem iö törüenyeket, és gonofß sockáfokat semmie tchetne.

Mát. Kir.
mire ügye
közec vala
Magyaror-
ßágba.

v. 4. 8 6.

Mikoron ezokaért irnánac Christus Wrunknac ßületéße vtán, ezer, négy ßázban, és nyóltzuan hatban, à Király Budan léuén, el kezdé ezeket, az ó dolgait. Mert midön Betset meg vötte volna, Czac öt eßtendöig élt annac vtánna. Az végezésben kedig mindenkoron egyút vele valánac, az Orbán Púßpec, à Kéntstarto és Szapolyai Imre: Mert ezeket fő képpen ßereti vala. Ezekhöz ada az lá-

Mát. Kir
fö tanáczi

ada az lánost, az Váradí Púspeket, ki akkoron fő Cancellarios vala. Ez melet az Drági Thamást, ki az országnac itélő Mestere vala. Eucl kedig külön tractála è dolgoc felől, és mindeneket meg kérdeze tölle, és eucl tractála, Mint kellene à régi gonosb törvényeket, és az ártalmas szokássokat ez országból ki vesteni. Es mint kellene iò törvényeket, és hasznos szokássokat helyekbe szörzeni. Ez Dragi Thamástól ezokaért mindeneket meg erte Mátyás Király, Mert szokáig löt vala itélő Mester ez országbán. Es ez minden fogyatkozássokat, és törvéntelenségeket meg ielente Mátyás Királynac.

Dr.agi Th
mas.

Annac vtánna, vgy hiuatà be à Kiraly à Tanatsot. Es az Attyác, és az Wrac minnyáian panansolkodánac, Hogy loc törvéntelenségeg, és hamis szokássoc volnánac az országbá : Es minnyáian kiuányác vala , Hogy azzoc mind el vettetnénc, és wy, iò törvényec , és vllendõ szokássoc szörzetnénc, Hogy meg wyulna az itélõ szec. Mikoron ezokaért mind az országb be iöt vólna à gyúlésbe Bodog Asszony hauába, Ot az egész országnac akarattyabol, meg wyitác à törvényeket, és à régi szokássokat.

L I. R E S.

L Eg előber is le tóuéc az Nador Ispán itélõ szekit. Es à hetuen öt Vármegye Ispánoknac adánac hatalmat, Hogy törvény szerént meg büntethetnéc à gonosb tóuéket, Toluaiokat, gyolkosfokat, oruokat &c. Es meg tiltác à gyúléseket, mellyec párttyát fognac vala à gonosb tóuók nec. Annac vtánna est rendeléc, Hogy minden estendõbe két két octáua lönne az országbán, Holot meg itéltetnénc az vgyéc, és minden vgy el végeztetnénc negy octáuaába. Ast is rendeléc : Hogy ne lönnénc à törvenkedésben olly soc Exceptióc, fogásoc, és vdegen dolgoknac be forgásis: Hanem hogy együgyü itélettel minden vgy negy octáuaába el végeztetnénc. Est is szörzéc : Hogy senki Király leucleuel egy terminust se mulatna el : Hanem ha vdegen földre nagy szúkléges okokbol mentec lönnénc, Auagy, hogy táborban , auagy valami Királyi tisztben foglatatosoc volnánac, Ezek nec engedénec czac három octáuat: De vgy, hogy à negyedikben annac vtánna à törvénybe be állyanac.

Az Várme
gyelispá
noknac ha
talma.

Két Octá
ua egy est
tendõben.

Exceptio
és fogásoc
nelegyenec

A termin
ust el ne
mulassa sé
m.

Annac vtánna ast rendeléc : Hogy az Vármegye Ispán egyedöl törvényt ne tönne : Hanem minden estendõbe nyóltz , auagy tiz embert vállason mellé, kie együt velle vilyenec à törvénybe. Est is rendeléc, Hogy ha valamellyic hamis törvényt tönne, Ho-

Az Várme
gyelispános
egyedöl ne
tegyenec
törvént.

MATTHYAS KIRALYNAC

gy aſt meg büntötnéc, és vönnénec előſer rayta ſáz huſon öt a-
rany forintot : Másod vttal, Hogy tiſteſége veſtet lönne. Miért
hogy kedig régenten à paraſtoc meg itélic vala à Nemeſeket: Ot
az gyűlésben vgy ſörzéc, Hogy à fő Nemeſec az Vármegyék-
ben, meg itéllyéc à pöres Nemeſeket. Az valláſfokról is, és az
bizonſágokról, mellyec az Conuentec elöt ſoktanac vala lönni, és
az Elégtételec felől is módot ſabánac, az Sigmond Királynac ſör-
zéſe ſerént. A Conuentec dolgát is meg wyitác, és nagy penát
ſörzénec azzokra, kic hamisan kezdenénc azzokban czeleködni.

Aſt is rendelete à Király az Gyűléſſel, Hogy minden pöres, iö
bizonſág-
gal né bay
viuáſſal le
gyen à pör
vſorát ne
vegyé ſéki.
bizonſággal meg kezdene az ő pörít, és aual vinne véghöz : Mert
az Bay viuáſt meg tiltác à pöröſec közet. Az Vſora ellen is ſör-
zénec törvényt, Hogy ſenki az Vſorát ne vönne az orſágba. Es
hogy à zálnac gyümölcszes iöuedelmét, eſtendönként fel tud-
nác à deréc adofágra. Meg tiltác à Püſpekektől, Hogy ſenki ne
kegyetlenködnéc az átockal valaki ellen, à Király hire nélkül.

Az áros
emberek-
nec ſabád
ſága.

Aſt is ſörze ; Hogy az áros népec ſabodon és minden bántás
nélkül által mennénec az orſágon, és hogy ſenki őket meg nem
tartoftatna, Sem ő érötec egyebeket, Hanem há előſer fűſteken
meg kerelte leſen őket törvényel.

Senki ha-
talmat ne
műuellyenec
minden em-
ber pénzen
éllyen.

Aſt is ſörze, Hogy ſem Wr, ſem Nemes ember, ſem Katona,
vagy egyéb hadakozó ember, alla ſ fel járúan az orſágban, ſem-
mi hatalmat ne műuellyenec, es eröuel ſemmit el ne vigenec, ſe
marhát, ſe ételt, ſe italt, ſe gabonát, ſem valami abrakot, Hanem
hogy mindenút pénzeken élyenec, és mindenec meg adnác az ő
ſokás ſerént való árrat. Ha az ellen czeleködnénec : Tehát az
Vármegye Iſpán, à Király képébe meg bünteffe őket, Auagy à Ki-
rály ömagá.

Az hadako-
zóc is pén-
zeken éllye-
nec.

Eſt is ſörzéc, Hogy ha à Király ſerege valahoua el megyen is,
Hogy azzoc is ſenkin eröſakot ne műuellyenec, és eröuel el ne
vegyenec ſemmit : Ha az hadakozóc ez ellen czeleködnénec, Ho-
gy az Hadnagy meg büntöſſe őket. Ha kedig à Hadnagy nem
bünteti őket : Tehát az Hadnagyot bünteffe meg à Király, és ez
böczel meg fűzefe à kárt.

Az hadako-
zóc dolgok-
ra menyec-
nec.

Eſt is ſörzéc : Hogy ha à ſereg el oſol, az Hadakozóc ne he-
uerienec eröuel ſenki iöſagába, Hogy ot kárt akarnánac valaki-
nec tönni az ő heueréſekkel. Ha valahól kedig kárt tönnenec, Az
Hadnagyoc tartozzanac à kárt meg fűzetni. Ha az Iſpánoc, Had-
nagyoc, auagy Birác el akarnác à ſegénység nec kárát el halgatni:
Tehát à ſegénység nec ſabadſága legyen, à Királynac pananſt
tönni.

tónni. Est is ſörzéc: Hogy ſenkinéc ſabadſága ne lönne az orſágba, az ő ióſágát el adni, vagy zálagba vetni, ſe Olaſnac, ſe Lengyelnecc.

¶ Ne'adr ſenki ióſá-
gat údege-
nec.

Aſt is ſörzéc: Hogy egy Nemesnec Iſpánya is gonofſágot, törüentelenſéget, auagy erőſakot ne műuellyen ſenkin. Ha műuelend: Az Vármegye Iſpán à Nemes emberen vegye meg, à kie az Iſpán. Ha kedig egyébb valami latorſágot műuelne az Iſpán, Tehát à Nemes ember párttyát ne fogia à lator Iſpánnac: Hanem az Vármegye meg fogia az Iſpánt, nem nézuén aſt, ha Nemes is, és törüény ſerént meg büntefe őtet az ő latorſága ért. Ha kedig az Iſpán el futand más Nemes ember ótalma allà, Az à Nemes ember mindiárt el boczáſſa őtet. Ha el nem boczáttya, Hanem párttyát fogia, Tehát duplás penáual kel őtet büntöttni, Es az elſő octauába vége ſackadion à pörnec, minden hallaſtás nélkül.

Az Hiſpá-
noc törüen
telennül ne
czelekódie
nec.

Aſt is ſörzéc: Hogy ſenkinéc ne lönne ſabadſága vámokat ſörzeni. Ha kedig vámokat ſörzettec vólna, Tehát az Vármegye Iſpánnoc tartozzanac oda menni, à fő fő Nemeſſeckel, Hogy meg láſſác az ýtakat, hidakat és tóltéſſeket, és tegyenec ítéleteket felőlec.

¶ Vámokat
ne ſörz-
zen ſenki.

Aſt is ſörzéc: Hogy à paraſt népec, kie meny aſſont viſnec vala egy földről à máſikra, Es à nyirő legényec, és à ſabo legényec, kiktől mindeniktől egy egy vámon veſnec vala negyuen negyuen pénſt, hogy azzoktól ne vegyenec többet ſenkitől à köz vámmal.

Az Vámo-
e kegyetl-
kódienecc.

LII. RES.

Aſt is ſörzéc, Hogy Sigmond Királynac ſörzése helylén ma radna, Hogy ſenki deáktól, paptól, baráttól vámot ne venne: Es hogy ſenki az Apát wrakon, Prępoſtokon, és egyébb egyházokon ne practikállyon, és ſemmi terhőt reáioc ne verheſſen: Hanem czac à felféges Király ómaga.

Az Egyhá-
zinépek-
ſabadſága

Est is ſörzéc: Hogy ſenki oruot, gyilkofſt, toluayt, auagy egyébb gonofſt téuő embert ne ſabadiczon meg. Ha valaki meg ſabadittya: Tehát dián maradion meg, Es à káros embereket meg elegitſe az ő károkról.

Halálra va-
lót ne ſaba-
diczon ſenki

Aſt is ſörzéc: Hogy minden paraſt embernec ſabadſága lönne oda és az wr allà menni, à houa ſereti. Ha valaki valamelly paraſt embert erőuel el vinne valamelly Nemes ember alól, tehát az Vármegye Iſpánnac paranczolattyáia egy eſtendeig viſ-

Az paraſt
nép-
nec ſa-
badſága.

Ha boczássa : Hanem boczáttya : Tehát à diát le tegye.

Az dézma hasdolgai **Ast is törzéc :** Hogy à Dézmásoc soholt erőszakot ne művelnénc. Es hogy à Dézmát soholt az emberekre ne vetnénc. Es ha törvény támadna belőle, Hogy ast ne itélnéc à Romai sęc sęc rént : Hanem az orsbagnac törvénye sęc rént : Es hogy senki ne appellálhatna Romába vęle, se púspec, se Prepost &c.

A Király fel pörés nec ne tőgyen törvényt. **Ast is törzéc :** Hogy à felséges Király ne kárhostratna senkit valakinec vádlására : Hanem meg ęrtse à dolgot az Vármegye Nemesekről, és az Ispánról.

Az gonos gazdác el len. **Ast is törzéc :** Hogy gonosb tőuő embert senki ne merien házánál tartani : Hanem, hogy ast meg ielentse mindiárált az Vármegye Ispannac. Ha kedig fegyvert fog meletec : Az azon penáual az is meg büntettešsec.

Az Banyák nec dolga. **Ast is törzéc :** Hogy ha Banyákat találnc valamelly ember nec iobágában, Hogy à Királynac ne legyen szabadšaga, ast minden fűzetés nélkül el venni : Hanem meg elegitse a földes wrat erőtte.

Az gyilkosokat meg őlyéc. **Ast is törzéc :** Hogy az gyilkost, ki embert őlt sęc sęcándékból, meg őlyéc erőtt, minden Vármegyęben, ahol találhattyc. De ha nem sęc sęcándékból, hanem történetből őlte meg, Tehát meg törzediéc à meg hólnac rokonšagiual, és fűzesse meg à diát.

Az Appel-lacio ellen **Ast is törzéc :** Hogy valahól, és valami sęcbe à törüenkódéš nec vége sęc kad, Vgyan ortan legyen az elég tétel is : és hogy ne legyenec enyi sęc appellacioc.

Az verkes nek bűn tei sęc ról. **Ast is törzéc :** Hogy ha valaki az ítéletbe feiēn meg marad, Hogy ast meg fogiác mindiárált, és harmad napic tarzác à fokšagba, Hogy addic dolgaihoz láthasson, és pörősuel meg törzéc hēšsec. Ha nem törzéc hēštic, Vgy bűnhediéc az vtán harmad napra. Ha kedig à törvény valakit meg büntőt, Nem azon pena allat vagon à verkes nec felesége, vagy gyermeki, vagy rokonšagi.

Ast is törzéc : Hogy az itelő sęc nec büntetése lönne sęc forint.

Az penarol **Ast is törzéc :** Hogy senki az Egyházokon hatalmat ne művelne, Es hogy senki azzoknac marháiat el ne vigye. Ha valamelly hadakozo ast művelne, Az Hadnagyot bünteséc meg erőtte, es annac iobágát foglallyác az Egyházhoz.

Az Papoc telhetetlen sęc ellen. **Ast is törzéc :** Hogy az Egyházi népec senkit ne satzolnánac à temetés ért: Hanem hogy meg elégedienec az ő iāuedelmeckel.

Az Vármegyekneckől sęc. **Ast is törzéc :** Hogy minden Vármegyęk nec kölczéges, à közből lönne.

Ast is

Ast is törzéc : Hogy fegyueres kezzel egy pöres is be ne menne az itélő békbe.

Az itélet-
nec szabad-
ságarol.

Ast is törze Mátyás Király : Hogy senki sokadalmos helyre, vagy vására be ne menne fegyueres kezzel.

1, Sokadal-
mokról.

Ast is : Hogy valaki ellene támadna az itélő Biráknac, és az elég tételne nem engedne, Hogy az à Királynac hitetlenne lönne.

Ast is meg törze : Hogy à Procátoroc közzül senki fel ne merien töb pört fel venni tizen négynél.

Az procá-
toroc.

Ast is törze: Hogy valakinec oc leuelei el vesztene, vagy tűz mia, vagy egyéb veszedelem mia, Hogy annac legyen szabadfága meg bizonyítani eleuen bizonfágoctal, hatuan elítendeig fel.

Oc leuelek
ról.

Est is: Hogy senki Biro ne lehesse, Hanem ha meg eskút lesse, à törüenyec igaz módia szerént.

A Birac en-
skütetec le-
gyene.

Est is rendelet : Mit kellene adni minden leuelec ért, mind Conuentekben, mind Cancellariákban.

LIII. RES.

DE Mátyás Király, az Beatrix Királyné aszonnac el iöue-tele után, nem czac az orfági törüeneket meg változtatà: Hanem az egész életne az ő módiaát mind más állapotra rendelet. Mert az elöt à Magyar Királyoc à Nemefeckel, és az Wrackal együt nyaiaskottanac, Ackoron be mentenec hozzáioc, midön őc akartanac. Gyakorta à Királyoc vendéglettéc őket, soc asztalockal, és köbtec vltene együt. Be mehetne vala hozzáioc minden nyomorultac, Es köz kenyérrel élne vala az vendégec közet, és sleyt étkeckel, minden pompafág nélkül. A penst czac az hadi kölczégre tarttyac vala, és az orfágnac meg óltalmazafara. A hadakozásban meg mutattyac vala az ő kazdagfágokat. Ot hon sleyt és hituán házban laknac vala. Minden emberhöz, mind begény bodogokhoz kegyesec valanac. Es vgy valanac nagy böczületben mind az egész népnel. Ollyan vala elöber Mátyás Király is: Söt minden iofágoctal meg haladia vala mind az elötte valo Királyokat.

Egy Olaf
menyetske
megváltoft
tattya az
batalmas
Királyt.

De mikoron az Beatrix Királyné aszony hozzáia iuta, Tellyesféggel meg változéc, és minden czelekedeti más állapotra balanac. Mert gégéségre, és nagy pompára, és mindenbe nagy fenyeségre kezdé vzni, és mindenecket babni. Epüteni kezdé mind iart nagy palotákat, soc szép asztalokat, és ezekhez minden tör-
fámokat,

Mát. Kir.
megválto-
zic.

Űámokat, Pohár űekeket, ágyas házakat, mellyeket mind meg i-
ratà drága feltéckeckel, és ió és drága aranyal. A Királyné aű-
űony is elvona ótet az előbeli nyaiasságról, Es az Oroűockal
meg állatà à Királynac aytáiát, Hogy senki be nem mehet vala à
Királyhoz. Arra viué az wrát, Hogy mindenbe meg mutatna
az ó Királyi felséges vóltát. Czac ritkán engede, Hogy à Király
ki ióue, és audienciát adà à pananűolkodóknac. Ó űörzé, hogy
supplicációkban írna minden ember be az ó űükűeget, Es vgy vin-
ne azzokat be annac vtánna à Cancellarius.

Vgyan Beatrix Királyné aűűony foga Mátyás Királyt az O-
laű dolgokra, Mind az válaűtetelekre, mind ételekre és italakra.
Az hua ki Olaű orűágból űoc ieles, és minden űele műues Meste-
reket, drága kőlczégeckel, Tudnia illic, Ieles kép irókat, kép me-
rzóket, Kóműueűeket, kép faragókat, Aűtalosokat, Ótueűeket,
Ieles Ręzműueűeket, Ieles fondálókat, űabókat, Ékeűűeg czináló-
kat, Gyöngy fűzőket, űakáczókat, Paticároűokat : Ezeknec űán-
talan űoc fűzetéűűec iárt minden hólnapra. Eze czinálac nagy
kőlczéggel Budán à Királynac à drága Kápolnát. Abba hozatà
Olaű orűágból, Frantz orűágból és Német orűágból ieles Diűcán-
torokat, Kiknec minden hólnapra nagy fűzetéűűec iárt. Eűmet
ieles Organáűűokat, Esigen nagy űauo Papokat. Hozata annac
felette ieles Kertéűeeket, és egyęb föld épütőket Olaű orűágból,
Es ieles Maiorokat, kic à baromnál bännánac, és vaiat czinálná-
nac, és űaytokat nyomnánac az Olaű orűági, és Frantz orűági
mód űerént. Ezekhőz hozatà ki Czuffokat, tántzolókat, Min-
den űele Siposokat, Lantosokat, Hegedőűeket : Mert ezekben az
Beatrix Királyné aűűonnac igen nagy kedue és gyönyörűűége va-
la. Es ecképpen akarà Mátyás Király Magyar orűágból Olaű
orűágot czinálni, Es mindenűt kerestete tudos népeket, kic az ę-
gű forgáshoz, és à Czillagoknac iáráűahoz tudnac vala, Kic az
Oruoűi tudományba ieles Doctoroc valánac, Kic ieles Philosophu
űoc, és törueány tudo Doctoroc valánac. űöt még Órdenges tu-
domanyu Mestereket is kerestet vala.

Beatrix
hoűfogat-
ta à Kir-
mindenre.

Ki. Capol-
náià

Astronomu
űokat ho-
zot Mát-
tyás Király

A Magyar-
roc látnac
Noha vgy
ętzic vala
Mát. Kir-
hoűy czac
ó lát.

Az Magyaroc kedig mind ezeket igen bánýac vala, Hogy az
orűágnac kęnczét olyanokra kőlti vala. Naponként mind pa-
nanűolkodánac à űántalan nagy kőlczég felől, Hogy olyan kenýé
el hánya vala az orűág pénzét. Másra mondiác vala, Hogy à régi
Királyoc űörzettéc vólna az orűágnac ióuedelmét. Arról is min-
den nap pananűolkodánac, Hogy à Király à régi Magyaroknac
ért erkőlczeket el hadna, Es hogy à feleűége hordozna ótet mindę
entzen bentzekre, és teűti gyönyörűűegekre: Es abból lőnne, hogy
az vdegen

az vdegen Nemzetec kitakaritanác az országból mind à pénst, mind az aranyat.

Annac vtánna à Buda varánac építéshöz kezdé. Mert czac à Sigmond Királynac palotái, és épületi valánac valamenyére ékesec. Az hátra nyulo palotákat előber megépítete, és felette igen meg ékesíteté azzokat. A Duna felé építeté à szép és drága Kápolnát, ieles hangos organáual. Es épüte benne egy keresztes-lő köuet, duplás szép máruán kőből, és igen szépen meg cifráltatà azt, és ezüsttel, aranyal fel ékesite azt. Abban kedig káptalant szörze. Azon fellyül meg építete à szép Librariát, auagy Könywtartó házat, Es abba szörze ieles könyueket, mind Deac, mind Görög könyueket. Minden estendőben harmintz három ezer arany forintot költe az iro deákokra, kic Görög országban, és egyebüt könyueket le irnac vala. Es à könyueket be köteti vala drága kötéseffel, fellyembe, és szép kéc bársonyba, ezüst és aranyas kaptókkal és boglárockal.

Meg építé
Mát. Kir.
az Budai
várát.

Az Libraria elöt építete oblopokra egy szép pögon haytot piatzos épületet, mellyből meg láthattyác vala mind az egész egek nec piatját. Es délre nézuén ieles palotákat építete szép Romai módra, Holot széles és tágas ebélő házac vadnac, mulato palotac, és igen szép ágyas házac, szép aranyas börtöckal, kikben szép szenes keményec vadnac, minden szép ékessegeekkel fel ékesítue à régi Romai módoc szerént.

LIIII. RES.

NAp támodatra kedig szép börtökat csináltatà, Alól mindenféle kénts tarto tárházokat, fellyül kedig mindenféle vaczorráló szép börtökat, kikben à körengékből nagy és széles, és magos garadiczokon mennec vala fel. Ha touáb még, külemb külembféle szobákat csináltatà, Nemellyeket telyi vödöre, Nemellyeket kedig nyári vödöre valókat. Ezecc mellet szép keményes házakat rostélyosakat csináltatà, aranyas rudackal. Es ezecc melet reyttec házakat, kikből nagy mély kamora székecc mennec vala. Es azzokban az házakban szép menyezetes és aranyas nyosbollyákat csináltatà, Es ezüsttezet szép és draga székeket. Nap nyugatra az előbeli épületet hadià, és nem épüte azon semmit. Az várnac közepin egy tágas szép piatcz marada, két szép köres környül való kerengöckel. Es à felsőn, melly az wy palotac elöt vagyon, mellyből à felső házakba fel mennec, vadnac rendel szépen ki faragua az egbeli tizenket ieles: Es be vadnac

vadnac szép tarka barka padimontomockal be padimontomozua. Alól kedig meleg szobakat, és hideg pintzket csináltatà. Az egész épületet kedig, mind köres környül be héiasztatà köreg czerepec-
kel, mellyec külcmb külcmb színű mázockal és képeckel valánac be
mazolua.

Azoknac kedig az házaknac ellenébe az vár piatzon három fe-
gyueres kép ál vala fen. Kezében fegyuerben ál vala Mátyás Ki-
rály, és payß, és kopia vála kezében, mind ha nagyon gondolkod-
néc ömagába. Ióbra az Attya, Hunyadi Gubernator Iános ál va-
la. Balra somoru képpen à bátya, Hunyadi Láslo ál vala. Kezép-
ben à piatzon egy czatornás kut vala, Kinec röz vala à középső ki-
folyó oszlop, és à tő környül máruán köuekből vala faragua. A
középső oszlopon az sífakos Pallás ál vala szépen öntuén. •

Ez palotás vár előt, à hol be mennec vala à belső várnac pia-
tzára, Mondom à külső várnac piatzán, melly sockal tágasb à bel-
sőnél, két két ertz kép ál vala két felől mezitelen, kiknél payß va-
la, és egy egy székertze, es egy egy méregető tör. Azzoknac osz-
lopinac az oldalán az gyözedelmec valánac meg iruán. Ot az négy
szegű piatzon, ahol Sigmond Czafárnac nagy palotáia vala, kezde
Mátyás Király tornáztokat épüteni, és oldalul egy ieles palotát
kezdet vala épüteni. A palotára fel két nagy és széles gradiczot
kezdet vala épüteni máruán köuekből, és melete szép röz györtya
tartókat állatot vala fel. Es vgyan azon máruán köből csináltatta
vala à palotánac mind à két aytaiát, és röz oszlopoc támaszttyác va-
la az aytókat, mind elől, mind hától, ieles és nagy műueckel. Es
szép deác verseket faraktattot vala fel, az aytoc felet, Mellyekben
irua vala : Hogy ez ieles műw meg ielöntene, Minémű Király
völt vólna Mátyás Király, ki az ő soc és nagy gyözedelmi vtán,
ez ieles épületeket meg csináltatta, Hogy örökké meg maradna
az ő hire. Drága menyezeteket szánt vala à palotánac, Kiben min-
den egbeli jegyeket, és à Planetáknac, és à forgo czillagoknac ké-
pei ki faragua vólnánac : De nem vihete véghöz.

Oda à Sigmond Király piatzára egy czatornás kutat csinálta-
ta, és nagy Mesterléggel, mellye à Dunáról, röz és ón czöuekben
fel hozatà az vizet. Három széles és igen szép körengeket épütete
à Sigmond Czafár palotai környül, és meg ékefite azzokat széles
és czódalatos gradiczokkal, és menyezeteckel. Es à Duna felé szép
mulato és morálo házakat csináltata, és könyeklőket à Duna felé,
Szép és drága ágyas házakat, és iro házakat, szép rendel egy más v-
tán, melly mind à Dunára haiolnac vala.

Az váron köuül, à völgyben, szép és kies kerteket épütete. Es
szép ki fa-

Œép ki faragot oflopockal czináltatà à kerteknec à falát, Es minden oflopra egy egy Œép röz györttya tartót czináltatà. Ot à kerbe Œép nyári házat épütete, Œép ki faragot oflopokra. Ot előŒer mulato házac valánac, Annac vtánna ebélő házac, Annac vtánna ágyas házac, mint Œép ki faragot menyezeteckel, iratofloc, és aranyafoc, Œép ki faragot ablakokkal, hönnet mind kőres környül à kerbe nézhetnec. A kerbe rendel vltötue valánac kerec gardom módiára: Ha valaki be ment az egyic vton à fàc kőzet, Ot budofot annac vtánna, és ki nem ióhet vala belőle. A kert is fellyül be vala fedue röz halóual. Es az allat iárnac vala à madaroc, Œép vdegen földekről hozatot mádaroc, és az it valóc is. A kert környül is Œép lyugasoc valánac, és környülec Œép kerengęc, és Œép rendel vltöttet fàc: Ezecc kőzet is Œép hal tartóc valánac. Az lyugosokban Œép elegy kőrec vaczoráló házac valánac, torony Œa báfoc. Es ezecc környül Œép ki faragot kar fàc valánac, Es az házoc Œép kristály ablakuac valánac, mellyec által ki nézhetnec vala mind à kerbe. Azoknac heazati kedig ezűftes Œendeleckel valánac be héazua.

A Dunan tul is, PeŒth város melet, Œép Maiort czináltatà, Œép mulato helyeckel és kerteckel. Oda megyen vala mind Mátyás Király, mikoron valami nagy gondiai valánac. Buda melet is, nem meŒŒe, Ot is olyan Mayor helyt czináltatà: Es à melet czináltatà egy igen Œép és nagy vad kertet, Kiben Œép hal tartókat áfata, hogy ot ihatnánac az vadac. De kiczoda irhatna meg à Œántalan nagy épületeket, kiket minden felől épütettet kimondhatatlan nagy kölczéggel.

Œękes Feyeruárot az Bodog AŒŒon Egyházát kezde épüteni wyonnan. Ha aŒt az épületeket véghöz vihette vólna, El czodálkozot vólna az ember rayta. A nagy óltárt wy és czoda módon kezde épüteni, és láboc kápolnára épütötte vólna aŒt, az attyánac, és őmagánac temető helyekre. Ide hozà az Erfębet aŒŒonnac, az ő anyánac teŒtet, melly nem Œoc vđőuel az előt meg hólt vala.

MiŒegrad allat, Hol à régi Királyoknac fő lackáfoc vólt, nagy Királyi házakat és palotákat épütete. Azzoc melet Œép kerteckel, Haltartókat, Vadkerteckel, Œép máruán kőuekből czináltattot czatornás kutackal, mellyec környül Œép röz padimontomoc valánac. Annac vtánna épütete Tata várat, Mellynec, nem tudom, ha egéŒ ^{Tata váras} Magyar orŒágban máŒa vagyon. Komáront is igen Œépen meg épütete. ^{Komáron.} Hogy BęŒet meg vötte vala, Ott is Œépen meg épütete és meg ékeŒite az várat, Es Œép czatornás kutakat czináltata, Œép és igen kies kerteckel is épütete. Abban is tőri vala feiét, hogy

MATTYÁS KIRALYNAC

Traianus Czáfár módiára kő hidat csináltatna à Dunára. Ki szám-
lálhatna elő az nagy épületeket, mellyeket épütöttet az Egyháza-
kon, az várasokon, az Varakon? &c.

Iános Mát.
Királynac
fia.

Mikoron immár kedig Mátyás Király tiz estendeig lakot vól-
na Beatrix Királyné assonnal, egy magzattya sem lön tölle. Vala
kedig egy fiu magzattya egy ágyafától, kinec Iános vala neuc. Ar-
ra figyelmezze annac vtánna mind, hogy aszt vgy neuelherne, ho-
gy vtánna hadgyhatna à Királyságba. Igen bereti vala aszt à gyer-
meket. Mert binte olyan bõmû, és abrázatu vala, mint Hunyadi
Iános, Mátyás Királynac az atya. Es igen iõ feû es elmeû gyer-
mec vala. Igen nagy bõrgalmatossággal fel neucteté cz. Mikoron
egynyihánbor törüent tesen vala Mátyás Király, mellé vlteti vala
à békbe iõbra. Vgy czelekõdéc is, mikoron à Czáfároknac kõuct
légeket, és à Papánac legátusit meg halgata. Mindenkoron mel-
leie vlteti vala Ianosst, az õ fiát. Egy nyihánbor is ieles vendégse-
geket bõrze, és bõpen meg kébitete az asztalokat : Annac vtanna
valami nyauallyáiat költe, és õ képeben à fiát vltõte az õ helyébe
az asztalhoz : Hogy ecképpen meg bõknéc az Királyi méltóságba,
és nagy tekintetbe lönne az wracelõt. A fia kedig, noha még if-
fiu vala, mindenekben nagy ért erkõlczekkel mutata magát, Mint
besédiben, mind czelekõdétiben. Es gyakorta könyõrge az wrac-
ért, és à Nemesséc ért, nagy vgyekben : Es az atya soha nem ve-
té meg könyõrgését. Es ezért is az wraknál nagy keduébe lön.

Ianos Mát.
Kir. fia à
törüenben
ül.

Ianosnac iõ
erkõlczei.

Mikoron immár Budán el végebte vólna à nagy gyúlést, és à
törüenyekkel meg wyította vólna mind az orfágot, Mindiárást
földot kiáltatà. Es mikoron nagy sereget gyútet vólna, melleie
véué az õ fiát, és à Beatrix Királyné asson, és el indula, Hogy à
felsõ Bets orfágot meg vennéie. Es mikoron Posomba ment vól-
na, egy nyihány napic ot veszteg lön. Es onnet el boczáta à sereg-
nec egyic részét, hogy Sisteisdorffot meg állanác, egy bõp váraft. Es
nem loc nap mulua, meg võuéc aszt : Mert meg hõldolánac. Es on-
net indituán taborát, Laua váraft állta meg, melly à Morua viz me-
let vagyon. Ez ez váras igen erõs vala. Ezokaért Kastélyt épütete
à Poson felé valo kapuia éleybe, és sántzát áfatà, és az álgukat
bõggestete à kõritésekre. Annac ellenében is, Snám felõl, vgyan a-
zonképpen czelekõdéc. Az várra is álgukat bõggestete. Es à se-
regnec egy részét az váras allat hadià, Hogy erõssen rontanác meg
az váraft. Ómaga kedig Moruába siete à Gyúlésbe, melly Iglau-
aba lesen vala. Mert ot akar vala wyonnan barátságot bõrzeni Laß-
lõual, à Czeh Királyal. Mert láttya vala, hogy bõkfég vólna neki à
Czehk nec hadakozása, Ha az Frideric Czáfárnac erõiet le akarna
rontani.

Sisteisdorff

Laua váras

Mát. Kir.
Moruába
megyen à
gyúlésbe.

Soc kő.

felne, és vigan tartana.

Egburgben
licc adnac
magokat
az Mátyás
Királynac

Azonközbe Mattyas Király erőssen meg boritatà az Egburg váraft. és soc és igen öreg algyukat vonnatà mindenút à fántzokba, és erőssen rontatà mind à kőritést, mind à tornyokat. Látuán est az várasbeliec, meg iyedénecc, és esfedezni kezdénecc Mátyás Királynac, Es igen nehezen nyerheténecc kegyelmet magoknac. Mikoron ezokaért kezébe vólna az Egburg váras Mátyás Király nac, El boczáta à fegyuereseknek két hadnagyát, Dragffi Bertholdot, és az Moritz Láflót, hogy el hoznác à Királyné asfionyt Egburgba. Es mikoron el hoftác vólna asft, és az várashez közelgettet vólna, A Király ki méne cleybe, és az ónen sickerébe fel véué az Beatrix Királyné asfiont, és nagy örömmel mennénecc egyút be az várasba. Es egy nyihány napic ot lőnecc az várasban.

Annac vtánna ki indullánac onnét, és menénecc Bets orsfágba, és be menénecc Clauftronamburg várasba à Dunan tul, Es ot fállánac à bent Lcopoltegyháza melet egy nagy házban. A sereget kún hadiánac az Hoffstátokban. Annac vtánna el boczáta à Király à sereget, Hogy meg vennéc valami váraskákat ot nem igen meffte. Meg hadia kedig, hogy annac vtánna mindiárást Wy helyly allà mennénecc. Vala kedig egész estendeie immár, hogy meg fállatta vala wyhelylyt, az Szpollyai Istuán által, Az Bika által, Kanisfa Láfló által, és Ssekelly Iacob által. Másod napon annac vtánna mind az egész vduar népéuel el indulla Clauftronamburgbol, és Betsbe menne. Mikoron Betshez kezdene közelgetni, az Emre Nadorispán, és à Kéntstarto Orban, ki ackoron Gyóri púfpec vala, Es minden rendbeli Betszi polgárookkal, ki iouenecc Betsből cleybe, és nagy tiszteléggel fogadác őtet, és be viuéc az várasban, mind az Beatrix Királyné asfionyal egyetembe.

Ianos Vá-
radi púfpec

Mikoron Betsben mulatot vólna egy vdeig, és à Karáczon inepi el multanac vólna, Előfser à Király kőuetet válaftà, kit Frantz orsfágba be küldene. Válafta kedig lánost, az Váradí púfpeket, ki Német vala, allà valo nemből valo, De ieles és okos ember vala, Es Mátyás Királynac fő Cancellariosa és Tanácza vala. Olomutzi púfpec is vala. Est el boczata Mátyás Király három fázloual, nagy pompáual, és Királyi ékessegeekkel, hogy leányt sörzene Mátyás Király fiánac, az Hunyadi Iános Hertzegnecc, az Mediolanomi Hertzegnecc hugát. De est nem tudia vala az Beatrix Királyné asfiony. Annac vtánna, Hogy meg erősitene à kőrest, és az atyafiúfagot à Frantzai Kirallyal. Hogy ecképpen két felől
vinánac

vinánac Maximilianussal, és el vesztenc őtet. Annac vtánna, Hogy à Franciai Királytól meg kérne Sollyabot, az Mahomet Töróc Czásár fiát. Mert az ő atyafia ki vőte vala őtet Afiaból: Es vgy futot vala be Frantz országba, à Királyhoz. Ennec à neue alatt akar vala Mátyás Király nagy hadat indítani à Törökec ellen.

Iános az Várad púspec el menuén, bépen véghöz viue à követségét: De à Töróc Czásár fiát nem hoshata vęle. Mert à Franczai Király addig Pápához küldötte vala őtet. Vgyan ez vdöbe Egri púspecké tőue Mátyás Király az Orban Kéncztartót. Györi púspecké teue kedig az Thamás Deákot, ki Király Secretariusa vala.

Annac vtánna Mátyás Király meg kerduén à Czillag nézékert, és kic az egű forgásokot tudiac vala, ki indulla Betsből, ot hagyuan Beatrix Királyné avsonyt, mind à töb követeckel, és Német Wyhely allà méne. Mert meg hallotta vala, Hogy az egész táborbeli nép el faradot vólna alatta, mind louastól. Es három száz Német, két száz öker sekereckel, éléssel rackarockal, éyel be mentenc vala wy helybe, à meg szállot várasba. Est meg haluan Mátyás Király, igen meg butulla rayta. Ezért siete igen à táborba.

Mikoron à Király à táborba ment vólna, iobban kezde az váraft borítani. Mert à Király kezel kezde vetni à sántzokat az várasnac körítéseihöz, és mindenűt Istrazakat állatà, hogy semmit nem vihetnec vala be az várasban. Es rövid napon éyel neki nódita az hadakozókat, és meg véue à Bets felé valo Hoffstátot, és fel gyutatà avt. Ot sockan vesénc à polgárookban. Mikoron est az erős Hoffstátot el vesztettéc vólna, melly olyan, mint egy erős bástya vala az várasnac, Igen meg iyedénc az Várasbelicc.

Másod napon, az Hoffstátnac árákiába be vonatà Mátyás Király az öreg álgyukat, Es onnét kezde lötetni, vgyan az ő kéuanlaga berént, az Wyhelynec körítéseit, mind éyel, mind nappal. Végre látà Mátyás Király, hogy nem vehetné az váraft, Hanem czac igen nagy vérontással. Ezokaért el hagyatà à nagy lövést, és à nagy vitatást, Es erőssen meg örzi vala az vtakat, hogy semmi élést nem vihetnec vala be. Es het egész hólnapig meg chešte őket. Azonközbe el fogyà Mátyás Királynac minden kölczége. Hir is iöue, Hogy hatalmas nagy segítségéc iöne az wyhelybelieknec. Vgy kezde annac vtánna esedezni az Orban Kéncztartónac, Hogy ne hadna őtet: Hanem az ő hiwsége berént for-

rént sörzene föld pénst : Hogy félbe ne hadna à nagy dolgot nagy ségyennel.

Az Orban púspec kedig gyűlést tétete Egerben , Es ot földot kiálatà. Minden felöl pénst és kölczéget teremte. Az ő Púspékégénc à iouedelmét mind arra hayta, Kölczen is kére minden felé az ő barátitól. Ecképpen nagy hadat gyűte, és az onnen kölczégén küldé ast à Királynac. Kölczéget is küldé melete, és à Király erőssen dicziri vala az Orban Kéncztartót, és halálig mind szereté. Látuan kedig az Wyhellyiec, Hogy gyakorta wy nép iöne az Mátyás Király taboraba, Gondolkodni kezdénc, az várasnac meg adássa felöl.

Azonközbe iutánac à köuete à táborba , kic meg ielentéc Mátyás Királynac titkon, Hogy az Iános, az Váradí púspec, el végeste volna az Mediolanomi Hertzeggel à dolgot, az Hunyadi Hertzec Iános hazafága felöl, és hogy az Blanka asszony be adta volna kezét. E köuetségénc igen örülle Mátyás Király. Azonközbe meg iarác à frigyét az wyhelly váras közet, és Mátyás Király közet. Az Wyhellyi Kapitány meg igére az váraft Mátyás Királynac, Ha három száz terhös szekkerrel el akarna ötét boczatani. A Király meg engede. Ki iöue ezokaért à Kapitány az várasból tized magáual à Királyhoz, és mindenecket ot el végeze à Királyal : és meg esküüec à Királynac, hogy az harminzadic napiára kezébe akarna adni az Wyhelly várafat : A Király is meg esküüec neki.

De hogy heaba ot ne henyeködnénc, à népénc egy részét, egy nyihány Hadnagyokkal, el küldé Stiriába à Scea váras allà, melly finte Stiriánac kapuia vala. Oda menuén ezokaért az Hadnagyoc, meg állác az váraft, és be saguldác mind környüle az vidéket, és à mező várasokat, és à falukat meg dulác, és el égetéc. Es mindiárt meg vöüec Scea váraft. Ot vesze álgyu löüés miat az ieles Groffnic. Ot fogatà meg Mátyás Király az Bamffi Miklóst : de esmet hammar el boczatà. Azonközbe el iöue à nap hogy Wyhellyt meg kel vala adni. Es à Király az Hadnagyokkal, visssa méne à táborba Wyhelly allà. Es onnet el boczatà Bathori Istuánt, ki czac minap ezer loul iöt vala Erdélyből à Királyhoz, Hogy Sopronra menne, és onnet à táborba hozná à Hipolitus iffiut, ki Beatrix Királyné asszonnac nyene gyermeke vala. Es ennec adta vala Mátyás Király az Estergomi Ersekéget. Es arra iöt vala be Magyar országba. Mikoron Bathori Istuán el hosta volna ast, à Király eleybe méne az Wrackal, és nagy tistecéggel bé fogada ötét à táborba : Es à Király igen örüle az Hipolitus iffiunac.

Mikoron az Wyhelly várasánac meg adassánac napia ei ioc vólna, Ki kezdénc à Némotec kólteznyí, és az napon meg adac az váraft à Királynac. A Király mindiáráft népebe be külde, és az ő záflóit fel tétete az kőritésbe valo tornyokra. Es mind az egész sereg rőndekben be menénc az egyic kapun az várasba, és à másic kapun esmet ki iouénc à táborban. Annac vtánna az Beatrix Királyné asßony, à kőueteckel, és minden vduaráual, be méne az várba, Es fel kéßítete mind az várat, Hogy az ő győzedelmes wrát, Mátyás Királyt ékesen be fogadhatna.

Harmad napra annac vtánna (Mert az egeknc ferenczes forgafát várta vala meg) őmagá is, Mátyás Király be méne wyhellybe. Eski iouénc eleybe nagy processióual mind Papoc, deákoc, mind à polgári rendec, és menyezet allà fogác à Királyt, és az allat viuéc be, nagy tisztességgel az várasba. Es vtánna mindiárt iouénc az wrac, Az Hipolitus Ersec. Annac vtánna az Orban Púspec és Kéntstarto, és Thamas Púspec à Secretarius. Annac vtánna az Hadnagyoc, Tudnia illic, Báthori Istuán, Szapollyai Istuán, Az Bika, A Gere Peter, Gere Mátyás, Dragffi Bertholdt, Székely Iacab, és Kanisai Láslo. Es az egész nép, minden nemzet az ő nyeluén, diczéretet kiáltánac az wy Mátyás Czabárnac, és fel magasfalác minden képpen az ő neuét, Es az Istentől ió ferenczet, és hosßu életet kiuánac vala neki.

Es ot lőuén egy nyihány napic, vigada Mátyás Király az wrackal, Es minden czendességgel lackéc az várasban. Senkit nem busita az várasban. Egy gonosß bót sem ada lenkinéc: Sőt böw cledelt oßtatà à meg chezet polgároknac.

Vgyan ezen estendőben kőtéft tön Mátyás Király az Ancon várasbeli polgárokkal. Especzetet ada nekic, A melet záßlókat is, mellyeket visselnénc, mind vizen, mind földén. Es meg igére est nekic, Hogy ha valaki meg bántana őket ez Királyi záßlóc alatt, Hogy ő hálalos ellensége akarna lőnni azoknac. Hogy à Romai Pápa est meg érté, Igen meg haragnéc éröte, Es reaioc támada az Anconiakra, és arra kénßerite őket, Hogy fel adnác à főuetséget, mellyet tőttenc vala Mátyás Királyal. Az Velentzészec is reaioc támadánac, és nem nyugouánac, méglen az Anconiaiac à Király záßlóit be küldec Romába à Papánac. Mert az Velentzészeknc főuetségeg vala à Papáual.

MATTYÁS KIRALYNAC

Mikoron kedig Mátyás Király meg vette vólna Wyhelyt, à Czafari erős várast, igen meg aiándékozza à Ferrariakat, kic el hoftác vala az Hipolitus Erseket, és annac vtánna el boczátà öker. Azonközbe Beatrix Királyné asfiony meg betegüle, mert negyed napi hideg lelésbe eséc. Ki indulla ezokaért Wyhellyből, és Betsbe inéne. Mátyás Király kedig ot marada, és à Stiriai dolgokat forgatà és el végeze ot. Annac vtánna magánac meg esketete az varast.

*wy had tá
madic Bets
országba.* Azonközbe wy had támada felső Bets országba. Mert az Frideric Czafár solgai wyfagot kezdénecc ot. Es Mátyás Király népénecc egy része oda siette, Es mindiárast vtközetnecc állánac. Es nagy viadal lön közetec. De végre meg gyözeténecc à Németec, és sockan ot vesénecc, Foglya is sockan esénecc közzülecc. Lön ez az vtközet nem mebbe à bent Hipolitus várashoz.

*Mátt. Ki-
rályra tá-
madnac ne-
melly wrac* Hogy az Frideric Czafár látà, hogy olyan nagy kárt és kúfschseget vallot vólna, Alnakfágra foga, és titkony kezde practicalni nemelley wrackal Mátyás Király háta meget, és azzokat öbolni kezde, hogy el sackadnánac Mátyás Királytól, és ellene támadnánac neki. Vgyan azon estendöben ezokaért Mátyás Király ellen támadánac nemelley wrac, Tudnia illic, Victorinus, az Pogiebradi György, à Czeh Király fiá, és az Groff Wilhelm, Bets országban nemelley nagy wrac.

Mátyás Király est meg értuén, igen busulla rayta: Es ezzecc nec minden iofágokat kaptsiaba vette. Both András, az egyie Hadnagy, mindiárt Sclauoniaba siette foglalni az Victorinus iofágait. Ssekelly Iacob siette az Groff Wilhelmnecc iofáginac el foglallására, mellyec Todt országba, nem mebbe Zagrábhoz valanac. Es ez ot leuén, allà s fel sagulda Stiriába, Carniolába és Karont országba, és meg dula mind azzokat, à tartományokat, és el pusztita öket, Es Frideric Czafárnac soc aprò várasit meg hól doltatà Mátyás Királynac. Az másodic estendöben annac vtánna à Király à Bets országba wraktól, kic el haylottanac vala tölle, minden iofágokat el foglalà töllec.

Az Wyhelly meg vételénecc vtánna másodic telben gyülés lön Bets országba bent Hipolitus városba. Es oda menuén Mátyás Király, sombe lön az Frideric Czafárnac kouetuel, és az Baiori Hertzgeckel. Es ot à gyülésbe frigyec sörzénec egymással. Ackoron ioue Mátyás Királyhoz az Mediolanomi

lanomi púspec, s oc Nemesfeckel, Hogy meg erősitene az wyonnan el kezdet háza fogot az Blanca meny aszony közet, és az Hunyadi Iános Hertzec közet, Mátyás Király fia közet, mellyet az elöt törzet vala Iános, az Váradi púspec, Mikoron à Király közet-ségbe boczátta volna őket az Mediolanomi Hertzeghez, és az Frantzi Királyhoz. Es à Király nagy örömmel és tiszteleggel fogadta őket. Es mikoron minden dolgait el végezte volna a közetekkel, nagyon meg aiándékozuán el boczátà őket. Mert érti vala az eses Feiedelem, hogy nem volna nyomos, Mert meg terödet vala à nagy s oc hadakozásokban: Ezért siete meg házasítani à fiát még élteben, Es vgyan ezért indita hadat egy Sletiai nagy wr ellen, hogy asit meg győzuén, à fiának böw orságot kezébe adhatna. Lusatianac sem hadià békét. Hanem egy nyihányat rea kénserite, Hogy az ő várasokat pénzen el kele adnioc. Valakic nem akarác ióságokat el adni, Azoc ellen okot keresse, és hadat indita ellenec.

Mikoron ezokaért Slesiaba had támadot volna, el boczátà Trinczánt, az Czeheknek Hadnagyát, és az Aristus Ferentzet, az Huszárrockal, hogy be mennének à tartományba, és meg állanac egy wrnac igen erős várasát: Mert asit költete vala, Hogy az varas el haylot volna à Király hiwsege melől. A Nemes wr folyaméc Láslo Királyhoz Czeh orságba, és segítséget kiuána tölle. Láslo Király nem akara segítségül neki lönni, Hogy ne látzanéc meg segni à régi köttést, mellyet töt vala Mátyás Királyal. A Nemes wr te s toua futaméc az wrakhoz segítségért. Az wrac à köz pénzből segítséget boczatánac neki, Hogy az ő társoc ne fosztatnéc meg az ő öli ióságától. Mikoron erősen meg borítottac volna à meg állásban az várasit, Oda siete à segítség, és sümbe állanac az ellenséggel. Es mikoron alkolmatosságot vártanac volna, meg yrkezénec vellec. Es olly haraggal menének az ellenségre, hogy előbet meg tolnac à Magyarokat.

Látuán est az Aristus à Hadnagy, ki Czeh vala, az Huszárrockal az erdőbe tarta, és az erdőből à Czehec hátoc megé ki iöue, és hától és oldalól kezde vini à Czehekre. Es nagy viadal lön wyonnan, és sockan hullánac mind két felől. De végre à Czehec oblani kezdénec, és hátat kezdénec adni. Mikoron à Magyaroc diadalommal visssa iötténec volna à táborba, az váras allà, Látuán az várasbeliec, hogy meg vertéc volna à segítséget, meg adác magokat. Ebből è dologhól egybe vesénec Mátyás Király, Lásloul à Czeh Királyal. Mátyás Láslól vadollya vala, Hogy à kötés ellen czelekedet volna, segítséget

gitséget aduán az ő ellenségének. Láslo Király kedig tagadia vala. De Iános, az Varádi púspéc, egybe hozzá esmet à két Királyt. Es ez von soç várasokat az Hunyadi Iánosnac, à Mátyás Király fiának à Czeh országac hatarában, és egész Lusaciaban : Hogy egész Lusacia mayd mind őué lön.

Azonközbe Mátyás Király mind Betsbe lön, mayd három egész estendeig, minc vtánna Wyhelyt meg vötte vala. Es minc vtánna à Magyaroc erőssen gyötrötéc volna Stiria országot, és Koront országot, à nagy soç kóborlássockal, A fő Wrac, Púspécek, Prępostoc, és Abpát wrac, az Frideric Czaßátnac köueteiuel Betsbe iouénec, Hogy Mátyás Királytól frigyet kérnének. Es ot az Orban púspéc Kéntstarto, és à Thamás púspéc Király Secretariusfa által frigyet nyerének à Királytól: De nagy fúzetés ért. Es mikoron à frigy véghöz ment volna, erőssen vendégle őket à Király, és meg aiándékozà őket, és vgy boczáta annac vtánna őket haza.

Vgyan azon estendöbe iouénec à Töröc Czaßár köueti Mátyás Királyhoz, hogy meg wyitanác és meg erőssitenéc à frigyet vele. A Lengyel Király köueti is iouénec hozzá, hogy le czendessitenéc Mátyás Királynac haragiát, miért hogy à Lengyel Király fiára, az Láslóra, az Czeh Királyra meg haragut vala. E köueteccel küldé Mátyás Király vißsa az Osualtot, à Zagrabi púspéket, hogy az ő dolgait el végezne mindenképpen az Lengyel Királyal. A másodic estendöbe, mikoron irnánac Christus wrunknac búletéle vtan 1. 4. 8 2: és el boczáta à Stekes Feieruari Prępostot, az Domonkost, à Lengyel Királyhoz.

Vgyan azon estendöben, Bodog asßony hauába, mikoron Mátyás Király Betsbé volna, nagy menydörgés és sebes czatogás lön az egbe. Es minnyáian el iyedének, és félteni kezdéc à Királyt. Mert az közüénybe feksie vala, és nagy fájdalom kezdé reà állani, anyira, hogy annac vtánna soha labára nem álhatot. Az ő fő oruos Doctora vala Emiluis György, egy ieles ember. Mikoron è mellé egy más Olas doctort adtanac volna, ez lankodni kezdé az ő forgalmatosságában. Ebből lön, hogy napról napra à Király jobban kezdene meg betegülni. Ez estendöben kedig soç köuetecc iouénec mindé felöl Mátyás Királyhoz. Mert olly nene löt vala immár egész ez világban, hogy mindenút beczülic és félic vala az ő neuét. A Magyaroc kedig gyakorta köuetséget boczátnac vala hozzá, és keric vala ötet, hogy allà ionne Magyar országba. Mikoron ezokaért à tauas el iöt volna, Alla indulla Budára. Ot mindiárást hozà ioue az Velentzéseknecc köuete, ki az határoknac igazgatása felöl könyöreg vala neki Todt országban. De inkább à köuet kimleni iöt

ní iőt vala, hogy nem mint egyéb dolog ért. Mert ki ment vala az hire Mattyás Királynac, hogy az halálhoz kezel vólna. A Török Czáfár köüete is bñte akoron iura Mattyás Királyhoz, és békeféget kiuán vala tölle. Mert boßbut akar vala allani à Soldánon. Még el nem boczáta vala à Török Czáfár nagy köüetségét, mikoron eliöue à Soldánnac köüete, az Ierufalembeli Patriarcha. Ez által az Affíriai Soldan icles aiándékokat küldet vala Mattyás Királynac, és könyörge neki, hogy egybe társkodnéc az Soldánnal, à Török Czáfár ellen. Es nagy ígéretekkel tessén vala Mattyás Királynac, ha együt fogna vele az hadat à Török Czáfár ellen. Merteröffen verte vala meg à Töröket à Soldan, mind vizen, mind földön Sírjában. Vgy kiuánya vala, hogy Mattyás Király hatól meg kezdene à Töröket, ő pedig elől akarna ellene támadni.

Vgyan azon napon meg halgatà az Rátzoknac köüetit is, à Rátz Despotot, és nagy tñstefeggel el boczáta azzokat. Vgyan ackoron iöüénc hozzá à Frideric Czáfárnac köüeti, az Maximilian Romai Királynac köüetiuel, hogy békeféget bñrzenénc velle, és le tönéc az hoßbu hadat, melly vólt enyi vdeig köüetec. Mikoron pedig est meg hallotta vólna az Neapoli Király, az Ferdinand, ő is köüetet boczáta Mattyás Királyhoz, hogy segítséggel lönne è dologban. Ezokaért kérete az ő leányát, az Beatrix Király né aßbont, hogy ő is segítséggel lönne az wránál, hogy az egybe békélés véghöz menne à Királyoc köüet. Es à köüetec frigyec tönec Mattyás Királlyal. Es gyakorta vißba menénc, és esmet à Királyhoz iöüenc vala. Vgy meg aiandékoza őket végre Mattyás Király, és békéuel el boczáta őket. Mind enyi loc köüetec köüet fo-ha senkit vißba nem boczáta vresen: Hanem bñp és icles aiandékokkal vißba boczátya vala őket, Es mind addig, még nálla vóltanac, szabad koston tartotta őket, és minden kölczégeket ő adta nekic.

Mattyás Király köüetségbe boczáta Iánost, az Váradi Púspket Frideric Czáfárhoz, és Maximilianhoz, az ő fiahoz, à Romai Királyhoz, kic ackoron Lintzbe valánac. Es küldé aiándokba nekic négy száz hordo bort, Négy száz ökröt, icleseket, és tizenket ezer arany forintot. Es meg hadià à köüetnec, Hogy meg lárna, ha valamiképpen egybe férhetne vellec, Hogy à nagy had le állana köüetec: Mert egybe akar vala társkodni à Nagy Soldánnal à Törökec ellen. De az Frideric Czáfár mindenbe igen méltatlan czeleködic vala. Mert minden iößágát vißba kiuánya vala Mattyás Királytól, minden pénz nélkül. Söt aßt kiuánya vala tölle, Hogy à fő embereknec, kic enyi vdeig az hadban

Frideric Czáf. békeféget akar bñrzeni Mattyás Királlyal.

Mát. Kir. aiandékokat ad a köüetnec.

Mát. Kir. köüetec boczáta Frid. Czáf. és Maximilián Királyhoz

Frid. Czáf. méltatlan sága.

hadban vesztenecek vala, mind diakat le tönne. Mátyás Király kedig, miért hogy igaz okokból hadat viffelt volna, kiuánya vala az hadi kölczéget Frideric Czaßártól, Tudnia illic, Hétset valo száz ezer forintot. Es ebből lön, hogy semmiképpen egybe nem férhetének.

Mikoron kedig el mult vala Karáczon napia, El kéßitete Mátyás Király nagy foc ßekereket, és arra rakà minden kinczét, és el indità azzokat Bets felé. Annac vtánna õmaga is vtánnoc méne. Es kòuetsegbe boczàta az Fodor Istuánt, à Seremi púspeket, az Mediolanomi Hertzeghöz, Es kére aßr, Hogy à menyekezõt az Blanka és az Hunyadi Iános kòzet, haláßtana az iòuendõ eßtendõre. Es az Mediolanomi Hertzec nagy tiffetéßeggel fogada à Mátyás Király kòuetit. Es mindenecket az Király kiuanfága ßerént el végezze velle. Es annac vtánna be viue à kòuetet az õ tárházaiba, és meg mutatà neki minden kènczeit. Es vgy iòue à kòuet annac vtánna nagy öròmmel haza. Es Mátyás Király à telen mind Betsbe lóuén, mind ieles dolgokban vala foglalatos. Ot boczàta leg elõßer à fiát, az Hunyadi Iános Hertzeget à Turnyerba, Es ot vitzül õklele fegyuerben az wrackal, Mellynec igen örúle az Attya Mátyás Király.

¶ Hunyadi Iános Hertzeg õklele az wrackal

Mikoron el érkezet volna annac vtánna az Martius, az az, à Bòyt másodic haua, mikoron irnánac Christus wrunknac ßületéfénecek vtánna, 1. 4. 9 0. igen kezde Mátyás Király eròtlenólni, és minden teste el kezdé ßackaßkodni : Mert à negyed napi hideg lelés gyòtri vala õtet. Es el boczàta Iánost, az Váradia Púspeket, hogy Slesziaba menne, és nagy gyúléßnec napiát hirdetne, Es hogy az wrakat mind egybe gyútene, és tractálna addic vellec, Hogy minnyáian híw ßúuel lónnénecek Mátyás Királyhoz. A Király kedig addic Betsben maraduán, nagy dolgokat forgat vala ßúuében. Es az Hufuétnecek innepi elòt el boczàta az Orban púspeket, Hogy Magyar orßágba menne, és ßietne minden felé az adót, és az orßág iòuedelmit fel ßedni. Es meg hadià, hogy hammarfággal vißßa iòne eßmet Betsbe, hogy annac vtánna egyút menne velle Slesziaba à Gyúléßre.

Virág Vasárnapon kéßitòttet vala à piatzon az várba, ßép ékeßegeckel és ieles kárpitockal helyt, hól lónnénecek az napi ceremoniac, az Messemondással egyetembe. Es õmaga fel õlteßtete magát, és ßépen meg moßdèc, és meg etßeltete mind feiét, mind ßakálát, és ßékbe vluén, allà vitete magát oda à kéßitettet helyyre. Es à foc kòuerec, és à Pápa Gardinállya, és mind az wrac elòtte, és vtánna valánac, és vidám ortzát mutata mindeneckhöz. Ot lön kedig à ceremo-

à ceremoniába mint egész hat óráig nagy czendeféggel. Mikor
à ceremoniánac vége löt volna, Elő hiuatà az Velentzéseknek
Orátorát eleybe, és aual szólúan, és ötet meg aiándékozuán, ti-
teféggel haza boczátà ötet.

Es mikoron be vitette volna magát az házba, kénlódni kezd
vagy három óraig, Annac vtánna ebédet akara önni, mikoron Ki-
rályné asßony meg tért volna à baráncoc iaráfából. Királyné as-
ßony külemb külemb fele soc edeleket hozà eleybe, és kinála az
wrat azzockal: de nem öuéc benne. Monda, hogy igen kerenge-
ne à feie, és hogy à böme fene el vesne: Meg hadià ezokaért, ho-
gy be vinnéc ötet az ágyas házba. Es mihellyt be vittéc volna, Meg
vte ötet à Guta. Es mindiárást futánac az Hunyadi lános fiaért,
és à Gereb Peter, és Gereb Mattyás ért, kic huga fiai valánac. An-
nac vtánna hiuatàc az wrac közzül is nemelleyket, Tudnia illic, az
Orban púspeket, à Thamás púspeket à Secretariust: Es à Szapol-
lyai Istuánt, ki az várasnac fő Kapitánya vala, Es Báthori Istuánt,
az Erdélyi Vaydát, és egyebeket az wrac közzül. Es minnyáian
környüle áluán, nézic vala à Királyt, Hogy erőssen kénlódic vala:
De egyet sem szólhatà. Es minnyáian meg remülénec, Mert egye-
bet nem szólhata, Hanem czac nagy ohajtással mondia vala: Vay,
Vay, Es, Iesus, Iesus. Es senki nem mere neki szólni, auagy va-
lamit neki mondani, Auagy ötet valamiucl kinálni.

Királyné asßony czac egyedül vesédic vala környüle, és fel fe-
ßiti vala à szaiát, neki, és valami leues állatokat boczát vala neki sa-
iába. Feiében is piszkál vala, Haiát is vonnogattya vala, Kariait is
és lábait sorittya vala, hogy ha valamiképpen szólalhatna. Füleben
is kiált vala: A bömeit is nyitogattya vala: és mindeneket czele-
kőbic vala. Az Oruos Doctoroktól is tanáczot kerd vala. De
mind heába. Visßontac à Király egyet sem szólala, Hanem gya-
korta erőssen ohajt vala. Gyakorta is erőssen riu vala, és vgy kú-
bedic vala az Halállal. Az wrac erőssen foháßkodnac és sírnac
vala, nem czac ő eseti ért, Hanem hogy olly hertelen le eset volna,
és semmi tanosagot nem adot volna nekic à Királyi birodalom fe-
löl. Mert félric vala mind magokat, mind az orßagot.

Mikoron ezokaért Mátyás Király éten étzaka ecképpen vesé-
bedic volna, Haynálba el hadià ötet à nagy faydalom, és meg kez-
de czendebedni, és el bunyodéc valamenyére. Annac vtánna esmet
iuta à faydalom rea, és esmet kezdé kénlódni. Es à kénlodásban
tétoua tekint vala, Hol à fiára, Hól à Királyné asßonra, és moz-
gatà à szaiát, és öremest szól vala: De nem lehete. Így vesédec
mind nap estic. Beatrix Királyné asßony váltic kerdé: Mit akar fel-

Mát. Kir.
meg hall.
1. 4 9 0.

féged? Mit kéuán. Est akariaé? De egyet sem szólhatá. Mikoron ke dig kedre iutot vólna, és eleget immár fohászkodot vólna, mint ha kegyelmet kéuánna az Istentől, délnecc elötte, het és nyóltz óra ke zet kimuléc ez világból. Lón kedig è drága Fejedelemnec halá'a, mikoron irnánac Christus wrunknac búletése vtán 1. 4. 9 0. kedn à nagy hetben, à mint mondám, délnecc elötte, het és nyóltz óra kő zet, Mikoron negyuen het estendős vólna.

Másod napon fel öltézée ötet szépen Királyi módra, és feiébe tóuéc à Királyi Coronát, és ki téuéc à nagy palotánac à közepire, hogy minden ember meg láthatna ötet. Egy nyihány nap mulua fellyébe tóuéc à testet, és be burkozác ašt minden felől, és haióba tóuéc ašt, és mellé adác à fő Aladárt, és Bodo Gáspárt, és meg had iác azzoknac, Hogy el vinnéc ašt Sčekes Feyeruárra. Es Beatrix Királyné aššony az wrakat minyáian be hiuata az várba: Es elöt tec iaygatni és síratni kezdé az wrát, az Mattyás Királyt. Es az wrac mind zockogua síratyác vala ő vele egyetembe, Kiuáltképpen ackoron, mikoron meg látác vólna, mit czelekődic vala Hunyadi Iános, Hertzec, Mattyás Királynac à fia.

Mert az wrac elöt el méne, és tēdre eséc Beatrix Királyné aššony elöt, és sírua könyörge neki monduán: Felsőges anyám, Nem akarác vgy tartanyi, mint mostohát, Hanem mind ides anyámat. Könyörgec te felségednec, hogy könyörűly raytam, Légy óltalmó enőkem, Ne hadgy meg nyomorodnom az én nagy árua vóltona ban, Mint est meg ígerte te felséged à szegény atyámnac. Tarcz meg engemet, felséges anyám mint ides fiadat. Az wrac is minyá ian ezen könyörégnéc vala Királyné aššonnac az Hunyadi Iános Hertzec ért.

Es hogy valami zenebonna ne támadna az országban à Király nac halála ért, meg eskünc az wrac minyáian à Királyné aššonnac, és az Hunyadi Iános Hertzegnec kezére, Hogy mindenbe en gedelmesséc akárnánac nekic lónni, mint šinte Mattyás Királynac. Es Királyné aššony meg halgatuán az Iános Hertzegnec könyör gését, meg apolà ötet, Es est ígére neki, hogy vgy akarna ötet tar tani, mind éltic, mint ides fiát, Es hogy mindenben az ő elömen tet akarna keresni. Es annac vtánna az wrakra fordula, és őmagát, az Hunyadi Hertzeg Iánossal egyetembe, aiánlà az wraknac: Es annac vtánna igen meg kőššene nekic az ő engedelmes vóltokat: Es igen meg ígére magát nekic, és mind az egész országnac Es an nac vtánna be méne az ágyas házba.

Annac vtánna Királyné aššony, és mind az wrac, bizác à kēn czet az Hunyadi Hertzeg Iánosra, mellyet négy šáz ezer forintra intezic

intézic vala. Es az Attya még éltebe kezébe bítra vala mind az ielles országbeli erősegeket, Es az ő kezére meg eskütette vala mind az Vduar Birákat, mind à Kapitányokat, és mind à Porkolábokat, hogy őneki hiuec, binte mind őmagánac, Mátyás Királynac, akarnánac lönni. Az wrac közzül is socká meg esküttec vala Mátyás Királynac, Hogy halálánac vtánna senkit nem akarnánac Királya válastani, hané czac az ő fiát, az Hunyadi Iános Hertzeget. Hogy kedig valami czalárkodás ne lönne az országban à peczeteckel, Királyné asßony elöt, és mind az egész Tanáts elöt el töréc à Király peczeteit. A leueleket annac vtánna czac Királyné asßony peczétli vala, és egy nyihány wrac.

A Királynac halála vtán harmad napra lános is, az Váradí püspec meg iöue Morauiaból, és Slesziából. Ez kedig felete igen meg firatà à Királyt. Es előster temetű ceremoniát börze Királyné Asßon, az wrackal, Betsbe bent Istuánba, igen nagy pompáual.

Hatod napō Mátyás Királynac halála vtán, tűz támada ki Betsből, és az várasnac nagy része mind meg ége. Ha az hadakozóc az óltáfra nem siettenec vólna, mind az egész város eléget vólna. Királyné Asßony Betsbe hadià Kapitányul à Szapollyai Istuánt, ki harmintz estendeig fő Hadnagy löt vala az Mátyás Király seregébe: Őmaga kedig mind az wrackal à Dunára vlle, és allà iöue Budara ötuen hajockal. Es à Budai várat akoron biria vala Raskai Balás, ki meg esküt vala Mátyás Királynac, hogy hiw akarna lönni az Hunyadi Hertzeg lánosnac. Be boczáta ezokaért Királyné asßonyt, és Hunyadi Iános Hertzeget à Budai várba, és mindenecket az ő esküvése bserént az Hunyadi Hertzeg lános kezébe boczátà. De Hertzeg lános esmet mindenecket ő kezébe boczátà, és à tisztet esmet reáia bizà. Annac vtánna vgy kezdenec tanátskozni à Királynac el temetéfé felől. Es hadiác Budán Királyné asßonyt, hogy el ne vesne à nagy sírásban: De az wrac minnyáian az Hunyadi Hertzeg lánossal Sçekes Feyeruárra menénec iáß ruhákban, Az O-

Mátt. Királyt el temetic.

la, Bal felől kedig az Hipolitus, az Eßtergomi Ersec. gij Miko

MATTYAS KIRALYNAC

Mikoron à Bodog asßony egyházába be mentenec vólna, kezé ben le tóuéc à testet, Es az vitézec mind le hagyigálác à záslókat à nagy óltár eleybe, Es minyáian nagyon kezdenec firni mind az egeß egyházba. Vgy ióue az Domonkos Prępost ki, és à nagy óltár eleybe méne, és à Requiemes Missęt monda. Es az Hunyadi Iános Hertzec offerálni méne az óltárhoz, és offerála előßer egy merő arany kereszter, drága kőueckel rackatot, melly negyuen öt ezer forintára vala. Es egy arany medentzęc, és arany Czeßęckel, Arany györttyatartókat, arany kellyheket, és egy arany monstranciát, mid drága kőueckel rackatokat. Egy nyihány ezüst képet, és tizenkęt Missemondo ruhákat, minden hozzá valo sörßámockal, kie mind gyöngyeckel és drága kőueckel be valánac füzue. Minden sörßámokat böczülic vala betuen öt ezer arany forintra. Annac vtánna offeralánac az óltárra het sáz arany forintal.

Es miért hogy az oßlopokon valo kápolna kéß nem vala az nagy óltár felet, Ennec okaért czac à templomnac kezepire czinálnac vala egy vdeig valami koporsót, abba tóuéc az Mát. Király testet. Es à fia öröc Soltárt sörze az atyánac ot à koporso melet. A Missę allát à diczirő Orációt monda az Neapoli Orator, az Peter púspec. Es az besédnec az végébe, arra végezé: Hogy miért à meghólt Mátyás Kir. mind az Keresztyénségnec óltalmazzóia vólt, és à Romai Egyháznac ollyá hiw fia, hogy méltó arra, hogy à Szentec közükbe iratassęc be az ő neue Es mind à soc púspekēc és papóc fel kiáltánac: Méltó, méltó dolog. Es à tanátsban is végezenec rólla. Annac vtánna az Hunyadi Iános Hertzec visßá tere az wrackal Budába, hogy wy Királynac válastafáról gondolkodnánac.

Mát. Kir.
trattatic à
sented kő-
szóho.

AZ MATTYAS KIRALYNAC NAGY DICZIRETI

AZ Mátyás Király sęp természetű férhu vala, sem igé kiczin, sem igen nagy. A közęb természetęt valaményére meghallatta vala, Sęp és nemes tekintetű, mutatuan akaratos bátor sűuet. Veres ortzaiu vala, sęp sarga haiu. Sępen ékesitic vala ortzaiát mind sőméldeki, mellyec sęllesec valánac, és gyors, feketere haylando sőmei, és az ő minden képpen illőorrà. Sabad és egyenes tekintetű vala, Es oróßláni modra az el tekintésbe semmit nem pillant vala à sőméuel. Az el tekintésben kegyessęget mutat vala: A kire kedig sęl sőmmel neż vala, Az nyiluan nagy haragnac iele lőn. Mayd ho sű vala à nyaka és az ála: Es mayd sęles vala à sáia. Sęp illendő sęje vala, sem selette igen nagy, sem igen kiczin. Az homloka mayd sęles vala. Sępen illenec vala egybe minden tagjai, Sęp gombelęg

kariai valánac, és hosſſu kezei. Sſéles vala mind háta, mind mellye. Sſép lábai valánac, az louon valo iárásra alkolmatofoc. Es minden képpen ſép teſte vala, feyer veres ſínű, Mint à nagy Sándor felől írnac. Gyermekeſégetől fogua igen gyors vala, és erős mellyű, Nagy és bátor ſűűű, nagy dicziret és tiſtefég kiuánu. Igen munka tehetű vala, és nem hammar fárad vala meg. Igen ſenedhet vala az ő teſte, mind hideget, mind heuet, mind chſéget, és minden ſſele munkát. Az hadakozás könnyű dolog vala nálla. Semmi nehezebb dolga nem lón, mint orthon hiuolkodni. Gyönyörűſéges lackáſokat igen ſereti vala. Kedueli vala à ſép aſſzonyiállati ſöméllyeket: De más ember nec feleſégét ſoha nem bántot. Gyakorta mulator barátial, és iyut és lackásban vſelec. Kéſſ vala mindiárt az igéretekre. Es hertelen haragu vala. Szabad elmeie vala, mindenkor nagy dolgokra vgyeközic vala. Nem vala kegyetlen, ſem embertelen, mint à ſene pogánoc, Hané à Romaiaknac terméſetec vtán mindé czelekedetibé vágyodic vala. Hogy egynyihányat baráti közzűl meg nyomoritot, nagy okoc ért kelet aſt meg múuelni, Noha nem diczéretes vala ez ő benne. Elſő vétekre ſenkit nem büntöttet az ő baráti közzűl. De ha másod vttal vétközec, keményen meg büntötte annac vtánna. Nem igen ieles ſerenczeie is vala barátihoz. Mert ſockat allà valo rendből fel emelt, kic annac vtánna ellene vgyeköſtenec practicálni. De nemellyeket is pórfágból vötte ki, és à porból vette fel, kic igen ieles emberec löttenec annac vtánna. Egyéb képpen minden dolgaiban igen iò ſerenczeſ vala. Az Czehec ellen valo hadban egyſer minden kölczége el fogyot vala. Es az hadakozóc mindénap kéric vala az ő ſóldokat. Ackoron egy naprol à máfikra halasſttya vala őket: Mà ſ hólnap hoznac &c. Mikoron ſinte az vtólſo napot tötte vólna nſkic, azon éyel kotzkát kezde háni az wrackal, Es azon egy éyel tiz ezer arany forintot nyere töllec. Es azzokat oſta annac vtánna az hadakozóc közűkbe. Nem gyakorta véteſég eſet az ő dolgaiba, à mihez kezdet. Ez is igen fel magasſtala az ő ſelſéges miuóltát, hogy nem vala embertelen: Hané igen nyáyas és emberſéges, és örömeſt halgattya vala az embereket, és minden embert iò válaſſal el boczáttya vala tölle. Igen kegyelmes és ſelid erkölczű vala mind addig, méglen Beatrix Királyné aſſon hozza iòue. Mert annac vtánna az meg málla az ő kegyes terméſetie. Az iráſi tudományokhoz felette igen nagy kedue vala. Megkerestete minden orſágokban az ieles és tudos férfiakat, és drága kölczégeckel el hozza à azzokat Magyar orſágba. Kúlemb kúlemb ſſele Meſter embereket is be hozza à az orſágba. Eſt hallottá Brodoric Iſtuán Púſpektől, kinſl vala az egéſſ épület nec iedzeſenec

á képe is. A Duna melet. Budán álól nagy mély, széles, hósszu, és igé
 temerdec fondamētomokat vetette fel, és meg rackatà azzokat va-
 lamenyére à föld felöt, és nem mōda senkinec, mit akarna oda czi-
 naltatni. De késsen immár mind meg gondolta és meg iedzette va-
 la nagy papirostra az fondálockal, minc mŭ lōnne az, az épület. Vgy
 iedzettéc vala: hogy az épületnec két piatza lōnne. Az egyic à felső
 Bets felöl, igen hósszu: A másic fél anyi. A felső piatzō vgy rendelte
 vala, hogy hárō felöl, mindenic oldalon bóltos kamorác lōnnēnec
 egy más felöt het rendel, napnyugatra, Buda felé, és à Duna felé vól
 nānac mind à kamoráknac az ablaki. Vgy iedzette vala kedig, ho-
 gy öt kerengő vōlna körös környúl, és ez kerengőkbe menēnec à
 széles garádiczoc fel à földrōl egyikrōl à másikra. Es hogy à kerē-
 gōc à kamorác elöt olly szélesec vōlnānac, hogy à deákoc mid belé
 fernēnec, és ot halgathatnānac letzkét. Ahoz kedig à piatzot egybe-
 akara sioritani. Es het réssre akarta asit sbackasitani egy egy által kō
 fallal Es mindenic sbackasitānac az ō piatzára közébbé egy egy fa-
 ragot oslopot akarta állatni, és az oslopnac az oldalában akarta az
 Lectornac sēkit helyhesteri, holot à Doctorokat el akarta rendel-
 ni mid végic, mindé oslop mellet à letzkēknec oluasására, hogy az
 egyic oslop melet az egyic Grāmat oluasot, à másic oslopnál à má-
 sic Dialecticát, à harmadic melet az harmadic Lector à Rhetoricát.
 A negyedic oslop melet à negyedic Doctor Arithmeticát, az ötte-
 dic melet az öttedic Lector à Musicát, az hatodic melet az hatodic
 Doctor Geometriát, Az hetedic melet az hetedic Lector az Astro-
 nomiat. Es mindenic oslopra fellyúl egy Cristályos lámpast akara
 czináltatni. Es minden estue az lámpásokat akarta meg gyuytat-
 ni, hogy éycl is oluashatnānac à Lectoroc Letzkēket, és à deákoc ra-
 nólhatnānac sīnte mind nappal, az het lámpásoknac világofagtól
 Es vgy akarta az épületet rendelni, hogy mindenic piatzrōl bólt al-
 lat által mehetnēnec à kamorác közet à kamora sēkekbe, az Duná-
 ra. A hol által akarta reckesíteni az hósszu piatzat, à küssēbbic piatz-
 tól abbā az oldalba akarta à Doctoroknac, és à Lectoroknac házait
 czináltatni, mindé sŭkfēges sŭbákkal, és kamorákkal, hogy az abla-
 koc azzoknac házainac lōnnēnec nap keletre à küssēbbic piatzára,
 napnyugatra az hósszu piatzra, az oslopoc felé, Éssakra à Dunára,
 Délre kedig Budára Annac vrānna vgy akara à küssēbbic piatzat
 épūteni, hogy az éssaki oldalba sēp bóltoc, sēp sŭbác, és sēp kam-
 rác lōnnēnec, hogy az elsőkbé az Oruas Doctoroc laknānac, az má-
 sikban az Patikárosoc és az Barbélyoc, az harmadikbā vōlnānac az
 betegec, külēb külēb sēle sŭbákba, bóltokba, és kamorákba. A má-
 sic oldalō lōnnēnec sēp pintzēc, sŭbác, bóltac és Kamorác, kikben
 laknēc az Oeconomus, à Czalados ember, és mindé ō czaládiai: ho-

gy az minden fele bort, és sereket, kenyeret finetlenn arólna nagy bőveléssel. Az nap támadati oldalába iedzette vala az egyic nagy kaput kezébbé, az felső részre, délre Buda felé iedzette vala a műveseknek házait, holot minden fele művesec arólnának, De né hogy ot laknának. De az alío részére a Duna felé iedzette vala a kapu felőt szép szobákat, boltokat, és kamorákat, hol az egész Academiának, auagy fő országnac Oskolaiának Prepostya laknéc, ki mind a több Deákoknac, Lectoroknac, Mestereknac és Doctoroknac Rectoroc és vezérőie vólna. Es vgy rendelte vala, hogy északra, a kapun alól, a Duna felől, mind az egész beren alól egy más melet mind konyhác vólnának, és a felet mindéféle szükségekre valo házoc: Mert astit tekélette vala ömagába, hogy vgy rédelne mindé szükségeket a Schola mellé, mind ételből, mind italból, mid az egyéb embereknec szükségére valókból, hogy az negyuen ezer tanólo Deákokból, egy séiőne be egész estendeig az városba, sémi szükségé ért: Hané mindennec ot bőuen vólnának a Schola melet: Ennec alkotatossagra kedig iedzette vala, hogy az első külsőbbic vduarba két oblop állaná és az oblopból czatornás kut folyna ki: Es mindenic oblopő fellyül egy egy nagy Cristályos lámpás vólna, melly éten étzacka világoskodnéc. Vgy is iedzette vala, hogy az hősű piatző is azző czatornás kut fel forrana, és ki őrtlenédnéc három helyé az Duna vizzel. Vgy is intéste vala a dolgot, Hogy negyue ezer Deác laknéc finetlenn a Scolában, Es arra vgyeközic vala, hogy olly disciplinát szörzene a Scholában, hogy ne vólna az egész Scholában, mind enyi Deác közet is, vagy egy dákos is: Es hogy enyi deáknac mind elég ételc és italc vólna az Schola konyhaiból, Es az Oeconomusnac pin tzeiből. Erre kedig a Duna melle Mésváros tzehet akar vala szörzeni, Egy kenyér sütő vtzaiaual egyetébe, és abban egy nagy vásart, Mellyet meg akar a aiándékozni nagy szabadságockal, Hogy mindennap elég vólna a negyuen ezer deáknac. Es a Prepost auagy Rectorfághoz, és az Oeconomusfághoz ieles és nagy ióságot akar vala szackasítani, és soe ezer forintára iőuedelmet, Hogy mind a széles világon nem lönne iob, seb és bőweb Schola annál. Est is meg iedzette vala, hogy az ieles épületet, mellyre szándékozot vala regénten Sigmond Király és Czafár, Hogy astit is véghöz akarna vinni. Tudnia illic, Hogy Buda varából hidat ki akarna hozni, faragot köuekből, és astit által akarna vinni a Schola felet. nagy szélesen a Dunán, Es az hid végén a Duna parton, Pesten felőt igen erős várat akarna rakni, temerdec kőfalockal, nagy töltéssel, hogy boltakon által mehetnéne a nagy töltésen, mind a párkányba, mind a nagy szeggeletes bástyákban, mellyec mind ki a széles és mély árakra szolgálnának. Mind

ollyan ieles és nagy dolgokat meg gondolt és el végezet vala az ő feiébe, Mellyeket meg is iedzettet és meg irattot vala nagy bépen az fondálockal Nagy elmeie vala az embernek, és véghetetlen tanácza. Ha száz estendeig kelet volna élni, Czac az egy iedzet épületre nem vólt volna eleg: Még is à fundamentomit meg ássata, és meg rackatà, és meg látzanac ot à mai napon is, Noha nem tudia, minden ember, Miczoda, és mit akart aual indítani.

Ez melet, az Isteni szolgálatra igé haiol vala színetlen, nagy forgalmatossággal. Es erre nem tud vala semmit kimélni. Mikoron egy szer Steggeden az gyűlésben vala, és bent Demeter napián be ment volna a nagy Missere, és látta volna, hogy nem igen ieles Casula, auagy Missé mondo ruha volna à Plebanoson à nagy Missen: Mindiárast offerendára méne. Es mikoron meg körülte volna bent Demeternek óltárát, mindiárt le vonà az ő felső ruháit, és az óltárta offerála ást, hogy bent Demeternek Casulát csinálnánac belőle. Beczúlic vala kedig ást à ruhát hatuan ezer forintra. Ebből tetzic, melly ayitatos síúue vólt. Es met, Menyi kölczéggel meg épütette Budan à Király Kapolynáit? Menyi kölczéggel szörzette à soc nagy sauu papokat belő? Menyi nagy kölczéggel épütötte à libráriát? Menyi soc pénzel szörzette à nagy soc irattot hárttyás könyuet belő, Mind Göröget, mind Deákot? Menyi soc és szántalan nagy pénzel meg épütette à soc Egyházakat, óltárokat, Abpát wrságokat, és Kalasstromokat &c.

Ennec felette igen bátor síúue is vala. Mert nagy dolgokat meg vala kísérteni. Mint oda elő Sabatz varánac meg vitatásáról meg mondottuc. Mert egyedöl vlt egy innással egy czólnokba, és czac reuészel, és vgy iarta éyel Sabatznac az óldalát, és őmaga meg látta, és meg kémlötte, Hol és miképpen kelene Sabatzot vitatni, és ostromlani. Betslet hogy vitatta, Őmaga vót váiat, és kosár tikmonyát à határa, és vgy arólta ezeket à Betsi vasáron, vdegen rof ruházatokban: Es vgy hallotta otben Betsben, mit szólnac az embernek, és mire vgyeközne, Es minden képpen meg látta az hadakozoknak az ő tartásokat, és minémű rendel örúznénac.

Egy szer midön Töróc Czafárral szömbe szállot volna táborbá, Töróc ruhában öltézéc másod magáual, és meg elegyedéc azzokkal, kie élest visnéc vala à Töróc táborba. Es midön be ment volna à Töróc táborba, Nap estic ot árpát aról vala, nem igen meszse à Czafár sátorához. Es mikoron à Czafárnac fel vrsic vala az ebédet, mind meg számlála à rálétkeket. Es mikoron viszsa iöt volna az ő táborába, másod nap leueled ira Töróc Czafárnac, monduán: A gebbül örzes táborodban : Mert tegnap mind ot vltém sátorod előtt, és

előt, és árpát aróltam. Es mind meg kémlettem táborodat. Hogy kedig ne kételkedődiel ebben, Enyi sámú tál éteket vitenec tenked fel ebédedre. Hogy est Török Czáfár à leuélből meg értötte volna, igen meg iyede, és másod napon virradora ki orofkodéc táborából, és el méne Mátyás Király előtt.

Igen okossággal vigyázo ember is vála Mátyás Király. Es mikoron valakit vádolnac vala előtt, Auagy hogy à kémec valami hitt hoznac vala neki, Nem mindenkor hísi vala befédeket. Hané paraft sleyt ruhába öltezuén, őmaga másod magával ki orofkodic vala vduarából, és mindeneket őmaga akara őmével meg látni. Budán à kapásoc közzé állot, és vgy akarta meg hallani, mit szó à kösség felőle, és minémű itéletet tesé az ő Királyi birodalma felől.

Erdélbe be menuén, Hunyado el orofkodéc à seregtől, és Colof uarra be menuén, mind allà fel kerenget az városban. Az vrán à méfárőkekbe ment, és ot vluén, vgy lógotta à méfár őken lábait. Egy Biro lackot ot ellenébe à méfárőknek, ki az iobágyockal nagy foc tűzre valo fát hozzatot vólt, Es à Colosuári őegény néppel őst fel vágata vólt. Annac vtánna à poroflóckal mind à fa mellé kergete à őegény népeket à piatzrol, hogy à fát be hordanác à Bironac az vduarba, és őstokba raknác. Vgy találta az egyic poroflo Mátyás Királyra is, és monda neki: Iere te síma orró, Hordgy fát. Monda Mátyás Király: Hany pénst adtz? Es monda à porofló: Ebed adoc, és iót rándità egyet à vála közet à bottal: és vgy hayta őtet à ház eleybe az vágot fa mellé. Hogy oda iuta à Király, tehát à Biro feksic à könyeklén. Monda Mátyás Király: Mit adtz, hogy be segítsem à fát vinni? Monda à Biro: Tzo el kuruafi: Hordiad: Mert ezennel vgy kékül meg à hátod. Es őegény Mátyásuac váltic kele hordani. A be hordásba kedig három hasál fára meg írta vólt Mátyás Király az ő neuét veres Kretával. Azonba el orofkodic onnét, és Gyaluba ment fel è sereg közübe. Harmad napra allà iő Colosuárra. Mikoron egynyihány nap mulatot vólna, őmbe hiuatà è Colosuári Birót, és à Tanácsat. Hogy őmbe vólnánac, Meg kérde à Birót, Mint vólna az város? Epúlneie auagy nem? vólna à őegény őgnec valaki nyomoritására, auagy nem? Felele à Biro: Felsőges wrunc, A te felsőged őltalma allat iő békeségben vagyunc: Ninczen à őegény őgnec semmi nyomorúsága. Mond à Király őolgainac: Menyenc à Drabantoc el, és hányác meg à Biro vduarában az wy ősttag fát: A fa közet ot meg találtoc három hasál fát, mellyeken az én neué vagon meg iruán veres Kretával, Hozátoc azzokat ide. Es fogiátoc meg à Biro porofláit, és hozátoc azzokat is ide.

Es à Dra-

Es à Drabantoc mind oda futánac, és meg kezdéc hányi az vy
 ástoc fat: Es nem soc v̄dó mulua kettőt meg találánac az fakban. Es
 à Király monda à Birónac: Hól vettet est à fat? Mond meg. Es à Bi-
 ro meg remúlúén, döderegue monda: Az iobágyockal hozzattam
 Monda à Király: Kiczoda vákta fel? Mikoron à Biro halgatna, Meg
 reastà à Király, Mond meg. Es monda à Biro: Az várasbeli szegény
 nép vákta fel. Monda à Király: Kiczoda vitte be vduarodban? Es
 forduluán az egyic poróblóra, és monda neki: Lator, Nézzed az or-
 romat, ha síma? Lator, Most is túzel à hatom à te v̄ttéssed miat. Es
 monda az wraknac: Lassatoc à nagy kegyetlenséget. Es meg be-
 szelle neki az egész hiltoriát.

Annac vtánna monda à Birónac: Te hamis Biro: Agebner, és
 kuruafianac mondál: Es meg akarad kékúteni hátamat, hogy fű-
 zerést kiúánoc vala à fa hordás ért. Ezeket à fákat hátamon kelet
 be hordonom. Ihol kezem irása rayta vagyon: Meg nem tagathat-
 tot. Mi nem iobágyul adtanac à szent Királyoc à szegény népet, és à
 falukat az várasakhoz, Hogy à Birác és tanáczo rabbul biritac az-
 zokat: Nem tú iobágyitoc, hanem minnyáian én iobagyim vattoc,
 mind szinte amazoc szegényec. De miért hogy oc együgyűec sz-
 gényec, Az ő gondia visselessenek terheiet raktuc tú reatoc: Es ho-
 gy az várasoknac építésére segítségül legyenec. Még à Nemesek-
 nec is nem adtuc à szegény népet iobágyul, auagy rabbul. Hanem
 czac a földet adtuc neki az ő vitezsegec ért, hogy maiorkodianac
 rayta, Es à szegénység is maiorkodice rayta. Es miért hogy à szegé-
 nyec elic az ő földeket, hogy azért adót adianac neki, à Király a-
 daia melet, Es bizonyos napokon is szolgálynac neki: Es ezért
 visontac tartoznac à Nemesec vele, hogy gondiokat vissellyec, és
 meg óltalmazac őket. Annac vtánna vgy fordita Mátyás Ki-
 rály à beszédet à Colosuári Biróra, és monda neki: Te hamis és ke-
 gyetlen Biro, Miért hogy est è történetlenséget műveltet, és eckép-
 pen szömmemec látára, hamissan meg rabboltattat, Ezért akasztó
 fa vólna helyed: De hazámon nem műuelem est à szömermet, hané
 harmad napra à feiedet el v̄sség. Te kedig lator parablo, történetlén-
 ségnec hohęre: Miért hogy à szegénységet így kenzottad, és enné-
 kem meg v̄ttöttet, minden ok nélkül, az hátamat, és ebbel kínáltal
 engemet, harmad napra el vágyac à te iob kezedet, mellyel meg v̄-
 törtétl engemet, és à szegényeket, Es annac vtánna egy nagy gycue-
 det kössenec nyakadra, és aual egyetébe az akasztó fára fel akaszt-
 sanac. Es à másik poróblónac monda: Te szegény kergető lator, Té-
 gedet harmad napra à prenger allà vigyenec, és három páltzáual
 iól meg czöpellyec à hátodat, Annac vtánna à várasból ki verienec,
 és országból ki

meny:

meny: Mert ha meg találtatol orfágomba, Akasztó fa leßen helyed. Es ezec mind így lőnec.

Annac vtánna Sebembe is vgy orofkodot be: Es à fekete Apáczác mellet ment be egy begény özüégy Aßßonnac hazába. Es à képet ot hadgyuán, mind be iárta az egéfi váraßt, és mindeneket meg látot, és meg érter. Mert soc nyelucket tud vala Mátyás Király. Czac Törökül és Görögül nem tudot: A töb Europabeli nyelucket mayd mind meg tudta. Es mikoron harmad napic ot lakot vólna az begény özüegynél, egy péntec napon bor ért küldötte à begény aßßont. Addig még az Aßßony bor ért méne, Fel adà egy kis czuporból az olaios kápoßtát à tűznél, és mind meg öüé aßt. Es egy arany forintot tön à czupornac à fenekére, és el Beckéc onnét, méglen à begény aßßony meg iöue à borral. Aßt mondotta, Hogy soha élteben iob vzi étket nem öt az Olaios kápoßtánal az özüégy aßßonnal. Es az Balonás kápoßtánal, mellyet öt vala az Domine Valéentine nél estue, mikoron Moldouából ki Balladot völte az hauafon által. De Sebemben is annac vtánna feiét vétette az Polgár Mester nec.

Annac felette igé eßes és bölcz ember vala Mátyás Király. Mikoron beßél vala, Nem egy más határa hánya vala à beßédeket, hanem halkal beßelle, bép rendel egymás vtán, Es mindé beßéde nyomos vala. Egyébképpen baráti közet igen bép vigafagos beßédü és czuffondáros vala. Baratiual olly nyáios vala, hogy öket vaczorára hiuán, gyakorta ömaga be méne à konyhába, és meg segít nekic kéßíteni az vaczorát. Nem czac kedig az öueiuel teßen vala iót: Hanem az vdegeneckel is. Az iö berenczébe nem hiue el magát: Hanem terden áluán, vgy ada hálát az Isten nec. Bőw kezü vala az Isteni Bölgálatra. Mikoron valami sullyos dologban vala, né bánkodic vala, Hanem nagy vigafágot mutat vala. Mikoron elő mente vala az ö dolgainac, mindennel iól teßen vala. Nem haragßic vala azzokra, kic rea fed nec vala. Igen meg meneti vala az két kedöket. Baratihoz igen kegyes vala: az ö ellenséghöz kedig igen röttenetes. Mikoron az hadban völt Mátyás Király, erőssen vigyázot. Nem hatta az vigyázást czac az örúzökre, és az istrázokra: Hanem ömaga forgolódot, ment és iöt. Ömaga akart mindent látni és tudni. Es mikoró várat, vagy váraßt kel vala viatni, ömaga meg néßte előßer, annac vtánna cleybe adta az Hadnagyoknac mind az vitásnac minden módiát. Ha meg kelet vtközni valami ellenséggel, nagy pénzel börzet ö icles kémeket, és mind meg tudta előßer, mint vagyö az ellenségnec tábora, serege, és mindé kéßületi Mire vgyeközic, mit végez tanaczába, Mint akaria az viadált kezdeni. Ahoz képeßt, és vgyä az ellé, nagy bölczeséggel rédelte mindé

MATTYAS KIRALYNAC

népét: és mind az Hadnagyoknac meg paranczolta, ki hol álljon, mit műveljen. Egy nyihánbor vgy indította seregét, és olyan hammarfággal ment az ellenségre, Hogy az ellenség ingyen sem tudta vélni, és nagy bátorságban vólt, Es ot nyomta meg az ellenséget. Egy nyihanbor rut és pokol vödöben, mikoron az ellenség ingyen sem tudna félni, vgy vttörte meg az ellenségnec táborát. Es olly czoda módon tudta ő meg körülni az ellenséget, hogy minden ember el czodálkozot rayta. Felete igen bátor búue vala az hadakozásra, à melet igen bölcz, de igen álnac is. Egy fordulásban olyan fortélyt talált az ellenség ellen, Hogy az Hősec minnyáian el amélkottac rayta. A houa megyen vala, vgy megyen vala mint ha röpülne. Koczis postan egy nyihány száz mélföldic elment, czac keuęs napic. Igen vigyáshat vala: és igen nagy munkát tehet vala.

Az hadban bépen tud vala czeleködni az Hőseckel. Noha bebedes vala, és czuffszagot indit vala az Hősec közet, Azért vgy viseli vala magát ez melet, hogy vgy félne vala tőlle, mint egy kegyetlen oroszlántol. Az viadalban bátor búuel megyen vala neki, és vitezül viu vala. Az diadalom vtán kedig kegyes is vala, és tud vala könyörölni à könyörgöken. Ómaga kedig tesszen vala válaht minden könyörgénec, és nem hallastya vala senkinec dolgát, vagy à Cancellariosokra, vagy imerre vagy amarra. Nem vala hertelen harago: de az hitetlenec ellen, és kic artzól ellene támadnac vala, Es kic arulást böreznec vala ellene, igen kegyetlen vala.

Melly igen bölcz löt legyen kedig Mátyás Király az hadaknac viselelében, és à seregek nec el rendelésében, ast meg mutata egy nap előtrunc, mikoron meg vötte volna à Német Wyhellyt. Mert ot wyhellyből ki hoza egy nyihány nap mulua à feleségét, az Beatrix Királyné asbont, és à béles mezöre hoza az várás eleybe. Annac vtánna oda hozà minden népét, és ot meg mutatà az ő sereg rendelés nec minden nagy mesteriségét à Királyné asbony, és az ő egyeb baráti elöt, és à loc feiedelmek nec ieles köueti elöt, kic akoron nálla valánac: Es minnyáian el amélkodánac rayta. Valamit oluastam à régi tudos Mestereknel, kic irtanac az hadakozásról, és à seregek nec el rendeléséről, minden fele viadalra, látván Mátyás Királynac ieles rendelésit, (Mert az Beatrix Királyné asbon melet állac vala) mind esembe iuto, és vgy tetzic vala, mint ha mind ot ielen látnam. Meg mutatà ot Mátyás Király, nem czac est, hogy ieles bölcz Király vólna, és hatalmas: Hanem est is ielente, Hogy ieles és leg fellyeb valo Hadnagy is vólna.

Ecképpen rendelte vala kedig minden hadakozoit. Négy részbe börzet-

be sörzette vala mind az egész sereget. Az Huszárokat, és az könnyű fegyvereseket két felé rendele à bárnycban. A két bárnyc között rendele à seregnec à derekát. Ebben valánac előbet rendekben az louagoc, kic husz ezeren valánac. Az louagoc meget valánac rendekben az Gyalogoc, kic tiz ezeren valánac. A dereka mellett oldalól, mind két felől, és hától valánac à sekerec, mellyec mayd kilentz ezeren valánac. Ezeknec ez seregeknek ómaga ošta ki rendel à zászlókat. Az elsőnec ada à Romai Keresztényenségnec címerét az zászlóba. A másíknac ada az Hunyadi nemzetnec címerit. Az harmadíknac ada az Magyar országnac címerit. A negyedíknec ada à Todt országnac Czeh országnac, és Bets országnac címerit. Annac vtánna vgy oštogatà ki az Hadnagyoknec címerit rendel. Es minden kopiás hadakozónac wy lobogóia vala à kopia végén, mellyeckel felette igen szép ékes vala à sereg. Az egész sereg kedig nagy vesztég halgatásban vala.

Hogy az első zászlót el hozác, Ada aszt à Király egy régi Hősnek, és szép sroual meg tanyita aszt az ő tisztire. Es annac vtánna mindiárást le ódatà à sarkanthyut rólla. Hogy ne vőshetne à louat: Hanem az ő helyébe vesztég állana. Es mindiárást allatà az à zászló tarto környűl tizenkét képfeseket, esmet tizenkét Ellabárdosokat, és enyi botosokat. Vgy rendele annac vtánna az izeket rendel à zászló tarto eleybe, Es mindenic izbe helylyheszte huszon öt öt louagot. Nyóltzuan olyan izeket rendele az zászló tarto eleybe: Vtánna is anyit. A több részeket is à seregnec sintonc ecképpen sörze. Ómaga à Királyoc környűl forga mind à seregen, Es hogy elő indittyá vala à sereget, ki ki mind szépen meg tartta az ő rendét. Mert mindenic fel vala à Királytól, és vigyáz vala az ő rendőre. Egy ember srouat ot senki nem hallot, Hanem czac tisztán à Királyét.

Mikoron előb mozdultac vólna egy keuesé, Inte à Király az egyic zászló allyánac. Es ottan tetetic vala, mint ha az ellenségg sőmbe vólna, Es neki mozdulánac szép rendel, Hol köręc formába, Hol három hegyűbe, Hol négy hegyűbe, Hol ollo formába, Es ecképpé szép rendel meg mutattyác vala, az ő kés vóltokat. Es mikoró mindé részec ecképpé meg mutattyác vólna magokat, Vgy rédele annac vtánna az egész sereget vtközetre, Hogy meg mutatnáia az Beatrix Királyné aszónac az vtközetnec az ő módiat. A két bárnycára rédele az fegyveres louagokat az ő rédegbe. Két részét esmet az louagoc fegyveresec közzűl, à középire rédele elől, à seregnec à derekába. Közép arant ezec közűkbe gyalog fegyvereseket rendele. Ezeknec vtánna rendele az gyalogokat, à képfeseket, az kéziyefeket, és à több gyalogokat. Ezec vtán állatà à könnyű fegyvereseket szépen

MATTYÁS KIRALYNAC

seket lépén rendekben. Az harmadic rendbe állata az Darabantokat, ki ielesbec valánac. Es azzoc közet vala à fő záfílo, és az vtólfo. Mindenic bárnja cleybe, egy egy sereg Husárt rende, kic az hammar louakon valánac. Es ennec az egész roppont seregnec az ó formáia és képe sítte olyan vala mint egy Scorpionac à képe. Es ezeket vgy indita, mint hogy sítte az vtközertec menénec. Es Beatrix Királyné asífony, és mú minnyáian vcle egyetembe, el czodálkozunc vala rayta. Hogy egy fő, enyi nagy fámu népet, olyan nagy engedelmességben tudna igazítani, és olyan lép tartással birnyi.

Mát. Kir.
táboránac
díczireti.

Ollyan lép sítortartásban nevelte vala fel Mátyás Király az Magyarokat az hadakozásra, ieles fenyűtéc allat. Vcle vóltam mindenűt à táborban, és sítómmel meg láttam, mint tanyította és oktatta őket. Soha népet nem láttam, melly inkább tudna mind heuet, mind hideget sítuenedni, mint az ó népe. Soha sem láttam népet, melly inkább sítette és böczűlte vólna az ó sítiedelmét, mine az ó népe ötet síteti és böczűli vala. Mihellyt dobót vtténec, minnyáian kébec valánac az viadalra, és kébec valánac melete halálra menni. Soha támadás nem kón az ó táborában. Tístra vala kedig az ó tábor minden fertelmes élet nélkül, és paráznaflag nélkül. Nem igen loc défelést és tobzodást látnac vala az ó táborában. Sem halnac vala ot Isteni kárómlásfokat, sem átkozodásfokat, sem rut és vndoc sítkozodásfokat. Házasoc valánac főképpen mind az ó hadakozói, kiualtképpen az louagoc. Egy nyihánstör zac harmad vvre sítallattanac egy sít haza, Még sem hallot senki valami paráznaflagot hozzáioc. Ha valakit találnc vala valami parázna sítóméllyel. Asít vgy tarttyác vala mind egy sítrefege vesítetet. Mind telben nyarban egy aránt valánac à táborban, és nagy békeséggel sítuenedec el, mind az heuet, mind az hideget. Ieles Hadnagy valánac kedig Mátyás Királynac külemb külemb nemzetec közzűl, és vgyan sockan. Ezc közet vala kedig Mátyás Király, mint egy egy nagy Sandor.

Élteben mind az egész ország rea kiált vala Mátyás Királyra, Hogy igen kőuély, nagyra vágo, hertelen harago, és felette igen telhetetlen vólnc, Meg nyuzna és meg önne az országot à soc vámockal, és à nagy rouassockal: Mert négy sít róia vala, minden estendőben, az országot &c. De mihellyt meg hata, minden ember ottan diczirni kezdte ötet. Mert mindiart meg kezdte bomlani à békeség az országba. Ottan meg eleuenülénec à Törökec is, és az ország egyic nyauallyából à másúkbán eséc. Ackoron kezdte minden

minden ember meg esmerni, Miczoda ieles Feiedelem vólt vólna az Mátyás Király. Es akkoron kezdénc mind az emberec mondani: De czac élne Mátyás Király, Bátor minden estendőben hűter róna meg az országot &c.

MATTYAS KIRALY HALALA VTÁN MENYI VESÉDÉS VOLT AZ MA gyari Corona ért: Es mint lőt dolga az Hunya- di lánofnac, az Mátyás Király fiánac.

Mikorony ezokaért el temetréc vólna Mátyás Királyt nagy tisztetéssel, Kúlemb kúlemb fele mozduláffoc kezdénc lónni az országban berinverte. Ezokaért az wrac gondolkodni kezdénc az Királnac válaftafaról. Mikoron egybe tanátskoftanac vólna, Meg hadiác az Orbán Ersek nec, az Egri Púspek nec, Hogy ő irna ki egy bizonyos napra à Gyúlést à Rákosra. Ki ira ezokaért à gyúlést Pinkest hauára. Mikoron el iőt vólna az gyúlésnec napia, előster oda iuta az Rákosra az Orbán Ersec, nagy sereggel, fegyueresseckel és Hufárockal. Az Orbán púspec vtán el iouénc à tób púspek ec is, György, à Czanádi púspec, Esmet, az Boczi Peter, Boczi Imre, Aristius Ferentz, vagy harmad fél ezer louaggal. Nyólczad napon ioue az Erdélyi Vayda, nagy soc wrackal, és negyed fél ezer louaggal. Vele ioue egyút az Drágfi Berhtolt, A két Láßlo, Az Moritz és az Lofontzi, Es egyeb ieles wrac és Hádnagyoc. Eze vtán iouénc Erdélyből à Székelyec is. Ezek nec vtán na iouénc à bent Györgyi Gróffoc is, igen szép sereggel. Ezeckel valánac à Ramisaiac, és à Ssetlic. Még az wrac fel nem érkebetenec vala az Al földről.

De hogy vontatás ne lönne à dologban, az ielen valo wrac mind be gyúlénc egy igen nagy sátorban, Es el kezdéc à tanáczot az Király válaftása felől. Meg à tanáczba senki ki nem mondotta vala az ő mondóiat, és à sator elöt fel kezdénc kiáltani, Hogy Albert, az Lengyel Kasimir Királnac à fia, vólna Magyar Király. De az Attyác le czendeßitéc est à kiáltást. Albert kedig, haluán az Mátyás Királnac halálát, mindiárt igen nagy sereget gyúte, és az Magyar országnac az határba iuta, és ot táborban álla, hogy kezel lönne, és à tób kiuánoknac eleit vehetne. Maximilian Király is az Bets ország hatarában vala, és lesi vala Mátyás Királnac halálát. Mert meg çrtötte vala az Mesterektől, kic az czillagoknac iárása vtán iténc, hogy ez estendőben hal-

h ij lando vól-

lando volna. Ezért mindiárt vissza akara vónni az Bets országot. Róuideden, Őt fele feiedelemtől köüetic vala az Magyar Coronát az gyűlésben, Tudnia illic, az Romai Czásár, Az Czeh Láslo Király, Albirt, à Lengyel Királynac à fia, Az Aragoniai Király, és az Hunyadi Iános, Mátyás Királynac à fia. Eze mind forgolódánac az Gyűlésben az wrac környűl nagy adományokkal, és bántalan soc igéreteckel.

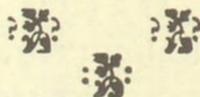
Enyi soc köüetic és kiuánoc közet ingyen sem tudnac vala az wrac, houa és kihöz haiollyanac. Ki imide vonson vala, ki amoda és nagy egyenetlenség vala köüetic. Az wrac annac vtánna egybe gyűlenec à Pesti nagy Egyházban. Es előber eleykben boczátac az Hunyadi Iánosnac köüetic, Ianosz az Váradi púspeket, és Tamást az Györi púspeket. Eze sirua kezdenec elő bamlálni az Mátyás Király dolgait és ió réteit. Es ezeket meg haluán, bizony minnyáian Királya fel kiáltyac vala az wrac az Hunyadi Ianosz, ha igaz házaságból sülettet leßen vala. Másod napon az wrac az Romai Czásárnac köüetic boczátánac be eleykbe. Eze is nagy hósűu beűéddel kiuányac vala az Frideric Czásárnac az Magyar Királyságot. Annac vtánna boczátánac à Lengyel köüeticke eleykbe. Negyed vttal az Arragoniai Királyét, honnét vala az Beatrix Királyné asűony. Vtólber be boczátánac à Czeh Láslo Királynac köüetic. Eze nagy orációt tönec az wrac elöt, és soc és bűp beűédeckel nyuytác az ő kiuánfagokat.

Mikoron az wrac mind meg halgattác volna ezeket, sockaic tanácskozánac egymással. Vegre onen köüetic válaűtác az Láslót, és titkon tartác az válaűtást. Mert főlzig vala az orűágot à bűűédoktól.

AZ XXXVII MAGYARI KI

RALY, AZ LENGYEL LASLO

Király, ki az elöt Czeh Király is vala.

Mikoron ecképpen az wrac meg válaűtöttác volna titkony onen köüetic az Láslót, à Czeh Királyt, titkony izenénec neki, hogy hammar fel keűűlne nagy sereggel. Mert à bűűédoktól feli volna à dolog. Es az Hunyadi Iános köüetic erőűen forgolódnac vala az wrac környűl. Es az wrac válaűt tönec neki,
Hogy

Hogy késsen volna vgyan à dolog, az ő jámbor atya ért : De az ő bűletése ért nem lönne soha Magyar Király : De à Király vtan első méltóságban lönne. Es az wrac olyan kötést tönec velle, Hogy ha à Coronát, és az országac erősegit szabad akaratból az ország kezébe adna : Tehát neki akarnac engedni az Bosznai Királyságot, az Horuat országot, és az Sclouác országot , minden várakkal, várasokkal, kéncczeckel, mellyeket az atya neki hagyot testamentomba. Es előber engede mind ezeknec.

Az Czásári köuetecknec is válast adánac , hogy nem lehetne semmiképpen, hogy à Czásárt válasthatnác. Soc okai vólnánac. Hogy kedig à köueteck ast mondanac, Hogy Mátyás Király oda kötötte volna az Magyar Királyságot, mikoron à Czásár visssa adta az Magyar Coronát neki, Arra az wrac ast feleléc: Hogy Mátyás Király nem adhatót igerte és kötötte volna. Mert az szabad válastásan állana ez è dolog. Várnánac ezokaért, méglen az Alföldi wrac is fel iónénec az gyűlésbe. A Lengyel Királynac is válast tönec, és igen meg köbbsenéc neki az iò akaratot az országhoz. De azzoknac is meg hadiác, hogy meg várnác az deréc gyűlést. Az Arragoniai Királynac köueteinac is válast tönec, és iò akaratot mutatánac azzoknac iò reménység allat, az Beatrix Királyné asbony ért, hogy ennec kedueskednénc vele : De ezeket is mutatánac az deréc gyűlésre.

Azonközbe az Beatrix Királyné asbony mind à Budai várban vala, az Hunyadi lánossal : Mert az Hunyadi lános biria vala az várat, és soc népe vala benne. Fel vala kedig igen az Hunyadi lánostól, Miért hogy mind eddig ellenzette vala az ő házasságát az Blanka asbonyal. El hadià ezokaért à Budai várat, és ki ioue az városba, és állá az Orbán Ersec hazába. Mert látta vala, Hogy Hunyadi lános ki boczáta vala à fokfágból az Peter Erseket, ki Coloczai púspec vala, kit Mátyás Király immár het estendeig fogua tartot vala az Beatrix Királyné asbony kedue ért. Est igen bányá vala az Beatrix Királyné asbony.

Mikoron immár binte el vntác volna à soc várást à Nemesec az gyűlésben, Vgy iuta annac vtánna Sigmond, az Peczi Púspec soc néppel. Mert vele vala az Lórintz Hertzeg is, és az Despot, és Aurani Píryal, az Iaytzai Bán, és töb wrac az Alföldről, Horuat országból &c. Ezc minyáian valánac vagy het ezer loual. Hogy ezc el iutánac, az wrac nagy tisztességgel fogadac azzokat, és minden képpen hizelkedénec nekic, miért hogy az Királyi válastáshoz kezdettenec vala, az ő ot nem létecken. A köueteck is,

à Kiuánóc, erőssen forogiac vala azzokat. Mikoron Pesten alól minnyáian meg állattanac vólna, Hunyadi Iános éyel hozáioc ióue az Coloczaí Erseckel, és tractála velec, mint az ő attyánac hiw és fő barátual, az válaštás felől. Annac vtánna Sigmond, à Pętzi Púspec, és az Lörintz Hertzec által menénc Budára az Beátrix Királyné asšonyhoz. Mikoron Királyné asšony sockáic tractált vólna velec: Annac vtánna be menénc az várba, és Hunyadi Iánossal meg óuécz az vaczorát.

Másod napon annac vtánna az Orbán Ersec be hirdete à gyűlést à Pesti nagy egyházba. Es mikoron minnyáian oda be gyűltenecc vólna, Előber valami törvényec dolgát forogátanac. Annac vtánna be boczatác, és meg halgatác, az Ferdinand, az Arragoniai Királynac kőueter. Ez nagy ígéretekert tessén vala az wraknac, hogy mind pénst, mind népet eleget akarna az Országac segitfégere adni, Czac hogy az ő leányát, az Beátrix asšont hadnác à Királyi méltóságban, és adnác asst felelegül az ióuendó Királynac. Es az wrac sęp sőt adanac neki, sęinte mind à tőbinecc. Es minnyáian fel kelénc.

Másod napon mikoron esmet oda az egyházba gyűltenecc vólna, minnyáian kezdénc tractalni az országbeli egyenesség felől. Es az Orbán Ersec egy hosšu predicációt tón az gyűlésben, és arra inte mind az wrakat, Hogy hátra hadnác minden pártolást, Mert abból kezdene nagy veszedelem iónyi mind az egész országra: Hanem Kereszttyéni egyenességből válaštánanac Királyt. Az wrac minnyáian engedénc az ő tanaczánac. De az Sigmond púspec, és az ő társai, mind az Alföldi wrackal, pártot vtténc, Es nem akaránac engedni az előbeli válaštásnac, Hogy Láslo, à Czeh Király, Magyar Király lönne: Hanem inkább az Hunyadi Iános mellé kezdénc sölani.

Es mikoron láttác vólna, hogy az ő akarattyokban elő nem mehetnénc hertelen, éyel által költezénc, minden népeckel, à Dunán Buda allà. E sbandékba is valánac, Hogy Buda várašt is magoknac akarnác foglalni. Hogy az ország est meg ęrté, igen meg haraguánac rayta, Es mindiárást által küldéc Báthori Istuánt, Kinisi Pált, és Dragffi Bertholdot sęc néppel, és czec meg erőstítéc Budát az országac. Es az álgyukat kiuonatúan, rontani és meg ostromlani akarác az Buda várašt, ha egyet nem akarnánac ęrteni az országgal. Annac vtánna sőmbe állá-

be állának à Sigmond Púspeckel, és az Al földi wrackal, és meg akarának vélec vtrközni. De valami iámbor wrac közbe kezdénc iárni, és addic futásának, hogy frigyet bõrzénc közetec. Es vgy gyúlénec mind két felől az wrac bent Sigmond egyházában, melly à Budai vár elõt vagon, és ot tractalának az egyenesség felől, és à Királynac válaštássa felől.

Ebt végeze kedig ot mind à két fél, és meg egyenessedénc rayta: Hogy köueteket boczátának fel Betsbe az Szapolyai Istuánhoz, à Sepesi Groffhoz, ki Kapitányul biria vala Betset, és az egész Bets országot. Valakit az kezdene válaštani: Annac az válaštásnac engedne mind à két fél. El boczátac ezokaért az Váradi Púspeket, az Hunyadi Iános is két embert boczátá véle.

Mikoron à köuetec à Szapolyai Istuánhoz mentenec vólna, Az ollyan válašt ada nekic: Hogy ő ašt akaria, hogy Láslo, à Czeh Király, legyen Magyar Király: Mert iámbor ember, és ió gondot kezd az országra viselni. Ha binte az wrac mást válaštának is: Ó ašt akaria, Hogy Láslo, à Czeh Király, legyen ő Királya. Mikoron az Váradi púspec meg értötte vólna az válašt, mindiárášt visssa kezdé tertyni. De balra tartuán, Moruába méne, hol vala az Mattyás Király fekete serege táborban, Melly sereg által Mátyás Király ollyan nagy dolgokat mindenkoron véghöz vöt: Es oda ióuén száz ezer arany forintot fúzete nekic föld pénzekre, és az országac meg eskütete őket.

Es mikoron à köuetec visssa iótténec vólna, Meg mondác mind az wracknac, Miczoda válašt töt vólna à Szapolyai Istuán. Es tetzéc az válašt mid az országbeli wracknac. De az Hunyadi Iános pártjai igen meg iyedénc, Kiuáltképpen haluán, hogy el költ vólna töllec à fekete sereg.

Hogy Beatrix Királyné aššony meg hallotta vólna az wy Királynac válaštását, hogy Láslo vólna, és nem Maximilian, igen kezdé bánkodni ezen. Mert igen kiuánya vala az Maximilian, Hogy Czašárné lehetne melete. Az wrac ezokaért meg igéréc neki, Hogy Láslo Királynac felesége lönne. Hunyadi Iános ebt meg értuén, minden kénceit lassan lassan ki kezdé takarítani az Budai várból az Sigmond púspeknek, és ennec társainac seregébe, Ómaga is, minden népével, és minden bõrsámaiual azokhoz társolkodéc, és mind vizen, mind földén allà méne Peczé. Vala kedig ez bent Iacob hauába. A Coloczai Eršec kedig el volec töllec, és haza méne.

Mindiárt hir lön benne, hogy az Mátyás Király fia, Hunyadi Iános

di lános, el pusztította volna mind à Budai várat, és minden kén-
 czeiuel az Al földre menne. Az wrac meg hadiác Báthori Istuán-
 nac, és Kinisi Pálnac, hogy mindiárást vtánna sietnénec soc nép-
 pel. Mikoron ezec elértéc volna őket, mindiárt hartzolni kezdé-
 nec vellec, és annac vtánna vgyan meg vtközénec. Es az vtközet-
 ben soc és ieles emberec vesénece. De à diadalom álla Báthori I-
 stuánnac, és Kinisi Pálnac, A szegény Hunyadi lános mayd mind
 oda veséte marháiat. Ómaga kedig etballaduan, budosic vala az
 Sigmond púspek nec várai közet.

Az wrák-
 nac hála-
 dasa az M.
 Kir. nagy
 soc io térei
 ért.

Báthori Istuán és Kinisi Pál szákmányt tóuénece az Hunyadi lá-
 nosnac minden marhaiban, és meg ostozánac mind az Mátyás
 Királynac bépségieuel, mellyet soc estendőtől fogua ő gyútet vala.
 Es minden seregec meg kazdagula à nagy és drága raggadomá-
 nyal. Czac egy nyihány sicker, mellyec kéncezeckel, és drága mar-
 háckal valánac terhelue, beballadánac az Sigmond Púspek nec vá-
 raiban. Azzoc meg maradánac ot. A kősség is minden felől à
 predánac eséc, és többet veséte az nap Hunyadi lános száz ezer fo-
 rintnál. Ollyan hálaadást mutatánac à Magyaroc, minden felől,
 az ő iámbor Mátyás Királyokhoz. Sőt az ő pártyai is el lopiác
 vala szegény Hunyadi lánostól az ő drága marháit. Es az Székely
 Iacob egybe veséte vele, és vgyan sőmbe meg sidogatà. A tób wrac
 is mind el hadiác őtet, és ki ki mind haza méne.

Láslo Kir.
 ki hirdette
 tic Magya
 ri Király-
 nac lönni.

Báthori Istuán, és Kinisi Pál meg kazdaguluán à tób wrackal,
 nagy kőuéllyen viséva ióuénece Budára, vellec hozuán az fog-
 lyokat. Az wrac mind még eskeréc az foglyokat, és szabadon bo-
 czátac őket. Negyed napra az ő el ióuésec vtán, egybe gyúlénece
 minnyáian, és az Orban Ersec fel álla, és az egész gyúlés előt, melly
 à bent György piatzon, à bent György egyháza előt ál vala, el
 kezde bevélleni, és mindenek nec hallotára mōda: Hogy az Attyác,
 és minnyáian az országbeli wrac válastottac volna Magyar Király
 nac, az Láslo Királyt, ki Czehek nec is Királyoc. Es annac vtánna
 sockat kezde véllani az egyenességről. Végre kezde az wrakat
 menteni, hogy nem oknělkűl vontatac volna olly igen az gyúlést.
 Annac vtánna vgy kezde kőnyörgeni az Isten nec, hogy ió beren-
 czet adna az wyonnan válastot Láslo Királynac. Es mindiárást na-
 gy zōndülés lōn mind à nép közet, és ki egyet, ki à másikat mond
 ia vala à dologhoz. Es à kőuetec, kic kőulemb kőulemb feiedelmek-
 től iōttenec vala, el pirulánac, és fenyegetésseckel méten menénec.

Annac vtánna az Beatrix Királyné asőony, és minyáian az wr-
 rac ebbé mőkalkodánac, hogy meg engesztelhetnéc az Hun. lános
 pártyait. Az Orban Ersec, és Thamas az Gyōri púspec éyel nap-
 pal tra-

pal tractalánac az Raskai Gáspárral, kinec birtokába vala mind az ország Corona, mind az Buda vár, és mind az egyéb várac, és arra keric vala, Hogy az Hunyadi lánost arra birna, hogy iò keduel adna meg à Coronát az országac, Es hogy iò okoc allat meg békélnéc az országgal. Sõt Királyné aszony az Ipát boczátà az fiahoz, az Hunyadi lánoshoz, és à Sigmond Peczi púspekhöz, és à töb wrakhoz, hogy az meg bõrzene á békeféget közetec. Es ez meg engedte az Hunyadi lánost. Vgy adà Hunyadi lános az országac à Coronát. Az ország is visiba ada neki mind az ióságokat, mellyeket à diadalom után el foglaltac vala õ tölle, és minden õ párttyaitol, és mind két felöl lön békefé.

Hunyadi lános meg békélic az országgal.

Annac utánna Országul közeteket válastánac, kic à Király ért mennénc. Eze lönec kedig, Iános az Várad púspec, Thamás az Gyõri púspec, Iános à Czanádi púspec, és Istuán à Seremi púspec. Annac utánna Báthori Istuán, Szapolyai Istuán, à Szepesi Gross. Sigmond à bent Gyõrgyi Gross, Dragffi Berthold, Ország Láslo, Rozgoni Láslo, Losontzi Láslo, és többen az wrac közzül. Ezek nec meg hadiác, Hogy minden tisteféggel el hoznác à Királyt. De est is meg hadiác nekic, Hogy az határban meg esketnéc à Királyt az eleyben adot cikkelekre. El menuén à közetec, vgy czelekedénc, mint meg hadtác vala nekic. Es menénc bép és erös se reggel mind az határic, melly Sempte felet vagon, vagy tiz ezer lepelnére az Vág folyo viz melet.

Közetec, mellyec Láslo Király ért mentec

Láslo Király kedig, miért hogy az wrac titkon izenténc vala neki, bép sereget kébitet vala, és kezel iutot vala az végekhöz. Vala mayd tiz ezer fegyueres az õ seregébe, igen bépec. Vala kedig eze melet öt ezer gyalog. Mikoron ezokaért à közetec oda iutottanac vólna az határban, mindiárt à Király eleybe menénc, és nagy tisteféggel, és bép ékes besédeckel kősenénc neki. Es Láslo Király elmet nagy kegyesen fogada õket, és à főfő népeket meg elölgete. Es mind két felöl à seregec nagy kiáltással iò berenczet kiuánnac vala Láslo Királynac, és mind az egész Magyar országac.

Es az Iános Várad púspec bép beséddel kezdé bólni, mind az egész közetfégnec képében, és az Láslo Királynac bõlla. Es előbet meg iclente neki, Hogy az egész ország meg nébte vólna Mátyás Király után az õ ióságit, és egyenlõ válastásból válastottac vólna õtet Királya. Es inteni kezdé annac utánna, hogy az országot meg ne válna, és neki aiánla az egész országot. Annac utánna vgy kéuánà, hogy az egész országac meg eskenéc, hogy az õ törvényekbé meg akarna õket tartani. Es à törvényeket, és à szabadlágac cikelic

Az Várad púspec be fogadia à Királyt.

rendel

rendel mind elő fámlála neki. Annac vtánna diczirni kezde az országot minden képpen, Es vgy ayánlya vala aſt eſmet neki. Végre arra kéri vala à Lásflo Királyt, hogy keményen viſſelne magát à Királyi birodalomba. Mert à Magyaroc ſemmi iót nem múuelnénc, hanem ha vas pálczáual haytogatnác őket.

Lásflo Király kedig igen meg köſſene az orſágnac eſt à ió akaratot ő hozzá : Es őremelt fel véué az Királyi méltóſágot, Es meg igére magát mind az wraknac, és mind az egész orſágnac. Engede is minden képpen őremelt az ſabadſágnac cickelinec, mellye ket eleybe fámláltanac vala. Es magát aiánla minden képpen à köüeteknec, Es eſt igére nekic, hogy kegyelmes Királyoc akarna lónni, és ſoha nem akarna kegyetlenkődni kőzetec &c. Es mikoron à ſeregec nagy vigafággal kiáltottanac vólna, Lásflo Király fel vllé, és à köüetecckel, és mind az egész néppel Semptére méne be. Mert az Rozgoni Lásflo, ki Sempteuel bir vala, vaczorára hitta vala az Lásflo Királyt oda. Es Királyi módra tarta ot őtet az Rozgoni Lásflo, Es annac vtánna ſépen meg aiándékozà. Vgy méne annac vtánna allà Magyar orſágba.

Mihellyt kedig Magyar orſágba indult vólna az Lásflo Király mindiárt két felől nagy hada lón. Mert egy felől az őcze, Albirt, à Kaſimir Lengyel Király fia, ſoc néppel, és ſoc Magyarockal is, kic ő hozáia haylottanac vala, rea kezde iőnyi. Más felől meg keletéc ſállani az Viſſegrad várát, hol à Corona vala. Két ezer embert boczáta ezokaért az Viſſegrad vár allà, és meg ſállatà aſt, Hogy valamiképpen aſt meg haythatnác, és ki vehetnéc à Coronát belőle.

Az őczéhöz kedig az Alberthöz két köüetet boczáta, Iſtuánt, az Szeremi púſpeket, és à Czeh orſági vduar Birót. Es ezzec által intete és kéréte az őczét, hogy viſſa menne az ő népéuel, és ne dulnánac ſe égetnénc az orſágban : Holot immár iól tudna, hogy Lásflo Király válaſtot vólna Magyar Királya. Es hogy ſeretettel lönne az bátyához, és melete támadna az ő ellenſégi ellen. Es mikoron à köüetec Szezenbe találtac vólna az Albirtot, à Kaſimir Lengyel Királynac à fiát, mindiárt eleybe menénc, Es az Iſtuán, à Szeremi púſpec, ſép beſéddel kezde őtet inteni és kėrnyi. De az Albirt Hertzeg meg háborodot ſüuel vala, és ezokaért keücs beſéddel tőn válaſt nekic : Es arra igére magát, Hogy rövid napon köüetet akarna boczátni az bátyához, és mindenről válaſt akarna neki tőnni. Annac vtánna monda : Engemet válaſtottanac előſer Magyar Királya : Nem álhatoc olly hammar el, ollyan icles orſág melél.

A követei mondának neki: Vgy vagyon, hogy az első napon az választásnak valami zene bona lön, és olyan kiáltás lön valami hitván emberektől a köllég közet: De a tanátsban, az Attyác és az wrac közet nem löt erről semmi emleközet, vagy tanátskozás, kit kelene Királya választani: Hanem ezac valami törüenyec felől tractálnac vala az attyác, mellyeket Mátyás Király annac előtt el vesztet vala. Erre el hozátà mindiárást a követeiket, hogy menének Láslo Királyhoz. Másod napon mindiárást vtánnoc érkezének az Albirt Hertzegnek követi. Ezec aszt hozac Láslo Királynac. Hogy Albirt Hertzeg előster választat vólna Magyar Királya: Ezokaért est è hiuatalt nem akarna senkinec engedni.

Azonközbe az Orbán Ersec, és a Sigmond Pecz púspec sóra fogac az Hunyadi lánost, és addig tractálnac vele, Hogy ira az ő hiuénec, Ráskai Balásnac Vissegrádba, és meg hadià neki, Hogy ne vitatna az várat, Hanem oda ádna Láslo Királynac a Coronát.

Ennec vtánna el érkezéc Láslo Király a követeikkel, és a nagy Czeh sereggel és Buda felé kezdé közelgenni. Es az egész város ki jöue eleybe. De elől iöuénec az wrac, kic Budán marattanac vala, Osuald a Zagradi púspec, Az Orbán Ersec, Bathori István, és többben nagy sockan. Mikoron ezec minyáian az Láslo Királyhoz értenec vólna, Osuald púspec sölöni kezdé mind a többinec képeben, és szép hoszsu beszéddel be fogadà a Királyt. Az Osuald púspec vtán, rövid beszéddel sölöla az Orbán Ersec is.

Az wrac eleybe iöuénec Láslo Királynac Budából.

Láslo Király keues beszéddel választ tön, és meg monda neki, Hogy minyáian iö reménységbe legyenec felöle. Tudom aszt, vgy monda Láslo Király, Hogy nem magunknac süllettettünc: Ezokaért, minden rehetlegemmel arra vgyekezem, hogy meg ne bányc valaha a Magyaroc, hogy engemet választottanac Királyà.

El indulánac minyáian annac vtánna, és be menének wy Budánac az Hoffstáttyába. Es ot eleybe iöuénec a Királynac a Sidóc az Törüennec két táblaiual, és azzoc is szerenczletéc a Királyt, és könyöregnek vala neki, Hogy meg confirmálna neki az ő szabadságokat, mellyeket neki adtanac vólna a régi Királyoc. Láslo Király tisztiséget tön a törüeny táblainac: és minden kegyel messeget igére neki. A Sidóc vtán iöuénec eleybe mind az városbeliec, mind a tanáts, és minden rendbeli emberc, és völec egyetembe nagy processioual mind a Deakoc, Papoc, Cananokoc, és ezec hordozánac soc ékes egyházi sörbámokat, ezüst és arany képeket, és énece sölökal szerenczletéc ötet. Az város kapuiánál ál vala a fő tanáts, és azzoc szép arannyos bárson

bárson vitorla allà véuéc à Királyt, és vgy viuéc be, lép fényes fe-
gyueresec közet, az városba. Hogy à fokház elöt el megyen vala,
mind szabadon boczátatà az foglyokat. Annac vtàna vgy viuéc
be ötet az várba, binte bent Lörintz estin.

Azonközbe el iuta az Albirt Hertzeg is, nyóltz ezer Lengyel-
lel, és à Duna mellé állà, Pesten alól. Láslo Király köuetségül bo-
czàta az öczehöz, az Albirt Hertzeghez, lánost az Váradi púspe-
ket. Es hozzà menuén, lép beligy bebedeckel tractálni kezd v-
le, és annyira meg engedte az ő busulátat, hogy ötet napra vissza
kezde teríteni az ő seregét Pestről. Hogy vissza indult volna, Lás-
lo Király esmet könyörgő köuertet boczátà vtàna, ki meg enged-
telne ötet, és tartostatna ötet, hogy bõmbe lehetne vele. Es miko-
ron bõmbe löttenec volna egymással, Láslo Király kegyes bebed-
del meg fedde az öczét, miért hogy est müelne rayta. Es lép be-
beddel könyörge neki, Hogy az igazág ellen ne busulna olyan
formán: Es arra kezd ötet kérni, hogy segítségül lönne inkább ne-
ki, enyi soc ellenségeg ellen. Es meg igére magát neki, Hogy min-
denbe akarna az ő hálaadóságot hozzà meg mutatni.

Láslo Kir
bõmbe le-
ve az ő
szénel.

A soc lép bõ vtán, engedni kezd Albirt Hertzeg, és igére ma-
gát, hogy ki akarna menni az országból, mind népestől, és minden
kártétel nélkül, De vgy, hogy Láslo Király, az ő hadi költségért
engedne neki az Erdélyiséget, minden iouedelmével. Láslo Ki-
rály felele neki: Hogy nem volna ő hatalmában, hogy valamit el-
vdegenyitene à Coronától. Meg haraguéc ezokaért Albirt Her-
tzeg, és el valéc tölle. Láslo Király is vissza ioue Budára. Másod
napon esmet vtàna küldé lánost az Váradi púspeket, és Báthori
István, hogy minden képpen terekednéne ebben, hogy békesé-
get bõrzenéne à két atyafiú közet. Es ezec mennec és iönece va-
la egy nyihánbor. Es végre bizonyos okoc allat békeséget bõrze-
nece közetec.

Meglen ez vesédésben lönec, Addig à Németec Bets országban
el haylanac az Magyar birodalomtól. Mert az wyhelyiecc, és à
Betsiecc be boczátatà az Maximilianus Király népét, az Magyar Ka-
pitányocakarattya ellen. Mert igen el vntac vala az Magyarok-
nac igáiát. Mikoron látta volna Szapollyai István, ki Betsiecc fő Ka-
pitánya vala, hogy meg tölte volna Bets város vdegen hadakozó-
kkal, éyel egy ál áytótskán mind ki vitete à Mátyás Király nagy
kenczét az Dunára, és haiókba rackatà asit, és allà vitete az vizen
valamenyére. Annac vtàna bekerekre rackatà asit, és által vitete
Terenczin várában. Másod napon meg erősitete az Betsi várat
hadakozókkal: és ő maga valami oc allat ki ioue az városból, és
Trenczinbe mène.

Mikoron

Mikoron Szapolyai István ki ment volna Bétsből, egy nyihány nap mulva el iöue Maximilian Király, nem igen nagy scereggel: es à Bécziec be boczátac ötet nagy örömmel, és be viuéc ötet bent Istvánba, és nagy vigafággal mondac az Te Deum Laudamust. Másod napon meg állac à Bécsie az várat, és erősen vitatac afit. Azzoc kedig az várban, vitezül viuánac ki. Maximilian neki tolyatà az öreg álgyukat, és mind le rontatà az várnac körítéseit, annyira, hogy az Magyaroknak be keletéc borulnioc à belső palotac közükbe. Mikoron végre meg látnac à Magyaroc, hogy heába volna minden törekedésec, meg adac az várat. Es Maximilian kegyes képpen czeleködéc velec. Az wyhellyiec finite olyan képpen czeleködénec. Mert mikoron az várat felic mind le rontottac volna, Vgy boczátac el annac vtánna à Magyarokat, minden marháiockal. Vgyan ezent műuele à Pruck város is.

Szinte ackoron ki iöue à Követ Török Czafártól, kit még Matyas Király be boczátot vala hozzáia. Es ez meg monda, Hogy Török Czafár nagy tistefégbe tartotta volna ötet, Es hogy à Czafár ömaga meg mondotta volna előber neki az Mátyás Királynac halálát. Efit is meg monda, Hogy à Czafár barátságos képpen igen bánta volna az ő halálát. Vgyan nyiluan efit is meg vallotta volna, Hogy mind ez világon valo Királyoktol senkitől nem félt, Hanem czac az Mátyás Királytól. Afit is igérte volna, Ha à fiának búkiég volna, Hogy negyuen ezer Töröket akarna melléic küldeni, kic segitféggel lönnénec neki, à Királyi birodalomnac el foglallásában.

Annac vtánna, az Zagrábi púspec allà hozà à Magyar Coronát Vissegradból Budában, à Bodog asfony egyházába. Es Budáról nagy processional eleybe menénec mind à Deákoc, mind à Soc Papoc, Mikoron à Misszet el végeftéc volna, à két örúzötől, kiciket hozà válastottac vala, Az Orban Ersektől, és Báthori Istuántól fel vétetéc, és ezec töuec afit egy szép sekes sekerre, és be viuéc afit nagy tisteféggel à Budai várban. Es követi vala à sekeret mind à Király, mind à soc wrac. Es az várban el téuéc afit, hogy ot löne à Coronázatic. Es Györgyet, à Czanádi púspeket, vetéc à Corona mellé, hogy meg örúzne afit. Vgyan azon hólnapban, kis Asfony hauába, boczátà Láslo Király az Istuánt, à Szeremi púspeket, és à Sellenberg Iánost, à Czeh orfági Cancellariust, köuetféggel az Maximilian Királyhoz, Hogy meg engedelnéc afit &c. De Maximilian vissza boczátà à köueteiket fenyegető besédeckel. Az vton meg hallac, hogy à Király immár Sekes Feyeruárra ment volna à coronázatra. Oda tartánac ezokaért à köueteic is, és ot

A Coronát
Budára hoz-
zác.

meg beſéléc Láslo Királynac az válaſt.

A tiſtek=
nec el oſt=
ſafa.

Czodalattyac az igen nagy pompát, minémű ékeſéggel be-
ment Laſlo Kiraly Sčekes Feyeruárba. De miért hogy ot nem vá-
lanac, az Coloczai Erſec, és az Lörintz Hertzec, és egyebec effé-
lic, vontatáſra vóuéc az coronázatnac dolgát. Annac vtánna miko-
ron el iót vólna ſent Mihály hauánac huſon egyedic napia, vgy
lón annac vtánna à coronázat. A coronázot vtán, vgy oſta ki an-
nac vtánna à tiſteket. Báthori Iſtuánt Hopmeſteré réuéc, A Szeremi
púſpeket fő Birónac réuéc, ki à Király helyyébe törényt tónne. Ge-
reb Perert az egéſ Királyi vduaránac gubernatoránac réuéc, Az Na-
dor Iſpán fiát louáſt meſtere réuéc, Loſontzir Záslotartoua réuéc. Mi-
ért kedig az Orbán Erſec le tótte vala az ő tiſtit, Kéntſtartoua té-
ue à Zagrabi púſpeket. A Királyt és az Hunyadi Iánof, és az Lő-
rintz Hertzeget válaſtác fő Hadnagyockà az Maximilian Király
ellen, és à Németec ellen. Szapolyai Iſtuánt válaſtác fő Hadnagy-
nac az Lengyelec ellen. Ha Albirt Hertzeg nem maradna veſt-
teg. Kiriſti Pált fő Hadnagyà válaſtác à Törökec ellen, kic min-
den nap rabbolnac vala Todt orſágban. Thamáſt. az Győri pú-
ſpeket, fő Secretariuſa válaſtà à Király. Iános az Váradi púſpec el
buczuzéc à Királytól, és czeri barátà lón. Es vgy tere annac vtán-
na Laſlo Király viſſa Budára.

Hogy Budára iót vólna à Király, A palotában hozzà menénc
à Czeh wrac, és mondánac neki: Mint leſen, Felſéges wrunc? A
mint láttyuc, Mű áruác leſúnc Czeh orſágba. Mert te felſéged,
à mint láttyuc, igen raggaſtkodot Magyar orſághoz. Talám ſoha
nem ió immar többet Czeh orſágba. Felele Laſlo Király: Wrac:
Nem czoda: Mert ſockal ſiroſb à Magyar orſági konyha, az Czeh
orſáginál. Élő Iſten, melly nagy ólczoſág vagy on ez orſágban.
Azonközbe látà à falon Mattyás Király képét, és arra mutatuán,
monda: Bezec iò és icles Páſtor vólt ez. Bezec ſoc iò iuhokat
haytot múnékúnc egybe. O icles Páſtor vólt az iámbor: De icles
és hatalmas vitez is vólt. Haluán egy Magyar wr à Király beſé-
det, monda: Szent Márc vala: Nem ſent Lucáts. A Király nem
érté à beſédet, és meg kérde egy wrtól: Mit mond? Felele az: Aſt
mondia: Hogy icles ember vólt Mattyás Király: De felſéged na-
gyob ő nálanal &c. Igy czuffolác allatomba az wrac Láslo Ki-
rálynac tunya és goromba vóltát.

Alig iót vala kedig Budára haza, Hogy minden felől nagy tá-
madáſoc kezdénc lónni, és hadaknac félelmi. Mert aſt bozác, ho-
gy à Sčekely Iacob el haylot vólna, és Maximilianhoz adta vólna
magát, és hogy az Balaton állo viz melet wy dolgokat kezdene

Veſprin

Vesprin környül. A Törökec felől is hírt hozánac, hogy nagy rablást művelnénc. A Lengyelec és a Németec felől is hírt hozanac, hogy nagy seregeckei kébec vólnánac az határookban. Ez is valamelte, Hogy Beatrix, az Mátyás Király özvegye, finetlen kalapál vala az wrakon, hogy véget tónnénc az ő dolgában, Hogy felesége lönne Láslo Királynac, miképpen est meg ígértéc vólna neki. Az Hunyadi Iános dolga is nagy féelmet hoz vala. Mert Maximilian, nagy ígéreteckel és adományockal hitegeti vala őtet a Székely Iacob által, hogy el haylana Láslo Királytól. Láslo Király ezokaért boczátà köuetségben a Sigmundot, a Peczi púspoket, az Hunyadi Iánoshoz Tatába, Hogy ez tractálna vele, és le czendésitene őtet, hogy el ne haylana a Királytól. Annac vtánna, miért hogy Beatrix Királyné aszfony szabadon meg fenyegeti vala az országot, hogy veszedelmet akarna rea hozni, ha nem lönne az házafag Láslo Királlyal, Ebből tanáztkozic vala mindennap az wrackal, Miczoda válast kellene neki adni? Mert az wrac láttyác vala az ő vdes vóltat, è melet is az ő magtalanfágát, és ezért irtoznac vala tölle, és nem tanáczolhattyac vala a Királynac, az ő vele valo házafágát.

De a Király fél vala, hogy Beatrix az ő kénzcéuel valami gonosz dolgot ne inditana ez országban, Ezokaért egybe hiuatuán az wrakat, monda nekic: Én engettem előser az Beatrix Királyné aszonnac kiuánfágánac, hogy őtet el vegyem házafágra: De ez okokból indultattam arra: Hogy ő meg igére magát, Hogy az ő ieggy ruháiát, két száz ezer forintot aranyul, Es az ő részét, három száz ezer forintot, kezembe akarna boczátni. Gondolám, Hogy è pénzel mind meg fűzethetném a Czeh sereget, mellynec anyiuat adóssa maradot Mátyás Király. Est is gondolám, Hogy mind a Lengyeleket, mind a Németeket le köthetném è pénzel: De miért hogy mostan nem akar állani az ő ígerteténc: Hanem inkább fenyeget, Hogy az ő várait, Sotlouát, Diosgyórt és Estergomot vdegeneknec kezében akar cyteni, és országomban hadat akar indítani &c, mondom tünęktec, hogy irtozom az aszfonyállattól, Kiuáltképpen kedig ezért, hogy nyiluan vagyon az ő magtalanfága.

De miért hogy látom, hogy minnyáian még abban, az előbeli fándékban vadtoc, és miért hogy az aszfonyiállat igen kazdag és hatalmas, Hogy valami veszelem ne támadion miatta az országban, Im meg engedem, Tetesűnc neki valami kéz fogást, Es ollyá fogadással lön a kéz fogás közetec, Hogy ő az Beatrix Királyné aszont el akarna vónni, az wraknac tanáczából. Mikoron annac vtánna a hadba ki akarna menni, erössen hiuattya vala Beatrix a

Láslo Király tanát szozic Beatrix felől.

Láslo Király kezét fog Beatrixal.

LÁSZLO KIRÁLYNAC

Királyt hozzáia. Végre hozá méne : de semmi vélegényi aiándé-
kot nem ada neki, és mindenkoron emberec előtt állá velt, Es sem
mi vélegényi vidamságot nem mutatà hozzá.

Genoß wy
hirc.

Még vége nem vala à mind bent hauánac, mikoron soc wy
hirt hozánac esmet Láslo Királynac. Soprony haylot vala az Ma-
ximilian Királyhoz. Sabariát is meg állottac vala à Németec. Es-
met, Hogy Győret is meg akarnác állani. Annac vtánna, Hogy
Albirt Hertzeg meg sekte vólna à frigyet, és soc Lengyelecek
meg állatta vólna Kasát. Esmet, hogy à Magyar Balás is az Al-
birt Hertzeghöz haylot vólna, és meg verte vólna Beatrix Király
né assonnac seregét, hogy négy száz Husároc vesztenec vólna el
Ezec melet, Hogy à Törökec mind Madrotzic rabboltanac vólna
Horuát országban, és hogy igen nagy kárt töttenec vólna. Végre
hogy az Albirt Hertzeg egybe adta vólna magát az Maximilia-
nus Királlyal, Es hogy nem czac Kasát meg állotta vólna, Hanem
az egész fel földet mind el kóborlana, mind Egric, és mind Vára-
dic. Az Veszprimi púspec is postán iöue à Királyhoz, és meg mon-
da neki, Hogy à Németec meg akarnác Veszprimet állani.

Az wrac tanáczul adác az Láslo Királynac, Hogy meg monda
na Beatrix Királyné assonnac, Hogy à menyekező nem lehetne
mostan: Mert az ő ellenfégi ellen kellene ki menni vini, Hogy éle-
tét meg óltalmazza ellenec. Es à Király ki indulla az wrackal, és
fel méne Posomba. Onnét boczáta köuetségbe az Orbán Erseket
Tatába és Komáromba az Hunyadi lánoshoz, hogy ast meg erő-
sitene az Láslo Király melet. Annac vtánna à fekete seregnec hó
pénst akarà ostitani, hogy azzockal meg kezdene az Bets országot.
Azonközbe az Veszprimi púspec meg ada az Veszprim várát Ma-
ximilian Királynac, Es Maximilian ada à Betsi púspekféget neki.
Es Maximilian táborba állá Veszprim melet: Es à táborból ki bo-
czátà à Kanisai Láslot, alkolmas sereggel, hogy à Szeremféget meg
hóldóltatná Maximilian Királynac. Hogy oda iuta, az engederle-
neket mind meg dulla, Az engedelmeffeket nem bántà, Hanem
czac est hadià nekic, hogy élést vinnéne à táborban.

Veszprimi
púspec el
haiol Lás-
lo Király-
sol.

Hogy Láslo Király és az wrac meg hallác, Hogy Veszprim
vára Maximilian Király kezébe vólna, Es hogy allà iöt vólna à Né-
met had, Igen meg iyedénece raytá. Es mindiárást el boczáta Bá-
thori Istuánt, és Kiniszi Pált sereggel, hogy meg erősitenéc Sze-
kes Feyeruárat mind néppel, mind éléssel. De az Feyeruáriac igen ne-
hezen boczáta őket be. Mert irtóznac vala az nagy hadi kölczég
től. Végre még is vőnece à Király hadából öt száz embert. Azonköz-
be el iuta Maximilian az ő sereguel Feyeruár allà. Es miért hogy
hallotta

hallotta volna, hogy keves nép volna benne, mindiárást ostromhoz későle. Láslo Király meg fűzetuén à fekete sereget, mindiárást Feyeruár felé indita ást, és ő maga is az ő seregével utánoc i-gérkezéc. Mert ez vala sándékia, Hogy meg akarnà vtközni Ma-ximiliannal az országac birodalma ért. Mikoron Láslo Király im-már táborban volna Szekes Feyeruár elöt à mezön, még el nem ér-közet vala oda à fekete sereg, mellyben nyóltz ezere valánac. Ba-thori Istuán, és Kiniszi Pál nem merénc à kő fal közet maradni, Hanem ki iouénc, és előster Tatára, annac utánna onnét Budára iouénc.

Azonközbe Maximilian Király az Suabokat inditá ostromnac, szabad nyereségre. Mikoró az Suaboc be rohantanac volna az Hoffstadban, erősen viuánac az hadakozóckal, kic à körítet városból ki iötenec vala. De miért hogy az hoszsu kopiássoc elöl valánac, kic etsetet csináltac vala az kopiákból, azzoc meget az lőuóc erő-sen lőuic vala az városbelieket, Czac hammar be kergetéc őket az városba. Es à Suaboc utánoc sietuén, vgyan elegy borulánac be à kapuba. Annac utánna az lőuéc az ároc hátról, mind el kergetéc az lőuéc fel à polgárokat à körítéstől, Es az Lantzoc ostromlani kezdéc à kapu melet valo bastyát, és à kopiakon fel hagánac rea. Es ezec mindiárt fel vágác à kaput, és à fegyueresec mindiárt be tudulánac az városba, és öklelni és vágni kezdéc à polgárokat à bélez után mind à piatzic. A templom elöt egybe gyúltenc vala foc papoc, kic erőssen vinac vala: de mind le vágác őket. Annac utánna à sákmánra esénc, és meg dulác mind az egész váraft. Az Egyházakat is mind meg dultác volna: de Maximilian erőssen meg tiltotta vala, mind az egyházakat, mind az aszfonyiállatokat, és vgy hagyánac békét azzoknac.

Másod napon Maximilian Király be méne az városban nagy seregével. Vele menénc be együt az Magyarai wrac közzül à Szekelly Iacob, Szets Miklós, Kaniszi Láslo, és egyéb wrac is, kic elhattác vala az Láslo Királyt. Es mikor látot volna berénsterte e-nyi hólt testeket, igen kezdé rayta bánkodni. Es meg hadiá, hogy mindiárást eltemetnéc à hólt testeket. Es à nagy toronyból hozà küldé Domonkos Prępost köuetekeket, és kegyelmet kére magánac és az egyház marhánac. Mert à nagy egyházi toronyba szálladot vala be vele. Es Maximilian meg kegyelmeze neki. Es ki ioue hoz-ta à toronyból. De keves vdo mulua mindé marhaiától meg fosz-ta őtet az Maximilian Király, és à Prępostfágot is él véuéc tölle. Az ő házát is mind meg keresteté. Es à pintzében egy reytac bóldban találá harmintz hat ezer arany forintot: ezeket is mind el véuéc töl-

SzekesFe-
yeruár
meg veszi
Maximili-
án.

Maximili-
an be me-
gyen Szek-
es Feiera-
várba.

Domonkos
Prępost.

le. A több marhai mind kapsiba iutánac à Suaboknac.

Nyólzad napon fel kiáltatà Maximilian Czáfár, hogy à polgá-
 roc minnyáian haza iónénec. Minden kegyelmességét akarna hoz
 záioc meg mutatni, és az váraft az előbeli állapotra hozni. Es ha-
 za ióuénec à polgároc. Ecképpen vesze Szeke Feyeruár, szent Mihály
 hauánac tizennyóltzadic napián, mikoron irnánac 1. 4. 90. Es à
 Magyaroc igen bánkodánac az Feyeruárnac el veszésen. Mert lát-
 tyác vala ebből, hogy az Mátyás Királyal minden diadalmos se-
 renczetic el temetteret vólna. Főképpen ezen bánkodnac vala, ho-
 gy vgyan à Magyar wrac, az ő pártoláfflockal okot adtanac vólna
 erre. Mert à Németec annékül ném mertenec vólna soha be ióni
 az országba. Mikoron Maximilian meg vötte vólna Szeke Feyer-
 uarat, mindiárt Budára kezdé vgyeközni. De támadás lön az ő ha-
 dába, és az hadakozóc nem akaránac vele menni. Ha akoron he-
 uenében oda ment vólna, A meg rómúlt és pusztá váraft hammar
 meg vehette vólna: Abból annac vtánna könnyen az egész Király-
 ságot el foglalhatta vólna. Méglen ezokaért le czendésithete min-
 den felől à sereget, egy nyihány nap tellyéc abba. Addig Lásflo Ki-
 rály be boczátà Budába Báthori Istuánt, és Kinifsi Pált néppel, ho-
 gy meg erősténéc az váraft, és az várat.

Mivel ve-
 set réktől
 fogva Ma-
 gyarország

Báthori és
 Kinifsi meg
 erőstíté Bu-
 dát.

Azonközbe el fogya az Maximilian Királynac pénze. Az Lan-
 tzac kedig semmit nem akaránac műuelni, Hanéha à Czáfár meg
 fúzetne őket. Követeket boczátà ezokaért à Sigmond Peczzi pú-
 spekhöz, és kérete ást, hogy el haiolna Lásflo Királytól, és ő mellé
 állana. Es igére neki à Zaltzburgi púspekséget, és nagy ióságokat
 ot fen Német országban. E meletkölczen kére tölle harmintz két
 ezer arany forintot, és adós leuclet küldé neki. De à púspec, mint
 ebes ember, keréc válaft ada neki, monduán: lámbornac czac egy
 hite vagyon. Meg esküttem Lásflo Királynac, est è hitet meg nem
 sekkhetem. Ha az hatalmas Czáfár reám akar erőssedni azért, In-
 káb fél felé akaroc állani, és egyet sem akaroc solgálni. Hogy ke-
 dig sómát kér töllem kölczen, Én nállam olyan somma ninczen.
 De à mi vagyon is, Ollyan haboruba búkfég magamnac is, az én
 óltalmazásomra, és az én allattam valoknac meg óltalmazására.

Sigmond
 Púspecnek
 böcz jéle-
 teti.

Azonközbe meg hozác Maximiliannac à hirt, hogy Báthori I-
 stuán, és Kinifsi Pál meg erőstítettéc vólna Budát, mind néppel, mid
 éléssel, Es hogy Lásflo Király is Posomból allà indult vólna Budá-
 ra. Es Maximilian meg indita az ő sereget Szeke Feyeruárról, és
 Vesprim allà méne, Es egy részét à seregnec boczátà Pál kastély al-
 lá, és keucs nap mulua meg véuéc ást. Onnet el indulla Bets felé.
 Es az vto egy nyihányat fel akasztá egynyihányat az Suab Had-
 nagyoc

Maximili-
 an kegyet-

nagyoc közzül, kic fűzetés nélkül nem akartana cvala hadakozni Betsben is annac vtánna egynyihánynac feiét vétete. Az Lantzoc közzül is fokat iszonyu halalockal ölete meg, A többit kedig pi-rongatásockal elvzete Bets országból. A töb részeit à feregnec bo-czáta Todt országba, Somogyfágbá, és Veszprim környül telelni.

lenkódica
Hadnagios
ellen.

Mikoron Láslo Király allà iöue Pofomból, elő talála Beatrix Királyné aszonyt Estergomon alól. Es minac vtánna kösönt vol-na neki, allà iöue Budára. Es noha bánvéka vala, hogy Szekes Fe-yeruárra akarna menni : De mind az által el halásta ast, és méne az öczére, az Albirt Hertzegre, ki Kassát meg bánotta vala, és na-gy pusztaságot műuel vala à fel földén, Láslo Király mellé iuta Ba-lint, az wy Váradí púipec, sűep seregel. Es nagy somma pénst ada à Királynac kölczén. Eucl halála meg neki à púspekséget. A töb w-rakat is mind fel hirdete. Es à kemény telbe el indítà seregét Kassa felé. Egerről boczáta folyo köuetet, ki bűstatna à Kassaiakat. Oda iuta mellé az Hunyadi Iános is. Azonközbe el iuta à hír, Hogy à Törökcc el vettéc volna két béstyáiát Nandorfeieruárnac, Es hogy keucs héia vólt, hogy nem vettéc Nandor varast is. Esmet, Hogy Illiriai Ban tántoritásban vólna. Esmet, Hogy Zagráb à Néme-tekhöz haylot vólna, Es hogy meg vettéc vólna az Osuald púspek-nec két várát. Esmet, Hogy az Aurantai Piryal, à Keresztes wrac-kal, és à Kis Horuáttal Maximilianhoz haylottanac vólna, egyeb nagy wrackal, és hogy azzoc meg dulnac mind az egész tarto-mánt, Várasokat is meg vettéc vólna.

Láslo Ki.
megyen az
öczére.

Gonosz bi-
ra.

Hogy Láslo Király immár sűinte indulo felbe vólna, el iuta à Láslo Király mellé à Szapolyiai Istuán, sűep louag sereggel, és ötet fél ezer válagatot gyalagockal. Hogy hallà Láslo Király, hogy hogy iönc, ki méne Egerből eleybe, es igen sűep kösénéssel foga-dà az Szapolyai Istuánt. Es Szapolyai Istuán le akara bánlani à ló-ról, à Király tűstésege ért : De à Király nem engede semmiképpen. Es iobiát foguán neki, meg ölelgete ötet, és be viúé vele az váras-ba. Annac vtánna vgy kezde sűetni Kassa felé vagy tizenhat ezer emberrel.

Szapolyai
Istuan id
Láslo Ki-
rály mellé.

Hogy meg hozác Albirt Hertzegnec, Hogy Láslo Király, à bátya, ielen vólna, Mindiárt sűembe bánla vele. Előster, egynyí-hány napic mind békeséget iáranac közetec : de mind heyába. Mert à Lengyelec estt mondiac vala, Hogy az Albirt Hertzeg igaz ok-ból indította vólna az ő hadát Láslo Király ellen : Ezokaért Láslo Király tartoznéc az hadi kölczégel neki. A Magyaroc kedig tagadiac vala estt, Es az országbeli kár ért nagy sommát kérnec va-la az Albirt Hertzegtől. Vala kedig ackoron felette igen nagy

Sömbe bán
Láslo Ki.
az öczéuel

hó, és igen fergetes és hideg vödő, hogy senki annac előtte kegyet-
lemb vödöt nem látot vala. Soc emberek és barmoc meg halánac hi-
deggel. Éyel kedig olly nagy hideg sél támadot vala, hogy mayd
mind à két tábor el veset vala belő. A sél mind le dőte à sátorokat,
Ezokaért meg izenéc à Magyaroc à Lengyeleknek az vtközetet.
Es minnyáian kéfűlnec vala másod napra.

A Kassiac
megdulyac
az Albirt
Hertzeget
borát.

Másod napon à két sereg sőmbe álla, Es I láfő Király sēp be-
sēddel inte à Magyarokat az viadalra. Est műuele az Albirt Her-
tzeg is. Es à Magyaroc indulot trombitalánac és dobolánac, és ki
kezdéc az álgyukat sítni az Lengyelekre. De Albirt Hertzeg nem
siete az vtközetre. Mert à Kassiac ki vtténec az várasból, és fel
gyuytác az Albirt Hertzeg táborát, és le vágác mind à táborbeli-
eket, és le vonác à tizenkét tornyot, mellyeket épütettenec vala à
Lengyelec az váras ellen. Az álgyukat is mind el kezdéc haytani.
Az laksit Tatárt is le ökleltéc vala à loról, ki ieles vitéz vala. Látuán
est az Albirt Hertzeg, alláb kezdé à dolgot hadni, és békeségrő
kezdé gondolkodni. Es mindiárt egy nyilban tön egy leueletskét,
és egy gyermektől küldé ašt Láső Királynac, és kiuána tölle, ho-
gy sőmbe lehetne vele.

Egybe be-
kélne az
attyasiac.

Láső Király örüle az őcze kiuánfagánac. Es mindiárt sätort
vonatà fel à két sereg közet, és abban gyülénec egybe mind két
felől. Es Albirt előser sälla le à lóról, és tisttéséget tön à bátyánac.
Láső Király is kezét nyuyta neki. Es Láső Király dorgálni kezdé
az őczét. Az őcze is meg kezdé magát menteni. Végre egybe bé-
kélénec egy mással, Ecképpen: Hogy innét toua semmi sava ne
lönne az Albirt Hertzegnek Magyar orsághoz. Láső Király ke-
dig adna egy nyihány várašt neki Slesziaba, és Moruába, és minden
estendőben három ezer arany forintot. Es az wrac mind két felől
meg erőltéc à békeséget közetec. Es mikoron ki menénec à sátor-
ból, Láső Király melet bal felől iöue ki az Albirt Hertzeg, és bal
kezéuel fokta vala az őcze iobiát. Látuán est mind à két seregec,
nagy örömmel fel kiáltánac, és iö serenczet kiuánnac vala mind à
kettőnek. A seregec is sēpen meg kőuetic vala egymást, és kőtést
tesnec vala egymással. Lön kedig ez Bodog asson hauánac huson
kettődic napián.

Albirt Her-
tzeg elme-
gen.

Es Láső Király nagy és drága aiándékokkal meg aiándékozà
az őczét, Es mellé adà à Salemberget, az Czeh orsági Secretariust,
Hogy az belé iktetne az Albirt Hertzeget az várasokba Slesziaban,
és Moruában. Es az Albirt Hertzeg menten mēne. De ašt mond-
iác, hogy nem mehetet el à nagy hótól. A sēgény sēg ezokaért lá-
pátockal hantác à hauat ki az vtabból, és vgy tisttítottac mind az
vtat Kaf-

vtat Kassától fogva Eperiesic. Láslo Király kedig be mène Kassába, Es ot az egész kösség elöt dicziri vala az Kassaioknac álhataros vól tokat, embersegeket, és vitez vóltoakat. Es meg aiándékoza az vá-
 rast lép iószágokkal, és nemes neuel, Soc szabadságokat is ada nekic,
 és mindenben meg mutatà à Király hozzáioc az ő hálaado vóltát.

Láslo Ki.
 meg aián-
 dékoza à
 Kassaiakat

Mikoron az Albirt Hertzeg az határba iutot vólna, Elfoglala Sároft, Eperiesit, és Cebent, méglen Láslo Király meg adna neki az
 ígérertet. Egy Kastélyban is valánac még vagy két ezer Lengyelec.
 Eze nem gondolánac semmi békefsséggel, Hanem predálnac vala
 berinverte, és el haytác à Kassaiaknac barmokat.

Albirt Ki.
 még is ci
 gánkodic

A Király is meg engette vala à fekete seregnec, hogy táborba
 lehetnénc Eger közet, és Vátz közet: de à föld fúzetést meg tr-
 gatta vala töllec. Eze is nagy latorfágokat kezdénc műuelni.
 Mert minden felé kabdosnac vala, és erőuel el vesic vala az élést, és
 nagy kóborlásra adac magokat, és minden felé dulnac vala. Egyeb
 ísszonyufágokat is kezdénc à segény nép közet czeleködni. Ab-
 ból kedig nagy drágalág kezdé lónni mind à környékbe, Dögha-
 lál is támada miatoc. Ez is lón, Hogy à Ferrariai Hercules Her-
 tzeg köueteket boczátà, kic berenczeltetnénc à Láslo Királyt à Ma-
 gyari Királyi méltóságba: De eze Todt országba ióuén, à Néme-
 tektől el nem ióheténc, Hanem visssa kellettéc menniec. A Des-
 pot is, és à Kis Horuát, wy dolgokat inditottanac vala az Alföldé.
 Hamburg vár is Maximilianhoz haylot vala.

A fekete se-
 reg lator-
 kodic.

A Sçkes Feieruárnac meg vétele vtán Maximilian Király mind
 Betsbe lón, és minden felé pénst vadássa. De az atyától, Frideric
 Czafártól egy pénst sem kérhete. Mert nem akara az atya, hogy
 véghetetlen hadat kezdene à Magyarokkal.

Azonközbe haza iuta Láslo Király Budára. De nem lón sem-
 mi nyugodalma à soc wy hirec, és gonosb dolgoc ért. Egybe hiuatà
 ezokaért mind à tanácsot, Es ot tanátskozánac, mint kelene az Al-
 földén az wy dolgokat le czendebiteni, és az el veset ióságokat
 visssa vónni: De nem lón à pénz: Mert à Királynac nem vala semmi
 pénze. Es à fekete sereg nem műuel vala semmit pénznélkül. Ol-
 lyan módot szabánac ezokaért à dologhoz. Hogy Kinisi Pál el
 menne à Király sereguel az Alföldre, és à kic nem akarnánac meg
 hódolni, azzokat kénberitene haddal az engedelemre. Es minden
 képpen látna, hogy mentől hammaráb lehetne, hozna à sereget
 visssa, és állaná meg Sçkes Feieruárat. A pénzről kedig est vége-
 zéc, Hogy fietnénc be hozni mind az ország ióuedelmét: Es ha
 elég nem lónne, Tehát zálagba vetnénc egy nyihany váraft, à Ki-
 rály várafi közzül, és vgy tónnénc beret à pénznec.

Láslo Ki.
 haza ió.

A tanáts-
 nac végezé-
 se.

Még eze

LÁSZLO KIRÁLYNAC

Még ezec mind meg lőnnénc, à Király fel méne Viffegradba, Es paranczola à fekete seregnec, hogy mindiárt által költeznénc à Dunán, és mennénc Sčekes Feyeruár allà. Es meg igére nekic à földot, negyuen het ezer arany forintot. Es mindiárt által költeznénc à Dunán, és menni kezdénc. De az vton menuén, nagy dulsagot műuelnec vala, mind két felől, és è melet nagy iſſonyu latofagokat: Mert láttyác vala, Hogy à Király nem lehetne ő nálla nélkül.

Beatrix Királyné aſſony nyugodatlan.

Láslo Királyban lea Beatrixal.

Ez melet más nyauallya is vala. Mert az Beatrix Királyné aſſony ſinetlen vzi vala az ő házaſágát, Miért hogy immár le czendebült vólna à had Láslo Király közet, és az Albirt Hertzec közet. Es az wrac félnece vala, Hogy ha Láslo Király el ne venne őtet, Hogy mindiárt Maximilianhoz kezdene haylani. Az ő eſtekléléből annac vtánna ſockal gonofb kezdene lőnni à dolog. Miért hogy igen kazdag is vala az aſſony. Az wrac tanáczából ezokaért Láslo Király Eſtergomba méne, és be tere Beatrix Királyné Aſſionhoz, Es ſép ſoual kezdte őtet fogdosni és vigafaltani. Eſt is monda neki, Hogy czac egy keucs vdeig lőnne veſteg méglen az Alföldi es à Sčekes Feyeruári hadat véghöz vihetné: Annac vtánna à menyekező dolgát akarna elő venni. Es Beatrix Királyné aſſony nagyon meg aiándékozà à Láslo Királyt. Es vgy ioue el tőlle, és alla ioue Budára.

Es à Tanács végeze eſt Budán, Hogy Báthori Iſtuán lőnne fő Hadnagy ez hadban Sčekes Feyeruár allat. El inditác ezokaért mind à ſekereket, mind az álgyukat, és mind az hadi ſerſámoikat Sčekes Feyeruár allà. Lőn kedig ez, hogy Báthori ki méne Budarol Banhidára az sereget monſtrálni, ſént luán hauánac öttedic napian. Másod napon à sereget el rendeluen Sčekes Feyeruár allà méne, és táborba ſálità à népet Feieruár allat, Buda felé valo réſére, Vára kedig, Hogy Kinifſi Pál az Alföldről, és meg ſállana az váraſt más felől.

Hunyadi János vitatoya Zagrábot.

Az Hunyadi Iános kedig, à Király akarattyából, à máſic hólnapban allà ment vala, Hogy viſſa venne egynyihány kaſtélyokat, mellyeket az ellenség el foglalt vala tőlle. A tőbi közet kedig vitatni kezdte à kaſtélyt, mellyet à Németec épütörtec vala à Zagrábi egyházból, mellyben vagy hat ezer emberec valánac, kic nagy kárt teſnec vala, és fel tarttyác vala minden felől az éléſt. A Németec erőſen vinac vala à kaſtélyból, ez reménſég allat, Hogy à Sčekely lacab meg kezdene őket ſegiteni. El ioue Sčekely lacab, nem ſoc nap mulua. Hunyadi Iános

ſömbe

őmbe állá vele, és meg vtközéc vele, és diadalmos lön ellenc. ¶ Hunyadi
Iános dia-
dalmos Szé-
kely Iacob
ellen.
Annac vtánna nagyobbban kezde vitatni az kastelyt, Es meg tölte-
te az árkot, és által menuén, erőfen kezde à körítését ostromlani.
Meg iyedénc à Németec, és meg adác az várat. Es mind el bo-
czáta őket minden marháiockal az várból.

Kinisi Pál is az Alfölden le czendébite az wrakat, és az Colo-
czai Ersektől melleie véuén ezer louagot, és egyébűn is meg
šaporituán à sereget, ő is fel iöue Szekes Feyeruár allà, és más felől
meg šála az várašt. Czac harmad nappal az elöt iöt vala Láslo Ki-
rály is à táborba. Vgyan azon napon iöue oda à Szapolyai Istuán
is šép néppel, három šáz fegyueressel, két šáz Hušarral, és ezer
gyaloggal. Az Orban Ersec is oda iöue het šáz loual: és mind az e-
gyéb wrac, az ő miuóltoc šerént, Hogy lön à Király vagy 40000
emberrel. Es vgy kezde Bathori Istuán vitatni minden felől az vá-
rašt. Az Maximiliá népe is vitézzül meg óltalmazác vala az várašt.

Végre mikoron annyira šoritottác volna őket, és à körítéséc le-
dötue állanánac šoc helyen, šót adánac ki az várasból, és kiuánac Szekes Fei-
yeruáriac
meg adiac
magokat.
ešt, hogy šólhatnánac Bathori Istuánnal, és Szapolyai Istuánnal. A-
zonközbe iöuénc à köuetec is Vesprimből, és azzoc is tractálni
kezdeñec à Királyal, az várnac fel adása felől. Addic Kinisi Pál
el viue az ő seregénc egy réšét, és višša véué Vasson várašt, mel-
lyet à Németec el foglaltac vala. Az Thamás, à Györi púšpec,
višša véué Sabariát is, és az várbeli Németec közzül küldc fogua
à Király táborába vagy hetuen nyóltzat.

Azonközbe, Mikoron à Törökec meg ertöttéc vólna, hogy az ATörökec
eröšsen rá-
bolnac.
Al földi Bán, Kinisi Pál hon nem vólna: Mindiárašt fel ſieténc,
és mind šéllel rablánac, és égeténc Magyar oršágban, és fel iutá-
nac mayd mind Váradic, Es nagy predat haytánac el. Annac v-
tánna ešmet fel iöuénc, és mind el rablác Magyar oršágot mind
Themesuárig. Az Bathori Istuán várašt mind el rablác, és mind
el égetéc. Horuát oršágban is be šáguldánac, és ot is nagy rab-
lášt müuelénc. Ot el fogác az Florentziai áros népeket is, és na-
gy predauál haza menénc.

Azonközbe meg betegüle Láslo Király Feier vár allat. Mert Meg bete-
güle Láslo
Király.
à hideg kezde őtet lelñi, és az vérhas iuta rea. Azonközbe à Né-
metec fel adác az Szekes Feier várat, Ollyan okockal, hogy šaba-
don el boczátanác őket minden marháiockal, és harmincz hat še-
kereckel, hogy azzockal haza mehetnénc Bets oršágba. Innét ke-
dig ešt adác eleykbe: Hogy az Egyház marhákhöz ne nyulnánac.
Az aššonyállatknac béket hadnánac, és egy foglyot se vinnénc
el. Es ecképpé el ereštéc őket. Es így körüle Szekes Feier vár ešmet
Láslo Ki-

Láslo Király kezébe, sient Iacob hauánac tizen kilentzedic napián.

Bánatos bi
766.

Azonközbe nagy soc bánatos dolgoc támadánac. Az fekete seregbeliec támadált ákaránac tönni, és nem akaránac az Báthori Istuánac, az Hadnagynac engedni, Hanem ha mindiárást meg fúzetnéc őket. A Lengyelec is meg bontác à frigyert, és meg síalac Sopronyt, miért hogy Láslo Király nem adta volna neki à meg igért három ezer aranyat. A Crackai egbe nézőc is meg ielöntöt-téc vala az Albirt Hertzegnec, Hogy Láslo Király nem lönne hoß sü életű. Ezokaért akara est, hogy ben vólnánac az ő körmei Magyar országba, Ha az bátyánac halála történyéc.

Kasimir
Lengyel Ki.

Mikoron Kasimir, à Lengyel Király, meg hallotta volna az fiánac, Láslo Királynac betegségét, mindiárt köuertet boczátà hoz-zà, és kérete atra, hogy gyöngében czeleködnéc az öczuel, az Albirt Hertzeggel, Es inkább engedne Magyar országot az öczé-nec, hogy nem mint vdegenec. De mikoron esmet meg hallotta volna, hogy meg gyógyult volna, Mindiárt más köuertet boczát-tà, ki az Magyaroknac est mondana : Hogy semmit ne tartaná-nac az Albirt Hertzegtől, miért hogy hadot inditot volna az vé-gekben. Mert iffiu és furcza volna : és estekelei is vólnánac hoz-za : Annac felette, A bátyánac betegségétől is tartot volna &c. De mind azon által az Albirt Hertzeg napról napra mind kezéib kez-de iutni Kassához. Mert Lindenburgumot síallotta vala meg.

Hogy à Király est meg értötte volna, Mindiárást oda boczát-tà az Eßtergomi Erseket az Hypolitus Púspeket, az louagoknac seregéuel. Ez oda iutván, el vze mind az ellenségeket, és el fog-lalà mind az három vég váraßt, Es nagy kárt tön mind az vidég-ben. Es miért hogy Láslo Király síorgalmatos lön Kassa felől, oda boczátà az Domonkos Feyeruári Prepostot, és az Palotzi Nador Ispánt, hogy azzoc meg erősitenéc őket, Es onnét elmennénec az Kasimir Lengyel Királyhoz, Hogy annac panan síolkodnánac, az Albirt Hertzegnec nagy történytelenége felől. Eze elmenuén, e-lőßer síombe lönec az Albirt Hertzeggel az hegyec allat. Es vele síombelöuén, síép befédde síóllánac neki, és mayd meg dorgálac arról, hogy esmet hadot inditot volna, minden oknélkül, à bátya ellen. Az Hertzeg Albirt felele : Hogy elég volna neki, hogy à bátya meg gyógyult. Annac vtánna nem akarna semmi hadat indítani.

Láslo Ki.
köuereket
boczát Al-
birt Her-
szeghöz.

A köuete
Kasimir Ki-
rályhoz mē
nec.

Ez vala síval à köuete el menénec, Es ötöd napra Crackoba iouénec, Es meg mondác Kasimir Királynac, Minemű pußtafágot czelekedet volna Albirt Hertzec, à fia Magyar országban. Es à Láslo Király neuéuel erősen könyörgénec neki, Hogy meg enyhítene à fi-

tene à fiát ezekről. Kasimir felele: Hogy felette igen bána, hogy hallana ezeket az ő fia, Albirt Hertzec felől. Es á köüeteknec halottára mindiárt paranczola, Hogy el menne à köüet, és meg hadna neki, Hogy mindiárt visssa teritene az ő seregét: Ha est nem műuelne, egy pénst sem akarna neki adni touáb az hadra. Es vgy iöue visssa à Lengyelecken Lengyel országba: de nagy dulással.

Azonközbe Láslo Kiraly visssaiöue Budára. Es oda iöüenec hozzá à köüetec Lengyel országból. Mihelyt Budára iöue, elhozác neki à hirt, hogy à Törökec meg šalattanac volna Sabatzot. Es kére Láslo Király az Lörintz Hertzegét, Hogy allà menne à sereggel, az Alföldnec óltalmára. Az Orban Erseket kedig adà à Sza polyai Istuán mellé, hogy azzoc à fel földre mennénec, és meg óltalmaznác ast à Lengyelec ellen.

Vgyan azon hólnapban végeze à tanáczokkal, Hogy minden módon érötte akarna lönni, mint békeséget böreßhetne Maximiliannal. Köüeteket boczáta ezokaért Maximilianhoz, Thamaß, az Györi püspöket, Báthori Istuánt, és Baumkircher lánost, az Cseh országi Cancellariust. A Német tanács Maximiliannal el benuetheten dolgokat kiuánnac vala. A Magyaroc semmiképpen nem akaránac nekic engedni. Es ecképpen soc vdeig vesédénec egymással.

Láslo Ki.
békeségre
ügyeközis

Azonközbe nagy soc gonosb hireket hozánac. Tudnia illic, hogy Albirt Hertzec visssa tert volna, és meg akarnà Kassát szállani. Es hogy az iffiac, à Priniac vakmerő bátorságból ellene támadtanac volna, és az hartzban mind el vesztenec volna. Esmet, Hogy Kornamburgum melet, à Kastélyt, mellyet az Magyaroc à Duna parton meg épütetec vala, Hogy à Dunát meg örüznéc abból, à Németec fel gyuytottác volna, és à Magyarokat mind egyic le váktanac volna. Esmet, Hogy Kinisfi Palt igen meg borítottác volna az Alfölden à Törökec, és hogy igen nagy kárt tönnénec. Esmet, Hogy az Albirt Hertzec nem czac Kassát meg šalotta, Ha nem à fel földet mind el dullya, és hogy többet két ezer hordobornál immár el küldet volna Lengyel országbán. Esmet, Hogy à Suaboc, az Maximilian solgai nagy predát haytottác ki Moruából, Es immár által költesztenec volna à Dunán, hogy Nagyßombator meg akarnác szállani.

Gonosb hie
rec.

Mind ezeket meg haluán à köüetec, el iyedénec, és félni kezdenec, Hogy nagyob veszedelmec támadandóc vólnánac ennec v-tánna az egyenetlenségéből, mint annac elötte lötténec vala, Ezokaért iobban kezdenec à békeség börzeshöz gondolni. Végre igy békélénec meg egymással: Hogy à kötés helyen maradna, mellyet Mátyás Király tot vala az Frideric Czaßárral: Tudnia illic,

A köüetec
békeséget
börzencec.

k

Hogy ha

L A S Z L O K I R A L Y N A C

Hogy ha Láslo Kiraly magtalan meg halna, Tehát à Magyar Királyság sállyon Maximilianra, à Frideric Czafár fiára. E mellett, Hogy az orsfagnac Titulussauval mind à két Király éllyen. Esmet, Hogy Láslo Király füzefen Maximiliannac az õ hadi kölczégben szaz ezer arany forintot. Esmet, Hogy à fő tífteket, à Corona örüzést, az Nador Ispanfagot Láslo Király el ne adhasa senkinec, az Maximilian Király nélkül, Es hogy ezec mind à két Királynac hitefec legyenec. Esmet, Hogy egyic à másikat meg segitie à búkfégnecc vdeien, és egyenlõ képpen tarczác egyic à másiknac barátit, Auagy ellenségit. Esmet, Hogy mind az wrac, púspekec, Ersekec, Tíftebeli férfiac, à kőuetec is, Az Várasoc, és az egész Nemeség ielen legyenec az Láslo Királynál, és vele egyetembe meg esküdienec, Hogy ez kőttésnec izeit, auagy cickelit, mostan és iouendõre meg akariác tartani, Ielen léuén az Maximilian kőueteknec is.

Láslo Ki.
Budán gyű
léjt tart.

Mikoron à Kőuetec visfva iõttenecc vólna Budára, Láslo Király allà iõue, és mind az egész Tanáczal az vár cleybe iõue, holot az gyűlés vala: Es Czeh nyeluen sállya mind az egész kősségnecc és az wraknac, Es az Váradit púspecc lön õ tolmácza, Es soc bešbeddel sámlála az orsfagnac cleybe, à nagy károkat, és vesbedelmekeket, mellyec az elõt valo vðõkben támadtanac vólna az egyenetlenfégbõl, melly vólt õ kőzete, Frideric Czafár és Maximilian Király kőzet. Annac vtánna arra sállya bešbeduel, Hogy egyeb nem lehetne benne, Hanem békeséget kellene à Királyockal sörzeni. Vgy kezde annac vtánna õket kérni, Hogy orsfagul vidám sáuel állanánac minnyáian à békeség mellé. Es mindiárt visfva méne az attyácka az várba.

Az Orsfág
megellenzi
à kőttésnec
Cickelit.

Mikoron Láslo Király visfva ment vólna az várba, Fel kele Báthori Istuán à tób kőuetekkel, és Magyaról kezdénecc mondani, Mint iártanac vólna à kőuetésnecben. Es mikoron az orsfagnac vesbedõ állapottyát mind rendel elõ sámláltanac vólna, Vgy mondanac, Hogy kénvritésbõl kellett à Királynac békeséget Maximiliannal sörzeni, és mayd nehez izeket auagy cickeleket fel venni. Es rendel el oluassac à békeségnecc cickelit az orsfág elõt. Hogy az orsfág meg hallà à Cickeleket: Minnyáian fel zõndülénecc, és erősen kezdénecc kiáltani: Nem békeségnecc, Hanem rabfagnac Cickeli ezec: Es mayd egy nagy támadás leszen vala. Az Attyác, és à kőuetec egynyihány napic nem mertenecc vduarhoz menni, Hanem vgyan sereggel, Olly igen meg dúhedet vala à kősség à békeségnecc Cickeli ért. Es tanáczkodni kezde à kősség, Hogy oda akarnac hadni à Gyűlést mind Királyostól. Es éyel soc cedulákat

Szapolyai
István meg
szálya Epe
riest.

nec. Mikoron czac husod magaual elálladot volna Albirt Hertzec Eperiesbe, Másod napon vtánna méne Szapolyai István, és meg álla Eperiest. Es miért hogy el nem álladhatà onnet Albirt Hertzec, frigy szörzestre kelle magát haytani. Erte kötté kedig magát, Hogy soha nem akarna többet Magyar országba ióni hadakozni. Sároft, Cebent, Eperiest, és à töb erősségeket, mellyeket elfoglalt vala az országba, mind meg akarna erefteni, Öröcké valo barátságot akarna à Magyarokkal tartani. Szapolyai István kedig visssa ada neki mind az álgukat, A foglyokat is mind szabadon boczátà, Es szabadon boczátà ötet ki az országból.

ATörökök
meg ostrom-
lyác Saban
izot.

Hogy Láslo Király meg hallà est Budában, Igen nagy örömben lön, hogy az öcze nem veset volna oda az vtközetbe, és békéuel ment volna haza. Azonközbe el hozac à hirt Királynac, Hogy Török Czásár fel iöne, és meg akarna Nandor Feyervárat állani, melly nem czac Magyar országnac, Hanem az egész Kereszténységnek fő bástyája vala. Es à Király mindiárt Budára nagy gyűlést hirdete. Egy keues nap mulva gyűléne à Törökek Sönderő melet, és által akaranc ióni à Dunán az gyegen: De meg czalatozánac. Hogy kedig heába nem gyűtenec volna egybe, Sabatza kezdéne tartanyi. Es à Sava parttyán hadiác mind à loukat, és gyalog kezdé az várat ostromlani. De az várbelic vitezül viuánac, és meg óltalmazac az várat à Törökek ellen. Hogy látac à Törökek, hogy semmit nem tehetnéne Sabatznac, fel gyuytac az Hossfátokat, és elmenéne. De öt szazan el vesitene vala az ostromban.

Kinisi Pál
meg veri à
Törökeket

Vgyan azon vdoeben találà Kinisi Pál egy falka rablo Törökek re, és azzokat meg vere. Es egynyihányat közzülec, szép bársonyosokat küldé Kinisi Pál à Királynac. Nem mebbe Nandor Fejervárhoz veréne esmet hat szaz rablo Törökeket. Lönec kedig ezec mind, mikoron irnánac Christus wrunknac sületése vtán 1. 4. 9 2. estendöne à kezdetiben.

Az gyűlés
ellenzi az
Beatrix ha
zaságát.

Mikoron Budán à gyűlésben vólnánac, Oda iuta az Coloczai Peter Ersec, két szaz fegyveressel, és három szaz Husárokkal. Es ez à gyűlésbe el indità az Beatrix Királyné asson házaságánac dolgat. Es az egész gyűlés ellene állà ez házaságánac. Mert nem akarac, hogy est à magtalan assonyállatot el vegye: Hanem egy szép ifnu leányt, kiből örökeseket nemzene az országnac. Hogy Beatrix Királyné assony semmit nem ertheté Budáról az gyűlésből, az ő dolga felől: ki indulla Estergomból, és allà iöue ő Budába, hogy ot forgathatna az ő dolgát, Es asit végeste vala őmagába, Hogy be akarna menni à Budai várban, és ki nem akarna ióni, meg-

iőni, méglen vége lőnne az ő dolgának. Czac alig birhatác Lásflo Királyt rea, hogy egyűter hozà méne őtet látogatni. Es mikoron látna, hogy meg kezdenéc őtet czalni, meg bošonkodéc, és fel kele, és elmet višša méne Eštergomba. Annac vtánna az Attyához boczátà kőuetet, és kėreté, Hogy ő meg ertekőznéc Lásflo Királytól, Miczoda vólna šandėkia? Az Attya ezokaért, Ferdinand à Neapoli Király, Kis aššon hauába boczátà az Karafa András, egy ieles embert, kőuetšegben az Lásflo Királyhoz. A Király olyan válašt ada. Hogy az ő kőueti által, hirre adia Ferdinand Királynac, Mit végeštenec à Magyaroc az ő házašaga felé. Annac vtánna vgy boczátà Antalt, à Nitriai pűšpeket Papához, és meg hadià annac, Hogy Papától menne annac vtánna Neapolyba, az Beatrix Királyné aššony attyához.

Karafa András.

Vgyan azon vđőben višša iőue Šobor Marton, kit Lásflo Király űoc vđőuel az előt kőuetšegbe be boczátot vála Tőrőc Czárhoz. Es meg monda à Királynac és az wraknac hogy felette igen nagy kėšűlettel vólna mind vizen, mind földön. De houa akarnà menni ašt nem tudna fenki. Es hogy Tőrőc Czár nekki femmi válašt nem akart adni, méglen meg ertőtte, hogy à Király meg bėkélv vólna à Németeckel, Es hogy à Lengyel hádis leczendešűlt vólna. Ackoron olyan válašt adot vólna nekki: Hogy kėš vólna bėkešeget šörzeni à Magyarockal, Ha meg engednéc nekki, Hogy šabadon által mehetne Magyar oršágnac, egyēb oršágoknac el rablašara, Tudnia illic az Olah oršágra, Az Epidaurufokra: Es Todt oršág által az Karont oršágra, és az Noricofokra &c.

Šobor Marton.

Tőrőc Czár
šárnacválna
laša.

Haluán ešt Lásflo Király, mindiárášt elkűlde, és meg erőšite mindenkėppen az vég váarakat, mind néppel, mind élėšsel, és minden fele hadi šöršámockal, Kiuáltkėppen kėt anyiuat meg erőšite Šőrint, Sabatzot és laytzát. Feyeruárba boczátà ezer Czechet, és minden fele šűkšeges dolgokat kűlde belő. A tőb Czecket boczátà Kinifš Pál mellé az Alföldre. Annac vtánna az oršágban mindenűt šöldot kiáltatà, és hadakozo népet gyűytete. Német oršágbol is az táršaitol segitšegyet kėre. Es az tištartókat is mind haza boczátà, mindeniket az ő tartományba, Hogy erőšen vigyáznánac, és kėšűlnénec à Tőrőc ellen.

Lásflo Király.

Mikoron meg hallotta vólna Baiazetes, à Tőrőc Czár, Hogy Lásflo Király olyan vigyázásban, és anyi kėšűlettel vólna, erőšen meg haraguéc, és tėpni kezde šakálát. Es mindiárášt elboczátà à nagy népet: Hanem czac kėt Bašát hadià Sophiaba harmintz kėt ezer emberrel. Es kőueket boczátà Lásflo Királyhoz, kic frigyet

Tőrőc Czár
šár hátra
megyen.

szörzenének vele. Ő maga kedig visszamenne Constantzinápolba.

Méglen a követec vólnánac László Királnál a frigy ért, addic az egyic Basa rabbolni menne az Olahokra: de keucs risteféggel és nyereféggel menne vissza. Az másic menne az Orbonásokra. Ez is oda veste minden népét. Nyóltz ezeren fel iőuenec, és meg falác Sörin várat, De mindiárast raytoc lön Kiniszi Pál: és elbeké-
 nec a Törökec az vár alól. Vgyan ezen vđöben halla meg Ka-
 simir, az vén Lengyel Király, László Királnac az atya. Es László Király követeket boczátà az Lengyel gyűlésben, és meg ielente nekic, Hogy ő rea nézne vgyan a Királyság, miért hogy első sület vólna: De örömezt az ő törvény igazágát meg akaria engedni az ő öczének, az Albirt Hertzegnec.

Kasimir a vény Lengyel Király meghal.

A fekete fe regnec el vesze.

Meg mondám, Hogy a Király, a Czeh hadat, mellyet fekete hadnac neueznec vala, az Alföldre boczátta vala Kiniszi Pál allà, Hogy ot hadakoznánac a Törökec ellen. De ot is olly latorfágokat, dulságokat, és iszonyu fajtalanfágokat kezdének műuelni, mint sinter az elöt műueltenec vala a felső Magyar országban. Mikoron Kiniszi Pál gyakorta intötte vólna őket, Hogy hadnác el ast a lator életet, és oc engedetlenec vólnánac, Söt napról napra nagyob latorfágokra sietnénc, Kiniszi Pál ellenec támada, és a kösféget reaioc támaszta, és meg vere őket, és nagy sokat le kabalánac a parasit népec bennec: A többit kedig mezitelen el szállasza Bets ország felé.

Kiniszi Pál.

Gereb Mátyás.

Báthori István.

Ez vđöben meg vte a Guta Kiniszi Pált, az ieles vitezli fő Had nagyot. Gereb Mátyás is, Mátyás Királnac az anyáról rokona, meghala. Báthori István is, ki mind hadakozásokban, mind az egyeb dolgokban ieles és fő ember vala, szabad akaratból fel adà az Erdelyi Vaydaságot: és annac vtánna nem soc nappal meghala. A Király két Vaydát választa Erdelynec, Egyiket Losontzi Lászlót, a másikat Drágffi Birtókat. Ez vđöben a Czanádi püspec, kétségből remete Barát lön.

Az Alibec meg verenc az Erdelyből.

Vgyan ezen vđöben Karáczon felé, be szagulda az Alibec, a Töröc Czafárnac hadnagya, Erdelybe, és ötted napic rabla, és nagy predát hayta egybe. De hogy elkezde ast haytani, Rea támadánac az országbeliec, és meg veréc ötet, és meg szabaditac a predát tölle.

Frideric Cza. meghal.

Az Horuátoknac nagy veszedelme.

Ez vđöben Kis aszon hauába, hala meg az vény Frideric, a Romai Czafár, Es Maximilian, a fia, lön Czafár helylyébe.

Ez vđöben, sent Mihály hauánac kilentzedic napián, meg vere egy Basa Horuát országban a Bánt, az Frangapan wrackal, és veszenec az viadalban mayd hat ezer Horuatoc. Es a Basa el rabla Horuát

Horuát országot, és sántalan nagy rabbockal vissza mène Török országba. Nyaualyással vala akoron az Horuát országnac dolga,

Vgyan azon telbe a gyűlésben támadánac majd mind az wrac, kemény beszédeccel az Láslo Királyra, és fednec vala az ő tunyafágára, Hogy mind éltic czac hon vlné az Budai várba, és semmi hadat nem viselne, az nyomorult országnac óltalmazására. Es ezt vetic vala ortzaiára, Hogy vessten veszne naponként az ország, és igen meg tzondorlanéc minden felől, ő kedig semmit nem gondolna vele. Ha ő maga nem akarna ki menni a hadba, Tehát választana főkapitányt, kire bizna a hadakozásnac dolgát &c. Mikoron Láslo Király ezt meg hallotta volna, igen kezdé rayta bánkodni, Es mindiárt egybe hirdeté a Tanácsot. Es a Tanács előtt kezdé erőssen panaszolkodni, Hogy ő czac egy esten deig lőt volna Budán vesstec, minéc vtánna mind le czende bitötte volna az országbeli zennebonnákát. Vgy volna vgyan, Hogy a Török ellen valo hadot nem indította volna : De ez nem ő bűne volna. Mert ő az egész országbeli iouedelemből többet nem vöt volna kezébe negyuen ezer arany forintnál. Az országnac szükségait mind meg töldotta volna az Czeh országi iouedelemből. Mit tehetne ezokaért pénz nélkül? Czac bőrezenec pénst, és az hadra valo szükségeket, én örömezt megyec a hadba. Mert feiem sem drága az ország melet.

Nem loc vődöuel annac vtánna meg hazasula Maximilian, és véue az Blanka assont, az Mediolani Hertzegnec leányát.

Vgyan ez vődöben, az István Nadorlszan, arulatással véue meg az Sombos várat az Hunyadi lánostól, ki akoron Török országban vala. Mellyet igen nehezle a Király, mind az wrackal.

Vgyan ezen vődöben el véue Láslo Király a Kéntstartoságot Lukátstól, a Czanádi púspektől, mellyet keucs hiw séggel visszelt vala két estendeig: Es nagy kérelméssel biza ast a tistet Sigmondra, a Peczai Púspekre.

Vgyan ez vődöbe vendég ségbe hiva a Királyt, és az egész tanácsot, az Gereb Láslo, az Mátyás Királynac, az anyáról rokona, miért hogy Erdély Púspecké tötte vala. Es az vendéglés vtán meg aiándékoza a Királyt egy sertelen nagy aranyas kupával, és loc egyéb aiándéckockal. és ieles louockal, Hogy négy ezer forintra böczülic vala. A tanácsokat is mind meg aiándékozà.

Azonba iránac Christus wrunknac sületése vtán 1. 4. 9 4. Es vissza ioue a Nitriai Púspec Romából, és Napolyból a köuetséggel Es miért hogy a Pápa meg ódotta vala Láslo Királyt a fogadásról, mellyet töt vala az Beatrix Királyné assonnac. A Király ast

Az wrac fednec Láslo K. tunyafágára.

Láslo Kir. panaszolkodik a tanácsnac.

Sombosvár

Czerbe es sic Beatrix Királyné assonnac kéuanfága.

LÁSZLO KIRALYNAC

fogada Beatrix Királyné aßonnac, hogy huga gyanánt mind éltig akarna őtet tartani, Es hogy minden iofágát óltalma allà akarna venni: De házafágra nem vehetné őtet, miért hogy à Czeh orßágnac, és Magyar orßágnac törvénye ellen vólna.

Kinifí Pál emberfége.

Ez vðöben Kinifí Pál ieles dolgot czelekedéc, Mert melleie véué à Király ßolgait, és lön vagy tiz ezer emberrel, és Tauaßra allà méne Töröc orßág felé, Hogy el nem oluadot vólna még az gyég. Es Sanderön alól à ßoroson által boczátà három ezer embert: Ómaga kedig ot à Duna parton marada. Es meg hadià az hadakozóknac, Hogy à ßoroson által menuen el rablánac Mifiat. Átal menuén ezokaért, mind be ßaguldác az egész tartományt. Es mindiárt az Alibeknec két kastélya allà fieténc. Mert meg hallottác vala, Hogy nagy kénzcac vólnánac azzokban, és hogy az Alibeknec két fia is vólnánac azzokban, mind feleségéstől. Hertelen ezokaért meg kezdéc ostromlani az első kastélyt, olly czendefléggel, hogy hirec sem lön benne az várbelieknec. Végre hogy hir lön benne, erőssen kezdénc az Kastélybelic vini à Magyaroc ellen. De à Magyaroc le kergetéc à Töröket à körítéstől, és mindiárt dulni kezdéc à Kastélyt. Az Alibec fiai más felől ki futánac à Kastélyból, és à ßombéd Kastélyba futánac. A Magyaroc kedig mind le vágác à kastélybeli Töröket, és mind íákmánt tönec az Kastélybeli kazdagfágokban. Annac vtánna fel gyutác à kastélyt, Es mindiárást à más kastélyra fieténc, és aßt is meg véuéc, és mind el égetéc.

A Magyaroc megveßic à Kastélyt.

Kinifí Pál diadalma Alibec földe ellen.

Hogy Kinifí Pál eßt meg érté, két ezer embert boczátà segitégekre, Hogy touáb mehetnénc rabbolni, és pusztítani. Es vgy meßße rablánac és égeténc à Törökek közet. Mikoron kedig igen nagy predát gyütötténc vólna egybe, mellyec közet nagy kazdag ezüst és arany műuec valánac, Láslo Király györttyartó is valánac közetec, kicket Váradnac pusztítáfakort, Mátyás Király vðeiebe, az Alibec elhozot vala onnét, vißsa térénc, iò békeféggel, az Kinifí Pál táborába.

Másod napon el iuta az Alibec nyóltz ezer emberrel, és à Dunán tul à parton meg mutatá magát: De által nem iöyhete az vizen. Mert immár meg reppezedet vala à gyég. Es Kinifí Pál vißsa méne à néppel, Es méne Themefuárba, és ot meg oßta à predát à hadakozóc kezet. A felét à predalóknac adà: à más felét ada azzoknac, kic addic à táborban vigyáßtanac vala.

Kinifí képefen oßtá à predát.

Annac vtánna meg ielentéc Kinifí Pálnac, Hogy arultatás vólna az Nandor Feyercuárbeli Hósec közet, és hogy è ßandékba vólná-

ba vólnánac, Hogy à Töröknek akarnác az várat adni. Ezokaért mindiárt allà siete, és meg fogatà őket. Es mikoron à kénzásban meg vallottác vólna, mindiárt egy rut tömletzbe recketete őket, és ot eheszte őket. Annac vtánna mindennap egyiket ki hozatà, és nyáson meg sűtete ašt, és önni ada à többinec à tömletzbe : és vgy eméste meg őket.

*Kinist Pál
meg büntö
ti az arulo
kat.*

Annac vtánna Bőyt másodic hauában el indulla Lásflo Király Lótsbe, mind à pűspeckel és az wrackal, Hogy ot bõmbe lònne az ő atyafiaiual, és soc dolgokról tractálna vęlec. Hadia kedig helyébe Budán Raskai Balást, két pűspeckel. Az Istuán, à Seremi pűspec, nem soc nap mulua meg betegüle, Es minden mar háiát Testamentomba hagyà az egyházaknac, és à fęegényeknec. Nem soc vđõ mulua ő helyébe válaštà à Kiraly az Domonkošt, à Feyeruári Prepostot.

Mikoron Lásflo Király Kassára iutat vólna, ot az wrac mind hozà iõuénec, Es à Király ot mulatà egy kis vđeig. Hogy annac vtánna hallotta vólna, hogy Albirt, à Lengyel, az ő tób õczeiuel az határba vólna, ő is ki indulla Kassából, és Lóczóre tartà. De az Nadorlspan, Szapolyai Istuán, vendégfęegbe hiua à Királyt Sáros várába : Annac vtánna Szepes varában is, es igen iól tartà ot õtet. Mikoron az vtán Lótsbe iõt vólna, mind ebben vala à Király bõrgalmatos, Hogy nagy tíftefęeggel oda fogathatna õczeit, és suogorát, az Brandenburgi Hertzeget, és iól tarthatnà őket : Mert soc vđõtõl fogua nem látta vala őket.

*Lásflo Ki.
Kassán mu
lat.*

Ehõz kedig igen iõ segítfęegül neki lòn à Szapolyai Istuán, az Nadorlspan. Mert ez nagy bęeretettel vala à Királyhoz, Es nem czac az vtban vendęgle à Királyt, Hanem Lótsbe is küldę neki két báz hordo bort, és nagy soc hálakat, õkrõket, boriukat, soc árpát és zabot, és minden fęele élęst. Az wraknac is küldę aiandokon báz hordo bort, soc árpát, zabot, barmokat, és soc fęele élęst, mind az Magyaroknac, és mind à Czeheknek. Es õmaga is oda iuta Lótsbe, és nagy tíftefęeggel fogadác õtet oda minnyáian. Es à Király bálást bõrzete mind az Lengyeleknek, és à báláffokat meg ékesíteté, mind bęép ágyackal, lepleckel, pohár bęeckel. Minden bálásra Sáffárt rendele, Es à konyhákat az várasnac piatzára. Es mindenben vgy kębüle, hogy az õczeit, és à Német wrakat, minden tíftefęeggel fogadharna.

*Szapolyai
Istuán na
gy bęerete
tel vagyon
à Királyhoz*

Mikoron kedig à hir iuta, hogy immár el akaránac iõni, Elkęredzęc Szapolyai Istuán, à Nadorlspan, az Lásflo Királytól. Mert tart vala az Albert Lengyel Királytól, kit meg vert vala mindea hadáual nem soc vđõuel az elõt, Es miért hogy mind elfoglalta

*Szapolyai
Istuán elta
karofic.*

LASZLO KIRALYNAC

el foglalta vala az Hunyadi erősségeket: és el méne Lótsból. Mikoron a nép el iót volna, meg mondác a Királynac, hogy igen szép fegyveres sereggel iónénc a Lengyelec. A Király aſt végeze az wrackal, hogy ő minden ékeſſéggel, de minden fegyver nélkül eleykbe akarnánac menni. Ezokaért vgy méne a Király, mind a Púſpekeckel, mind az wrackal az Albirt Király eleybe. Hogy a hegyen allà kezdé ſállani az Albirt Király, és előtte iő vala egy nagy sereg, a közepin kedig őmaga iőy vala a seregec közet, olly nagy öröme lön az Láſlo Királynacrayta, hogy tizenkettőt magáual fel vte, elől el ſiete, és a sereg melet fel ſiete, és oldalul be méne az attyafiai mellé véletlen. Hogy köſſene nekc, minnyáian le ſeckelénec a louakrol, és meg előlgetéc őtet, és ingyen ſem ſólhatánac egymással a nagy örömbeli ſírás miat.

Szömbeleſ
nec a Kirá
lyoc egymá
ſſal.

Azonközbe kiáltani kezdénec a seregec két felől, és a Királyoknac, és az orſágoknac az Iſtentől kiuánnac vala minden iő ſerenczeieket. Es mikoron az attyafiai immár nagy ideſden ſólattanac volna egymással, el menénec Láſlo Királyal az Magyar sereg közübe. Az wrac kedig mind le ſálattanac vala az louakrol, és elő mentenec vala. Es mikoron hozzáioc iuttottanac volna, monda Láſlo Király Albert Királynac, és az őczeinec: Ihol, Ezec a mű, és tú attyatokfiai, a Magyaroc. Es Albirt Király az őczeiuel mindiart le ſalánac az louakrol, és vgy nyuytác mind kezeket a púſpekeknek, és az wraknac, nagy vidamſággal és nyayaffággal. Es vgy vlenec annac vtánna mind fel louokra, és nagy vigafággal iouénec minnyáian be az Lóts városban. Es ot Láſlo Király mind be iártatà őket az el rendelt ſaláfokra. Őmaga kedig meletec be ſálla. Es mind által vágata vala az házakat, Hogy mindenic házból által mehetnénc a máſikba: és ő mehetne ſabadon mind az Albirt Királynac mind az őczeinec ſaláfokra: Őc minnyáian viſontac az bátyyokéra: és így mindenkoron egybe iőyhetnec vala, és czac magoknac lehetnec vala, és titkon mindent beſelhetnec és tractálhatnac vala egymással.

Az Királynac
be mé
nec Lótsbe

Orléuén ezokaért immár a gyüleközet, Őt embert válaſtánac, kiele vlnénec, és meg iténec minden vgyeket mellyec valánac a Magyaroc és a Lengyelec közet, és minden dolgokat le tönnénc közetec. De az NadorIſpán nélkül, az az, Szapollyai Iſtuán nélkül ſemmi nem lehet. Ez kedig nem akarà oda iőnyi glit nélkül. Ezokaért Láſlo Király glit leuelet ira nekc, Es kéré Albirt Királyt is, és a töb őczeit is, Hogy őc is adnánac a fele glit leueletet

Szapollyai
Iſtuán nem
akar glit
nélkül Lóts
be menni.

leueket : De nem akarà Albirt Király. Mert azt monda : Hogy minden elei meg értenec az ő sáraz igéreteckel és fogadásockal mindenkoron à fele dolgokban, és nem adtanac soha senkinec leuelet. Vgy ira Láslo Királynac kerésére az ő neuét is az Láslo Király glit leuelébe, és mind à töb öczeitis, à Lengyel wraknac neuciucl egyetembe. Az Egri púspec is glit leuelet küldc neki, ki Szapollyai Istuánnac fő barátta vala.

Vgy vlle fel annac vtánna Szapollyai Istuán, három nagy se-
reggel, Nehez fegyueresseckel, Könvű fegyueresseckel, és Huszá-
rockal, Es el indulla Lötő felé. A Magyar wrac kedig mind ki-
ménénec eleybe, és nagy tífteféggel fogadac à Nadorlspánt. Es
vtánna hozata nagy soc élést. Es mikoron be iöt vólna Lötőbe,
be hozatá vtánna à nagy soc élést, és az piatzon hoszbatába mind
rendbe állatà. Annac vtánna, à Királynac el intezése berént,
meg aiándékozà à Lengyeleket vele. Másod napon Láslo Király
be viué à Szapollyai Istuánt Albirt Király eleybe. Es Albirt Ki-
rályt nagy vidamsággal, és ides nyayaasággal fogada ötet be.

Szapolyai
István be
megyen Lötő
felé.

Annac vtánna vgy vltötéc le az öt köz embert, Hogy ezec
minden vgyeket véghöz vinnénc. A Királyoc is gyakorta
egybe gyulénc, és egynyihánstör öt egész oráig beszelettenec
czac őmagoc egymással, és öröcké valo egyeneslégeről és bé-
keségéről tractalanac egymással. Azért mindennap ieles ven-
déglessec valánac, nagy pompaságoc, mind ssep öklelésscekel és
ssep iatékockal. Ieles ökleléssceket tönec ot az iffiu wrac, Báthori
György, à Priniec, és egyebec, és à Király ssepén meg aiándéko-
za őket. Hogy egész hólnapic ot tractáltanac vólna egymással,
Annac vtánna à Királyoc kéréc à Gardinált, Hogy Messcet mon-
dana à Királyoc ért, és mind az három ország ért. Es nagy pom-
pasággal monda à Misscet à Királyoc elöt.

Azonközbe soc hirec iutánac minden felől, mellyec kénberit-
téc Láslo Királyt, hogy vissza kellene iöni. Ezokaért egybe gyü-
te mind az atyafiakat, és nagy idesden szólla vellec, és inte őket
minden ióra. Annac vtánna ssep és kazdag aiándékockal meg
aiándékozà őket, Es vgy boczátà el őket. Annac vtánna lóra vl-
uén, minden seregeuel, mellyben mayd tizen négy ezeren valá-
nac, el késére őket. Annac vtánna Banffi Miklóst boczátà velec,
vagy hat sáz Huszárral, és az lön velec mind nap estic. Annac v-
tánna el indulla Láslo Király Lötőről, és Kasára ménc vissza.

A Királyoc
elbuczuze-
nac egymé-
stol.

Miért hogy kedig mind az egész tartományt meg akara lát-
ni, Hogy látna minemű károc és pusztaságoc estenec vólna az
hadako-

Láslo Király indul Erdélybe.
 hadakozásnac v̄deien, Hogy azzokat meg épütenéc, Elkülde Budára, és el hiuatà à Sigmond Peczí p̄speket, Hogy annac tanácsuál élhetne mindenekbe. Mikoron az el iót vólna, Ki indulla à Király Kassáról, és allà méne Váradà. Váradól méne be Erdélybe. Mert meg hallotta vala, hogy nagy infégbe vólnánac az Erdélyec.

Láslo Király tunyafagábol czac el né vés Nádorfeieruá.
 Azonközbe à Törökec meg hágác egy magas hegyen valo várat, miért hogy meg hallottác vólna, hogy keuesen vólnánac benne. Es abból ki saguldánac, és mayd az egész vidéket kezdéc belöle bolgatni. Es miért hogy à fűzetés nem lön à Királytól az Hősek nec, mind el menénc, és két száznál töb nem marada Nador Feieruárba. Meg értuén est à Törökec, rea sieténc, és het zászlót tönec fel környüle, és czac hammar is véget töttec vólna vele: De *Kinisi Pál embersege.* Kinisi Pál el ioue nagy sereggel Temesváról, és az le kergete őket à kőfalakról nagy erőszakkal, és ki hayta őket à Szeremégből.

Lörintz Hertzeg a ruh:atása.
 A Törökec kedig által akaránac menni à Száuan. Es mikoron egy reuet talátnac vólna, által menénc szabadon à szent Demeter Kastélya melet, melly az Lörintz Hertzeggé vala. Es mind az egész vidékét, és az víz mellyékét mind el rablác, és el égetéc mind à falukat. Annac vtánna vgy menénc el. Es az Lörintz Hertzeg iöszagánac mind békét hadiánac à Törökec. Mert az ő hadiasából egy egy zászlós töket töttec vala fel iellül, minden falu végén. Ebből tetzéc, Hogy Lörintz Hertzeg bosszút vze Láslo Király ellen. Es miért hogy fél estendeig nagy aszály vala, mind el appadánac à nagy folyo vizec: Es à Törökec mind szabadon által iouénc, és mind el rablác azzokat à tartományokat mind Petawig, és töl felé nagy predauál iouénc viszsa. Egész Horuát országot is mind el rablác, és el pusztítác, Az egész Pósgasággal egyetembe. Lönec kedig ezec mind ez estendöben, mikoron írnanac Christus wrunknac születéssé vtán 1. 4. 9 4.

Erdélynec gonoszul vagon dolga ket Vayda miat.
 Miért hogy kedig ackoron Erdélybe két Vayda vala, Losontzi Láslo miat nagy egybe veszés vala az Erdély országba. Mert valamit itély vala törvény szerént à Dragffi Birtóc, aszt Losontzi viszsa itéli vala. A kit Dragffi meg akara büntötni, aszt Losontzi meg menti vala. E két Vayda közet meg tölléc az ország toluaiokkal, és minden fele latrockal. Láslo Király ezokaért az Losontzi Lászlót fogà az Hopmesterfégre: Vgy marada à Dragffi egyedöl az Vaydaságba. Ez annac vtánna ki küldé az Akasztó Hispányokat, és meg sūtöte az latrokban, és nyássa vonnatà à kőborlókban és toluaiokban.

Mikoron Láslo Király Erdélybe fel szette vólna az adót (Mert hatuan ezer forintot vén raytoc) és alkalmas sereget gyúytet vólna, allà

na, allà mène Themefuár felé. Haluán eſt Kinifi Pál, ki iöue Themefuárból eleybe, és le eſéc à Király elöt, és meg mutatà az ö benafagát, mint veſtötte vala ötet à guta vítés, és ſira, és meg monda (mint leheté) à Királynac, Hogy immár el veſet vólna, és ellene nem áthatna immár à Törökeknek. Es miétt hogy à beteglégnec miata nem ſólhatà à Királynac, kezéuel is inte és mutatà Töröc orſág felé, hogy à Király boſſbut akarna állani à Törökeken, miétt hogy olyan rabláſt műueltenec, és vgy puſtitottác vólna az orſágot: Az gögét is mutatà à Királynac, aual eſt ielentuén, Hogy à Kereſtyénſég melet, még feiét is kéſ vólna el veſteni.

*Kinifi Pál
veſedelme
à gura mé
at.*

A Király nagy ſerettetel fel véteté az embert, és meg ölegelté, és ſiruan vigáſtala ötet: és meg igére magát, Hogy à Törökek ellen hadat akarna indítani, és boſſbut akarna raytoc állani. Ömaga is, à Király, meg mutatà az ö feiét, Hogy kéſ vólna eſt az orſág ért oda veſteni. Annac vtánna vgy mutata à Király neki az ö ſeregét. Látuán Kinifi Pál à Király ſép ſeregét, nagyon örüle neki, és vgyan meg wyula annac látáſával: Es ki raggadà törét, vágni és gyakni kezde vele té s toua, mint annac elötte ſokot vala az viadalban.

*Láſlo Ki.
vigáſtallia
Kinifi Pált*

*Kinifi Pál
öröme.*

Annac vtánna be fogadà à Királyt nagy tiſteſéggel, minden ſeregéuel, és igen iól tarta ötet. Es éyel nappal à Király melet lóuén, egyéb beſéde nem lön neki, Hanem mint kellene à Királynac à Törökekre menni: Hogy à Magyaroknac az ö régi tiſteſégec meg maradna: és az orſágbeli zene bonác le czenvedednénc. Es az ö beſédéből indultatéc à Király, hogy fel mène Peter Váradà, melly Nandor Feieruár felet vagyon egy nagy hegyen, à Duna melet: Es abból mind meg néze az egész tartományt, és tanátſkodni kezde, miképpen kelene hadat indítani à Törökek ellen.

*Kinifi Pál
nac régi id
ſandékia.*

Meg érté ot, Hogy à Törökek mind kún vólnánac, és hogy el mentenec vólna el rabbolni Petauiat, Illiriát, és egész Horuát orſágot. Ezokaért válaſta Láſlo Király az ö ſeregéből vagy tizen négy ezer embert, és adà ezeket Kinifi Pál allà, és Dragſfi Birtóc allà, és el boczatà öket, hogy el rablanác egész Miſiát. Hogy az Alibec eſt meg értötte vólna, Az orſág népét, az Rátzokat, mind által költeſteté az fekete hegyen. A Magyaroc kedig mindiárt be eſſénc az orſágba, által menuén az Sſauán: Es elkezdéc mind az orſágot rablani, és égetni, Es nagy predát viſſa kezdenec haytani. Viſſa iöuén, fel gyuytác Sönderönc Hoffſtáttit. Annac vtánna ideb ſállánac meg, Es ſenki nem támada reáioc.

*Láſlo Ki.
elboczátya
Kinifi Pált*

Mikoron kedig tizenöt napic rablattanac vólna mind ſéllel, és meſſe földén, Töröc orſágban, anyi predat gyúténc egybe, hogy ſcm lo-

Az Magyar
roknac na-
gy seren-
czec.

gy sem louoc, sem fekerec eleg nem vala, mélyéken el hostác vól-
na à nagy raggadományt. Olly nagy ólczóság vala à táborban,
Hogy öt keuér ökret adnac vala egy arany forinton. Minden fe-
le gabona felete igen olczo vala. Egy aszonyallatot vettenec né-
gy leányiual, tizennyóltz pénzen.

Kinisi Pál ackoron touáb akara à sereget indítani, hogy hel-
lyeb mennénc rabolni Török országba, Miért hogy ollyan iò oc
adatot vólna mostan nekic: Mert monda: Magyaroc: Ackoron
kel az hársat hamtani, mikoron hámlic: De miért hogy olly igen
meg rackattanac vala à nagy predáual, nem tudác houa tónni à
nagy predát, és ezért nem akaránac az ő intéfénc engedni. Ma-
ga akoron nem vala hon Török Czáfár, Hanem Egyptusba ment
vala à Soltánra. A Basác sem valánac hon, à mint oda fel meg
mondottam. Hátra indulánac ezokaért, és viszsa iòuénc Nandor
Feieruár mellé binte bent András hauában. Es à hegyen ot vál-
lánac táborba, és arról kezdénc tanáczkozni, Mint kellenc meg
állani Sönderöt.

Kinisi Pál
à drága vi-
tezlő Had-
nagy meg-
bal.

Azonközbe à hideg kezdé lelni Kinisi Pált. A bent Kelemen
várasában, melly à Szaua parton vagyon, viteté magát nagy sereg-
gel. Es ot nem soc nap mulua meg hala, minden Testamentom
nélkül: Mert magtalan vala. Es à Király, mind az egész ország, i-
gen bánác est a drágalatos vitez Hadnagyot. Es à Király lofát,
kit Kinisi Pál melete neuelt vala, ieles vitezlő embert, azt válasta
Themesuári Hispányà helyyébe.

Az Magyar
vi wrac vò
snaclsteket

Miért hogy kedig à Magyar wrac látác, Hogy Láslo Király
igen lágy Pástor vólna, Meg vtálac az ő méltóságát, és onnen kö-
zetec kezdénc vsteket vonni, és egyic koposztya vala à másikat, à
mint leheté. Eze valánac kedig főképpen, kic háborodnac vala
egymással: Peter az Bácii és Coloczai Ersec, à Kis Horuát, az Au-
rane Piryal: De főképpen à Lörintz Hertzec. Mert az Ersec el
foglalà a Kis Horuátnac az ő várát, és el vitete belöle feleségét,
gyermekit, és minden marháiat. A Kis Horuát iuta egy nagy
sereggel, és viszsa véué az várát. Es benne tapasztalà az ő solgait,
kic az elöt el arultác vala az várat à Peter Ersekne. Ezeeket ru-
tul kényosztatà, Es kit nyásba vonnatà bennec, kit meg nyuzata.

Láslo Ki-
akarna az
wrakatbün
tötni.

Láslo Király Budáról fel méne Vátzà, és oda hirdete à gyülest,
és mind el hiuatà az wrakat: Kiuáltképpen kedig hiuatà az Lör-
intz Hertzeget: Mert arra igen haragut vala az arultatás ért.
Mert ő általa töttéc vala à nagy rablást Somogyfágba. Mert
pénst vòt vala fel à Törökektől &c. Az wrac farralni kezdénc,
és nem iòuénc à gyülésbe. Lörintz Hertzeg az anyát küldé,
egy igen

egy igen vény aßfionyt, à Királyhoz, Hogy az könyörgéseuel meg engedtelne à Kiralyt. Addic ő meg erőlteté az Wylac várat, és az ő töb varait. Feleségét kedig, és az ő családiát küldé à Bets orßagnac határába, Német wyuárba. Es az ő társaitól segítségét kére, és minden lator embereket be fogadà váraiba, és nagy népet takarita be minden váraiba.

Lörintz
Hertzeg la
sorfága.

A Király tanátskozéc Vátzot à ielen valo wrackal, Miképpen kellene az engedetlen, és vißba vono wrakat büntötni, Kiuáltképpen kedig az Lörintz Hertzegét. De czoda képpen ßólnac vala az wrac à tanátsban à dologhoz. Mert egyic imide ßól vala, à másic kedig amoda. Látuán eßt à Király, igen busula rayta. De magánac fogà tanácszat, és aßt végeze, Hogy haddal meg akarna az Lörintz Hertzegét kezdeni. Es el boczátà à köuetekeket, és el hiuatà mind az Hadnagyokat. (Mert minyáian telelni mentenec vala à seregeckel). Es à Hadnagyoc mindiárt kéßec löne az hadra, és à Király mellé iouénec. Es czac hammar nagy nép takarodéc à Király mellé.

Az wrac
né akariac
egy máß
marni.

Hogy eßt meg hozác à kimec Lörintz Hertzegnec : Mindiárt fel kele, és czac keucfed magáual Illiriaba méne Rahóltzába : hogy onnét meg segithetne az őueit. A Király kedig fő Hadnagyà téué az Dragffi Birtokot. Ez meg indituán az egész sereget, Wylac allà méne, és meg ßállà az váraßt éyel, Es mindiárt rea indità seregét, Hogy meg töltenéc az árkot. De az várasból erőssen löne, és vinac vala ki. Másod napon esmet meg indita à népet az ároknac töltéßere. Es mihelt meg töltettéc vólna az árkot, Ottan ostromnac menénec. Ot nagy viadal lön előßer. De à Király népe egy felöl le dötéc az várasnac falát, és be rohannánac az várasba. Látuán eßt az várasbeliec, el hagyitác fegyuereket, és meg adác magokat. Es az Hadnagy fel kiáltatà, Hogy senki ne bánatana az várasbeli népet, se az ő marhaiokat : Hanem czac az élés löne ßabad.

DragffiBir
toc meg ßá
lya wylac
kot.

wylac vá
ras meg vé
tetec.

Az hô pénzeßec mind be futánac az várba. A Király kedig fel kiáltata az vár elöt, Hogy valaki fel vette vólna à hô pénße Lörintz Hertzegtól, az meg terne egy hólnappic à Királyhoz, és mindenböl Graciáia löne : De egy hólnap mulua, nem akarna senkinec Graciát tönni. Hanem öröc hitlenßegebe kellenec annac meg maradni. Haluán eßt à hadakozóc, sockan mindiárt ki iönénec à várból, és à Király mellé állánac. De miért hogy à többi semmiképpen nem akaránac engedni à Királynac, az Hadnagy erőssen meg ßállà az várat, és à Király el hozatà az igen nagy álgyukat Budáról az vizen allà. Es az álgyus Mester,

Az wylac
iac meg ba
sonlac.

Kouáts Iacob fel vonnatà azzokat az egyház megé. és onnét kezde mindiárt à kőfalakat törnyi, és erőssen rontani.

Látuán eßt az várbeliec, meg iyedénc : és egy nyihány napra frigyet kérenc az Hadnagytól. A frigy allat sőt adánac ki, és tractálni kezdénc Dragffi Birtóckal, à Király fő Hadnagyával. De azonközbe allatomba az várbeliec meg épütéc à le rontot kőfalokat, és meg erősitéc erőssen az várat. Es hogy à frigy ki töléc, nem akarác meg adni az várat à Királynac. Dragffi Bertóc meg látuán az ő czalárdfágokat, igen meg haraguéc rayta. Ezokaért wyonnan és erőssen kezdé az várat vitatni. Azonközbe Lórintz Hertzec kétségben eséc, és futaméc az Nadorlspanhoz, ki rockonfágos vala velle, és annac kezdé könyörgeni, hogy segítségül lönne neki. Az Nadorlspan esefül czelekedéc, és monda: Im látod, hogy beteg és vény ember vagyoc, és nagy foc ellenségim vadnac körületem : Én segítséget neked nem adhatoc. A Királynál tekéntöttemmel és könyörgéssel mit tehetec, kéß leßec mindent műuelnem.

Szapolyai Istuán nem akaria Lórintz Hertzeget segíteni.

Elmenuén Lórintz Hertzec az Nadorlspántól, az ő töb rockóságihoz futassà, és azzoktól is segítséget kéregete, Es à Nadorlspan el boczátà az ő Kouetit Vátzà à Királyhoz. Ezec à Király és à tanáts eleybe menuén, mondanac : Szapolyai Istuán, az Nadorlspan eßt mondia : Felséges Király : Czodálkozom rayta, Hogy felséget nem érti a törvényt, Kinec minden törvényeket főképpen meg kellene tudni és érteni. Mert felséged egy kis vádlásra ellenfége vetette az Lórintz Hertzeget, és meg szállotta Wylakot. az ő iobágánac fő várat és várasít. Én vagyoc, vgy monda, à Nadorlspan, es az orfágnac Biráia. Én vagyoc az, kire kel még à Királynac is appellálni, és az én ítéletem allà vetettet még à Király is. Ha Lórintz Hertzeg valamit vétet vólt, Törvénybe kelet vólna hini. Felségednec gyúlést kelet vólna hirdetni az Rákosra, és oda az orfág eleybe kelet vólna állatni, és löt vólna törvény rea, és vgy bűnhedet vólna törvényel. Nem kelet vólna mindiárált haddal reamenni. Mert ez törvéntelen kegyetlenség nec icle. Ezokaért Nadorlspan wrunc kéri felségedet, Hogy meg tekénczed az ő régi iótéteit, és azzoc ért hadiadel az wylaknac vitatását, és Budán gyúlést rétes, és meg vtelteßed à Száz ember elöt az Lórintz Hertzeg nec vgyét. Ha meg gyözetetic az ítéletbe, hogy felségednec méltosága ellen valamit vétkezet : Aßt mondia Nadorlspan wrunc, Nem czac hogy nem akar könyörgeni érötte, Hanem mindiárált à poroflóknac kezében akaria adni, Hogy halálra vgyéc.

Az Nadorlspan kömet sége.

Laslo Király haluán à Nadorlspannac kouetséget, igen meg haraguéc

haraguéc érötte, és monda à köueteck nec : Menyetec el, Mondia-
 roc az Nadorlspánnac. Nagyob vétke vagyon az Nadorlspán-
 nac, Hogy tudta, kiczoda legyen az Lörintz Hertzec, és miczo-
 dát czelekedet, és meg nem fedette, meg sem tiltotta rólla, Hogy
 ennekem : Miért hogy az Istenec, és à Királynac ellensegéretá-
 madtam, hogy aßt meg büntöfsem, és bosszút állyac rayta. Nagy
 latorfágockal vétkes az Lörintz Hertzeg, Es gyakorta meg idéf-
 tettem: De mindenkoron meg vrtalta az én Királyi méltóságomat,
 Söt ellenem is fel támadot. Ezokaért ő is törvény berént meg aka-
 ria ötet büntötni. Ha à Nadorlspán à Királynac iò akarattyát
 akaria venni, Mindenkoron iò búuel akar hozzá lönni: Ha kedig
 haraggal valamit akar indítani, Aual ő semmit nem gondol. Es ez
 válaßfal mindiárást el boczátà à köuetecket.

Láslo Ki.
 meg busul
 az Nador-
 lspan kön-
 uotfégen.

Es Láslo Király mindiárást meg kezde à sereget öregbiteni,
 és paranczolà, hogy annál inkább kezdenéc az Wylac várat vitatni.
 Es wyonnan fel kiáltattà : Hogy valakic az Lörintz Hertzeget
 meg segitöttéc vólna, az ő visßa vonnásba, auagy kic mellé állat-
 tanac vólna, Ha mindiárást el nem állanánac melöle, és meg nem
 tétnénc à Király hiwßege mellé, Tehát azzoc is öröc hitlenfége
 lönnénec à Királynac, mint binte ömaga Lörintz Hertzec.

Haluán est Lörintz Hertzegnec az anya, igen meg iyede ray-
 ta. Es nagy somma pénzét vén mellé, és méne Dragffi Birtókhöz, és
 allatomba bözédni akara vele, Hogy eleit vönne à fiánac vesedel-
 ménec: De Dragffi mint iámbor meg állà az ő tistét, és nem nyu-
 la à pénzhez.

Dragffi Bir-
 toknac teke-
 letesége.

Mikoron meg értötte vólna à Király, hogy elegendé meg rontot-
 tac vólna az várnac kőfalait az álgyuckal, oda méne mindiárást.
 Es estue meg hadià, hogy minden ember késülne ostromhoz. Es
 éyelaz hagyot orára lassan fel menénec à kő falakra. Hogy à lö-
 tütben ingyen esekbe sem véuéc az városbeliec. Mikoron annac
 vtánna be rohantanac vólna az városba, Lön valami hársolás kö-
 zetec: De à Király népe mindiárt el foglalà az bértzet. Es à Had
 nagy fel kiáltatà, Hogy senki ne kegyetlenködnéc az városbeliec
 ellen. Es mindiárást az vár allà licénec, és aßt kezdéc erőssen vi-
 tatni: De az várbeliec el iyettenec vala. Ezokaért azon éyel még
 meg adac magokat à Királynac: Melly lön, Karáczon hauánac hu-
 sonegyedic napián, 1. 4. 9 4. estendöben, Christus wrunknac bú-
 letésénec vtánna.

A Király
 éyel meg o-
 stromlatya
 wylakot.

A Király annac vtánna nappal, tizenkét órakort az ő népéuel
 be méne az városba, és várba. Es mikoron az várba be akarna
 menni, eleybe iöue gyáß ruhában Lörintz Hertzegnec az anya,

Láslo Ki.
 be megyen
 wylakba.

és foc s'oual kezdé éfedezni à Királnac. De à Király nem akarà az a'ffont halgatni, Hanem az Egri p'uspec által t'ón válast' neki, és el mutatàc onnét. Mikoron kedig be ment v'olnaaz várba, foc és temerdec kazdag'ságokat talála ot, és foc élést. Czac ieles subákat három s'ázat talála ot. Arany és ezüst műueket sokakat, Három ezer bort. Es azzokból sokat el aiándékozà à Király az wraknac, és az vitezeknec. Mikoron mindeneket meg látogatta v'olna az várba, foc néppel meg erő'síte a'st, és az vára'st, és mindiárt el inditá seregét à Kis Horuátra.

Láslo Ki.
megyen à
Kis Horuá
tra.

Mikoron ezokaért negyed napic ment v'olna, egy'sers mind meg s'allà négy vára'st az Kis Horuátnac. Es az iffiu Nemesec mindiárt meg v'ouéc az egyiket: A többit is erőuel v'ouéc meg, és fel gyuytác mindiárt azzokat. A Battyáni P'eter is két váraskákat véue meg Tata melet. Es à Király el boczátà à Despotot, és az meg s'allà à s'ent Demeter vára'sát, melly ieles hely vala. Es látàc az várasbeliec, hogy nem álhatnánac ellene, Ezért fel adàc az vára'st, Ecképpen Láslo Király két hólnapic minden io'sagától meg fo'stá az Lórintz Hertzegét. Futakot is vi's'sa v'ouéc, Es vi's'sa ada à P'et'si P'uspek nec. Es az egy'eb vi's'sa vonnókat, és engedetleneket mind meg hayta.

Szent De-
meter.

Mikoron kedig irnánac Christus wrunknac s'ületése vtán, 1. 4. 95. Láslo Király két felé s'acka'stá seregét. Iofát, az Themesuári Ispánt, boczátà hat ezer louaggal, és egynyihány ezer drabantal, hogy meg s'allanàc Német wyuárat, melly az Lórintz Hertzeg nec egyic fő erő's'sége vala. Az Drágffi Bertholdot kedig, az Erdélyi Vaydat, boczátà allà Somogy'ságba. Es adà mellé az Hipolitus Gardinál seregét is, és az Bornemis's'áét is, hogy meg s'allana Kapus Wyuárat. Ómaga kedig marada az t'ób wrackal Verrukába, és gyúlé'st tarta ot, T'oruényt is tétete ot. Es Horuát or's'ágból foc wrac nem merénec rea i'oni. Ot nagy foc iám bor köny'örgésére meg kegyelmeze Láslo Király az Auranc Piryalnac, ki immár el haylot vala az Lórintz Hertzegtől.

Láslo Ki.
wy hadai.

Az verru-
kai gyúlé'si

Az Nadorl'spán is két ieles embert boczátà köuetségbe, és az-zoc oda i'ouénec Láslo Királyhoz: Es azzoc által köny'örge à Királnac, Hogy ő felsége meg elégednéc immár enyi büntötés'sel, és touáb ne büntötne immár à Lórintz Hertzegét: Hanem ő felsége hadna az ő dolgát à Budai gyúlé'sre. Haluán à Király à köny'örgést, Czac az előbeli válast' adà neki: és monda: Én vagyoc à Feiedelem: Enyim az itélet. Tudom én, mikoron elegg'é meg büntöttem az engedetleneket. Óker nec mondot engemet az Lórintz Hertzeg. Annac cl'otte czac egy s'aruam vala, aual ökletem meg az engedet-

Láslo Ki.
válast'sa.

az engedetlen wrakat: De az Isten mást nevel most, vgyan két faruammal meg öklelem immár őket.

Es ot az gyűlésben nagy foc doigoc le czendebülénec az wrac közet. Az Illíriai wrac is meg békélénec az Horuát orfági wrackal. Az wrac is visszba adac à dézmákat, mellyeket el foglaltanac vala à Púspekektől. Aft is főrzéc, Hogy orfágul negyuen ezer arany forintat fűzetnénc minden hóra à tiz ezer louagnac, kic hadakoznánac bínetlen à Törökec ellen, és meg óltalmaznác az végeket. Két ezer loual rőndeléc az Hunyadi lánost, hogy mind à két tartományra vigyázna.

Az gyűlés
nec végeze
si.

Azonközbe, mikoron Dragffi Berthold à néppel Kapus wyuár allat vólna, és el hittác vólna ötet menyekezére egy kezel valo várba, éyel el iőue Dombai Daud, az Lőrintz Hertzegnec Hadnagya, és meg vte à tábort az hóld világnál, miért hogy tudia vala az Dragffinac ot nem létét, és nagy sokat le vága à Király táborába, és meg futamtatà mind az egész tábort. Es az várba be vonatà mind à Király álgyuit, mind az élést, és igen meg erősite az várat Másod napra méne két száz bekérrel egy kezel valo városba, és meg vte ot à sokadalmot, és elhozà onnet az kalmároktól minden marháiokat. Meg busuluán ezért Dragffi Berhold, harmad napra egybe gyűte minden seregét, és el hozà à segítégeket is, és esmet az Kapus Wyuár allà állá. Oda érkezénec azonközbe à Budai és à Pesti darabantoc is, és erőssen kezde az várat vitatni. Es mikoron immár à drabantoc mayd mind az három árkot meg hidlaltác vólna, és immaron binte főmbe kezdenénec vini, meg gyuladéc à puska por az várbeliec közet, és az fel geriebté az lator kertet, és mind à töb tőltet palánkokat, és az lő ellesegeket, és nagy tűz kezde lőnni. Meg iyeduén ezokaért az várbeliec, főt adánac ki, és meg adac az várat. Es az Hadnagy meg kiáltatà, Hogy senki ne kegyetlenkődnéc, Hanem minnyáian meg óltanác à tűzet. Es vgy lőn. Az Rahóltza is meg adà magát.

Dombai Dauid meg ün-
ti à Király
táborát.

Kapus wyuárát meg
veszi Drag
ffi.

Rahóltza
vár.

Német wyuár.

Láslo Ki.
Pető me-
gyen.

Az wrac
kegyelmet
nyerne Lő
rintz Her-
tzegnec.

Mikoron kedig az Iosfa Ispán igen borongatna az Német wyuárat, és látna Lőrintz Hertzeg, hogy nem tarthatnà aft à Király ellen, Frigyet kiuána egynyihány napra az Iosfa Híspántól. Azonközbe méne à Király, mind az wrackal, Pető Böyt első hauában. Ot esénec az Wrac à Királyra az Lőrintz Hertzeg ért, Kiuáltképpen kedig az Bot András, és kegyelmet nyerénec neki. Es à Király el hiuatà az Iosfát, à Themcsuári Ispánt, Német Wyuár alól à Király seregéuel. Iosfa ezokaért hit allat hozà az Lőrintz Hertzeget Pető, Valánac kedig vele töb társai, à Kis Horuát, Ederbo, Sztű Miklós &c. Es az wrac nagy tíf-

teféggel fogadac őket Petſé. Es mikoron à Király eleybe vittéc vól na az wrac, álaatos beſéddel meg vallà à Király elót az ő bo- londſágát és vétké, Es az ő vétkeinec minden okait vete az ő tár- ſaira, Hogy az ő gonof tanátſockal el veſtöttéc vólna ötet. Es vgy könyörge annac vtánna à Királynac, Hogy kegyelmes kép- pen akarna vele czeleködni.

*Királynac
ſeletei.*

A Király monda, Hogy erőuel, és az ő terméſeti ellen vonta vólna ötet kegyetleneſégre az ő nagy vétkeiuel. Ezokaért ő neki nem kellyen vádolni à Királyt, vagy annac keményléget, Hanem az önnen nagy vétkeit. De ezen még nagy örömem vagyon, ho- gy oc adatot erre, hogy meg mutathatom (vgy monda) az én ke- gyes terméſetemet, és az én Királyi kegyelméſéget. Es annac vtánna magánac véue ötet, és titkon ſólla vele.

*Láſlo Ki-
megfogát-
tya az Au-
rani Pirialt*

Azon napon paranczolà Láſlo Király Ioſánac az Themefuári Iſpánnac. Es az meg fogà az Aurani Piryal, és örüzet allà veté. Es minden vduarát meg dulatà, és ſákmant tön minden marhaiá- ba. Látuán eſt à Királynac elleoſégi, igen meg iyedéne, és ha az váras kapui nyitua leſne, ſockan közzülec erdő felé mente- nec vólna. Az fogoly, az Aurane Piryal könyörégtete à Királynac Hogy boczátatna el, Barátà akarnà lönni. A Király igen meg haraguéc, és monda: Miczoda ſörzet túrne olyan lator embert. Es meg lántzoſtatà erőſſen mind à két kezét neki, Hogy ő maga ne ölhetne magát. Es mikoron à köſſég közet löt vólna valami ſó felöle: A Király meg kiáltatà: Hogy ezen ſenki ne mozdulna: Mert törvényel akarnà ő meg büntötni à Piryal. Akoron min- den ember elót nyiluan leſen, melly igen nagy latorſágot czele- kedet legyen à gonof ember.

*More
Peter*

Vgyan azon napon viſſa iöue az More Peter, kit még à má- ſodic eſtendöbe boczátot vala à Király köuetſégbe Töröc Cábár- hoz. Es à Töröc köuetec is fel iöuéne, vele Budára. Es ez- zec ſép aiándékokat hoznac vala Czabártól à Királynac, és fri- gyet kérne, vala tölle. A Király vig keduel fogadà őket. Es fri- gyet adà nekic, Hogy mind két felé három eſtendeig frigy löne, és egyic ſe kezdene à máſic iöſágait. Es hogy à Czabár el bo- czátna az Horuát foglyokat. Valaki meg akarna à frigyot ſegni, az hurré adna à más ſelnec három hólnappal. Vgy lön annac vtán na az egész orſág czendef, és iö nyugodalomba, mind egész eſ- tendeig.

*A Király
frigyot te-
ſen à Tör-
keckel.*

*Budai gyű-
lés.*

A Király kedig Budára nagy gyüleſt és Oſtáuat hirdete, hogy ot okát adna az orſágnac minden hadakazáſról, Es hogy tör- vényt ſol-

uényt bolgáltatna à gonosb téuè embereknek büntetésére. Mikor az ország be iót volna à gyűlésbe, A Király à gyűlés eleybe akara menni, hogy minden czelekedetiről okot adna az ország elõt, Kiuáltképpen miért büntötte volna az Lörintz Hertzeget: De à Púspeknek nem engedéc. Mert méltatlan dolgánac mondác, Hogy à kősszegnek ítélete lönne à Király dolgairol.

Es az ország két embert válafta, kic lönnének az Lörintz Hertzeg melet, és kic esedeznének, az ország képébe, à Királynac érötte. Es Lörintz Hertzeg más ruhában öltézéc, és haiadon főuel, és le boczátot ortzáual méne. Es Király à könyörgésre iò válaft adá, De az iofágnac meg adása felől, még igen keuës reménféget ada.

It à gyűlésbe nagy zönebona lön az ország közet. Mert à Király akaria vala az országot róni, és minden kaputól akara egy egy aranyat vönni. A Nemesek kedig semmiképpen nem akarác nac el állani à régi törvény melől, Tudnia illic, Hogy minden öt kapu egy egy aranyat adna. Arról is pananbolkodánac, Hogy à Királynac nagy iöuedelmi vólnánac az dezemből, Vámokból. Husadokból, és Harmintzadokból, De aßt à iöuedelmet mind elnyel nec az wrac, és nem iárna à Király kezeihöz. Az wrac kedig mást dolgot vönec elö. Mert meg akarác à Királyi táblát wyítani, Hogy az országac Decretoma lönne, melly berént itélnének mind az Itelö Mesterec, és az lópánoc, Es le vltötéc Domonkost, az Szekes Feyeruári Prepostor, és lánost, az Vespriumi púspeket, Hogy ezec egybe beddegetnéc à törvényeket. Es ezec addic beddegettének, és iránac, hogy à Nemeseknek mind el fogyà kölczégeg, és naponként mind mennec vala haza. A keueseket, kic meg marattanac vala, meg engedte à Király ssep búual, és ecképpen meg rauác az országot, és minden kapura egy egy arany forintot rauánac. Vgy marada à Decretum hátra.

Miért hogy kedig Bálint, az Váradí púspec meg hólt vala, à Király, à púspekeknek tanácsából, Púspecké tőuc Váradon az Domonkost, az Szekes Feyeruári Prepostor.

Es Feyeruári Preposta tőuc à Frangapan Györgyet. Es Pinkest másod napián à Király meg vendégle mind à Púspekeket, és az wrakat, és meg mutatà elöttec az ő dűczőféges vóltát, minden pompalággal.

Annac viánna vgy tétete Láslo Király törüent az wrakra, kic meg sententiaßtattanac vala. A poki Petert négyé vágatà. Az Aurane Piryalt az Dunába veteté. Vala kedig ackoron nagy halál Magyar országba. Ezokaért Láslo Király ki méne az erdőkbe, és

Egybe vöo
ßés vagyó
à gyűlésbe

Igen vöddiß
ßác à púspek
pekfégeket

Poki Peter
halála.

AZ Aurane
ne Piryal
halála.

Királybu-
dosic adóg
balál előt.

be, és mind oda vadászá. Onnét méne Steggedé, Stegedről Czánadá. Es à Drauán által menuén, Baboczára méne. Onnét à Somogyfágnac által méne, és méne Sabariaba, Onnét Sopronyba, Sopronyról Posomba. Ot gyúlést tétete az Czehek nec, és Mornaiaknac. Es onnét boczátà köuetségbe az Nitriai púspeket Crackóba, à Lengyel Királyhoz. Annac vtánna Posomból vgy méne allà Budára, az Oétauára.

Es mikoron az ország oda gyúlt vólna, és egyút vólna à Szent Iános egyházába, Be méne Láslo Király az ország eleybe. Es előster főlla az Beatrix Királyné asszonról, Hogy ő aszt feleségül nem vehetne magánac: Mert mayd koros vólna, Annac felette magtalan is vólna. Vallà, hogy az wraknac tanácsából, valami ígérertet tót vólna neki: De ő sem tartotta vólna az ő ígéretit &c. Annac vtánna főlla az orsfágnac az rouás felől, Hogy fűkség vólna az orsfágot meg róni, Hogy pénze lönne. Mert à kimec meg hostrác vólna, Hogy à Törökec Kastélyt akarnánac épüteni Nandor Feyeruár eleybe. Annac kelene eleit venni &c.

Az ország
felel à Királynac.

Az ország eßt meg haluán, Mindiárást válaßt tönec neki. Tudnia illic, Hogy az orsfágnac tetzenéc, Hogy ne venne az Beatrix asszonyt: Hanem egy súp iffiuleányt vönne. Es válaßtánac az ország közzül köuetekeket, kic Beatrix asszonyhoz menuén, meg mondanác neki: Hogy békét hadna à Királynac: Mert az ország nem akarna eßt az házaságot engedni. Más állapotra visselne gondot &c. Annac vtánna, az rouás felé olyan válaßt tönec neki: Hogy à rouást örömeßt meg engednéc, czac lönne az orsfágnac slockála és törvénye szerént. De miért hogy ő felsége aszt iclenti, hogy keues pénz ment ő felsége kezéhöz, Arról könyörgénc neki, Hogy ő felsége végére menne, Houa löt enyi nagy somma pénz. Mert az ország tellyességgel meg adta az rauast, Ki ment à pénz az rauás szerént. Ha ő felsége kezéhöz nem ment, tehát lopóc à rauoc. Erre is felelénc à Királynac, Hogy kébec lesnec adót adni, nem czac kétster, auagy háromster eßtendőig: Hanem négyster ötster is: Czac ő felsége lássa, Hogy à rauóc miat ne czalatkozzéc. Mert aszt nem akariác megengedni. Ha kedig ő felsége nem akarna az wrac ellen vétni: Óc orsfágól akarnác à vétseget vizsgálni, és cirkálni, és ő felségénc be akarnác hozni, hól löt legyen az vétseég. Es ecképpen nem lehet az rouás: Hanem ki ki mind haza méne.

Annac

Annac vtánna Budán, egy igen kis dologból, igen nagy támadás lón. Az innañoc és apródoc támasztác az haboruságot à Sidóc vtzaiába. Mert minden aprofágokat műuelnec vala az vtzában, és nagy rutfágokat műuelnec vala az Sidóknac aytai előt, és be tóric vala az vüeg ablakokat &c. A Sidóc el akarác az apródokat vzni. Látuán est à kősség, hogy kergetic vala az innañokat, raytoc lónec, és dulni kezdéc à Sidókat, és minden marháiookban fákmánt kezdénc tónni. Es az Egri Púspecbolgai le akarác à támadást czendešiteni : De nagyob támadást tónec velle, melly tartà mind estig. De végre az wrac közzül támadánac nemellyec à kősség ellen. Es vgy czendešitéc à támadást estue felé.

A Sidokra
lešen táma
das Budan

Másod napon wyonnan fel támadà à kősség, és ostromlani kezdéc az Sidóknac vtzaiát : és erőssen kóborlyác mindén marháiokat. Es az wrac oda boczátác az ő népeket, Hogy le czendešitenéc à kősséget : De ezzec nagyob kóborlást inditanac, Hogy nem à kősség. Látuán est à Király, az vtólso oruosagot fogà elő : és az Hadnagyot allà boczátà, az darabantockal, à kősség közübe. Es ez le fogà egynyihányt bennec, és mindiárt le vágata őket. Látuán est à kősség meg czendešüle. De à kősség igen vagyódic vala à Púspekekre.

A Király
le czende-
šiti à táma-
dást.

Azonközbe à kőuetec iutanac Czeh országból. Es ezc idő hirt hozánac à Királynac Czeh országból : Hogy à Czehec tíz ezer embert akarnánac mellé boczátáni, az őnnen kölczégeken. Egyebeket is igérnec vala à Királynac. Arra is keric vala à Királyt, Hogy haza térne az ő országába. Mert őc minden kölczéget akarnánac neki adni.

Annac vtánna zugolódás kezdé lónni az Sigmond púspec ellen, ki Kéntstarto vala, Hogy az ő Kéntstartosagaban hamissan czelekedet vólna. Es sám vételre fogác. Tehát igaz, Hogy hamissan czelekedet. Meg fogatà ezokaert őtet mindiárást à Király. Es à kősség nagyon őrűle neki. Meg fogata az Vice Kéntstartót is, egy Dombait, ki főképpen lopot vala. Mikoron kedig à Sigmond púspec le nem tehetne sommát, A Király elküide őtet Themesuárra, őrűc foklagába.

Sigmond
púspec lon-
pot.

Mikoron kedig Láslo Király meg vőtte vólna nagy pénzen az ódozator à Romai Papától, ki őtet el választotta vala az Beatrix Kiralyné aššontól, meg hazafula annac vtánna, és vén házafagra az Anna aššonyt, melly az Gandalai Feiedelemnec leánya vala, egy igen iámbor šűz leányt.

Láslo Ki.
meg házao-
sul.

Annac vtánna mindiárást ebbe kezdé feiét tórnyi, Hogy őrűcké

örökké valo békeféget bőrebbhetne az Maximilian Czafárral. Soc-
káig iárác ezokaért ebt è békeféget : de véghöz nem mehete.

Mikoron irnánac kedig 1. 5. o 2. ebtrendőben Christus wrunk-
nac búletése vtán, Fel iouénec à Törökec, és meg állác Iaytzát. Es
à Király allà méne az ő seregeuel, és meg vtközéc à Törökeckel,
Es à nagy viadalom vtán, meg győze à Törökeket, és meg saba-
dità Iaytzát, Es meg sabaditá à Todt országac határát is.

*Anna, az
Láslo Ki-
leánya.* Az Anna, à Királyné asszony, meg terheffüle Láslo Királytól,
és búle egy szép leanzot neki, kit Annánac neuezénec. Ez lón an-
nac vtánna à Felsőges Ferdinand Királynac és Czafárnac felesége,
Melly búlte neki à mostani Maximilian Czafárt, az ő öczeiuel. An-
nac vtánna esmet terhēbe eséc à Láslo Király felesége, és búle ne-
ki egy szép fiat : De azon búlésbe meg hala az anya. Ebt neuze
Láslo Király Laiosnac, ki annac vtánna el vesse à Moháts mezőn,
à mint oda allà meg mondiuc.

*Selimus
Töröc Cz.* Mikoron annac vtánna irnánac 1. 5. 1 4. Selimus meg foszta Ba-
iazetést à Czafári birodalomtól, és mindiárást hadat inditá Ma-
gyar országra. Es Magyar országból méne az igen nagy haddal
Horuát országbá, és meg véué Sabacumat. Es onnét méne az erős
Thinini város allà. Mert hallya vala, Hogy à Magyaroc nem igen
tattanánac az ő tunyo Királyoktól. Ezért ő is semmit nem fél va-
la tólle.

*Thamas Er-
sec támaszt
tya à Ke-
resekert.* Látuán ebt az Thamás az Ebtergomi Ersec, örömeft meg se-
gütötte vólna az országot : De miért hogy mind ő, mind az wrac
fösuényec valánac, és nem akaránac semmit az országot melet költe-
ni : Ezért be méne Thamás Ersec Romába, és à Papától bulczo le-
ueket kére : Es azzockal ki iouén, erőssen predicáltattya vala à
bulczót à Barátoc által, à kösség közet, Es büntől, kénytől odózác
vala mind azzokat, kic fel kelnénc, és à hadba menénec à Törö-
kec ellen.

*A Kereszte
sek nec Had-
nagyi.* A begény kösség fel kele, és kéffec lónec à Törökekre menni : de
az wrac, es à Nemes népec othon kezdénec maradni. Es ebt ki-
uányác vala, Hogy à begény kösség hadakoznéc örötec, és meg
óltalmazna őket. A kösség látuán, Hogy à Nemesec közzül nem
iöne senki meleiec, Igy válastánac magoknac Hadnagyokat, Pa-
pokat, Barátokat, Deakokat, Vargákat, Hafártosokat &c. Miért
hogy kedig ezec semmit nem tudnac vala à Töröc ellen valo ha-
dakozáshoz, Ezért haraguánac à Nemesekre, monduán : Óc sopp-
tác enyi vödötől fogua à mú veritenkeket és vérünket, Immáron el-
bunac, és nem mernec országunkért vini à Törökec ellen. Iertec,
Mennyünc reáioc, à béka vérekre &c. Es vgy kezdic vžni, verni,
vágni, nya-

vágni, nyafolni à Nemeseket.

Láslo Király be huna à bömét, mint ha nem látna, mit műuele à kösség az Nemeseken, és az wrakon. Mert őc is meg vtáltac vala à Királyt, és keueset gondolnac vala vele : Ezokaért à Király is nem gondola vele, hogy à kösség vgy veszti és süllyeszti vala à Nemeseket : monduán : Had had : Had beligyüllyenec à kouély Nemes wraim &c. Latuán à Nemesec az ő veszedelmeket, nem tudánac houa folyamni : Hanem végre esedezni kezdénc à Szapollyai lánosnac, ki ackoron még igen iffiu, de Erdélyi Vayda vala. Mikoron est sem vehetnéc rea, hogy meg óltalmazna őket à Keresztesec ellen, Végre aszt igéréc neki, Czac hogy ne hadna őket, Láslo Király halála vtán mindiárt Királyà akarnác őtet tönni : Es meg esküüenec neki. Maga Láios, Láslo Királynac à fia, immár ez vilagon vala.

Szapollyai
lános.

Es Szapollyai lános örüle à Királyi méltoságnac és keuessed gondola à környül álló bukéséges dolgokkal : Hanem mindiárt népet gyűte, és meg vtközéc à kösséggel, à Keresztesekkel, és meg vere őket Magyarországnac. Annac vtánna Themesuárnál, végre Colosuárnál. Es igy czendeüüle le annac vtánna ez à bulczós had. Es vgy téuéc à Nemesec à kösseget nem czac iobágyà, Hanem rabba is.

A Király azonközbe meg betegüle. Mert à köbüeny iuta lábába, mellytől igen gyötrötetéc. Azon vala ezokaért, hogy minden feiől békeséget börzene à Keresztyén Feiedelmekkel. Fel ménec ezokaért Prukba, à Layta melet, és oda hiuatà az őczét, Sigmondot à Lengyel Királyt : Maximilian Czáfárt is oda hiuatà, és ot nagy barátságoson állánac egymással, és meg békélénec egymással. Annac vtánna be hiua őket Maximilian Betsbe. Be ménéc ezokaért Betsbe. Es Láslo Királynac, és az ő gyermekinec állást adánac az várba. Sigmondot à Lengyel Királyt állítánac az Nyulházba. Es ot egy nyihány hetig vigadánac à Királyoc egymással, nagy böczülettel, és nagy tisztességgel. Es ot wyonnan meg confirmálac az öröcke valo békeséget egymással. Mert egybe adac gyermekeket. Layosnac, à Láslo Király fiánac, adac feleségül az Maria aszsonyt, az Philepnec, az Hispaniai Királynac leányát, Melly Philep Maximilian Czafárnac fia vala, Es vala Karóly Királynac, ki annac vtánna Czáfár lön, és Karolus Quintusnac neuesztetéc, Es ez Ferdinand Királynac, ki ő is annac vtánna Romai Czáfár lön, Es az Maria aszsonnac attya. Es ennec, à Ferdinand Királynac, adac feleségül az Anna aszsonyt, Láslo Királynac ides leányát, az Laios Királynac nyénet : Es ez lön Kis aszson hauánac

Láslo Ki.
köbüenyos

A Királyoc
meg békélénec
egymással.

Laios Kir.
és Ferdinád
Kir. hazan
sága.

másodic napján.

Annac előtte, miért hogy Szapollyai Iánosra soc kasdagfagoc, iofágoc és marhác falottanac vala az attyáról, az Szapollyai Istvánról. Mert ennel reckedet vala kiuáltképpen, (miért hogy Kéntstar-to lön akkor) az Mátyás Királynac kéntse, Igen vala erőre, Hogy az Anna aßfont, Laios Királynac leányát, magánac kaptsolhatna feleségül. Miért hogy kedig az attya meg veté Szapolyai Iánost, és adà leányát Ferdinandnac, felette igen boßonkodéc rayta. Es ez lön egyic oka, miért hogy soha iò búuel nem lelete annac vtán na, sem az attyához, sem à fiához : Es ez lön fő oka, miért hogy nem méne à soc néppel Laios Király mellé, mikoron vini kel vala Töróc Czáfár ellen, az Mohác mezön.

Szapollyai Iános nem vala iò búuel Laios Királyhoz

Láslo Király meg hal.

Láslo Király ezokaért Betsbe hadià az ő ides leányát, az Anna aßfont, Ómaga kedig allà iòue Budára. Budán lön egy vdeig, és nagyon gyóttrettettéc à kőbüentől. Annac vtánna, Mikoron iránac Christus wrunknac búletésse vtán 1. 5. 18. meg hala, mikoró igen meg testefült vólna. Ez è Láslo Király iò czendese vala. Es à Magyaroc meg vtallyác vala őtet az ő czendesege ért. Es bów kezé vala. Es Magyaroc est látuan, mindent el kéregetnec vala tölle. Az wrac is mayd minden iòuedelmét el raggadnac vala tölle. Es olyan búkségbe vala ezért, Hogy à Budai meßárosoktól rouaf-ra hordottanac hust mindennap az ő konyhaiára. Nagy karára vala neki, kogy nem tud vala Magyaról. Minden tolmáts által kellett beßelleni. Valamit mondottanac neki, Czac ez vólt ő felelet: Dobrsa, Dobrsa &c.

AZ XXXVIII MAGYARI KIRÁLY, LAIOS, AZ II. AZ LAS-

:✠: lo Királynac fia. :✠:

SZületéc ez Laios mikoron irnánac Christus wrunknac búleté- se vtán 1. 5. 03. Az attya vala Láslo Király, Az anya kedig, à mint oda fel is meg mondottam, az Anna aßfont, az Gandala Fejedelem leánya, ki Gallai vala. De ez meg hala à búlésbe. Még nem vala tellyeséggel két estendős, mikoron à Magyaroc őtet meg coronázac Magyar Királya. Negyedec estendöben coronázac őtet à Czehec, Czeh orßági királya. Söp termetü vala férfiu korába. Lágy és czendese erkölczü vala, mint az attya. Es miért hituan mesteri valánac, kic fel neueléc őtet, Ebböl runya lön, és nem igen gyors az orßagnac birafára. Vadáßafára, vigafagra, tántzra

Laios Király minemü volt.

tantza kétfőn, Mint hogy binte hasonlo felelége lőn hozza &c
Ebből lőn, hogy à Magyaroc nem igen böczülic vala őtet, mint binte az attyát.

De ehez igen segít vala à Szapolyai Iános, az Erdélyi Vayda. Mert ez mindenbe meg alázza vala à Király dolgait: Mert bönkodic vala rea, miért hogy ő verte vala meg à Kereszteseket, és neki igértéc vala à Királyi méltóságot à Nemesec, Láslo Király halála után. Ezért valahol lehet vala, külfelbőgre eyti vala az Laios Király dolgait, miképpen ennec utánna is meg hallyuc.

Szapolyai
Iánosnac vé
szördült
sága.

Mikoron kedig meg vondogálta volna Laios az ő Király birodalmát, méglen irnánac Christus Wrunknac születése után 1. 5. 26, és ő maga immár husonegy estendős volna, Fel iőue Soliman Török Czásár egy igen nagy hatalmas sereggel, és be iőue Magyar országba. Vala kedig ackoron Nador Ispan Bathori Istuan, à sánta, ki az Nagy Bathori Istuánnac öcze, Bathori Andrásnac, fia vala. Erdélyi Wayda vala, mint oda fel mondám, à Szapolyai Iános. Todt és Horuat országi Bán vala Battyáui Ferentz. Themessuari Ispan vala Prini Peter. Es ennel vala à Magyar Corona. Thomori Pál vala Colocza Ersec, és ez vigyáz vala az Al földre: Mert icles vitezlő ember vala, és sokbor czatázot vala à Törökeckel. De végre czeri barátà lőn. Mikoron kedig immár Nador Feieruár el veset volna, az ország à Királlyal egyetembe Colocza Ersecké tőue erőuel: hogy ő ot allat léuén, gődot viselne az Al földre, és az végekre. Căcelarius vala kedig az Brodoric Istuan, az Vátzi Púspec. Kéntstarto vala Thurzo Elec. Posoni és Budai Vduarbiro vala, Bornemisza Iános. Estergomi Ersec vala Sálkai Láslo. &c

Mikoron
lőt Laios
Király ven
bedelme.

Thomori
Pál.

Meg hozác à hirt Laios Királynac, hogy Soliman Török Czásár, fel indult volna Magyar országba. Immár Nador Feieruár őue vala, Sabatzot is meg vörte vala: Szalonkémént, és mind à tőb erősegeket à Szaua melet törte vala, mint binte Peteruáradic, hogy immár az egész Szeremség mind őue vala. Thomori Pál is bintetlen ir vala à Királynac, hogy fel iőue Soliman Czásár. Végre hogy látà, hogy semmit nem hasnála az leueleckel, Őmaga fel vte koczikra, és fel bázgulda à Királyhoz, és meg monda à Királynac mindenecket, és melly nagy berenczen volna az egész ország. Erre is oktata à Királyt, Hogy sietne népet mindiárást bōrzeni, hogy eleit vehetnec à Töröknek, hogy által ne boczátnac őtet à Szaúan Nador Feieruáron fellyül.

Thomori
Pál őmaga
megyen à
Királyhoz

A Király nem tuda mit tōnni: hanem gyűlést hirdete mindiárást bent György napiára. A Gyűlésben asit végezéc: Hogy mind az Wrac mind à Nemesec, à parasitfagnac is nemely része, sét lacab

m ij

hauánac

LAIOS KIRALYNAC

hauánac másodic napián Tolnán lönnecc, és onnét minnyáian el indulnánac à Királyal à Törökec ellen. Azonközbe küldé Laios Király kóueteket Romába Papához, és segitféget köre tölle, Efmet a Németekhez, Czehekhöz, Slesziakhoz, Moruákhoz &c. Aft is meg engedé az ország, Miért hogy à foc kóborlo wrac, és kapdalo Tisztartóc miat meg vřesült vala à Tárház, Hogy Laios Király az Egyház marhákhöz kezdene, és abból sörzene kölczéget az hadra.

Mikoron el oßlot vólna à gyűlés, à Király sörgalmatos lön, és minden felé ira, Caróly Czafárhoz, Frantziái Királyhoz, és mind az egyeb wrakhoz, és kérete öket, Hogy el ne hadnác ötet az ó nagy sükfégebén. De mikoron senki nem könyörülne rayta, ómaga gyűte azonközbe, à mit gyűthete, és rendele az Macedoniai Láßlot, és az Gerendi Miklóst hozzá, hogy azzoc veretné à penßt, és fűzetné az hadakozóknac. Az Kentstarto is pénßt vón az Abpát wrakon, à Prepostokon, à Káptalannokon, az szabad városokon, az Erdélyi Sáfokon, és à Sidókon. Azonközbe meg ira az Thomori Pál, és az Erdélyi Vayda, Hogy à Töróc immar közel vólna Nandor Feieruárhoz, és hogy à Törökec közzül sockan által ióttenecc vólna à Sbauán.

A Király meg izene Szapolyai lánosnac, az Erdélyi Vaydánac, Hogy fel venne à Sçekellyeket, és mind az Erdélyieket, és melete mind à Nemesseget, és az hó pénzesseket, és allà terte Themessuar felé, és háta megé körülne Töróc Czafárnac. Az Hauas el uó Vaydánac is meg hadià, Hogy be körülne Thraciában, és ott rabbolna, és égetne, à Czafár nem hon létebe. E miat vissza kelene terte Töróc Czafárnac, auagy oda hadni országát.

Méglen ezec lönec, es muléc à nap, mellyet à gyűlésben neueßtenecc vala, Hogy minden rendbeli népeknecc Tolnán kel vala lönni: Es senki ot nem lön. Azonközbe vgy iuta az hir, Hogy Töróc Czafár egynyihány erősseget meg vót, és el töret vólna, és immar erőssen vitatna Peteruáradiat. A Király látà, hogy senki nem iöne, sem Német országból, és hogy à Magyar ország wrac is vontatastra vóttéc vólna à dolgot. Hogy senki ó rea nem vethetne és ó vele okot nem adhatna, mint ha ó rayta mult vólna el, à keucs népet, mellyet ollyan sietségben egybe gyűythettet vala, ki indita Budaból, ómaga is ki indulla srent Iacob hauánac huson négyedic napián, és à Duna melet lassan lassan allà mendegele. A Király népe vala ackoron mind körül beczac három ezer ember. Annac vtánna Báthori András ióue à Király mellé, valami néppel.

Azonközbe egyic kóuet vře à másikat be Erdélybe az Szapolyai la-

lyai lánoshoz, Hogy sietne iőni à Királyhoz az Erdélyi haddal. Azonközbe el hozác à Somoru hirt, hogy Török Czaſár meg vőtte volna Peteruáradiat: és hogy immár Wylakra menne. Azonközbe Thomori Pál által menuén à Dunán két ezer lóval, ot vesédic vala allà s fel à Törökec ellen. Ezer gyalogat, és keuſ lóuagot hadiot vala az várnac óltalmazására. Az vizen is valami Návádi valánac: de mind az à Török ellen igen keuſ vala.

Tólnan hogy vala à Király, gyúlénc az Vármegyékből hozzáia. Annac vtánna iőue Szapollyai György három száz fegyueresfel, és tizenkét száz gyaloggal. Iőue à Cypriai Hannibal is à Pápa népéuel tizen három száz gyaloggal. Ezecc melet esmet négy ezer gyalogot boczátot vala à Pápa, azzoc is oda érközénec, s ép fegyueres nép vala ez, és iő kébülettel valánac, noha gyalogoc valánac. Iőuénec tizenöt száz Lengyelec is s ép kébülettel, kikkel Gnomski Lenart, egy fő ember. Púspek is iőuénec, Vardai Pál, az Egri Púspec, Prini Ferentz, az Váradipúspec, és egyebec. Azonközbe vgy hozác à hirt, hogy Wylakot is meg vőtte volna à Török.

Szapollyai
György.
Hannibal
Cypriai.

Vardai Pál
Egripúspec
Prini Ferentz
Váradipúspec

A Király tanátskozic vala mindennap, mint kelene előb menni, és houa kellene állani? De miért hogy immár à Duna melet valo erőfégec mind à Török kezébe valánac, Arra hayla mind az egész tanáts, Hogy valamiképpen à Draua réuét el kellene foglalni à Törökectől, Hogy által ne iőyhetne à Dráuán. Es à Király el boczátà néppel a Nadorispánt, hogy à Draua mellé menne. Es adà à Nemesec közzül is fokokat mellé. A Nador Ispan el ménc vgyan, noha beteg vala: De à Nemesec nem akaránac el menni. Mert est hanyác vala, Hogy ő nekic Priuilegiomoc volna, Hogy sohólt ne hadakoznánac, Hanem czac s binte à Király záslóia alatt. Ez versengésbe el muléc à Draua dolga is.

Az Magyar
roc hátra
vonás
mások.

Hogy est meg hallà à Király, igen busula rayta, és monda: Látó, mire vgyekeſtec minyáia. A tú feieteket meg akariátoc minnyáian menteni, az én feiemnec el veséféuel: Ám legyen. Nem akartoc tú oda menni: Istenec segítségéből őmagam oda vissem feiemet. Ám wram Isten, te tudod, miképpen kel à dolognac lőnni. Másod napon ezokaért ki indulla Tólnáról à Király, és méne Sökſárda. Onnét méne Bathára. Ot sörze à Király két fő Hadnagyot, Egyiket Thomori Pált, à másikat Szapollyai Györgyet.

Két Had-
nagy, Tho-
mori Pál,
Szapollyai
György.

A Hadnagyoc el inditác à sereget, és menénec à Moháts mezőre, Hogy el foglalnác à mezőt, és tábort iárnánac azon. Es mikoron minyáian meg szállattanac volna, el iuta éyel Podnamirzki

Mihály à Királyhoz, és meg monda neki, Hogy Török Czásfár immár által iót volna à Drauán. Ot nagy veszedés lón à Tanátfiba, mit kelene művelni à Királynac? Meg kelene v̄tközni à Törökeckel, anagy hátra kellene menni? Mert az Erdélyi Wayda nem iót vala még meg: Az Horuátoc sem ióttenecc vala, sem az Németec, sem à Czehec. Thomori Pál aſt adia vala tanáczul, Hogy à Király vgyan meg v̄tköznéc à Törökeckel. Mert noha à Törökecc fockan volnánac: de igen keuſs vólua à ſin nép közetec. A hada kozóc is minnyáian aſt kiáltyác vala.

¶Prini Ferentz
neció
uendó mon
dafa.

Hogy immár minnyáian meg egyenefülénec rayta, Hogy vgyan meg kelene v̄tközni: Monda Prini Ferentz, az Váradí púſpec, à Király elót czuffolkoduán: Im látom, hogy vgyan meg akartoc v̄tközni. Frater Pál neki viſi à ſoc iámbort. De annac elótte az Magyaroknac czac tiz ezer Martynomnac innepe vala: Innéc touáb leſen nekic huſ ezer Martynomnac innepec is, mellyec è may napon az orſág ért viuán, mind le vágattatnac. Bár be boczáſtatoc Broderic Iſtuánt Romába, hogy kerie à Pápát, hogy be iria mind az huſ ezert (Mert ackoron többen nem valánac à Király ſeregében) az Calendarionba.

Vgyan azon napon ióuénecc az haióc Budáról, hozuán az álgjukat, nagyokat és kiczideket, és gilyobiffokat à puska porral egyetembe, és egyébb hadi ſőſſámockal. Ióuénecc két ſáz gyalogoc is, kicket boczátot vala à Turzo Elec, ki Budán Királyné aſſonyal vala. Vgyan azon napon hozà Thomori Pál az ő ſeregét, öt ezer embert, à Király ſerege mellé. Vofárnapon ióue az Horuát orſági Bán is az ő népéuel, mint három ezer emberrel. Vele valánac valami wrac is, Tahí Iános, Banſſi Iános, és egyebec is. Hétfön ióue az Erdódi Simon is, à Zagrabí púſpec, az ő öczéuel, Erdódi Péterrel, kic valánac tób hét ſáz loual. Sinte akoron ióue Atzél Iſtuán is három ſáz louaggal, és egynyihány ezer arany forintot is hozà, mellyeket aiándokba küldötte vala Bornemiſſa Iános Laios Királynac. Eſtue felé iuta Szerecen Iános is két ezer gyaloggal, kez iyefſeckel. Ióue az More Philep is, à Pęti púſpec, az öczéuel More Láſloual.

Mikoron el iót vólua kis Aſſony hauánac az huſon kilentzedic napia, melly ſent Iánosnac fő vétele napia va a, A ſereg rendelëshöz kezdénecc. A Török is mindiárt meg mutatata magát. Az Nadorſpán meg körülè à Királyal mind az tábort, és wyáual meg mutatà à Királyt, hogy ielen vólua, és kéſ vólua vini hazánac ért halálig. Es ſép befédeckel inte mind à ſereget. Azonközbe allà ereſkedéc à Dombról à Török ſereg. Innéc is v̄tközetet fuuánac és dobo.

és dobolánac : Es egybe roppona à két sereg, és nagy viadalom lón közetec. Végre hátat kezdénc à Törökec adni. Imezec ke- Az Mohaž
si viadalom
dig tolongnac vtánnoc : Es à Törökec mind addic hátra máfkalá-
nac, méglen à Magyarokat az álgyc eleykbe czallac. Ackoron
mindiárt ki sűtöc egybers mind à fóc álgycukat (Vala kedig töb há-
rom sáznál) az Magyarokra, és az álgyc nagy romlást műuelence
bennec, el anyira, Hogy meg kezdé az iob sárnya tántorodni, és
hátat kezdé adni. Mind azon által erőssen viu vala à deréc sereg à
Törökec ellen. De hogy az lanczáróknac seregére érénc, és az-
zoc sűrén kezdénc lönyí, meg lankodánac à Magyaroc, Mert sán
talanoc kezdénc hullani az löuésséc miat, Es vgy kezdénc hátra
futni. A Töröc louagoc kedig vtánnoc tolyánac, Oldalul is vt-
közénc nekic, és à Kraffo sebedékes erre kezdéc őket tolni, és sán
talan fóc nép oda vesé az érbe.

A futásban à Király Cetritzel egybe találá, Es mikoron az ér-
re találtanac vólna, Cetritz elől méne és által vstata. A Király v-
tánna méne, és mikoron à meredec parton ki akarna à loual hák-
tatni, viséba eséc à ló vele, és à Királyt fegyuerben az vizbe és sár- Lajos Kir.
meg fulad à
sepedékbe.
ban nyoma, és ot fulada meg az lámbor Lajos Király. Ot meg
találac annac vtánna az ő testét. Thomori Pál vitezűl viuán, az vt-
közetben hala meg. Az ő feiét à Czásár kopiába tétete, és az ő e-
gész táborában hordatà ašt.

Másod napon Töröc Czásár eleybe hozatà à foglyokat, à Ne-
mesecket, es sòme elöt le vágatà tizen öt sázat bennec : Ezeckel
áldozá az nap. A foglyoc közzűl keueset meg tarta, Czac hogy
azzoktól meg tudhatna à Czásár és Hibrain Basa, minden sűk-
seges dolgokat. Azoc közet valanac Miklos Hertzec, Piletzki Iá-
nos, és Macziutzki Iános, mind Lengyelec, Királynac Kommor-
nyiki. Esmet, Fekete Mihály, Maytin Birtalan.

Nagy fóc wrac vesévénc kedig az viadalban, és à Futásban. Az wrac
kie az híd
ban vesé-
nce.
Sálkai Láslo, az Estergomi Ersec. Thomori Pál, az Coloczai Er-
sec. Prini Ferentz az Varadi pússec. More Philep, az Peczzi pússec.
Pakfi Balás az Györi pússec, Czaholi Ferentz, à Czanadi pússec.
Palinai György à Bosnai pússec. Az wrac közzűl, Sápollyai
György, à Scepefi Groff. Dragffi Ianos. Orság Ferentz. Korlati
Peter. Trepka András. Horuát Simon, Sçetfi Thamás. Prini Gabriel
Sárkany Ambrus. Palotzi Antal, Czetin Mátyás. Az Frangapan
Groff. Banffi Sigmund. Hampo Ferentz. Battyau Ianos. Slic Istuan
Czeh wr. A fő wrac közzűl, Balasi Ferentz. Tharsai Miklós. Paxi
Iános, Istuanffi Iános. Vardai Imre. Podmanitzki Mihály. Orlouitz
m iij György

György. Atzél Istuán, Pogan Sigmoid, Tornyali Iános, Kálnai Iános, és Kálnai Istuán. Forgáts Miklós. Es à fő Nemeséc közzül vagy öt százan. Gyalagoc vagy négy ezeren szállattanac el. Az gyalogoknac Hadnagy közzül nem szálladot el senki, Hanem czac az Hannibal, à Cipriai. Az álgyc mind oda veséne.

Az viadalnac vtán harmad napig ki ságulánac à Törökec mind séllel Magyar országban. Kiczoda mondhatna à nagy kárt, mellyet minden felöltönc. Mind à Balaton álo vizic el ságulánac à Törökec. Péts várát mind el égetéc.

Hogy ez lenne az Moháts mezon, Szapolyai Iános, az Erdélyi Vayda, az ő nagy népével Seggednél fűtezéc. Mert czac a sít vária vala ő, Hogy oda vesne Lajos Király, Hogy ő magát annac vtánna elő tolhatna. Onnét éyel el orózkodéc à néptől, és vgy lön sőmbe à Soliman Czásárral, és vgy köté meg az eb lantzot vele: kinec az elő mente, és az hituán vége, mint löt annac vtánna a sít meg hallyuc, ha az Isten akaria, à Chronicánac másodic részébe.

Hogy Maria Királyné a sítvony meg halla est az veszedelmet Budán, igen el iyede, és ki futaméc Budáról, és fel futa Posomba az Turzo Eleckel, és az Vesprimi púspeckel. Olly nagy rómülés vala kedig az országban, Hogy minden ember fut vala, à houa ső méuel lát vala. Az várakat mind pusztán hadiác. Esstergomból ki seckéc az Orbántz András. Es serenczere talala egy segény darabant belé Nagy Mathé, az marada benne, valami rofos parasrockal. Maga az Orbántz András annac előtte igen fen heyaz vala: Mert ez verte vala fel az Maria Királyné a sítvonnac marháiat à futásban. Visegradot tartác meg à Papoc és Barátoc.

Esstergom
pusztánbad
iatic.

Visegradot
à Papoc és
Barátoc tart-
iác meg.

Mikoron Soliman Czásár Budára fel iöt volna, pusztan talála mind az vára sít, mind az várat. Es által hidlalà az Dunát Pestnél. Es soc népet által boczátuán, mind fel dulatà, és el rablatà à Tisza Duna kezec, és mindeneket el veszte tűzel, és fegyuerrel. Es mikoron minyáian visssa iötenec volna à rablásból, sákmányt tön mind à Budai, mind à Pesthi kazdagtságokban, és fel gyut- uán az várasokat, minden népével visssa méne

Töröc országba, Es à pussta földet, és à

füstelgő véségöket hadià há-

tra Magyar ország-

bán.

F
I N I
S.

EZ KÖNYNEC REGISTRUMA.

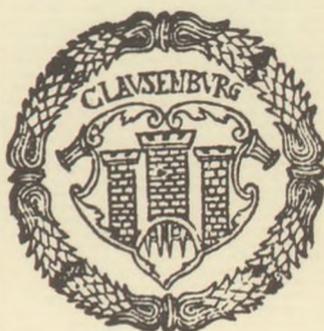
A		Czonka Torony	77.
Aba az harmadik Magyar Kir.	31.	Colosuarioknac priuilegiomi	83.
Amurathes el rabollya Ratzorff.	76	Capistranus Ianos	104.
Amurathes meg hal	103.	Capistranusnac halála	108.
Athila első Hertz. à Mag. közet	13.	Coronaért mennec az wrac	122.
Athilánac vduara	13.	Czehec ellen valo hadnac kezdeti	136
Athila haragos és kegyes feied.	13.	Casimir Magyar Kir. válastatic	140.
Athilánac Címere	14.	Casimir Leng. Kir. meg hal	135.
Athilánac Titulussa	14.	D	
Athila Hertzeg nec első ki indu.	14.	Dalmatia és Croatia Magyar Corona allà iutnac	42.
Athilánac második ki menéffe az Magyarokkal	16.	Dragafág és dög halál Magyaror.	59
Athilánac harmadik ki indulása	18.	Dracula Wayda ió tanácza	92
Athila Hertzeg nec wy hazafagárol és az ő halálrol	20	Dracula wayd. fogfága	127.
Albirt püspek nec predicatioia	27.	Dracula wayd. kegyetlensége	127.
András, à Kopas Lásflo nagyobica fia ötödik Magyar Király	33.	Dragffi Berthold	1546
András Királynac menyeközdie	36.	E	
Affaly és nagy drágafág	49.	Erdely orfágnac meg irása, és az ő Vármegyeiről	fol. 5.
András 2. az 21. Magyar Kir.	51.	Erdelyiec les nec Papáffoc	31.
András Király foc erekleket hozot Magyar orfágba	53.	Emre az 19. Magyar Király	51.
András 3. kic Velentzei Andráfnac neuezic vala 25. Magy. K.	61.	S. Ersebeth nec meg házasulása	53.
Albirt az 33. Magyar Király	77.	Ersebet Királyné affony el lopia à Coronat	73.
Albirt Király meg hal	78.	Ersebet Királyné affonnac fiát meg Coronáfnac	79.
B		F	
Buda Athilánac atyafia	14.	Forgáts Balás meg őli Karoly Ki.	69
Bela Hertzeg ki ió Lengyel orf.	35.	Frideric Czáfár megyen Roma.	100
Bela az 7. Magyar Király, az Kopas Lásflonac à harmadik fia	17.	Frideric Czáfár ellen valo hada	150.
Bela fia wyonnan hadat támasztac	38.	Föld indulás	194.
Bela 2. az 13. Magyar Király	47.	Fodor Istuán	170
Bela 3. az 18. Magyar Király	50.	G	
Bankban feleségé nec históriáia	52.	Geyfa Mag. Hertzeg S. Istuán Királynac az atya	16.
Bankban feleségé nec iámborsága	52	Geyfa Hertzeg meg kereselk.	17
Bankbán meg őli Királyné aff.	52.	Geyfánac meg igére az Isten Sen. Istuánt	27.
Bela 4. az 22. Magyar Király	53.	Geyfanac Testamentoma	27.
Batus à Tatároc Kiralya	55.	Geyfa Hertzeg nec halála	27.
Bela visssa ió Magyar orfágba	59.	Geyfa, az 9. Magyar Király	41.
Bogdan Vayda	66.	Geyfa meg hal	41.
Budán nagy támadás	77.	Geyfa az vac Bgla Királynac első fiúlete, 14. Magyar Király	49.
Buda pusztán áll	105.	Garai Lásflo	79.
Bathori Istuán Erdelyi wayda és	157.	H	
Bathori Istuán meg hal	132.	Henric Hertzeg meg lopia Pof.	49.
Banff Miklos	195.	Horuát lános	69.
Bets nec meg fiállása	136.	Horuát lánost meg fogiac	71.
Bets nec meg veszi Mátyás Király	163.	Hunyadi lános	79.
C		Hunyadi lános nec eredeti	80
Czupor Miklos Erdelyi wayda és	132.	Hunyadi lános Erdelyi Wayda	83.
	129.	Hunyadi lános nec diczireti	83. 84.
		Hnyadi lános két toluayra talál	92

REGISTROM.

Hunyadi Janos feladgya à Gubernatorfágot	100.	Lásflo 3. az 20. Magyar Király	92.
Hunyadi Iánosnac Cimere	100.	Lásflo 4. kit Kun Lásflonac neuezic vala 24. Magyar Király	60.
Hunyadi Iános be megyen Nandorba	105.	Laios 1. az 29. Magyar Király	61.
Hunyadi Iánosnac halála	107.	Laios Király Moldouat és Hauas eluót hayttrya	65.
Hunyadi Lásflo	109.	Lamberger	102.
Hunyadi Lásflonac meg esketic Lásflo Király	110.	Laios Király meg betegülés meg hal	112.
Hunyadi Janos fiait meg fogiac	111.	Lengyel had	140.
Hunyadi Lásflonac feiét vesic	111.	Lórintz Hertzeg	164.
Hunyadi Mátyást Betsbe fogua vesic	112.	Lásflo, ki az elöt Czeh Király is volt 37. Magyar Király	162.
Hunyadi Mátyas válaftatic Magyar Király	113.	Lásflo Király ért mennec	185.
Hunyadi Mátyas az 36. Mag. K.	113.	Lórintz Hertzeg arulo	188.
Hun. Lásflot ki áfattya Silagyi	115.	Lásflo Királynac hazafága	204.
Hasi David	162.	Lásflo Király kőfüényes	205.
I		Laios Királynac házafága	205.
S. Istuán föletetic	27.	Lásflo Király meg hal	215.
S. Istuán első Magyar Király	27.	Laios 1. az 38. Magyar Kir.	215.
S. Istuán Király hadairol	28.	Laios Királynac halála	216.
S. Istuán Kir. házafulása	30.	M	
Isten tickokat meg ielent f. Ist. k.	30.	Magyar orfágnac meg irása	2.
S. Istuán Király halála	31.	Miczoda népec laktanac legyen az Magyaroc elöt Erdely orfág.	6.
Istuán 1. az 12. Magyar Király	46.	Magyaroknac első ki iduése Scyt.	9.
Istuán 3. az 15. Magyar Király	50.	Magyaroknac Hadnagyi	5.
Istuan 4. az 23 Magyar Király	60.	Magyarcknac segyuere	14.
Janos az Mátyas Királynac fia	169.	Magyaroknac másodic ki iduése Scy thiabol az Pannonia földre	11.
K		Magyaroc miért idttenec Scyt. ki	11.
N. Karoly Czáfár mint viut az Magyarockal és mint gyöfite öket	21.	Misca Lengyel Király	29.
N Karoly, miképpen haytotta esmet segyuere à Saxoniabeli Sáfokat à Romai Keresfryénseghöz, és miképpen helylyhefötte öket Magyarorf. és Erdelybe	24.	Magyaroc meg veric à Kunokat	61.
Karoly 1. 26. Magyar Király	61.	Maria Laios Királynac nagyobbic leánya 30. Magyar Kir.	67.
Kalman az 11. Magyar Király	77.	Maria királynénac halála	71.
Kis Karoly az 31. Mag. Kir.	68.	Mátyás Király Colosuarot fű.	83.
Kemény Simon	85.	Mezeth Bafa Erdelybe be üt	85.
Keresfies had	204.	Mezeth Bafa elvef	85.
Kinisi Pal	137.	Mahomet Töröc feiedelem	103.
Kinisi Pal tántza	139.	Mahomet meg vesic Constantzina-polt	104.
Kinisi Pal halála	199.	Mahomet sirattya Hun. Janost	108.
Könyer mezdi diadalom	157.	Mátyás Királynac diczireti	176.
Kunoc be ütneec Magyar orf.	39.	Mátyas Királynac hadai	118.
Kunoc el rabollyác Erdelyt	43.	Mátyas Királynac menyeke,	121.
L		Mátyás Kir. meg coronáfiatic	129.
Lindcutus Magyar Hertzeg	25.	Magyar Balás	131.
Lengyelekneec terése à Rom. hith.	19.	Mátyás K. Erdelybe megyen	133.
Lásflo, az 10. Magyar Király	42.	Moldoua bánya historiája	132.
Lásflo 1. az 16. Magyar Király	50.	Mátyás Királynac házafága	147.
Lásflo Királynac halála	44.	Mahomet Czáfár meg hal	100.
		Mátyás Király halála	175.
		Mohaczi viadalom	203.

REGISTRUM.

	N		
Nandorfeieruarat meg fallyác.	105.	Váradí Monostornac épütése	44.
O		Ventzel az 27. Magyarí Király	62.
Otho az 18. Magyarí Király	63.	Vitéli Ianos orator	116.
P		Veres Benedec	132.
Pannonia miczoda fin allat elfogal-		S	
ta legyen az Suarapolukról	21.	Sáfoc mint ióttenee wyonnan Ma-	
Peter másodic Magyarí Király	32.	gyar orfágb. és Erdélyb.	59.
Peta Tatár feicdelem	55.	Sáfoknac priuilegiomi	59.
Patoczi Ianos	64.	Silágyi Mihály	111.
Parafit Királyoc	76.	Silágyi Mi. rőttenetes historiája	123.
Paleologus Ianos	91.	Sapollyai Imre	122.
Pogiebradinac hire tefic az Mátyás		Sapollyai Iftuán	125.
válaftáfat	115.	Silágyi Mihálynac feiét veftic	133.
Pogiebrad, leányát aianlya M.K.	115.	Sapollyai Iftuán fogua efic	160.
Pangratz Erdélyi wayda	126.	Sapollyai Ianos	205.
Pogiebradi György meg hal.	138.	Sapollyai György	207.
Pannonius Ianos meg hal.	143.		
Prini Ferentz nec ióuendó mon.	207		
R			
Romai kereftvényfég mikor kezdet-			
tet Magyar orfágban	26.		
S			
Scythianac meg irása	1.		
Scythiaknac meg irása, és az ó erköl-			
czekről és czelekedetiről	7.		
Scambria Athilnac birod. fek	14.		
Sékellyec, honnet az ó neuec	20.		
Salard Magyarí Hertzeg	25.		
Salomon az 6. Magyarí Kir.	36.		
Supplicationac módia mik. kezd.	51.		
Sigmond Hertzeg Budára ió.	70.		
Sigmond az 32. Magy. Király	70.		
Sigm. Kir. megyen Mold. wayd.	72.		
Sigmond K. meg vefti Nicapolt	72.		
Sigmond K. megyen Constantzi.	73		
Sigmond K. ki fabadul à fogfág.	75		
Sigmond Király Romai Czafár	75.		
Sigmond Czaf. meg hal	77.		
Selimus Töróc Czafár	204.		
T			
Toxus Magyarí Hertzeg	25.		
Tataroc el rabbollyác Leng. orf.	55.		
Tataroc meg dullyác Pefitet	56.		
Tatároc meg veftic Váradot	57.		
Tataroc haza indulnac	59.		
Tatároknac másodic be ióuetele Ma-			
gyar orfágba.	61.		
Tataroc Erdélybe be vtnec	66.		
Thomori Pál.	206.		
V			
Varmegyék nec fáma	2.		
Velentzenec épütése	19.		

COLOSVAROT
 Végeze Heltaj Galparnc. Anno
I. S. 75.

